ផែនទីភូមិសាស្ត្រនយោបាយ
របស់កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ី និងពិភពលោក

GEOPOLITICAL ATLAS OF CAMBODIA IN ASIA AND IN THE WORLD

ATLAS GÉOPOLITIQUE DU CAMBODGE EN ASIE ET DANS LE MONDE

វិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា
PARLIAMENTARY INSTITUTE OF CAMBODIA
STRENGTHENING PARLIAMENTARY CAPACITY

ផែនទីភូមិសាស្ត្រនយោបាយ

របស់កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ី និងពិភពលោក

GEOPOLITICAL ATLAS
OF CAMBODIA IN ASIA
AND IN THE WORLD

ATLAS GÉOPOLITIQUE
DU CAMBODGE EN ASIE
ET DANS LE MONDE

០១
អាស៊ីអាគ្នេយ៍៖ លក្ខណៈរួម និង ពិពិធភាព
និពន្ធនាយក៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ១០ | សេចក្ដីផ្ដើម៖ ទស្សនៈស្ដីពីកម្ពុជា ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ២០ | ប្រវត្តិដ៏យូរលង់ នៃជ្រុងមួយរបស់ទ្វីបអាស៊ី
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ២៤ | លក្ខណៈពិសេសនៃបាតុភូតធម្មជាតិ (តំបន់ទំនាប ភ្នំ ទន្លេមេគង្គ តំបន់ឆ្នេរ) និងហានិភ័យសហសម័យ
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ២៦ | លក្ខណៈពិសេសផ្នែកយុទ្ធសាស្ត្រតំបន់ ក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០៖ ការបង្កើតតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ២៨ | ចំណុចខ្លាំងផ្នែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច៖ កំណើន និងការអភិវឌ្ឍ
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៣២ | បញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយនៃដែនដី និងដែនសមុទ្រក្នុងតំបន់
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៣៨ | ស្ថាប័នអាស៊ីអាគ្នេយ៍៖ សមាហរណកម្មតំបន់ដ៏មានថាមភាព៖ ការកសាងអាស៊ាន
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៤០ | បញ្ហានៃប្រព័ន្ធសន្តិសុខតំបន់៖ សារៈសំខាន់នៃតំបន់ដែលមានវិសាលភាពជាសកល
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៤៤ | ការពិនិត្យពិច័យលើធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងមហាអនុតំបន់មេគង្គ
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៤៨ | ទំនាក់ទំនងរវាងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នឹងដំណើរការផ្លាស់ប្ដូរនយោបាយ
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៥២ | អាស៊ាននៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌអាស៊ី និងពិភពលោក
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៥៦ | ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងបរិយាកាសតំបន់៖ បណ្ដាប្រទេសជិតខាង និងមជ្ឈដ្ឋានទាំង៣
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ទំ. ៥៨ | សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

០២
ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រក្នុងប្រទេសកម្ពុជា៖ ទឹកដីកំពុងបំលាស់ប្ដូរ
និពន្ធនាយក៖ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៦៦ | សេចក្ដីផ្ដើម៖ ទីតាំង និង ការវិវត្ត ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៧០ | ទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៧៣ | ការកកើតឡើងនៃទឹកដីកម្ពុជា
ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ និង ឯកឧត្ដម វ៉ា គឹមហុង

ទំ. ៧៨ | បណ្ដាទីក្រុងកំពុងរីកធំ៖ ភ្នំពេញ បាត់ដំបង និងសៀមរាប
ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៨០ | ភ្នំពេញ៖ ការវិវត្តនៃតំបន់ទីក្រុង ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៨៤ | ប្លង់គោលរាជធានីភ្នំពេញរហូតដល់ឆ្នាំ ២០៣៥
ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៨៨ | ប្រជាជនកម្ពុជា និងចលនាទេសន្តប្រវេសន៍
ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ៩២ | ស្ថានភាពសុខាភិបាល និងការអភិវឌ្ឍ ដោយ សូ សុវណ្ណារិទ្ធិ

ទំ. ៩៤ | វិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា ដោយ មូសារ អ៊ីស្សាម

ទំ. ៩៨ | មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មថ្មី ដោយ លុជ្ស លីកាណាន់

ទំ. ១០០ | បណ្ដាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូននៅកម្ពុជា
ដោយ សូ សុវណ្ណារិទ្ធិ

ទំ. ១០២ | ព្រៃឈើនិងការការពារ ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ១០៦ | ប្រព័ន្ធតំបន់ការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ ដោយ សូ សុវណ្ណារិទ្ធិ

ទំ. ១០៨ | សម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងគំរូថ្មីនៃវិស័យកសិកម្ម
ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ១១២ | ការផ្លាស់ប្ដូរនៃតំបន់ជនបទ ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទំ. ១១៤ | វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) ដោយ លុជ្ស លីកាណាន់

មាតិកា

បុព្វកថា៖
ឯកឧត្តម អ៊ុំ សារឹទ្ធ
ប្រធានក្រុមប្រឹក្សានាយក
នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា ទំ. ៦

សេចក្ដីផ្ដើម៖
ដោយ គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ និង
មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ ទំ. ១០

០៣
កម្ពុជាក្នុងពិភពលោក
និពន្ធនាយក៖ គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ

ទំ. ១៣០ | សេចក្ដីផ្ដើម៖ ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងបរិបទពិភពលោក ដោយ គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ

ទំ. ១៣៤ | SIDEBAR ១៖ កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ាន ដោយ ឯកឧត្តម បណ្ឌិត ចែម វីឌ្យា

ទំ. ១៣៦ | SIDEBAR ២៖ កិច្ចព្រមព្រៀង និងភាពដៃគូរបស់កម្ពុជា ដោយ មូសារ អ៊ីស្សាម៉ា

ទំ. ១៣៨ | ពាណិជ្ជកម្ម ដោយ លឹម សុវណ្ណារ៉ា

ទំ. ១៤២ | ទំនាក់ទំនងការទូត ដោយ មូសារ អ៊ីស្សាម៉ា

ទំ. ១៤៤ | ការរីកលូតលាស់វិស័យទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា ដោយ លឹម សុវណ្ណារ៉ា

ទំ. ១៤៨ | ការតភ្ជាប់ផ្លូវអាកាស និងផលប៉ះពាល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ដោយ ម៉ៅ សុខា

ទំ. ១៥០ | ឆ្នេរសមុទ្រ សមុទ្រ និង ការតភ្ជាប់ផ្លូវគោកក្នុងតំបន់ ដោយ នូ កែវសុទ្ធា

ទំ. ១៥៤ | កម្ពុជា និងជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ពីបរទេស ដោយ នូ កែវសុទ្ធា

ទំ. ១៥៦ | ប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ ដោយ ឯកឧត្តម បណ្ឌិត ចែម វីឌ្យា

០៤
ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា
និពន្ធនាយក៖ គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ

ទំ. ១៧០ | អាស៊ាន និង អាយប៉ា ដោយ ឯកឧត្តម ភី អូរ៉ែម

ទំ. ១៧១ | អាយប៉ា និង កម្ពុជា ដោយ ឯកឧត្តម ភី អូរ៉ែម

ទំ. ១៧៤ | • ចំណាប់អារម្មណ៍របស់បារាំងចំពោះកម្ពុជា ដោយ ឯកឧត្តម ហ្សង់-ក្លូដ ពាំប៊ីហ្វ

ទំ. ១៧៦ | • ចំណាប់អារម្មណ៍របស់ស៊ុយអែតចំពោះកម្ពុជា ដោយ លោកជំទាវ ម៉ៃ ម៉ារៀសាហ្វ្រិន

ទំ. ១៧៨ | • ចំណាប់អារម្មណ៍របស់ស្វីសចំពោះកម្ពុជា ឯកឧត្តម អ៊ីវ៉ូ ស៊ីប៊ែរ

ទំ. ១៨០ | • ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះអាស៊ាន ដោយកម្មសិក្សាការីកម្ពុជា និងមន្ត្រីសភាក្នុងតំបន់ ដែលបានចូលរួមក្នុងកម្មវិធីផ្លាស់ប្ដូរបទពិសោធន៍ នៅវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

ទំ. ១៨១ | • ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា ដោយកម្មសិក្សាការីកម្ពុជា និងមន្ត្រីសភាក្នុងតំបន់ ដែលបានចូលរួមក្នុងកម្មវិធីផ្លាស់ប្ដូរបទពិសោធន៍ នៅវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

ទំ. ១៨៤ | យុទ្ធសាស្ត្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការត្រីកោណ របស់ វ.ស.ក៖ ការចែករំលែកចំណេះដឹងដើម្បីផលប្រយោជន៍រួម ដោយ ឯកឧត្តម អ៊ុំ សារឹទ្ធ និងលោក គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ

ទំ. ១៨៨ | ប្រទេសកម្ពុជា-កាលប្បវត្តិ

ទំ. ១៩២ | បញ្ជីផែនទី

ទំ. ១៩៧ | និពន្ធនាយក

01

SOUTHEAST ASIA: UNITY AND DIVERSITY

ASIE DU SUD-EST : UNITÉ ET DIVERSITÉ

CHIEF EDITOR: **Michel FOUCHER**

p.18-19 Introduction
Introduction

p.22 The long history of the *"angle of Asia"*
Histoire longue de l'angle de l'Asie

p.23 Natural features (plains, mountains, Mekong, coastal areas) and contemporary risks
Configurations naturelles (plaines, montagnes, Mékong, littoraux) et risques contemporains

p.27 20th century regional strategic configurations: the invention of Southeast Asia
Configurations stratégiques régionales du XXème siècle : invention de l'Asie du Sud-est

p.29-30 Geo-economic assets: growth and development
Les atouts de la géo-économie : croissance et développement

p.36 Regional geopolitical issues on land and at sea
Enjeux géopolitiques terrestres et maritimes régionaux

p.37 Southeast Asian institutions: regional integration: the establishment of ASEAN
L'Asie du Sud-Est instituée : une dynamique d'intégration régionale : la construction de l'ANASE

p.43 The issue of regional security systems: a regional pivot of global importance
La problématique de l'architecture régionale de sécurité : un pivot régional de portée globale

p.47 Focus on the ADB and the Greater Mekong Sub-region
Zoom sur la BAD et la région du Grand Mékong

p.50 From economic emergence to political transition
De l'émergence économique à la transition politique

p.51 ASEAN in Asia and in the world
L'ANASE en Asie et dans le monde

p.57 Cambodia in its regional environment: neighbors and the three circles
Le Cambodge dans son environnement régional : les voisinages, les trois cercles

p.60-61 Conclusion
Conclusion

02

INTERNAL GEOGRAPHY OF CAMBODIA : A TERRITORY IN TRANSFORMATION

GÉOGRAPHIE INTERNE DU CAMBODGE: UN TERRITOIRE EN TRANSFORMATION

CHIEF EDITOR: **Marie MELLAC**

p.68-69 Introduction
Introduction BY Marie MELLAC

p.72 The Cambodian territory
L'organisation du territoire
BY Marie MELLAC

p.75-76 The founding of Cambodia as a country
La formation du territoire cambodgien
BY Michel FOUCHER AND H.E. Kim Hong VAR

p.77 Cities in expansion: Phnom Penh, Battambang and Siem Reap
Des villes en expansion : Phnom Penh, Battambang, Siem Reap
BY Marie MELLAC

p.82 Phnom Penh: urban area transformation
Phnom Penh : évolution de l'aire urbaine
BY Marie MELLAC

p.83 Phnom Penh Master Plan to 2035
Phnom Penh à l'horizon 2035 (schéma directeur) BY Marie MELLAC

p.90 A migrating population
Une population en mouvement
BY Marie MELLAC

p.91 Health Status and Development
Situation et progression du secteur de la santé BY Sovannarith SO

p.96 Education in Cambodia
L'éducation au Cambodge BY Hisham MOUSAR

p.97 New Industrial Hubs (NIHs)
Nouveaux pôles industriels By Likanan LUCH

p.102 Transport Infrastructure Network in Cambodia
Réseau d'infrastructures de transport au Cambodge By Sovannarith SO

p.103 Forests and conservation
Forêts et protection de la nature BY Marie MELLAC

p.107 Protection and Conservation Areas System
Système des zones protégées et des sites de conservation By Sovannarith SO

p.110 Economic concessions and new agricultural models
Concessions économiques et nouveaux modèles agricoles BY Marie MELLAC

p.111 Transformation of rural areas
Le devenir des espaces ruraux BY Marie MELLAC

p.116 Foreign Direct Investment (FDI)
Investissements directs étrangers By Likanan LUCH

CONTENTS
SOMMAIRE

FOREWORD :
H.E. Sarith OUM,
President of the Board of Directors of the Parliamentary Institute of Cambodia p.8-9

GENERAL INTRODUCTION:
By Dararith KIM-YEAT and Michel FOUCHER p.12-13

03
CAMBODIA IN THE WORLD

CHIEF EDITOR: Dararith KIM-YEAT

p.132-133 Introduction
Introduction BY Dararith KIM-YEAT

p.135 Sidebar I: Cambodia within ASEAN
Encadré 1 : Le Cambodge au sein de l'ANASE
BY Dr. Widhya CHEM

p.137 Sidebar 2: Cambodia's agreements and partnerships BY Hisham MOUSAR
Encadré 2 : Accords et partenariats du Cambodge BY Hisham MOUSAR

p.140 Geography of trade
Le commerce BY Sovannara LIM

p.141 Diplomatic networks
Réseaux diplomatiques BY Hisham MOUSAR

p.146 Tourism Development in Cambodia
Le développement du tourisme au Cambodge BY Sovannara LIM

p.147 Aerial connections and their economic impacts
Les connexions aériennes et leur impact économique BY Sokha MOV

p.152 Coastline, maritime and regional road connections
Connections côtières, maritimes et routières de la région BY Keosothea NOU

p.153 Cambodia and External Contributions
Le Cambodge et les contributions externes
BY Keosothea NOU

p.158 Cambodia within the International Community
Le Cambodge au sein de la communauté internationale BY Dr. Widhya CHEM

04
IMPRESSIONS OF CAMBODIA

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

CHIEF EDITOR: Dararith KIM-YEAT

p.172-173 ASEAN and AIPA
L'ANASE et l'Assemblée interparlementaire de l'ANASE (AIPA)
BY HON. P.O. RAM, AIPA SECRETARY GENERAL

p.172-173 AIPA and CAMBODIA
L'AIPA et le CAMBODGE

p.175 • Impressions of Cambodia by FRANCE
Impressions sur le Cambodge par la FRANCE
BY H.E. Jean-Claude POIMBOEUF, FRENCH AMBASSADOR TO CAMBODIA

p.177 • Impressions of Cambodia by SWEDEN
Impressions sur le Cambodge par SUÈDE
BY H.E. Ms. Maria SARGREN
SWEDISH AMBASSADOR TO CAMBODIA

p.179 • Impressions of Cambodia by SWITZERLAND
Impressions sur le Cambodge par SUISSE
BY H.E. Ivo SIEBER, AMBASSADOR OF SWITZERLAND TO CAMBODIA

p.182 • Impressions of ASEAN
Impressions sur l'ANASE
BY PIC CAMBODIAN INTERNS AND REGIONAL FELLOWS

p.183 • Impressions of CAMBODIA
Impressions sur le CAMBODGE
BY PIC CAMBODIAN INTERNS AND REGIONAL FELLOWS

p.186-187 Conclusion
Conclusion
BY H.E. Sarith OUM AND Dararith KIM-YEAT

p.190-191 Chronology
Chronologie

p.194-195 List of Atlas Maps
Liste des cartes de l'Atlas

p.198-199 Editors in chief
Éditeurs en chef

បុព្វកថា

ប្រទេសកម្ពុជា មានការប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំង និងមានការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គមគួរឲ្យកត់សម្គាល់ក្នុងអំឡុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ។ សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចមានជាអាទិ៍ ដែលនាំមុខដោយឧស្សាហកម្មវាយនភ័ណ្ឌ ទេសចរណ៍ និងកសិកម្ម បានជួយឲ្យប្រទេសកម្ពុជា ចាកផុតពីប្រទេសចំណូលទាប និងប្រែក្លាយជាប្រទេសចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប។ ប្រទេសកម្ពុជាក៏មានការរីកចម្រើនយ៉ាងខ្លាំងផងដែរក្នុងការកាត់បន្ថយអត្រាមរណភាពកុមារ និងការរាលដាលនៃមេរោគហ៊ីវ និងជំងឺអេដស៍។ ជាក់ស្តែង ប្រទេសកម្ពុជាបានដើរលើផ្លូវដ៏វែងពីអតីតកាលដ៏អាប់អួ ដោយបានទទួលរងនូវអំពើហិង្សា និងភាពចលាចលក្នុងសង្គមជាពិសេស ក្នុងអំឡុងរបបសាធារណរដ្ឋខ្មែរ (ឆ្នាំ ១៩៧០-១៩៧៥) និងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថា ជារបបខ្មែរក្រហម (ឆ្នាំ ១៩៧៥-១៩៧៩)។

របបសាធារណៈរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា(១៩៧៩-១៩៨៩) ដែលបានក្លាយមកជារដ្ឋកម្ពុជា(១៩៨៩ - ១៩៩៣) បានស្ថិតក្នុងជម្លោះជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលចម្រុះនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ការអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីសឆ្នាំ១៩៩១ និងអន្តរាគមន៍របស់អាជ្ញាធរបណ្តោះអាសន្ននៃអង្គការសហប្រជាជាតិប្រចាំនៅប្រទេសកម្ពុជា(អ៊ុនតាក់) (១៩៩២-១៩៩៣) ដែលនាំទៅដល់ការបង្កើតព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា "ទីពីរ" ពុំបានបញ្ចប់ជម្លោះទាំងស្រុងទេ ដោយសារភាគីខ្មែរក្រហមនៅតែបន្តជម្លោះជាមួយព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា "ទីពីរ"។ សង្គ្រាមស៊ីវិលត្រូវបានបញ្ចប់ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៨ នៅពេលដែលមានគោលនយោបាយឈ្នះឈ្នះ។ នៅក្រោយពេលទទួលបានឡើងវិញនូវស្ថេរភាពនោះ ប្រទេសកម្ពុជាបានធ្វើសមាហរណកម្មខ្លួន ទៅក្នុងសហគមន៍ពិភពលោកខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយ។

សមាហរណកម្មកម្ពុជាចូលទៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិបានបោះជំហានយ៉ាងសំខាន់ ដោយកម្ពុជាត្រូវបានដាក់បញ្ចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ (WTO) ដែលជួយឲ្យកម្ពុជាអាចចូលទៅក្នុងទីផ្សារបរទេស និងទាក់ទាញបាននូវវិនិយោគដោយផ្ទាល់ក្នុងប្រទេស និងពីបរទេស។ នៅថ្នាក់តំបន់កម្ពុជាបានចូលរួមក្នុងសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៩ ដែលអនុញ្ញាតិឲ្យកម្ពុជា មានលទ្ធភាពចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់ស្ថាប័ននេះ ដើម្បីលើកកម្ពស់កិច្ចព្រមព្រៀងសេដ្ឋកិច្ច និង ពាណិជ្ជកម្មក្នុងតំបន់។ នៅឆ្នាំដដែលនោះ កម្ពុជាបានក្លាយជាសមាជិកអន្តសភាអាស៊ាន (AIPA) ដែលជាព្រឹត្តិការណ៍ដ៏សំខាន់នៃសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងកម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរសភា។ ក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ កម្ពុជាបានបន្តចូលរួមក្នុង

សហភាពអន្តរសភា(IPU)[១] ដែលជាការបញ្ជាក់អំពីបំណងប្រាថ្នារបស់ខ្លួន ដើម្បីចូលរួមក្នុងកិច្ចសន្ទនាដែលកាន់តែទូលំទូលាយ ស្តីពី សន្តិភាព និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងប្រជាជន និងប្រជាជន និងដើម្បីពង្រឹងឲ្យបានរឹងមាំនូវប្រជាធិបតេយ្យ នៃភាពជាតំណាង នៅក្នុងពិភពលោក ដែលពឹងផ្អែកលើគ្នាទៅវិញទៅមកកាន់តែខ្លាំងឡើង និងត្រូវឆ្លើយតបរួមគ្នាចំពោះបញ្ហាឆ្លងប្រទេសឲ្យបានទូលំទូលាយ។

ស្ថានភាពនេះ មានការប្រែប្រួលយ៉ាងឆាប់រហ័សស្របពេលដែលកម្ពុជាកំពុងវិវត្តខ្លួនយ៉ាងលឿន ហើយសភាកម្ពុជាកាន់តែមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់។ សភាត្រូវធានាថា ផលប្រយោជន៍ជាតិត្រូវបានដោះស្រាយនៅក្នុងវេទិកាថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់តំបន់ និងថ្នាក់អន្តរជាតិ ហើយបញ្ហាដែលជាកង្វល់របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ត្រូវបានឆ្លើយតបតាមរយៈការបង្កើតគោលនយោបាយឲ្យបានសមស្រប។ ឆន្ទៈនយោបាយ ជំនាញឯកទេស និងព័ត៌មានដែលពាក់ព័ន្ធមានសារៈសំខាន់បំផុត ដើម្បីឲ្យសភាកម្ពុជាបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួន ស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ (មុខងារនីតិកម្ម តំណាង និងត្រួតពិនិត្យ)។

សៀវភៅផែនទីភូមិសាស្រ្តនយោបាយ (Geopolitical Atlas) ផលិតដោយវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា (វ.ស.ក)នឹងផ្តល់ព័ត៌មានដល់សមាជិកសភា និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយ អំពីបញ្ហាជាតិ តំបន់ និងអន្តរជាតិ ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលមានផលប៉ះពាល់មកលើប្រទេសកម្ពុជា។

យើងសង្ឃឹមថាស្នាដៃនេះ នឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សមាជិកសភាកម្ពុជា និងសាធារណជនដែលមានការចាប់អារម្មណ៍ចំពោះទិដ្ឋភាពនៃភូមិសាស្រ្តនយោបាយដ៏ទូលំទូលាយរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។

ឯកឧត្តម **អ៊ុំ សារឹទ្ធ**

ប្រធានក្រុមប្រឹក្សានាយក នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

Foreword

Cambodia has experienced substantial changes and made remarkable socioeconomic strides over the past two decades. Its economic performance, driven, among others, by the textiles, tourism and agriculture industries, has brought it to the rank of lower-middle income nation and seen an emerging middle class. The country has also made significant progress in decreasing the infant mortality rate and the prevalence of HIV/AIDS. Undeniably, Cambodia has come a long way from a tumultuous past, marred by violence and civil unrest, particularly during the periods of the Khmer Republic (1970-1975) and Democratic Kampuchea - better known as the Khmer Rouge regime (1975-1979).

The People's Republic of Kampuchea (1979-1989), which became the State of Cambodia (1989-1993), was in conflict with the Kampuchea democratic coalition government. The implementation of the 1991 Paris Peace Agreements and the intervention of the United Nations Transitional Authority in Cambodia (UNTAC) (1992-1993) (which led to the establishment of the "second" Kingdom of Cambodia) did not completely end the conflict since the Khmer Rouge faction remained in dispute with the governments of the "second" Kingdom of Cambodia. The civil war did not cease until the triumph of the win-win policy in 1998: it was only after regaining stability that Cambodia reintegrated itself, economically and politically, into the global community.

This international integration took a particularly important step with Cambodia's admittance to membership of the World Trade Organization (WTO) in 2004, enabling the country to penetrate foreign markets and attract local and foreign direct investment. At the regional level, Cambodia joined the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) in 1999, allowing the country to participate in institutionalized efforts to boost economic and trade agreements in the region. That same year, the country became a member of the ASEAN Inter-Parliamentary Assembly (AIPA) reaching an important milestone in regional integration, more specifically in terms of inter-parliamentary exchange and cooperation. At the same time, Cambodia continued to engage with the Inter-Parliamentary Union (IPU)[1]. This underlined its desire to be involved in a broader dialogue on peace and cooperation among peoples and for the firm establishment of representative democracy in an increasingly interdependent world where transnational problems need concerted and comprehensive responses.

This is a fast-paced environment in which Cambodia is quickly evolving, and its Parliament has a significant role to play: it needs to guarantee that its national interests are being addressed in the national, regional and international forums, and that the concerns of Cambodian citizens are being translated into sound policies. In order for the Parliament of Cambodia to fulfill its constitutional roles (legislation, representation and oversight), political will, as well as the availability of expertise and reliable and relevant information, are critical.

This Geopolitical Atlas, produced by the Parliamentary Institute of Cambodia (PIC), will help to inform Parliamentarians and other stakeholders about current national, regional and international issues affecting the country.

We hope that this work will be useful to Cambodian Parliamentarians, and to anyone else who is interested in gaining a geopolitical portrait of the country.

H.E. Sarith OUM,

PRESIDENT OF THE BOARD OF DIRECTORS OF
THE PARLIAMENTARY INSTITUTE OF CAMBODIA

Avant-propos

Le Cambodge a connu de profonds changements et réalisé des progrès remarquables au niveau socioéconomique au cours des deux dernières décennies. La performance économique du pays, qui tient, entre autres, aux résultats obtenus dans les industries du textile, du tourisme et de l'agriculture, lui a permis d'accéder à la catégorie des pays à revenu intermédiaire de la tranche inférieure. Le pays a également réalisé des progrès importants en termes de réduction du taux de mortalité infantile et de la prévalence du VIH/SIDA. Il est indéniable que le Cambodge a parcouru un long chemin depuis son histoire tumultueuse, entachée par la violence et le chaos civil, particulièrement durant les périodes de la République khmère (1970-1975) et du Kampuchéa démocratique – mieux connue sous le nom de régime des Khmers rouges (1975-1979). La République populaire du Kampuchéa (1979-1989), qui est devenue l'État du Cambodge (1989-1993), était en conflit avec le gouvernement de coalition du Kampuchéa démocratique. La mise en œuvre des Accords de paix de Paris de 1991 et l'intervention de l'Autorité provisoire des Nations Unies au Cambodge (APRONUC) (1992-1993) (qui a mené à l'instauration du « deuxième » Royaume du Cambodge) n'ont pas complètement mis fin au conflit, étant donné que la faction khmère rouge est restée en conflit avec les gouvernements du « deuxième » Royaume du Cambodge. La guerre civile s'est poursuivie jusqu'à ce que la politique gagnant-gagnant triomphe en 1998 : c'est seulement après avoir regagné la stabilité que le Cambodge s'est réintégré, économiquement et politiquement, dans la communauté mondiale.

Cette intégration internationale a pris une tournure particulière avec l'adhésion du Cambodge à l'Organisation mondiale du commerce (OMC) en 2004, laquelle a permis au pays de pénétrer les marchés étrangers ainsi que d'attirer les investissements directs locaux et étrangers. Au niveau régional, le Cambodge a rejoint l'Association des nations de l'Asie du Sud-Est (ANASE) en 1999, permettant ainsi au pays de prendre part aux efforts institutionnalisés qui ont été déployés afin de dynamiser les accords économiques et commerciaux dans la région. Cette même année, le pays est devenu membre de l'Assemblée interparlementaire de l'ANASE (AIPA), parvenant ainsi à une étape importante en matière d'intégration régionale, plus précisément en termes de coopération et d'échanges interparlementaires. En parallèle, le Cambodge a poursuivi sa coopération avec l'Union interparlementaire (UIP)[1]. Cela a mis en exergue son désir d'être impliqué dans un dialogue plus large sur la paix et la coopération entre les peuples, ainsi que la consolidation d'une démocratie représentative dans un monde de plus en plus interdépendant dans lequel les problèmes transnationaux requièrent des réponses concertées et exhaustives.

Il s'agit là d'un environnement évoluant rapidement et le Parlement du Cambodge a un rôle important à jouer : il doit veiller à ce que ses intérêts nationaux soient pris en compte lors des divers forums régionaux, nationaux et internationaux, et que les préoccupations des citoyens cambodgiens se traduisent par des politiques cohérentes. Afin que le Parlement du Cambodge puisse remplir ses rôles constitutionnels (législation, représentation et contrôle), la volonté politique, ainsi que la disponibilité de l'expertise et d'informations fiables et pertinentes, sont essentielles.

Cet Atlas géopolitique, produit par l'Institut parlementaire du Cambodge (IPC), contribuera à informer les parlementaires et d'autres acteurs quant aux questions nationales, régionales et internationales qui touchent le pays.

Nous espérons que ce travail sera utile aux parlementaires cambodgiens, ainsi qu'à quiconque souhaitant avoir un portrait géopolitique du pays.

S.E. Sarith OUM,

PRÉSIDENT DU CONSEIL D'ADMINISTRATION DE
L'INSTITUT PARLEMENTAIRE DU CAMBODGE

ទស្សនៈស្ដីពីកម្ពុជា៖ ចំណេះដឹង និងការចែករំលែក

ដោយ គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ និង មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

វិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា(វ.ស.ក) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០១១ តាមសំណើរបស់សមាជិកសភាមកពីគណបក្សនានា ជាវិទ្យាស្ថានដែលគ្រប់គ្រង និងទទួលហិរញ្ញវត្ថុដោយឯករាជ្យ មានគោលដៅកសាងសមត្ថភាព សមាជិកសភា និងមន្ត្រីអគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា និងរដ្ឋសភា។ វ.ស.ក រក្សាភាពអព្យាក្រឹតយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួន និងសម្របសម្រួលសកម្មភាពរបស់ខ្លួនឲ្យស្របទៅតាមសំណើរបស់សភាកម្ពុជា។ ភារកិច្ចរបស់ វ.ស.ក ទីមួយ គឺរួមចំណែកក្នុងការពង្រឹងស្ថាប័ននីតិប្បញ្ញត្តិកម្ពុជា តាមរយៈការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពរបស់សមាជិកសភា និងមន្ត្រីអគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា និងរដ្ឋសភា ទីពីរ គឺចែករំលែកបទពិសោធន៍ជាមួយសភាដទៃទៀត នៅក្នុងតំបន់ដែលមានកម្រិតនៃការអភិវឌ្ឍប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ដែលជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ (South-South Cooperation) និង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការត្រីកោណ។ ដើម្បីសម្រេចបានគោលដៅរបស់ខ្លួនក្នុងការកសាងសមត្ថភាពសភា(ជាពិសេស មន្ត្រីអគ្គលេខាធិការដ្ឋានព្រឹទ្ធសភា និងរដ្ឋសភា) វ.ស.ក ប្រើប្រាស់ជំនាញឯកទេសក្នុងប្រទេស ក្នុងតំបន់ និងនៅអន្តរជាតិ រួមទាំងរបស់អង្គការដែលអនុវត្តការងារទាក់ទងនឹងសភា និងស្ថាប័នសិក្សាស្រាវជ្រាវ ហើយ វ.ស.ក ក៏ខិតខំប្រឹងប្រែងលើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងតំបន់ តាមរយៈការចែករំលែកចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ផងដែរ។

ជាមួយនឹងការប្ដេជ្ញាចិត្ត ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយ និងចែករំលែកចំណេះដឹងនេះ ក្រុមអ្នកភូមិវិទ្យា និង អ្នកស្រាវជ្រាវកម្ពុជា-បារាំងនៅភ្នំពេញ បានរៀបចំរចនា និងបង្កើតឡើងនូវ "សៀវភៅផែនទីភូមិសាស្ត្រនយោបាយរបស់កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ី និងពិភពលោក"។

យើងហៅថាជា "សៀវភៅផែនទី" ពីព្រោះផែនទីទាំងនេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាជំនួយសម្រាប់ការអប់រំ ដែលជួយឲ្យអ្នកអានស្វែងយល់អំពីប្រទេសកម្ពុជាក្នុងបរិបទតំបន់ និងអន្តរជាតិ។ អ្នកអាននឹងមើលឃើញថា ទីតាំងភូមិសាស្ត្រកម្ពុជា ផ្ដល់អំណោយផលដ៏សំខាន់ (នៅអាងទន្លេមេគង្គ មានឆ្នេរដ៏វែងនៅតាមឈូងសមុទ្រថៃ និងមានទីតាំងនៅតាមបណ្ដាញគមនាគមន៍ដ៏សំខាន់ សម្រាប់ការតភ្ជាប់ពីកើតទៅលិច) ហើយបន្ថែមពីនេះ ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការសន្សឹមៗទៅមុខឥតឈប់ឈរនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៅក្នុងសមាគមនៃប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន)[១]។ ការស្វែងយល់អំពីភូមិសាស្ត្រ គួបផ្សំជាមួយចំណេះដឹងជ្រៅជ្រះអំពីប្រវត្តិវប្បធម៌ គឺជាមូលដ្ឋានមួយនៃការរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រនានា។ អ្នកតាក់តែងគោលនយោបាយ និងអ្នកតំណាងរបស់ប្រទេស មានការយល់ដឹងអំពីសារៈសំខាន់នេះ។ តថភាពផ្នែកភូមិសាស្ត្រគឺជា ការពិតដែលពុំអាចគេចវេះបាន ហើយជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីសេចក្ដីត្រូវការ និងមតិយោបល់ផ្សេងគ្នារបស់ប្រជាពលរដ្ឋ រួមទាំងរបស់ក្រុមភាគតិចនៃនយោបាយ ជាតិពន្ធ និងសាសនា។

ពាក្យ "ភូមិសាស្ត្រនយោបាយ" ពីព្រោះអាស៊ាន ពុំត្រឹមតែជាសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ច ដែលស្វែងរកការគាំទ្រឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមកប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែអាស៊ានថែមទាំងអាចអភិវឌ្ឍទីផ្សារ ដែលបានធ្វើសមាហរណកម្មកាន់តែស៊ីជម្រៅសំដៅលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន ៦០០ លាននាក់ នៅក្នុងបណ្ដារដ្ឋសមាជិក។ អាស៊ានរួបរួមរដ្ឋនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ អាស្រ័យហេតុនេះ អាស៊ានពុំអាចជៀសផុតពីការប្រជែងផលប្រយោជន៍គ្នា រវាងប្រទេសមហាអំណាច (ចិន ជប៉ុន ឥណ្ឌា សហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប) បានឡើយ។ ដូច្នេះហើយ គឺអាស្រ័យទៅលើប្រទេសកម្ពុជា និងដៃគូអាស៊ានរបស់ខ្លួនក្នុងការទាញយកចំណាប់អារម្មណ៍ពីតួអង្គសំខាន់ ដើម្បីបង្កើនផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនតាមរយៈការទូតដ៏ប៉ិនប្រសប់ និងមានការស្រុះស្រួលគ្នា។

ពាក្យថា “នៅក្នុងអាស៊ី” មាននៅក្នុងចំណងជើងសៀវភៅផែនទីនេះ ពីព្រោះការវិនិយោគពីប្រទេសជិតខាងលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទ្រង់ទ្រាយធំ (ដូចជាផ្លូវថ្នល់ ស្ពាន ទំនប់ កំពង់ផែ អាកាសយានដ្ឋាន សាកលវិទ្យាល័យថ្នាក់តំបន់) ត្រូវបានស្វាគមន៍។ ប្រទេសក្នុងតំបន់ អាចចែករំលែកការអនុវត្តល្អៗធ្វើការសម្រេចចិត្តរួមគ្នាលើបញ្ហាដែលជាផលប្រយោជន៍រួម និងជម្រុញឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរនិស្សិត អ្នកជំនាញ និងសកម្មភាពវប្បធម៌។ ប្រទេសកម្ពុជាអាចទទួលបានផលចំណេញពីសមាជិកភាពរបស់ខ្លួនពីតំបន់ដ៏ធំមួយ ដែលកំពុងតែដំណើរការ ហើយកម្ពុជាក៏អាចលើកកម្ពស់សក្តានុពល ក៏ដូចជាកែលម្អចំណុចខ្វះខាតរបស់ខ្លួនដែរ។ ភាពខ្លាំងរបស់កម្ពុជា រួមមានអត្តសញ្ញាណដ៏រឹងមាំ អតីតកាល និងបុរាណកាលដ៏ថ្កើងថ្កានរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងភាពស្ទិតស្ទាញក្នុងការពុះពារឆ្លងកាត់អំឡុងពេលសង្គ្រាមស៊ីវិល និងការវាយប្រហារពីបរទេសជាច្រើន។ ភាពខ្លាំងដ៏សំខាន់ផ្សេងទៀតរបស់កម្ពុជា រួមមានឆន្ទៈរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ក្នុងការសម្របខ្លួនតាមកាលៈទេសៈនានា ទីតាំងភូមិសាស្ត្រដ៏ល្អវិសេស ធនធានប្រកបដោយគុណភាព និងមហិច្ឆិតា។ ប្រទេសកម្ពុជា អាចកែលម្អចំណុចខ្វះខាតនានា ដែលបង្ហាញតាមរយៈស្ថិតិ (ឧទាហរណ៍ តួលេខនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប និងប្រជាជន) ធៀបទៅនឹងប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន ដោយអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រនានាក្នុងនោះគប្បីសង្កត់ធ្ងន់លើការអភិវឌ្ឍជំនាញ ដែលផ្តល់លទ្ធភាពក្នុងការចូលរួមយ៉ាងពេញលេញជាមួយស្ថាប័ននានាក្នុងតំបន់ និងការគាំទ្រដល់ឧស្សាហកម្ម ដែលកម្ពុជាមានឧត្តមភាពប្រៀបធៀប (ដូចជាវិស័យទេសចរណ៍ តាមរយៈធនធានវប្បធម៌ដ៏សម្បូរបែបរបស់ខ្លួន ការលើកកម្ពស់ និងគ្រប់គ្រងកេរដំណែលវប្បធម៌ឲ្យបានសមស្រប)។

ចុងក្រោយ ពាក្យ “ពិភពលោក” ត្រូវបានដាក់បន្ថែម គឺដោយសារថា ប្រទេសកម្ពុជាមានសេដ្ឋកិច្ចជាសាកលជាមួយទីផ្សារនៅទ្វីបអឺរ៉ុប និងសហរដ្ឋអាមេរិក និងជាទីផ្សារផ្គត់ផ្គង់ទៅតំបន់អាស៊ីបូព៌ា។ ប៉ុន្តែ លើសពីនេះទៅទៀត ប្រទេសកម្ពុជាមានភាពល្បីល្បាញនៅក្នុងពិភពលោក ជាពិសេសនៅទ្វីបអឺរ៉ុបក៏ដោយសារតាមរយៈប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏យូរអង្វែងរបស់ខ្លួន (ទីតាំងជាច្រើននៅក្នុងតំបន់អង្គរ និងតំបន់ព្រះវិហារ) ព្រឹត្តិការណ៍ដ៏ជូរចត់ក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន បូជនីយដ្ឋាននានា និងទេសភាពដ៏ស្រស់ត្រកាល (ទន្លេមេគង្គ ទន្លេសាប តំបន់ឆ្នេរ វាលស្រែ និងព្រៃឈើ) និងភាពរាក់ទាក់របស់ប្រជាជន។ ជារួម មុខមាត់អន្តរជាតិរបស់កម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្នមានភាពរឹងមាំ។

សៀវភៅផែនទីនេះ គឺជាមគ្គុទេសក៍ ដែលងាយស្រួលក្នុងការប្រើប្រាស់
សម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា និងមិត្តរបស់កម្ពុជា។

PERSPECTIVES ON CAMBODIA : KNOWLEDGE AND SHARING

BY Dararith KIM-YEAT and Michel FOUCHER

Established in 2011 at the request of parliamentarians from various parties, the Parliamentary Institute of Cambodia (PIC) is an independently funded and managed institute that aims to build capacity among members and staff of the Cambodian Parliament. It is strictly impartial and tailors its activities to the wishes of the Cambodian Parliament. PIC's mandate is first to strengthen the Cambodian legislature by developing the skills of MPs and other parliamentary staff, and second to share its experiences with other Parliaments in the region that have reached a relatively similar level of development as an element of South-South and triangular cooperation. To achieve its objective of building parliamentary capacity (and especially that of parliamentary staff), PIC draws on the expertise of national, regional and international partners, including parliamentary organizations and academic institutions, and seeks to promote regional cooperation by sharing knowledge and experience.

This same determination to disseminate and share knowledge inspired a team of Cambodian and French geographers and researchers in Phnom Penh to design and develop this "Geopolitical Atlas of Cambodia in Asia and in the World".

We have called it an "atlas" because the maps are intended to act as educational aids that will allow readers to understand Cambodia in its regional and international context. They will see that Cambodia's geographical location is a major asset (in the Mekong Basin, with a long coastline on the Gulf of Thailand and positioned on a promising east-west artery), complemented by the fact that it is part of the slow but steady process of cooperation within the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN). An understanding of geography, combined with a strong cultural awareness, forms the basis for any strategy. The nation's decision-makers and representatives know this. There is no escaping the facts of geography, and ideally they should be the bedrock of an inclusive development strategy that reflects its citizens' differing needs and opinions, including those of political, ethnic and religious minorities.

It is "geopolitical" because ASEAN[1] is not simply an economic community that is currently finding out how its members complement each other, but it also has the capacity to develop into an increasingly integrated market that improves the livelihoods of the 600 million people in its member states. ASEAN unites the states of Southeast Asia, and it is therefore not exempt from the competing interests of the major powers (China, Japan and India, the United States and the European Union). It is up to Cambodia and its ASEAN partners to capitalize on these major players' plans to promote their own interests through adroit and concerted diplomacy.

The words "in Asia" appear in the title because investment from neighboring states in large-scale infrastructure (roads, bridges, dams, railways, ports, airports and regional universities) is welcomed. The states of the region can share good practice, reach joint decisions on matters of common interest, and foster international mobility among students, experts and cultural goods. Cambodia can gain from its membership of a larger, more interlinked space to promote its assets and address its weaknesses. Its strengths include a strong identity based on its ancient and dazzling past and a resilience that has helped it overcome self-destructive periods and foreign attacks. Its people's willingness to adapt to the times, its exceptional geographical location, high-quality resources and a sense of ambition are among other key strengths. Cambodia can make up for its statistical disadvantages (for instance, GDP and population figures) compared with its neighbors by implementing a strategy that emphasizes, among other things, the development of skills that will allow it to engage fully with regional institutions, and the nurturing of industries in which Cambodia has a comparative advantage (e.g. tourism, thanks to its considerable cultural capital and by properly promoting and managing its cultural heritage).

Lastly, "the world" is added because Cambodia has a globalized economy with clients in Europe and the United States, and suppliers in East Asia. Above all, however, the country is famous worldwide, and especially in Europe, for its long history (the ever increasing number of sites around Angkor Wat and Preah Vihear) and the terrible events in its history, with their memorial sites, as well as for its scenery (the Mekong, the Tonlé Sap, its coastline, paddy fields and forests) and the hospitality of its people. In short, Cambodia's international image is strong.

THIS ATLAS IS A PRACTICAL GUIDE FOR THE USE OF THE CAMBODIAN PEOPLE AND THEIR FRIENDS.

PERSPECTIVES SUR LE CAMBODGE : CONNAISSANCES ET PARTAGE

TEXTE ORIGINAL PAR Dararith KIM-YEAT and Michel FOUCHER

Établi en 2011 à la demande des parlementaires des différents partis, l'Institut parlementaire du Cambodge (IPC) est un institut de renforcement des capacités parlementaires géré et financé de manière indépendante, adhérant à une politique de stricte neutralité et alignant ses activités aux demandes spécifiques du Parlement cambodgien. Le mandat de l'IPC consiste, d'une part, à contribuer au renforcement du Parlement cambodgien à travers le développement des capacités de ses membres et du personnel parlementaire et, d'autre part, à partager son expérience avec les autres parlements de la région ayant un niveau de développement relativement similaire, dans une perspective de coopération Sud-Sud et triangulaire. Dans son objectif de renforcer les capacités parlementaires (plus particulièrement du personnel parlementaire), l'IPC utilise l'expertise de partenaires nationaux, régionaux et internationaux, incluant les organisations parlementaires et institutions académiques, et vise à promouvoir la coopération régionale à travers le partage de connaissances, de savoir et d'expériences.

C'est dans cet esprit de diffusion et de partage des connaissances qu'a été conçu et réalisé à Phnom Penh, avec une équipe de géographes et chercheurs cambodgiens et français, cet « Atlas géopolitique du Cambodge en Asie et dans le monde ».

« Atlas » car les cartes ont une vertu pédagogique d'apprentissage et permettent de situer le Cambodge dans son contexte régional et international. L'on découvrira que la position géographique du Cambodge est aujourd'hui un atout considérable – bassin du Mékong, large accès maritime au Golfe de Thaïlande, localisation sur un axe Est-Ouest prometteur, insertion dans le processus lent mais constant de coopération dans le cadre de l'Association des Nations de l'Asie du Sud-Est (ANASE). Les connaissances géographiques, associées à une forte culture historique, sont la base de toute stratégie. Les décideurs et les représentants de la nation le savent. On n'échappe pas à la géographie, et il est souhaitable de la mettre au service d'une stratégie de développement inclusif où sont pris en compte les différents besoins et opinions, y compris des minorités politiques, ethniques et religieuses.

« Géopolitique » car l'ANASE[1] n'est pas seulement une communauté économique qui découvre ses complémentarités, mais peut aussi devenir un marché plus intégré, contribuant à l'amélioration du niveau de vie des 600 millions d'habitants de ses États membres. L'ANASE regroupe les États de l'Asie du Sud-Est et elle n'échappe donc pas au jeu de forces des puissances majeures – Chine, Japon et Inde, États-Unis et Union européenne. Il revient au Cambodge et à ses partenaires de l'ANASE de tirer parti des intentions de ces grands acteurs pour promouvoir leurs intérêts par une diplomatie habile et concertée.

En « Asie » car le concours d'investissements extérieurs dans les grands équipements (routes, ponts, barrages, voies ferrées, ports, aéroports, universités régionales) est bienvenu. Les États de la région peuvent échanger leurs bonnes pratiques, décider de positions concertées sur des sujets d'intérêt commun, favoriser la circulation de leurs étudiants, experts et œuvres culturelles. Le Cambodge peut bénéficier de cette insertion dans un plus vaste ensemble en voie d'organisation, ainsi que valoriser ses atouts et corriger ses faiblesses. Parmi les forces, citons sa forte identité, adossée à une histoire ancienne brillante et une capacité de résilience à dépasser les épisodes autodestructeurs et les agressions externes, la volonté de modernisation de sa population, sa situation géographique exceptionnelle, ses ressources de qualité et ses ambitions. La faiblesse quantitative relative (PNB, population) par rapport aux voisins peut être compensée par une stratégie mettant l'accent, entre autres, sur la formation de capacités humaines permettant au Cambodge de jouer son rôle dans les institutions régionales, sur les industries à avantages comparatifs, par exemple touristiques, grâce à un considérable capital culturel existant, et à travers la bonne valorisation et gestion des héritages culturels.

Dans le « monde », enfin, car le Cambodge a une économie très internationalisée, avec ses clients en Europe et aux États-Unis et ses fournisseurs en Asie orientale. Mais surtout, c'est un pays connu, dans le monde, notamment en Europe, dans son histoire longue (les sites toujours plus nombreux d'Angkor et de Preah Vihear) et dans ses épisodes plus douloureux avec ses lieux de mémoire, dans ses paysages naturels (Mékong, Tonlé Sap, ses littoraux, ses rizières et ses forêts) et l'hospitalité de ses habitants. Bref, le Cambodge bénéficie aujourd'hui d'une image extérieure attractive.

CET ATLAS EST UN OUTIL PRATIQUE AU SERVICE DES CAMBODGIENS ET DE LEURS AMIS.

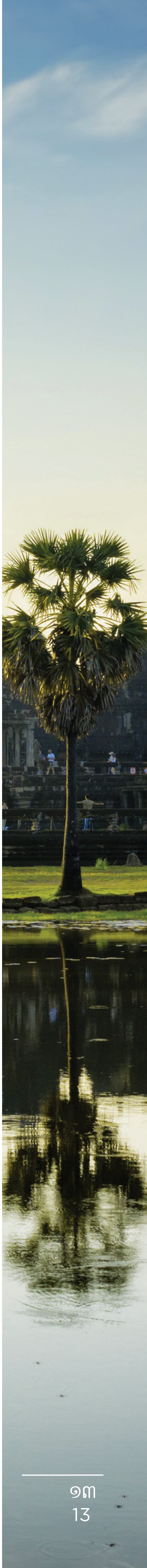

អាស៊ីអាគ្នេយ៍៖ លក្ខណៈរួម និង ពិពិធភាព

SOUTHEAST ASIA:
UNITY AND DIVERSITY

ASIE DU SUD-EST :
UNITÉ ET DIVERSITÉ

មូលដ្ឋានប្រវត្តិសាស្ត្រ និងភូមិសាស្ត្រ

ដោយ មីហ្សៀល ហ្វូសហ្សៀ

ក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស៊ីអាគ្នេយ៍[១] រួមមានប្រជាជនចំនួន ៦២៨ លាននាក់ ហើយនឹងកើនឡើងដល់ ៨៣៩ លាននាក់ នៅឆ្នាំ ២០៥០ ពោលគឺស្មើនឹង ៨,៥ ភាគរយ នៃចំនួនប្រជាជនទូទាំងពិភពលោកដូចក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នដែរ។ ថាមភាពផ្នែកប្រជាសាស្ត្រ គឺជាចំណុចខ្លាំងរបស់តំបន់នេះ។ យោងតាមវិធីសាស្ត្រគណនា ដោយធៀបនឹងអំណាចទិញចំណូលសរុបរបស់ប្រជាជនម្នាក់ៗក្នុងតំបន់ មានចំនួនប្រហែល ១០.៧០០ ដុល្លារអាមេរិក ឬ ៧០ ភាគរយ នៃចំណូលម្នាក់ៗគិតជាមធ្យមក្នុងពិភពលោក ដែលបង្ហាញពីគន្លងនៃការបន្តកើនឡើង។ ចំណូលជាមធ្យមក្នុងតំបន់នេះ មានគំលាតខុសគ្នាខ្លាំងរវាងរដ្ឋនីមួយៗតាមលំដាប់ពី ១ ដល់ ៤៣។ សិង្ហបុរី ដែលជារដ្ឋ-ទីក្រុង និងប្រទេសព្រុយណេ ដែលមានចំណូលពីប្រេង បង្ហាញពីហេតុផលពីភាពខុសគ្នានេះ ដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតសម្រាប់ការប្រៀបធៀបទូទាំងពិភពលោក។

បើពិនិត្យមើល ក្នុងកម្រិតពិភពលោកទាំងមូល ភូមិសាស្ត្រនៃតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ មានចំណុចខ្លាំងដ៏ចំបង ហើយក៏ជាកត្តាហានិភ័យផងដែរ។ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ជាជ្រោយមួយដ៏ធំនៃពិភពលោក ស្ថិតនៅចន្លោះមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក និង មហាសមុទ្រឥណ្ឌា ដែលមានទំហំ ៤,៥ លានគីឡូម៉ែត្រក្រឡា គ្របដណ្តប់លើតំបន់ដីទ្វីប ដីកោះ និងឧបទ្វីបដែលទីតាំងនេះធ្វើឲ្យអាស៊ីអាគ្នេយ៍ជាតំបន់ដ៏សំខាន់។ ដោយសកលភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ចលើកដំបូង បានធ្វើឡើងតាមផ្លូវសមុទ្រ (ពោល គឺ ៩០ ភាគរយ នៃពាណិជ្ជកម្មក្នុងពិភពលោក ត្រូវបានដឹកតាមផ្លូវសមុទ្រ ហើយបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្ម និងបច្ចេកវិទ្យាជំនាន់ទីបី ដែលកំពុងកើតមាននេះ គឺអាស្រ័យទៅលើបណ្តាញដ៏ធំមហិមានៃការតភ្ជាប់ខ្សែកាបក្រោមសមុទ្រ) ដូច្នេះតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ជាចំណុចឆ្លងកាត់ដ៏សំខាន់។[២] មាននិរន្តភាពពិតប្រាកដផ្នែកភូមិសាស្ត្រ ដោយក្នុងនោះរដ្ឋទាំងអស់អាចទាញយកផលប្រយោជន៍នៃការប្រើប្រាស់ផ្លូវសមុទ្រ លើកលែងតែប្រទេសឡាវប៉ុណ្ណោះ។ ប្រទេសចំនួនបី មានដែនដីដាច់ចេញពីគ្នា។ សមុទ្រខាងក្នុង គឺជាផ្ទៃទឹក ដែលស្ងប់ពុំសូវមានរលក ដែលផ្តល់អំណោយផលដល់កំពង់ផែសកម្ម។ នាវាចរណ៍ តាមតំបន់កោះ នៅក្នុងទ្វីបអាស៊ីមានសកម្មភាពខ្លាំងជាងនៅក្នុងតំបន់ដីគោក។ តំបន់នេះត្រូវបានឈ្នួញឆ្លងកាត់អស់ជាច្រើនសតវត្សរ៍មកហើយ ដែលបានធ្វើឲ្យតំបន់នេះក្លាយជាសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ និងផ្តល់អំណោយផលដល់ការផ្សព្វផ្សាយ

ពុទ្ធសាសនា តាំងពីសតវត្សរ៍ទីបីមក និងសាសនាឥស្លាមនៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី១៣។ សម័យអាណានិគម បានផ្តល់អំណោយផលដល់ការត្រួតត្រាលើតំបន់ឆ្នេរ។ វាគឺជាទីកន្លែងឆ្លងកាត់ (ជ្រោយម៉ាឡាកា និងកោះ Luçon) សម្រាប់ពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ដែលមានប៉ូលពីរ គឺសិង្ហបុរី ហើយឆ្ពោះទៅខាងជើង គឺហុងកុង។ ច្រកម៉ាឡាកា គឺជាច្រករបៀងដែលមានចម្ងាយ ៨០០ គីឡូម៉ែត្រ ឆ្លងកាត់ដោយនាវាដឹកទំនិញចំនួន ៧០.០០០ គ្រឿងក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលមានទំហំស្មើនឹងពាក់កណ្តាលនៃពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក។ ធនធានសមុទ្រមានសារៈសំខាន់បំផុត រួមមានប្រេង ត្រី និងធនធាន ដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងភាពសម្បូរបែបនៃតំបន់សមុទ្រ(រណ្តៅ ទំនាប ប្រព័ន្ធទន្លេ និងព្រៃកោងកាង)។ នៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ផ្លូវសម្រាប់អ្នកធ្វើដំណើរតាមរទេះជាក្រុម ក៏មានតួនាទីសំខាន់ដូចគ្នា ពីគុនមីងទៅបាងកក និងមូលមេន និងពីដីសណ្តទន្លេក្រហម ទៅរាជាណាចក្រនានានៃដីសណ្តទន្លេមេគង្គ។ សម័យអាណានិគម និងការបែងចែកទឹកដី ដែលបានកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់ (ឡាវ វៀតណាម) បានបង្អាក់ដំណើរនៃលំហូរនេះ។

តំបន់នេះ មានទីតាំងស្ថិតនៅចំណុចកណ្តាលនៃទ្វីបអាស៊ី ដែលមានការប្រែប្រួលយ៉ាងឆាប់រហ័ស ក្រោមឥទ្ធិពលនៃមហាអំណាច ដែលបានចាក់ឫស និងមហាអំណាចថ្មី ដែលកំពុងអភិវឌ្ឍ។ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ ការបង្កើតឡើងនូវគម្រោងផ្លូវមួយខ្សែក្រវ៉ាត់មួយរបស់ចិន បង្ហាញឲ្យឃើញពីទស្សនវិស័យថ្មីនេះ។[៣] នៅក្នុងន័យស៊ីជម្រៅ ទោះបីជាការពិត ឬសម្មតិកម្មនេះគឺជាការលេចឡើងនូវប៉ូលពីរ ដែលមានប្រទេសចិន និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ ទិដ្ឋភាពនេះ ក៏បានបើកឱកាសថ្មីផងដែរ សម្រាប់ប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ពោលគឺអាចឲ្យប្រទេសទាំងនេះ ប្រឡូកក្នុងល្បែងនៃការប្រកួតប្រជែងរបស់មហាអំណាចទាំងពីរ "ដើម្បីរក្សាបាននូវសេរីភាពនៃការប្រកាន់ជំហរ" របស់ពួកគេ។ "ការប្រជែងគ្នារវាងចិន និងសហរដ្ឋអាមេរិក នាពេលបច្ចុប្បន្ន គឺជាទិដ្ឋភាពដ៏សំខាន់នៃយុទ្ធសាស្ត្ររបស់តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលមានឱកាសពង្រីកភាពសំបូរបែបនៃការចាប់ដៃគូរបស់ខ្លួន ស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រការទូតស៊ីជម្រៅក្នុងការប្រើប្រាស់ឱកាសនៃការប្រកួតប្រជែងរបស់មហាអំណាចទាំងពីរឲ្យទៅជាផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន[៤] "។

SOME HISTORICAL AND GEOGRAPHICAL BACKGROUND INFORMATION

BY Michel FOUCHER

Southeast Asia[1] currently has 628 million inhabitants, and this is scheduled to rise to 839 million by 2050, when it will represent 8.5 percent of the world's population, as it does now. This demographic dynamism is an asset. Average income in the region, expressed in purchasing power parity, is roughly USD 10,700, or 70 percent of the global average, which gives an indication of the likely development path. There are significant differences between the states in the region, with the richest registering 43 times the average income of the poorest. The reasons for this disparity, the greatest of anywhere on earth, are the city-state of Singapore and oil-rich Brunei.

From a global perspective Southeast Asia's geography is both a significant additional asset and a potential risk. It is one of the world's major isthmuses, lying between the Pacific and Indian Oceans, which means that the region, with its 1.7 million square miles of continent, islands and peninsulas, is also an important maritime player. Seaways are the main driver of economic globalization – 90 percent of world trade is conducted by sea – and the on-going third industrial and technological revolution relies on a vast network of interconnecting underwater cables stretching around the globe, Southeast Asia being one of the network's major crossing points.[2] There is a real geographical continuity between the states, which benefits all as every country, apart from Lao PDR, has access to the sea. Three have discontinuous national territory. The inland seas are calmer than the oceans, and this has resulted in a number of active ports. The maritime and island part of Asia is more unified than the continental part. Merchants have plied its waters for centuries, connecting the region to global trade and encouraging the propagation of Buddhism as early as the 3rd century, followed by Islam from the 13th century onwards. The colonial era consolidated the domination of coastal areas, which include international trade routes (Malacca and Luzon) and two major centres, Singapore and, further north, Hong Kong. The Strait of Malacca is a 500-mile corridor taken by 70,000 ships each year – one half of world trade. The ocean's riches are essential to the regional economy, supplying oil, gas and fish stocks that depend on the range of natural habitats (trenches, platforms, river systems and mangroves). Caravan routes once had the same structuring role in continental Southeast Asia, especially the one between Kunming, Bangkok and Mawlamyine, and the route leading from the Red River Delta to the kingdoms of the Mekong valley. These flows were disrupted during the colonial era and in the ensuing territorial divisions (Laos and Vietnam).

The region is located in a pivotal area of Asia that is changing rapidly under the influence of established powers and rising economies. In this respect, the nascent Chinese "*One Belt One Road*" (OBOR) project offers fresh prospects.[3] The background picture is the emergence of a bipolar world – either real or supposed – dominated by China and the United States. This incidentally offers new room for manoeuvre to the countries of Southeast Asia, as it allows them to play the two powers off against each other. "*This rivalry between China and the US has become a structuring factor in the strategic landscape of Southeast Asia, since states in the region see this stand-off as an opportunity to diversify their partnerships, in line with a diplomatic tradition that is deeply embedded in the region's varying strategies, and play the competitors off against each other to keep their freedom of movement.*"[4]

QUELQUES FONDAMENTAUX HISTORIQUES ET GÉOGRAPHIQUES

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

L'Asie du Sud-Est[1] regroupe 628 millions d'habitants et en comptera 839 en 2050, soit 8,5 % de la population mondiale aujourd'hui et demain. Ce dynamisme démographique est un atout. Le revenu régional brut, exprimé en parité de pouvoir d'achat, est d'environ 10 700 dollars américains, soit 70 % de la moyenne mondiale, ce qui indique les trajectoires de développement à suivre ; la région connaît de forts écarts entre États, de 1 à 43 en termes de revenu. La cité-État de Singapour et la rente pétrolière de Brunei expliquent ce contraste le plus important en comparaison mondiale.

La géographie de l'Asie du Sud-Est, envisagée à l'échelle mondiale, est un autre atout majeur autant qu'un facteur de risque : c'est l'un des grands isthmes du globe, entre Océan pacifique et Océan indien, de sorte que la région, étendue sur 4,5 millions de km^2 d'espaces terrestres continentaux, insulaires et péninsulaires, est également maritime. Or la globalisation économique est d'abord maritime : 90 % des échanges mondiaux se réalisent par voie maritime et la 3ème révolution industrielle et technologique en cours dépend d'un vaste réseau de câbles sous-marins d'interconnexion planétaire dont l'Asie du Sud-Est est l'un des points de passage essentiels[2]. Il y a une véritable continuité géographique dont tous les États peuvent tirer parti car ils ont tous un accès à la mer, sauf le Laos. Trois ont un territoire national discontinu. Les mers intérieures ont des eaux plus calmes que les océans, ce qui a favorisé des ports actifs. L'Asie maritime insulaire a une unité plus forte que dans la partie continentale. Elle est depuis des siècles sillonnée par les marchands, qui ont fait entrer la région dans l'économie marchande et favorisé la diffusion du bouddhisme dès le IIIème siècle, puis de l'islam à partir du XIIIème siècle. La période coloniale a favorisé la domination des côtes. C'est un espace de passage (Malacca, Luçon) pour le commerce international, avec deux pôles, Singapour et, plus au nord, Hong Kong. Le détroit de Malacca, c'est un couloir de 800 km franchi par 70 000 navires par an, soit la moitié du commerce mondial. Les ressources de la mer sont indispensables : hydrocarbures et richesses halieutiques, liées à la diversité des milieux marins (fosses, plateformes, systèmes fluviaux et mangroves). En Asie du Sud-Est continentale, les routes des caravanes ont eu le même rôle structurant : entre Kunming et Bangkok et Moulmein, entre le delta du fleuve Rouge et les royaumes de la vallée du Mékong. La période coloniale et les divisions qui ont suivi (Laos, Vietnam) avaient perturbé ces flux.

La région se situe à la charnière d'une Asie en transformation, sous l'impulsion des puissances établies et émergentes. À cet égard, le projet chinois de *One Belt One Road*, en formation, offre de nouvelles perspectives[3]. En fond de tableau, s'impose la bipolarité, réelle ou supposée, de la Chine et des États-Unis. Elle ouvre d'ailleurs de nouveaux espaces pour les pays d'Asie du Sud-Est : il leur devient possible de « faire jouer la concurrence » pour garder leur liberté de mouvement. « *Cette rivalité sino-américaine est aujourd'hui un trait structurant du paysage stratégique d'Asie du Sud-Est, dans la mesure où les États de la région trouvent dans cette opposition l'opportunité de diversifier leurs partenariats, conformément à une tradition diplomatique profondément enracinée dans les différentes pensées stratégiques régionales, et de « faire jouer la concurrence » pour conserver leur liberté de mouvement* »[4].

ប្រវត្តិដ៏យូរលង់ នៃជ្រុងមួយរបស់ទ្វីបអាស៊ី

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

យោងតាមប្រវត្តិសាស្ត្រ និងភូមិសាស្ត្រ តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ រួមមានរដ្ឋទាំង១១ ស្ថិតនៅចន្លោះប្រទេស ចិន និងឥណ្ឌា ដែលជាឧបទ្វីប និងប្រជុំកោះ។ យោងតាមអ្នកភូមិសាស្ត្របារាំង លោក អេលីហ្សេ រ៉ឹគ្លុយ (Elisée Reclus) អាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺជាជ្រុងមួយរបស់ទ្វីបអាស៊ី។ សញ្ញាសំគាល់ផ្នែកវប្បធម៌ ដែលមានប្រភពចេញពីប្រទេសឥណ្ឌាមកនោះត្រូវបានបង្ហាញឲ្យឃើញតាមរយៈអក្សរ និងវាក្យស័ព្ទពីសំស្រ្កឹត កំណាព្យព្រេងនិទាន ពុទ្ធសាសនាហិនយាន អ៊ីស្លាមសាសនា ដែលមានប្រភពចេញពីពិភពម៉ាឡេ និងលក្ខណៈពិសេសផ្នែកស្ថាបត្យកម្ម។ ចំពោះឥទ្ធិពល វប្បធម៌ចិន គឺជាឥទ្ធិពលដែលចេញពីប្រទេសចិន ឆ្ពោះពីខាងជើងទៅខាងត្បូង តាមរយៈការដឹកជញ្ជូនផ្លូវសមុទ្រ សៀវភៅប្រលោមលោកចិន និងជនជាតិចិនដែលចូលមកនៅ។ ផ្តើមចេញពីបណ្តាអាណាចក្រធំៗ និងរដ្ឋដ៏ចំណាស់ ហើយបន្ទាប់មក គឺការកសាងអាណានិគមនានា បានបន្សល់ទុកនូវកេរតំណែលជាច្រើនរហូតមកទល់បច្ចុប្បន្ននេះ ដាក់ស្តែងដូចជាតំបន់ ប្រាសាទអង្គរ តំបន់ បូរ៉ូបូឌួរ និងតំបន់បាហ្កាន បណ្តាទីក្រុងថ្មីៗ បណ្តារដ្ឋថ្មីៗ(សហព័ន្ធម៉ាឡេស៊ី និងប្រទេសសឹង្ហបូរី) និងព្រំប្រទល់នានាបច្ចុប្បន្ននេះ។

បណ្តារដ្ឋ ដែលលេចឡើង កាលពីដំណាក់កាលដំបូង មានរដ្ឋធានីនៅតំបន់ទំនាបនៃដីសណ្តរសំខាន់ៗ ដែលជាទីបណ្តុំជំរកប្រជាជន និងតំបន់នៃដំណាំស្រូវ។

រីឯតំបន់កណ្តាលត្រូវបានសំគាល់ថា មានការរស់នៅជាអចិន្ត្រៃយ៍ (លើកលែងនៅតំបន់បាហ្កាន និងតំបន់អង្គរ) ហើយគេសង្កេតឃើញជាទូទៅថា បណ្តារដ្ឋទាំងនោះ មានឥទ្ធិពលខ្លាំង និងមានអំណាចប្រមូលផ្តុំ។

អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ត្រូវបានត្រួតត្រាដោយអាណាចក្រអឺរ៉ុប ក្នុងចន្លោះពេល ពីការកាន់កាប់ទីក្រុងម៉ានីល ដោយពួកអេស្ប៉ាញ នៅឆ្នាំ១៥៧១ រហូតដល់ពេលចាកចេញពីទីក្រុងម៉ាកាវ របស់ពួកព័រទុយហ្កាល់ នាឆ្នាំ១៩៩៩។ អំណាចត្រួតត្រារបស់អឺរ៉ុប ដែលមានអង់គ្លេស បារាំង អេស្ប៉ាញ និងព័រទុយហ្កាល់ កើតឡើងក្នុងមូលហេតុដូចគ្នា គឺការកេងចំណេញលើធនធានធម្មជាតិរបស់ទ្វីបអាស៊ី ដែលចាប់ផ្តើមពីគ្រឿងទេស។ ការដាក់អាណានិគម ដំបូងៗគឺធ្វើឡើងតាមរយៈវត្តមានក្រុមហ៊ុនឯកជននានា និងការដូរដូរគ្រឿងទេស។ បន្ទាប់មកបណ្តារដ្ឋនៃទ្វីបអឺរ៉ុប បានចែកគ្នាត្រួតត្រាអាស៊ី ចាប់ពីចុងសតវត្សរ៍ទី១៩ ដោយធ្វើការគ្រប់គ្រងផ្ទាល់ជាងមុន ទៅតាមតំបន់ និងឥទ្ធិពលដែលពួកគេមាន។ មានតែរដ្ឋនៃប្រទេសសៀម (ស្យាម) ប៉ុណ្ណោះដែលធានាបាននូវអធិបតេយ្យភាពរបស់ខ្លួនតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងបារាំង-អង់គ្លេស ឆ្នាំ១៨៩៦។ អាណាចក្រជប៉ុននៅទ្វីបអាស៊ី បានដាក់បង្ខំដោយកំលាំងយោធា ដើម្បីត្រួតត្រាតំបន់នេះ ចន្លោះឆ្នាំ ១៩៤២ និងការបរាជ័យផ្នែកយោធាក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥ហើយត្រូវបានបន្តដោយដំណើរការបញ្ចប់ការត្រួតត្រារបស់អាណានិគមក្នុងកំឡុងពេលក្រោយមកទៀត។

ផែនទីនយោបាយបច្ចុប្បន្ននេះ គឺជាផ្លែផ្កានៃប្រវត្តិដ៏យូរលង់នៃការវិវត្តពីសម័យមុនអាណានិគម ហើយបន្ទាប់មកគឺសម័យអាណានិគម។ រចនាសម្ព័ន្ធបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្តារដ្ឋនីមួយៗ ត្រូវបានកកើតឡើង នាពេលចេញពីសម័យអាណានិគម (រីឯប្រទេសសិង្ហបូរី និងព្រុយណេគឺជាច្រកកំពង់ផែឆ្លងកាត់ និងផ្លូវសមុទ្រ)។ ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏យូរលង់នេះ ត្រូវតែរក្សាទុកជាឯកសារយោង សម្រាប់គោលនយោបាយការបរទេស និងចំណេះដឹងអំពីភូមិសាស្ត្រតំបន់។

>>>

ផែនទី ១៖ ប្រវត្តិ និងប្រជាជន នៃតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
Map 1: History and population of Southeast Asia
Carte 1 : Histoire et population de l'Asie du Sud-Est

ផែនទី ១ - Map 1

ប្រទេស COUNTRY	ផ្ទៃក្រឡា (ពាន់គីឡូម៉ែត្រការ៉េ) Area (thousands of km²)	ចំនួនប្រជាជនពាក់កណ្តាលឆ្នាំ២០១៥ (លានទាក់) Population mi-2015 (millions of inhab.)	អត្រាកំណើត (ក្នុង ១០០០នាក់) Birth Rate (per 1,000 inhab.)	អត្រាមរណៈ (ក្នុង ១០០០នាក់) Death Rate (per 1,000 inhab.)	ប្រជាជន ក្នុងឆ្នាំ២០៥០ (លាននាក់) Population in 2050 (millions)	អត្រាមរណៈរបស់ទារក (ក្នុង ១០០០នាក់) Infant mortality (per 1,000 inhab.)	អត្រាមរណៈសរុប (ក្នុង ១០០០នាក់) Total fertility rate (per 1,000 inhab.)	ក្រោមអាយុ ១៥ (ភាគរយ) Under 15 (%)	ចាប់ពីអាយុ ៦៥ (ភាគរយ) + 65 (%)	អាយុរំពឹងរស់សម្រាប់បុរស (ឆ្នាំ) Life expectancy for men (years)	អាយុរំពឹងរស់សម្រាប់នារី (ឆ្នាំ) Life expectancy for women (years)	ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបក្នុងម្នាក់ៗ នៅឆ្នាំ២០១៦ (US$) GDP nominal per cap. / Growth rate in 2016 (US$)
អាស៊ីអាគ្នេយ៍ **South East Asia**	4,495	628	20	7	839	28	2.4	27	6	68	73	11,619
ព្រុយណេ **Brunei**	6	0.41	17	3	0.53	4	1.6	25	5	77	80	24,713
កម្ពុជា **Cambodia**	181	15.4	24	6	21	28	2.7	31	6	61	66	1,227
ឥណ្ឌូណេស៊ី **Indonesia**	1,905	255.7	21	6	366	31	2.6	29	5	69	73	3,665
ឡាវ **Laos**	237	6.9	27	6	11	68	3.1	37	4	67	70	1,921
ម៉ាឡេស៊ី **Malaysia**	330	30.8	17	5	42	7	2.0	26	6	73	77	9,445
មីយ៉ាន់ម៉ា **Myanmar**	677	52.1	19	9	56	62	2.3	24	5	63	67	1,306
ហ្វីលីពីន **Philippines**	300	103	23	6	157	23	2.9	34	4	65	72	2,991
សិង្ហបុរី **Singapore**	0,7	5.5	10	5	7	2	1.3	16	11	80	85	53,053
ថៃ **Thailand**	513	65.1	12	8	66	11	1.6	18	11	72	78	5,662
ទីម័រខាងកើត **Timor Leste**	15	1.2	36	8	2.8	45	5.7	42	5	66	69	5,680
វៀតណាម **Vietnam**	332	91.7	17	7	108	16	2.4	24	7	71	76	2,164

Sources : IMF 2016 et Asia Development Outlook, 2016

THE LONG HISTORY OF THE “ANGLE OF ASIA”

BY Michel FOUCHER

Map 1

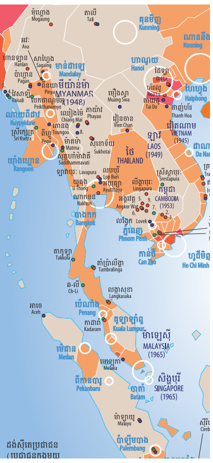

Southeast Asia is made up of both peninsular continental states and archipelagic states, which history and geography have contrived to place between the Chinese and the Indian worlds. It comprises 11 states in all, and they form what the French geographer Elisée Reclus has called an “angle of Asia” – a crossroads and an interface between two great cultures.

From India the region has inherited scripts and vocabularies derived from Sanskrit, epic tales, “Smaller Vehicle” *(Hinayana)* Buddhism, a passageway from Islam into the Malay-speaking world, and numerous architectural traits. China disseminated its influence from north to south along the coasts and seaways, bringing Chinese novels and significant diasporas. Major empires and ancient states, followed by colonial constructs, have left an enduring legacy that includes Angkor, Borobudur and Bagan, cities, new states (the Federation of Malaya and Singapore) and, of course, present-day borders.

States formed here at a very early stage, building their capitals on the major alluvial plains, which are also the main centers of population and rice production.

These centers have remained remarkably constant (with a few exceptions such as Bagan and Angkor), and throughout the region the states are strong and centralized.

Southeast Asia was dominated by the European imperial powers, from the Spaniards’ capture of Manila in 1571 to the Portuguese withdrawal from Macau in 1999. All the European empires – British, French, Dutch, Spanish and Portuguese – grew from the same logic of commercially exploiting Asia’s natural resources, starting with spices. Colonization was driven by private companies and their spice “factories”. Then, in the late nineteenth century, the European states divided up Asia into spheres of influence and started to administer them more directly. Siam alone saw its neutrality safeguarded by a Franco-British agreement (1896). Japan carved out an Asian empire for itself between 1942 and its defeat in 1945, which ushered in a gradual process of decolonization.

The current geopolitical map is the result of a long series of pre-colonial and colonial developments. Each of the region’s nation states arose in its present configuration at the end of the colonial era (Singapore and Brunei being ports and trading posts on the straits and an important sea route, respectively). This long history must continue to inform foreign policy, as should an awareness of the region’s geography.

HISTOIRE LONGUE DE L’ANGLE DE L’ASIE

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

L’Asie du Sud-Est comprend les États continentaux péninsulaires et des États archipélagiques situés, par l’histoire et la géographie, entre le monde chinois et le monde indien. Onze États au total. Ils forment un « angle de l’Asie » selon le géographe français Elisée Reclus, au carrefour et à l’interface de grandes cultures.

De l’Inde, les marqueurs culturels sont les écritures et vocabulaires issus du sanskrit, les épopées, le Bouddhisme du Petit Véhicule (*Hinayana*), l’Islam relayé vers le monde malais et bien des traits de l’architecture. De la Chine, un mouvement d’influence Nord-Sud, côtier et maritime, les romans chinois et les diasporas. De grands empires et des États anciens, puis les constructions des colonisateurs, ont laissé un héritage très présent, d’Angkor à Borobudur et Pagan, les villes, des États nouveaux (Fédération de Malaisie, Singapour) et bien sûr les frontières.

Les États y sont apparus très tôt, avec des capitales dans les principales plaines alluviales, qui sont aussi des foyers démographiques et des aires de riziculture.

Les régions centrales le sont demeurées dans une remarquable continuité (avec quelques exceptions – Pagan ou Angkor). On trouve partout des États forts et centralisés.

L’Asie du Sud-Est a été dominée par les empires européens, entre la prise de Manille par les Espagnols en 1571 jusqu’au départ des Portugais de Macao en 1999. L’imperium européen –britannique, français, hollandais, espagnol et portugais – relevait d’une même logique, l’exploitation mercantiliste des ressources asiatiques, les épices d’abord. La colonisation fut animée par des compagnies privées disposant de comptoirs à épices. Puis les États européens se partagèrent l’Asie à partir de la fin du XIXème siècle, en administration plus directe et en zones d’influence. Seul le Siam vit sa neutralité garantie par un accord franco-britannique (1896). L’empire asiatique japonais s’imposa par la force dans la région entre 1942 et la défaite de 1945, et s’ensuivit une longue décolonisation.

La carte politique actuelle est le fruit d’une longue évolution précoloniale puis coloniale. Chacun des États-nations est né dans sa configuration actuelle à l’issue de la période coloniale (et Singapour et Brunei sont des ports-comptoirs sur les détroits et une voie maritime). La longue durée historique doit rester une référence pour toute politique extérieure, mais aussi l’espace.

NATURAL FEATURES (PLAINS, MOUNTAINS, MEKONG, COASTAL AREAS) AND CONTEMPORARY RISKS BY Michel FOUCHER

Southeast Asia is one of the most exposed regions in terms of risks from tectonic hazards, volcanic activity and climatic threats, with 120 earthquakes every 10 years, 129 active volcanoes in Indonesia and 50 in the Philippines, and frequent tropical cyclones. Almost a fifth of the deadliest disasters since 1970 have occurred in this region, which has paid long and dearly for its exposure to extreme natural events. On 26 December 2004 a Force 9 earthquake off Sumatra triggered a tsunami along the coasts of the Indian Ocean that claimed 220,000 lives; on 2 May 2008 tropical cyclone Nargis caused floods in the Irrawaddy, killing 138,300 people in Myanmar. Add to that typhoon Haiyan in the Philippines and Vietnam (2013), typhoon Thelma in the Philippines (1991), the earthquake that unleashed a tsunami in the Moro Gulf (death toll of 51,976), another one in 1976 and one that destroyed Bantul (Indonesia) in 2006. In 2015 the Philippines were hit by typhoons Goni, Kuppu and Melor, Vietnam was lashed by tropical storms, Indonesia and Myanmar suffered floods and Sorong an earthquake, while Sumatra and Borneo were blanketed in thick smoke for more than 70 days due to disastrous forest fires caused in part by human activity.

In 2016 much of Southeast Asia was affected by El Niño, a climatic phenomenon that causes severe drought.

The worst affected regions are the eastern islands of the Indonesian archipelago, the Malaysian peninsular, Thailand, Cambodia and central Myanmar and Vietnam.

Tensions over lack of water are particularly high in Thailand and the Philippines.

These natural risks affect densely populated, predominantly agricultural regions where nearly two-thirds of the population live in the countryside and work in the agricultural sector helping to meet domestic and global demand for agricultural produce. Over a quarter of the land mass in Thailand, Cambodia and the Philippines is under agriculture; and with climate change set to have particularly severe consequences in densely populated coastal areas of the region, Vietnam has asked French urban planning agencies to design a program to protect its coastal towns.

Map 2

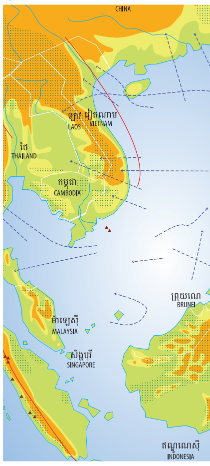

CONFIGURATIONS NATURELLES (PLAINES, MONTAGNES, MÉKONG, LITTORAUX) ET RISQUES CONTEMPORAINS TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

L'Asie du Sud-Est est l'une des régions les plus exposées aux risques naturels qui sont tectoniques (120 séismes par décennie), volcaniques (129 volcans sont actifs en Indonésie, 50 aux Philippines) et climatiques (cyclones tropicaux). La région a payé et continue de payer un lourd tribut aux risques naturels extrêmes, et près d'un cinquième des catastrophes les plus meurtrières depuis 1970 y ont eu lieu. On se souvient du séisme d'échelle 9 (26/12/2004) au large de Sumatra ayant déclenché un tsunami sur les côtes de l'océan Indien (220 000 victimes) et du cyclone tropical Nargis (2/05/2008) qui inonda le delta de l'Irraouaddi et fit 13 8300 victimes au Myanmar. Citons encore le typhon Haiyan aux Philippines et au Vietnam (2013), le séisme ayant déclenché un tsunami dans le golfe de Moro (51 976), le typhon Thelma (1991) aux Philippines, le séisme de 2006 qui détruisit Bantul (Indonésie) et celui de 1976. En 2015, les typhons Goni, Kuppu et Melor ont frappé les Philippines, des tempêtes tropicales le Vietnam, les inondations en Indonésie et au Myanmar, un séisme à Sorong, ainsi que des feux de forêts, désastre en partie d'origine humaine, à Sumatra et Bornéo, avec des brouillards épais pendant plus de soixante-dix jours.

Une grande partie de l'Asie du Sud-Est a été touchée par El Niño, phénomène climatique qui s'est caractérisé par une forte sécheresse en 2016. Cette situation a créé des tensions, notamment aux Philippines et en Thaïlande, où la population s'est irritée du manque d'eau.

Les régions les plus affectées sont les îles orientales de l'archipel indonésien mais aussi la Malaisie péninsulaire, la Thaïlande et le Cambodge, le centre du Myanmar et du Vietnam.

Ces risques affectent des régions densément peuplées où l'agriculture a connu un développement historique : le rural est démographiquement et spatialement dominant ; près des deux-tiers de la population vivent dans les campagnes et travaillent dans le secteur agricole pour les besoins domestiques et le marché mondial. En Thaïlande, aux Philippines et au Cambodge, la superficie agricole dépasse le quart des terres émergées. Les conséquences du changement climatique se feront sentir sur des littoraux très peuplés. Le Vietnam a demandé à des agences françaises d'urbanisme de bâtir un programme de protection de ses villes côtières.

លក្ខណៈពិសេសនៃបាតុភូតធម្មជាតិ (តំបន់ទំនាប ភ្នំ ទន្លេមេគង្គ តំបន់ឆ្នេរ) និងហានិភ័យសហសម័យ

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

អាស៊ីអាគ្នេយ៍ គឺជាតំបន់មួយ ដែលប្រឈមខ្លាំងទៅនឹងគ្រោះធម្មជាតិ ដូចជាបាតុភូតរញ្ជួយដី (១២០ដង ក្នុងមួយទសវត្សរ៍) បាតុភូតភ្នំភ្លើង (ភ្នំភ្លើងសកម្ម មានចំនួន ១២៩ នៅប្រទេស ឥណ្ឌូនេស៊ី និងចំនួន ៥០ នៅប្រទេសហ្វីលីពីន) និងធាតុអាកាសនៃតំបន់ត្រូពិច (ព្យុះត្រូពិច)។ តំបន់នេះបាននឹងបន្តទទួលការខូចខាត ដោយសារគ្រោះធម្មជាតិយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ហើយស្ទើរតែមួយភាគប្រាំនៃគ្រោះមហន្តរាយដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុត ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧០ បានកើតឡើងនៅក្នុងតំបន់នេះ។ យើងនៅចាំថា គ្រោះរញ្ជួយដីកម្លាំង ៩ រ៉ិចទ័រ (ថ្ងៃទី២៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៤) ចេញពីសមុទ្រនៃកោះស៊ូម៉ាត្រា បានបង្កឲ្យមានរលកយក្សស៊ូណាមិ នៅតាមតំបន់ឆ្នេរនៃមហាសមុទ្រឥណ្ឌា (ជនរងគ្រោះចំនួន ២២០.០០០នាក់) និងព្យុះត្រូពិច Nargis (ថ្ងៃទី០៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨) បានបង្កឲ្យមានទឹកជំនន់ នៅតំបន់ដីសណ្ដអ៊ីរ៉ាវ៉ាឌី និងបណ្ដាលឲ្យមានប្រជាជនរងគ្រោះចំនួន ១៣៨.៣០០ នាក់ នៅប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា។ បន្ទាប់មក ព្យុះហៃយ៉ាន បានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន និងវៀតណាម (ឆ្នាំ២០១៣) គ្រោះរញ្ជួយផែនដី ដែលបង្កឲ្យមានគ្រោះរលកយក្សស៊ូណាមិនៅឈូងសមុទ្រ Moro (ជនរងគ្រោះចំនួន ៥១.៩៧៦ នាក់) ព្យុះ Thelma (ឆ្នាំ១៩៩១) នៅប្រទេសហ្វីលីពីន គ្រោះរញ្ជួយដី ដែលបំផ្លាញក្រុង Bantul (ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី) ក្នុងឆ្នាំ២០០៦ ដែលបានកើតម្ដងហើយនៅឆ្នាំ១៩៧៦។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ព្យុះ Goni, Kuppu និង Melor បានវាយប្រហារប្រទេសហ្វីលីពីន ព្យុះត្រូពិច បានបក់បោកទៅលើប្រទេស វៀតណាម ទឹកជំនន់នៅប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ី និងមីយ៉ាន់ម៉ា រញ្ជួយដីនៅក្រុង Sorong និងភ្លើងឆេះព្រៃដែលមហន្តរាយនេះ មួយផ្នែកបង្កឡើងដោយមនុស្សនៅកោះស៊ូម៉ាត្រា និងកោះបូណេអូ ដែលបណ្ដាលឲ្យមានពពកអ័ព្ទដ៏ក្រាស់ក្នុងរយៈពេលជាង ៧០ ថ្ងៃ។

ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍មួយផ្នែកធំ បានទទួលរងនូវឥទ្ធិពលពីបាតុភូតធម្មជាតិ អែលនីណូ ដែលបង្កើតជាគ្រោះរាំងស្ងួតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ ស្ថានភាពនេះកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន និងថៃ ដែលប្រជាជនរងផលប៉ះពាល់ពីបញ្ហាកង្វះទឹក។

តំបន់ដែលទទួលរងគ្រោះខ្លាំងជាងគេ គឺកោះនានា នៅភាគខាងកើតនៃប្រជុំកោះរបស់ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ឧបទ្វីបម៉ាឡេស៊ី ថៃ និងកម្ពុជា ភាគកណ្ដាល នៃប្រទេស មីយ៉ាន់ម៉ា និងប្រទេសវៀតណាម។

ហានិភ័យទាំងនេះ ប៉ះពាល់ទៅលើតំបន់ដែលមានប្រជាជនរស់នៅច្រើន ដែលត្រូវបានស្គាល់ថា មានការអភិវឌ្ឍជាប្រវត្តិសាស្ត្រលើវិស័យកសិកម្ម។ តំបន់ជនបទមានលក្ខណៈលេចធ្លោ ផ្នែកប្រជាសាស្ត្រ និងមានផ្ទៃដីធំទូលាយ។ ប្រជាជនជិតពីរភាគបី ដែលរស់នៅក្នុងទីជនបទ ធ្វើការបម្រើឲ្យវិស័យកសិកម្ម ដើម្បីបំពេញសេចក្ដីត្រូវការសម្រាប់ទីផ្សារក្នុងប្រទេស និងទីផ្សារពិភពលោក។ ក្នុងប្រទេសថៃ ហ្វីលីពីន និងកម្ពុជា ផ្ទៃដីកសិកម្ម មានទំហំជាងមួយភាគបួននៃផ្ទៃដីទាំងមូល។ ផលវិបាកនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនឹងបង្កផលប៉ះពាល់ ទៅលើតំបន់ឆ្នេរដែលមានប្រជាជនរស់នៅច្រើនកុះករ។ ប្រទេសវៀតណាម បានស្នើឲ្យទីភ្នាក់ងារនគរូបនីយកម្មបារាំង កសាងផែនការ ដើម្បីការពារទីក្រុង នៅតាមតំបន់ឆ្នេររបស់ខ្លួន។

>>>
ផែនទី ២៖ ភូមិសាស្ត្ររូបវន្ត និងគ្រោះធម្មជាតិ
Map 2: Physical geography and natural hazards
Carte 2 : Géographie physique et and catastrophes naturelles

ភ្នំភ្លើងកំពុងមានសកម្មភាព
Active volcano

គុណវិបត្តិធំបងៗ
Major flaws

មូលហេតុនៃព្យុះធំៗ
Course of major hurricanes

០-២០០ ម៉ែត្រ
0 - 200 m

២០០-១០០០ ម៉ែត្រ
200 - 1,000 m

ធំជាង ១០០០ ម៉ែត្រ
> 1,000 m

ព្រៃក្រាស់
Dense forest

លក្ខណៈពិសេសផ្នែកយុទ្ធសាស្រ្តតំបន់ ក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០៖ ការបង្កើតតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ពាក្យអាស៊ីអាគ្នេយ៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងរយៈពេលមិនយូរប៉ុន្មានឡើយ។ ពាក្យអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ត្រូវបានប្រើជាលើកដំបូងនៅក្នុងឯកសារភូមិសាស្រ្តសាកលលោកនាឆ្នាំ១៩២៩ ដោយលោក Paul Vidal de la Blache នាយកសាលាភូមិសាស្រ្តបារាំង និងបានលេចឡើងម្តងទៀតនាឆ្នាំ១៩៤៤ ជាមួយនឹងបញ្ជាការដ្ឋានចក្រភពអង់គ្លេសប្រចាំនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ស្ថិតនៅក្នុងក្រុមសម្ព័ន្ធមិត្តរបស់អាមេរិក លើកលែងប្រទេសហ្វីលីពីន ប្រទេសឡាវ និងវៀតណាមខាងជើង)។ ក្នុងអំឡុងពេលសង្រ្គាមត្រជាក់ (ឆ្នាំ១៩៥៤-១៩៧៧) អង្គការសន្ធិសញ្ញាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ត្រូវបានបង្កើតឡើង និងបានក្លាយជាតំបន់មានការអភិវឌ្ឍតិចតួច ពីឆ្នាំ១៩៥០ ដល់ឆ្នាំ១៩៦០ ហើយក្រោយមកបានក្លាយជាតំបន់មានសេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកចម្រើន ពីឆ្នាំ១៩៨០ ដល់ឆ្នាំ១៩៩០ បើយោងតាមធនាគារពិភពលោក។

ដូចគ្នានឹងតំបន់អាស៊ីបូព៌ាសានផងដែរ ប៉ុន្តែក្នុងរយៈពេលយូរអង្វែងជាងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ បានទទួលរងគ្រោះដ៏ធ្ងន់ធ្ងរដោយជម្លោះជាច្រើន នៅក្នុងការឈ្លានពានដោយយោធាពីសំណាក់អាណាចក្រជប៉ុន ដែលបានគាំទ្រកម្លាំងជាតិនិយមប្រឆាំងនឹងអំណាចអាណានិគម (អង់គ្លេស បារាំង និងហូឡង់) ប៉ុន្តែដើម្បីប្រយោជន៍វាតទីរបស់អាណាចក្រប៉ុន។ បន្ទាប់ពីបរាជ័យ ផ្នែកយោធារបស់អាណាចក្រនៃព្រះអាទិត្យ (ជប៉ុន) សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលមានវត្តមាននៅក្នុងប្រទេសហ្វីលីពីន ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៨៩៨ មក បានបោះទីតាំងជាអចិន្ត្រៃយ៍នៅក្នុងសមរភូមិមួយដ៏ក្តៅគគុកនៃសង្រ្គាមត្រជាក់បន្តពីបារាំងនៅឥណ្ឌូចិន ហើយដែលតំបន់នេះ បានទទួលរងការខូចខាតយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីសង្រ្គាម ទាមទារឯករាជ្យជាតិចំនួនបីលើកជាបន្តបន្ទាប់ ពីឆ្នាំ១៩៤៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩។ បញ្ហាប្រឈមមាននៅគ្រប់ទិសទី ដោយសារការតស៊ូដើម្បីឯករាជ្យរបស់ប្រទេសនីមួយៗ ប៉ុន្តែជោគជ័យទទួលបានពីពីឆ្នាំ១៩៤៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ (ប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសឡាវ ពីឆ្នាំ១៩៤៥ ដល់ ឆ្នាំ១៩៤៩ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥ ប្រទេសហ្វីលីពីន ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៦ ប្រទេសភូមា ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៧ ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៧ បន្ទាប់មកប្រទេសសិង្ហបុរីក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ និងប្រទេសវៀតណាម ដែលបានបង្រួបបង្រួមគ្នា ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥)។ រាជាណាចក្រថៃ រក្សាបាននូវឯករាជ្យភាពរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ ត្រូវប្រគល់ដែនដីដែលខ្លួនបានកាន់កាប់តាំងពីឆ្នាំ ១៩៤១ ឲ្យទៅប្រទេសឡាវ កម្ពុជា និងភូមាវិញ តាមសេចក្តីបង្គាប់ របស់ប្រទេសបារាំង ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥។ ប្រទេសទីម័រខាងកើត ទទួលបានឯករាជ្យក្នុងឆ្នាំ ២០០២។

សន្និសីទអាស៊ី-អាហ្វ្រិក នៅបានឌុង (ឆ្នាំ១៩៥៥) បានប្រមូលផ្តុំរដ្ឋចំនួន២៩ មកពីទ្វីបទាំងពីរ និងបានកំណត់អំពីអត្តិភាពនៃចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ និងការលេចឡើងនូវភូមិសាស្រ្តនយោបាយនៃតតិយលោក ដែលជាទស្សនាទានមួយ បង្កើតឡើងដោយអ្នកប្រជាសាស្រ្តបារាំង Alfred Sauvy ដោយសំដៅទៅលើរដ្ឋតតិយលោករបស់ បារាំង ដែលបះបោរប្រឆាំងនឹងអំណាចត្រួតត្រា (អាណានិគម និងចក្រពត្តិនិយម)។ ប្រទេសចិន មានឥទ្ធិពលយ៉ាងធំធេងនៅសន្និសីទនោះ ដោយបានលើកទឹកចិត្តដល់ចលនាតស៊ូដើម្បីឯករាជ្យ នៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក។

"ជ្រុងមួយ" នៃទ្វីបអាស៊ីនេះ បានត្រួសត្រាយផ្លូវ តាមរយៈចលនាតស៊ូទាមទាឯករាជ្យ ដែលបណ្តាលឲ្យបាត់បង់អាយុជីវិតមនុស្សជាច្រើន និងទទួលរងនូវការប្រទាញប្រទង់ផ្នែកនយោបាយយ៉ាងខ្លាំងទាំងក្នុង និងក្រៅតំបន់។

20th CENTURY REGIONAL STRATEGIC CONFIGURATIONS: THE INVENTION OF SOUTHEAST ASIA BY Michel FOUCHER

The term "Southeast Asia" is relatively recent. It was first used in the *Universal Geography* of the leading French geographer Paul Vidal de la Blache in 1929, and then reappeared in 1944 with the British South East Asia Command (excluding the Philippines, Laos and North Vietnam, which were part of the American theatre). During the Cold War (1954-77) the Southeast Asia Treaty Organization came into being, covering an area that the World Bank regarded as an underdeveloped region in the 1950s and 1960s, and then emerging economies from the 1980s and 1990s onwards.

In common with Northeast Asia, but for a much longer period, the region suffered enormously during the Japanese empire's military invasion, which supported nationalist forces against the colonial powers (British, French and Dutch) but only in the interests of its own conquest. After the defeat of the Empire of the Rising Sun, the United States, which had been present in the Philippines since 1898, established themselves in one of the most violent theatres of the Cold War, as they took over from France in Indochina, ravaged by three successive wars of independence from 1945 to 1979. Independence was the burning issue everywhere during the period from 1945 to 1975 (Laos and Vietnam in 1945-1949, Indonesia in 1945, the Philippines in 1946, Burma in 1947, Cambodia in 1953, Malaysia in 1957, the secession of Singapore in 1965, and Vietnam reunified in 1975). The Kingdom of Thailand was able to maintain its independence, but it was ordered by France in 1945 to hand back territories it had conquered from Laos, Cambodia and Burma in 1941. East Timor gained its independence in 2002.

The Afro-Asian conference, held in Bandung in 1955, brought together 29 states and marked the birth of the non-aligned movement and the geopolitical emergence of the Third World, a concept coined by the French demographer Alfred Sauvy in reference to France's third estate, rebelling against the established (in this case, colonial and imperial) order. China's influence was strongly felt at this conference, which encouraged independence movements in Africa.

The "angle of Asia" pioneered the struggle for emancipation, but only at a huge cost to its people, and severe domestic and international political struggles.

CONFIGURATIONS STRATÉGIQUES RÉGIONALES DU XXème SIÈCLE : INVENTION DE L'ASIE DU SUD-EST

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

Le terme d'Asie du Sud-Est est assez récent : il apparaît en 1929 dans la Géographie universelle du chef de file de l'école géographique française, Paul Vidal de la Blache, puis à nouveau à partir de 1944 avec le *South East Asia Command* britannique (sans les Philippines, le Laos et le Nord du Vietnam, inclus dans le théâtre américain). Pendant la guerre froide (1954-1977) est créée l'Organisation du Traité de l'Asie du Sud-Est, qui devient une région de sous-développement dans les années 1950-1960, puis une zone économique émergente à partir des années 1980-1990, selon la Banque mondiale.

Comme l'Asie du Nord-Est mais pour une période beaucoup plus longue, la région a été durement touchée par de multiples conflits lors de l'invasion militaire de l'empire du Japon soutenant les forces nationalistes contre les puissances coloniales (britannique, française et néerlandaise) mais se comportant en conquérant. Après l'échec militaire de l'empire du Soleil Levant, les États-Unis, présents aux Philippines depuis 1898, s'installèrent durablement dans l'un des théâtres les plus chauds de la guerre froide, en relais de la France en Indochine, ravagée par trois guerres successives d'indépendance, de 1945 à 1979. Partout, l'enjeu fut l'accès à l'indépendance, obtenue dans la période 1945-1975 (1945-1949 pour le Vietnam et le Laos, 1945 en Indonésie, 1946 aux Philippines, 1947 en Birmanie, 1953 au Cambodge, 1957 en Malaisie, Singapour en sécession en 1965, Vietnam réunifié en 1975). Le royaume de Thaïlande avait su sauvegarder son indépendance mais dut, sur injonction de la France, restituer en 1945 les territoires conquis sur le Laos, le Cambodge et la Birmanie en 1941. Le Timor oriental accéda à l'indépendance en 2002.

La conférence afro-asiatique réunie à Bandoeng (1955) rassembla 29 États des deux continents et marqua le début du mouvement des non-alignés et l'émergence géopolitique du Tiers-Monde, notion forgée par le démographe français Alfred Sauvy, en référence au Tiers État français en révolte contre l'ordre dominant (ici colonial et impérialiste). La Chine eut une influence prépondérante lors de cette conférence qui encouragea les mouvements d'indépendance en Afrique.

L' « angle de l'Asie » a été pionnier dans le mouvement d'émancipation, au prix de lourds sacrifices pour ses peuples et de sévères luttes politiques internes et externes.

ចំណុចខ្លាំងផ្នែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច៖ កំណើន និងការអភិវឌ្ឍ

ដោយ មីហ្សេល ហ្វូសហ្សេ

ដោយធ្លាប់ឆ្លងកាត់ទុក្ខលំបាកក្នុងអំឡុងដំណើរឆ្ពោះទៅរកឯករាជ្យ និងការរំដោះខ្លួនចេញពីរបបនយោបាយផ្ដាច់ការដែលគាំទ្រដោយអំណាចខាងក្រៅ យើងយល់កាន់តែច្បាស់ថា បន្ទាប់ពីទទួលបានមកវិញនូវសន្តិភាព ប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ បានចាប់ផ្ដើមដំណើរការកសាងជាតិយ៉ាងស្វាហាប់ ចាកចេញពីភាពក្រីក្រ និងអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួន។ ជាថ្មីម្ដងទៀត តំបន់នេះ គឺជាគំរូមួយសម្រាប់តំបន់ដទៃទៀត ដែលជាអតីតប្រទេសតតិយលោក។ ប្រទេសកម្ពុជាមានអត្រាកំណើនគួរជាទីមោទនៈ ពោលគឺចំនួន ៧ ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ។

រដ្ឋទាំង១១ នៅក្នុងតំបន់ដ៏ធំទូលាយនេះ មានភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំង បើគិតពីទំហំ និងឥទ្ធិពល។ តំបន់នេះមានប្រជាជនរស់នៅ ចំនួន ៦២៨ លាននាក់ (ហើយនឹងកើនឡើងដល់ ៨០០ លាននាក់ មុនឆ្នាំ២០៥០ ដែលក្នុងនោះមានប្រជាជនចំនួន ៣១០ លាននាក់ នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ១៥០ លាននាក់ នៅក្នុងប្រទេស ហ្វីលីពីន និង៩២ លាននាក់ នៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម)។ ពីឆ្នាំ១៩៦០ ដល់ឆ្នាំ១៩៨០ តំបន់នេះ(ប្រទេសសិង្ហបុរី ម៉ាឡេស៊ី ឥណ្ឌូនេស៊ី ថៃ ហើយបន្ទាប់មក ហ្វីលីពីន វៀតណាម និង កម្ពុជា) មានការប្រែប្រួល ដែលផ្អែក លើដំណើរការ ជាសារវន្ត៖ ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ កំណែទម្រង់ស៊ីជម្រៅលើវិស័យកសិកម្ម និងដីធ្លី ការពង្រីកការគ្រប់គ្រងដែនដី ការបើកចំហរទៅ ទីផ្សារពិភពលោក ដែលផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងឧស្សាហូបនីយកម្ម ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការបង្កើនសន្ទុះផ្នែកនគរូបនីយកម្ម។

ក៏ប៉ុន្តែ គម្លាតរវាងតំបន់នានា រវាងទីក្រុង និងជនបទ រវាងទីប្រជុំជនក្នុងក្រុង និងតំបន់ជាយក្រុង និងរវាងរដ្ឋទាំង១១នៅមានទ្រង់ទ្រាយធំ។

ការពង្រីកវិស័យកសិកម្ម (ប្រេងដូង និងកាហ្វេ) នៅបន្តឥតឈប់ឈរ។ ការនាំចេញវត្ថុធាតុដើម ផលិតផលកសិកម្ម ព្រៃឈើ និងរ៉ែ គឺពឹងផ្អែកទៅលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក។

តំបន់នេះ ស្ថិតនៅក្នុងនិន្នាការរួមនៃសន្ទុះសេដ្ឋកិច្ចតាមបែបនៃការអភិវឌ្ឍរបស់អាស៊ី ហើយដែលតំបន់នេះមានផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប(ផ.ស.ស) ចំនួន ២.៥៧៨ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៦ (ផ.ស.ស/ម្នាក់ ចំនួន ៤.១៣៨ ដុល្លារអាមេរិកក្នុងតម្លៃបច្ចុប្បន្ន) និងការផ្លាស់ប្ដូរពាណិជ្ជកម្មក្នុងបរិមាណទឹកប្រាក់ ២.២៧០ លានដុល្លារអាមេរិក (ដែលក្នុងនោះ ប្រទេសសិង្ហបុរី មានចំនួន ៦៦៣ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក)។ តំបន់នេះ ទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការវិនិយោគសំខាន់ៗ មកពីអាស៊ីបូព៌ា (ជប៉ុន និងចិន) និងមកពីតំបន់ខាងក្រៅ (សហរដ្ឋអាមេរិក អឺរ៉ុប និងអូស្ត្រាលី)។[៥] អាស៊ាន មានផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបជិត ៣០ ភាគរយនៃ ផ.ស.ស របស់ប្រទេសចិន និង១២២ ភាគរយ ធៀបទៅនឹង ផ.ស.ស របស់ប្រទេសឥណ្ឌា។ គន្លងនៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ដែលមានមូលដ្ឋានកាលពី ៤០ឆ្នាំមុន ដោយផ្អែកលើតម្រូវការរបស់ប្រទេសលោកខាងលិច និងលំហូរហិរញ្ញវត្ថុមកពីប្រទេសអភិវឌ្ឍ កំពុងតែមានការផ្លាស់ប្ដូរយ៉ាងស៊ីជម្រៅ និងមានស្វ័យភាពច្រើនជាងមុន។ កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងសហភាពអឺរ៉ុបនិងប្រទេសសិង្ហបុរី ដែលបានចុះហត្ថលេខាក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ នឹងត្រូវបានចាត់ទុកជាគំរូមួយ សម្រាប់ប្រទេសដទៃទៀតនៅក្នុងតំបន់។ លើសពីនេះ ពាណិជ្ជកម្មផ្ទៃក្នុង និងវិនិយោគ រវាងប្រទេសក្នុងតំបន់ កំពុងតែមានសន្ទុះកើនឡើង(ពីប្រទេសថៃទៅកាន់វៀតណាម និងកម្ពុជា)។

>>>

ផែនទី ៤៖ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបក្នុងបណ្ដាប្រទេសនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍

Map 4: Gross Domestic Product (GDP) in Southeast Asian countries

Carte 4 : Produit intérieur brut (PIB) dans les pays d'Asie du Sud-Est

GEO-ECONOMIC ASSETS: GROWTH AND DEVELOPMENT BY Michel FOUCHER

Considering the suffering that accompanied the path to independence and political emancipation from foreign-backed authoritarian regimes, it is easy to understand why Southeast Asian nations threw themselves so energetically into a process of national construction, poverty reduction and economic development once peace returned. Here, too, other parts of the Third World saw the region as a model. Cambodia is currently recording an enviable growth rate of 7 percent per annum.

The 11 states that make up this vast area differ greatly in size and influence. The region has 628million inhabitants (and will have 800 million by 2050, 310 million of them in Indonesia, 150 million in the Philippines and 92 million in Vietnam). Starting in the 1960s, the region initiated a fundamental process of change (first Singapore, Malaysia, Indonesia and Thailand, then the Philippines, Vietnam and Cambodia) that included the consolidation of the state, radical agrarian and agricultural transformation, greater territorial control, industrialization and integration into global markets, poverty reduction and rapid urbanization. However, there are still great disparities between different regions, town and country, center and periphery, and between the 11 states themselves. Agricultural expansion (oil palm and coffee) continues, and exports of raw materials, agricultural produce, timber and minerals are dependent on global economic growth.

The region reflects the broader process of economic emergence taking place throughout Asia, with a total GDP of USD 2,578 billion (a per capita GDP of USD 4,138 at current prices), and an equivalent volume of trade (USD 2,270 billion, USD 663 billion of it by Singapore). It has received significant investment from East Asia (Japan and China) and elsewhere (the United States, Europe and Australia).[5] Together, ASEAN represents almost 30 percent of China's GDP and 122 percent of India's. The economic course plotted 40 years ago, by which economic development relies on export markets driven by Western demand and financial flows from developed countries, is being radically overhauled as the region becomes more self-reliant. The free trade agreement between the European Union and Singapore, signed in December 2012, will act as a point of reference for the entire region. Internal trade and cross-border investments are also on the rise (from Thailand into Vietnam and Cambodia).

ផែនទី ៤a - Map 4a

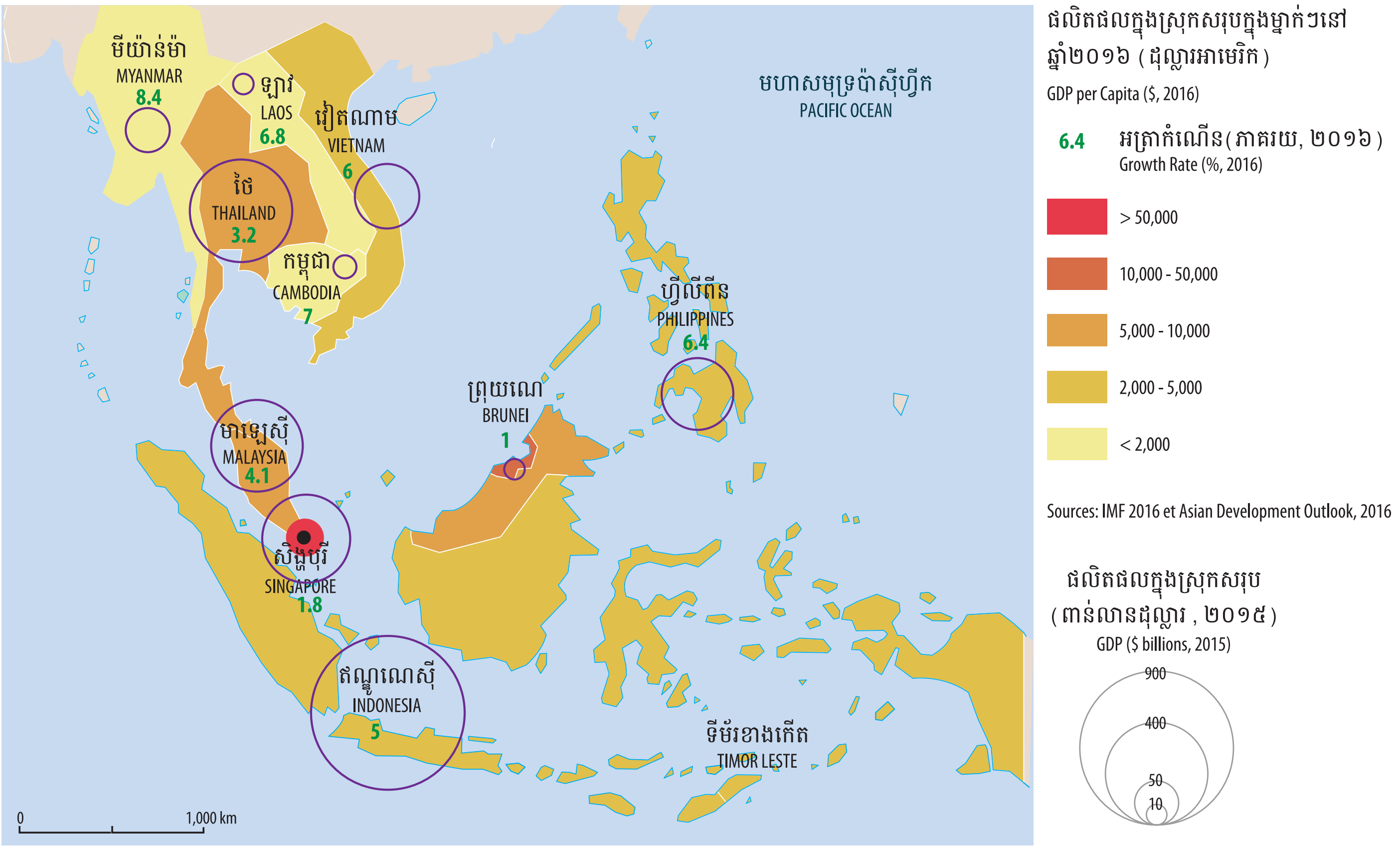

LES ATOUTS DE LA GÉO-ÉCONOMIE : CROISSANCE ET DÉVELOPPEMENT TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

Compte tenu des souffrances qui ont accompagné le chemin vers les indépendances et l'émancipation politique contre des régimes autoritaires soutenus par les puissances extérieures, on comprend mieux que, la paix retrouvée, les nations sud-est asiatiques se soient lancées avec entrain dans une dynamique de construction nationale, de sortie de la pauvreté et de développement économique. Là encore, la région a fait figure de modèle pour d'autres parties de l'ancien Tiers Monde. Le Cambodge enregistre un taux de croissance enviable de 7 % par an.

Les onze États de ce vaste ensemble sont très divers en taille et en influence. La région compte 628 millions d'habitants (et en comptera 800 en 2050, dont 310 en Indonésie, 150 aux Philippines et 92 au Vietnam). A partir des années 1960-80, la région s'est transformée (Singapour, Malaisie, Indonésie, Thaïlande, puis Philippines, Vietnam, Cambodge) sur la base de processus fondamentaux : la consolidation de l'État, des transformations agraires et agricoles profondes, un élargissement du contrôle territorial, une ouverture au marché mondial associée à une industrialisation, une réduction de la pauvreté, une accélération de l'urbanisation. Mais les disparités entre régions, villes et campagnes, entre centres et périphéries, entre les onze États, restent importantes. L'expansion agricole (palmiers à huile et caféiers) se poursuit ; l'exportation des matières premières, agricoles, forestières et minières dépend de la croissance de l'économie mondiale.

La région participe du mouvement général d'émergence économique caractéristique de l'Asie en développement, soit avec un PIB total de 2 578 milliards de dollars américains en 2016 (PIB/habitant de 4 138 dollars américains, à prix courant), et des échanges commerciaux équivalents – 2 270 milliards de dollars américains – (dont 663 milliards pour Singapour). Elle bénéficie d'importants investissements d'Asie orientale (Japon, Chine) et extérieurs (États-Unis, Europe, Australie)[5]. L'ANASE, c'est près de 30 % du PIB chinois et 122 % de celui de l'Inde. La trajectoire économique, fondée depuis 40 ans sur les débouchés offerts à leurs exportateurs par la demande occidentale et les flux financiers des pays développés pour leur développement économique, est en train de changer en profondeur en devenant plus autonome. L'accord de libre-échange entre l'Union européenne et Singapour, signé en décembre 2012, servira de référence pour les autres pays de la région. En outre, les échanges internes et les investissements croisés sont en hausse (depuis la Thaïlande vers le Vietnam et le Cambodge).

ផែនទី ៤b - Map 4b

បញ្ហាភូមិសាស្ត្រនយោបាយនៃដែនដី និងដែនសមុទ្រក្នុងតំបន់

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ជម្លោះរវាងរដ្ឋ និងរដ្ឋភាគច្រើនគឺជាកេរដំណែល ដែលបន្សល់ទុកដោយអាណានិគម។ បញ្ហាទាក់ទងនឹងដែនសមុទ្រ គឺជាបញ្ហាដ៏ធំ។ បញ្ហានេះបានកើតឡើងជាច្រើនឆ្នាំមកហើយ(រយៈពេល ៤១ឆ្នាំ) និងបានវិវត្តទៅជាជម្លោះដែនដី។ ជម្លោះនេះ បានកើតឡើងជាញឹកញាប់ ហើយពេលខ្លះបង្កឲ្យមានភាពហិង្សា បណ្តាលមកពីការប្រកួតប្រជែងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។ សំណេរនេះមិនផ្តល់មតិយោបល់លើជម្លោះទាមទារធម្មានុរូបនៃបញ្ហាព្រំដែននៅសមុទ្រចិនខាងត្បូងនោះឡើយ។ ការពិនិត្យមើលដោយយកចិត្តទុកដាក់លើមាត្រា១៥ និង ២៩៨ នៃអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីនីតិសមុទ្រ(ដែលហៅកាត់ថាអនុសញ្ញា Montego Bay ដែលបានចុះហត្ថលេខាក្នុងឆ្នាំ១៩៨២) អាចឲ្យគេសន្និដ្ឋានចំពោះភាពសមហេតុសមផលពី ដែលគ្មានលក្ខណៈខ្វាស់គ្នា ពោលគឺ ហេតុផលនៃសិទ្ធិប្រវត្តិសាស្ត្រ និងហេតុផលនៃនីតិសមុទ្រអន្តរជាតិ។ មាត្រា១៥ ចែងពីការកំណត់ព្រំដែនសមុទ្រ រវាងរដ្ឋដែលមានឆ្នេរសមុទ្រជាប់គ្នា ឬ ទល់មុខគ្នា។ រីឯមាត្រា ២៩៨ អនុញ្ញាតឲ្យរដ្ឋប្រកាសបដិសេធលើដំណោះស្រាយជម្លោះដែលទាក់ទងទៅនឹងការកំណត់ព្រំដែននៃតំបន់សមុទ្រ ឬជ្រោយសមុទ្រ ឬទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រ។

យើងមានយន្តការដើម្បីដោះស្រាយជម្លោះ ដោយសន្តិវិធី ដូចជាតុលាការអន្តរជាតិនៃនីតិសមុទ្រ ដែលបង្កើតឡើងដោយអនុសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីនីតិសមុទ្រ ដែលមានទីស្នាក់ការនៅទីក្រុង Hambourg តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ តុលាការមជ្ឈត្តការ តុលាការមជ្ឈត្តការពិសេស ដែលសុទ្ធតែមានទីស្នាក់ការនៅទីក្រុងឡាអេ ប្រទេសហូឡង់។ តុលាការមជ្ឈត្តការអចិន្ត្រៃយ៍នាទីក្រុងឡាអេ បានចេញសាលក្រមរបស់ខ្លួន កាលពីថ្ងៃទី១២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦ ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងរបស់ប្រទេសហ្វីលីពីន ស្តីអំពីដំហររបស់ប្រទេសចិននៅលើខ្សែបន្ទាត់ខ្លីៗ ចំនួនប្រាំបួន និងលើការពង្រីកតំបន់សេដ្ឋកិច្ចផ្តាច់មុខ។ ដោយឡែក តុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិទីក្រុងឡាអេ បានសម្រេចសេចក្តីលើវិវាទព្រំដែនដីគោក និងសមុទ្រជាច្រើន។ អតីតមហាអំណាចអាណានិគមអាចរួមវិភាគទានក្នុងការស្រាយបំភ្លឺមូលដ្ឋាននៃដំណោះស្រាយនានា ដោយបង្ហាញឯកសារកាលប្បវត្តិនិងផែនទីអតីតកាលជូនភាគីពាក់ព័ន្ធ។

ប្រវត្តិសាស្ត្របង្ហាញថា វាពុំមានការវិនិច្ឆ័យល្អឡើយក្នុងការទុកចោលជម្លោះ ក្នុងរយៈពេលយ៉ាងយូរដោយមិនមានដំណោះស្រាយ ហើយជានិច្ចជាកាល ការស្រុះស្រួលគ្នាតែងតែអាចកើតឡើង ដូចជាការដាក់តំបន់សម្រាប់ការធ្វើអាជីវកម្មរួមគ្នា លើធនធានធម្មជាតិ។

ការដោះស្រាយជម្លោះតាមយន្តកាតុលាការយុត្តិធម៌ ចំណាយថវិកាតិចជាជាងការទិញនាវាចម្បាំង។ ដរាបណាវិវាទដែនគោក និងដែនសមុទ្រនៅតែបន្តកើតមាន បើប្រយោជន៍រួមជំរុញអោយគូរភាគីនៃជម្លោះទុកវិវាទដោយឡែក ពេលនោះរូបមន្តតំបន់អភិវឌ្ឍន៍រួមគ្នាអាចដាក់ឲ្យអនុវត្តដោយជោគជ័យ (ឈូងសមុទ្រថៃ)។ ឧទាហរណ៍នៃរូបមន្តនេះបានផ្តល់ជាភស្តុតាងនៅក្នុងអាជ្ញាធរចំរុះថៃ-ម៉ាឡេស៊ី (MTJA) ដែលគ្រប់គ្រងផ្ទៃសមុទ្រទំហំ ៧២៥០ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពឆ្នាំ១៩៩០ សម្រាប់ការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានឧស្ម័នអ៊ីដ្រូកាបោនរួមគ្នា ដោយក្រុមហ៊ុន Hess Oil, PTTEP និង Petronas។

>>>

ផែនទី ៥៖ បញ្ហានយោបាយភូមិសាស្ត្រដែនសមុទ្រ
Map 5: Geopolitical maritime issues
Carte 5 : Enjeux géopolitiques maritimes

សមុទ្រចិនភាគខាងត្បូង **Southern China Sea**
តំបន់ទាមទារដោយ Areas claimed by
- វៀតណាម Vietnam
- ម៉ាឡេស៊ី Malaysia
- ហ្វីលីពីន the Philippines
- ព្រុយណេ Brunei

ឈូងសមុទ្រសៀម **Gulf of Siam**
Limits of the Continental Shelf claimed by
- វៀតណាម Vietnam (1971)
- កម្ពុជា Cambodia (1972)
- ថៃ Thailand (1973)
- តំបន់អភិវឌ្ឍន៍រួម Joint development zone

ការស្ថាបនាកោះ ២០១៤-២០១៦ ដោយ
Island building 2014-2016 by
- ចិន China
- វៀតណាម Vietnam
- តៃវ៉ាន់ Taiwan

ផែនទី ៥b - Map 5b

Sources : *I Made Andi Arsana, Department of Geodetic Engineering, Gadjah Mada University, Indonesia*

ផែនទី ៥c - Map 5c

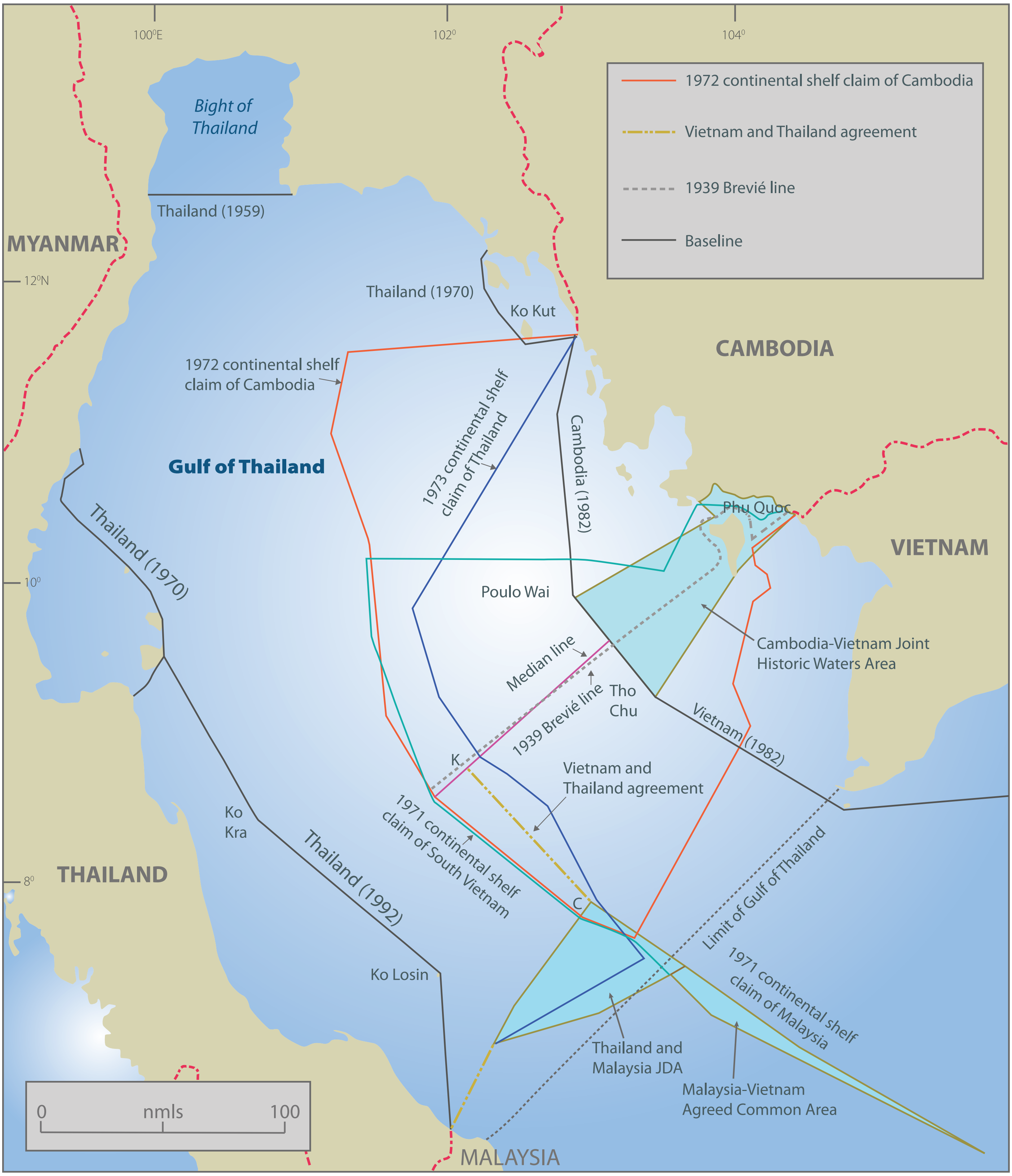

Sources: *J.R.V Prescott, The Gulf of Thailand: maritime limits to conflict and cooperation, MIMA, Kuala Lumpur, Malaysia, 1998, p. 9-11.*

Map 5a

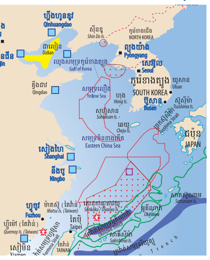

Map 5b

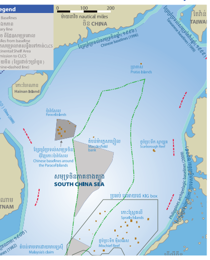

Map 5c

REGIONAL GEOPOLITICAL ISSUES ON LAND AND AT SEA BY Michel FOUCHER

Inter-state conflicts are often a legacy of colonialism, and many are associated with maritime issues. They are long-standing (at least 41 years old) and take the form of territorial disputes that flare up frequently, and occasionally violently, in a climate of economic competition. It is outside my purview here to express any opinion on the battle for legitimacy on matters of maritime borders in the South China Sea. A close examination of Articles 15 and 298 of the UN Convention on the Law of the Sea (known as the Montego Bay Convention and signed in 1982) leads to the conclusion that there is no contradiction between the two competing logics of historical rights and international maritime law. Article 15 addresses the delimitation of the territorial sea between states with opposite or adjacent coasts, and Article 298 allows a state to reject a settlement of disputes regarding sea boundary delimitations or those involving historic bays or titles.

There are impartial forums for settling conflicts including the International Tribunal for the Law of the Sea, instituted by the United Nations Convention on the Law of the Sea and headquartered in Hamburg. Others, such as the International Court of Justice, the arbitration tribunal and the special arbitration tribunal, are all based in The Hague in the Netherlands. On 12 July 2016 the Permanent Court of Arbitration handed down its decision on the arbitration case brought by the Philippines over China's position on the nine-dash line and the extension of its exclusive economic zone (EEZ). For its part, the International Court of Justice in The Hague has ruled on numerous disputes involving land and sea boundaries. The former colonial powers can help to shed some light on the background to these disputes by giving the parties access to library material and old maps.

History tells us that it is unwise to let such disputes fester for too long, and that compromises are always possible, including agreements for joint natural resource development and management zones. It is less expensive to go to court than to purchase warships. There are examples of joint development zones in the Gulf of Thailand, where the parties have set aside a dispute in order to pursue their common interest. One such arrangement is the MTJA (the Malaysia Thailand Joint Authority), which, on the basis of a 1979 agreement updated in 1990, manages an area of 7,250 km^2 in which Hess Oil, PTTEP and Petronas jointly exploit oil and gas deposits.

ENJEUX GÉOPOLITIQUES TERRESTRES ET MARITIMES RÉGIONAUX TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

Les conflits entre Etats ont souvent été des héritages coloniaux. Les enjeux maritimes y sont considérables. Ils sont anciens (41 ans au moins) et prennent la forme de litiges territoriaux, avec des incidents fréquents, parfois violents, sur fond de compétition économique. Il ne nous revient pas de donner ici un avis sur la bataille de légitimité autour de questions de frontières maritimes en mer de Chine méridionale. L'examen attentif des articles 15 et 298 de la Conventions des Nations Unies sur le droit de la mer (dite Convention de Montego Bay signée en 1982) conduit à conclure qu'il n'y a pas de contradictions entre deux logiques qui sont en concurrence - celle des droits historiques et celle du droit maritime international. L'article 15 porte sur la délimitation de la mer territoriale entre Etats dont les côtes sont adjacentes ou se font face. Et l'article 298 permet à un Etat de déclarer son refus face à un règlement des différends relatifs à la délimitation de zones maritimes ou portant sur des baies ou titres historiques.

Il existe des voies de règlement pacifiques du conflit comme le tribunal international du droit de la mer, créé par la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer dont le siège se trouve à Hambourg, la Cour internationale de Justice, le tribunal d'arbitrage, le tribunal d'arbitrage spécial, tous sont localisés à La Haye, aux Pays-Bas.

La Cour Permanente d'Arbitrage de La Haye a rendu son jugement le 12 juillet 2016 en ce qui concerne les Philippines à propos du différend entre la position chinoise sur la ligne des neuf traits et celle sur l'extension de la zone économique exclusive. La Cour Internationale de Justice de La Haye, de son coté, a statué sur de nombreux litiges frontaliers, terrestres et maritimes. Les anciennes puissances coloniales peuvent contribuer à éclairer les bases de règlement en mettant les archives et les cartes anciennes à disposition des parties.

L'histoire montre qu'il n'est pas judicieux de laisser des contentieux trop longtemps sans solution et que des compromis sont toujours possibles, y compris sous forme de zones conjointes d'exploitation des ressources naturelles. Il est moins coûteux d'aller à la Cour de justice que d'acheter des navires. Là où les parties constatent un différend mais que l'intérêt commun commande de le mettre entre parenthèses, des formules de zones de développement conjoint ont pu être mises en œuvre avec succès (golfe de Thaïlande). Un exemple est fourni par la MTJA (Malaysia Thailand Joint Authority) qui gère un espace de 7250 km^2, selon un accord de 1979 actualisé en 1990 pour une exploitation commune des hydrocarbures par Hess Oil, PTTEP et Petronas.

SOUTHEAST ASIAN INSTITUTIONS: REGIONAL INTEGRATION: THE ESTABLISHMENT OF ASEAN BY Michel FOUCHER

The Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), which is composed of 10 member states, aims to foster regional integration. The secretariat is based in Jakarta, employing about a hundred officials (compared with 33,000 at the European Commission in Brussels). Forty-five years after it was founded,[6] ASEAN still has a rotating presidency. Unlike the European Union, ASEAN has fixed external borders. Its Charter makes it a legal entity. More than seven years after the approval of the Hua Hin Declaration (February 2009), it is time to assess the accomplishment of the three planned pillars: a working plan for integration, a political and security proposal, and a socio-cultural plan.

The objective of the Roadmap for an *ASEAN Economic Community 2015* was to establish a single market and production base.

This promise was undoubtedly too ambitious due to the development disparities between the member states, the existence of sensitive agricultural sectors and a lack of leadership.[7]

Using a SWOT[8]-inspired analysis, one can identify the following:

- Strengths: geographical location, the fundamentals, growth, market, resources, diversified exports, middle classes, past cooperation;
- Weaknesses: differences in development, disparities in governance, slow implementation, weak links between the ASEAN growth triangles and the Greater Mekong Sub-region (GMS);
- Opportunities: geographical location, potential of Indian and Chinese markets, links within Asia;
- Threats: political and security conflicts, vulnerability to external shocks, rise of China and India casting doubt over ASEAN's relevance.

Map 6

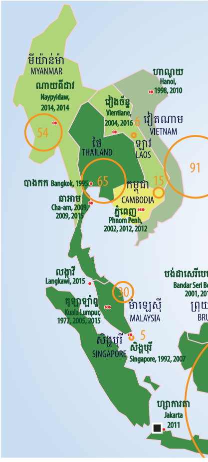

L'ASIE DU SUD-EST INSTITUÉE : UNE DYNAMIQUE D'INTÉGRATION RÉGIONALE : LA CONSTRUCTION DE L'ANASE TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

L'Association des nations de l'Asie du Sud-Est (ANASE), composée de dix États membres, a des ambitions d'intégration régionale ; le secrétariat a son siège à Jakarta ; il compte une centaine de cadres (contre 33 000 à la Commission de Bruxelles). 45 ans après sa fondation[6], l'ANASE reste pilotée par la présidence tournante. À la différence de l'Union européenne, l'ANASE a des limites géographiques extérieures stables. La Charte lui a donné sa personnalité juridique. Plus de sept ans après l'adoption de la « Déclaration de Hua Hin » (février 2009), le moment est venu d'apprécier la réalisation des trois piliers projetés : un plan de travail pour l'intégration, un projet politique et de sécurité, un projet socioculturel.

La « *road map* » pour une *Asean Economic Community 2015* avait comme objectif d'établir un marché et une base de production uniques.

Cette promesse était sans doute trop ambitieuse, en raison des différences de développement entre les pays membres, de la place de secteurs agricoles sensibles, et de l'absence de leadership[7]. À la différence de l'UE, ce n'est pas une union douanière et le commerce intra-régional ne dépasse pas le quart du commerce total de la région.

Dans une analyse inspirée de la méthodologie SWOT[8], on repère ce qui suit :

- Forces : situation géographique, fondamentaux, croissance, marché, ressources, exportations diversifiées, classes moyennes, passé de coopération ;
- Faiblesses : écarts de développement, disparités dans la gouvernance, lenteur de mise en œuvre, liens faibles entre les triangles de croissance de l'ANASE et la GMS ;
- Opportunités : situation géographique, potentiel des marchés indien et chinois, liens en Asie ;
- Menaces : conflits politiques et sécuritaires, dépendance aux chocs externes, la montée de la Chine et de l'Inde font de l'ombre au bien-fondé de l'ANASE.

ស្ថាប័នអាស៊ីអាគ្នេយ៍៖ សមាហរណកម្ម តំបន់ដ៏មានថាមភាព៖ ការកសាងអាស៊ាន

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

សមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) ដែលមានរដ្ឋជាសមាជិកចំនួន ១០ មានមហិច្ឆតាធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់។ លេខាធិការដ្ឋានអាស៊ាន មានទីស្នាក់ការស្ថិតនៅទីក្រុងហ្សាកាតា និងមានក្រុមមន្ត្រីប្រតិបត្តិប្រមាណ ១០០នាក់ (ធៀបនឹង ៣៣.០០០ នាក់ នៅគណៈកម្មការអឺរ៉ុប ក្នុងក្រុងព្រុចសែល)។ បន្ទាប់ពីបានបង្កើតឡើងអស់រយៈពេល ៤៥ ឆ្នាំមក[៦] អាស៊ាន នៅតែដឹកនាំដោយប្រធានប្តូរវេន។ ខុសពីសហភាពអឺរ៉ុប ព្រំដែនខាងក្រៅរបស់អាស៊ាន មានស្ថេរភាព។ ធម្មនុញ្ញអាស៊ាន ផ្តល់ដល់អាស៊ាននូវបុគ្គលិកលក្ខណៈគតិយុត្ត។ ជាង ៧ ឆ្នាំ ក្រោយពេលអនុម័ត "សេចក្តីប្រកាសហួហ៊ីន (ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៩) ជាពេលវេលាសមស្របដើម្បីវាយតម្លៃសមិទ្ធផលនៃសសរស្តម្ភទាំងបី៖ ផែនការការងារសម្រាប់ សមាហរណកម្ម គម្រោងនយោបាយ និងសន្តិសុខ និងគម្រោងសង្គមវប្បធម៌"។

"ផែនទីបង្ហាញផ្លូវ" សម្រាប់សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ឆ្នាំ២០១៥ មានគោលដៅបង្កើតទីផ្សាររួម និង មូលដ្ឋានផលិតកម្មតែមួយ។

ជាការពិត ការប្តេជ្ញាចិត្តនេះជាមហិច្ឆតាខ្ពស់ពេក ដោយសារភាពខុសគ្នានៃការអភិវឌ្ឍក្នុងចំណោម ប្រទេសជាសមាជិក ភាពងាយរងផលប៉ះពាល់នៃវិស័យកសិកម្ម និងកង្វះភាពជាអ្នកដឹកនាំ[៧]។ អាស៊ានខុសពីសហភាពអឺរ៉ុប ដោយសារពុំមានប្រព័ន្ធសហភាពរួចពន្ធ (សហភាពពន្ធរួម) customs union រីឯពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងតំបន់ មានតិចជាងមួយភាគបួននៃពាណិជ្ជកម្មសរុបរបស់តំបន់។

ការវិភាគ តាមវិធីសាស្ត្រ SWOT[៨] បានបង្ហាញលទ្ធផលដូចខាងក្រោម៖

- ភាពខ្លាំង៖ ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ មូលដ្ឋានគ្រឹះ កំណើនទីផ្សារ ធនធាន ការនាំចេញ ដែលមានលក្ខណៈសម្បូរបែប ប្រជាជនមានចំណូលមធ្យម មានប្រវត្តិខាងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ
- ភាពខ្សោយ៖ គម្លាតនៃការអភិវឌ្ឍ ភាពខុសគ្នា នៃអភិបាលកិច្ច ការអនុវត្តយឺត ការតភ្ជាប់ពុំមានភាពរឹងមាំរវាងតំបន់ត្រីកោណអភិវឌ្ឍន៍របស់អាស៊ាន និងមហាអនុតំបន់មេគង្គ
- ឱកាស៖ ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ សក្តានុពលនៃទីផ្សារចិន និងឥណ្ឌា ការតភ្ជាប់ក្នុងទ្វីបអាស៊ី
- ការប្រឈម៖ ជម្លោះនយោបាយ និងសន្តិសុខ ងាយទទួលឥទ្ធិពលពីវិបត្តិខាងក្រៅ និងការពង្រីកឥទ្ធិពលរបស់ចិន និងឥណ្ឌា អាចអាចធ្វើឲ្យមានការសង្ស័យពីសារៈសំខាន់របស់អាស៊ាន។

>>>

ផែនទី ៦៖ សមាហរណកម្មតំបន់អាស៊ាន (១៩៦៧-២០១៧)
Map 6: ASEAN regional integration (1967-2017)
Carte 6 : Intégration régionale de l'ANASE (1967-2017)

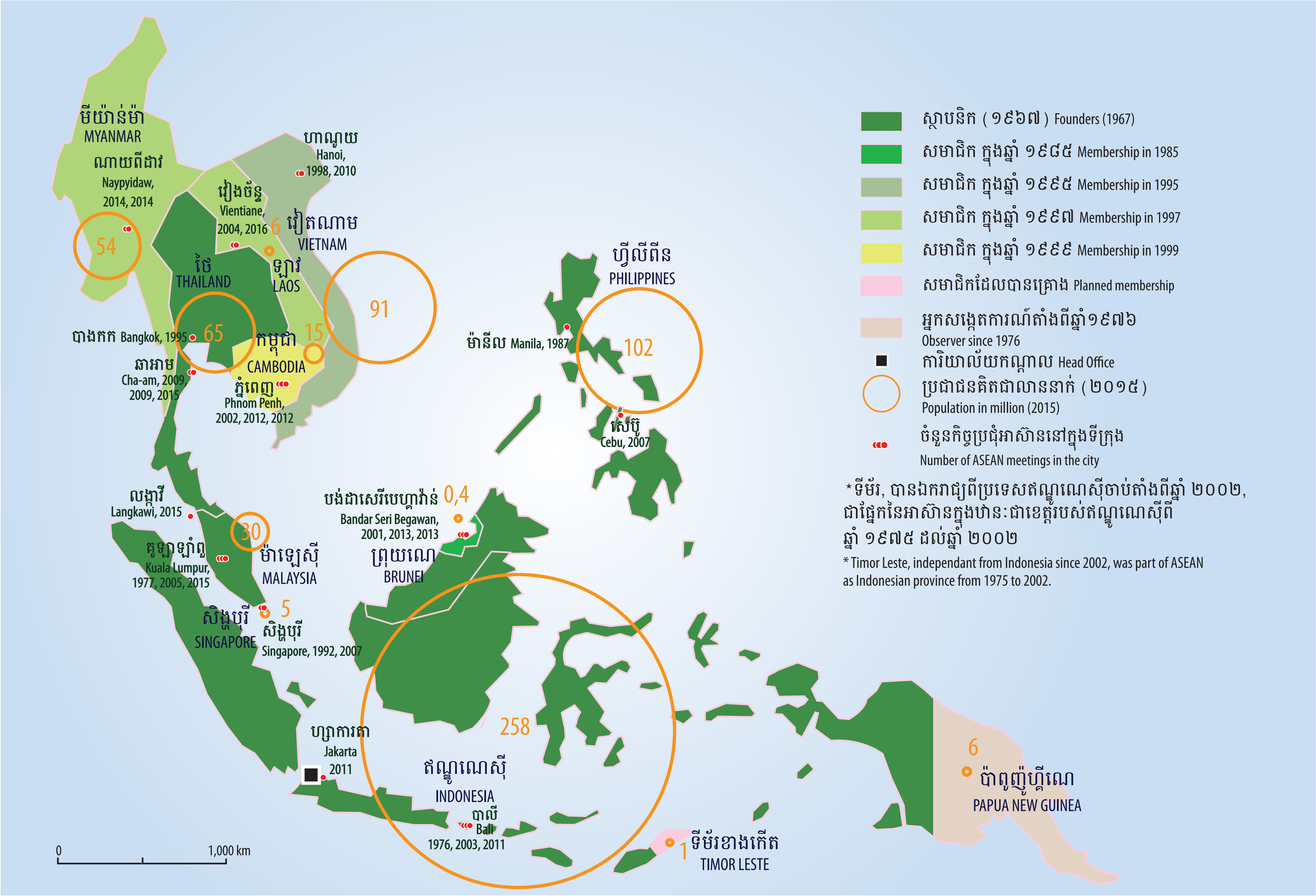
មីយ៉ាន់ម៉ា
MYANMAR
ណាយពីដាវ
Naypyidaw,
2014, 2014
54
ហាណូយ
Hanoi,
1998, 2010
វៀងច័ន្ទ
Vientiane,
2004, 2016
6
វៀតណាម
VIETNAM
ថៃ
THAILAND
ឡាវ
LAOS
91
65
15
បាងកក Bangkok, 1995
កម្ពុជា
CAMBODIA
ឆាអាម
Cha-am, 2009,
2009, 2015
ភ្នំពេញ
Phnom Penh,
2002, 2012, 2012
ហ្វីលីពីន
PHILIPPINES
ម៉ានីល Manila, 1987
102
សេប៊ូ
Cebu, 2007
លង្កាវី
Langkawi, 2015
30
បង់ដាសេរីបេហ្គាវ៉ាន់ 0,4
Bandar Seri Begawan,
2001, 2013, 2013
ព្រុយណេ
BRUNEI
គូឡាឡាំពួ
Kuala Lumpur,
1977, 2005, 2015
ម៉ាឡេស៊ី
MALAYSIA
5
សិង្ហបុរី
SINGAPORE
សិង្ហបុរី
Singapore, 1992, 2007
ហ្សាការតា
Jakarta
2011
258
ឥណ្ឌូណេស៊ី
INDONESIA
បាលី
Bali
1976, 2003, 2011
1
ទីម័រខាងកើត
TIMOR LESTE
6
ប៉ាពួញ៉ូហ្គីណេ
PAPUA NEW GUINEA
0
1,000 km
ស្ថាបនិក (១៩៦៧) Founders (1967)
សមាជិក ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៥ Membership in 1985
សមាជិក ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៥ Membership in 1995
សមាជិក ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧ Membership in 1997
សមាជិក ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៩ Membership in 1999
សមាជិកដែលបានគ្រោង Planned membership
អ្នកសង្កេតការណ៍តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៦
Observer since 1976
ការិយាល័យកណ្តាល Head Office
ប្រជាជនគិតជាលាននាក់ (២០១៥)
Population in million (2015)
ចំនួនកិច្ចប្រជុំអាស៊ាននៅក្នុងទីក្រុង
Number of ASEAN meetings in the city
*ទីម័រ, បានឯករាជ្យពីប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ីចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០២,
ជាផ្នែកនៃអាស៊ានក្នុងឋានៈជាខេត្តរបស់ឥណ្ឌូណេស៊ីពី
ឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ ២០០២
* Timor Leste, independant from Indonesia since 2002, was part of ASEAN
as Indonesian province from 1975 to 2002.

ផែនទី ៦ - Map 6

បញ្ហានៃប្រព័ន្ធសន្តិសុខតំបន់៖ សារៈសំខាន់នៃតំបន់ ដែលមានវិសាលភាពជាសកល

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

តំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកដ៏ធំធេងនេះ ពុំមានយន្តការសន្តិសុខរួមឡើយទាំងនៅតំបន់ភាគតំបន់ភាគឦសាន និងភាគ-អាគ្នេយ៍។ ប៉ុន្តែវេទិកាសម្រាប់ការសន្ទនាផ្សេងៗដែលមានស្រាប់ ការចរចារផ្សេងៗ ទោះស្ថិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌក្រៅផ្លូវការក៏ដោយ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់។ វេទិកាទាំងនោះរួមមាន៖ វេទិកាតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលបានប្រមូលផ្តុំនូវដៃគូសន្ទនាទាំងឡាយ រួមមាន សហភាពអឺរ៉ុប កិច្ចប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិអាស៊ាន ការសន្ទនា រវាងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារប្រទេសនៃតំបន់ អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក (Shan-gri-La Dialogue) នៅសិង្ហបុរី និងទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃការសន្ទនាថ្នាក់តំបន់(អាស៊ាន+១ និង អាស៊ាន+៣)។

អាស៊ានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើដំណើរការ (ទីតាំងនៃកិច្ចប្រជុំនានា ផ្លូវចរចារទី II ទី III [tracks II and III] ក្នុងក្របខ័ណ្ឌក្រៅផ្លូវការ) ជាជាងលើគោលដៅ។ ក្នុងន័យនេះ អាស៊ានត្រូវបានចាត់ទុកថាជាកម្លាំងមួយសម្រាប់សន្តិភាព និងស្ថេរភាព។

អាស៊ាន ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងបរិបទនៃភាពតានតឹង (ការប្រឈមមុខរវាងឥណ្ឌូណេស៊ី និងម៉ាឡេស៊ី ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៣ ការផ្តាច់ខ្លួនចេញពីម៉ាឡេស៊ី របស់សិង្ហបុរី ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ ការទាមទារយកកោះ Sabah របស់ទីក្រុងម៉ានីល។ អាស៊ានមានភាពឈ្លាសវៃ ដែលបើកចំហរទទួលយកជាសមាជិករបស់ខ្លួននូវប្រទេស (ឧ. វៀតណាម) ដែលអាស៊ានត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីប្រឆាំង។ អាស៊ានអាចដើរតួនាទីដូចជាសហព័ន្ធនៅក្នុងតំបន់មួយ ដែលមានការព្រួយបារម្ភពីការងើបឡើងនៃប្រទេសចិន។ អាស៊ានកំពុងតែធ្វើការពិចារណា រិះរកនូវវិធីសាស្ត្រ និងមធ្យោបាយដើម្បីបង្កើតប្រព័ន្ធសន្តិសុខ ដើម្បីទប់ទល់នឹងការគំរាមកំហែងដែលធ្លាប់មាន ឬនឹងអាចកើតឡើងហើយ ដែលភាគច្រើនមានលក្ខណៈឆ្លងប្រទេស។[៩] ភាពតានតឹងពាក់ព័ន្ធនឹងព្រំដែនទឹកនៃសមុទ្រ សមុទ្រចិនខាងត្បូងបាននឹងកំពុងតែកើតមានឡើង ដោយមួយផ្នែកជាការប្រឈមរវាងចិន និងតៃវ៉ាន់ ហើយមួយផ្នែកទៀតរវាងចិនជាមួយវៀតណាម និងហ្វីលីពីន។ ភាពតានតឹងនេះមានការពាក់ព័ន្ធនឹងផ្លូវឆ្លងកាត់សមុទ្រដែលមានសភាពមមាញឹកបំផុតក្នុងពិភពលោក។ ដោយហេតុថា ចិនកំពុងពង្រីកឥទ្ធិពលរបស់ខ្លួន បណ្តាប្រទេសមួយចំនួននៅអាស៊ាន បានស្វះស្វែងរកកិច្ចព្រមព្រៀងផ្នែកសន្តិសុខជាមួយ សហរដ្ឋអាមេរិក និងពង្រីកសមត្ថភាពក្នុងវិស័យការពារជាតិ។ អាស៊ីអាគ្នេយ៍គឺជាតំបន់ស្នូលដ៏សំខាន់មួយ។ អ្វីៗដែលកើតមានឡើងនៅតំបន់នេះ គឺជះឥទ្ធិពលយ៉ាងច្រើនទៅលើពិភពលោក ដោយសារមូលហេតុនៃអត្ថប្រយោជន៍ខ្វែងគ្នារបស់តួអង្គសំខាន់ក្រៅតំបន់។ គឺដោយសារហេតុផលនេះហើយ អាស៊ានមានតួនាទីដ៏សំខាន់ និងជាដៃគូដែលមានភាពទាក់ទាញសម្រាប់ប្រទេសនានាដែលជាភាគីទីបី។

គំនិតស្តីពីសហគមន៍សន្តិសុខនេះត្រូវបានលើកឡើងនៅក្នុងការប្រជុំនៅទីក្រុងបាលី នាឆ្នាំ២០០២។ ការរឹតបន្តឹងទំនាក់ទំនងសន្តិសុខក្នុងតំបន់ ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈ៖ សន្និសីទប្រចាំឆ្នាំនៃបណ្តាមេបញ្ជាការ កងព័ទអាស៊ាន (CEMA) កិច្ចប្រជុំរដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិអាស៊ាន ចាប់ពីឆ្នាំ២០០៦ កិច្ចប្រជុំក្រុមការងារមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ការពារជាតិអាស៊ានចាប់ពី ឆ្នាំ២០០៩ វេទិកាដែនសមុទ្រអាស៊ាន និងមជ្ឈមណ្ឌលប្រមូលផ្តុំព័ត៌មាន។ ស្ថានភាពនេះ ជំរុញឲ្យរដ្ឋដែលជាសមាជិកអាស៊ានលើកកម្ពស់ការទូត ប្រកបដោយតុល្យភាព ដើម្បីកុំឲ្យជាប់ក្នុងអន្ទាក់រវាងមហាអំណាចធំៗទាំងពីរ។

>>>
ផែនទី ៧៖ ស្ថាប័ណ្ណនានាថ្នាក់តំបន់ និងបញ្ហាសន្តិសុខ
Map 7: Regional institutions and security issues
Carte 7 : Institutions régionales et enjeux de sécurité

សមាគមអាស៊ីខាងត្បូងសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការថ្នាក់តំបន់ (១៩៨៥)
South Asian Association for Regional Cooperation (1985)

កិច្ចសន្ទនានៅសាំងគ្រីឡា, សិង្ហបុរី (ហៅកាត់ថា អាយអាយអេសអេស ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០២)
Shangri La Dialogue, Singapore (IISS, since 2002)

អ្នកចូលរួមវេទិកាបូអៅសម្រាប់អាស៊ី (ចាប់ពីឆ្នាំ ២០០២)
Participant to Boao Forum for Asia (since 2002)

ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ម៉ានីល)
Asian Development Bank (Manila)

អង្គការសហប្រតិបត្តិការអ៊ីស្លាម
Organization of Islamic Cooperation

សហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច
Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC)

C ប្រទេសជាផ្នែកនៃអតីតចក្រភពអង់គ្លេស
Commonwealth

F ប្រទេសប្រើប្រាស់ភាសាបារាំង
La Francophonie

B ធនាគារវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាស៊ី
The Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)

ផែនទី ៧b - Map 7b

Ministère des Affaires étrangères, direction des Archives (division géographique) © 29 mars 2013

- Zones d'hostilités ou de violences armées
- Présence de groupes armés
- Foyers terroristes actifs
- Zones de fragilité
- État membre des *Five Powers Defence Arrangements* (+ Nouvelle-Zélande et Royaume-Uni)
- Présence militaire américaine
- État membre du traité de Manille (OTASE)

THE ISSUE OF REGIONAL SECURITY SYSTEMS: A REGIONAL PIVOT OF GLOBAL IMPORTANCE

BY Michel FOUCHER

There is no collective security mechanism in the northeast or the southeast of the vast Asia-Pacific region. Nonetheless, the existing forums for dialogue, even the informal ones, are extremely useful. These include: the 1994 ASEAN Regional Forum, which includes partners such as the EU; the meeting of ASEAN defence ministers; the Shangri-La Dialogue in Singapore; and various formats for regional dialogue (ASEAN +1 and +3).

ASEAN, more a process (a place for debate, tracks II and III, informal) than a goal, is regarded as having been a force for peace and stabbility. It was set up at a time of tensions (the 1963 Indonesian-Malaysian confrontation; Singapore's secession in 1965; and Manila's claims to Sabah), and was wise enough to open its ranks to countries it had been created to oppose (Vietnam). It can play a federating role in a region anxious about the rise of China.

There is an on-going debate within ASEAN about the possibilities and means of creating a security architecture to counter traditional and unconventional threats, many of them transnational.[9] There are recurring tensions over maritime borders in the South China Sea between China (and Taiwan) on one side, and Vietnam and the Philippines on the other. These borders straddle some of the world's busiest seaways. since China is expanding its influence, some ASEAN countries are seeking security agreements with the United States, and developing their own defence capacity. Southeast Asia is a pivotal region, and what happens here has a wider global impact due to the sometimes conflicting interests of major powers from outside the region. That is why ASEAN has a key role and is an attractive partner for third countries.

The idea of a security community was first raised in Bali in 2002. There has been an intensification of security relations within the region, including an annual conference of chiefs of defence staff, ASEAN Defence Ministers' Meetings (ADMM) since 2006, ASEAN Defence Senior Officials' Meetings (ADSOM) since 2009 and the ASEAN Maritime Forum and Information Fusion Center. Their environment encourages ASEAN member states to promote balanced diplomacy to avoid being caught between the two great powers.

Map 7a

Map 7b

LA PROBLÉMATIQUE DE L'ARCHITECTURE RÉGIONALE DE SÉCURITÉ : UN PIVOT RÉGIONAL DE PORTÉE GLOBALE

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

La vaste région Asie-Pacifique ne dispose de mécanismes de sécurité collective, ni au Nord-Est, ni au Sud-Est mais les instances de dialogue, même informelles, sont utiles : *Asean Regional Forum* de 1994, qui associe des partenaires de dialogue dont l'UE ; réunion des ministres de la défense de l'ANASE ; Dialogue Shangri-La de Singapour ; divers formats de dialogue régional (ANASE + 1 et + 3).

L'ANASE, qui est processus (lieu de discussion, de track II et III, informels) plus qu'une fin, est jugée comme ayant été une force pour la paix et la stabilité. Elle fut formée dans un contexte de tensions (Konfrontasi de 1963, sécession de Singapour en 1965, revendications de Manille sur le Sabah) ; elle a su s'ouvrir aux États contre qui elle avait été créée (Vietnam). Elle peut être un processus fédérateur dans une région inquiète de l'ascension de la Chine.

Une réflexion est en cours dans l'ANASE sur les voies et moyens de créer une architecture de sécurité, pour faire face aux menaces traditionnelles ou pas, souvent transnationales[9]. Les tensions relatives aux frontières maritimes en mer de Chine méridionale sont récurrentes et opposent la Chine (et Taiwan) d'une part, et le Vietnam et les Philippines d'autre part. Elles concernent des voies de passage parmi les plus fréquentées du monde. Face à la Chine qui étend son influence, certains pays de l'ANASE recherchent des accords de sécurité avec les États-Unis et développent des capacités de défense. L'Asie du Sud-Est est une région pivot. Ce qui s'y passe a un impact plus global, en raison des intérêts parfois contradictoires des grands acteurs extérieurs à la région. Et pour cette raison, l'ANASE a une centralité qui en fait un partenaire pour les pays tiers.

L'idée d'une communauté de sécurité avait été évoquée à Bali en 2002. Une densification des liens sécuritaires intra-régionaux s'est installée : conférence annuelle des CEMA ; Réunion des ministres de la Défense de l'ANASE depuis 2006 ; ADSOM (hauts officiels de défense) depuis 2009 ; Forum maritime ANASE et Information Fusion Center. Cette situation conduit les États membres de l'ANASE à promouvoir une diplomatie équilibrée pour ne pas être pris entre les deux grandes puissances.

ការពិនិត្យពិច័យលើធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី និងមហាអនុតំបន់មេគង្គ

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សែ

បច្ចុប្បន្ននេះ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី បានស្នើដល់បណ្ដាប្រទេសនៃតំបន់នេះ ឲ្យកសាងបណ្ដាញផ្លូវតភ្ជាប់នានា ដើម្បីរៀបចំរចនាសម្ព័ន្ធមហាអនុតំបន់មេគង្គ។ បណ្ដាញផ្លូវតភ្ជាប់ សិង្ហបុរី ប៉េកាំង ជាបណ្ដាញដែលមានទិដ្ឋភាពបច្ចេកទេស។ ការផ្លាស់ប្ដូរពាណិជ្ជកម្ម បានកើនឡើងរវាងទីក្រុងយូណាន និងស៊ីឈាន់ ជាមួយនឹងប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា និងប្រទេសថៃ។ បណ្ដាញអភិវឌ្ឍផ្លូវពីទីក្រុងបាងកកទៅកាន់ទីក្រុងហូជីមិញ ឆ្លងកាត់ខេត្ត បាត់ដំបង និងភ្នំពេញ ត្រូវបានកសាងឡើងតាំងពីអំឡុង ឆ្នាំ១៩៩០ ហើយបណ្ដាញផ្លូវនេះ ជាការតភ្ជាប់ឡើងវិញនូវបណ្ដារដ្ឋធានីនៃតំបន់ដីសណ្ដទន្លេមេគង្គ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ក៏កំពុងធ្វើការងារផងដែរ លើបណ្ដាញតភ្ជាប់ទីក្រុងកនកេន និងទីក្រុងហ្វេដាណាង ដោយឆ្លងកាត់សុវណ្ណខេត្ត និងជ្រលងឡាវបាវ។ ឧបទ្វីបដែលមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធតភ្ជាប់មួយនេះកំពុងក្លាយទៅជាកាពិត ដែលជួយឲ្យសម្រេចកិច្ចខិតខំប្រែងស្រដៀងគ្នាដែលធ្លាប់មាននៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ។

គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនានានៅក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ គឺជាកត្តាធ្វើឲ្យមានការបើកចំហរ ពិសេសច្រករបៀងសេដ្ឋកិច្ចថ្នាក់តំបន់រវាងភាគខាងលិច និងខាងកើត។

ផែនទីទស្សនាទានមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលផែនទីនេះជំរុញឲ្យមានតំបន់សេដ្ឋកិច្ចធម្មជាតិរួមនៅក្នុងតំបន់ដែលស្ថិតនៅក្នុងអាងជលធារសាស្ត្រទន្លេមេគង្គដែលគ្របដណ្ដប់ផ្ទៃដីដែលមាន ទំហំ ២,៦ លាន គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ព្រមទាំងមានប្រជាជនរស់នៅប្រមាណ ៣២៦ លាននាក់។ គម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធមួយចំនួនទៀត កំពុងតែស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលសិក្សា ឬក៏កំពុងតែអនុវត្ត ដូចជាបណ្ដាញផ្លូវតភ្ជាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ-ហូជីមិញ និងច្រករបៀងសេដ្ឋកិច្ចភាគខាងកើត និងខាងលិច ដែលត្រូវតភ្ជាប់សមុទ្រអង់ដាម៉ាន និងទីក្រុង ឆ្នេរសមុទ្រដាណាង។ តាមការពិត ជំហានដំបូងនៃការដ្ឋានដ៏ធំៗទាំងនេះ បានចាប់ផ្ដើមឡើងក្នុងកម្រិតថ្នាក់ជាតិ។ ក្នុងន័យនេះ ប្រទេសវៀតណាមបានរៀបចំផែនការស្ថាបនាផ្លូវហាយវ៉េ ចំងាយ ៦.០០០ គីឡូម៉ែត្រ ឲ្យរួចរាល់នៅឆ្នាំ ២០២៥ ដែលមានតម្លៃ ២៣ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក។ បណ្ដាញដឹកជញ្ជូនផ្លូវដែក ដែលមាននៅមុនឆ្នាំ១៩៣៦ ដែលបំផ្លាញដោយសង្គ្រាមនានា កំពុងតែស្ថិតក្នុងដំណាក់កាលស្ដារឡើងវិញជាមួយនឹងគម្រោងដ៏មានភាពចំរូងចំរាស់ ក្នុងការស្ថាបនាបណ្ដាញផ្លូវរថភ្លើងល្បឿនលឿនរវាងទីក្រុងហាណូយ និងទីក្រុងហូជីមិញ ដែលការសិក្សាវាយតម្លៃពីលទ្ធភាពអនុវត្តគម្រោងនេះ ទទួលហិរញ្ញប្បទានពីទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិរបស់ប្រទេសជប៉ុន និងប្រទេសកូរ៉េ។ ផ្លូវថ្នល់ និងបណ្ដាញតភ្ជាប់ផ្លូវទឹកនៃតំបន់ដីសណ្ដទន្លេមេគង្គ អាចផ្ដល់នាបាននូវផលប្រយោជន៍សំខាន់នៃនាវាចរណ៍។ ក៏ប៉ុន្តែគម្រោងទាំងនេះអាចមានសារៈសំខាន់ជាយុទ្ធសាស្ត្រ។

ជាក់ស្ដែង កាសាងសង់ផ្លូវពីតំបន់យូណានត្រូវបានពង្រីកដល់ផ្លូវនៅភូមា ដែលជាអតីតផ្លូវសាងសង់នៅសម័យអាណានិគម។ ផ្លូវនេះអាចឲ្យមានការតភ្ជាប់គ្នារវាងទីក្រុងសៀងហៃ ទៅនឹងតំបន់ដីសណ្ដនៃទន្លេអ៊ីរ៉ាវ៉ាឌី។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធប្រទាក់ក្រឡាគ្នារបស់អាស៊ី មានការផ្លាស់ប្ដូរដោយចាប់ផ្ដើមចេញពីហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខ្សែបញ្ឈរអាស៊ី-អាគ្នេយ៍ (ដូចនៅអាស៊ីបូព៌ាដែរ) បានបំពេញបន្ថែមដោយនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធខ្សែផ្ដេករបស់ខ្លួន។ ធនាគារវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាស៊ីថ្មី ធគារអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាស៊ី (BAII) ដែលផ្ដួចផ្ដើមដោយប្រទេសចិន នៅឆ្នាំ ២០១៥ បន្ទាប់ពីសុន្ទរកថារបស់ប្រធានាធិបតីចិន លោក ស៊ី ជិងពីង នៅប្រទេសឥណ្ឌូណេស៊ីឆ្នាំ ២០១៣ (ដែលមានទីស្នាក់ការកណ្ដាលនៅទីក្រុងសៀងហៃ) បានទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍ពីម្ចាស់មូលនិធិយ៉ាងខ្លាំង ដោយសារតែទំហំតំរូវការដ៏ធំធេងទាក់ទងនឹងការស្ថាបនាហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដើម្បីបើកចំហរតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ។

>>>

ផែនទី ៨៖ បណ្ដាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធថ្នាក់អនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ និងអាស៊ីអឺរ៉ុប

Map 8: Economic corridors and integration in Southeast Asia and Eurasia

Carte 8 : Corridors économiques et intégration en Asie du sud-est et en Eurasie

14-GMS 14-1690 ABV

ផែនទី ៨b - Map 8b

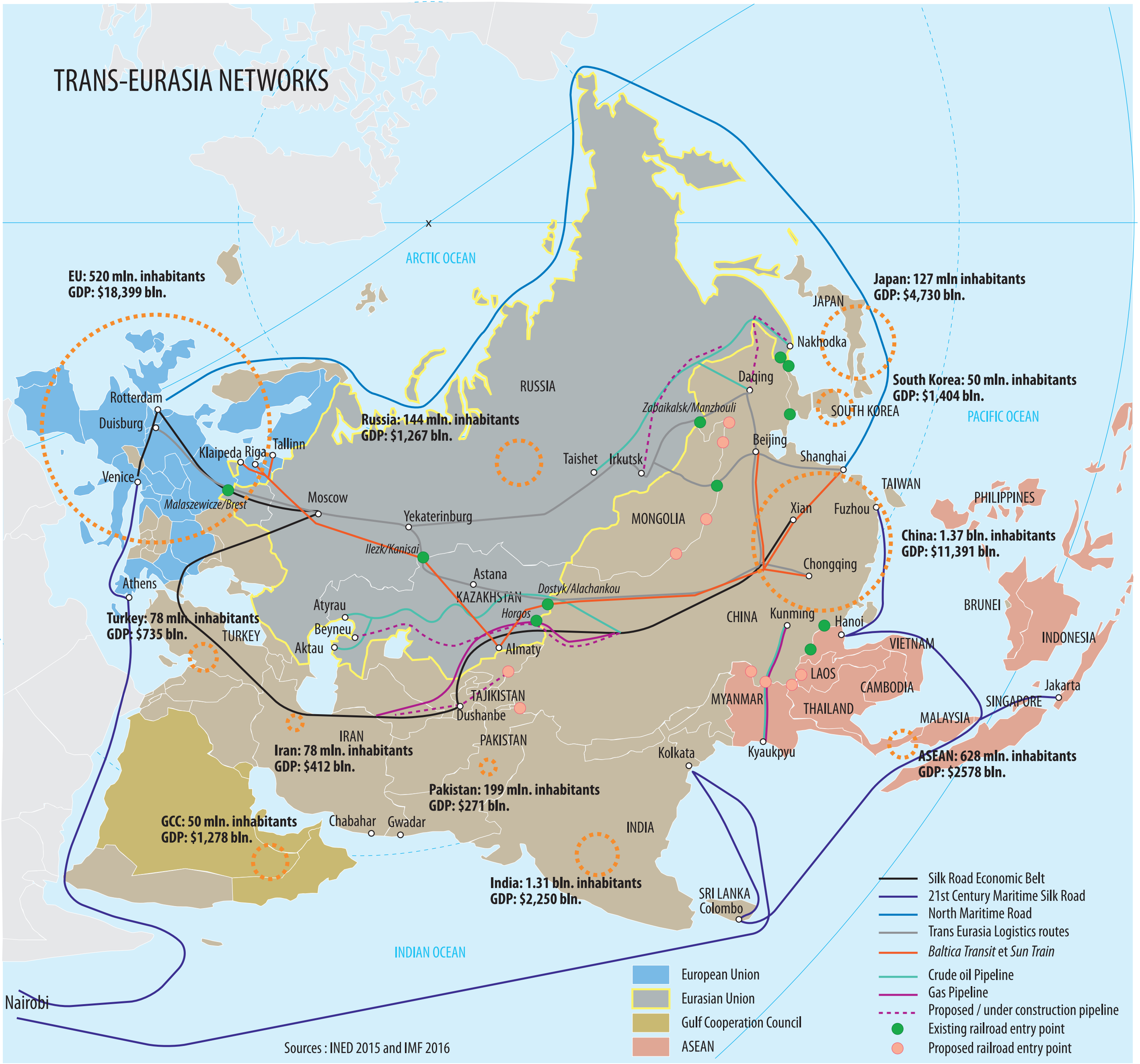
TRANS-EURASIA NETWORKS
ARCTIC OCEAN
PACIFIC OCEAN
INDIAN OCEAN
EU: 520 mln. inhabitants
GDP: $18,399 bln.
Russia: 144 mln. inhabitants
GDP: $1,267 bln.
Japan: 127 mln inhabitants
GDP: $4,730 bln.
South Korea: 50 mln. inhabitants
GDP: $1,404 bln.
China: 1.37 bln. inhabitants
GDP: $11,391 bln.
Turkey: 78 mln. inhabitants
GDP: $735 bln.
Iran: 78 mln. inhabitants
GDP: $412 bln.
Pakistan: 199 mln. inhabitants
GDP: $271 bln.
GCC: 50 mln. inhabitants
GDP: $1,278 bln.
India: 1.31 bln. inhabitants
GDP: $2,250 bln.
ASEAN: 628 mln. inhabitants
GDP: $2578 bln.
RUSSIA
JAPAN
SOUTH KOREA
TAIWAN
PHILIPPINES
MONGOLIA
KAZAKHSTAN
CHINA
TURKEY
IRAN
TAJIKISTAN
PAKISTAN
INDIA
MYANMAR
LAOS
THAILAND
CAMBODIA
VIETNAM
MALAYSIA
SINGAPORE
BRUNEI
INDONESIA
SRI LANKA
Rotterdam
Duisburg
Venice
Klaipeda
Riga
Tallinn
Malaszewicze/Brest
Moscow
Athens
Yekaterinburg
Ilezk/Kanisai
Astana
Atyrau
Beyneu
Aktau
Horgos
Almaty
Dostyk/Alachankou
Dushanbe
Taishet
Irkutsk
Zabaikalsk/Manzhouli
Daqing
Nakhodka
Beijing
Shanghai
Xian
Fuzhou
Chongqing
Kunming
Hanoi
Jakarta
Kyaukpyu
Kolkata
Colombo
Chabahar
Gwadar
Nairobi
Silk Road Economic Belt
21st Century Maritime Silk Road
North Maritime Road
Trans Eurasia Logistics routes
Baltica Transit et Sun Train
Crude oil Pipeline
Gas Pipeline
Proposed / under construction pipeline
Existing railroad entry point
Proposed railroad entry point
European Union
Eurasian Union
Gulf Cooperation Council
ASEAN
Sources : INED 2015 and IMF 2016

FOCUS ON THE ADB AND THE GREATER MEKONG SUB-REGION BY Michel FOUCHER

The Asian Development Bank (ADB) is proposing that the countries of the region build transport infrastructure to link up the Greater Mekong Sub-region. The Singapore-Beijing route is a technocratic project. Trade is increasing between Yunnan and Sichuan with Myanmar and Thailand. A priority route has been under construction from Bangkok to Ho Chi Minh City, via Battambang and Phnom Penh, since the late 1990s with the intention of connecting the capitals with their deltas. The ADB is also working on a road from Khon Kaen to Hue/Danang via Savannakhet and the Lao Bao pass. A connected peninsula is becoming a reality, taking up again where history left off.

The infrastructure projects in the Greater Mekong Sub-region (GMS) are an attempt to open up inland areas, especially along the west-east regional economic corridor. A new mental map has developed of the regions within the Mekong basin as parts of a natural economic area, covering a million square miles and containing an estimated 326 million people. Various infrastructure projects are under consideration or being built, such as the road link between Phnom Penh and Ho Chi Minh City and the east-west economic corridor designed to connect the Andaman Sea with the coastal city of Danang.

As it happens, the major projects are first and foremost national. Vietnam has drafted plans for the construction of 3,700 miles of motorways by 2025 (at a cost of USD 23 billion). The pre-1936 railway network was destroyed by the wars, yet it is now being renovated, with controversial plans for a high-speed train line between Hanoi and Ho Chi Minh City on the basis of feasibility studies paid for by the Japanese and Korean development agencies. Roads and the delta waterways still carry the lion's share of the region's traffic. Some of these projects may, however, have a strategic dimension. For example, the construction projects in Yunnan are being extended towards the former colonial Burma Road from Shanghai to the Irrawaddy delta. Asia's spatial fabric is being radically remoulded, and a horizontal dimension is now being added to existing vertical connections across Southeast Asia (as in East Asia). The new Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB), launched by China in 2015 following a speech by President XI in Indonesia in 2013 and headquartered in Shanghai, has attracted substantial interest from funders, given the scale of the work needed to open up the interior.

Map 8a

Map 8b

ZOOM SUR LA BAD ET LA RÉGION DU GRAND MÉKONG TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

Aujourd'hui, la Banque Asiatique de Développement (BAD) propose aux pays de la région la construction d'axes de circulation pour structurer la région du Grand Mékong. L'axe Singapour-Pékin a un aspect technocratique. Mais les échanges se développent entre le Yunnan et le Sichuan avec le Myanmar et la Thaïlande. Un axe de développement de Bangkok à Hô Chi Minh-Ville via Battambang et Phnom Penh se construit depuis la fin des années 1990 ; cet axe relie les capitales des deltas. La BAD travaille également sur un axe Khon Kaen – Hué-Da Nang par Savannkhet et le col de Lao Bao. Une péninsule en réseau se profile, renouant le fil de la longue durée.

Les projets d'infrastructures de la GMS (*Greater Mekong Subregion*) sont un facteur de désenclavement, notamment sur le corridor économique régional Ouest-Est. Une nouvelle carte mentale s'est mise en place, qui confère une unité économique naturelle aux régions relevant du bassin hydrographique du Mékong, vaste de 2,6 millions de km^2 et comprenant une population estimée à 326 millions d'habitants. Des projets d'infrastructures sont à l'étude ou en voie de réalisation, comme l'axe routier Phnom Penh – Ho Chi Minh-Ville et le corridor économique Est-Ouest devant relier la mer d'Andaman à la ville côtière de Da Nang. En réalité, les grands chantiers sont d'abord d'échelle nationale. Ainsi, le Vietnam a élaboré un plan de construction de 6 000 kilomètres d'autoroutes d'ici 2025 (pour 23 milliards de dollars américains). Le réseau ferroviaire réalisé avant 1936 a été détruit par les guerres ; il est en voie de réhabilitation, avec un projet controversé de ligne ferroviaire à grande vitesse entre Hanoi et Hô Chi Minh-Ville dont les études de faisabilité sont financées par les agences japonaise et coréenne de coopération internationale. Les routes et les axes fluviaux des deltas assurent l'essentiel des trafics. Mais ces projets peuvent revêtir une portée stratégique. Ainsi les chantiers du Yunnan se prolongent vers l'ancienne route coloniale de Birmanie, permettant de lier Shanghai au delta de l'Irraouaddi. La trame spatiale de l'Asie se transforme, et de verticale, dans sa structuration, l'Asie du Sud-Est (comme l'Asie orientale) se complète d'une dimension horizontale. La nouvelle Banque asiatique d'investissement dans les infrastructures (BAII), lancée par la Chine en 2015 à la suite d'un discours du Président Xi en Indonésie en 2013 (et dont le siège est à Shanghai), a suscité un grand intérêt de la part des bailleurs compte tenu de l'ampleur des besoins de désenclavement.

ទំនាក់ទំនងរវាងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងដំណើរការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

កំណើនផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច មិនមែនមានឥទ្ធិពលតែទៅលើសេដ្ឋកិច្ចទេ។ របាយការណ៍ចុងក្រោយចំនួនពីរ ចេញផ្សាយក្នុង ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ និងខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ ដោយវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ (The Institute for Research on Contemporary Southeast Asia: IRASEC) បានផ្តោតការសិក្សាទៅលើវិបត្តិនយោបាយ និងការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលរបាយការណ៍នេះបានបង្ហាញពីចរិកលក្ខណៈរបបនយោបាយក្នុងតំបន់នេះ។ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ មិនគ្រាន់តែជាតំបន់ដែលកើតមាននូវអព្ភូតហេតុសេដ្ឋកិច្ច និងជាក្បាលម៉ាស៊ីននៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ជា មជ្ឈមណ្ឌលគួរឲ្យកត់សម្គាល់មួយសម្រាប់ការឃ្លាំមើល ផ្នែកនយោបាយ ហើយក៏ជាតំបន់ដ៏គួរចាប់អារម្មណ៍បំផុតនៅក្នុងពិភពលោក សម្រាប់ការវិភាគលើដំណើរការផ្លាស់ប្តូរនយោបាយ។ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមត្រជាក់បានបញ្ចប់ទៅ លក្ខណៈពិសេសនៃតំបន់នេះ គឺការធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅ ប្រជាធិបតេយ្យភាវូបនីយកម្ម ទោះបីតំបន់នេះ ពុំធ្លាប់មានប្រពៃណីនយោបាយសេរីនិយមក៏ដោយ។ យោងតាមរបាយការណ៍ខាងលើគេពិនិត្យឃើញថា ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកនយោបាយកំពុងកើតមានយ៉ាងច្បាស់នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ក្នុងនោះមានទំនាក់ទំនងរវាងពលរដ្ឋ និងរដ្ឋ ទម្រង់នៃការពិភាក្សា ការលេចឡើងនូវគណបក្សនយោបាយ ឬការចូលរួមរបស់សមាគម (អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល) ដែលបង្ហាញអំពីឆន្ទៈចង់ឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ។ និន្នាការថ្មីនេះមិនត្រូវចាត់ទុកថា គ្រាន់តែជាការតវ៉ាប្រឆាំងនោះទេ។

ពិពិធភាពនៃដំណើរការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកនយោបាយក្នុងតំបន់ ជាភស្តុតាងមួយយ៉ាងច្បាស់ដែលបង្ហាញពីទម្រង់ ខុសៗគ្នានៃរដ្ឋ និងរបបនានានៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍[១០] រួមមានបួនប្រទេស ប្រកាន់របបរាជានិយមប្រាំមួយ ប្រទេសជាសាធារណរដ្ឋ និងមួយប្រទេសជារដ្ឋសហព័ន្ធ។

របបនយោបាយដែលពុំមានគណៈបក្ស (ព្រុយណេ) មានគណៈបក្សតែមួយ (ឡាវ និងវៀតណាម) គណៈបក្សកាន់អំណាចមួយរឹងមាំនៅក្នុងប្រព័ន្ធបោះឆ្នោតដោយសេរី (កម្ពុជា ម៉ាឡេស៊ី និងសិង្ហបុរី) និងស្ថានភាពអន្តរកាល (មីយ៉ាន់ម៉ា និងថៃ)។[១១]

ទំនាក់ទំនងរវាងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងបំណងប្រាថ្នាចង់បានប្រជាធិបតេយ្យ ត្រូវបានពិភាក្សាដោយអ្នកជំនាញក៏ប៉ុន្តែ ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរផ្នែកនយោបាយ ត្រូវបានទ្រទ្រង់ដោយអត្រាកំណើនជាង ៥ ភាគរយ ពីឆ្នាំ២០០៣ ដល់ឆ្នាំ២០១៦។ កំណើននេះ បង្កអំណោយផលឲ្យមានការកើនឡើងនូវចំនួនពលរដ្ឋ ដែលមានជីវភាពមធ្យម និងជំរុញឲ្យមាននយោបាយពហុបក្ស។ លោកស្រី Sri Mulyani Indrawati នាយកគ្រប់គ្រងនៃធនាគារពិភពលោក ថ្លែងថា កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ចាំបាច់ត្រូវធានាឲ្យមានអំណោយផលសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។ ក្រៅពីការពង្រឹង និងលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពការងារ គឺទាមទារឲ្យមានស្ថាប័នដែលមានស្ថេរភាព និងការពង្រឹងនីតិរដ្ឋ ដែលជាលក្ខខណ្ឌនៃប្រជាធិបតេយ្យ។ ក្នុងប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា កិច្ចប្រជុំលើកដំបូងរបស់សភា នាថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១១ ត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាចំណុចចាប់ផ្តើមនៃសករាជថ្មីមួយ។ ការបោះឆ្នោត ផ្តល់ភាពស្របច្បាប់ ដល់ស្ថាប័ននានា។

>>>

ផែនទី ៩៖ ប្រភេទរដ្ឋនិងរបបគ្រប់គ្រងនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍
Map 9: Type of States and Regimes in Southeast Asia
Carte 9 : Types d'États et de régimes en Asie du Sud-Est

ប្រភេទរដ្ឋ (បញ្ជាក់ក្នុងស៊ុម)
Type of State (specified in frames)

- សាធារណរដ្ឋ Republic
- របបរាជានិយម Monarchy
- សហភាពសហព័ន្ធ Federal Union

ប្រភេទរបប (បញ្ជាក់ក្នុងស៊ុម)
Type of Regime (specified in frames)

- ធម្មនុញ្ញ Constitutionnal
- ប្រជាធិបតេយ្យ Democracy
- របបកុម្មុយនីស Communist
- របបប្រធានាធិបតី Presidential
- របបផ្ដាច់ការ Authoritarian

Source : L'Asie du Sud-est 2016, Bilan, enjeux et perspectives, Irasec, Bangkok, 2016.

FROM ECONOMIC EMERGENCE TO POLITICAL TRANSITION BY Michel FOUCHER

Emerging as an economy has an impact beyond increased trade and business. In its two most recent reports, published in January 2015 and April 2016, IRASEC (the Institute for Research on Contemporary Southeast Asia) has examined political crisis and transition in Southeast Asia and produced a typology of political regimes. Southeast Asia is presented not only as a region undergoing an economic miracle, but also as a remarkable political laboratory, one of the world's most interesting regions in which to analyze political transition. After the end of the Cold War, the region saw gradual progress towards democracy in the absence of any pre-existing liberal political tradition. The aforementioned reports consider that a political transition is clearly underway in Southeast Asia: the relationship between citizens and the state, the nature of debate, the blossoming of political parties and activism (NGOs) show a clear desire for change. Such vibrancy cannot be dismissed solely as protest.

Map 9

It is obvious that the countries are taking a range of political paths. A typology of the forms of states and governance in Southeast Asia[10] lists four monarchies, six republics and one federation.

The political systems range from no party (Brunei) to single party (Lao PDR and Vietnam) to a strong governing party in a system of free elections (Cambodia, Malaysia and Singapore) to coalitions around shared interests (Indonesia, Philippines and East Timor) to transitional situations (Myanmar and Thailand)[11].

Experts might continue to debate the link between economic development and a desire for democracy, but this transition has been accompanied, and supported, by a growth rate of over 5 percent from 2003 to 2016. Growth encourages the rise of a middle-class and calls for a multi-party system, as long, says Sri Mulyani Indrawati, the director general of the World Bank, "as one ensures that growth is inclusive". These calls for democracy include demands for stable institutions and the rule of law, not just performance and efficiency. The first meeting of the Myanmar Parliament on 31 January 2011 was seen as ushering in a new era. Elections prove the legitimacy of institutions.

DE L'ÉMERGENCE ÉCONOMIQUE À LA TRANSITION POLITIQUE TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

L'émergence économique a des effets au-delà de l'économie. Dans ses deux derniers rapports publiés en janvier 2015 et en avril 2016, l'IRASEC (Institut de Recherche sur l'Asie du Sud-Est Contemporaine) s'intéresse aux crises et transitions politiques en Asie du Sud-Est et offre une typologie des régimes politiques. L'Asie du Sud-Est est présentée non seulement comme un espace de miracle économique et l'un des moteurs de l'économie mondiale, mais également comme un remarquable observatoire politique, l'une des régions les plus intéressantes au monde pour l'analyse des transitions politiques. Après la fin de la guerre froide, la région présente la caractéristique d'évoluer vers la démocratisation sans tradition de politique libérale. Le rapport cité considère qu'une transition politique est clairement engagée en Asie du Sud-Est : le rapport entre les citoyens et l'État, la nature des débats, l'éclosion de partis politiques ou l'engagement associatif (ONG) traduisent une volonté de changement. La vitalité ne peut pas être réduite à la contestation.

La diversité des trajectoires politiques est une évidence. Une typologie de la nature des États et des régimes en Asie du Sud-Est[10] distingue quatre monarchies, six républiques et une union fédérale.

Les régimes vont de l'absence de parti (Brunei) au parti unique (Laos et Vietnam), au parti fort au pouvoir dans un système d'élections libres (Cambodge, Malaisie et Singapour), à des systèmes de coalition autour d'intérêts communs (Indonésie, Philippines et Timor oriental) et à des situations de transition (Myanmar, Thaïlande[11]).

La question du lien entre développement économique et désir démocratique est débattue par les experts mais la transition s'est accompagnée, et a été soutenue, par un taux de croissance de plus de 5 % entre 2003 et 2016. La croissance favorise l'essor des classes moyennes et l'appel au multipartisme. À condition de « *s'assurer que la croissance est inclusive* », selon Sri Mulyani Indrawati, directrice générale de la Banque mondiale. La demande pour des institutions stables et l'établissement d'un État de droit est associée à cette exigence démocratique, au-delà de la performance et de l'efficacité. En Birmanie, la première réunion du Parlement le 31 janvier 2011 a été perçue comme le point de départ d'une ère nouvelle. Les élections confirment la légitimité des institutions.

ASEAN IN ASIA AND IN THE WORLD BY Michel FOUCHER

Ever since ASEAN was founded by five states in 1967 with a joint two-page declaration in Bangkok setting out its goals of growth, progress and stability, the aim of its member states has been to avoid quarrels between the great powers, and to manage the region's destiny together. One achievement has been the toning-down of nationalist rhetoric. Southeast Asia is not Western Europe, and ASEAN is unlike the European Union, to which it is often compared, in the following ways. In light of its recent decolonization it has chosen informal, rather than heavy, supranational institutions; personal relations play a central role; national sovereignty is supported as a means to resist external pressures; there is no quest for leadership; members are equal, and decision-making is based on consensus.

The advice from Surin Pitsuwan, Secretary-General of ASEAN, to his successor Le Luong Minh (in January 2013) is a good illustration of the organization's approach: he urged that ASEAN should be strengthened by streamlining its procedures, that it should act in a "united and coherent" manner, and that it should play third parties off against each other by developing beneficial relationships with the United States, Japan, India, Australia and the European Union.

The goal was to achieve a "balanced and open" diplomatic policy, not to be caught between China and the United States,

and not to have to choose (no one should have to choose, he maintained, as that would be the nightmare scenario); Beijing and Washington know this and act accordingly, he added. So "we must mature and position ourselves in the updraft". China gives ASEAN a very realistic reflection of its potential, its responsibilities and its flaws, he continued.[12] "We are the only region in the world that takes account of Chinese interests, and that means something to Beijing." Chinese foreign policy has moved beyond exclusively bilateral dealings to negotiating with ASEAN as a collective organization. It is a crucial partner, as it is flexible and accommodating, in a more balanced relationship, which is necessary for the transformation of its international profile. Its geographical location, on or close to the major trade arteries, ensures that it is in competition with the United States, and this has allowed ASEAN to assert a central position that is acknowledged de facto by the United States and the EU. ASEAN views China's interest as an advantage (dynamism, proximity, soft power, etc.), even if their partnership is lopsided.

Map 10

Map 11

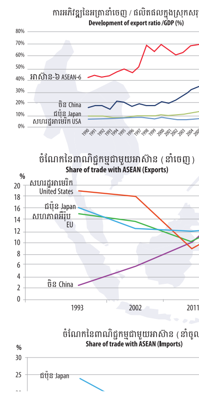

L'ANASE EN ASIE ET DANS LE MONDE

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

Depuis sa formation en 1967 par cinq États par une déclaration de Bangkok de deux pages indiquant des objectifs de croissance, de progrès et de stabilité, l'intention des États membres a été de ne pas être impliqués dans les querelles des grandes puissances et de prendre collectivement en main le destin régional. La diminution des rhétoriques nationalistes est un acquis. L'Asie du Sud-Est n'est pas l'Europe occidentale et l'ANASE se distingue de l'Union européenne à laquelle on la compare souvent par les éléments suivants : le choix de l'informel et non d'institutions lourdes à vocation supranationale, du fait de la décolonisation récente ; le rôle central des relations personnelles ; la permanence de la souveraineté nationale pour contenir les pressions externes ; l'absence de recherche de leadership ; l'égalité des membres et le consensus comme mode de décision.

Le message de Surin Pitsuwan, secrétaire général de l'ANASE, à son successeur Le Luong Minh (en janvier 2013) illustre cette approche : renforcer en simplifiant les procédures de l'ANASE ; se montrer « unie et cohérente » ; faire jouer la concurrence par le développement des relations bénéfiques avec les États-Unis, le Japon, l'Inde, l'Australie et l'Union européenne.

Le but est d'avoir une diplomatie « équilibrée et ouverte » : ne pas être prise en tenaille entre la Chine et les États-Unis ;

ne pas choisir (personne ne doit avoir à choisir car ce serait le scénario catastrophe) ; Washington et Pékin l'admettent et jouent plus subtilement ; « à nous de mûrir et de nous positionner dans les courants ascendants ». La Chine renvoie à l'ANASE une image très réaliste de son potentiel, de ses responsabilités et de ses dysfonctionnements[12]. « Nous sommes la seule région au monde qui prenne en considération les intérêts chinois : cela a de la valeur pour Pékin ». La diplomatie chinoise a dépassé le seul format bilatéral pour traiter avec l'ANASE en tant que telle : c'est un partenaire indispensable, car flexible et accommodante, dans une relation plus équilibrée nécessaire aux transformations de son statut international ; la géographie dicte une proximité et une localisation sur les grands axes, en concurrence avec les États-Unis, permettant à l'ANASE de confirmer une centralité reconnue de facto par les États-Unis et l'UE ; l'ANASE voit l'intérêt chinois comme positif (dynamisme, proximité, *soft power*, etc.), même si le partenariat est asymétrique.

អាស៊ាននៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌអាស៊ី និងពិភពលោក

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

ចាប់ពីពេលដែលអាស៊ាន ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយប្រទេសចំនួនប្រាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៧ តាមរយៈសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដែលមានពីរទំព័រ នាទីក្រុងបាងកក ដែលបញ្ជាក់ពីគោល-បំណង ដើម្បីការអភិវឌ្ឍ ការរីកចំរើន ស្ថេរភាព គោលបំណងមួយរបស់ប្រទេសជាសមាជិក គឺជៀសវាងមិនពាក់ព័ន្ធក្នុងជម្លោះរបស់ប្រទេសមហាអំណាច ព្រមទាំងរួមដៃគ្នាគ្រប់គ្រងដោគវាសនាតំបន់។ ការកាត់បន្ថយនូវវោហាសាសន៍ជាតិនិយម គឺជាគុណប្រយោជន៍មួយរបស់អាស៊ាន។ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ មិនមែនជាអឺរ៉ុបខាងលិច ហើយអាស៊ានក៏ខុសពីសហភាពអឺរ៉ុបដោយផ្អែកលើការប្រៀបធៀបដូចខាងក្រោម៖ ក្រោយរបបអាណានិគមនិយម អាស៊ានសម្រេចយកយន្តការមិនផ្លូវការ ពុំមានរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នដែលមានអំណាចខ្ពស់ជាងអំណាចថ្នាក់ជាតិរបស់ប្រទេសជាសមាជិក ទំនាក់ទំនងបុគ្គលដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ អធិបតេយ្យភាពជាតិជាអចិន្ត្រៃយ៍ត្រូវបានចាត់ទុកជាមធ្យោបាយទប់ទល់នឹងសម្ពាធពីខាងក្រៅ ពុំមានការស្វះស្វែងរកថ្នាក់ដឹកនាំថ្នាក់តំបន់ទេ។ រដ្ឋជាសមាជិកនិមួយៗមានសិទ្ធិស្មើៗគ្នា ការសម្រេចចិត្ត គឺផ្អែកលើការព្រមព្រៀងជាឯកច្ឆ័ន្ទ។

សាររបស់លោក ស៊ូរិន ពិទសុវណ្ណ អគ្គលេខាធិការអាស៊ានថ្លែងទៅកាន់ លោក ឡេ លួងមិញ (ខែ មករា ឆ្នាំ២០១៣) ដែលជាអ្នកកាន់ដំណែងបន្ត បានរំលេចចេញនូវនិន្នាការនេះ ពោលគឺ ការពង្រឹងអាស៊ាន ដោយការសម្រួលនីតិវិធីការបង្ហាញឲ្យប្រទេសដទៃឃើញពី "សាមគ្គីភាព និងស្អិតរមួត" ការធានាឲ្យមានភាពប្រកួតប្រជែងផលប្រយោជន៍រវាង សហរដ្ឋអាមេរិក ប្រទេសជប៉ុន ប្រទេសចិន ឥណ្ឌា អូស្ត្រាលី និងសហភាពអឺរ៉ុប តាមរយៈការបង្កើនទំនាក់ទំនងប្រយោជន៍ជាមួយបណ្តាប្រទេសទាំងនោះ។

ជាគោលដៅ គឺធ្វើឲ្យមាននយោបាយការទូតបែប "តុល្យភាព និងបើកចំហ" ដោយមិនត្រូវជាប់ក្នុងគំនាបនៃប្រទេសចិន និងសហរដ្ឋអាមេរិក មិនត្រូវជ្រើសរើសយកមួយណាឡើយ ពីព្រោះវានឹងបណ្តាល

ឲ្យមានសេណារីយោដ៏អាក្រក់បំផុត។ វ៉ាស៊ីនតោន និងប៉េកាំង បានដឹងរឿងនេះច្បាស់ ហើយធ្វើការងារនេះដោយឈ្លាសវៃ "ដូច្នេះ យើងត្រូវមានភាពចាស់ទុំ ហើយត្រូវឈរជើងលើទីតាំងខ្ពស់"។ លោក ស៊ូរិន ពិទសុវណ្ណ បានមានប្រសាសន៍បន្តទៀតថា ចិនបានយល់យ៉ាងច្បាស់ពីសក្តានុពលការទទួលខុសត្រូវ និងគុណវិបត្តរបស់អាស៊ាន។[១២] អាស៊ានយើងគឺជាតំបន់តែមួយគត់នៃពិភពលោក ដែលគិតគូរពីផលប្រយោជន៍របស់ចិន ហើយទីក្រុងប៉េកាំងយល់ថានេះជាតម្លៃសម្រាប់ខ្លួន"។ ក្នុងន័យនេះ នយោបាយការទូតរបស់ចិន មានកម្រិតខ្ពស់ហួសពីទម្រង់នៃទំនាក់ទំនងទ្វេភាគីសម្រាប់ប្រទេសណាមួយ ពោល ចិនត្រូវប្រឡូកជាមួយនឹងអាស៊ាន ដែលជាដៃគូមិនអាចខ្វះបាន ពីព្រោះជាដៃគូដែលមានភាពបត់បែន និងសម្របសម្រួលគ្នាបាននៅក្នុងទំនាក់ទំនងដែលមានតុល្យភាពជាងគេ ហើយដែលចាំបាច់ក្នុងការប្រែក្លាយមុខមាត់របស់ចិនលើឆាកអន្តរជាតិ។ ទីតាំងភូមិសាស្ត្ររបស់អាស៊ានដែលនៅលើ និងនៅជិតបណ្តាញដឹកជញ្ជូនពាណិជ្ជកម្មដែលមានភាពប្រកួតប្រជែងជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក អនុញ្ញាតឲ្យអាស៊ានមានតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ ដែលទទួលស្គាល់ដោយសហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប។ អាស៊ានយល់ឃើញថាចំណាប់-អារម្មណ៍របស់ចិនមកលើតំបន់របស់ខ្លួនគឺជាគុណប្រយោជន៍មួយ (ដែលប្រកបដោយថាមពលនៅជិតខាងគ្នា ដែលអាចបត់បែនបាន ។ល។) ទោះបីជា ភាពជាដៃគូនេះមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាទាំងស្រុងក៏ដោយ។

>>>
ផែនទី ១០៖ អាស៊ាននៅក្នុងតំបន់អាស៊ី
Map 10: ASEAN in Asia
Carte 10 : L’ANASE en Asie

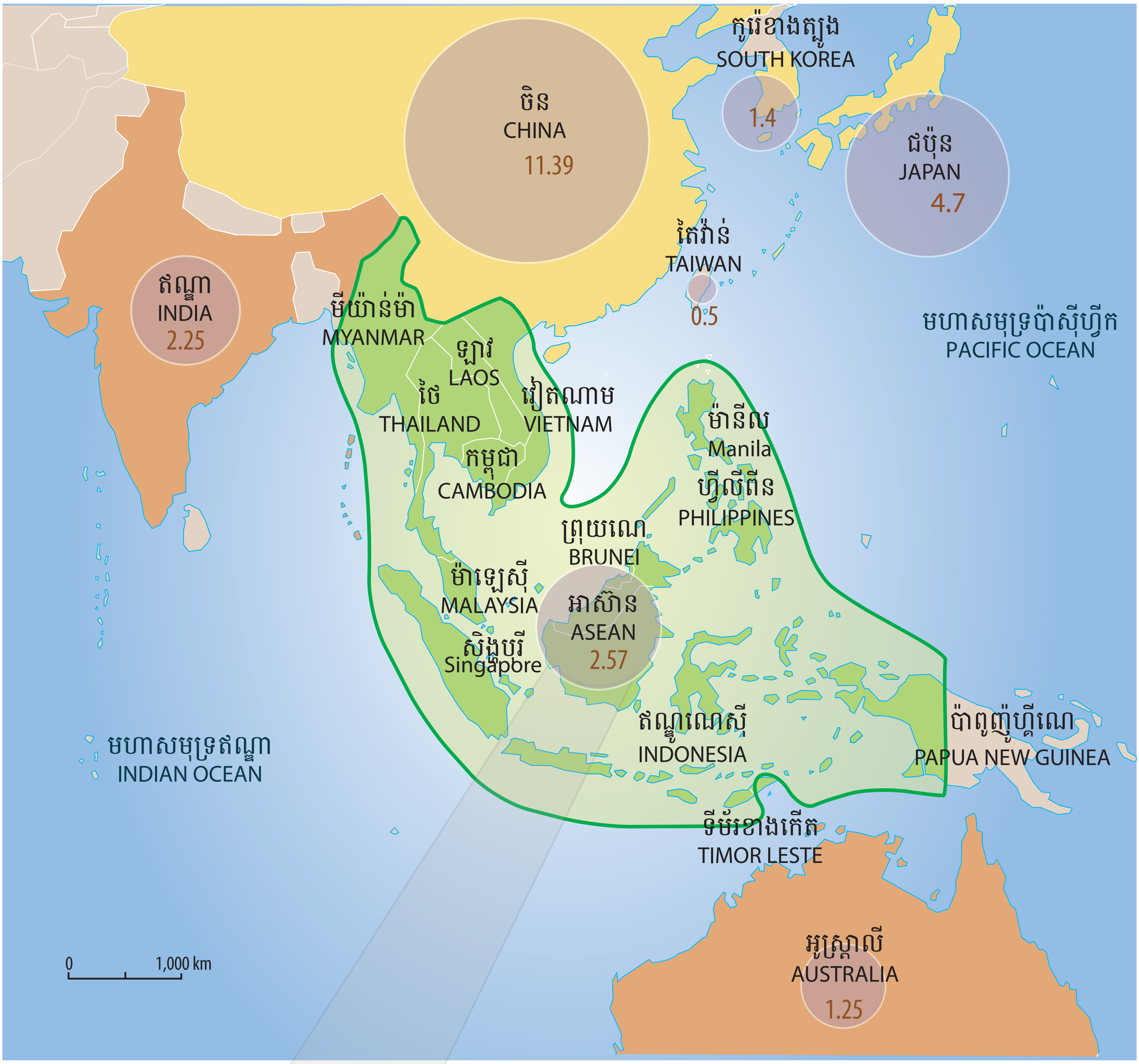

ភាគរយផលិតផលជាតិសរុបក្នុងប្រទេសអាស៊ាន
Share of GNP within ASEAN

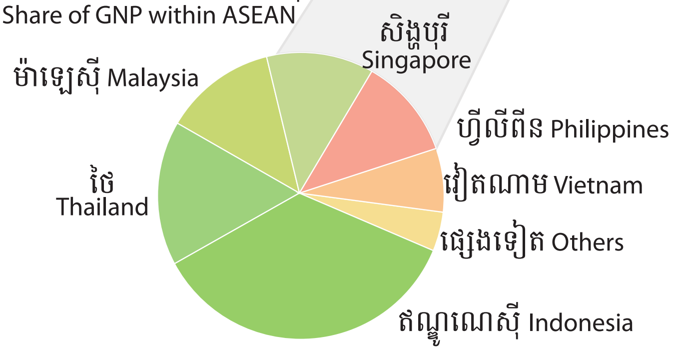

ផលិតផលជាតិសរុប ២០១៦
GNP 2016 (trillion dollars)

រដ្ឋសមាជិកអាស៊ាន
ASEAN Member States

អាស៊ានបូក៣
ASEAN + 3 Cooperation

អាស៊ានបូក៦
ASEAN + 6 Cooperation

ការអភិវឌ្ឍនៃអត្រានាំចេញ / ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (%)
Development of export ratio /GDP (%)

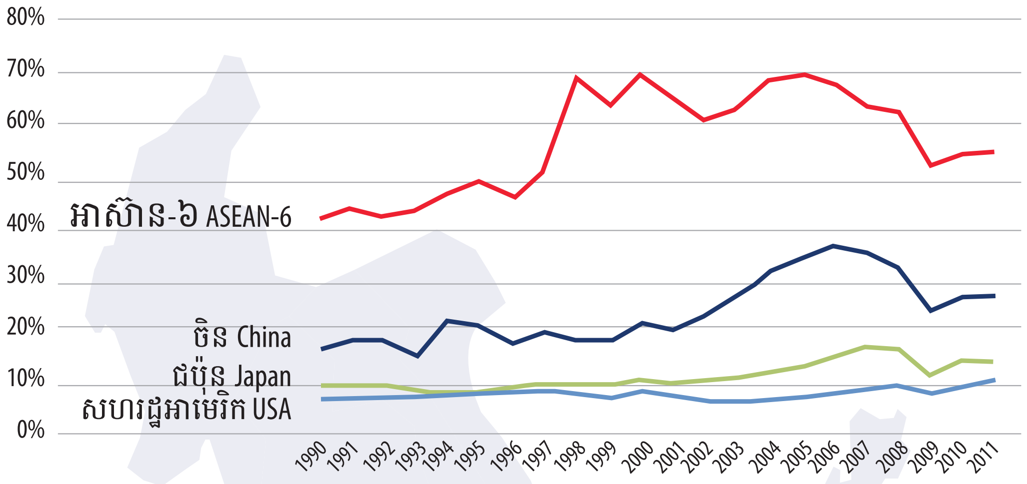

ចំណែកនៃពាណិជ្ជកម្មជាមួយអាស៊ាន (នាំចេញ)
Share of trade with ASEAN (Exports)

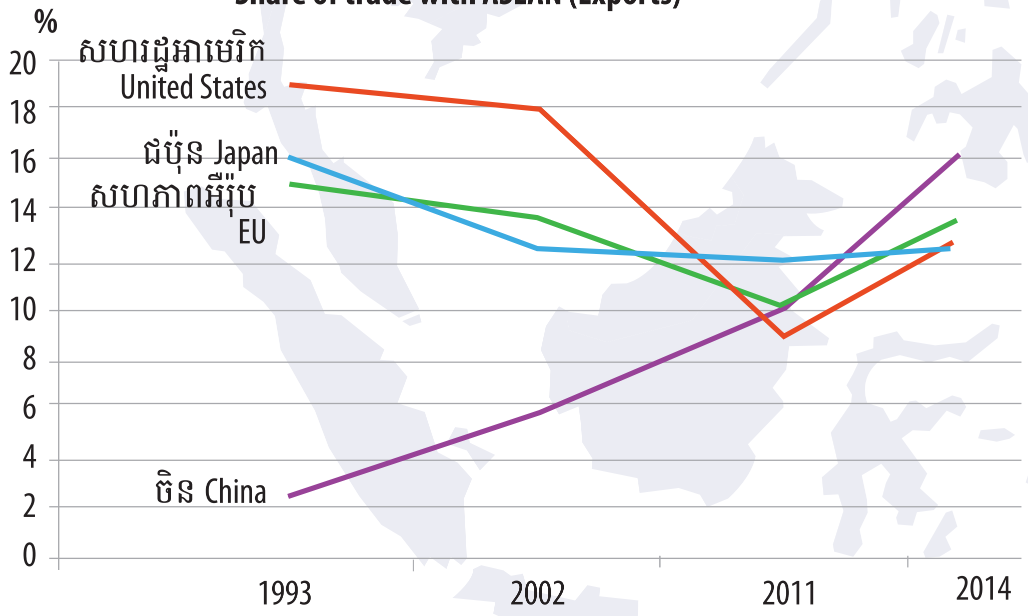

ចំណែកនៃពាណិជ្ជកម្មជាមួយអាស៊ាន (នាំចូល)
Share of trade with ASEAN (Imports)

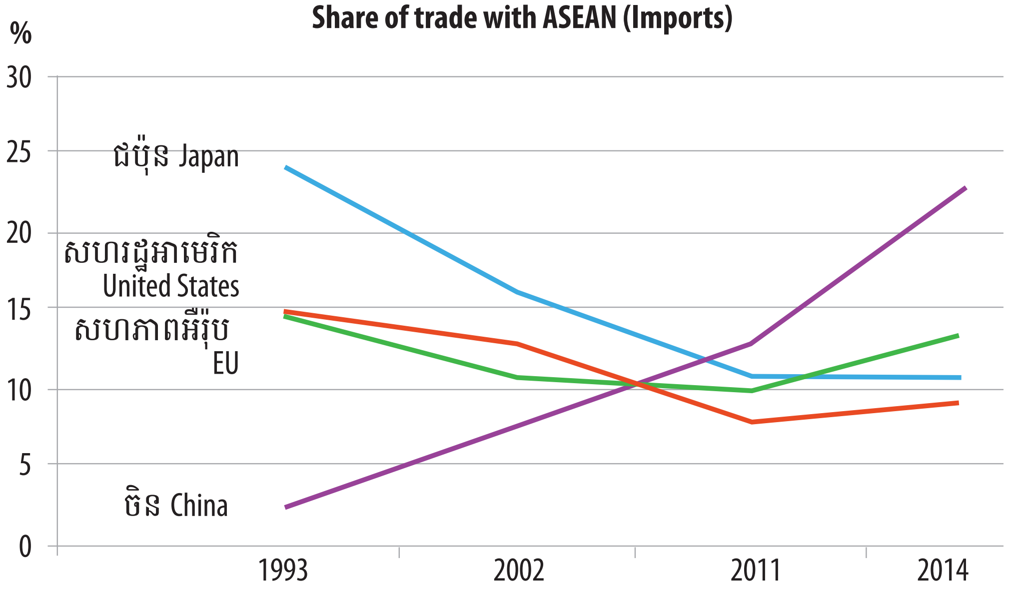

ពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី ចិន-អាស៊ាន Bilateral Trade China-ASEAN

	ការនាំចូលពីចិន Imports from China			ការនាំចេញទៅចិន Exports to China		តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មប្រទេសអាស៊ានជាមួយចិន ASEAN countries Trade balance with China
	២០១៣ (ពាន់លានដុល្លារ) 2013 (billion $)	ការអភិវឌ្ឍ ២០១៣/២០១២ (%) Development 2013/2010 (%)	ចំណែកនៃប្រទេសចិន(%) Share of China (%)	២០១៣ (ពាន់លានដុល្លារ) 2013 (billion $)	ការអភិវឌ្ឍ ២០១៣/២០១២ (%) Development 2013/2010 (%)	២០១៣ (ពាន់លានដុល្លារ) 2013 (billion $)
ឥណ្ឌូណេស៊ី Indonesia	29.8	46	16	22.6	44	-7.2
ម៉ាឡេស៊ី Malaysia	33.7	63	16.4	30.7	23	-3
ហ្វីលីពីន Philippines	8.8	74	13	6.6	15	-2.2
សិង្ហបុរី Singapore	43.7	30	11.7	48.5	33	+4.8
ថៃ Thailand	37.6	53	15	26.8	25	-10.8
វៀតណាម Vietnam	53.5	167	31.9	15.3	110	-38.1
អាស៊ាន-៦ ASEAN-6	207.2	67	16.6	150.6	35	-56.6
កម្ពុជា Cambodia	3.7	217	22	0.3	405	-3.4
មីយ៉ាន់ម៉ា Myanmar	8.1	111	39.8	2.5	192	-5.5
ព្រុយណេ Brunei	1.9	363	22.1	0.1	-86	-1.8
ឡាវ Laos	1.9	261	26	0.9	82	-1
អាស៊ាន ASEAN	222.8	71	17.1	154.5	36	-68.3

ពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី ឥណ្ឌា-អាស៊ាន Bilateral Trade India-ASEAN

	ការនាំចូលពីឥណ្ឌា Imports from India			ការនាំចេញទៅឥណ្ឌា Exports to India		តុល្យភាពពាណិជ្ជកម្មប្រទេសអាស៊ានជាមួយឥណ្ឌា ASEAN countries Trade balance with India
	២០១៣ (ពាន់លានដុល្លារ) 2013 (billion $)	ការអភិវឌ្ឍ ២០១៣/២០១២ (%) Development 2013/2010 (%)	ចំណែកនៃប្រទេសឥណ្ឌា (%) Share of India (%)	២០១៣ (ពាន់លានដុល្លារ) 2013 (billion $)	ការអភិវឌ្ឍ ២០១៣/២០១២ (%) Development 2013/2010 (%)	២០១៣ (ពាន់លានដុល្លារ) 2013 (billion $)
ឥណ្ឌូណេស៊ី Indonesia	4	20	2.1	13	31	9.1
ម៉ាឡេស៊ី Malaysia	5.2	110	2.5	8.2	25	3
ហ្វីលីពីន Philippines	0.8	32	1.2	0.3	-30	-0.5
សិង្ហបុរី Singapore	9.1	-1	2.4	11.3	-16	2.1
ថៃ Thailand	3.5	53	1.4	5.1	16	1.6
វៀតណាម Vietnam	5.8	231	3.5	2.6	160	-3.2
អាស៊ាន-៦ ASEAN-6	28.4	45	2.3	40.4	14	12
កម្ពុជា Cambodia	0.1	156	0.8	0.01	43	-0.1
មីយ៉ាន់ម៉ា Myanmar	0.7	145	3.6	1.2	22	0.6
ព្រុយណេ Brunei	0.05	74	0.5	0.7	272	0.7
ឡាវ Laos	0.05	435	0.7	0.1	458	0.05
អាស៊ាន ASEAN	29.4	47	2.3	42.5	16	13.1

Sources : IMF, Direction Générale du Trésor, EU DG Trade.

Top ten markets and import origins, 2015 (As of November 2016, ASEAN Statistics)

EXPORT MARKETS			IMPORT ORIGINS		
Country of destination1/	Value of exports (US$million)	% Share to total	Country of origin 1/	Value of Imports (US$million)	% Share to total
ASEAN	305,693	25.9	ASEAN	238,059	21.9
China (People's Republic of)	134,249	11.4	China (People's Republic of)	211,515	19.4
United states	129,171	10.9	Japan	124,350	11.4
EU 28	127,584	10.8	EU 28	100,056	9.2
Japan	113,694	9.6	United states	83,172	7.6
Hong Kong	77,303	6.5	Korea, Republic of	76,676	7.0
Korea, Republic of	45,809	3.9	Taiwan	61,261	5.6
India	39,101	3.3	Germany	28,755	2.6
Taiwan	33,077	2.8	United Arab Emirates	21,500	2.0
Australia	32,959	2.8	Saudi Arabia	20,313	1.9
Total top ten destination countries	1,038,638	87.9	Total top ten origin countries	965,657	88.7
Others2/	143,393	12.1	Others2/	122,622	11.3
Total	**1,182,031**	**100.0**	**Total**	**1,088,279**	**100.0**

Source: ASEAN Secretariat. Some figures may not sum up to totals due to rounding off errors. 1/ identified/ranked based on share of total ASEAN exports/imports. 2/ includes trade of all other countries and those that could not be attributed to specific countries

ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងបរិយាកាសតំបន់៖ បណ្តាប្រទេសជិតខាង និងមជ្ឈដ្ឋានទាំង៣

ដោយ មីហ្សេល ហ្វូសហ្សេ

មជ្ឈដ្ឋានទីមួយ គឺប្រទេសនៅជិតខាង។ ប្រទេសកម្ពុជាពុំមានជម្រើសដទៃទៀតក្រៅពីអនុវត្តនយោបាយតុល្យភាពជាមួយប្រទេសជិតខាងទាំងពីរដ៏សំខាន់បំផុតរបស់ខ្លួននោះឡើយ។ បន្ទាត់នយោបាយអព្យាក្រឹតភាពនេះផ្តល់ការធានាចំពោះអធិបតេយ្យភាពកម្ពុជា។ ប្រជាជាតិកម្ពុជាចងចាំនូវដំណាក់កាលរុងរឿង និងព្រឹត្តិការណ៍ជូចត់ដែលបានឆ្លងកាត់នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏យូរអង្វែងរបស់ខ្លួនផ្សេងៗ។

ការធ្វើសមាហរណកម្មចូលទៅក្នុងសមាគមអាស៊ាន គឺជាចំណុចខ្លាំងមួយ។ គេអាចសង្កេតឃើញថានៅលើសកលលោកនេះ ការធ្វើសមាហរណកម្មតំបន់តែងតែផ្តល់អំណោយផលដល់ប្រទេសទន់ខ្សោយនៅក្នុងករណីដែលប្រទេសនោះមានធនធានមនុស្សគ្រប់គ្រាន់ហើយចេះចាត់លំដាប់ថ្នាក់អាទិភាពជាតិបានត្រឹមត្រូវ។

រីឯប្រទេសដែលចូលរួមក្នុងសមាហរណកម្មក្នុងដំណាក់កាលក្រោយគេក៏ទទួលបាននូវអត្ថប្រយោជន៍ដូចគ្នាដែរ ពីព្រោះពួកគេអាចរៀនពីបទពិសោធន៍របស់ប្រទេសដែលបានចូលរួមមុន។ អត្ថប្រយោជន៍ជាតិដែលកម្ពុជាទទួលបាន គឺភាពសំបូរបែបនៃទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ច និងការទូត។ ក្នុងន័យនេះ សមាជិកភាពរបស់កម្ពុជាក្នុងអាស៊ាន អាចឲ្យកម្ពុជាមានលទ្ធភាពពង្រឹងភាពជាដៃគូជាមួយប្រទេសជាច្រើន ជាពិសេសជាមួយប្រទេសសិង្ហបុរីដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលរបស់តំបន់ និងប្រទេសម៉ាឡេស៊ី។ ការពង្រីក និងពង្រឹងទំនាក់ទំនងក្រៅតំបន់ ត្រូវបានពិចារណាយ៉ាងល្អិតល្អន់ផ្អែកលើតថភាពជាក់ស្តែង។ កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូជារួមលើគ្រប់វិស័យដែលបានចុះហត្ថលេខាជាមួយប្រទេសចិន នៅឆ្នាំ២០០៦ បានស្តែងចេញជាការវិនិយោគ ការនាំចូល (ដែលស្មើនឹងមួយភាគបីនៃការនាំចូលសរុប) និងការកើនឡើងពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគីដ៏ខ្លាំង។ ហានិភ័យដែលអាចកើតចេញពីកិច្ចព្រមព្រៀងផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្មសេរីរវាងប្រទេសចិន និងអាស៊ាននេះនៅឆ្នាំ២០១០ ដែលបានពន្យាដល់ឆ្នាំ២០១៥ សម្រាប់កម្ពុជា គឺការបង្កើតឲ្យមានការពឹងផ្អែកខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច។ ការផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្មបានកើនឡើងចំនួន៥០ដង ក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ គម្រោង "ផ្លូវសូត្រសមុទ្រ" នឹងមានឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លាចំពោះសេដ្ឋកិច្ចតំបន់។

ចំណងទាក់ទងជាមួយប្រទេសជប៉ុន គឺស្ថិតនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការចុះហត្ថលេខាស្តីពីភាពជាដៃគូយុទ្ធសាស្ត្រ ខែធ្នូឆ្នាំ២០១៣ ដែលគ្របដណ្តប់លើវិស័យជាច្រើនរួមមានវិស័យការពារជាតិ និងការអភិវឌ្ឍ។ ប្រទេសជប៉ុនដែលកំពុងតែបោះជំហានថ្មីក្នុងការធ្វើអន្តរជាតិតូបនីយកម្ម និងបង្កើនការវិនិយោគរបស់ខ្លួនប្រកបដោយផ្លែផ្កា។ យើងត្រូវចងចាំថាប្រទេសជប៉ុនមានតួនាទីជាសហប្រធានជាមួយប្រទេសបារាំងនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការអន្តរជាតិសម្របសម្រួលកិច្ចគាំពារ និងអភិវឌ្ឍតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រអង្គរ។

ការវិវឌ្ឍដទៃទៀតជាច្រើន កំពុងតែដំណើរការទៅមុខ។ កាលពីឆ្នាំ២០០៧ ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូងដែលជាសមាជិក (អាស៊ាន+៣) អាស៊ាន ចិន ជប៉ុន កូរ៉េខាងត្បូង បានចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីជាមួយអាស៊ាន ដែលបំពេញបន្ថែមដោយកិច្ចព្រមព្រៀងវិនិយោគឆ្នាំ២០០៩។ ប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូងក៏បានធ្វើការវិនិយោគលើទឹកប្រាក់ចំនួន ២២ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ជាមួយប្រទេសនានាក្នុងតំបន់អាស៊ានចាប់ពីឆ្នាំ១៩៩៨ ក្នុងពេលដែលមានវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចនៅអាស៊ី។ ជាក់ស្តែងមានការជួយជំរុញយ៉ាងខ្លាំងក្លាដល់ការធ្វើអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុនសាជីវកម្មធំៗរបស់កូរ៉េខាងត្បូង ការផ្សព្វផ្សាយវប្បធម៌កូរ៉េ និងការផ្តល់ជំនួយអភិវឌ្ឍរបស់កូរ៉េនៅក្នុងតំបន់មួយនេះនៃពិភពលោក។

CAMBODIA IN ITS REGIONAL ENVIRONMENT: NEIGHBORS AND THE THREE CIRCLES

BY Michel FOUCHER

The first circle comprises its close neighbors. Cambodia has no choice but to adopt a balanced foreign policy towards its two biggest neighbors. This policy of neutrality is a product of its sovereignty, which it also safeguards. Cambodia is mindful of the many prosperous periods and painful episodes over its long history as a nation.

ASEAN membership is an asset, and as is apparent elsewhere in the world, processes of regional integration often favor less powerful states, as long as they have the appropriate human resources and can set priorities. This is equally true of late entrants, for they benefit from others' experience. It is in Cambodia's national interest to diversify its economic and diplomatic relations. From this perspective, its membership of ASEAN offers the prospect of enhanced partnerships, in particular with Singapore, the regional hub, and Malaysia.

Greater diversification and wider horizons are counterbalanced by understandable realism. The comprehensive partnership agreement signed with China in 2006 has led to substantial investment, imports (a third of the total) and significant bilateral trade. There is a risk that the free trade agreement between China and ASEAN (2010, extended to Cambodia in 2015) might create a situation of economic dependence. Trade has grown fifty-fold in ten years, and plans for a "Maritime Silk Road" will have a significant impact on the region.

The country's links with Japan are framed by the signing of a strategic partnership (December 2013) in areas including defense and development. Japan has embarked on a fresh wave of internationalization and will increase its productive investment. It is worth remembering that Japan co-chairs (along with France) the International Coordinating Committee for the Safeguarding and Development of the Historic Site of Angkor.

There are other developments, too. A member of ASEAN+3 (ASEAN plus China, Japan and Korea), South Korea signed a free trade agreement with ASEAN in 2007, supplemented by an investment agreement in 2009. South Korea has invested USD 22 billion in ASEAN countries since the 1998 Asian crisis. This has led to an unmistakable surge of Korean conglomerates, Korean culture and Korean aid in this part of the world.

LE CAMBODGE DANS SON ENVIRONNEMENT RÉGIONAL : LES VOISINAGES, LES TROIS CERCLES

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

Le premier cercle est formé par le proche voisinage. Le Cambodge n'a pas d'autre choix que de conduire une politique d'équilibre avec ses deux voisins les plus importants. Cette ligne de neutralité procède de sa souveraineté, ainsi garantie. La nation cambodgienne garde la mémoire d'une histoire longue avec ses périodes fastes et ses épisodes douloureux.

L'intégration dans l'ANASE est un atout. Et comme on peut observer ailleurs dans le monde, les processus d'intégration régionale sont souvent favorables aux États moins puissants, à condition de disposer des ressources humaines adéquates et de fixer des priorités. Il en va de même pour ceux qui y sont entrés plus tard car ils bénéficient de l'expérience des autres. L'intérêt national du Cambodge est dans la diversification de ses relations économiques et diplomatiques. De ce point de vue, la place du Cambodge dans l'ANASE offre des perspectives de partenariat élargi, notamment avec Singapour, le hub régional, et la Malaisie.

La diversification et l'élargissement des horizons se pondèrent d'un réalisme bien compris. Le partenariat global signé avec la Chine en 2006 s'est traduit par des investissements importants, des importations (tiers du total) et un important commerce bilatéral. Le risque existe que l'accord de libre-échange Chine-ANASE (2010, étendu au Cambodge en 2015) crée une dépendance économique. Le commerce a été multiplié par 50 en 10 ans. Et le projet de « route de la soie maritime » aura un fort impact régional.

Les liens avec le Japon sont encadrés par la signature d'un partenariat stratégique (décembre 2013) qui porte sur plusieurs domaines : défense, développement. Le Japon, qui connaît une nouvelle vague d'internationalisation, augmentera ses investissements productifs. Rappelons que le Japon co-préside, avec la France, le Comité international de coopération pour la conservation du site d'Angkor.

D'autres évolutions sont en cours. Membre de l'« ANASE+3 » (ANASE + Chine, Japon et Corée), la Corée du Sud a signé en 2007 un accord de libre-échange avec l'ANASE, complété par un accord sur les investissements en 2009. La Corée aurait ainsi investi 22 milliards de dollars américains dans les pays de l'ANASE depuis la crise asiatique de 1998. De fait, on assiste à une poussée indéniable des conglomérats coréens, de la culture coréenne, de l'aide au développement coréenne dans cette région du monde.

សង្ខេបអំពីធាតុផ្សំសំខាន់ៗរបស់អាស៊ីអាគ្នេយ៍

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ

តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍មានវិសាលភាពយ៉ាងធំ ពោលគឺមានទំហំស្មើនឹងទ្វីបអឺរ៉ុប (ចំងាយរវាងចុងសងខាងទាំងពីរនៃប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ស្មើនឹងចំងាយពីតំបន់អ៊ូរ៉ាល់ ទៅប្រទេសព័រទុយហ្គាល់)។ ដូចគ្នាទៅនឹងទ្វីបអឺរ៉ុបដែរ តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍មានទីតាំងនៅចុងម្ខាងទៀតនៃទ្វីបអាស៊ីអឺរ៉ុប ហើយតំបន់នេះជាល្បាយរវាងដីគោក និងសមុទ្រ ដែលជាប្រភពនៃភាពសំបូរបែប និងការប៉ះទង្គិច ព្រមទាំងសមាហរណកម្មជាមួយនិងការផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្ម តំបន់នេះងាយរងគ្រោះយ៉ាងខ្លាំងពីគ្រោះធម្មជាតិ និងឥទ្ធិពលនៃការកើនឡើងកំដៅពិភពលោក។

តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ធ្លាប់ជាកន្លែងសោកនាដកម្មនៃទ្រឹស្តីភូមិសាស្ត្រនយោបាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកដែលយល់ថាត្រូវតែគ្រប់គ្រងតំបន់ឆ្នេរសមុទ្ររបស់ទ្វីបអាស៊ីអឺរ៉ុប ដើម្បីជាគន្លឹះនៃការហ៊ុមព័ទ្ធដីគោកដែលគ្រប់គ្រងដោយសហភាពសូវៀត និងអនុញ្ញាតឲ្យអាមេរិកអាចទប់ស្កាត់ឥទ្ធិពលរបស់សហភាពសូវៀត និងចលនាកុម្មុយនីសដែលទ្រទ្រង់ដោយសហភាពសូវៀត។ តំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍នៅតែស្ថិតនៅក្រោមឥទ្ធិពលនៃប្រទេសនានាដែលជាមហាអំណាចពិភពលោក។ អតីតអគ្គលេខាធិកាអាស៊ានដ៏ឆ្នើមម្នាក់បានផ្តល់ដំបូន្មានថា ក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នរវាងរបបទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន និងទីក្រុងប៉េកាំង មិនត្រូវជ្រើសរើសយកមួយណាឡើយ ពីព្រោះវានឹងបណ្តាលឲ្យមានសេណារីយោដ៏អាក្រក់បំផុត។ វ៉ាស៊ីនតោន និងប៉េកាំង បានដឹងរឿងនេះច្បាស់ ហើយធ្វើការងារនេះដោយឈ្លាសវៃ ដូច្នេះ យើងត្រូវមានភាពចាស់ទុំ ហើយត្រូវឈរជើងលើទីតាំងខ្ពស់។[១៣] ប្រទេសឥណ្ឌាដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលវប្បធម៌ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏មានឥទ្ធិពលនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ បានឆ្លងពីដំណាក់កាលនៃ “គោលនយោបាយសម្លឹងទៅទិសខាងកើត” មកកាន់ “គោលនយោបាយធ្វើសកម្មភាពឆ្ពោះទៅទិសខាងកើត”។ អ្នកសង្កេតការណ៍នានាបានវាយតម្លៃប្រទេសឥណ្ឌាថា “ក្នុងឋានៈដែលជាអ្នកដែលធ្លាប់តែខ្សោយនៅអាស៊ីនោះ ប្រទេសឥណ្ឌាមានសក្តានុពលធំធេង និងមានឱកាសគ្រប់វេលាក្នុងការយកប្រៀបលើប្រទេសចិនប្រសិនបើពួកគេព្យាយាមប្រឹងប្រែង”។[១៤]

កំណើនវិស័យសេដ្ឋកិច្ចមានគុណសម្បត្តិពីរយ៉ាង៖ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍក្នុងតំបន់ និងការបញ្ជាក់សារៈសំខាន់នៃភូមិសាស្ត្រនយោបាយរបស់តំបន់។ ការធ្វើសមារណេកម្មអាស៊ាន គឺជាកំលាំងមួយដ៏ខ្លាំង។ នៅក្នុងរបាយការណ៍ស្តីពីការវាយតម្លៃ “ដំណើរឆ្ពោះទៅមុខរបស់សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានក្រោយឆ្នាំ២០១៥” បញ្ហាជាច្រើនដែលត្រូវបានលើកឡើងមានដូចជា៖ តើគេត្រូវធ្វើដំណើរឆ្ពោះទៅរកសហភាពរួចពន្ធ និងការចល័តដោយសេរីនូវកំលាំងពលកម្ម និងមូលធនឬយ៉ាងណា? របាយការណ៍ដែលរៀបរៀងដោយលេខាធិការដ្ឋានអាស៊ានបង្ហាញពីវឌ្ឍនភាពនៃការកំណត់ពន្ធក្នុងតំបន់ (សូន្យភាគរយសម្រាប់បណ្តាប្រទេសទាំងប្រាំមួយដែលមានការអភិវឌ្ឍឈានមុខ និងអតិបរិមា៥ភាគរយសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា មីយ៉ាន់ម៉ាឡាវ និង វៀតណាម)។ ក៏ប៉ុន្តែ ការផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្មក្នុងតំបន់នៅតែមានកម្រិតទាប ពោលគឺទាបជាង ២៥% នៃទំហំពាណិជ្ជកម្មសរុបរបស់ប្រទេសជាសមាជិកទាំអស់។ ការធ្វើសេរីភាវូបនីយកម្មត្រូវកំណត់ឲ្យនៅក្នុងរង្វង់ប្រាំវិស័យឬ និងមានលក្ខណៈរឹតត្បិត។ ការតភ្ជាប់ថ្នាក់តំបន់ និងអនុតំបន់នៅមានកម្រិតទាប។ គេកត់សម្គាល់ឃើញពីគំលាតរវាងសេដ្ឋកិច្ច និងស្ថាប័ន។ ប៉ុន្តែ ស្ថាប័នថ្នាក់តំបន់ផ្តល់នូវមធ្យោបាយហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់គម្រោងសមាហរណកម្ម។ ពេលនេះគេត្រូវរង់ចាំពិនិត្យមើលថា តើធនាគារអាស៊ីសម្រាប់ការវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនឹងចាត់ចែងហិរញ្ញប្បទានបែបណាជាមួយបណ្តាប្រទេសដែលធ្លាប់បានប្រឡូកជាមួយធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ដែលមានទីស្នាក់ការកណ្តាលនៅទីក្រុងម៉ានីល និងមានឥទ្ធិពលខ្លាំងពីប្រទេសជប៉ុន) និងជាមួយធនាគារពិភពលោក (វ៉ាស៊ីនតោន)។

ជរាបណាវិវាទដែនគោក និងដែនសមុទ្រនៅតែបន្តកើតមាន បើប្រយោជន៍រួមជំរុញអោយគូរភាគីនៃជម្លោះទុកវិវាទដោយឡែក ពេលនោះរូបមន្តតំបន់អភិវឌ្ឍន៍រួមគ្នាអាចដាក់ឲ្យអនុវត្តដោយជោគជ័យ។ ឧទាហរណ៍ ការបង្កើតអាជ្ញាធរចម្រុះ ថៃ ម៉ាឡេស៊ី ដែលគ្រប់គ្រងផ្ទៃសមុទ្រទំហំ ៧.២៥០ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា តាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពឆ្នាំ១៩៩០ សម្រាប់ការធ្វើអាជីវកម្មលើធនធានឧស្ម័នអ៊ីដ្រូកាបោនរួមគ្នាដោយក្រុមហ៊ុន Hess Oil, PTTEP និង Petronas ។

ចំពោះទិដ្ឋភាពនយោបាយផ្ទៃក្នុង មានលេចចេញយ៉ាងច្បាស់នូវនិន្នាការឆ្ពោះទៅរកការបើកចំហរកាន់តែទូលាយខាងផ្នែកនយោបាយ និងភាពសកម្មជាងមុនរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ហើយដែលភាពសកម្មនេះប្រឈមទៅនឹងការជំទាស់ និងឧបសគ្គនានា (អាស្រ័យទៅតាមប្រទេស ឧបសគ្គរួមមាន៖ អត្តប្រយោជន៍បក្សពួក អំពើពុករលួយ ពេលខ្លះទៀតគឺបញ្ហាសាសនា និងឥទ្ធិពលនៃបញ្ហាបដ្ឋឹមបូព៌ា ជាពិសេសហានិភ័យនៃអំពើជ្រុលនិយមអ៊ីស្លាមជីហាតនៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី និងឥណ្ឌូណេស៊ី)។ ប៉ុន្តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បញ្ហាប្រឈមនៃទំនើបកម្មផ្នែកនយោបាយ គឺជាប្រធានបទពិតប្រាកដនៃការពិភាក្សា។

ប្រទេសនានានៅក្នុងអាស៊ានបានធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកមុនពេលធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ទៅទៀត។ គំនិតផ្តួចផ្តើមក្រៅតំបន់ (ប្រទេសជាច្រើនបានធ្វើការចរចារលើកិច្ចព្រមព្រៀងផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្មសេរីសហរដ្ឋអាមេរិក ជប៉ុន និងប្រទេសចិន) ត្រូវបានធ្វើឡើងមុនពេលមានផែនការចរចារក្នុងតំបន់។ សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន គឺជាធាតុផ្សំនៃចំណោទដ៏លំបាកនៃល្បែងសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកដ៏ប្រកួតប្រជែង ដូចជា អាស៊ាន+៦ សម្រាប់ប្រទេសជប៉ុន កិច្ចព្រមព្រៀងដៃគូពាណិជ្ជកម្មនៃប្រទេសអាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកសម្រាប់សហរដ្ឋអាមេរិក (ដែលផ្តើមនៅឆ្នាំ២០១៥ និងត្រូវបានលុបចោលនៅឆ្នាំ២០១៧) និងតំបន់ផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្មសេរីសម្រាប់ប្រទេសចិន។ សហគមន៍អឺរ៉ុបដែលជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មទី៣ ក៏កំពុងតែចរចារលើវិស័យពាណិជ្ជកម្មផងដែរ (២០១៨)។

KEY INFORMATION ABOUT SOUTHEAST ASIA

BY Michel FOUCHER

This huge region is equivalent to Europe in size (it is the same distance between Indonesia's two extremities as it is from Portugal to the Urals). Just as in Europe, at the other end of the Eurasian landmass, the region is a patchwork of land and sea, which is a source of both diversity and friction, of integration and trade. It is extremely vulnerable to natural disasters and the effects of global warming.

The area saw the tragic application of the American geopolitical theory of the *"rimland"*, according to which territories surrounding the *"heartland"* - the Soviet-controlled continental interior – needed to be controlled to prevent the spread of Soviet influence and the Communist movements to which it provided backing. Southeast Asia is still in hock to the competing global powers. Given the rivalry between Washington and Beijing, one former ASEAN secretary-general's advice is: "Don't choose. Nobody should have to choose, as that would be the nightmare scenario. Washington and Beijing know this, and will act more carefully. We must mature and position ourselves in the upwinds."[13] An important cultural influence in Southeast Asia in the past, India has switched its "Look East Policy" to an "Act East Policy", and some observers think that India, "Asia's perennial problem child, has unusually great potential, and every chance of dethroning China if it tries".[14]

Economic growth has two advantages, first for domestic development, and second to assert the region's geopolitical importance. ASEAN integration is an advantage. The *"Moving Beyond 2015"* Scoreboard wonders if ASEAN should move towards a customs union with free movement of labor and capital. A report by the ASEAN secretariat shows progress on tariffs (0 percent for the six advanced countries, and a maximum of 5 percent for the CLMV – Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Vietnam - group), but intra-regional trade is currently stuck at less than 25 percent of the members' total trade, limited liberalization has been restricted to only five sectors, and regional and sub-regional connectivity is still low. There is a noticeable disconnect between the economy and institutions, but regional institutions do offer funding for integration projects. It remains to be seen how the Asian Infrastructure Investment Bank will coordinate its financing with that provided by the Asian Development Bank (with headquarters in Manila and significant Japanese influence) and the World Bank in Washington.

There is no lack of territorial disputes on land and at sea. However, various joint development zones have been successfully established in areas where interests determine that disputes should be set aside. One such example is the MTJA *(Malaysia-Thailand Joint Authority)*, which signed an agreement in 1979 (updated in 1990) to manage an area of 2,800 square miles for joint oil and gas extraction by Hess Oil, PTT Exploration and Production Public Company Limited, and Petronas.

In domestic politics there is a long-term trend towards a more open political arena and more active citizens coming up against well-known resistance and obstacles (depending on the country: partisan interests, corruption, occasional religious problems and the impact of the crises in the Middle East especially the Islamist threat in Malaysia and Indonesia). The focus of debate, however, remains on the establishment of modern political systems.

ASEAN countries joined the global economy before they were properly integrated into the regional economy. External initiatives (several countries are negotiating free trade agreements with the United States, Japan and China) come before internal plans. The ASEAN Economic Community is therefore just one piece in a larger puzzle of competing projects such as ASEAN+6 for Japan, the Trans Pacific Partnership Agreement for the United States (approved in 2015, and cancelled in 2017) and a free-trade zone for China. The EU, the region's third-largest trade partner, is also in negotiations (2018).

FONDAMENTAUX DE L'ASIE DU SUD-EST

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER

La région est vaste, de la taille de l'Europe (même distance entre les deux extrémités de l'Indonésie et du Portugal à l'Oural). Et, comme en Europe, située à l'autre extrémité de l'Eurasie, une forte imbrication des terres et des mers, qui est un facteur de diversité et de frictions, d'ouverture et d'échanges. Elle est très vulnérable aux risques naturels et aux effets du réchauffement climatique.

Elle fut le point tragique d'application de la théorie géopolitique américaine du « *rimland* » selon laquelle les territoires entourant le « *heartland* », masse continentale sous contrôle soviétique, devaient être sous contrôle pour permettre de contenir l'influence de l'URSS et des mouvements communistes qu'elle soutenait. Elle reste soumise au jeu d'influence des puissances globales. Aujourd'hui, entre Washington et Pékin, un ancien Secrétaire général de l'ANASE conseille : « Ne choisissez pas. Personne ne devrait avoir à choisir car cela serait le pire scénario. Washington et Pékin le reconnaissent et agiront avec davantage de discernement. – Il nous incombe de mûrir et de nous positionner vers le haut » [original anglais][13]. L'Inde, foyer d'influence culturelle historique en Asie du Sud-Est, passe d'une « *Look East Policy* » à une « *Act East Policy* », et certains observateurs estiment que l'Inde, « le mauvais élève chronique de l'Asie, a un potentiel vaste mais inhabituel, et a toutes les chances de détrôner la Chine si elle essaye » [original anglais][14].

La croissance économique est un double atout, pour le développement interne et l'affirmation géopolitique régionale. L'intégration dans l'ANASE est une force. Le Scoreboard « *Moving beyond 2015* » s'interroge : faut-il aller vers une union douanière et la libre circulation de la main-d'œuvre et des capitaux ? Le bilan établi par le secrétariat de l'ANASE montre des avancées sur tarifs (0 % pour les six pays avancés ; 5 % maximum pour le groupe CLMV) mais la part des échanges est bloquée à moins de 25 % du commerce des pays membres ; la libéralisation est limitée à cinq secteurs et réduite ; la connectivité régionale et subrégionale est encore faible. On note un décalage entre l'économie et les institutions. Mais les institutions régionales offrent des moyens de financement de projets intégrateurs. Il reste à voir comment la Banque asiatique d'investissement dans les infrastructures articulera ses financements avec ceux engagés par la Banque asiatique de développement (siège à Manille, avec une forte influence japonaise) et la Banque mondiale (Washington).

Les contentieux terrestres et maritimes ne manquent pas. Mais là où les parties constatent un différend mais que l'intérêt commun commande de le mettre entre parenthèses, des formules de zones de développement conjoint ont pu être mises en œuvre avec succès. Un exemple est fourni par la MTJA (*Malaysia Thailand Joint Authority*), qui gère un espace de 7 250 km^2, selon un accord de 1979 actualisé en 1990 pour une exploitation commune des hydrocarbures par Hess Oil, PTTEP et Petronas.

Au plan politique interne, s'affirme une tendance lourde vers un espace politique plus ouvert et des citoyens plus actifs se heurtant à des résistances et à des obstacles bien connus (selon les pays, intérêts partisans, corruption, parfois problèmes religieux et impact des crises du Moyen Orient, notamment avec le risque djihadiste en Malaisie et en Indonésie). Mais le défi de la modernité politique est le vrai débat.

Les pays de l'ANASE se sont intégrés à l'économie mondiale avant de l'être dans l'économie régionale. Les initiatives externes (plusieurs pays négocient des accords de libre-échange avec les États-Unis, le Japon et la Chine) précèdent les plans internes. La Communauté économique de l'ANASE est donc un élément d'un puzzle global où se jouent des projets concurrents, ANASE+6 pour le Japon, *Trans Pacific Agreement* pour les États-Unis (agréé en 2015 et annulé en 2017), zone de libre-échange pour la Chine. L'UE elle-même, 3ème partenaire commercial, est en cours de négociation (2018).

KH បុព្វកថា

១ ប្រទេសកម្ពុជា បានចូលរួមក្នុងសហភាពអន្តរសភាក្នុងឆ្នាំ១៩៩១។

KH សេចក្តីផ្តើម ទស្សនៈស្តីពីកម្ពុជា៖ ចំណេះដឹង នឹងការចែករំលែក

១ សមាជិកអាស៊ានរួមមានប្រទេសព្រុយណេ កម្ពុជា ឥណ្ឌូនេស៊ី ឡាវ ម៉ាឡេស៊ី មីយ៉ាន់ម៉ា ហ្វីលីពីន សិង្ហបូរី ថៃឡង់ដ៍ និងវៀតណាម

KH ជំពូកទី១ អាស៊ី អាគ្នេយ៍៖ លក្ខណៈរួម និងពិពិធភាព

១ អាស៊ីអាគ្នេយ៍រួមមានប្រទេសដែលនៅក្នុងភូមិសាស្ត្រពីរគឺ អាស៊ីអាគ្នេយ៍ដីគោកដែលមានប្រទេសវៀតណាម ឡាវ កម្ពុជា ថៃ មីយ៉ាន់ម៉ា និង ម៉ាឡេស៊ីខាងលិច។ ចំណែកអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដែនសមុទ្រ គឺមានប្រទេស ឥណ្ឌូនេស៊ី ម៉ាឡេស៊ីខាងកើត សិង្ហបុរី ហ្វីលីពីន ទីម័រខាងកើត ប្រ៊ុយណេ កោះកូកូ-គិលឡិង និង កោះគ្រីស្មាស។

២ TELEGEOGRAPHY. 2016. *AUTHORITATIVE TELECOM DATA* [Online]. United States: TeleGeography. Available: www.telegeography, GLOBAL-BANDWIDTH-RESEARCH-SERVICE. 2016. *Submarine Cable Map* [Online]. United States: TeleGeography. Available: Source: www.submarinecablemap.com

៣ ASTANA. 2016. *Wang Yi: "One Belt One Road" initiative achieves series of important early-stage harvest* [Online]. China: Xinhua. Available: http://news.xinhuanet.com/english/2016-05/22/c_135377975.htm.

៤ SENATE COMMITTEE FOR FOREIGN AFFAIRS & DEFENCE AND THE ARMED FORCES 15 July 2014. Regaining a foothold in Southeast Asia Paris French Senate

៥ វិនិយោគបរទេស៖ ៤៨៨ ប៊ីលានដុល្លារ + ស័ង្ហបុរី ៨៣៧ ខ្ទង់ចំណូល និង ៤៩៧ ខ្ទង់ចំណាយ។

៦ SEVERINO, R. The ASEAN Way (August 1967). Institute of South East Asian Studies.

៧ សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) បានចាប់ផ្តើមយូរហើយ ប៉ុន្តែខ្វះខាតស្តង់ដារសំរាប់កំណត់ដំណើរការវា។ អាស៊ាន ត្រូវស្វែងរកឆន្ទៈនយោបាយ និងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងដើម្បីសំរេចគោលដៅក្នុងផែនការ AEC និង ដំណើរការឲ្យមានសេរីភាព សមហេតុសមផល និង សមាហរណកម្ម ចាប់យកឱកាសនិងទប់ទល់ឲ្យបានជោគជ័យនឹងការប្រឈមនឹងសេដ្ឋកិច្ចសតវត្សទី ២១។

៨ SWOT: Strengths,Weaknesses,Opportunities and Threats (forces, faiblesses, opportunités et menaces).

៩ នៅខែមិថុនា ២០០៩ អាស៊ានអនុម័តឯកសារ ស្តីពី ផែនកាសហគមន៍សន្តិសុខនយោបាយអាស៊ាន ដែលកំណត់គោលដៅនិងកម្មវត្ថុ សំដៅស៊ីជំរៅកិច្ចសន្ទនាសន្តិសុខ ដែលជាផ្នែកមួយនៃការអនុវត្តសហគមន៍អាស៊ាន ។

១០ L'Asie du Sud-est en 2016. Bilan, enjeux et perspectives. IRASEC, Bangkok, 2016.

១១ រដ្ឋធម្មនុញ្ញបណ្តោះអាសន្ននៃប្រទេសថៃ (៤៨ មាត្រា) ថ្ងៃទី ២២ កក្កដា ២០១៤

១២ SOPHIE-BOISSEAU-DU-ROCHER. 2014. Chine/ASEAN : Une diplomatie tous azimuts rondement menée [Online]. France: IFRI. Available: https://www.ifri.org/fr/publications/enotes/asie-visions/chineasean-une-diplomatie-azimuts-rondement-menee.

១៣ សេចក្តីថ្លែងការដោយ អតីតអគ្គលេខាធិកាអាស៊ាន

១៤ Financial Times, 17/01/2015

EN **Chapter 1** South-East Asia : unity and diversity

1 Southeast Asia consists of countries located in the two following geographic regions: Mainland Southeast Asia comprising Vietnam, Lao PDR, Cambodia, Thailand, Myanmar and West Malaysia; Maritime Southeast Asia comprising Indonesia, East Malaysia, Singapore, the Philippines, East Timor, Brunei, Cocos (Keeling) Islands and Christmas Island

2 TELEGEOGRAPHY. 2016. *AUTHORITATIVE TELECOM DATA* [Online]. United States: TeleGeography. Available: www.telegeography, GLOBAL-BANDWIDTH-RESEARCH-SERVICE. 2016. *Submarine Cable Map* [Online]. United States: TeleGeography. Available: Source: www.submarinecablemap.com

3 ASTANA. 2016. *Wang Yi: "One Belt One Road" initiative achieves series of important early-stage harvest* [Online]. China: Xinhua. Available: http://news.xinhuanet.com/english/2016-05/22/c_135377975.htm.

4 SENATE COMMITTEE FOR FOREIGN AFFAIRS & DEFENCE AND THE ARMED FORCES 15 July 2014. Regaining a foothold in Southeast Asia Paris French Senate

5 Foreign direct investment: 488 billions of US dollars + Singapore 837 entrants and 497 outflows in 2013

6 SEVERINO, R. The ASEAN Way (August 1967). Institute of South East Asian Studies.

7 "The ASEAN Economic Community has come a long way, but it has fallen short of the high standards it set for itself. ASEAN has to find the political will and management capability to fulfill all goals in the AEC Blueprint and embark on further liberalization, rationalization, and integration to seize the opportunities and successfully meet the economic challenges of the 21st century."

8 SWOT: Strengths,Weaknesses,Opportunities and Threats (forces, faiblesses, opportunités et menaces)

9 In June 2009 ASEAN approved a document called the "ASEAN Political-Security Community Blueprint" which sets goals and objectives in terms of deepening security dialogue as part of implementing the ASEAN Community

10 L'Asie du Sud-est en 2016. Bilan, enjeux et perspectives. IRASEC, Bangkok, 2016

11 Interim Constitution of the Kingdom of Thailand (48 articles), 22 July 2014

12 SOPHIE-BOISSEAU-DU-ROCHER. 2014. *Chine/ASEAN : Une diplomatie tous azimuts rondement menée* [Online]. France: IFRI. Available: https://www.ifri.org/fr/publications/enotes/asie-visions/chineasean-une-diplomatie-azimuts-rondement-menee.

13 Statement by a former ASEAN secretary-general

14 Financial Times, 17/01/2015

chapitre 1 Asie du Sud-Est: unité et diversité

1 L'Asie du Sud-Est est constituée des pays appartenant aux deux régions géographiques suivantes : L'Asie du Sud-Est continentale comprenant le Vietnam, le Laos, le Cambodge, la Thaïlande, le Myanmar et la Malaisie occidentale; et l'Asie du Sud-Est maritime comprenant l'Indonésie, la Malaisie orientale, Singapour, les Philippines, le Timor oriental, Brunei, les Îles Cocos (Keeling) et l'Île Christmas

2 SOPHIE-BOISSEAU-DU-ROCHER. 2014. Chine/ASEAN : Une diplomatie tous azimuts rondement menée [Online]. France: IFRI. Available: https://www.ifri.org/fr/publications/enotes/asie-visions/chineasean-une-diplomatie-azimuts-rondement-menee.

3 ASTANA. 2016. Wang Yi: "One Belt One Road" initiative achieves series of important early-stage harvest [Online]. China: Xinhua. Available: http://news.xinhuanet.com/english/2016-05/22/c_135377975.htm.

4 SENATE COMMITTEE FOR FOREIGN AFFAIRS & DEFENCE AND THE ARMED FORCES 15 July 2014. Regaining a foothold in Southeast Asia Paris French Senate

5 Investissement direct étranger : 488 milliards de dollars US + Singapour 837 entrants et 497 sortants en 2013

6 SEVERINO, R. The ASEAN Way (August 1967). Institute of South East Asian Studies.

7 « La Communauté économique de l'ANASE a parcouru du chemin, sans toutefois atteindre le haut degré d'exigence ni se tenir aux délais qu'elle s'était fixés. L'ANASE doit trouver la volonté politique et la capacité de gestion afin de remplir tous les objectifs énoncés dans le plan communautaire économique de l'ANASE » [traduction non officielle]

8 SWOT: Strengths,Weaknesses,Opportunities and Threats (forces, faiblesses, opportunités et menaces)

9 En juin 2009, l'ANASE a adopté un document intitulé « ASEAN Political-Security Community Blueprint », qui fixe des objectifs en termes d'approfondissement du dialogue de sécurité, dans le cadre de la mise en place de la communauté de l'ANASE

10 L'Asie du Sud-est en 2016. Bilan, enjeux et perspectives. IRASEC, Bangkok, 2016

11 Constitution intérimaire du Royaume de Thaïlande (48 articles), 22 juillet 2014

12 SOPHIE-BOISSEAU-DU-ROCHER. 2014. Chine/ASEAN : Une diplomatie tous azimuts rondement menée [Online]. France: IFRI. Available: https://www.ifri.org/fr/publications/enotes/asie-visions/chineasean-une-diplomatie-azimuts-rondement-menee.

13 Déclaration d'un ancien Secrétaire général de l'ANASE.

14 Financial Times, 17/01/2015

ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា៖ ទឹកដីកំពុងបំលាស់ប្តូរ

INTERNAL GEOGRAPHY OF CAMBODIA : A TERRITORY IN TRANSFORMATION

GÉOGRAPHIE INTERNE DU CAMBODGE: UN TERRITOIRE EN TRANSFORMATION

ទីតាំង និង ការវិវត្ត

ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

តាមរយៈ ការបន្តខិតខំផ្សព្វផ្សាយ អំពីទេសភាពវាលស្រែដ៏ស្រស់ត្រកាលនិងប្រវត្តិរាប់ពាន់ឆ្នាំរបស់ខ្លួនដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ ប្រទេសកម្ពុជាបានវិវត្តខ្លួនទៅរកភាពទំនើប និងមានការប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំង ផ្នែកសង្គម និងភូមិសាស្ត្រ។ ការវិវត្ត និងការប្រែប្រួលនេះ បានកើតឡើងដោយសារឥទ្ធិពលរួមនៃការប្រែប្រួលផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងការទទួលបានមូលនិធិដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ពីបរទេស បន្ទាប់ពីប្រទេសកម្ពុជា បានបញ្ចប់ភាពឯការបស់ខ្លួន និងបានអនុវត្តគោលនយោបាយសេរី នៅក្រោយឆ្នាំ១៩៨៩។ ពីឆ្នាំ១៩៩២ ដល់ ឆ្នាំ២០០២ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានកើនឡើងជិត ៧ ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ។ កំណើននេះ មានសន្ទុះលឿនជាងប្រទេសដែលស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេសក្រោយ ដំណាក់កាលជម្លោះជាច្រើនក្នុងពិភពលោក ហើយចំណូលសម្រាប់ប្រជាជនម្នាក់បានកើនឡើងទ្វេដង (Hill and Menon)[១]។ ចាប់តាំងពី ឆ្នាំ២០០៦ ដោយមានការលើកទឹកចិត្តយ៉ាងខ្លាំងក្លា ពីរាជរដ្ឋាភិបាល វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស បានក្លាយជាប្រភពដ៏សំខាន់នៃចំណូលមិនមែនពាណិជ្ជកម្មមកពីក្រៅប្រទេស ដែលច្រើនជាងជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ដ៏មានស្ថេរភាព និងខ្ពស់ជាងការផ្ញើរប្រាក់ពីពលករ ទេសន្តប្រវេសន៍ដែលមានស្ថេរភាពផងដែរ។ ក្នុងឆ្នាំ២០១២ ការផ្ញើរប្រាក់ ពីពលករទេសន្តប្រវេសន៍ ក្លាយជាលំហូរនៃចំណូលទីបី ហើយទោះបីចំណូលនេះ មានកម្រិតទាបជាងចំណូលពីការនាំចេញ ចំនួន ៦ ដងក៏ដោយ ក៏ចំណូលនេះ មានកម្រិតជិតស្មើនឹង ចំណូលពីវិស័យ ទេសចរណ៍។[២]

ប្រទេសកម្ពុជា មានលក្ខខណ្ឌអំណោយផលជាច្រើន រួមមាន៖ ចម្ងាយនៅជិតទីក្រុងដ៏ធំ ដែលប្រកប ដោយសន្ទុះរីកចម្រើន (បាងកក និងហូជីមិញ) និងទីផ្សារដ៏ធំ ដែលកំពុងរីកលូតលាស់ ធនធានធម្មជាតិ ដែលមានការរុករកតិចតួច (ធៀបទៅនឹងប្រទេសជិតខាងដែលមានប្រជាជនច្រើន និងមានការអភិវឌ្ឍខ្ពស់ជាង) កេរដំណែលប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏អស្ចារ្យ តម្លៃពលកម្មទាប និងបរិយាកាសនយោបាយ និងច្បាប់ ដែលផ្តល់ភាពងាយស្រួលដល់ការធ្វើវិនិយោគ។ នាពេលថ្មីៗនេះ អស្ថេរភាព ទាក់ទងនឹងការងើបឡើងរបស់ពួកឥស្លាម ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងប្រទេសភាគខាងត្បូងនៃតំបន់នេះ (ឥណ្ឌូនេស៊ី និងថៃ) បណ្តាលឲ្យវិនិយោគទុនមួយចំនួន ជាពិសេសវិស័យអចលនទ្រព្យ បានប្តូរទិសដៅមកកម្ពុជា។ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់វិស័យផ្សេងៗ (ឧស្សាហកម្មធុនស្រាលដូចជា វាយនភ័ណ្ឌ ទេសចរណ៍ កសិឧស្សាហកម្ម ចម្ការ និងអចលនទ្រព្យ) ហើយមានឥទ្ធិពលសមាមាត្រខុសគ្នាតិច ឬច្រើនអាស្រ័យដោយ ភាគច្រើននៃតំបន់ ដែលចូលរួមក្នុងការផ្លាស់ប្តូរនេះ។ តំបន់ដែលមានការប្រែប្រួលខ្លាំងបំផុត គឺរាជធានី និងតំបន់នៅជុំវិញរាជធានី និងទីក្រុងសំខាន់ជាងគេចំនួនបីទៀត។ ក្រុងបាត់ដំបង ដែលបានបាត់បង់ឋានៈជាជង្រុកស្រូវ កំពុងមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងខ្លាំងក្លា ដោយសារវិស័យសេវាកម្ម វិស័យអប់រំ និងឧស្សាហកម្មខ្នាតតូច។ ក្រុងសៀមរាប ដែលស្ថិតនៅជិតប្រាសាទអង្គរវត្ត បានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាចំបងទៅលើវិស័យទេសចរណ៍ វប្បធម៌និងបដិសណ្ឋារកិច្ចសម្រាប់ភ្ញៀវទេសចរបរទេសក្នុងស្រុក ចំនួនពីរភាគបី។ ប្រទេសកម្ពុជា បានទទួលភ្ញៀវទេសចរជាច្រើនលាននាក់ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ (យោងតាមក្រសួងទេសចរណ៍ ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ ទទួលបានភ្ញៀវទេសចរចំនួន ៤,៨ លាននាក់ និងកើនឡើងចំនួន ៦ ភាគរយ ធៀបទៅនឹងឆ្នាំមុន។ ក្រុងព្រះសីហនុ ជាទីក្រុងទីពីររបស់កម្ពុជា ដែលមានសកម្មភាពសម្បូរបែប ដោយសារអំណោយផលនៃទេសចរណ៍តំបន់សមុទ្រ និងកំពង់ផែទឹកជ្រៅតែមួយគត់របស់កម្ពុជា ជាពិសេស មានការអភិវឌ្ឍតំបន់ពាណិជ្ជកម្ម

ពិសេស និងស្ថានីយ៍ខ្ទង់ប្រេងពីបាតសមុទ្រ។ ទីក្រុងនេះ តភ្ជាប់ពីភ្នំពេញដោយផ្លូវជាតិលេខ៤ ដែលតូចចង្អៀត និងពុំសូវមានសុវត្ថិភាព។ ថ្មីៗនេះ ក្រុងព្រះសីហនុ ត្រូវបានកំណត់ជាច្រករបៀង សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មក្នុងពេលកន្លងទៅថ្មីៗនេះ ដែលត្រូវចំណាយរយៈពេលតិចជាង ៣ ម៉ោង ដើម្បីធ្វើដំណើរពីរាជធានីភ្នំពេញ។ ទោះបីជា មានគម្លាតដ៏ធំក្នុងការអភិវឌ្ឍ បើធៀបទៅនឹងប្រទេសវៀតណាម និងប្រទេសថៃក៏ដោយ ក៏ផ្លូវថ្នល់នៅកម្ពុជា រួមមាន ផ្លូវជាតិលេខ ៤ និងផ្លូវជាតិលេខ ១ (ឆ្ពោះទៅប្រទេសវៀតណាម នៅភាគខាងកើត) គឺជាខ្សែអ័ក្ស ដ៏សំខាន់ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតំបន់ទីក្រុង ហើយនៅតាមផ្លូវជាតិទាំងនេះ ក្នុងចម្ងាយរាប់សិបគីឡូម៉ែត្រ មានរោងចក្រ និងឃ្លាំងជាច្រើន និងដីសម្រាប់លក់ និងជួលដើម្បីស្វាគមន៍រាល់សកម្មភាពវិនិយោគនានា។

នៅក្រៅភូមិសាស្ត្រ នៃតំបន់ដែលកំពុងមានសន្ទុះរីកចម្រើន ពុំសូវមានភាពខ្លាំងក្លាគួរឲ្យកត់សម្គាល់ឡើយ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណា ក៏យុទ្ធនាការផ្លាស់ប្តូរ មានការប្រែប្រួលយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ក្នុងវិស័យកសិកម្ម ការប្រែប្រួលខ្លាំង គឺទាក់ទងទៅនឹងការរីកចម្រើននៃដំណាំឧស្សាហកម្ម និងការកើនឡើងនូវទិន្នផលស្រូវ។ បញ្ហាដែលលេចឡើង គឺទាក់ទងនឹងផលប៉ះពាល់នៃការធ្វើទេសន្តប្រវេសន៍ចេញពីតំបន់ដាំដុះស្រូវ និងទីប្រជុំដែលមានប្រជាជនរស់នៅច្រើន ឆ្ពោះទៅតំបន់ដីរុករានថ្មី ក៏ដូចជាឆ្ពោះទៅទីក្រុង និងក្រៅប្រទេស ដែលផ្តល់ឱកាសការងារដល់ពលករ ដែលពុំមានជំនាញ។ ក្នុងតំបន់ខ្លះ ការចាកចេញនេះ បង្កឲ្យមានបញ្ហាដ៏ធំជារឿយៗ គឺការខ្វះកម្លាំងពលកម្មសម្រាប់វិស័យកសិកម្ម ព្រមទាំងប៉ះពាល់ទៅលើប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្របំផុត។ ប្រសិនចលនានេះ គឺជាភស្តុតាងនៃសន្ទុះផ្លាស់ប្តូរខ្លាំងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនោះ វាក៏បង្ហាញអំពីដំណើរការនៃភាពខុសគ្នាផ្នែកភូមិសាស្ត្រ ដែលបណ្តាលឲ្យមានការកើនឡើងនូវភាពខុសគ្នាក្នុងជីវភាពរស់នៅ ដែលបញ្ជាក់ថាមានគម្លាតកាន់តែធំ ក្នុងកម្រិតផ្សេងៗគ្នា ដែលនាំមកនូវភាពតានតឹង។ នេះជាការប្រឈមដ៏ធំមួយនៃការអភិវឌ្ឍសម្រាប់ប្រទេស កម្ពុជា និងសមាហរណកម្មរបស់ខ្លួន ចូលទៅក្នុងតំបន់។

SPACES AND TRANSFORMATIONS

BY Marie MELLAC

While Cambodia still promotes the unchanging landscapes of its rice fields and age-old history to attract tourists, it is also firmly resolved to be a modern nation and is prepared to undergo profound social and spatial changes in order to achieve this. From 1989 onwards, the country's transformation has been shaped by the combined effects of internal socio-economic development and massive foreign investments as it has moved from isolation to more liberal policies. Between 1992 and 2002, Cambodia's annual economic growth rate reached nearly 7 percent, overtaking those of most other countries in post-conflict situations and doubling per capita incomes (Hill and Menon) [1]. With government encouragement, foreign direct investment (FDI) has been the main external source of non-commercial income since 2006, outstripping Official Development Assistance, which is high but relatively stable, and bringing in far more than migrants' remittances, which have also remained steady. Although trade exports still generate five or six times more than FDI, this has been the third largest income stream since 2012, and brings in only slightly less than tourism.[2]

Cambodia is in a favorable position thanks to its proximity to very large and dynamic agglomerations (Bangkok and Ho Chi Minh City) and huge emerging markets, its relatively under-exploited natural resources (compared with those in more developed and densely populated neighboring countries), its exceptional historical heritage, cheap labour and favorable political and legal environment for investments. More recently, the instability caused by the rise of Islamist movements in countries further south (Indonesia and Thailand) has led to certain investments being redirected to Cambodia (particularly in property). Diverse sectors have been boosted by FDIs (light industries such as textiles, tourism, agri-business, plantations and property), that have affected most regions in various ways and to varying degrees, and are helping to transform the country. Unsurprisingly, the places that have changed the most are the capital and its environs and the three largest cities in Cambodia. Battambang has lost its place as the nation's rice-growing capital, but is showing strong economic growth in the service and education sectors and in small industries. Siem Reap, which is close to Angkor, is visited by several million travellers every year, its cultural attractions drawing in nearly two thirds of all the country's foreign tourists (4.8 million in 2015 and increasing by over 6 percent every year, according to the Ministry of Tourism). The widest range of activities are on offer in Cambodia's second city, Preah Sihanouk. Situated on the coast, it has the country's only deepwater port with a special economic zone and oil terminal. The city is less than three hours' drive from Phnom Penh via a very busy and dangerous motorway (RN4) that is emerging as an industrial development corridor. Cambodia's road networks are much less developed than those in Vietnam and Thailand, but are nevertheless important development axes: RN1 and RN4 in particular (eastbound towards Vietnam) are becoming increasingly urbanized and are lined with kilometres of factories, warehouses and land for sale or rent for future economic activities.

The countryside is also changing rapidly, even if the dynamics in areas where urbanization is not taking place are less spectacular. Fundamental changes are underway in the agricultural sector. This is partly due to the boom in industrial farming and marked improvements in rice yields, but also to high levels of migration from the populated central rice-growing area, as thousands head for Cambodia's pioneer fronts and cities or other countries where there are job opportunities for unqualified workers. Migration has reached such a pitch that serious shortages of agricultural labor are a recurrent problem in certain regions, further weakening the poorest sectors of society. These movements are proof of a dynamic population, but are also indicators of spatial differentiation that translates into unequal living standards. The growing scale and depth of these inequalities is a potential source of tension and a major development issue for Cambodia and its broader regional integration.

ESPACES ET MUTATIONS

TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

S'il promeut encore ses paysages rizicoles immuables et son histoire millénaire pour attirer les touristes, le Cambodge est un pays résolument entré dans la modernité et engagé dans des mutations sociales et spatiales profondes. Celles-ci ont lieu sous l'effet conjugué des transformations socio-économiques internes et des financements massifs venus de l'étranger avec la fin de l'isolement et les politiques libérales menées après 1989. Entre 1992 et 2002, la croissance économique, proche de 7 % par an, a été plus rapide que dans la majorité des pays en situation post conflits ailleurs dans le monde, apportant un doublement des revenus par habitants (Hill and Menon)[1]. Largement encouragés par le gouvernement, les investissements directs étrangers (IDE) sont devenus, depuis 2006, la principale source extérieure de revenus non commerciaux, devant l'Aide publique au Développement, élevée mais restée relativement stable, et loin devant les envois de migrants, restés stables eux aussi. Ils deviennent ainsi le troisième flux entrant en valeur en 2012, et s'ils sont encore cinq à six fois moins importants que les exportations de marchandises, ils sont en revanche très proches des revenus du tourisme.[2]

Le Cambodge profite pour cela d'un ensemble de conditions favorables : sa situation à proximité de très grandes agglomérations dynamiques (Bangkok et Ho Chi Minh) et de vastes marchés émergents, ses ressources naturelles relativement peu exploitées (par rapport à ses voisins plus peuplés et développés), son patrimoine historique exceptionnel, sa main-d'œuvre peu coûteuse, son environnement politique et juridique favorable aux investissements. Depuis peu, les contextes d'instabilité liés à la montée islamiste que connaissent les pays plus méridionaux (Indonésie et Thaïlande) engendrent la redirection de certains investissements, notamment immobiliers, vers le Cambodge. Les IDE bénéficient à des secteurs variés (industries légères dont textile, tourisme, agro-industrie, plantations, immobilier) et touchent ainsi, dans des proportions variables et avec des effets plus ou moins marqués, la plupart des régions du pays qu'ils participent à transformer. Les espaces qui connaissent les mutations les plus importantes sont sans surprise la capitale et son voisinage, ainsi que les trois autres villes les plus importantes du pays. Battambang, qui a perdu son rang de capitale rizicole du pays, connaît une croissance économique forte grâce aux services, au secteur de l'éducation et aux petites industries. Siem Reap, à proximité d'Angkor, mise avant tout sur le tourisme culturel et accueille les deux tiers des touristes étrangers qui visitent le pays, soit plusieurs millions de voyageurs par an (4,8 millions en 2015 et une augmentation de +6 % sur l'année selon le Ministère du Tourisme). Preah Sihanouk quant à elle, seconde ville du Cambodge, est celle dont les activités sont les plus diversifiées grâce au tourisme balnéaire et à son port en eaux profondes, le seul du pays, qui explique notamment le développement d'une zone économique spéciale et l'installation d'un terminal pétrolier. La ville est reliée à Phnom Penh par une route nationale (4), aussi fréquentée que dangereuse, et identifiée comme couloir de développement industriel depuis peu, qui la met à moins de trois heures de la capitale. Malgré leur retard notable en termes d'aménagement par rapport au Vietnam et à la Thaïlande, les réseaux routiers cambodgiens constituent des axes de développement importants, notamment les routes nationales 4 et 1 (en direction du Vietnam à l'Est), qui s'urbanisent et sont longées par des kilomètres d'usines et d'entrepôts, ainsi que par des terrains à vendre ou à louer en attente d'activités.

En dehors des espaces en cours d'urbanisation, les dynamiques ne sont pas aussi impressionnantes mais les campagnes se transforment néanmoins rapidement. Dans le domaine agricole, les changements majeurs sont liés au boom des cultures industrielles et à l'amélioration notable des rendements de la riziculture. Un fait marquant est celui de la vigueur du fait migratoire, qui trouve son origine dans la partie centrale peuplée et rizicole du pays et se dirige vers des fronts pionniers internes, ainsi que vers les villes et vers l'étranger, où des opportunités d'emploi existent pour les actifs non qualifiés. Dans certaines régions, les départs sont si importants qu'ils posent des problèmes récurrents et majeurs de manque de main-d'œuvre agricole et fragilisent encore plus la population la plus pauvre. Si les mouvements sont une preuve de la dynamique de la population, ils sont aussi révélateurs de processus de différentiation spatiale qui se traduisent dans des différences croissantes de niveaux de vie et dont le creusement s'observe à différentes échelles et peut être porteur de tensions. C'est un enjeu de développement important pour le territoire cambodgien et pour son insertion régionale.

ទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានសម្គាល់យ៉ាងច្បាស់តាមរយៈកេរដំណែលនៃអាណាចក្រខ្មែរដែលភាពរុងរឿងលាតសន្ធឹងដល់កំពូលលើទឹកដីមួយផ្នែកធំនៃឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិន។ ប្រជាជនកម្ពុជាច្រើនតែរស់នៅផ្តុំគ្នាយ៉ាងកកកុញបំផុតនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាប និងនៅក្នុងតំបន់វាលទំនាបនៃដីសណ្តទន្លេមេគង្គភាគខាងត្បូងជាប់នឹងតំបន់ដីសណ្តរផ្នែកខាងក្រោមដែលបានក្លាយជាដីសណ្តរបស់វៀតណាមក្នុងសម័យអាណានិគម។[៣] នៅតំបន់នេះភាគច្រើនជាជនជាតិខ្មែរ[៤] ហើយរស់នៅដោយអាស្រ័យផលជាចំបងពីធនធានដែលបានមកពីដីនិងទន្លេ ព្រមទាញយកផលិតភាព (មិនទាន់បានខ្លាំងក្លា) ពីការប្រើប្រាស់ដីនៅតំបន់ជុំវិញដែលលាតសន្ធឹងដល់តំបន់ភ្នំ និងដែលជាអតីតតំបន់តាំងទីលំនៅដំបូង។

សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចដែលផ្តល់ឱកាសការងារ ហើយដែលត្រូវបានអភិវឌ្ឍនាពេលថ្មីៗនេះ (ទេសចរណ៍ ឧស្សាហកម្ម សំណង់ សេវាកម្ម) ប្រមូលផ្តុំនៅក្នុងតំបន់នេះស្ទើរតែទាំងស្រុងជាពិសេសនៅជុំវិញទីក្រុងភ្នំពេញ ក៏ដូចជាខេត្តបាត់ដំបង និងខេត្តសៀមរាប។

តំបន់ដែលជាស្នូលប្រវត្តិសាស្ត្រ និងមានមុខងារសំខាន់នៃប្រទេសកម្ពុជា គឺជាតំបន់ដែលមានប្រជាជនរស់នៅច្រើនដែលនៅចន្លោះមិនឆ្ងាយប៉ុន្មាន ពីទីក្រុងធំពីរក្នុងតំបន់ពោលគឺ ទីក្រុងហូជីមិញ និងទីក្រុងបាងកក និងជាចំណុចប្រសព្វនៃបណ្តាញគមនាគមន៍ចម្បង (ផ្លូវទឹក ផ្លូវគោក និងផ្លូវដែក) ដែលត្រូវបានតភ្ជាប់ឡើងវិញ ដោយគម្រោងរបស់ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី សម្រាប់ច្រករបៀងអភិវឌ្ឍរួម។ ច្រករបៀងនេះផ្តល់ស្ថានភាពអំណោយផលដ៏សម្បើមដល់ការអភិវឌ្ឍទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីក្រុងសៀមរាបដែលជាទីក្រុងទេសចរណ៍កំពុងរីកចម្រើន ក៏ប៉ុន្តែស្ថានភាពអំណោយផលនេះត្រូវអាស្រ័យទៅលើទីក្រុងធំៗ។

ដោយស្ថិតនៅឆ្ងាយពីតំបន់ទំនាបកណ្តាល ខេត្តព្រះសីហនុដែលជាទីតាំងនៃកំពង់ផែទឹកជ្រៅតែមួយគត់របស់ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានទំនើបកម្មសំខាន់ៗដូចជាទីក្រុងផ្សេងទៀតនៃតំបន់ទំនាបកណ្តាលដែរ។ តំបន់ផ្សេងៗទៀតនៅតែមានលក្ខណៈដាច់ស្រយាល និងទទួលរងគ្រោះដោយសារតែនៅមានគម្លាតធំរវាងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល និងបណ្តាញគមនាគមន៍។ ទោះបីជាយ៉ាងណាខេត្តព្រះសីហនុមានសក្តានុពលខ្លាំងជាមួយការអភិវឌ្ឍដីសម្បទានធំៗផ្នែកកសិឧស្សាហកម្ម រីឯតំបន់ជាយក្រុងមានការកើនឡើងនូវការប្រកបមុខរបរកសិកម្មខ្នាតតូចជាលក្ខណៈគ្រួសារ។ ទីក្រុងនានាគឺជាកន្លែងរស់នៅនៃប្រជាពលរដ្ឋដែលមានអត្រាកើនឡើងតិចតួច (ទីក្រុងភាគច្រើនមានប្រជាជនតិចជាង ៥០.០០០នាក់) ទោះបីជាទីក្រុងទាំងនោះ មានដែនដីរដ្ឋបាល ធំក៏ដោយ។[៥]

នៅខ្សែក្រវាត់ទី ២ ព្រៃឈើត្រូវបានគេធ្វើអាជីវកម្មជាយូរមកហើយ[៦] ប៉ុន្តែតំបន់នេះនៅតែមានការធ្វើកសិកម្មបែបយថាផលដោយសេរីពីជនជាតិភាគតិច។[៧] បច្ចុប្បន្ន តំបន់នេះត្រូវបានគេធ្វើកសិកម្មតាមបែបប្រពលវប្បកម្ម ហើយព្រៃឈើកាន់តែមានការបាត់បង់ ទោះបីជាមានវិធានការការពារក៏ដោយ។

>>>

ផែនទី ១២៖ រចនាសម្ព័ន្ធដែនដី
Map 12: Territorial structure
Carte 12 : La structure territoriale

ផែនទី ១២ - Map 12

Legend កំណត់សំគាល់

- Main City ទីក្រុងសំខាន់ៗ
- International airport ព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិ
- International seaport កំពង់ផែអន្តរជាតិ
- Main mountain peak កំពូលភ្នំ
- Hydropower dams (above 100 megawatt) វារីអគ្គិសនី (លើស១០០មេហ្គាវ៉ាត់)
- Existing railway ផ្លូវដែកមានស្រាប់
- National road ផ្លូវជាតិ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Major urban areas within the country and in the immediate vicinity (population in million)
  ទីក្រុងសំខាន់ៗ នៅក្នុងប្រទេសនិង នៅប្រទេសជិតខាង (ប្រជាជនលាននាក់)
- Historical and demographical centre of the territory
  ទឹកដីភាគកណ្តាលតាមប្រវត្តសាស្ត្រនិងប្រជាសាស្ត្រ
- First periphery: coastal areas and old pioneer fronts
  ទីជនបទទីមួយ: តំបន់ឆ្នេរ និងទឹកដីសំរាប់តាំងទីលំនៅបុរាណ
- Second Periphery: new pioneer fronts
  ទីជនបទទីពីរ: ទឹកដីសំរាប់តាំងទីលំនៅថ្មី
  - Area under 100 meters
    តំបន់មានរយៈកំពស់ក្រោម ១០០ម៉ែត្រ
  - Area above 100 meters
    តំបន់មានរយៈកំពស់លើស ១០០ម៉ែត្រ

ផែនទី ១៣ - Map 13

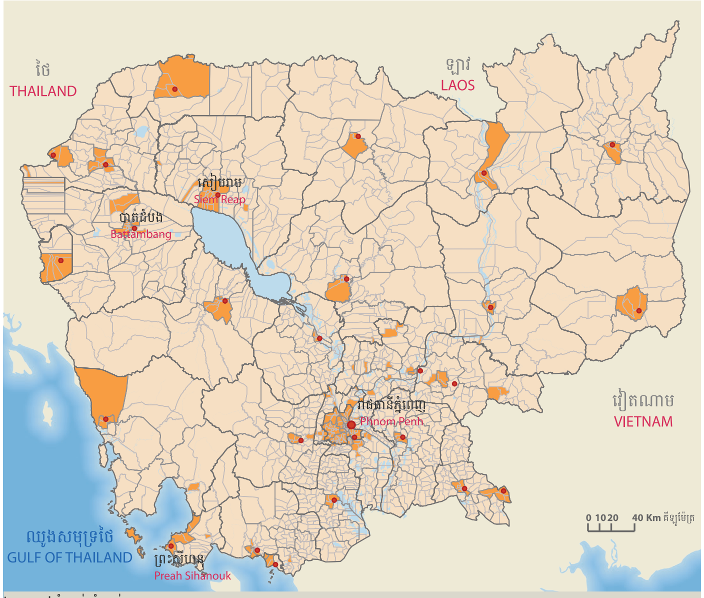

Legend កំណត់សំគាល់

- Provincial capital ទីក្រុង
- Communal boundary ព្រំប្រទល់ឃុំ/សង្កាត់
- District boundary ព្រំប្រទល់ស្រុក/ខណ្ឌ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- Urban area 2014 តំបន់ទីប្រជុំជន
- Water body ផ្ទៃទឹក

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Bangkok and Ho Chi Minh City: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2014). *World Urbanization Prospects: The 2014 Revision, Highlights (ST/ESA/SER.A/352)*
2. Phnom Penh: United Nations. "Cambodia Country Profile" Last modified May 2, 2016. http://data.un.org/CountryProfile.aspx?crName=Cambodia
3. Main City/ International airport/ International sea port/ Hydropower dams/ existing railway: Open Development Cambodia. "Spatial Dataset" Last modified May 2, 2016. https://data.opendevelopmentmekong.net/dataset?extras_odm_spatial_range=kh
4. Province boundary/ water body/ International bourdary (unofficial boundary derived from provincial boundary)/ National road/ Main mountain peak: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 1, P 3-5. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.
5. The territorial structure of Cambodia: Bruneau, M., 2002, Les trois auréoles de l'espace cambodgien. In Foucher, M. (dir.), Asies Nouvelles. Paris : Belin, p. 230-232.

Map 12

Map 13

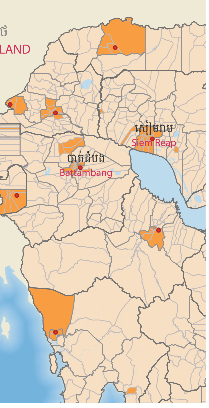

THE CAMBODIAN TERRITORY BY Marie MELLAC

The territory of Cambodia is deeply marked by the legacy of the Khmer Empire, which at its height extended across much of the Indochinese peninsula. The area around the lake and the southern plains of the delta (adjoining the lower delta became Vietnam under the protectorate period) are still the most densely populated parts of the country.[3] The population, who are mainly Khmer,[4] live off primary resources from the land and river and make productive (but less intense) use of all the immediate surrounding area, a former pioneer zone for settlers that extends to the nearest hills.

Almost all recently developed economic activities that provide employment (tourism, industry, construction and services) are concentrated in this area, mainly around Phnom Penh, but also around Battambang and Siem Reap.

The historic and functional heart of the country is a major population corridor between the two largest megalopolises in the region, Ho Chi Minh City and Bangkok, with major river, road and train routes that serve the central development corridor supported by the Asian Development Bank. This provides very favorable conditions for the development of Phnom Penh, and Siem Reap - a tourist city with a spectacular growth rate in relation to major poles.

Further away from the plain, the modernization process in the country's only deepwater port of Sihanoukville is just as intense as it is in cities in the center of the country. Most outlying areas elsewhere remain relatively cut off by gaps in the nation's administrative and communications network. Nevertheless, they are still highly dynamic, with a growing number of large-scale agro-industrial concessions and, on their outskirts, pioneer agricultural fronts developed by small and medium-sized family farms. The urban population is growing but remains low: despite their large administrative area most cities have less than 50,000 inhabitants.[5]

In this second outlying area, forests that have long been exploited[6] but left open to the extensive agricultural production systems used by minority populations (slash and burn) are now used much more intensively.[7] Today these forests are greatly reduced, and some have disappeared entirely despite various measures that have been put in place to protect them.

L'ORGANISATION DU TERRITOIRE TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Le territoire du Cambodge est profondément marqué par l'héritage de l'empire khmer, dont le rayonnement s'étendait, à son apogée, sur une grande partie de la péninsule indochinoise. La partie du pays la plus densément peuplée se situe toujours autour du Lac et dans les plaines deltaïques méridionales qui jouxtent le bas delta, devenu définitivement vietnamien sous le protectorat[3]. La population, majoritairement khmère[4], y vit des ressources primaires tirées de la terre et du fleuve, et met désormais en valeur, quoique de façon moins intense, l'ensemble de la première périphérie, qui s'étend jusqu'aux premiers reliefs et qui était jadis une zone de colonisation pionnière.

À peu d'exceptions près, toutes les activités économiques pourvoyeuses d'emploi qui se sont développées récemment (tourisme, industrie, construction, services) s'y sont concentrées, notamment autour de Phnom Penh, ainsi qu'autour de Battambang et de Siem Reap.

Le cœur historique et fonctionnel du pays constitue un axe de peuplement important à faible distance des deux plus grandes mégapoles de la région, Hô Chi Minh-Ville et Bangkok, et constitue un axe de circulation majeur (fluvial, routier et ferroviaire) rattaché par la Banque asiatique de développement (BAD) au corridor de développement central. Il offre à Phnom Penh et à Siem Reap, ville touristique à la croissance spectaculaire, une situation très favorable, sous réserve toutefois de leur dépendance aux pôles majeurs.

En s'éloignant de la plaine, Sihanoukville, unique port en eaux profondes du pays, connaît une modernisation aussi importante que les villes du centre. Ailleurs, les marges restent largement moins intégrées et sont pénalisées par un maillage administratif et communicationnel peu dense. Il s'y produit cependant des dynamiques fortes avec le développement des concession agro-industrielles de grandes dimensions et, sur leurs périphéries, la progression de fronts pionniers agricoles formés de petites et moyennes exploitations familiales. Les villes abritent une population qui croît mais reste faible (moins de 50 000 habitants pour la plupart d'entre elles) en dépit des aires urbaines, largement surdimensionnées[5], qui leur ont été octroyées.

Dans cette seconde périphérie, les forêts, depuis longtemps exploitées[6] mais laissées libres aux pratiques agricoles extensives des populations minoritaires (cultures sur brûlis), sont aujourd'hui soumises à des pratiques intensives[7] et ont vu leur superficie diminuer fortement, voire disparaître, en dépit de dispositifs de protection.

ការកកើតឡើងនៃទឹកដីកម្ពុជា

ដោយ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ និង ឯកឧត្តម វ៉ា គឹមហុង

ប្រទេសកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្នគឺបានទទួលមរតកដ៏យូរលង់នៃអាណាចក្រខ្មែរ ដែលក្នុងអំឡុងពេលមានការរីកចម្រើនដល់ចំណុចកំពូលពីសតវត្សរ៍ទី៩ ដល់ទី១៣បានគ្របដណ្តប់លើផ្នែកមួយដ៏ធំនៃឧបទ្វីបឥណ្ឌូចិនដែលមានបណ្តាញទីក្រុងជាច្រើនព័ទ្ធជុំវិញដោយបណ្តាញធារាសាស្ត្រ។ សព្វថ្ងៃនេះអ្នកបុរាណវិទ្យាកំពុងបន្តរកឃើញដ៏អស្ចារ្យរបស់ខ្លួននៅភាគខាងជើងនៃប្រាសាទអង្គរវត្ត។[៨] មជ្ឈមណ្ឌលនៃអាណាចក្រខ្មែរមានទីតាំងស្ថិតក្នុងវាលទំនាបនៃតំបន់អង្គរសៀមរាបនៅជាប់នឹងជើងភ្នំគូលេន។ បន្ទាប់ពីក្រុងអង្គរបានដួលរលំក្នុងឆ្នាំ១៤៣២ តំបន់ជើងភ្នំនេះត្រូវបានបោះបង់ចោល ហើយបានបោះទីតាំងថ្មីនៅវាលទំនាបទន្លេចតុមុខ។ រាជធានីភ្នំពេញមានទីតាំងស្ថិតនៅកណ្តាលទឹកដីដែលមានការប្រឈមតិចតួចទៅនឹងការឈ្លានពានរបស់សៀម ឬអាណាម និងជាទីកន្លែងប្រមូលផ្តុំនៃប្រជាជនភាគច្រើន។

ការរីកចម្រើននៃរាជាណាចក្រជិតខាងនៅក្នុងចន្លោះសតវត្សរ៍ទី១៣ និងទី១៧បានស្រូបយកមួយផ្នែកធំបំផុតនៃអតីតចក្រភពខ្មែរ

ភាគខាងលិចប្រទេសបានក្លាយជាតំបន់ជាយនៃប្រទេសសៀម រីឯផ្នែកខាងក្រោមដែលជាតំបន់ដីសណ្តទន្លេមេគង្គត្រូវបានដាក់បញ្ចូលដោយបង្ខំទៅក្នុងអាណានិគមបារាំងនៅពេលមានការបង្កបង្កើតឡើងនូវទឹកដីកូសាំងស៊ីន។ ព្រំដែនបច្ចុប្បន្នត្រូវបានកំណត់ទៅតាមផែនទីមណ្ឌលរដ្ឋបាលតំបន់កូសាំងស៊ីនរបស់អាណានិគមបារាំង (១៨៦៣-១៩៥៣) ដោយក្នុងនោះនៅទិសខាងកើតមានទស្សនវិស័យពីរប្រឈមគ្នាក្នុងការកំណត់ព្រំដែននេះក្នុងចន្លោះឆ្នាំ១៨៧០-១៨៧៣៖ ផ្ទុយពីទស្សនៈកំណត់ដែនដីរបស់ខ្មែរ ចៅហ្វាយថ្មីនៃទឹកដីកូសាំងស៊ីន ទាមទារយកទស្សនៈខ្សែបន្ទាត់ត្រង់មកអនុវត្តដើម្បីសម្រួលផ្នែកគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរបស់អាណានិគមបារាំងក្នុងការប្រមូលពន្ធដារ ដែលអាណាព្យាបាលបារាំងមានអំណាចទូលំទូលាយលើតំបន់កូសាំងស៊ីនជាងកម្រិតអាណានិគមនៅខ្មែរ។ ងាកទៅទិសខាងជើងបន្ទាប់ពីរយៈពេលដ៏វែងនៃភាពស្ទាក់ស្ទើរនិងការស្ទាបស្ទង់ ផ្នែកមួយចំនួននៃខេត្តស្ទឹងត្រែងត្រូវបានបារាំងសម្រេចនៅទីបញ្ចប់ប្រគល់មកឲ្យព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាវិញ (តាមក្រឹត្យរបស់អគ្គទេសាភិបាលឥណ្ឌូចិនក្នុងឆ្នាំ១៩០៤)។ ងាកទៅទិសខាងលិច ក្រោយពីចុះហត្ថលេខាលើអនុសញ្ញានិងសន្ធិសញ្ញាបារាំងសៀមនៅឆ្នាំ១៩០៤ និងឆ្នាំ១៩០៧ ខេត្តមួយចំនួនដូចជាបាត់ដំបង និងសៀមរាបត្រូវបានប្រគល់មកឲ្យកម្ពុជាវិញ។ អាណានិគមបារាំងបានទប់ស្កាត់ការបែងចែកប្រទេសកម្ពុជាជាពីរចំណែកពីសំណាក់ប្រទេសជិតខាងទាំងពីរ។ ភាពទន់ខ្សោយអស់រយៈពេលជាយូរនិងសង្គ្រាមដែលបានកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់[៩] រួមទាំងសង្គ្រាមចុងក្រោយពីឆ្នាំ១៩៧០ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៣[១០] ដែលបានញាំញីលើទឹកដីកម្ពុជាជាមូលហេតុមួយនៃកង្វះខាតចំនួនប្រជាសាស្ត្រខ្មែរ ខណៈពេលដែលការកសាងប្រទេសឡើងវិញកំពុងដំណើរការទៅមុខ។ ការព្យាករណ៍ចំនួនប្រជាសាស្ត្ររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិផ្នែកប្រជាជនបានព្រៀងទុកនូវតួរលេខ ២១លាននាក់ ក្នុងឆ្នាំ ២០៥០ (១៦លាននាក់ក្នុងឆ្នាំ២០១៦)។ ដើម្បីប្រឈមមុខនឹងកង្វះខាតចំនួនប្រជាសាស្ត្រ និងដើម្បីការពារអធិប្បតេយ្យភាពដែលទើបទទួលបាននេះរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើការចរចាដោយសន្តិភាពជាមួយប្រទេសជិតខាងទាំង៣ ក្នុងការកំណត់ព្រំដែន និងការបោះបង្គោលក្នុងការខណ្ឌសីមាព្រំដែនដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃគោលការណ៍ “utipossidetis juris”[១១] ឬគោលការណ៍ខ្សែព្រំដែនមិនកែប្រែបន្សល់ទុកសម័យអាណានិគម។

បញ្ហាទឹកដីគឺជាបញ្ហានៃការគ្រប់គ្រងព្រំដែនដែលជាកម្មវត្ថុនៃការប្រកួតប្រជែងផ្នែកនយោបាយដ៏ខ្លាំងក្លានៅរៀងរាល់ពេលនៃការបោះឆ្នោតខិតជិតដល់រវាងគណបក្សកាន់អំណាច និងគណៈបក្សប្រឆាំង។ ដើម្បីទប់ទល់នឹងហានិភ័យនានា រាជរដ្ឋាភិបាលរក្សាខ្ជាប់នូវគោលនយោបាយនៃការចរចារដោយសន្តិភាពដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនជាស្ថាពរជា

មួយប្រទេសជិតខាងដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋាននៃគោល-ការណ៍ខ្សែព្រំដែនមិនកែប្រែនៅពេលកម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យឬ “uti possidetis juris” ដោយប្រកាន់ជំហរអនុបវាទចំពោះការប្រើប្រាស់ដំណោះស្រាយតាមយុត្តាធិការ ឧទាហរណ៍ ការប្តឹងទៅតុលាការយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ (ICJ) នៅទីក្រុងឡាអេ។ សំណើសុំការបកស្រាយសាលក្រមតុលាការ (ICJ) ឆ្នាំ១៩៦២ ស្តីពីបញ្ហាប្រាសាទព្រះវិហារ និងដីការបស់តុលាការក្នុងឆ្នាំ២០១៣ គឺជាករណីជាក់ស្តែងមួយ ហើយដោយយោងតាមសភាពការណ៍ផ្ទៃក្នុងរបស់ប្រទេសថៃ ភាគីទាំងពីរបានព្រមព្រៀងថានឹងលើកពេលនៃការអនុវត្តដីកានៅពេលក្រោយ។

ទោះជាដំណោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនគោកជាមួយប្រទេសវៀតណាមបានប្រព្រឹត្តទៅដោយរលូនក៏ដោយ ផ្ទុយទៅវិញប្រទេសទាំងពីរនៅមិនទាន់បានផ្តួចផ្តើមការពិភាក្សាគ្នាឲ្យបានស៊ីជម្រៅនៅឡើយ ដើម្បីកំណត់ព្រំដែនសមុទ្ររបស់ខ្លួននៅក្នុងតំបន់ឈូងសមុទ្រថៃ។ បញ្ហាខ្វែងគ្នាមួយចំនួនកើតមានឡើងរវាងប្រទេសទាំងពីរ គឺនៅក្នុងការជ្រើសរើសវិធីសាស្ត្រនៃការស្វែងរកដំណោះស្រាយដែលមានចែងក្នុងអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីនីតិសមុទ្រឆ្នាំ១៩៨២ (UNCLOS82)។ ប្រទេសកម្ពុជាទាមទារឲ្យមានការទទួលស្គាល់នូវខ្សែបន្ទាត់ Brévié ឆ្នាំ១៩៣៩ ថាជាខ្សែព្រំដែនសមុទ្ររវាងប្រទេសទាំងពីរ រីឯប្រទេសវៀតណាមជ្រើសរើសយកខ្សែសមចម្ងាយឬ “ligne d’équidistance”។ ការទាមទាររបស់កម្ពុជា គឺជាការបន្តអនុវត្តគោលការណ៍ខ្សែព្រំដែនមិនកែប្រែបន្សល់ទុកពីសម័យអាណានិគមឬ utis possidetis juris ដែលបានប្រើក្នុងដំណោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនគោករវាងប្រទេសទាំងពីរ។

THE FOUNDING OF CAMBODIA AS A COUNTRY

BY Michel FOUCHER and H.E. Kim Hong VAR

Present-day Cambodia is the distant descendant of the Khmer empire, which at its height (from the 9th to the 13th centuries) covered a large part of the Indochinese peninsula with a network of cities surrounded by water systems. Archaeologists continue to make extraordinary discoveries to the north of Angkor Wat.[8]

The centre of the site is on the plain of Angkor-Siem Reap at the foot of Phnom Kulen. After the fall of Angkor in 1432 the site in the foothills was abandoned in favor of a withdrawal onto the Plain of Four Arms. The capital Phnom Penh was founded in the center of the territory least threatened by Siamese and Vietnamese invasions, where the majority of the population was concentrated.

The expansion of the neighboring kingdoms from the 13th to the 17th century absorbed the majority of the former Khmer empire.

The western part became a fringe region of Siam, and the Mekong delta, or Lower Cambodia, was forcibly incorporated into the burgeoning French colony as Cochinchina.

The present borders were only defined on maps of the *arrondissements* of Cochinchina during the French colonial period (1863-1953). In the east there was a clash between two diametrically opposed approaches when the border was delineated in 1870-73: whereas the Cambodians had a planetary conception of geography, the new rulers implemented a linear conception to simplify tax administration in the Cochinchina colony, over which the colonial government had wider-reaching powers than it did over the Cambodian protectorate. In the north, after a great deal of hesitation and trial and error, part of the province of Strung Treng was eventually added to the Kingdom of Cambodia (decree of the Governor General of Indochina in 1904). In the west, the signing of the 1904 and 1907 Franco-Siamese Agreement and Treaty returned the provinces of Battambang and Siem Reap to Cambodia. French colonization prevented Cambodia from being divided up between its two neighbors.

This long period of fragility and intermittent wars[9] (including the most recent one from 1970 to 1993[10]) that ravaged the country partially explain why there was a dip in Cambodia's population, even though reconstruction is now well underway. Projections by the United Nations Population Division indicate a rise from 16 million inhabitants in 2016 to 21 million by 2050. To make up for its demographic shortfall and defend its rediscovered sovereignty, the Royal Government of Cambodia entered into peaceful negotiations with its three neighbors to delimit and demarcate its borders according to the principle of *uti possidetis juris*[11], or the intangibility of the borders inherited from the colonial era.

The main territorial issues are border control, which have been the subject of competing and escalating claims between the incumbent party and the opposition in the run-up to every election. Against all the odds, the government kept to its policy of peaceful negotiations to settle, once and for all, the question of the country's borders with its neighbors, according to the principle of *uti possidetis juris*, without resorting to legal solutions such as appealing to the International Court of Justice (ICJ) in The Hague. The ICJ's interpretation of its 1962 judgment in the Preah Vihear temple dispute, and the Court's verdict in 2013, is a special case, and in view of the domestic political situation in Thailand, the two parties agreed to postpone its implementation to a later date.

Although the issue of the land border with Vietnam is on the right track, the two countries have not yet opened serious discussions over their maritime border in the Gulf of Thailand. The two countries diverge significantly on the choice of some of the settlement methods foreseen by the 1982 United Nations Convention of the Law of the Sea (UNCLOS 82). Cambodia is calling for recognition of the 1939 Brévié line as the maritime border, whereas Vietnam would prefer to apply the equidistance principle. Cambodia's claim is an extension of its application of the principle of *uti possidetis juris* used to define the land border between the two countries.

LA FORMATION DU TERRITOIRE CAMBODGIEN

TEXTE ORIGINAL PAR Michel FOUCHER et H.E. Kim Hong VAR

Le Cambodge actuel est le lointain héritier de l'empire khmer couvrant, à son apogée (IX-XIIIe siècle), une bonne partie de la péninsule indochinoise d'un tissu de cités entourées de leur réseau hydraulique. Et les archéologues continuent leurs découvertes extraordinaires au Nord d'Angkor Wat[8].

Son centre s'est fixé dans la plaine d'Angkor – Siem Reap au pied du Phnom Kulen. Après la chute d'Angkor en 1432, il a abandonné cet espace de piedmont pour se replier sur la plaine des Quatre-Bras. La capitale, Phnom Penh, s'est localisée au centre de terres les moins exposées aux invasions siamoises ou annamites, là où était concentrée la majorité de la population.

La croissance des royaumes voisins du XIIIe au XVIIe siècle a absorbé la plus grande partie de l'ancien empire khmer,

la partie occidentale devenant une périphérie du Siam et le delta du Mékong ou le bas Cambodge étant incorporé de force à la colonie française en cours de formation pour donner naissance à la Cochinchine.

Les frontières actuelles n'ont été définies sur des cartes d'Arrondissements de Cochinchine que pendant la colonisation française *(1863-1953)* : à l'Est, deux concepts complètement opposés font face lors de la délimitation de cette frontière, dans les années 1870-1873 : à la conception planétaire des Cambodgiens, les nouveaux maîtres du lieu font valoir la conception linéaire, pour des raisons de simplification administrative d'ordre fiscal au profit du territoire cochinchinois sur lequel le colonisateur disposait de droits plus étendus que celui du Protectorat cambodgien ; au Nord, après une longue période d'hésitation et de tâtonnement, une partie de la province de Stung Treng fut finalement rattachée au Royaume du Cambodge (arrêté du Gouverneur Général de l'Indochine, 1904) ; à l'Ouest, après la signature de la Convention et du Traité Franco-siamois de 1904 et 1907, les provinces de Battambang et Siem Reap furent retournées au Cambodge. La colonisation française a empêché le partage du Cambodge entre ses deux voisins.

Cette longue période de faiblesses et les guerres récurrentes[9] (y compris la dernière, 1970-1993[10]) qui ont ravagé son territoire expliquent en partie le creux démographique khmer alors que la reconstruction est en marche. Les projections de population de la division Population de l'Organisation des Nations Unies indiquent le chiffre de 21 millions d'habitants en 2050 (16 millions en 2016). Pour faire face à cette carence démographique et pour défendre sa souveraineté retrouvée, le Gouvernement royal du Cambodge a entrepris des négociations pacifiques avec ses trois voisins, tant pour la délimitation que la démarcation de ses frontières, sur la base du principe de l'*uti possidetis juris*[11] ou de l'intangibilité de frontières héritées de l'époque coloniale.

Les enjeux territoriaux sont ceux du contrôle des frontières, objet de véritables surenchères politiques, lors de chaque approche électorale, entre le parti au pouvoir et le parti d'opposition. Contre vents et marées, le gouvernement maintient sa politique de négociation pacifique pour régler, une fois pour toute, la question de frontières avec ses voisins, en se basant sur le principe de l'*uti possidetis juris*, en s'abstenant de recourir à la solution judiciaire, telle que le recours devant la Cour internationale de justice (CIJ) de La Haye. La demande en interprétation du Jugement de la CIJ de 1962 en l'Affaire du Temple de Preah Vihear, et l'arrêt rendu par la Cour en 2013, est un cas d'espèce, et au vu de la situation interne de la Thaïlande, les deux parties ont convenu de reporter son exécution au plus tard.

Si le règlement de la question de frontière terrestre avec le Vietnam est en bonne voie, par contre les deux pays n'ont pas encore abordé sérieusement les discussions sur la délimitation de sa frontière maritime dans le golfe de Thaïlande. Des divergences sérieuses existent entre les deux pays dans le choix de méthodes de règlement prévues par la Convention des Nations Unies sur le Droit de la Mer de 1982 (UNCLOS 82). Le Cambodge réclame la reconnaissance de la ligne Brévié de 1939 comme frontière maritime entre les deux pays, alors que le Vietnam préfère la ligne d'équidistance. La revendication cambodgienne est la continuité de sa logique dans l'application du principe de l'*uti possidetis juris* utilisé pour le règlement de problème de frontière terrestre entre les deux pays.

CITIES IN EXPANSION: PHNOM PENH, BATTAMBANG AND SIEM REAP BY Marie MELLAC

In 2015, a World Bank study[12] based on the interpretation of satellite images taken in 2000 and 2010 placed Cambodia among the four countries with the smallest urban footprint in the Asia Pacific region.[13] Following a recent spate of phenomenal development, it now ranks second in the region in terms of urban area and population growth.[14] Phnom Penh stands alongside Johor Bahru in Malaysia as one of the two urbanized areas outside of China that have grown the fastest in the last 10 years. Huge developments have also taken place in Siem Reap, which has seen its urban footprint double and its population treble in the last decade.[15] Although every city has been affected by the speed of recent changes, the distribution of the urban population remains very uneven: 2.5 million people live in the disproportionately large capital of Phnom Penh and its outskirts, compared with just 160,000 in Sihanoukville, 150,000 in Battambang and 140,000 in Siem Reap.

The three historic cities of Phnom Penh, Battambang and Siem Reap grew from pre-colonial settlements on the central plain, founded beside watercourses that provided navigable access to the great lake and Mekong River.

All three cities extended along the banks: the two smaller cities on both sides of the river, and Phnom Penh on the right bank of the Tonle (river) Sap and the Mekong River. After relatively moderate growth during the colonial period,[16] these cities went through a phase of rapid modernization and expansion after Independence (the Sangkum period[17]), and uncontrolled development from 1970 to 1975. They were then emptied by the Khmer Rouge in 1975. Greater economic openness in 1989 and after 2000 led to rapid economic growth, with further expansion along watercourses and intensive construction along the road networks. The gaps between them have gradually been filled in, creating fairly compact cities with a concentric layout. Urbanization in Phnom Penh has seen increasingly dense construction in central areas, the disappearance of green spaces over the last 15 years and, more recently, much higher buildings of 30 stories and more. Unlike Phnom Penh, Battambang and Siem Reap have retained the attractive characteristics of garden cities.

DES VILLES EN EXPANSION : PHNOM PENH, BATTAMBANG, SIEM REAP TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

En 2015, une étude de la Banque mondiale[12] fondée sur l'interprétation d'images satellitaires de 2000 et 2010, situe le Cambodge parmi les quatre pays de la région Asie Pacifique[13] ayant le plus petit territoire urbanisé. Le pays connaît pourtant une croissance urbaine – phénomène récent – qui le classe en seconde position dans la région, avec des taux remarquables concernant aussi bien la progression des surfaces que de la population[14]. En dehors de la Chine, Phnom Penh est, avec Johor Bahru en Malaisie, l'aire urbaine qui s'est le plus étendue au cours des dix dernières années. Siem Reap s'est aussi largement développée, sa superficie urbaine a été multipliée par deux et la population par trois en dix ans[15]. Touchant l'ensemble des villes, la rapidité des évolutions récentes ne remet pas en cause la répartition déséquilibrée de la population urbaine : Phnom Penh, capitale macrocéphale, concentre 2,5 millions d'habitants avec sa grande couronne, contrairement à Sihanoukville, Battambang et Siem Reap qui ne comptent respectivement que 160 000, 150 000 et 140 000 habitants.

Les trois villes historiques et situées dans la plaine centrale que sont Phnom Penh, Battambang et Siem Reap se sont constituées à partir de noyaux précoloniaux installés en bordure de cours d'eau, accessibles à la navigation vers le Grand Lac et le Mékong.

Toutes trois se sont étendues le long des berges, sur les deux rives pour les deux plus petites et sur les seules rives droites du Tonlé Sap et du Mékong pour Phnom Penh. Après une croissance relativement modérée[16] pendant la période coloniale, ces villes se sont modernisées et étendues rapidement après l'indépendance (période du Sangkum[17]), avant de se remplir de façon anarchique de 1970 à 1975, et d'être vidées par les Khmers rouges en 1975. Elles ont ensuite retrouvé une croissance rapide avec l'ouverture économique, en 1989, et après 2000. L'expansion urbaine a continué le long des cours d'eau, mais les constructions se sont surtout développées le long des axes routiers, avant de combler les espaces situés entre ces axes. Cela a finalement créé des villes radioconcentriques aux formes assez compactes. À Phnom Penh, l'urbanisation se caractérise par la densification des espaces centraux, au détriment des espaces verts, et par une élévation importante des bâtiments les plus récents (trente étages ou plus). Battambang et Siem Reap, quant à elles, conservent l'allure de ville-jardin qu'avait encore Phnom Penh voici 15 ans.

Map 14a

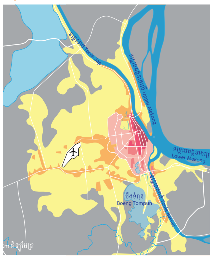

Map 14b

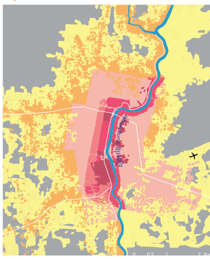

Map 14c

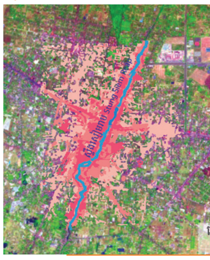

បណ្ដាទីក្រុងកំពុងរីកធំ៖ ភ្នំពេញ បាត់ដំបង និងសៀមរាប ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ការសិក្សាក្នុងឆ្នាំ២០១៥ របស់ធានាគារពិភពលោក[១២] ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃការបកស្រាយ រូបភាពផ្កាយរណប ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ២០០០ និង២០១០ បានបង្ហាញថា ប្រទេសកម្ពុជាជាប្រទេសមួយក្នុងចំណោមប្រទេសទាំង៤ នៃតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក[១៣] ដែលមានផ្ទៃដីទទួលបានការធ្វើនគរូបនីយកម្មតូចជាងគេ។ ជាបាតុភូតថ្មីៗ ប្រទេសកម្ពុជាមានការរីកចម្រើនក្នុងការអភិវឌ្ឍទីក្រុង ហើយជាប់លំដាប់ថ្នាក់ទីពីរនៅក្នុងតំបន់ដោយភាពផ្ទើមលើទិដ្ឋភាពពីរ គឺការពង្រីកផ្ទៃដី[១៤] និងកំណើនប្រជាពលរដ្ឋ។ ក្រៅពីប្រទេសចិន ទីក្រុងភ្នំពេញរួមជាមួយទីក្រុង Johor Bahru នៃប្រទេសម៉ាឡេស៊ីជាទីក្រុងដែលមានការពង្រីកខ្លាំងជាងគេនារយៈកាល១០ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ ទីក្រុងសៀមរាបក៏មានការអភិវឌ្ឍយ៉ាងខ្លាំងដែរដោយផ្ទៃដីតំបន់ទីក្រុងកើនឡើងទ្វេដង រីឯចំនួនប្រជាពលរដ្ឋកើនឡើងបីដងក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំនេះ[១៥]។ ពាក់ព័ន្ធនឹងទីក្រុងទាំងអស់ការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សនាពេលកន្លងទៅថ្មីៗនេះ មិនបង្កជាបញ្ហាអតុល្យភាពនៃការបែងចែកចំនួនប្រជាពលរដ្ឋនៃតំបន់ទីក្រុងនោះទេ ពោលគឺ ទីក្រុងភ្នំពេញដែលជារាជធានីដែលមានប្រជាជនច្រើនលើសលប់នោះ បានប្រមូលផ្តុំមនុស្សចំនួន ២,៥ លាននាក់ ខុសពីក្រុងព្រះសីហនុ បាត់ដំបង និងសៀមរាប ដែលមានប្រជាជនស្នាក់នៅរៀងគ្នាចំនួន ១៦០.០០០នាក់ ១៥០.០០០នាក់ និង ១៤០.០០០នាក់ តែប៉ុណ្ណោះ។

ទីក្រុងភ្នំពេញ បាត់ដំបង និងសៀមរាបដែលជាទីក្រុងប្រវត្តិសាស្ត្រទាំង៣នៃតំបន់ទំនាបកណ្ដាលគឺជាទីក្រុងស្នូលតាំងពីមុនសម័យអាណានិគមដែលតាំងនៅជាប់នឹងចរន្តផ្លូវទឹក ងាយស្រួលដល់ការធ្វើនាវាចរណ៍ទៅដល់ទន្លេមេគង្គ និងបឹងទន្លេសាប។

ទីក្រុងទាំង៣នេះលាតសន្ធឹងសងខាងច្រាំងទន្លេ។ ទីក្រុងសៀមរាប និងបាត់ដំបង ដែលជាទីក្រុងតូច ស្ថិតនៅសងខាងច្រាំងនៃបឹងទន្លេសាប រីឯទីក្រុងភ្នំពេញវិញស្ថិតនៅច្រាំងខាងស្ដាំនៃបឹងទន្លេសាបនិងទន្លេមេគង្គ។ បន្ទាប់ពីមានកំណើនជាមធ្យម[១៦] ក្នុងអំឡុងពេលអាណានិគមមកទីក្រុងទាំងអស់មានការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សក្រោយពេលប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម[១៧] មុនពេលឈានទៅរកភាពអាណាធិបតេយ្យដ៏ពេញទំហឹងក្នុងចន្លោះឆ្នាំ១៩៧០ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ និងត្រូវបានខ្មែរក្រហមជម្លៀសប្រជាជនចេញអស់រលីងនាឆ្នាំ១៩៧៥។ ទីក្រុងទាំងនេះក៏ត្រូវបានអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សឡើងវិញម្តងទៀតបន្ទាប់ពីមានការបើកចំហរសេដ្ឋកិច្ចនាឆ្នាំ១៩៨៩ និងក្រោយឆ្នាំ២០០០។ ទីក្រុងនានាបន្តរីកដុះដាលតាមបណ្ដោយទន្លេ ក៏ប៉ុន្តែសំណង់អគារទាំងឡាយត្រូវបានអភិវឌ្ឍស្របតាមបណ្ដោយផ្លូវនានាមុនពេលមានការសាងសង់តំបន់ចន្លោះផ្លូវធំៗទាំងនោះ។ ចុងក្រោយបំផុត ទិដ្ឋភាពបែបនេះក៏បានបង្កើតជាបណ្ដាក្រុងរណបតូចៗដទៃទៀតជាច្រើនយ៉ាងកកកុញ។ នៅទីក្រុងភ្នំពេញការងារនគរូបនីយកម្មត្រូវបានកំណត់ដោយកម្រិតដង់ស៊ីតេពលរដ្ឋនៅតំបន់ប្រមូលផ្តុំជាមួយនឹងការបាត់បង់នូវតំបន់បៃតង និងដោយការសាងសង់សំណង់អាគារខ្ពស់ៗជាច្រើនក្នុងពេលកន្លងទៅថ្មីៗនេះ (ដែលមានកម្ពស់ពី៣០ជាន់ឬលើសពីនេះ)។ រីឯទីក្រុងបាត់ដំបង និងសៀមរាបវិញ គឺរក្សាបាននូវរូបរាងជាទីក្រុងបែបសួនច្បារដូចដែលទីក្រុងភ្នំពេញធ្លាប់បានមានកាលពី១៥ឆ្នាំមុន។

>>>
ផែនទី ១៤៖ ការរីកលូតលាស់នៃទីក្រុងធំៗ
Map 14: Main cities in expansion
Carte 14 : Villes principales en expansion

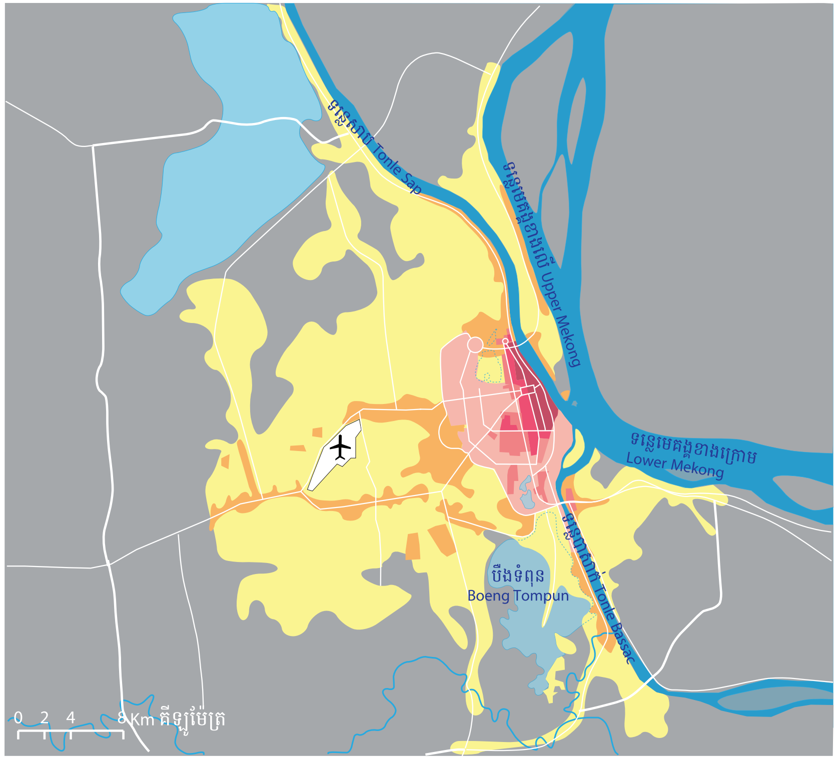

ផែនទី ១៤a - *Map 14a*

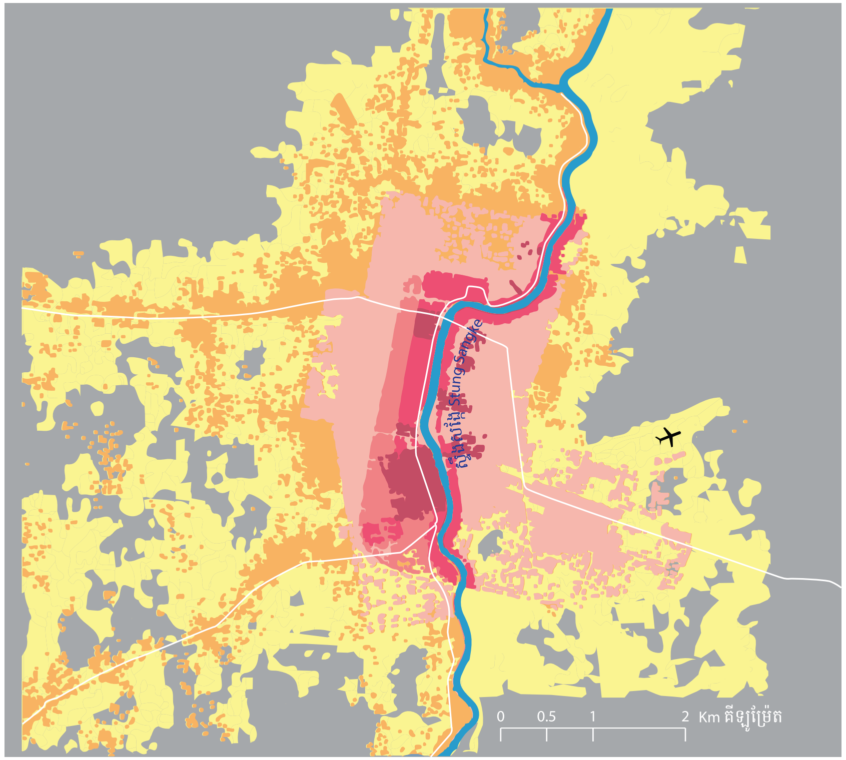

ផែនទី ១៤b - *Map 14b*

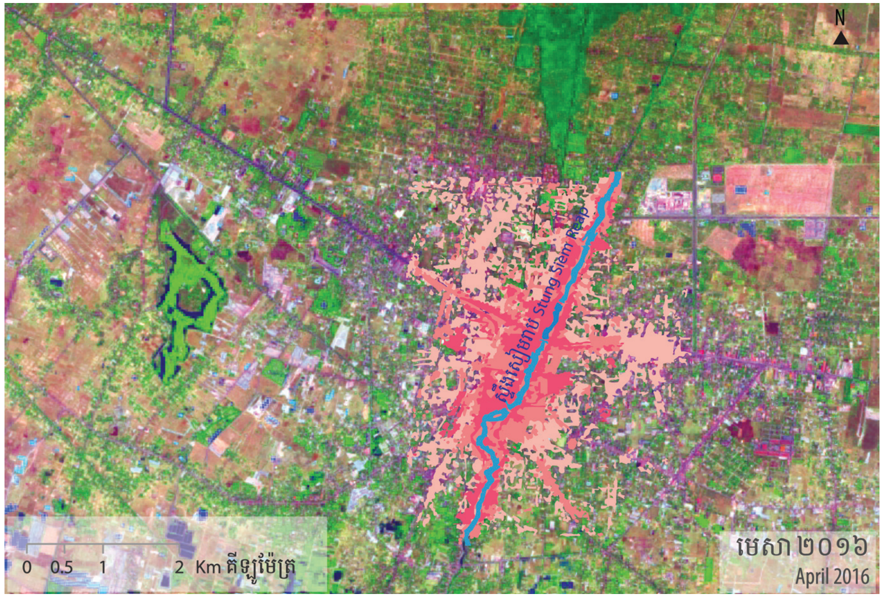

ផែនទី ១៤c - *Map 14c*

Evolution of urban area ការវិវត្តន៍នៃតំបន់ទីក្រុង

Color ព័ណ៌	Phnom Penh រាជធានីភ្នំពេញ	Battambang ក្រុងបាត់ដំបង	Siem Reap ក្រុងសៀមរាប	Siem Reap 2016 ក្រុងសៀមរាប ២០១៦
	1910	1907	No data	Buildings and roads សំណង់អគារ និងផ្លូវ
	1937	1926	1939	
	1958	1953	1960	Bare soil (for construction or agriculture) ដីទំនេរ(សំរាប់សំណង់ ឬកសិកម្ម)
	1994	1993	1992	
	2002	2002		Vegetation រុក្ខជាតិ
	2015	2015		

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Phnom Penh and Battambang in 2002 and 2015/ Siem Reap Landsat Imagery in 2016: U.S. Geological Survey., "Earth Observation" last modified June 15, 2016, http://landsatlook.usgs.gov/viewer.html
2. Battambang urbanization in 1907/1926/1953/1993: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio Economic Development and Environment." In Section 11, 108. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.
3. Siem Reap Urbanization in 1939/1960/1992: Pottier, A., 2008, Histoire et evolution urbaine. La Lettre de l'Ipraus 17, juin 2008.
4. Phnom Penh urbanization in 1910/1937/1958/1994: Starkman, N. (dir.), 1997, Phnom Penh Développement urbain et patrimoine. Paris : Ministère de la Culture / Atelier Parisien d'Urbanisme.

ភ្នំពេញ៖ ការវិវត្តនៃតំបន់ទីក្រុង

ដោយម៉ារី មីឡាក់

ភ្នំពេញត្រូវបានកសាងឡើងនៅដើមតំបន់ដីសណ្តទន្លេមេគង្គ នៅលើចំណុចប្រសព្វនៃដៃទន្លេចំនួនបួន ដែលជាទីតាំងរាជធានីខ្មែរពីបុរាណ(ចតុម្មុខ)។ ប៉ុន្តែក្នុងឆ្នាំ១៨៦៣ ក្នុងសម័យអាណាព្យាបាលបារាំង សម័យអាណានិគម និងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម គឺជាវេលាកាលពីរនៃការពង្រីក និងធ្វើទំនើបកម្មតំបន់ទីក្រុង ដែលស្លាកស្នាមជាច្រើន[១៨] បានបាត់រូបរាងដោយសារសកម្មភាពកែលម្អសំណង់អគារ និងកំណើនដង់ស៊ីតេកាន់តែខ្ពស់នៅក្នុងតំបន់កណ្តាលក្រុង។ រូបភាពផ្កាយរណបឆ្នាំ២០១៦ បង្ហាញថា តំបន់ដែលមានដង់ស៊ីតេខ្ពស់ គឺលាតសន្ធឹងក្នុងចម្ងាយ១៥គីឡូម៉ែត្រពីកណ្តាលក្រុងទៅដល់ព្រំប្រទល់ថ្មីនៃទីក្រុង។ ភ្នំពេញកំពុងពង្រីកខ្លួនយ៉ាងឆាប់រហ័សតម្រង់ទៅទិសខាងត្បូងឆ្ពោះទៅប្រទេសវៀតណាម និងទៅទិសខាងលិចឆ្ពោះទៅខេត្តព្រះសីហនុដែលបង្ហាញពីតួនាទីនៃបណ្តាញផ្លូវគមនាគមន៍ និងការបើកចំហរនៃសេដ្ឋកិច្ច។ មុខព្រួញទី៣ គឺឆ្ពោះទៅទិសខាងជើងតាមបណ្តោយបឹងទន្លេសាបអាស្រ័យដោយការជីកទំនប់កប់ស្រូវ។ នៅចន្លោះនៃមុខព្រួញទាំងនេះ សំណង់អគារជាច្រើនបានគ្របដណ្តប់តំបន់ដីសើម និងហ៊ុំព័ទ្ធ[១៩] ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ[២០] ដែលពីដំបូងឡើយជាគម្រោងសាងសង់នៅខ្សែក្រវ៉ាត់ក្រុង។ ជារួម ភ្នំពេញកំពុងត្រូវបានអភិវឌ្ឍក្នុងរាងជារង្វង់តាមបណ្តាយច្រាំងខាងស្តាំទន្លេសាប។ នៅច្រាំងខាងឆ្វេងទន្លេសាបភ្នំពេញត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងតំបន់ព្រែកលៀបដែលកាន់តែមានភាពងាយស្រួលបន្ទាប់ពីសាងសង់ស្ពានជ្រោយចង្វារបន្ថែមមួយទៀត ក៏ប៉ុន្តែពុំសូវមានសំណង់អគារច្រើននៅឡើយទេ ពីព្រោះពុំមានស្ពានឆ្លងកាត់ទន្លេមេគង្គ។ ការឆ្លងកាត់ដោយនាវាចម្លងដែលកាន់តែមានលក្ខណៈប្រសើរឡើងបានជំរុញឲ្យអ្នករស់នៅក្នុងទីក្រុងសាងសង់ផ្ទះស្នាក់នៅឬផ្ទះសម្រាកកម្សាន្តនៅតំបន់អរិយក្សត្រ ក៏ប៉ុន្តែការអភិវឌ្ឍនៅតែមានឧបសគ្គទោះបីជាមានការកែលម្អបណ្តាញតភ្ជាប់ដោយសាឡាងក៏ដោយ។

ទីក្រុងភ្នំពេញដែលអភិវឌ្ឍឡើងនៅលើច្រាំងម្ខាងនៃទន្លេ កំពុងតែប្រឈមនឹងបញ្ហានានាដូចទីក្រុងដទៃទៀត (ទីក្រុងបាងកក) ដោយសារនគរូបនីយកម្មមានការវិវត្តលឿនជាងការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ដែលបណ្តាលមានបញ្ហាដូចជា៖ កង្វះសួនឧទ្យាន ការកកស្ទះចរាចរណ៍ ការបំពុលខ្យល់ និងទឹក ការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់ និងប្រព័ន្ធលូ។[២១]

ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពកកស្ទះនៅក្នុងទីក្រុង សាលាក្រុងលើកទឹកចិត្តឲ្យវិស័យឯកជនធ្វើការអភិវឌ្ឍទីក្រុងរណប បុរីព្រមទាំងនៅលើកោះផងដែរ។ គម្រូនៃការអភិវឌ្ឍដោយវិស័យឯកជន (ដែលបង្កើតឲ្យមានសំណង់បុរី ឬខុនដូហ៊ុមព័ទ្ធដោយរបងបិទជិត និងកាត់បន្ថយនូវភាពលាយឡំគ្នានៃក្រុមសង្គម ប៉ុន្តែសំណង់ទាំងនោះមានស្តង់ដាររៀបចំក្រុងស្របតាមកម្រិតតំបន់) ទទួលបានការពេញនិយមពីប្រជាជនដែលមានជីវភាពធូរធារ និងមធ្យម និងជនបរទេសកាន់តែច្រើន។

>>>

ផែនទី ១៥៖ ការផ្លាស់ប្តូរនគរូបនីយកម្មក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ

Map 15: Evolution of the urban area of Phnom Penh

Carte 15 : Évolution de la zone urbaine de Phnom Penh

ផែនទី ១៥a - Map 15a

ផែនទី ១៥b - Map 15b

Legend កំណត់សំគាល់

- Municipal boundary in 2003 ព្រំប្រទល់រាជធានីឆ្នាំ២០០៣
- Municipal boundary in 2016 ព្រំប្រទល់រាជធានីឆ្នាំ២០១៦
- Major roads ផ្លូវសំខាន់ៗ
- Other important roads ផ្លូវសំខាន់ផ្សេងទៀត

Main areas of urban changes តំបន់សំខាន់នៃការផ្លាស់ប្ដូរទីក្រុង

1. Chrang Chamreh ច្រាំងចម្រេះ
2. Praek Lieb ព្រែកលៀប
3. Boeng Kak បឹងកក់
4. Arey Khsat អរិយក្សត្រ
5. Koh Pich កោះពេជ្រ
6. Chbar Ampov ច្បារអំពៅ
7. Boeng Tompun បឹងទំពុន
8. Boeng Thum បឹងធំ
9. Phnom Penh Special Economic Zone (PPSEZ) តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសភ្នំពេញ
10. Phnom Penh international airport ព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញ

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Phnom Penh Landsat Imagery in 2002 and 2016: U.S. Geological Survey., "Earth Observation" accessed on June 9, 2016, http://landsatlook.usgs.gov/viewer.html

In February 2002, flooding (dark blue) was much higher than in 2016. In 2002, lots of agricultural bare land appeared in light pink color (western and southern part of the map) and are not to be mistaken with urban land that appear in purple color.

Map 15a

Map 15b

PHNOM PENH: URBAN AREA TRANSFORMATION

BY Marie MELLAC

Phnom Penh is built on the site of an ancient Khmer capital (Chaktomuk) at the apex of the Mekong delta where the Mekong and Sap rivers meet. It did not become the country's capital until 1863 when the French colonial authorities started extending and modernizing the city. Most traces of these and subsequent developments during the Sangkum period[18] are now being overlaid by renovations and increasingly dense construction in the city centre. Urban growth is such that areas of relatively high urban density already stretch from the city centre to the new municipal boundaries 15 kilometres away (see satellite image from 2016). Major transport routes and an outward-looking economy are also shaping the city, which is rapidly expanding south towards Vietnam, west towards Sihanoukville and, thanks to the Kop Srov dam, north along the River Sap. The spaces between these major axes are also filling up with construction on the wetlands[19] and infrastructures[20] that were originally intended to stand outside the city. Overall, Phnom Penh is developing concentrically, mainly on the right bank of the River Sap. On the left bank it has reached the Preak Lieb peninsula [2] thanks to the widening of the Chroay Changvar bridge, but building is less dense on this side due to the lack of roads across the Mekong. Better ferry links have encouraged city dwellers to build their primary and secondary homes in the Arey Khsat area [10], but further development is unlikely unless the road bridge networks improve.

Phnom Penh is encountering similar problems to other cities (such as Bangkok) whose development plans and infrastructure works are struggling to keep pace with accelerated urbanization: lack of green spaces, congestion, air and water pollution, waste management and drainage issues.[21]

To ease congestion in the city centre the municipality is encouraging private sector developments in satellite cities, whole neighborhoods and even islands [5]. Although this private development model meets the region's urban standards and is welcomed by wealthy and middle class Cambodians and the growing expatriate population, the type of gated communities (`boreys' or condominiums) it tends to generate are not conducive to the creation of cities that have a good social mix.

PHNOM PENH : ÉVOLUTION DE L'AIRE URBAINE

TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Installée dans le site des Quatre Bras, à l'apex du delta du Mékong, Phnom Penh est bâtie à l'emplacement d'une ancienne capitale khmère, Chaktomuk, mais c'est sous le protectorat français, en 1863, que la ville acquiert son statut de capitale. Les périodes coloniale et du Sangkum[18] sont deux temps d'extension et de modernisation de l'agglomération, dont les traces disparaissent face à la poussée urbaine et à la forte densification du centre-ville suite à des opérations de rénovation et non de requalification. L'image satellite de 2016 montre que les zones à haute densité urbaine s'étalent sur une quinzaine de kilomètres à partir du centre, rejoignant déjà les nouvelles limites de la municipalité. Elles progressent vite vers le Sud, en direction du Vietnam, et vers l'Ouest, en direction de Sihanoukville, montrant ainsi le rôle des axes de circulation et l'extraversion de l'économie. Un troisième axe est visible au Nord, le long du Tonle Sap, grâce à l'effet de la digue de Kop Srov. À partir de ces axes, les constructions ont colonisé les espaces intermédiaires, comblant des zones humides[19] et enserrant des infrastructures[20] initialement conçues pour être en périphérie. Dans l'ensemble, la ville se développe dans un continuum radioconcentrique sur la rive droite du Tonle Sap. Sur l'autre rive, le développement a atteint la péninsule de Praek Lieb [2] grâce au doublement du pont de Chroay Changvar, mais reste relatif faute d'axes routiers pour franchir le Mékong. Cela concerne notamment la zone d'Arey Khsat [10], qui se densifie et accueille les résidences principales et secondaires de nombreux urbains, mais dont le développement reste entravé en dépit de l'amélioration des liaisons par bac.

Phnom Penh se développe donc sur une seule rive et rencontre les difficultés des villes, comme Bangkok, dont l'urbanisation accélérée, sans plan d'aménagement, a pris le pas sur les travaux d'infrastructures : rareté des espaces verts, congestion, pollution de l'air et des eaux, problèmes de gestion des déchets et de drainage.[21]

La municipalité confie par ailleurs au secteur privé le développement de villes satellites, de quartiers ou même d'îles [5] pour désengorger le centre. Si ce modèle de développement privé favorise les quartiers fermés (*borey* ou condominiums) et remet en cause la mixité sociale de la ville, il rejoint les standards urbains de la région et répond aux attentes des classes moyennes et aisées, ainsi que d'une population étrangère expatriée de plus en plus nombreuse.

PHNOM PENH MASTER PLAN TO 2035

BY Marie MELLAC

Phnom Penh, which is the only city in Cambodia with a population of over one million, recently published its first development Master Plan since 1950: Phnom Penh Land Use for 2035. This plan was eventually approved in December at the same time as the plan for Battambang,[22] but is not yet fully in the public domain. It was originally intended to cover urban development and public and private investments until 2020,[23] but was extended until 2035. It envisages zoned spatial development radiating out along three main axes from the historic city centre. Two are dedicated to housing: one to the north along the River Sap and in the Preak Lieb peninsula, and one to the south along the Bassac River and in Chbar Ampov. The third axis to the west near the airport has been set aside for economic activities, with another major zone beyond the residential area north of the Preak Lieb peninsula. Between these development axes, less densely built-up zones provide breathing spaces for the city's residents (natural and recreational areas, fisheries and agricultural activities) and accommodate the drainage and waste water treatment systems. In addition to the historic city center, about 10 small zones have been set aside for high density developments, some with a dedicated area for high-rise buildings such as the Vattanac tower in the city center, Chbar Ampov facing the river, and a planned neighborhood south of the Choeung Ek lake towards Ta Khmau. Construction on the riverfront and left bank are to be limited due to the risk of flooding and collapse and problems with accessibility. The plan also provides for different types of network, including a fairly regular grid of roadways.[24]

This Master Plan does not envisage any major changes (unlike the plan of 2007, which was published but not approved) but has had to adapt to the unexpected realities of urban development[25] –

such as the fact that various bodies of water (`boeung') have been filled-in rather than cleaned and developed, and that the Bassac River has been urbanized rather than used as an activities zone. Nevertheless, the overall development of the city is broadly in line with the Master Plan, largely because the municipality has used it as a reference point for urban renovations and the construction of road and water networks since it was first unofficially released.

PHNOM PENH À L'HORIZON 2035 (SCHÉMA DIRECTEUR)

TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Phnom Penh, seule ville plus que millionaire du Cambodge, s'est dotée, en décembre 2015, d'un nouveau schéma directeur, le premier depuis 1950 : *Phnom Penh Land Use for 2035*. Concomitant à celui de Battambang[22], ce schéma a tardé à être approuvé et est la prolongation, jusqu'en 2035, d'un document prévu à l'origine (2007) pour orienter l'urbanisme et les investissements publics et privés à l'horizon 2020.[23] Il propose un modèle de développement spatial par zonage qui prévoit un développement de la ville à partir de son centre historique, suivant trois axes principaux. Deux sont dédiés à l'habitat, au Nord, le long du Tonle Sap et dans la presqu'île de Praek Lieb, au Sud, le long du Bassac et à Chbar Ampov. Le troisième, à l'Ouest, en périphérie de l'aéroport, concentre les activités économiques, à l'exception d'une autre zone d'importance majeure, au-delà des habitations construites au Nord de la presqu'île de Praek Lieb. Entre ces axes, des zones de moindre densité permettent aux citadins de respirer (espaces naturels et de loisirs) ou sont dédiées à des activités agricoles et piscicoles ; elles accueillent également le système de drainage et de traitement des eaux usées. Outre le centre historique, une dizaine de zones de petite taille sont réservées aux hautes densités, et comportent, pour certaines, un espace dédié aux immeubles de grande élévation : tour Vattanac en plein centre, Chbar Ampov face au fleuve ou quartier prévu au Sud, au-delà du lac Choeung Ek, en direction de Ta Khmau. Les berges du fleuve et la rive gauche, d'accès difficile, resteront peu peuplées, en raison des risques d'inondation et d'effondrement. Le schéma prévoit aussi le déploiement de différents types de réseaux, dont des voies routières qui forment un quadrillage à angles droits assez régulier.[24]

Par rapport au schéma initial (2007), la nouvelle version ne prévoit pas de changements majeurs, mais s'ajuste à l'évolution réelle de l'urbanisation.[25]

Ainsi en est-il des plans d'eau (Boeung), qui auraient dû être valorisés et ont été finalement comblés, ou de la poussée urbaine qui s'est étendue le long du Tonle Bassac alors qu'une zone d'activités y était originellement prévue. Le schéma a toutefois été utilisé par la municipalité depuis sa première livraison officieuse comme cadre pour la rénovation, la construction des réseaux hydrauliques et routiers, ce qui explique que le développement de la ville ait, dans ses grandes lignes, devancé l'officialisation du plan.

ប្លង់គោលរាជធានីភ្នំពេញរហូតដល់ឆ្នាំ ២០៣៥

ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៥ ប្លង់គោលរាជធានីភ្នំពេញ (ទីក្រុងតែមួយគត់ដែលមានប្រជាពលរដ្ឋរាប់លាននាក់) ត្រូវបានដាក់ចេញលើកដំបូង បើគិតចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៥០មក។ ប្លង់គោលនេះមានឈ្មោះថា៖ “ប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដីរាជធានីភ្នំពេញនេះ ២០៣៥”។ ដោយត្រូវបានអនុម័តយឺតបន្តិច ប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដីរាជធានីភ្នំពេញ ត្រូវបានដាក់ចេញប៉ុន្មានថ្ងៃមុនប្លង់គោលខេត្តបាត់ដំបង។[២២] ជាគោលគំនិតដើម ប្លង់នេះគឺជាឯកសារ(ឆ្នាំ២០០៧) ដែលមានវត្ថុបំណងដើម្បីតម្រង់ទិស ផែនការនគរូបនីយកម្ម និងផែនការវិនិយោគសាធារណៈ និងឯកជនសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២០[២៣] ដែលត្រូវបានអនុម័តយល់ព្រមពន្យាពេលរហូតដល់ ឆ្នាំ២០៣៥។ ប្លង់នេះ លើកឡើងនូវគំរូនៃការអភិវឌ្ឍផែនការនគរូបនីយកម្ម ដោយបែងចែកជាតំបន់ដាច់ដោយឡែកៗពីគ្នា សម្រាប់ការធ្វើគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ក្រុងភ្នំពេញ ដោយផ្តើមចេញពីមជ្ឈមណ្ឌល ជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួនឆ្ពោះទៅកាន់មុខព្រួញបីសំខាន់ៗ។ មុខព្រួញពីរ សម្រាប់តំបន់លំនៅដ្ឋានរួមមាន៖ ទិសខាងជើង លាតសន្ធឹងតាមដងទន្លេសាប និងតំបន់ព្រែកលៀបរីឯទិសខាងត្បូងលាតសន្ធឹងតាមដងទន្លេបាសាក់ និងតំបន់ច្បារអំពៅ។ មុខព្រួញចុងក្រោយ គឺឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច ចាប់ពីអាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិភ្នំពេញ ដែលទាក់ទងនឹងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច រួមជាមួយតំបន់ដ៏សំខាន់មួយទៀតនៅភាគខាងជើងព្រែកលៀប ដែលជាមុខព្រួញសម្រាប់លំនៅដ្ឋាន។ នៅចន្លោះមុខព្រួញទាំងនេះ ជាតំបន់មានដង់ស៊ីតេទាប ដែលអនុញ្ញាតឲ្យអ្នករស់នៅទីក្រុងមានឱកាសស្រូបយកខ្យល់អាកាស (តំបន់ធម្មជាតិ និងទីកំសាន្ត សកម្មភាព កសិកម្ម និងផលផល) ខណៈដែលតំបន់នេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាអាងស្រូបយកទឹកពីប្រព័ន្ធលូបង្ហូរចេញ និងការចម្រោះទឹកដែលបានប្រើប្រាស់រួចហើយ។ បន្ថែមទៅលើមជ្ឈមណ្ឌលជាប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ មានតំបន់តូចៗជាង ១០ កន្លែងទៀត ដែលបម្រុងទុកសម្រាប់ជាតំបន់ដង់ស៊ីតេខ្ពស់ និងទីធ្លាមួយចំនួន សម្រាប់អគារខ្ពស់ៗ ដូចជាអគារវឌ្ឍនៈ (Vattanac) ដែលនៅចំកណ្តាលទីក្រុង តំបន់ ច្បារអំពៅ ដែលបែរឆ្ពោះទៅរកទន្លេបាសាក់ ឬតំបន់នៃភាគខាងត្បូងបឹងជើងឯក បែរទិសទៅរកក្រុងតាខ្មៅ។ តំបន់សងខាងច្រាំងទន្លេ និងមាត់ច្រាំងខាងឆ្វេង ដែលមានស្ថានភាពលំបាកក្នុងការធ្វើដំណើរទៅមកជាតំបន់មានប្រជាជនរស់នៅតិចតួច ដោយសារមូលហេតុនៃហានិភ័យគ្រោះទឹកជំនន់ និងការបាក់ច្រាំងទន្លេ។ គម្រោងនេះ មានរួមបញ្ចូលការដាក់ពង្រាយបណ្តាញតភ្ជាប់នានាក្នុងនោះមានបណ្តាញផ្លូវថ្នល់ខ្វាត់ខ្វែងជាក្រឡាចត្រង្គ។[២៤]

ប្រៀបធៀបទៅនឹងប្លង់គោលដើមឆ្នាំ២០០៧ ប្លង់គោលថ្មីនេះ មិនព្រៀងទុកនូវការប្រែប្រួលជាសំខាន់ៗឡើយ ប៉ុន្តែត្រូវបានកែសម្រួលខ្លះៗ ដោយផ្អែកលើការវិវត្តជាក់ស្តែងនៃនគរូបនីយកម្ម។[២៥]

ករណីនេះ មានជាឧទាហរណ៍ដូចជា ការគ្រប់គ្រងទឹក(បឹង) ដែលនៅក្នុងប្លង់គោល គឺតម្រូវឲ្យមានការស្តារ និងពង្រីកផ្ទៃបឹង (ប៉ុន្តែត្រូវបានចាក់ដីលុបបំពេញបឹងទៅវិញ) ឬការពង្រីកទីក្រុងតាមដងទន្លេបាសាក់ដែលពីមុនមកគ្រោងជាតំបន់សកម្មភាពអាជីវកម្ម។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ប្លង់គោលនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយសាលារាជធានីភ្នំពេញ តាំងពីការដាក់ចេញក្រៅផ្លូវការដំបូងរបស់ប្លង់គោលនេះមកម្លេះ សម្រាប់ជាក្របខណ្ឌនៃការជួសជុល និងការសាងសង់បណ្តាញផ្លូវថ្នល់ និងផ្លូវទឹក ដែលនេះអាចបញ្ជាក់បានថាការអភិវឌ្ឍក្រុង នៅក្នុងមុខព្រួញធំៗ បានដើរមុនការដាក់ចេញជាផ្លូវការនៃប្លង់គោលនេះ។

>>>

ផែនទី ១៦៖ ប្លង់មេប្រើប្រាស់ដីធ្លីនៃរាជធានីភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០៣៥

Map 16: Land use Master Plan of Phnom Penh 2035

Carte 16 : Schéma directeur de l’aménagement urbain de Phnom Penh 2035

0 0.5 1 1.5 km

គណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី និងនគរូបនីយកម្មថ្នាក់ជាតិ
គណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី និងនគរូបនីយកម្មរាជធានីភ្នំពេញ

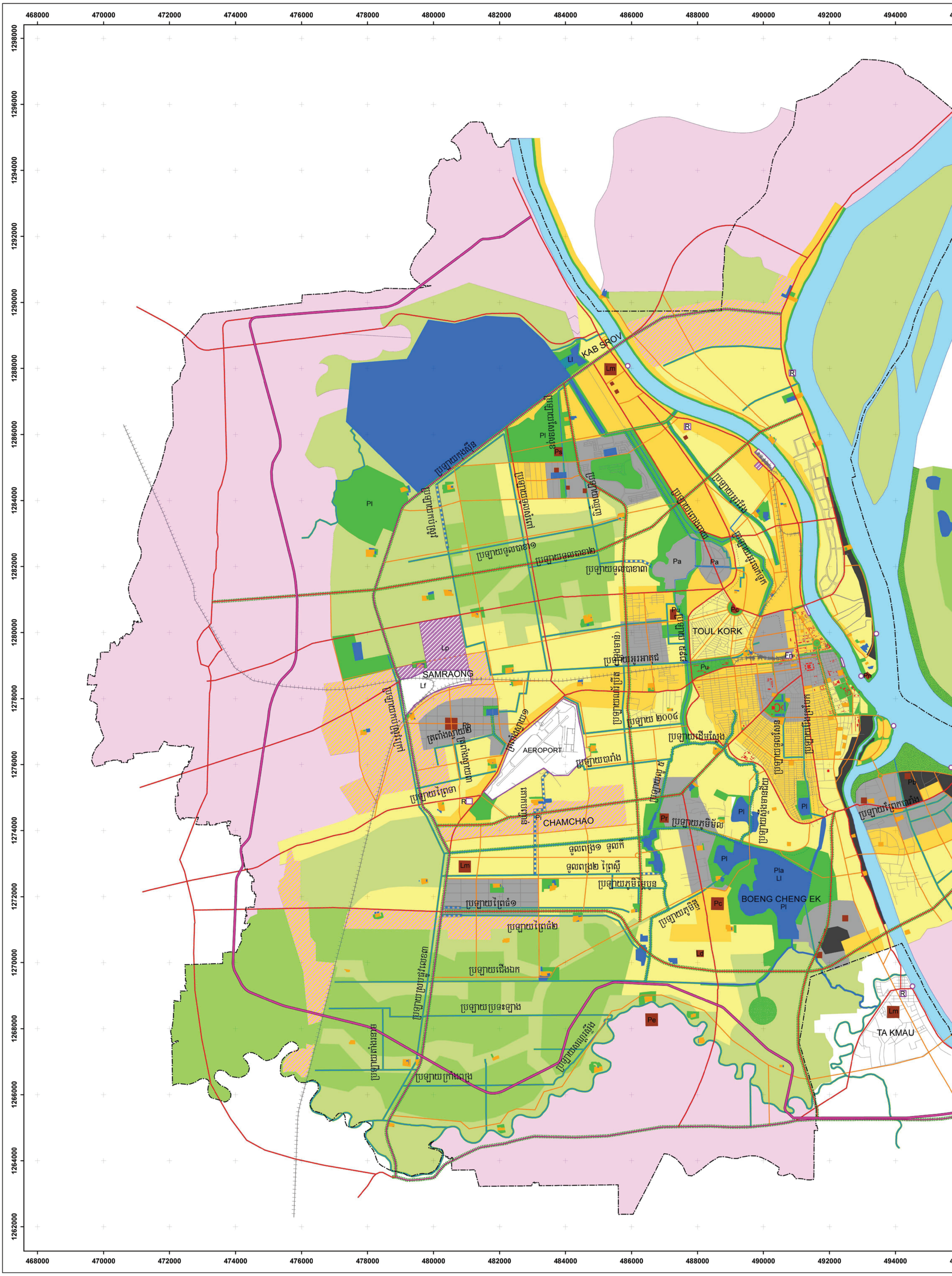

ប្លង់គោលប្រើប្រាស់ដីរាជធានីភ្នំពេញ ២០៣៥

Land Use Master Plan of Phnom Penh City 2035

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

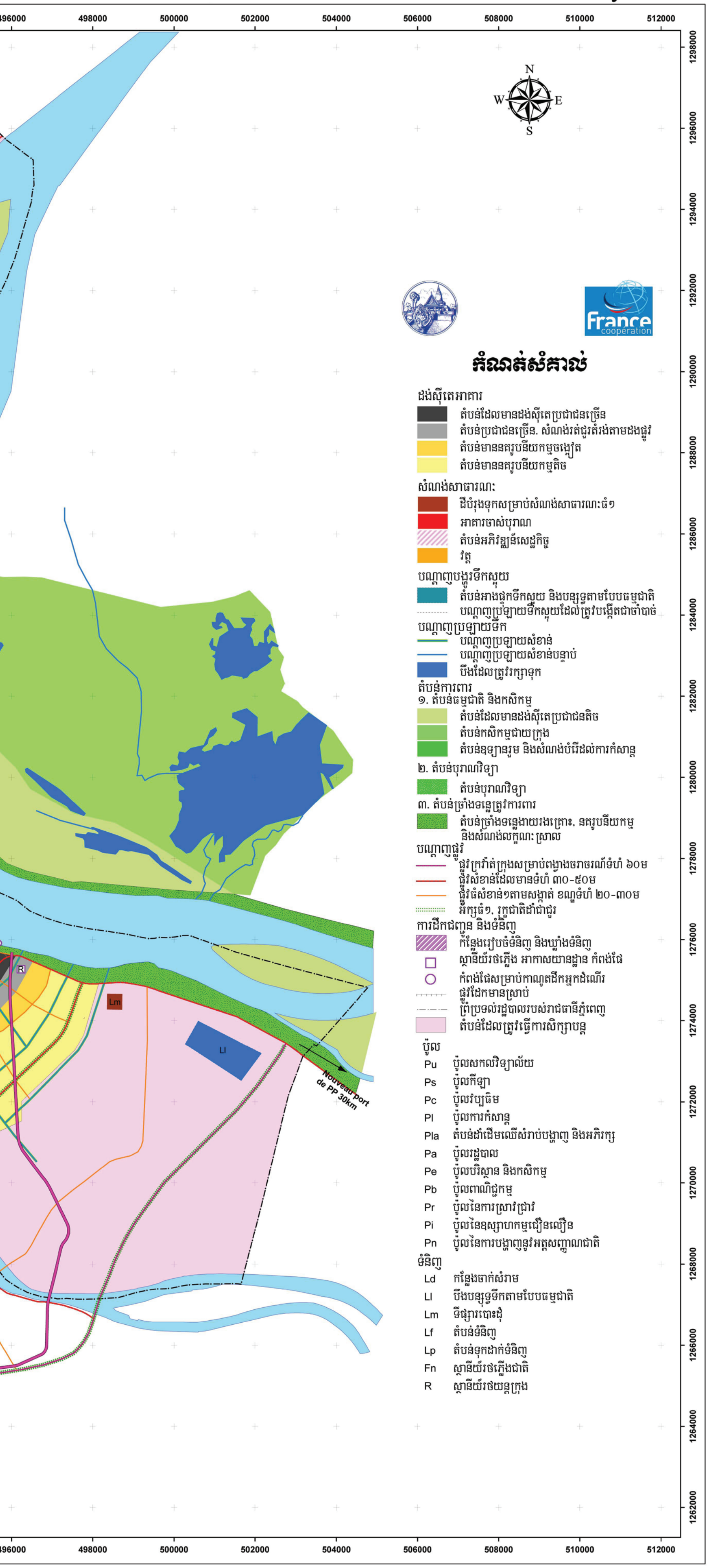

ផែនទីតំបន់

ប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសស្ថិតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអគ្នេយ៍ដែលមាន
រយៈបណ្តោយទី១០២អង្សា ដល់១០៨អង្សា និងរយៈទទឹងទី១០អង្សា
ដល់១៥អង្សា ។មានផ្ទៃដីសរុប១៨១០៣៥គីឡូម៉ែត្រការ៉េ ដែលក្នុងនោះ
មានបណ្តោយ ៥៦០គីឡូម៉ែត្រ និងមានទទឹង៤៤០គីឡូម៉ែត្រ ។
ប្រទេសកម្ពុជាមានព្រំប្រទល់ដីគោកជាប់ប្រទេសថៃ ប្រទេសឡាវ
និងប្រទេសវៀតណាមប្រវែង២១៦០គីឡូម៉ែត្រ និងមានឆ្នេរសមុទ្រ
ប្រវែង៤៤០គីឡូម៉ែត្រ ។

ផែនទីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ភ្នំពេញជារាជធានី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលជាមជ្ឈមណ្ឌល
ប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ នយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច
ទេសចរណ៍ ។ល ។ រាជធានីភ្នំពេញស្ថិតនៅក្នុងភូមិសាស្ត្រខេត្តកណ្តាល
លើខ្សែរីណ្ឌរយៈបណ្តោយ ១០៤°៤៣′០០″ ដល់១០៥°០៣′០០″ និង
រយៈទទឹង១១°២៥′០០″ ដល់១១°៤៤′៣០″ មានផ្ទៃដីទំហំ៧០៧.១៧
គីឡូម៉ែត្រការ៉េនិងមានប្រជាជនរស់នៅប្រមាណជាង១.៣លាននាក់ ។
ភូមិសាស្ត្ររាជធានីភ្នំពេញចែកជា១២ខណ្ឌ ៩៦សង្កាត់ និង ៩០៩ភូមិ ។

មាត្រដ្ឋានផែនទី

មាត្រដ្ឋាន ១:៥០០០០

0 1,500 3,000 6,000 Meters

មួយសង់ទីម៉ែត្រស្មើនឹង៥០០ម៉ែត្រ

1centimetre equal 500meters

សន្លឹកប្លង់: ០១

សិក្សាដោយ	: គណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី និងនគរូបនីយកម្មរាជធានីភ្នំពេញ
គាំទ្របច្ចេកទេសដោយ	: ទីចាត់ការរៀបចំក្រុង សាលារាជធានីភ្នំពេញ មន្ទីររៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម សំណង់ និងសុរិយោដី រាជធានីភ្នំពេញ

យោងស្មារតីអង្គប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារាជធានីភ្នំពេញ ចុះថ្ងៃទី.១៣.ខែ.វិច្ឆិកា.ឆ្នាំ.២០១៤
បានឃើញ និងឯកភាព
គោរពជូនឯកឧត្តមទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ និងជាប្រធាន
គណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី និងនគរូបនីយកម្មថ្នាក់ជាតិ មេត្តាពិនិត្យ និងសម្រេចដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
ធ្វើនៅភ្នំពេញ.ថ្ងៃទី.១៤..ខែ.កុម្ភៈ..ឆ្នាំ.២០១៦.
អភិបាល នៃគណៈអភិបាលរាជធានីភ្នំពេញ និងជា
ប្រធានគណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី និងនគរូបនីយកម្មថ្នាក់រាជធានី

ប៉ា សុជាតិវង្ស

យោងមតិឯកភាពរបស់អង្គប្រជុំ គ.ដ.ន.ជ ចុះថ្ងៃទី.......ខែ.......ឆ្នាំ..........
បានឃើញនិងឯកភាពសម្រេចដាក់ឲ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ(អនុលោមតាមអនុក្រឹត្យលេខ១៨១ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី២៣កុម្ភៈ២០១៥)
ធ្វើនៅ..........ថ្ងៃទី.......ខែ.........ឆ្នាំ..........
ទេសរដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រី
ក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ និងជា
ប្រធានគណៈកម្មាធិការរៀបចំដែនដី និងនគរូបនីយកម្មថ្នាក់ជាតិ

អ៊ឹម ឈុនលឹម

ប្រជាជនកម្ពុជា និងចលនាទេសន្តប្រវេសន៍

ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ទឹកដីនៃប្រទេសកម្ពុជា រងឥទ្ធិពលនៃចលនាទេសន្តប្រវេសន៍ដ៏សកម្ម។ មួយផ្នែកនៃការធ្វើទេសន្តប្រវេសន៍នេះគឺជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងរបបប្រល័យពូជសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ដែលបានបំផ្លាញរចនាសម្ព័ន្ធរៀបរយនៃការតាំងលំនៅជាអចិន្ត្រៃយ៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ចលនានេះ ដែលបានកើតឡើងតាំងពីអតីតកាលដ៏យូរមកហើយ[២៦] (ដូចជាបំលាស់ទីតាមរដូវកាលរបស់ប្រជាកសិករនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាបតាមចលនាចរន្តទឹក) មានការថយចុះ និងនៅតែបន្តមាននៅក្នុងជីវភាពនៅតាមជនបទដដែល ដោយសារកំណើននៃពហុសកម្មភាព។ ចលនាទេសន្តប្រវេសន៍ផ្សេងទៀត ដែលចេញពីតំបន់ទំនាបកណ្តាលទៅកាន់តំបន់ឆ្ងាយៗ សម្រាប់រយៈពេលយូរ បានកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្នុងរយៈពេល ១៥ ឆ្នាំកន្លងទៅនេះ។ ចលនាទាំងនេះ បែងចែកប្រទេសកម្ពុជាជាពីរគឺ តំបន់ទំនាបកណ្តាល ដែលជាចំណុចនៃការផ្តើមការចាកចេញ និងតំបន់ជាយដែន ដែលជាអ្នកទទួលប្រជាជនថ្មី។ តំបន់ខេត្តឆ្ងាយៗនៃជាយដែនជាប់ប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម ជាតំបន់ទាក់ទាញខ្លាំងដល់ទេសន្តប្រវេសន៍ជន។

យោងតាមការធ្វើជំរឿនប្រជាពលរដ្ឋ ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ ជាឧទាហរណ៍ នៅខេត្តមណ្ឌលគិរី ចំណូលស្រុកមាន ២៩ ភាគរយ ដែលមកពីបណ្តាខេត្តផ្សេងៗ។ កត្តាជម្រុញឲ្យមានចំណាកស្រុកគឺបណ្តាលមកពីភាពក្រីក្រ កំណើនប្រជាសាស្ត្រនៃតំបន់ទំនាបកណ្តាល និងភាពទាក់ទាញនៃទម្រង់កសិកម្មសម្រាប់ការនាំចេញ (ដែលជម្រុញដោយការផ្តល់សម្បទានសេដ្ឋកិច្ច ហើយដែលគំរូកសិកម្មនេះត្រូវយកមកអនុវត្តក្នុងកម្រិតគ្រួសារដោយអ្នកមកពីតំបន់ទំនាបកណ្តាល)។ ទន្ទឹមនឹងនេះ តំបន់ខ្លះនៃទំនាបកណ្តាល ជួបប្រទះកង្វះខាតពលករសម្រាប់វិស័យកសិកម្ម និងការបាត់បង់រចនាសម្ព័ន្ធសង្គមកិច្ច ខណៈពេលដែលតំបន់ជាយដែនមានការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំង ដែលបណ្តាលមកពីអ្នកចំណូលថ្មី និងការអភិវឌ្ឍតំបន់ដីព្រៃ ដែលពីមុនមកពុំមានប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅ។

បន្ថែមទៅលើចលនាទេសន្តប្រវេសន៍ រវាងតំបន់ជនបទទាំងនេះ[២៧] ការផ្លាស់ប្តូរនៃវិស័យកសិកម្មបណ្តាលឲ្យមានការធ្វើចំណាកទីជនបទទ្រង់ទ្រាយធំ មកកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ ដែលជាទីកន្លែងផ្តល់ឱកាសការងារដ៏សំខាន់បំផុត។

ផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃទេសន្តប្រវេសន៍នេះ ក៏មានទិសដៅឆ្ពោះទៅបរទេសផងដែរ។ នៅក្នុងបណ្តាឃុំជាច្រើននៃភាគខាងជើងបឹងទន្លេសាប និងដែលនៅជិតនឹងព្រំដែនប្រទេសថៃនោះ មានចលនាទេសន្តប្រវេសន៍ទៅបរទេសលើសពីទេសន្តប្រវេសន៍ក្នុងប្រទេស។ ការធ្វើចំណាកស្រុកទេសន្តប្រវេសន៍ទៅបរទេស បានកើនឡើងកាន់តែខ្លាំងដោយសារ[២៨] ភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងនៃបៀវត្សរ៍ ទីតាំងភូមិសាស្ត្រនៅជិត និងមួយផ្នែកទៀត អាស្រ័យដោយការរៀបចំចាត់ចែងល្អ របស់ភ្នាក់ងារជ្រើសរើសពលករ។ ទេសន្តប្រវេសន៍ជន និងអ្នកដែលរស់នៅបរទេសទាំងនោះ ដែលបានផ្ញើរប្រាក់ចូលប្រទេស ហើយរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិ។ ការធ្វើទេសន្តប្រវេសន៍របស់ពលរដ្ឋក្រីក្រទាំងនេះ មិនមែនសុទ្ធតែ គ្មានហានិភ័យនោះទេ។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ ប្រទេសកម្ពុជា បានជួយសង្គ្រោះពលករកម្ពុជាប្រមាណជាង ៥០០ នាក់ ដែលបានរងគ្រោះដោយសារទម្រង់ថ្មីនៃអំពើទាសភាព។[២៩]

>>>
ផែនទី ១៧៖ ទេសន្តប្រវេសន៍ និងអន្តោប្រវេសន៍
Map 17: Migration and Emigration
Carte 17 : Migration and Émigration

ផែនទី ១៧a - Map 17a

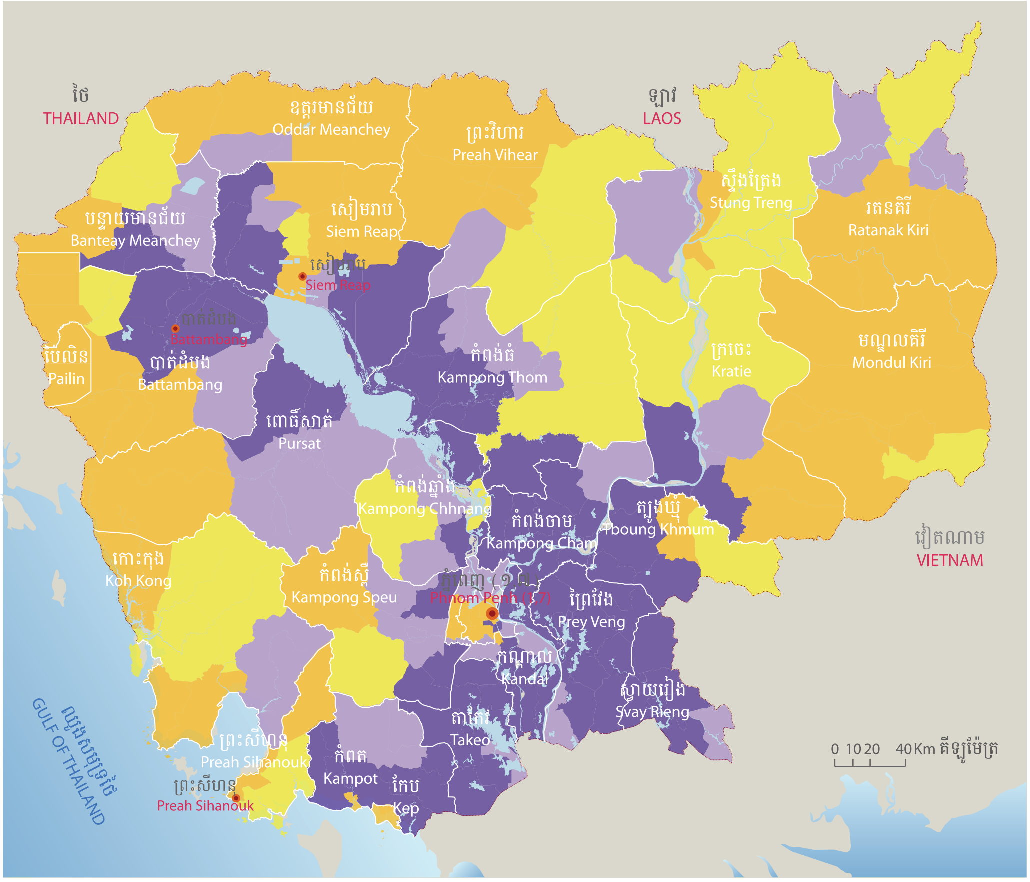

Legend កំណត់សំគាល់

- Main City ទីក្រុងសំខាន់ៗ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Water body ផ្ទៃទឹក

Net migration rate by district (1997-2008)
អត្រាចំណាកស្រុកសុទ្ធ ១៩៩៧-២០០៨

Net migration rate as °/oo =
(Number of immigrants - number of emigrants)
/Total population 2008 * 1000
អត្រាចំណាកស្រុកដុលគិតជាភាគពាន់ (°/oo)=
(ចំនួនជនអន្តោប្រវេសន៍ - ចំនួនជនចំណាកស្រុក)
/ចំនួនប្រជាជនសរុបឆ្នាំ២០០៨*១០០០

- > 50 ចំណាកស្រុក លើសពី ៥០
-]0 - 50[ចំណាកស្រុក ចន្លោះពី 0-៥០
-]-50 - 0[ចំណូលស្រុក ចន្លោះពី (-៥០)-0
- < -50 ចំណូលស្រុកតូចជាង -៥០

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Provincial capital and boundary/water body: *Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 1, P 5. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.*
2. International boundary: *unofficial boundary derived from provincial boundary*
3. Net migration rate (1997-2008): *Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 3, 5-10. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.*
4. Emigration in 2014: *Commune database 2014*

ផែនទី ១៧b - Map 17b

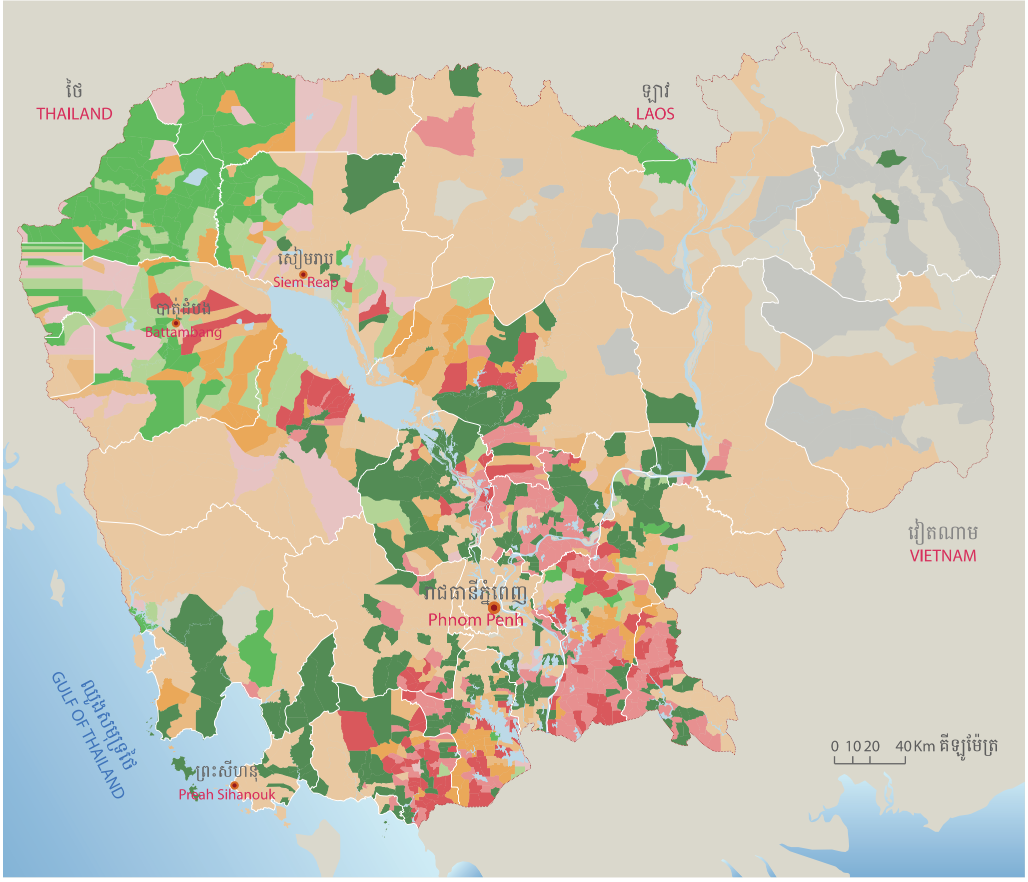

Emigration by commune in 2014
អន្តោប្រវេសន៍ តាមឃុំ/សង្កាត់ ឆ្នាំ២០១៤

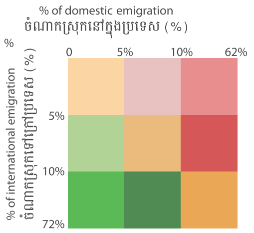

- No emigration គ្មានចំណាកស្រុក
- No domestic and International emigration < 5%, vice versa គ្មានចំណាកស្រុកនៅក្នុង និងទៅក្រៅប្រទេស < ៥%, ផ្ទុយមកវិញ

Domestic emigration (%) = % of emigrants working inside Cambodia within the active population between18 and 60
ចំណាកស្រុកនៅក្នុងប្រទេស (%) = % នៃជនចំណាកស្រុកធ្វើការនៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងចំនួនប្រជាជនសកម្ម ចាប់ពីអាយុ១៨ ទៅដល់ ៦០

International emigration (%) = % of emigrants working outside Cambodia within the active population between18 and 60
ចំណាកស្រុកទៅក្រៅប្រទេស (%) = % នៃជនចំណាកស្រុកធ្វើការនៅក្រៅ ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងចំនួនប្រជាជនសកម្មចាប់ពីអាយុ១៨ ទៅដល់ ៦០

ចំនួនឃុំ/សង្កាត់ Number of communes

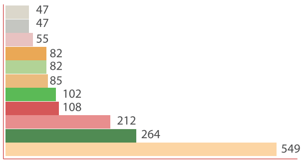

Map 17a

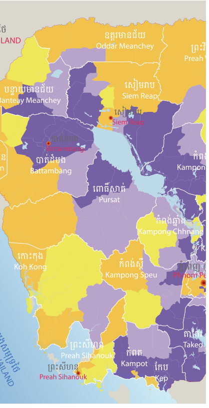

Map 17b

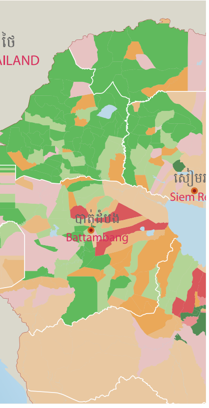

A MIGRATING POPULATION BY Marie MELLAC

Cambodia has been shaped by intense migratory movements, some dictated by agrarian activities[26] and others by events such as the devastating reign of the Khmer Rouge, the repercussions of which are still evident. Seasonal migration around the Great Tonle Sap Lake as farmers follow the flow of water is diminishing but seasonality still determines the rhythm of life and multiple activities in rural areas. The number of long-term migrants leaving the center to colonize peripheral areas has risen sharply in the last 15 years, creating a division between central Cambodia and the outlying areas where they settle. The provinces that attract most migrants are in the highlands and on the edges of the country on the borders with Thailand and Vietnam – places such as Mondulkiri, where 29 percent of the population surveyed in 2008 came from other provinces. Common triggers for migration are poverty and strong demographic growth in central Cambodia. Many migrants also head for export-oriented plantations, an agricultural model facilitated by large economic concessions and reproduced at the family level by households originating from the plains. This is causing shortages of agricultural labor and undermining the social fabric of some regions in central Cambodia, while outlying areas are being profoundly changed as new arrivals develop pioneer fronts that are detrimental to local forest lands.

Agrarian systems are changing as a result of migration between rural areas[27] and a mass rural exodus to Phnom Penh or to other countries that offer greater job opportunities.

Migrants leaving communes north of the lake or near Thailand are more likely to head abroad than to the Cambodian interior. This international migration[28] is driven by significant differences in wages, amplified by geographic proximity, and is partly organized by recruitment agencies. The remittances sent back by migrants and the diaspora make a considerable contribution to the national economy, but the fact that the authorities had to rescue more than 500 victims of modern forms of slavery in 2015 shows that migration is not without risk, especially for the poorest sectors of society.[29]

UNE POPULATION EN MOUVEMENT

TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Le territoire du Cambodge est affecté par des mouvements migratoires intenses. Une partie de ceux-ci restent liés au drame khmer rouge qui a désorganisé durablement le peuplement. D'autres flux plus anciens[26], comme les déplacements saisonniers des agriculteurs autour du lac Tonle Sap, liés au mouvement des eaux, se sont réduits mais continuent à rythmer la vie rurale en lien avec une forte pluriactivité. Les mouvements de colonisation, qui s'établissent sur des distances et des temps plus longs, à partir des espaces centraux, ont fortement augmenté depuis une quinzaine d'années. Ces mouvements divisent le Cambodge en deux, entre le centre, qui fait figure de zone de départ, et les périphéries, qui accueillent de nouveaux habitants. Ce sont les provinces les plus hautes et les plus périphériques du pays, aux frontières de la Thaïlande et du Vietnam, qui attirent relativement le plus de migrants. C'est le cas par exemple du Mondolkiri, où 29 % de la population recensée en 2008 venait d'autres provinces. Les départs sont liés à la pauvreté et à la forte croissance démographique du centre, ainsi qu'au puissant attrait exercé par le modèle agricole des plantations d'exportation, véhiculé par les concessions économiques et reproduit à l'échelle familiale par les foyers venus des plaines. Ainsi certaines régions du centre souffrent-elles du manque de main-d'œuvre agricole et de la déstructuration de leur tissu social alors que les périphéries sont profondément transformées par les arrivées et le développement de fronts pionniers aux dépens de la forêt.

Outre les mouvements entre zones rurales[27], la transition agraire se traduit par un fort exode rural, particulièrement vers Phnom Penh où se situent les plus grandes opportunités d'emplois.

Une part importante des migrants se dirigent aussi vers l'étranger. Dans beaucoup de communes situées au nord du lac et à proximité de la Thaïlande, les mouvements vers l'étranger dépassent les mouvements intérieurs. L'émigration internationale[28], qui s'explique par d'importants différentiels salariaux, est amplifiée par la proximité géographique et en partie organisée par des agences de recrutement. Les migrants et la diaspora envoient des devises qui contribuent de façon substantielle à l'économie du pays. Les migrations des plus pauvres ne sont toutefois pas sans risques. Le pays a dû secourir plus de 500 victimes de formes modernes d'esclavage en 2015.[29]

HEALTH STATUS AND DEVELOPMENT

ORIGINAL TEXT BY Sovannarith SO

In 2013, life expectancy at birth for Cambodians increased to 73 years (70 years for men and 75 years for women), from 51 years (51 years for men and 57 years for women) in 1990[30]. This can be attributed to recent economic growth and health reforms[31], resulting, particularly over the past 15 years, in improved health indicators towards achieving Cambodia's Millennium Development Goals (CMDGs). Of particular note is CMDG 6 that relates to combating HIV/AIDS, malaria and other diseases. Here, government action and large amounts of money from donors have seen the infection rate drop from 2 percent in 1998 to around 0.7 percent today[32].

Despite these achievements, child and maternal mortality, as well as the percentage of births attended by skilled health workers, need further attention (Map 18). In addition, child malnutrition determinants reveal that, in 2010, a) 40 percent of children aged 0-59 months were stunted, b) 28 percent aged 0-59 months were underweight, and c) 55 percent aged 6-59 months were anemic[33]. These figures remain high and have still not progressed towards the 2015 CMDG targets of 25 percent, 19 percent and 42 percent, respectively, despite recent health reforms[34]. Cambodia has reached a stage of development at which a higher quality and greater supply of human capital is needed to sustain development[35]. ASEAN integration makes it critical to meet these challenges.

Increasing health coverage, ensuring equitable access to health care, strengthening the quality of service through improving the pre-service training curriculum and promoting professional ethics remain top priorities for health development. Several schemes aimed at the demand side (User Fees[36], the Health Equity Fund, Vouchers[37] and Community Based Health Insurance) and on the supply side (the National Midwifery Scheme, Contracting-in and -out[38] of health management, and the Special Operation Agency)[39] have been implemented to promote access to health care for the poor - supported by the recent development of rural infrastructure and road connections within the country[40] - and to improve the overall quality of health services[41]. However, further progress will rely on effective actions to address the shortage and mal-distribution of key health professionals in rural areas, which will require a comprehensive package of incentives. Synthesizing all pilot health financing on both the supply and demand sides into one single health insurance could be an effective way to reduce the cost of health management and the associated facilities.

Map 18

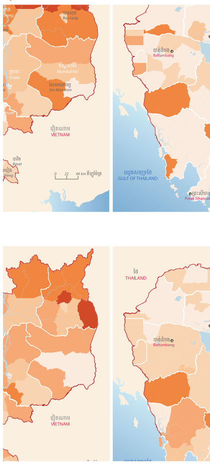

SITUATION ET PROGRESSION DU SECTEUR DE LA SANTÉ

PAR Sovannarith SO

En 2013, l'espérance de vie des Cambodgiens à la naissance s'est allongée pour se situer à 73 ans (70 ans pour les hommes, 75 ans pour les femmes) contre 51 ans en 1990 (51 ans pour les hommes, 57 ans pour les femmes)[30]. L'on peut attribuer cet allongement de l'espérance de vie à la récente croissance économique et aux réformes dans le secteur de la santé[31], ces facteurs ayant résulté, particulièrement ces 15 dernières années, en une amélioration des indicateurs de santé en vue d'atteindre les objectifs du millénaire pour le développement du Cambodge (*Cambodia's Millennium Development Goals* (CMDGs)) (Tableau 1). Il convient de mentionner tout particulièrement l'objectif 6 (CMDG 6) quant à la lutte contre le VIH/SIDA, le paludisme et d'autres maladies. Dans ce contexte, l'action du Royaume du Cambodge avec l'aide de ses donateurs a permis de réduire le taux d'infection à 0,7 % (contre 2 % en 1998)[32].

En dépit de ces avancées, la mortalité infantile et maternelle, ainsi que la proportion des naissances assistées par des travailleurs de la santé, requièrent une plus grande attention (Carte 18). En outre, les déterminants de la malnutrition infantile indiquent qu'en 2014, 32 % des enfants âgés de moins de cinq ans souffraient d'un retard de croissance, 24 % des enfants de moins de cinq ans avaient une insuffisance pondérale, et 56 % des enfants âgés de six à 59 mois étaient anémiés[33]. Ces chiffres restent élevés et n'ont pas progressé de manière à atteindre les objectifs CMDG 2015 fixés respectivement à 25 %, 19 % et 42 %, en dépit des réformes entreprises récemment dans le secteur de la santé[34]. Le Cambodge a atteint une phase de développement dans laquelle une meilleure qualité et une plus grande offre de capital humain sont requises afin de parvenir à un développement durable[35]. Du fait de l'intégration à l'ANASE, il est primordial d'atteindre ces objectifs.

L'augmentation de la couverture médicale, l'accès équitable aux soins de santé, le renforcement de la qualité de service par l'amélioration du programme de formation préparatoire, ainsi que la promotion du code de déontologie, demeurent des priorités essentielles aux fins du développement du secteur de la santé. Plusieurs plans destinés à répondre à la demande (Tarifs d'utilisateurs,[36] Fonds de solidarité, Bons[37], et Assurance-maladie collective) et à faciliter l'offre (Plan national d'obstétrique, Internalisation et externalisation de la gestion de la santé[38], et Organisme de service spécial)[39] ont été mis en place afin de promouvoir l'accès aux soins de santé pour les pauvres – soutenus par le développement récent de l'infrastructure rurale et des connexions routières dans le pays[40] – et d'améliorer la qualité générale des services de soin[41]. Néanmoins, toute avancée ultérieure dépendra des actions concrètes entreprises afin de pallier la pénurie et la mauvaise répartition des professionnels de santé essentiels dans les zones rurales, ce qui nécessitera l'introduction d'un ensemble complet de mesures incitatives. Afin de réduire le coût de la gestion de la santé et des infrastructures connexes, il serait judicieux de regrouper tous les financements pilotes du secteur de la santé, tant au niveau de l'offre que de la demande, en une seule assurance santé.

ស្ថានភាពសុខាភិបាល និងការអភិវឌ្ឍ

ដោយ សូ សុវណ្ណារិទ្ធិ

នៅឆ្នាំ ២០១៣ អាយុរំពឹងរស់ជាមធ្យមសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា បានកើនឡើងដល់ ៧៣ ឆ្នាំ (៧០ឆ្នាំ សំរាប់បុរស និង ៧៥ឆ្នាំ សំរាប់ស្ត្រី) បើធៀបនឹងអាយុមធ្យម ៥១ឆ្នាំ (៥១ឆ្នាំ សំរាប់បុរស និង៥៧ឆ្នាំ សំរាប់ស្ត្រី) នាឆ្នាំ ១៩៩០ ។[៣០] កំណើននេះ អាចជាលទ្ធផលនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង កំណែទម្រង់សុខាភិបាល[៣១] រយៈពេល ១៥ឆ្នាំកន្លងមកនេះ។ សមិទ្ធិផលនេះបានធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងដល់សូចនាករសុខភាព ឆ្ពោះទៅសំរេចគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហសវត្សកម្ពុជា (CMDG) (តារាងទី១) ជាពិសេស គឺជាសមិទ្ធិផលនៃគោលដៅទី ៦ នៃ CMDG ដែលទាក់ទងដល់ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងជំងឺអេដស៍ គ្រុនចាញ់ និងជំងឺឆ្លងដទៃទៀត។ សកម្មភាពរបស់រដ្ឋាភិបាល និងជំនួយហិរញ្ញវត្ថុដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ បានធ្វើអោយអត្រាឆ្លង ធ្លាក់ចុះពី ២ ភាគរយ នៅឆ្នាំ ១៩៩៨ មកនៅត្រឹមប្រហែលជា ០,៧ ភាគរយ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ។[៣២]

ថ្វីបើមានសមិទ្ធិផលទាំងនេះក៏ដោយ ក៏អត្រាមរណៈមាតា និងកុមារ និងភាគរយនៃការសម្រាលកូនដោយឆ្មបជំនាញតម្រូវឲ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ជាបន្ថែម (ផែនទី ៣១)។ លើសពីនេះសញ្ញាណនៃកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ នៅមានតួរលេខខ្ពស់ដូចជា៖ ក) ៣២ ភាគរយ នៃកុមារអាយុក្រោម ៥ឆ្នាំគឺក្រិន ខ) ២៤ ភាគរយ នៃកុមារអាយុក្រោម ៥ឆ្នាំមានទំងន់ក្រោមអត្រាធម្មតា និង គ) ៥៦ ភាគរយ នៃកុមារអាយុ ៦-៥៩ ខែ មានសភាពស្លេកស្លាំង (ខ្វះជាតិដែក ឬ ឈាមក្រហម)។[៣៣] អត្រាទាំងនេះ នៅមានកម្រិតខ្ពស់ ដែលមិនទាន់ឆ្លើយតបទាំងស្រុងទៅនឹងគោលដៅ CMDG ឆ្នាំ២០១៥ ដែលកំណត់ឲ្យនៅត្រឹម ២៥ ភាគរយ ១៩ ភាគរយ និង ៤២ ភាគរយ ដោយឡែកពីគ្នាក្នុងប្រភេទទាំង ៣ ទោះជាមានកំណែទម្រង់សុខាភិបាលក្នុងពេលថ្មីៗនេះក៏ដោយ ។[៣៤] កម្ពុជាបានធ្វើដំណើរមកដល់ដំណាក់កាលនៃការអភិវឌ្ឍ ដែលតម្រូវអោយមានធនធានមនុស្ស ប្រកបដោយគុណភាព និងបរិមាណច្រើនជាងមុន ដើម្បីធានានិរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍ ។[៣៥] ក្នុងបរិបទនៃសមាហរណកម្មអាស៊ាន បញ្ហាប្រឈមទាំងនេះ គឺជាចំណុចសំខាន់បំផុតដែលត្រូវដោះស្រាយឲ្យបានឲ្យបាន ។

ការបង្កើន វិសាលភាពនៃសេវាសុខភាព ការធានាសមធម៌នៃការទទួលសេវាថៃទាំសុខភាព ការបង្កើន គុណភាពសេវាសុខាភិបាល តាមរយៈការកែលំអគម្រោងកម្មវិធីសិក្សា និងការពង្រឹងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ នៅតែជាអាទិភាពចំបងនៃការអភិវឌ្ឍវិស័យសុខាភិបាលនៅកម្ពុជា ។

កម្មវិធីមួយចំនួន ផ្តោតសំខាន់ទៅលើ៖ ផ្នែកទទួលសេវា (បង់សេវា[៣៦] មូលនិធិសមធម៌សុខាភិបាល ប័ណ្ណចំណាយសុខភាព[៣៧] កម្មវិធីធានាសុខភាពសហគមន៍) និងផ្នែកផ្តល់សេវា (ផែនការឆ្មបជាតិ កម្មវិធីសាកល្បងផ្តល់កុងត្រា[៣៨] នៃការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលទៅឲ្យទីភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិក្រៅ និងក្នុងរដ្ឋាភិបាល[៣៩] និងទីភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិការពិសេស)[៤០] នឹងត្រូវបានអនុវត្ត ដើម្បីបង្កើនគុណភាពនៃសេវាសុខភាពសាធារណៈ និងបង្កើនលទ្ធភាពទទួល សេវាសុខភាព ចំពោះគ្រួសារក្រីក្រ ដែលសម្រួលដោយការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងផ្លូវលំជនបទក្នុងពេលថ្មីៗនេះ ។[៤១] ទោះជាយ៉ាងណាក្តី វឌ្ឍនភាពនៅក្នុងវិស័យសុខាភិបាលនៅកម្ពុជានឹងអាស្រ័យទៅលើប្រសិទ្ធភាពនៃការចាត់វិធានការដោះស្រាយកង្វះមន្ត្រីសុខាភិបាលនៅជនបទ និងអតុល្យភាពនៃការបែងចែកបុគ្គលិកសុខាភិបាល ដែលទាមទារឲ្យមានកញ្ចប់ថវិកាពិសេស សម្រាប់ជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តបុគ្គលិកសុខាភិបាល ឲ្យនៅបន្តធ្វើការនៅជនបទ។ ការធ្វើសំយោគនៃគម្រោងសាកល្បងទាំងអស់សម្រាប់ផ្នែកផ្តល់ និងផ្នែកទទួលសេវា នៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញប្បទានប្រតិបត្តិការធានារ៉ាប់រងសុខភាព អាចជាមធ្យោបាយមួយដ៏មានប្រសិទ្ធិភាព ក្នុងការកាត់បន្ថយចំណាយលើការគ្រប់គ្រង និងដំណើរការរបស់គ្រឹះស្ថានសុខភាពសាធារណៈ។

>>>

ផែនទី ១៨៖ ស្ថានភាពសុខភាពក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

Map 18: Health status in Cambodia

Carte 18 : État des lieux de la santé au Cambodge

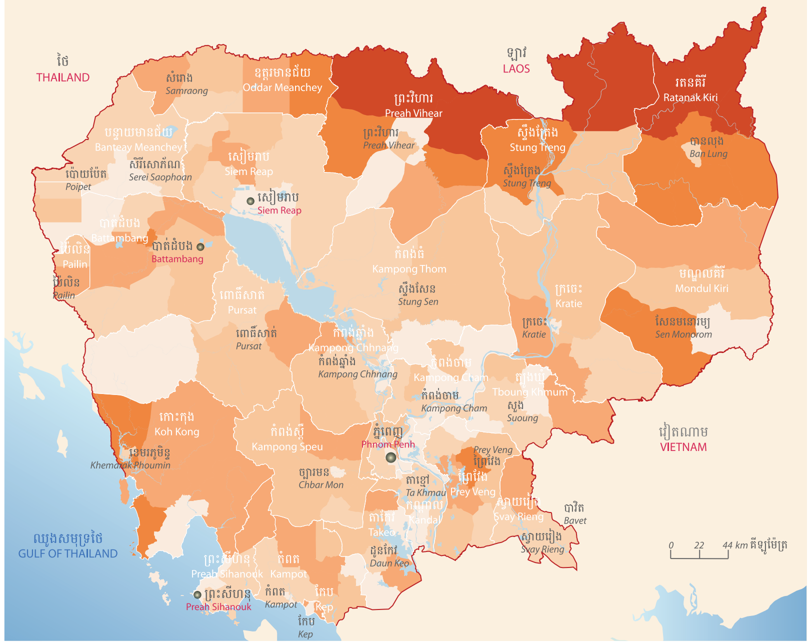

ផែនទី ១៨a - Map 18a

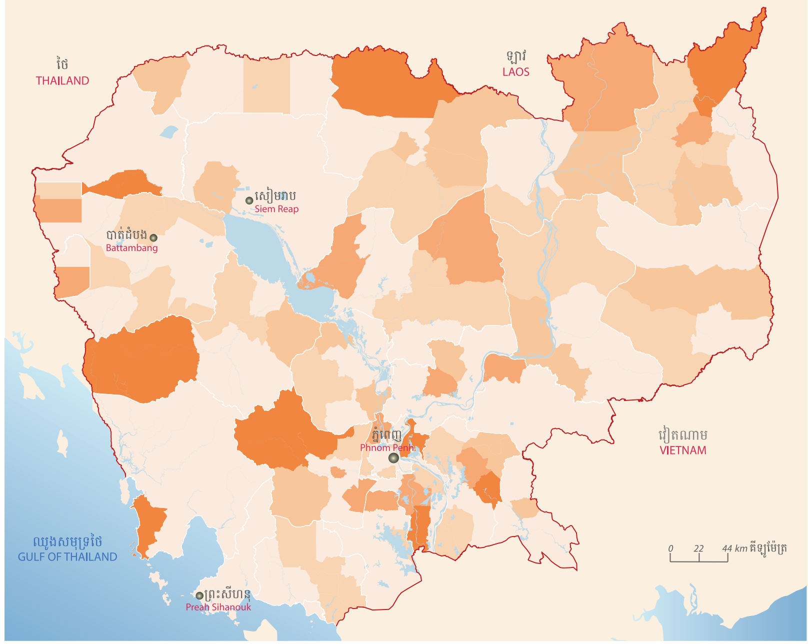

ផែនទី ១៨b - Map 18b

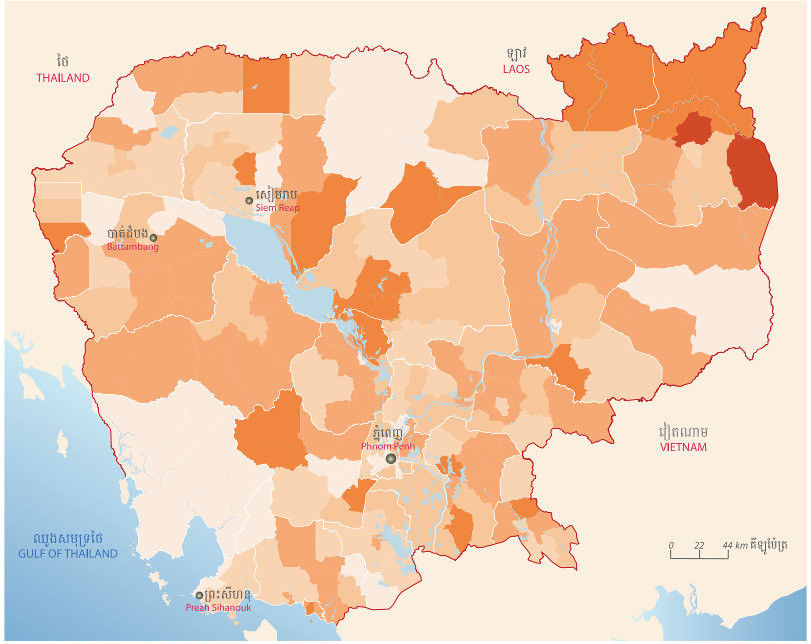

ផែនទី ១៨c - Map 18c

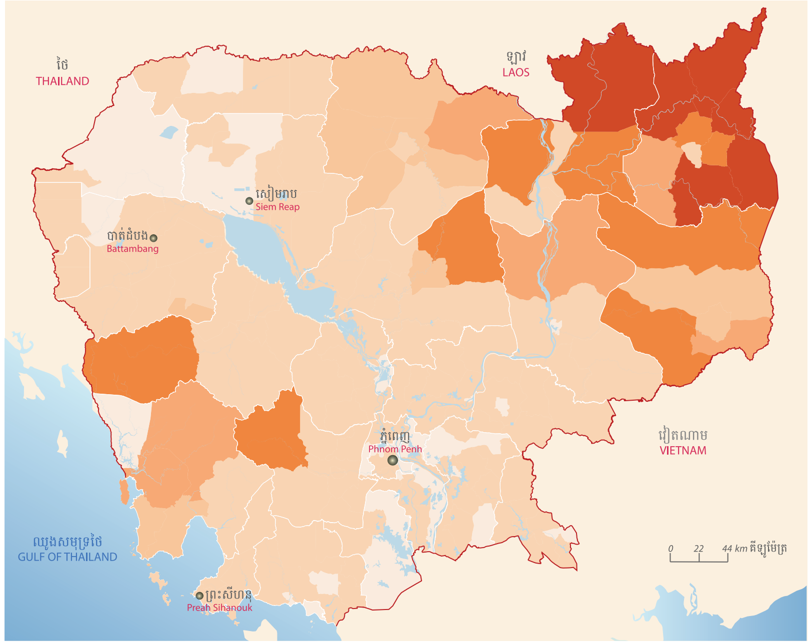

ផែនទី ១៨d - Map 18d

Legend កំណត់សំគាល់

- Main city ទីក្រុងសំខាន់ៗ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Water body ផ្ទៃទឹក

ផែនទី ១៨a. Map 18a. Neonatal death rate per 1000 by district in 2015

- 0.0 - 1.0 [45]
- 1.0 - 3.0 [56]
- 3.0 - 5.0 [42]
- 5.0 - 10.0 [33]
- 10.0 - 20.0 [11]
- 20.0 - 42.5 [10]

ផែនទី ១៨b. Map 18b. Maternal Mortality rate per 1000 by district in 2015

- 0.0 - 1.0 [118]
- 1.0 - 3.0 [37]
- 3.0 - 5.0 [18]
- 5.0 - 10.0 [14]
- 10.0 - 20.1 [10]

ផែនទី ១៨c. Map 18c. Under 5 child deaths rate per 1000 by district in 2015

- 0.0 - 1.0 [38]
- 1.0 - 3.0 [44]
- 3.0 - 5.0 [45]
- 5.0 - 10.0 [48]
- 10.0 - 20.0 [20]
- 20.0 - 30.1 [2]

ផែនទី ១៨d. Map 18d. Birth rate per 1000 by trained midwives by district in 2015

- 353 - 500 [6]
- 500 - 700 [9]
- 700 - 800 [6]
- 800 - 900 [11]
- 900 - 1000 [115]
- 1000 - 1000 [50]

Table 1: Improved Health Outcomes In the Context of Strong Growth and Recent Health Reform

	GDP per capita, PPP (Constant 2011 int $)*	CMDG 5b: Skilled attendance at birth (% of births)*	CMDG 5a: Maternal Mortality Rate (Deaths per 100,000 live births)*	CMDG: Under-five mortality rates (per 1,000 live births)**
2000	1359	39	484	108.3
2005	1957	58	315	83
2010	2560	75	202	43
2015	3163	86	161	29
Target in 2015***		87	250	65
Average % of annual change	7.9%****	9%	-5%	-5%

Source:
* WHO, Maternal motorality in 1990-2015, available from http://www.who.int/gho/maternal_health/countries/khm.pdf?ua=1
** UNECEF data: Monitoring the Situation of Children and Women, available from http://data.unicef.org/child-mortality/under-five.html
***Royal Government of Cambodia, 2013. Annual Progress Report: Achieving the Millennnum Development Goals: Report Prepared on the Status in 2013. Phnom Penh: Ministry of Planning
**** Asian Development Bank, Cambodia: Economy, available from http://www.adb.org/countries/cambodia/economy

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:
1. Province boundary/water body: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 3, 5-10. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.
2. International bourdary: unofficial boundary derived from provincial boundary
3. Birth rate by trained midwives/Under 5 child deaths rate/Maternal Mortality rate/ Neonatal death rate: commune database 2015

វិស័យអប់រំនៅកម្ពុជា

ដោយ មូសារ អ៊ីស្សាម

ប្រព័ន្ធអប់រំកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន មានលក្ខណៈថ្មីថ្មោងនៅឡើយ និងឆ្លុះបញ្ចាំងអំពី អស្ថេរភាពនៅក្នុងប្រទេសក្នុងរយៈកាលចុងក្រោយនៃប្រវត្តិសាស្ត្រ។[៤២ ៤៣ ៤៤] ច្បាប់ស្តីពីការអប់រំ ឆ្នាំ២០០៧ បានផ្តល់មូលដ្ឋានគ្រឹះ និងបង្កើតឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាជាតិអប់រំ ដែលដឹកនាំដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រី។ ក្រុមប្រឹក្សាជាតិអប់រំនេះ មានតួនាទីនិងភារកិច្ចដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រនិងគោលនយោបាយដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រទេស សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គម។ ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡាដឹកនាំសកម្មភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងវិស័យអប់រំ និងបានបង្កើតផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំ សម្រាប់រយៈពេល ៥ឆ្នាំ (២០១៤ - ២០១៨)។

ប្រព័ន្ធអប់រំកម្ពុជាបែងចែកជា បឋមសិក្សា មធ្យមសិក្សា និងឧត្តមសិក្សា ដោយយកលំនាំតាមប្រព័ន្ធអប់រំរបស់ប្រទេសបារាំង។

អត្រាពិតនៃការសិក្សាកម្រិតបឋមសិក្សាមានការកើនឡើង (ពី៩៤,៨ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ដល់៩៧ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ២០១៣)។ ហើយអត្រាបោះបង់ការសិក្សានៅបឋមសិក្សាបានថយចុះ។[៤៥] ទោះជាយ៉ាងណា កង្វះអគារសិក្សា និងគ្រូបង្រៀនដែលបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាល នៅតែជាឧបសគ្គសម្រាប់កុមារក្នុងការចុះឈ្មោះចូលរៀននៅតាមតំបន់មួយចំនួន។[៤៦] ចាប់ពី ឆ្នាំ២០០៩ដល់ឆ្នាំ២០១៣ ចំនួនសិស្សចុះឈ្មោះចូលរៀន និងគុណភាពនៃការអប់រំនៅកម្រិតមធ្យមសិក្សា ពុំទាន់មានការកើនឡើងគួរឲ្យកត់សម្គាល់នៅឡើយ។[៤៧ ៤៨] នាពេលបច្ចុប្បន្ន សិស្សបញ្ចប់កម្រិតមធ្យមសិក្សា ដែលបានជ្រើសរើសយកជំនាញឯកទេសផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ មានចំនួនច្រើនជាងមុន ប៉ុន្តែគុណភាពអប់រំនៃមុខវិជ្ជាទាំងនេះនៅមានកម្រិតនៅឡើយ។ ហើយទោះបីជា មានការកើនឡើងនូវចំនួនអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យ ព្រមទាំងមានកាបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំ កម្រិតមធ្យមនៅតាមខេត្តនីមួយៗក៏ដោយ ក៏នៅតែមានតម្រូវការក្នុងការបង្កើតឲ្យមានអនុវិទ្យាល័យឲ្យបានកាន់តែច្រើននៅថ្នាក់ឃុំ និងវិទ្យាល័យនៅថ្នាក់ស្រុក។[៤៩]

ពីចន្លោះឆ្នាំ២០០៩ ដល់ឆ្នាំ២០១៣ មានការរីកចម្រើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់នៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា ដែលចំនួននិស្សិតមានការកើនឡើង ៥៧ភាគរយ (ពី១៣៧.២៥៣នាក់ដល់២១៦.០៥៣នាក់)។[៥០] ចំនួននិស្សិតដែលទទួលបានអាហារូបករណ៍ នៅតាមគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាសាធារណៈមានការកើនឡើងទ្វេដង ពីចំនួន៩.០៩៧ នាក់ ទៅដល់១៨.៩០៦នាក់។ ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី ការចុះឈ្មោះចូលរៀនមុខវិជ្ជាវិទ្យាសាស្ត្រ និងបច្ចេកទេស នៅមានកម្រិតទាប និងពុំទាន់ឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រទេសជាតិក្នុងដំណាក់កាលនៃការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ចទៅកាន់តែពឹងផ្អែកលើវិស័យឧស្សាហកម្ម និងធនធានមនុស្ស។[៥១ ៥២]

នាពេលបច្ចុប្បន្ន ក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា នៅតែបន្តផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់[៥៣] ជាពិសេសទៅលើការគ្រប់គ្រងបុគ្គលិក និងហិរញ្ញវត្ថុ សេវាអប់រំ ជំនាញបច្ចេកទេស ជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និងចំនេះដឹងទូទៅ (soft skills) របស់យុវជន។ អាស្រ័យហេតុនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលកំពុងធ្វើកំណែទម្រង់ដោយផ្សារភ្ជាប់យុទ្ធសាស្ត្រអប់រំទៅនឹងយុទ្ធសាស្ត្រនានាដែលគាំទ្រកំនើនសេដ្ឋកិច្ច ដោយផ្តោតទៅលើវិស័យដែលជាអតិភាព នៅក្នុងកម្មវិធីនយោបាយ[៥៤] និងយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។[៥៥] ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី នៅមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាពិសេស គឺដោយសារតែចំនួនកុមារ និងយុវជនមានអត្រាខ្ពស់ពេក ដែលមិនមានសមាមាត្រទៅនឹងចំនួនប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល។[៥៦ ៥៧] លើសពីនេះ ទោះបីជាមានការកើនឡើងនូវថវិកាសម្រាប់វិស័យអប់រំក៏ដោយ[៥៨] ក៏ថវិកានេះពុំទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងកង្វះខាតនានា នៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំកម្ពុជា។ ការទទួលបានការអប់រំ នៅតែមិនទាន់អាចផ្តល់ទៅឲ្យប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់គ្នានៅឡើយ ហើយគុណភាពនៃការអប់រំក៏នៅមានកម្រិតនៅឡើយ។ ជាមួយនេះដែរ ចំណេះដឹងជំនាញដែលបានបង្រៀន នៅមិនឆ្លើយតបពេញលេញទៅនឹងតម្រូវការនៃទីផ្សារការងារទៀតផង។ ដូច្នេះការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមក្នុងវិស័យអប់រំទាំងនោះ នៅតែជាអាទិភាពរបស់ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

>>>

ផែនទី ១៩៖ ស្ថានភាពនៃការអប់រំនៅប្រទេសកម្ពុជា
Map 19: Education status in Cambodia
Carte 19 : État des lieux de l’éducation au Cambodge

ផែនទី ១៩a - Map 19a

Legend កំណត់សំគាល់

- Main city ទីក្រុងសំខាន់ៗ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Water body ផ្ទៃទឹក

ផែនទី ១៩a. អត្រាអក្ខរកម្ម ឆ្នាំ២០១៣
Map 19a. literacy rate 2013

- No data គ្មានទិន្នន័យ
- 50.0% - 65.0%
- 65.0% - 75.0%
- 75.0% - 85.0%
- 85.0% - 91.8%

លទ្ធផលប្រលងថ្នាក់វិទ្យាល័យ ឆ្នាំ២០១៤-២០១៥
Result of Secondary Education Examination in 2014-2015

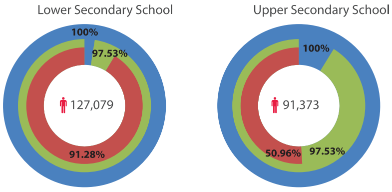

- សិស្សចុះឈ្មោះ Registered
- សិស្សកំពុងសិក្សា Presented
- សិស្សប្រឡងជាប់ Passed

លំហូរសិស្ស នៅកំរិតអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យ ចន្លោះឆ្នាំ២០១៣-២០១៤ និង ឆ្នាំ២០១៤-២០១៥
Flow in Secondary Education between 2013-2014 and 2014-2015

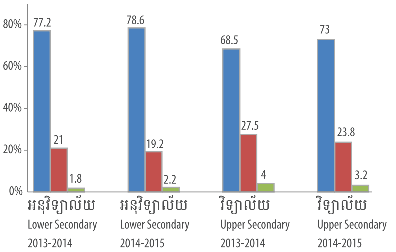

- អត្រាសិស្សឡើងថ្នាក់ Promotion Rate
- អត្រាសិស្សបោះបង់ការសិក្សា Dropout Rate
- អត្រាសិស្សត្រួតថ្នាក់ Repetition Rate

ផែនទី ១៩b - Map 19b

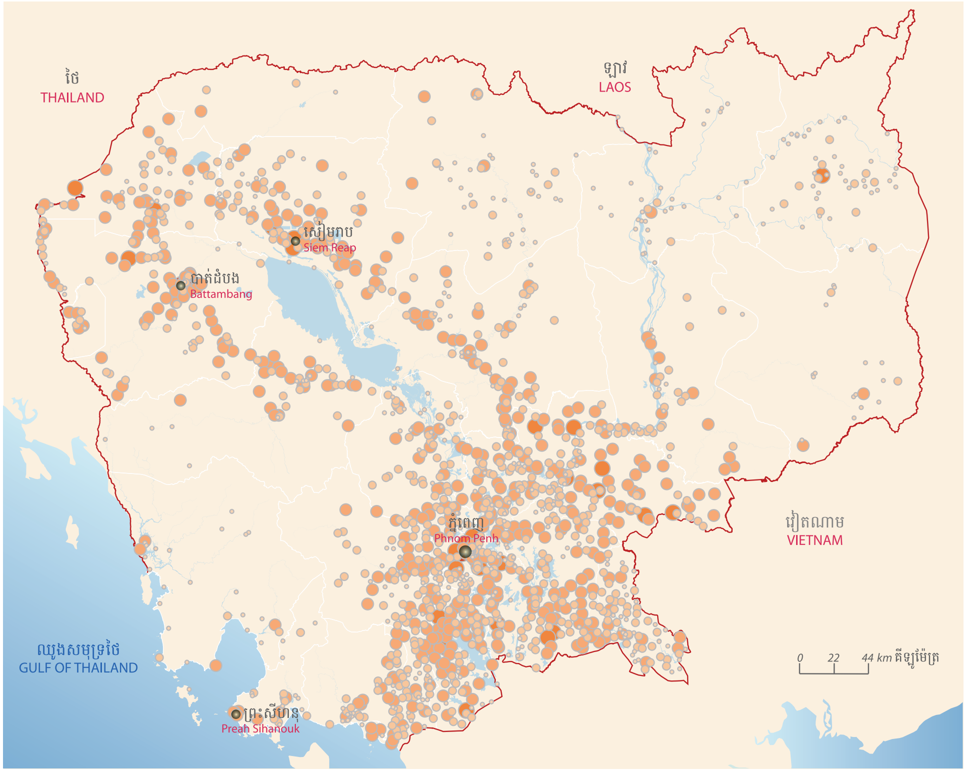

ផែនទី ១៩b. ការចុះឈ្មោះចូលរៀន តាមឃុំ/សង្កាត់ ឆ្នាំ២០១៤
Map 19b. Number of student enrollment by commune 2014

- 1 - 1000 [391]
- 1000 - 2000 [610]
- 2000 - 5000 [483]
- 5000 - 10000 [33]
- 10000 - 15432 [4]

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:
1. Province boundary/water body: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 3, 5-10. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.
2. International bourdary: unofficial boundary derived from provincial boundary
3. Literacy: MAFF, 2016. Education Congress[online]. Ministry of education youth and sport. Available: http://www.moeys.gov.kh/en/emis/1607.html#.V71SgTWrHVk [Accessed Aug 23 2016].
4. Enrollment: MAFF, 2016. Education Congress[online]. Ministry of education youth and sport. Available: https://drive.google.com/file/d/0B1ekqZE5ZIUJaHd5MXJnc0dlWWs/view?pref=2&pli=1 [Accessed Aug 23 2016].

Map 19a

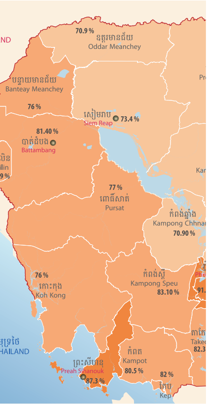

Map 19b

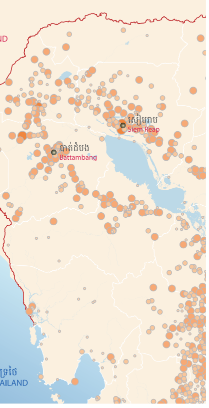

EDUCATION IN CAMBODIA BY Hisham MOUSAR

Cambodia's current education system is relatively young and reflects the country's recent turbulent history[42 43 44]. The 2007 Education Law laid the foundations and established a National Supreme Council of Education, led by the Prime Minister, to propose strategies/policies to meet the country's need for social and economic development. The Ministry of Education, Youth and Sport (MoEYS) leads government action in the education sector and has composed a five-year strategic plan (2014-2018).

The education system is organized into primary and secondary schools, and universities and institutes, following the French model. The net enrollment rate in primary education has improved – from 94.8 percent in 2008 to 97 percent in 2013– and the dropout rate has declined.[45] However, a lack of school buildings and a shortage of trained teachers still limit the access of children in some areas.[46] Also, from 2009 to 2013, the enrollment in, and quality of, secondary education have not significantly improved, and although more students now choose scientific specializations at the end of secondary school, the quality of student learning in these subjects has remained poor.[47 48] Furthermore, despite an increase in the number of secondary schools and the establishment of secondary education centers in each province, there is still a need for more lower secondary schools in communes and higher secondary schools in all districts.[49]

Between 2009 and 2013, considerable progress was made in higher education with a 57 percent increase in students (from 137,253 to 216,053)[50]. The number of students in public higher education institutions (HEI) receiving scholarships doubled from 9,097 to 18,906. However, enrollment in science and technology subjects is low and fails to address the country's needs as it transitions to an industrialized and knowledge-based economy[51 52].

MoEYS maintains that financial and personnel management, education services, and technical, vocational and soft skills among young people now need particular attention[53], and the government is introducing reforms to link educational strategies to those supporting economic growth through the sectors targeted in its Political Platform[54] and Rectangular Strategy.[55] Even so, challenges remain, especially given the disproportionate number of children and young people in the Cambodian population.[56 57] Furthermore, although funding for education has increased[58], it remains insufficient to address all the shortcomings of the Cambodian education system. Access to, and quality of, education is still patchy and there is a mismatch between the skills taught and the needs of the labor market. Addressing these issues remains a priority for the government.

L'ÉDUCATION AU CAMBODGE TEXTE ORIGINAL PAR Hisham MOUSAR

Conséquence de l'histoire moderne et turbulente du pays, le système éducatif cambodgien est relativement récent.[42 43 44] La loi sur l'éducation de 2007 en pose les premiers jalons et établit un Conseil supérieur national de l'éducation, lequel, présidé par le Premier Ministre, est chargé de proposer des stratégies et des politiques publiques visant à favoriser le développement social et économique du pays. Le ministère de l'Éducation, de la Jeunesse et des Sports (MoEYS) conduit, quant à celui-ci, l'action du gouvernement dans le secteur de l'éducation. Il a, à cet effet, élaboré un plan stratégique déployé sur cinq ans (2014-2018).

Suivant le modèle français, le système éducatif est organisé en écoles primaires et secondaires, puis en universités et instituts. Le taux d'inscription net en école primaire a augmenté – de 94,8% en 2008 à 97% en 2013 – et le taux d'abandon scolaire a diminué.[45] Toutefois, une pénurie de bâtiments scolaires et d'enseignants qualifiés continue d'expliquer un accès limité à l'éducation des enfants dans certaines zones.[46] En outre, entre 2009 et 2013, les effectifs dans l'enseignement secondaire, tout autant que la qualité de celui-ci, ne se sont pas considérablement améliorés et, bien que davantage d'élèves choisissent les spécialisations scientifiques en fin d'enseignement secondaire, la qualité de l'apprentissage dans ces matières demeure faible.[47 48] Du reste, en dépit d'un nombre croissant d'établissements secondaires et de l'ouverture de centres d'enseignement secondaire dans chacune des provinces du pays, il reste nécessaire d'ouvrir davantage de collèges dans les communes et de lycées dans l'ensemble des districts.[49]

Entre 2009 et 2013, une amélioration très importante a été constatée dans l'enseignement secondaire de second cycle, avec une augmentation de 57 % du nombre d'élèves (de 137 253 à 216 053)[50]. Le nombre d'étudiants ayant bénéficié de bourses dans les établissements publics d'enseignement supérieur a doublé, passant de 9 097 à 18 906. Cependant, les inscriptions aux cursus scientifiques et technologiques restent faibles et ne sont pas parvenues à répondre aux besoins du pays qui se dirige vers une économie industralisée et basée sur la connaissance.[51 52]

Le MoEYS attache aujourd'hui une attention particulière à la gestion financière, ainsi qu'à celle du personnel éducatif, mais aussi à la délivrance des services éducatifs tout autant qu'aux connaissances techniques, professionnelles et générales des jeunes.[53] Sur le fond, le gouvernement met en place des réformes pour établir un lien entre sa stratégie éducative et celles qui soutiennent la croissance économique du pays à travers les secteurs visés dans sa plateforme politique[54] et sa stratégie rectangulaire.[55] Des défis demeurent cependant, notamment au regard du nombre disproportionné des enfants et des jeunes dans la population cambodgienne.[56 57] Par ailleurs, bien que les financements soutenant l'éducation aient augmenté[58], ces derniers restent insuffisants pour pallier toutes les lacunes du système éducatif. L'accès à l'éducation demeure inégal et la qualité de celle-ci parcellaire. Les compétences enseignées ne répondent pas suffisamment aux besoins du marché du travail. Le gouvernement semble déterminé à résoudre ces questions.

NEW INDUSTRIAL HUBS (NIHs) ORIGINAL TEXT BY Likanan LUCH

China's successful experiment with "Free Trade Zones" or the Industrial Hub Model has generated double-digit economic growth for almost two decades through opening new markets, export generation, Foreign Direct Investment (FDI), trade flow and technological development.[59] Cambodia has adopted this model to transform the economy from agricultural and labor intensive manufacturing[60] to a higher-end manufacturing base[61] and increased exports in order to secure sustainable economic development and a more egalitarian society.[62]

Phnom Penh is the only economic hub where economic infrastructure such as financial institutions and industrial hubs has been built to support economic activities.[63] Four main industrial hubs - in Poipet, Kandal, Baveth and Sihanoukville – are built along ASEAN highways, railway lines, waterways and borders to support the economic hub and disperse economic activities across regions. Their location allows cost reductions in terms of transportation, administration and information, and also incentivizes exports and re-exports.[64] An empirical study of 80 emerging countries between 2002 and 2012 showed that every 10 percent decrease in the distance between the market and the industrial zones leads to a 9 percent increase in exports and a 2.7 percent to 5.4 percent increase in FDI inflow. And if the industrial zones are built next to the border, exports are found to grow up to 7.9 percent.[65] These findings[66] imply that NIH also have positive impacts on Cambodia's exports and FDI[67 68] by generating employment, boosting technological transfers and skills development, increasing positive spillovers around the hubs through knowledge, consumption and other business activities,[69] and most importantly by enhancing the welfare of workers as the cost of living around the hubs is lower[70] than it is in Phnom Penh, which has political and economic implications for Cambodia in the long-run.[71]

Therefore, these hubs will have a positive impact on economic and political stability as they will support a more egalitarian society[72] due to poverty reduction, job opportunities, better wages, lower transportation costs, industrial collaboration and positive spillover effects. Provided that they adopt best practices, these new hubs will ensure positive socio-economic outcomes.

Map 20

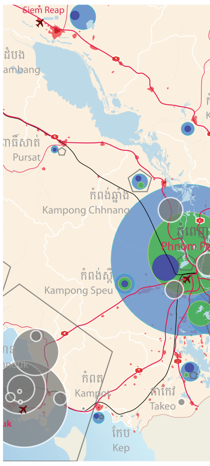

NOUVEAUX PÔLES INDUSTRIELS

PAR Likanan LUCH

L'expérience couronnée de succès de la Chine en matière de « zones de libre-échange » ou de modèle de pôle industriel a engendré une croissance économique à deux chiffres pendant près de deux décennies, et ce, par le biais de l'ouverture de nouveaux marchés, de la génération d'exportations, d'investissements directs étrangers, de flux commerciaux, et de développement technologique.[59] Le Cambodge a adopté ce modèle afin de transformer son économie de production agricole et à forte intensité de main-d'œuvre[60] en une base manufacturière de biens haut de gamme[61], et a augmenté ses exportations afin d'assurer un développement économique durable et une société plus égalitaire[62].

Phnom Penh est le seul pôle économique où les infrastructures économiques telles que les institutions financières ont été bâties pour soutenir les activités économiques.[63] Quatre principaux pôles industriels – à Poipet, Kandal, Baveth et Sihanoukville – ont été construits le long des autoroutes, voies ferrées, voies navigables et frontières de l'ANASE, afin de soutenir le pôle économique et répartir les activités économiques à travers les régions. Leur emplacement géographique permet de réduire les coûts en termes de transport, d'administration et d'information, ainsi que d'encourager les exportations et réexportations.[64] Une étude empirique de 80 pays émergents réalisée entre 2002 et 2012 a démontré que chaque baisse de 10 % au niveau de la distance entre le marché et les zones industrielles entraîne une augmentation de 9 % au niveau des exportations et une hausse comprise entre 2,7 % et 5,4 % au niveau des flux entrants des investissements directs étrangers. Et si les zones industrielles sont construites à proximité de la frontière, l'on constate que les exportations augmentent jusqu'à 7,9 %.[65] Ces conclusions[66] supposent que les nouveaux pôles industriels ont également des impacts positifs sur les exportations du Cambodge et les investissements directs étrangers[67 68] en générant de l'emploi, en dynamisant les transferts technologiques et le développement des compétences, en augmentant les retombées positives autour des pôles par le biais de la connaissance, de la consommation et d'autres activités commerciales[69], et surtout, en renforçant le bien-être des travailleurs dans la mesure où le coût de la vie autour des pôles est moins élevé[70] qu'il ne l'est à Phnom Penh, ce qui aura une implication politique et économique sur le Cambodge à long terme.[71]

Par conséquent, à condition qu'ils adoptent les meilleures pratiques en la matière, ces pôles auront un impact positif sur la stabilité économique et politique, dans la mesure où ils soutiendront une société plus égalitaire[72] grâce à une réduction de la pauvreté, à des opportunités professionnelles, de meilleurs salaires, des coûts de transport moins élevés, une collaboration industrielle et des retombées positives.

មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មថ្មី ដោយ លុង លីកាណាន់

ការដកពិសោធន៍ដ៏ជោគជ័យរបស់ប្រទេសចិន លើម៉ូដែល "តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី ឬមជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្ម" បានរួមចំណែកធ្វើឲ្យមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពីរខ្ទង់ក្នុងរយៈពេលជិតពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ តាមរយៈការបើកចំហរទីផ្សារ ការបង្កើនការនាំចេញ វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស លំហូរពាណិជ្ជកម្ម និងការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យា។[៥៩] ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលយកម៉ូដែលនេះដើម្បីបំប្លែងសេដ្ឋកិច្ចពីពឹងផ្អែកលើកសិកម្ម និងឧស្សាហកម្មអតិពលកម្ម[៦០] ទៅជាឧស្សាហកម្មធុនធ្ងន់[៦១] និងបង្កើនការនាំចេញ ដើម្បីធានាការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងសមភាពសង្គម។[៦២]

ទីក្រុងភ្នំពេញ ជាមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចតែមួយគត់ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច (ស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុ និងមជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្ម) ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីគាំទ្រសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច។[៦៣]

មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មសំខាន់ចំនួនបួន ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដូចជា នៅក្រុងប៉ោយប៉ែតនៃខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ខេត្តកណ្តាល ក្រុងបាវិតនៃខេត្តស្វាយរៀង និងខេត្តព្រះសីហនុ ដែលមានទីតាំងតាមបណ្តោយផ្លូវអាស៊ាន ផ្លូវដែក ផ្លូវទឹក និងព្រំដែន ដើម្បីគាំទ្រមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ច និងពង្រាយសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទៅតាមតំបន់ផ្សេងៗ។ ទីតាំងទាំងនោះ ជួយកាត់បន្ថយបន្ទុកចំណាយនៃការដឹកជញ្ជូន រដ្ឋបាល ព័ត៌មាននិងលើកទឹកចិត្ត ការនាំចេញ និងការនាំចេញឡើងវិញផងដែរ។[៦៤] ការសិក្សាជាក់លាក់មួយពីប្រទេសសេដ្ឋកិច្ចកំពុងរីកចំរើន ឬប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍចំនួន ៨០ រវាងឆ្នាំ ២០០២ និង២០១២ បង្ហាញថា រាល់ការថយចុះ ១០ ភាគរយនៃរយៈចម្ងាយរវាងទីផ្សារ និងតំបន់ឧស្សាហកម្ម នឹងនាំឲ្យមានកំណើនការនាំចេញជាមធ្យម ៩ ភាគរយ និងកំណើននៃលំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ពី ២,៧ ភាគរយ ទៅ ៥,៤ ភាគរយ។ លើសពីនេះទៅទៀត ប្រសិនបើទីតាំងនៃតំបន់ឧស្សាហកម្មត្រូវបានរៀបចំឡើងនៅក្បែរព្រំដែន ឬជាប់ព្រំដែននោះ ការនាំចេញកើនឡើងរហូតដល់ ៧,៩ ភាគរយ។[៦៥] របកគំហើញនេះ[៦៦] ក៏អាចសបញ្ជាក់ផងដែរពីផលវិជ្ជមានរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្ម ទៅលើការនាំចេញ និងលំហូរវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស របស់កម្ពុជា។[៦៧][៦៨] ផលវិជ្ជមានទាំងនេះកើតឡើងដោយការបង្កើតការងារ ការជម្រុញការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា និងការអភិវឌ្ឍជំនាញ និងការបង្កើនការហូរចេញជាវិជ្ជមាននូវចំណេះដឹង ការប្រើប្រាស់ និងសកម្មភាពពាណិជ្ជកម្មផ្សេងៗពីមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចថ្មីទាំងនេះទៅតំបន់ជុំវិញ[៦៩] និងជាងនេះទៅទៀត ដោយការបង្កើនសុខមាលភាពបុគ្គលិក និងកម្មករ ពីព្រោះថ្លៃទ្រទ្រង់ជីវភាពនៅជុំវិញតំបន់ទាំងនោះ គឺទាបជាងថ្លៃទ្រទ្រង់ជីវភាព[៧០] នៅភ្នំពេញ ដែលជាផលប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមានសម្រាប់ស្ថេរភាពសេដ្ឋកិច្ចនយោបាយកម្ពុជាក្នុងរយៈពេលវែង។[៧១]

ដូច្នេះ មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មទាំងនោះ នឹងផ្តល់លទ្ធផលវិជ្ជមានលើស្ថេរភាពនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច ពីព្រោះមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនោះជួយគាំទ្រឲ្យកាន់តែមានសមភាពសង្គម[៧២] តាមរយៈការចូលរួមចំណែកក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ការបង្កើនឱកាសការងារ ការផ្តល់ប្រាក់កម្រៃដែលប្រសើរជាងមុន ការធ្វើឲ្យថ្លៃដើមការដឹកជញ្ជូនទាបជាងមុន ការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការឧស្សាហកម្ម និងលទ្ធផល វិជ្ជមានផ្សេងៗ។ ប្រសិនបើមជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះអនុវត្តគំរូគ្រប់គ្រងតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ មជ្ឈមណ្ឌលនោះនឹងធានាឲ្យមានលទ្ធផលជាវិជ្ជមានផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។

>>>

ផែនទី ២០៖ មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មថ្មី
Map 20: New Industrial Hubs
Carte 20 : Nouveaux pôles industriels

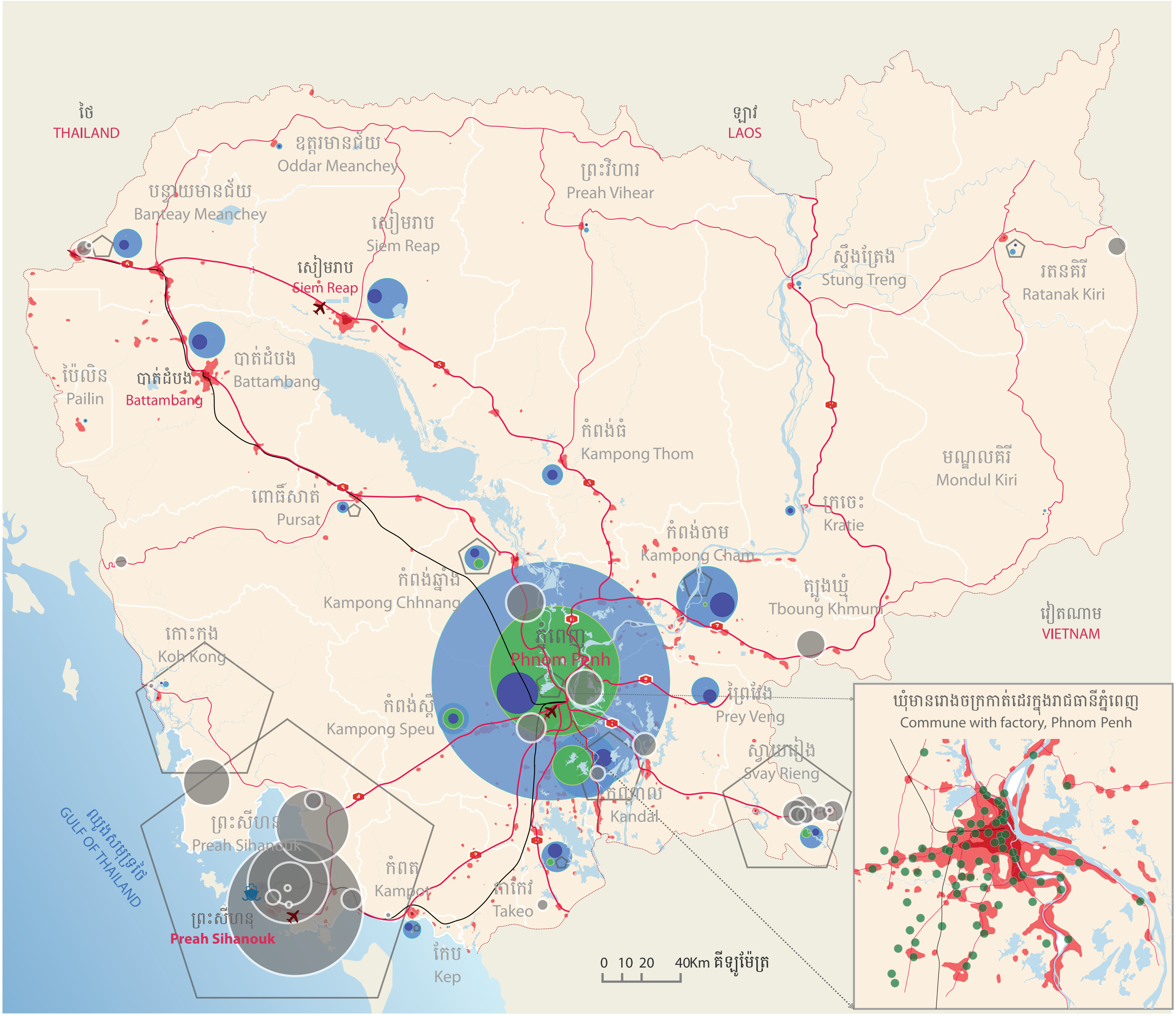

Legend កំណត់សំគាល់

- International airport ព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិ
- International seaport កំពង់ផែអន្តរជាតិ
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- National road ផ្លូវជាតិ
- Other road ផ្លូវផ្សេងទៀត
- Railway ផ្លូវដែក
- Urban density >= 10,000 people per km^2 ដង់ស៊ីតេ >= ១០.០០០នាក់ក្នុង១គីឡូម៉ែត្រការ៉េ
- Commune with factory ឃុំមានរោងចក្រ
- 2,000 <= Urban density < 10,000 people per km^2 ២.០០០នាក់ <= ដង់ស៊ីតេ <= ១០.០០០នាក់ក្នុង១គីឡូម៉ែត្រការ៉េ

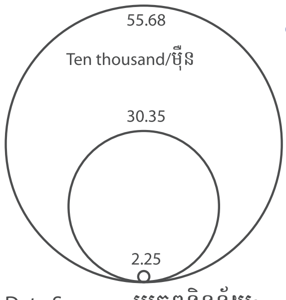

- Establishment: refers to enterprise or a part of enterprise which has fixed location, and single productive activity or principal productive activity accounted for most of the value added.
គ្រឹះស្ថានអាជីវកម្ម: សំដៅទៅលើសហគ្រាសឬផ្នែកនៃសហគ្រាសមានទីតាំងជាក់លាក់និងសកម្មភាពផលិតឯក ឬសកម្មភាពផលិតមូលដ្ឋាន ជាផ្នែកនៃតំលៃបន្ថែមភាគច្រើន
- Workers in establishment កម្មករក្នុងសហគ្រាស
- Workers in factory កម្មករក្នុងរោងចក្រកាត់ដេរ

Special Economic Zone [31]
តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស [៣១]
Ten million US$/ដប់លានដុល្លា

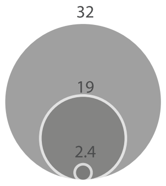

Capital investment in SEZ
ទុនវិនិយោគក្នុងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស
Ten million US$/ដប់លានដុល្លា

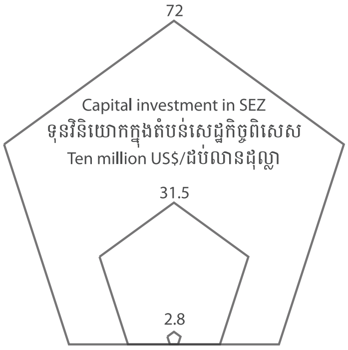

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Capital investment in SEZ, Special Economic Zones: Open Development Cambodia. "Special Economic Zones" Last modified June 09, 2016. https://cambodia.opendevelopmentmekong.net/kh/profiles/special-economic-zones/
2. Workers in factory: Garment Manufacturers Association in Cambodia (GMAC). "GMAC MEMBERS LIST" Last modified June 09, 2016. http://www.gmac-cambodia.org/ members/print.php?type=Product
3. Establishment, Workers in establishment: Analysis of the Census Results, Report No.2 Comparative Analysis by Industry: National Institute of Statistics, Ministry of Planning, Phnom Penh, Cambodia
4. Urban density: World Population. "Open access demographic data" Last modified June 20, 2016. http://www.worldpop.org.uk/

បណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូននៅកម្ពុជា

ដោយ សូ សុវណ្ណារិទ្ធ

ការកសាងបណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូន ជាកត្តាសំខាន់មួយនៃការអភិវឌ្ឍកម្ពុជា និងជាអាទិភាពមួយនៃយុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ ដំណាក់កាលទី ២ សំរាប់រដ្ឋាភិបាលនៃនិតិកាលទី ៤។

ការប៉ាន់ប្រមាណថ្មីៗ បានបញ្ជាក់ថា ៤០ ភាគរយ នៃទំនិញបានដឹកជញ្ជូនតាមរថយន្ត ប្រហែល ២០ ភាគរយតាមយន្តហោះ និងប្រមាណតែ ៥ ភាគរយ ប៉ុណ្ណោះតាមរថភ្លើង។[៧៣] ការធ្វើជំនួញនឹងនៅតែផ្អែកទៅលើតំលៃខ្ពស់នៃការដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវថ្នល់ លុះត្រាតែមានការអភិវឌ្ឍពេញលេញនូវប្រព័ន្ធផ្លូវរថភ្លើង។ គំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗ រួមមានផែនការដឹកជញ្ជូនកុងតឺន័រពីរជាន់តាមរថភ្លើង ការបង្កើនជើងធ្វើដំណើរ និងកន្លែងចំណត ឬស្ថានីយ៍ឆ្លងកាត់នៃរថភ្លើង។[៧៤] កន្លងទៅថ្មីៗនេះ បណ្តាញផ្លូវថ្នល់ នៅតែជាកត្តាចំបងក្នុងវិស័យដឹកជញ្ជូន ថ្វីបើមានក្តីបារម្ភពីគុណភាពនៃការសាងសង់ ដែលនាំឲ្យតំលៃជួសជុល និងថៃទាំខ្ពស់ក៏ដោយ។[៧៥] ជាសំខាន់វិស័យដឹកជញ្ជូន បានចូលរួមចំនែកប្រហែល ៦,៨ ភាគរយនៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក (ផសស) ជាតិនៅឆ្នាំ២០១១[៧៦] ហើយពីឆ្នាំ២០១២ ដល់ឆ្នាំ២០១៥ បានចូលរួមគាំទ្រកំណើនប្រចាំឆ្នាំ នៃអាហារ័ណ និងនីហារ័ណ ប្រហែល ១២ និង១៤ ភាគរយ។[៧៧]

ជំនួយពីគំរោងទ្វេភាគី និងស្ថាប័នអន្តរជាតិនានា បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ឧទាហរណ៍ ផ្លូវជាតិលេខ៥ និងត្រូវពង្រីកដល់ទៅបួនជួរ។ វាជាផ្នែកមួយនៃគំរោងអភិវឌ្ឍន៍បណ្តាញគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូននៃមហាអនុតំបន់មេគង្គ ដែលមានប្រវែង ៥៧៥ គ.ម។ គំរោងនេះចាប់ផ្តើម នៅឆ្នាំ២០១៥ និង បញ្ចប់នៅឆ្នាំ២០២០ ខាងមុខនេះ ដែលមានតំលៃ ៤០០ លានដុល្លារអាមេរិក។[៧៨] ការចូលរួមនៃវិស័យឯកជនក្នុងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូន គឺជាយុទ្ធសាស្រ្តអាទិភាពមួយនៃការអភិវឌ្ឍបណ្តាញដឹកជញ្ជូននៅកម្ពុជា។[៧៩]

ខេត្តព្រះសីហនុ ជាកំពង់ផែមួយ ក្នុងចំណោមកំពង់ផែធំទាំងបីនៅកម្ពុជា។ ការវិនិយោគនៅឆ្នាំ២០១៥ មានទំនិញឆ្លងកាត់កំពង់ផែនេះ ប្រមាណ ៣,៨ លានតោន ដោយមិនគិតបញ្ចូលកុងតឺន័រចំនួន ៣៩១.០០០ ដែលមានប្រវែង ២០ ហ្វ៊ីត(ប្រហែល ៦ ម៉ែត្រ)។ ប៉ុន្តែតំរូវការដឹកជញ្ជូនតាមសមុទ្រ កំពុងតែមានការកើនឡើង ដូច្នេះហើយ ផែនការសាងសង់កំពង់ផែមួយទៀត នៅទីក្រុងកែប ត្រូវបានអនុម័ត ហើយគ្រោងនឹងបញ្ចប់នៅឆ្នាំ២០១៩ ដែលមានទឹកប្រាក់ចំនួន ៣០០ លានដុល្លារអាមេរិក។

គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាល រួមមាន៖ ការភិវឌ្ឍន៍តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស[៨០] គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ឧស្សាហកម្ម ២០១៥-២០២៥[៨១] យុទ្ធសាស្រ្តសមាហរណកម្មពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា ២០១៣-២០១៨[៨២] និងផែនការយុទ្ធសាស្រ្តអភិវឌ្ឍន៍វិស័យទេសចរណ៍ ២០១០-២០២០[៨៣] នឹងបង្កើនតំរូវការវិនិយោគទៅលើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន។[៨៤] កិច្ចព្រមព្រៀង កាន់តែមានភាពទូលំទូលាយថែមទៀត ប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមកនេះ បានកាត់បន្ថយការចំណាយពាក់ព័ន្ធនឹងការដឹកជញ្ជូននៅកម្ពុជា និងបានលើកស្ទួយប្រទេសនេះឲ្យឡើងដល់លេខរៀងទី ២៩ ក្នុងការវាយតំលៃរបស់ធានាគារពិភពលោក។[៨៥] ប៉ុន្តែដើម្បីបង្កើនសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជាមួយបណ្តាប្រទេសអាស៊ាន ចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងធនធានមនុស្ស បន្សុីបែបបទគតិយុត្ត និងរដ្ឋបាលនៃពន្ធគយ និងដឹកជញ្ជូនជាមួយនឹងយន្តការនៃបណ្តាប្រទេសអាស៊ាន។

>>>

ផែនទី ២១៖ បណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
Map 21: Transport infrastructure network in Cambodia
Carte 21 : Réseau d'infrastructure de transport au Cambodge

ផែនទី ២១ - Map 21

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. International entrance and GMS infrastructure dataset: Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group (IRITWG). "Overview on Transport Infrastructure Sectors in the Kingdom of Cambodia (5th Edition)" Last modified May 17, 2016. https://data.opendevelopmentmekong.net/library_record/overview-of-the-transport-infrastructure-sector-in-the-kingdom-of-cambodia
2. Main City/ International airport/ International sea port/ Hydropower dams/ railway: Open Development Cambodia. "Spatial Dataset" Last modified May 2, 2016. https://data.opendevelopmentmekong.net/dataset?extras_odm_spatial_range=kh
3. Water body/ International boundary (unofficial boundary derived from provincial boundary)/ National road: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 1, P 3-5. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.

Map 21

TRANSPORT INFRASTRUCTURE NETWORK IN CAMBODIA

ORIGINAL TEXT BY Sovannarith SO

The construction of the transport infrastructure network is a key factor in Cambodia's ongoing development and, as such, it is a priority for the government as outlined in Rectangular Strategy Phase II of the Fourth Legislature.

With broad estimates suggesting that trucks currently carry around 40 percent of freight, air around 20 percent and rail just 5 percent[73], businesses will continue to rely on the relatively expensive road network until Cambodia's rail system is further developed. New initiatives include plans to, for example, double-stack containers on trains, increase the frequency of trains and modernize train crossings[74]. But in the short-term, the road network remains key, despite concerns about the poor quality of construction that often results in high maintenance costs[75].

In 2011, the transport sector accounted for about 6.8 percent of GDP[76] and, from 2012 to 2015, has supported the annual growth in exports and imports[77] of 12 and 14 percent, respectively. Support from bilateral and international organizations has enabled work to start on, for instance, National Road 5. This will be expanded from two to four lanes as part of the development of the Greater Mekong Sub-region transport corridor, covering 575 km. This will be completed in 2020 at a cost of about USD 400 million[78]. Private sector participation in transport infrastructure development is also a strategic priority.[79]

Sihanoukville is one of the three main ports in Cambodia and investment enabled it in 2015 to handle cargo equivalent to 3.8 million tons, excluding 391,000 Twenty Foot Equivalent Units. Demand for sea cargo is growing, so approval has been granted for another port to be built in Kep, planned for completion in 2019 at a cost of USD 300 million. Government policies including the development of the Special Economic Zones[80], the Industrial Development Policy (2015 -2025)[81], the Cambodia Trade Integration Strategy (2013-2018)[82] and the Tourism Development Strategic Plan (2012-2020)[83] all boost the need for, and investment in, transport infrastructure.[84] In the past few years, more comprehensive agreements have already reduced the cost of logistics in Cambodia, enabling it to rise 29 places in the Logistics Performance Ranking of the World Bank[85]. But, for Cambodia's economy to be more fully integrated within ASEAN, there is a need for further strengthening of human resources and the streamlining of transport and customs procedures with other ASEAN countries.

RÉSEAU D'INFRASTRUCTURES DE TRANSPORT AU CAMBODGE

PAR Sovannarith SO

La construction du réseau d'infrastructures de transport est un facteur clé du développement actuel du Cambodge et, en tant que tel, il constitue une priorité pour le gouvernement, comme cela est souligné dans sa Stratégie rectangulaire de la quatrième législature (Phase II).

Selon des estimations approximatives, les camions transporteraient actuellement environ 40 % du fret, les transports aériens environ 20 %, et les transports ferroviaires seulement 5 %[73]. Les entreprises continueront alors de compter sur le réseau routier, relativement bon marché, jusqu'à ce que le système ferroviaire soit développé davantage. De nouvelles initiatives incluent notamment des plans visant à utiliser un double niveau de chargement de conteneurs dans les trains, à accroître la fréquence des trains, et à moderniser les passages à niveau[74]. Mais à court terme, le réseau routier demeure essentiel, en dépit des préoccupations relatives à la piètre qualité de la construction qui entraîne souvent des frais de maintenance élevés[75].

En 2011, le secteur des transports représentait environ 6,8 % du PIB[76], et de 2012 à 2015, il a soutenu la croissance annuelle des exportations et des importations[77] respectivement à hauteur de 12 % et de 14 %.

Le soutien des organisations bilatérales et internationales a permis d'initier les travaux, par exemple sur la route nationale 5, qui passera de deux à quatre voies dans le cadre du développement du corridor de transport de la Sous-région du Bassin du Mékong, couvrant 575 km. Les travaux seront achevés en 2020 et coûteront environ 400 millions de dollars américains[78]. La participation du secteur privé dans le développement des infrastructures de transport est également une priorité stratégique.[79]

Sihanoukville est l'un des trois principaux ports du Cambodge et, grâce aux investissements réalisés en 2015, le volume des cargaisons acheminées via le port équivalait à 3,8 millions de tonnes, excluant 391 000 EVP (unités d'équivalents vingt pieds) de conteneurs. Face à une demande croissante de transport maritime, le gouvernement a également fait droit à la demande d'un nouveau permis de construction d'un autre port dans la province de Kep, dont la date de fin des travaux est prévue pour 2019, pour un coût de 300 millions de dollars américains.

Les politiques du gouvernement, notamment le développement des Zones économiques spéciales[80], la Politique de développement industriel (2015-2025)[81], la Stratégie d'intégration commerciale du Cambodge (2013-2018)[82] et le Plan stratégique de développement du tourisme (2012-2020)[83] renforcent toutes la nécessité d'investir dans des infrastructures de transport[84]. Ces dernières années, des accords plus exhaustifs ont déjà réduit les frais de logistique au Cambodge, lequel a ainsi gagné 29 places dans le classement de la performance logistique de la Banque mondiale[85]. Toutefois, pour que l'économie du Cambodge soit encore plus pleinement intégrée à l'ANASE, il est nécessaire de renforcer les ressources humaines ainsi que l'harmonisation des procédures douanières avec d'autres pays de l'ANASE.

FORESTS AND CONSERVATION BY Marie MELLAC

The diverse natural settings and conditions found in Cambodia make it attractive to many different types of actor: from managers, scientists, ecologists and tourists to natural resource users and fishermen, or even poachers. Their differing needs and expectations have led to a paradoxical situation, especially in the extensive wetlands and different types of forest,[86] because the apparently consistent conservation system that has been put in place does not work effectively.

The country's considerable mechanism for nature conservation shows that it has made rapid progress in this domain.

In addition to national legislation, it applies more than 10 different types of management status[87] to over 5 million hectares of land,[88] or about a third of its territory. NGOs and international organizations[89] also work in natural spaces, developing their own actions and playing an important role in designing and funding the mechanism. Even so, Cambodia had the third highest rate of deforestation in the world between 2002 and 2012,[90] while losses in biodiversity as well as a substantial number of endangered species (including 37 species of mammals) in this country have been causing concern among conservationists.[91]

This situation is often blamed on poaching and pressure from local and migrant populations, but in reality the main reason is that economic development takes precedence over conservation. The most striking example of this is the allocation of land concessions within Protected Areas (Map 22[92]) by the very ministries responsible for Protected Forests (the Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries) and Protected Areas (the Ministry of Environment). Both ministries were recently restructured, and measures have been taken to annul some of what were regarded as the least useful agricultural concessions. Nevertheless, much still needs to be done to reconcile environmental and development concerns, and to ensure that forests and different natural settings can continue to support the livelihoods of local people who have used them for thousands of years,[93] while fulfilling important ecological and economic functions that serve the national interest.

Map 22a

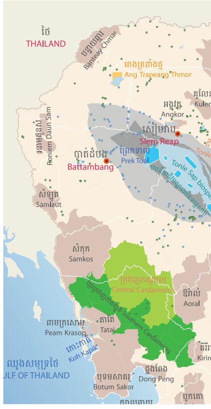

Map 22b

FORÊTS ET PROTECTION DE LA NATURE

TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Bénéficiant de conditions naturelles variées, le Cambodge offre une diversité de milieux qui attire l'attention de nombreux acteurs : gestionnaires, scientifiques, écologistes, touristes, mais aussi exploitants, pêcheurs ou encore braconniers. La variété des attentes place ces milieux, notamment les espaces humides particulièrement étendus et les différents types de forêts[86], dans une situation paradoxale puisque leur système de protection, apparemment conséquent, ne remplit pas sa mission de façon efficace ni suffisante.

Le dispositif de protection de la nature est important et témoigne du développement rapide du pays dans ce domaine.

Outre les réglementations, il repose sur plus d'une dizaine de statuts de gestion différents[87], qui concernent plus de cinq millions d'hectares[88], soit environ un tiers de la superficie du pays. Les espaces naturels bénéficient aussi de l'attention d'ONG et d'organisations internationales[89], qui développent leurs propres actions et contribuent grandement à la conception et au financement du dispositif, dont l'efficacité demeure relative. Le Cambodge a connu le troisième taux de déforestation le plus élevé au monde entre 2002 et 2012[90] et est engagé dans un processus d'érosion de la biodiversité, qui inquiète les conservationnistes, avec un nombre important d'espèces répertoriées en danger (dont 37 mammifères)[91].

Le braconnage et les pressions exercées par les populations locales et migrantes sont souvent invoqués, mais ces explications en cachent une autre, plus fondamentale : le développement économique prime sur la protection. L'exemple le plus frappant est celui des concessions foncières mises en place au sein même des espaces protégés[92] (carte 22) par les ministères qui en ont la charge (Ministère de l'Agriculture, des Forêts et de la Pêche pour les forêts protégées et Ministère de l'Environnement pour les aires protégées). Une restructuration de ces deux ministères a récemment eu lieu et des dispositions ont été prises pour annuler une partie des concessions agricoles considérées comme les moins efficaces. Il reste néanmoins beaucoup à faire pour concilier environnement et développement et permettre que les différents milieux – notamment la forêt – demeurent le support de vie des populations locales qui les valorisent depuis des millénaires[93], tout en remplissant des fonctions écologiques et économiques d'intérêt national.

ព្រៃឈើនិងការការពារ ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ដោយមានអំណោយផលពីលក្ខខណ្ឌធម្មជាតិដែលប្រកបដោយពិពិធភាព ប្រទេសកម្ពុជាបានទាក់ទាញចំណាប់អារម្មណ៍អ្នកពាក់ព័ន្ធជាច្រើនក្រុមដូចជាអ្នកគ្រប់គ្រង អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ អ្នកជំនាញប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងភ្ញៀវទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាអ្នកធ្វើអាជីវកម្មផ្នែកធនធានធម្មជាតិ អ្នកនេសាទ និងអ្នកប្រមាញ់។ តម្រូវការនិងការរំពឹងទុកផ្សេងៗគ្នាបានបង្កើតឲ្យមានស្ថានភាពប្រទាំងប្រទើសជាពិសេសនៅតំបន់ដីសើមដ៏ធំទូលាយ និងតំបន់ព្រៃឈើប្រភេទនានា[៨៦] ទោះបីជាមានប្រព័ន្ធការពារធនធានធម្មជាតិជាច្រើន ប៉ុន្តែប្រព័ន្ធទាំងនេះពុំទាន់ដំណើការពេញលេញនៅឡើយ។

យន្តការការពារធនធានធម្មជាតិ គឺមានសារៈសំខាន់ និងជាសក្ខីកម្មនៃការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សរបស់ប្រទេសក្នុងវិស័យនេះ។

ទាក់ទងនឹងយន្តការការពារធនធានធម្មជាតិ លក្ខន្តិកៈគ្រប់គ្រងជាង១០ បន្ថែមទៅលើបទប្បញ្ញត្តិដែលមានស្រាប់[៨៧] ត្រូវបានអនុវត្តទៅលើផ្ទៃដីជាង៥លានហិកតា[៨៨] ឬស្មើនឹងមួយភាគបីនៃផ្ទៃដីរបស់ប្រទេស។ តំបន់ការពារនេះ គឺជាចំណុចទាក់ទាញរបស់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងអង្គការអន្តរជាតិ[៨៩] ដែលអភិវឌ្ឍសកម្មភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងផ្តល់ជាគំនិតទស្សនាទាន ក៏ដូចជាហិរញ្ញប្បទានគាំទ្រដល់យន្តការនេះ ដែលនៅមានប្រសិទ្ធភាពជាបង្គួរនៅឡើយ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ កម្ពុជាមានអត្រានៃការកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើខ្ពស់ជាងគេទីបីក្នុងពិភពលោកពីឆ្នាំ២០០២ ដល់ឆ្នាំ២០១២[៩០] ខណៈដែលការបាត់បង់ជីវចម្រុះ និងសត្វជិតផុតពូជជាច្រើនប្រភេទក្នុងប្រទេស (រួមទាំងថនិកសត្វចំនួន ៣៧ប្រភេទ)បណ្តាលឱ្យមានការព្រួយបារម្ភពីសំណាក់អ្នកអភិរក្សធម្មជាតិ។[៩១]

ជារឿយៗស្ថានភាពនេះត្រូវបានបន្ទោសថា បណ្តាលមកពីការប្រមាញ់ខុសច្បាប់ និងសម្ពាធពីប្រជាជននៅមូលដ្ឋាន និងប្រជាជនទេសន្តប្រវេសន៍។ ក៏ប៉ុន្តែ ជាក់ស្តែងមូលហេតុចម្បងគឺបណ្តាលមកពីការផ្តល់អាទិភាពទៅលើការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាងការអភិរក្ស។ ឧទាហរណ៍ដ៏ច្បាស់បំផុតនោះគឺការបែងចែកដីសម្បទាននៅក្នុងតំបន់ការពារ[៩២] (ផែនទី២២) ដោយក្រសួងពាក់ព័ន្ធដែលទទួលខុសត្រូវលើព្រៃការពារ (ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ) និងតំបន់ការពារ (ក្រសួងបរិស្ថាន)។ ថ្មីៗនេះ ក្រសួងទាំងពីរបានកែសម្រួលរចនាសម្ព័ន្ធ និងបានចាត់វិធានការដើម្បីធ្វើនិរាករណ៍ចំពោះដីសម្បទានកសិកម្មមួយចំនួនដែលចាត់ទុកថា ពុំសូវមានប្រយោជន៍។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី មានកិច្ចការជាច្រើនដែលត្រូវអនុវត្តដើម្បីធ្វើឲ្យមានតុល្យភាពរវាងបរិស្ថាន និងការអភិវឌ្ឍ ហើយដើម្បីធានាថា ទីតាំងធម្មជាតិនានាជាពិសេសព្រៃឈើនៅបន្តគាំទ្រដល់ការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ប្រជាជននៅមូលដ្ឋានដែលបានប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះអស់រយៈកាលរាប់ពាន់ឆ្នាំមកហើយ[៩៣] និងធានាទៀតថាទីតាំងធម្មជាតិទាំងនោះក៏នៅតែបំពេញមុខងារអេកូឡូស៊ី និងសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់ដើម្បីបម្រើដល់ផលប្រយោជន៍ជាតិ។

>>>

ផែនទី ២២៖ ប្រព័ន្ធការពារបរិស្ថាន និង គម្របរុក្ខជាតិឆ្នាំ២០១៥
Map 22: The environmental protection system and tree cover in 2015
Carte 22 : Système de protection environnementale et couvert forestier en 2015

ផែនទី ២២a - Map 22a

ផែនទី ២២b - Map 22b

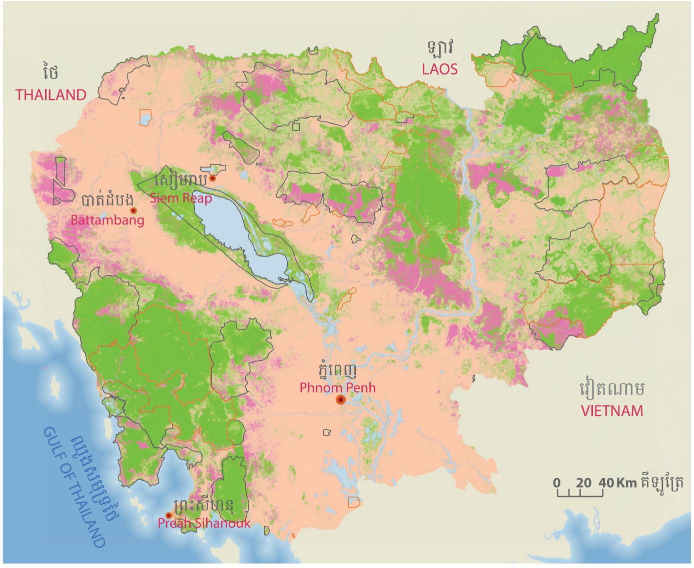

Legend កំណត់សំគាល់

- Main city ទីក្រុងសំខាន់ៗ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Water body ផ្ទៃទឹក

Under MAFF ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងកសិកម្ម

- Community fishery សហគមន៍នេសាទ
- Community forestry (approved or agreement already signed) សហគមន៍ព្រៃឈើ (អនុម័ត ឬ ចុះហត្ថលេខាបង្កើត)

Transfer from MAFF to MoE managment in 2016 ផ្លាស់ប្តូរពីក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងកសិកម្មមកក្រសួងបរិស្ថានក្នុងឆ្នាំ២០១៦

- Crane conservation តំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀល
- Protected and conservation forest តំបន់ព្រៃការពារនិងអភិរក្សព្រៃឈើ
- Production forest ព្រៃផ្តល់ផល

Under MoE ក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ក្រសួងបរិស្ថាន

- Protected area តំបន់ការពារធម្មជាតិ
- Ramsar, Fish sanctuary and Marine area តំបន់រ៉ាមសារ, តំបន់អភិរក្សជលផល, និងតំបន់ការពារសមុទ្រ

Tonle sap biosphere area បរិមណ្ឌលជីវមណ្ឌលបឹងទន្លេសាប

- Core area តំបន់ស្នូល
- Buffer zone តំបន់ទ្រនាប់
- Transition area តំបន់មានការផ្លាស់ប្តូរ

Legend កំណត់សំគាល់

- Non tree cover ដីគ្មានគម្របរុក្ខជាតិ
- Tree cover < 50% គម្របរុក្ខជាតិតូចជាង ៥០%
- Tree cover >= 50% គម្របរុក្ខជាតិច្រើនជាង៥០%
- Tree cover lost area 2000-2015 គម្របព្រៃឈើបាត់បង់ចន្លោះឆ្នាំ ២០០០-២០១៥
- Protected and conservation forest, production forest and crane conservation តំបន់ព្រៃការពារ និងអភិរក្សព្រៃឈើ, ព្រៃផ្តល់ផល និងតំបន់អភិរក្សសត្វក្រៀល
- Protected area តំបន់ការពារ

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Protected area/protected forest: *accessed on Jun 02, 2016, https://cambodia.opendevelopmentmekong.net/profiles/natural-protected-areas/*
2. Economic Census 2011. *accessed on May 09, 2016, https://cambodia.opendevelopmentmekong.net/profiles/economic-land-concessions/ http://www.licadho-cambodia.org/land_concessions/*
3. Provincial capital and boundary/water body: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 1, P 5. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.
4. International boundary: unofficial boundary derived from provincial boundary
5. Tree cover from Global forest watch: *accessed on Feb 29, 2016, http://earthenginepartners.appspot.com/science-2013-global-forest/download_v1.2.html*

Map 22a

Map 22b

ប្រព័ន្ធតំបន់ការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិ

ដោយ សូ សុវណ្ណារិទ្ធ

ប្រព័ន្ធតំបន់ការពារ គឺជាធាតុសំខាន់មួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចសង្គមនៅកម្ពុជា។[៩៤] រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតតំបន់អភិរក្ស និងការពារ (PCA) ចំនួន ៤១ កន្លែង ក្នុងនោះ ២៣ កន្លែងជាតំបន់ការពារធម្មជាតិ ១៣ កន្លែងជាដែនអភិរក្ស និងការពារព្រៃឈើ និង ៥ កន្លែងជាតំបន់ប្រើប្រាស់ចំរុះ ដូចដែលបានបង្ហាញក្នុងផែនទី២២។ នៅឆ្នាំ ២០១៦ តំបន់ PCA គ្របដណ្តប់ប្រមាណ ៣៤% នៃផ្ទៃប្រទេសកម្ពុជា (១៧,៦៥១,៥០០ ហ.ត)។ ព្រំប្រទល់នៃតំបន់ទាំងនោះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅក្នុងទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ១៩៩០ និងដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ២០០០ ដោយផ្អែកលើកំណត់ត្រាជាប្រវត្តិ និងប្រភេទនៃជីវៈចំរុះ ហើយការកំណត់ព្រំប្រទល់នេះពុំសូវមានការចុះពិនិត្យជាក់ស្តែង ដោយសារទំនាស់ឥតឈប់ឈរពេលនោះ។[៩៥] នៅក្នុង PCA ភាគច្រើនមានភូមិ ព្រោះគេមិនបានដឹងពីការតាំងលំនៅរបស់ប្រជាជនឡើយ នៅពេលកំណត់ព្រំប្រទល់ PCA។[៩៦]

តំបន់ PCA ទាំងនោះកំពុងទទួលសម្ពាធ ពីកំណើននៃការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិ សំរាប់បំពេញតំរូវការជីវភាព និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម។

កត្តាប្រឈមរួមមាន៖ កំណើន និងបំលាស់ទីនៃប្រជាជន និងការអភិវឌ្ឍយ៉ាងលឿន ផ្នែកនគរូបនីយកម្ម[៩៧] ដែលបណ្តាលឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរតំរូវការនៃការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិ។ រាជរដ្ឋាភិបាល បានអនុម័តក្របខ័ណ្ឌគតិយុត្តិ និងបទប្បញ្ញត្តិមួយចំនួនរួមមាន៖ ច្បាប់ការពារបរិស្ថាន និងគ្រប់គ្រងធម្មជាតិ ឆ្នាំ១៩៩៦ ច្បាប់ព្រៃឈើ ឆ្នាំ២០០២ ច្បាប់ជលផល ឆ្នាំ២០០៦ ច្បាប់គ្រប់គ្រង ធនធានទឹក ឆ្នាំ២០០៧ ច្បាប់ការពារតំបន់ធម្មជាតិ ឆ្នាំ ២០០៨ ដើម្បីផ្តល់យន្តការ យុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រង PCA។[៩៨] ប្រហែល ៨៤ ភាគរយនៃ PCA រងគ្រោះដោយផែនការគ្រប់គ្រងមិនមានប្រសិទ្ធភាព និង កង្វះខាតបុគ្គលិក ថវិកា និងចំណេះដឹងបច្ចេកទេស និង បច្ចុប្បន្នភាពព័ត៌មាន ស្តីពីជីវៈចំរុះ សំរាប់ការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ក្តីបារម្ភពីសន្តិសុខ ការកាប់ឈើមិនមានចីរភាព និងពាណិជ្ជកម្មសត្វព្រៃខុសច្បាប់។[៩៩]

ដែនការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិមានកាលានុវត្តភាពធំធេងណាស់ ថ្វីបើកំពុងជួបប្រទះ កត្តាប្រឈមនានាដែលត្រូវដោះស្រាយក៏ដោយ។ ខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច តំបន់ PCA ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ ទៅទស្សនាឧទ្យានធម្មជាតិ និង តំបន់អភិរក្ស។ ដែនការពារ និងអភិរក្សធម្មជាតិទាំងនោះ សំបូរទៅដោយធនធានធម្មជាតិ ហើយប្រសិនបើគ្រប់គ្រងបានត្រឹមត្រូវ អភិវឌ្ឍមានចីរភាព តំបន់ទាំងនោះ អាចផ្តល់ការងារ ចំណូល និងអាចចូលរួមចំណែកដល់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព។ សំរាប់កិច្ចការពារបរិស្ថាន តំបន់ PCA ផ្តល់ជាមូលដ្ឋានសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងសហគមន៍ និងស្ថាប័នសាធារណៈនានា ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ។[១០០] ការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ទេសចរណ៍ធម្មជាតិ អាចពង្រីក និងបង្កើនបានតាមរយៈការកសាង និងអនុវត្តផែនការប្រើប្រាស់ដីធ្លី ដោយអនុលោមតាមនីតិរដ្ឋ។ យន្តការនេះ មានកាលានុវត្តភាព ដើម្បីរក្សាតំបន់អភិរក្ស ដែលសម្បូរដោយធនធានធម្មជាតិ និងរក្សាតុល្យភាព ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម និងកិច្ចការពារបរិស្ថានក្នុងពេលដំណាលគ្នា។

PROTECTION AND CONSERVATION AREAS SYSTEM ORIGINAL TEXT BY Sovannarith SO

The system of Protected Areas is an essential element of Socio-Economic Development Strategy in Cambodia.[94] The 41 Protected and Conservation Areas (PCAs), including 23 Protected Areas, 13 Protected and Conservation Forests and five Multiple Use Areas (shown in Map 22), were created by the Royal Government of Cambodia (RGC). In 2016, the PCAs covered about 34 percent of the Cambodian land surface (17,651,500 hectares). Their boundaries were drawn in the 1990s and early 2000s based on historical records and habitat types with limited field work due to ongoing conflicts at that time.[95] Most PCAs include villages, where the location of settlements was not known when the PCA boundaries were drawn.[96]

The PCAs face pressures from rising competition to exploit natural resources for both subsistence and commercial purposes. They also face challenges from population growth, movement of people and rapid urbanization.[97] This has led to a rapid change in the use of land and natural resources. A number of laws and regulations (the 1996 Law on Environmental Protection and Management of Natural Resources, the 2002 Forestry Law, the 2006 Fisheries Law, the 2007 Water Resources Management Law, and the 2008 Protected Area Law) were developed by the RGC to provide strategic policy frameworks for effective PCA management.[98] About 84 percent of PCAs suffer from inefficient management plans and shortcomings such as insufficient staff, budget and technical knowledge, a lack of up-dated information about biodiversity for decision-making, security concerns, unsustainable or illegal logging, and illegal wildlife trade.[99]

Despite the challenges, Cambodia's PCAs present significant opportunities. Economically, the PCAs attract tourists to visit national parks and conservation sites. They contain a wealth of natural resources and, properly managed and developed, they can provide employment and income, and can contribute to sustainable development. For environmental protection, the PCAs act as a focal point for activities involving community groups and government departments concerned with conservation.[100] Expanding and creating community eco-tourism sites can be accomplished through effective land use planning under the rule of law. This has the potential to protect the country's most sensitive areas and balance economic and social development with environmental protection.

SYSTÈME DES ZONES PROTÉGÉES ET DES SITES DE CONSERVATION PAR Sovannarith SO

Le système des zones protégées est un élément essentiel de la Stratégie de développement socio-économique au Cambodge.[94] 41 zones protégées et sites de conservation, à savoir 23 zones protégées, 13 zones protégées et forêts de conservation et cinq zones à usage multiple (voir Carte 22), ont été créées par le Gouvernement royal du Cambodge. En 2016, les zones protégées et sites de conservation représentaient environ 34 % de la superficie du Cambodge (17 651 500 hectares). Leurs délimitations ont été tracées dans les années 1990 et au début des années 2000 sur la base d'archives historiques et en raison de leurs types d'habitat, et les travaux sur le terrain ont été limités en raison des conflits existants à cette époque.[95] La plupart des zones protégées et sites de conservation incluent des villages, dans lesquels l'emplacement des habitations n'était pas connu lorsque lesdites délimitations avaient été tracées.[96]

Les zones protégées et sites de conservation sont confrontés à des pressions découlant de la concurrence croissante eu égard à l'exploitation des ressources naturelles tant à des fins de subsistance que commerciales. Ces zones protégées et sites de conservation doivent également faire face à des défis en raison de la croissance démographique, de la circulation des personnes et de l'urbanisation rapide.[97] Cela a entraîné un changement rapide dans l'utilisation de la terre et des ressources naturelles. Un certain nombre de lois et règlements (la loi sur la protection de l'environnement et la gestion des ressources naturelles adoptée en 1996, la loi sur les forêts de 2002, la loi sur la pêche de 2006, la loi sur la gestion des ressources en eau de 2007 et la loi sur les zones protégées de 2008) ont été élaborées par le Gouvernement royal du Cambodge pour apporter un cadre de politique stratégique à des fins de gestion efficace des zones protégées et des sites de conservation.[98] Environ 84 % des zones protégées et sites de conservation pâtissent de plans de gestion inefficaces et de lacunes telles qu'une pénurie en personnel, en ressources budgétaires et en connaissances techniques, ainsi que d'un manque d'informations mises à jour sur la biodiversité aux fins de prise de décision. S'ajoutent des préoccupations relatives à la sécurité, l'exploitation forestière illicite ou non durable et le commerce illicite de la faune.[99]

En dépit de ces difficultés, les zones protégées et sites de conservation du Cambodge présentent des opportunités significatives. D'un point de vue économique, les zones protégées et les sites de conservation attirent des touristes qui souhaitent visiter des parcs nationaux et zones de conservation. Ils regorgent de ressources naturelles et, lorsque gérés et développés à bon escient, peuvent générer des emplois et des revenus, ainsi que contribuer au développement durable. S'agissant de la protection de l'environnement, les zones protégées et sites de conservation sont un point central pour des activités impliquant des communautés et les différentes administrations du gouvernement en charge de la conservation.[100] L'expansion et la création de sites d'écotourisme communautaire peuvent être mises en œuvre grâce à une planification efficace de l'utilisation des sols, sous le contrôle d'un État de droit. Cela permet, d'une part, de protéger les zones les plus sensibles du pays et, d'autre part, de contribuer à l'équilibre entre le développement économique et social et la protection de l'environnement.

Map 22a

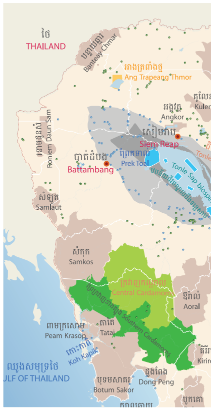

Map 22b

សម្បទានសេដ្ឋកិច្ច និងគំរូថ្មីនៃវិស័យកសិកម្ម

ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

ប្រព័ន្ធដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចដែលបានបង្កើតឡើងនៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ (រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៨៩) និងដែលត្រូវបានគាំទ្រដោយអង្គការអន្តរជាតិនានារួមមាន ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីនិងធនាគារពិភពលោកនោះមានគោលបំណងលើកតម្កើងការប្រើប្រាស់ឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពនូវធនធានដែលសំបូរបែប និងពុំទាន់ប្រើប្រាស់អស់សក្តានុពលសម្រាប់ជម្រុញសន្ទុះវិស័យឯកជន និងបង្កើនធនធានរបស់ជាតិដែលនឹងត្រូវធ្វើការបែងចែកឡើងវិញនៅក្នុងសង្គម។ នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៩០ ការធ្វើសម្បទានភាគច្រើនគឺពាក់ព័ន្ធនឹងព្រៃឈើ និងការនេសាទដែលជាធនធានងាយទាញយកផលចំណេញ និងចំណាយតិចក្នុងប្រតិបត្តិការ។ ផ្ទៃដីសម្បទានព្រៃឈើបានកើនឡើងយ៉ាងឆាប់រហ័សរហូតដល់ ៧លានហិកតាក្នុងឆ្នាំ២០០១។[១០១] ការអនុវត្តសម្បទានព្រៃឈើដោយគ្មានក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ច្បាស់លាស់[១០២] ហើយដែលមិនទទួលបានចំណូលដូចព្យាករណ៍ទុកនោះ[១០៣] បង្កឲ្យមានភាពចម្រូងចម្រាស់ក្នុងអាជីវកម្មព្រៃឈើដែលនាំឲ្យមាន៖ ការបញ្ឈប់ការនាំឈើចេញក្នុងឆ្នាំ១៩៩៦ កំណែទម្រង់វិស័យរុក្ខាប្រមាញ់ពីឆ្នាំ១៩៩៩ ការអនុម័តច្បាប់ព្រៃឈើថ្មីឆ្នាំ២០០២ ការផ្អាកសកម្មភាពដឹកជញ្ជូនឈើការលុបចោលជាស្ថាពរនូវប្រព័ន្ធសម្បទានព្រៃឈើនាឆ្នាំ២០០៤ និងការធ្វើពហិការទំនាក់ទំនងរបស់កម្ពុជាជាមួយមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (FMI) នាឆ្នាំ២០០៦។

ស្របពេលនឹងការពង្រឹងវិស័យកសិកម្ម (ធនាគារពិភពលោកឆ្នាំ២០០៧) និងដោយមានការគាំទ្ររបស់ធនាគារពិភពលោកប្រព័ន្ធសម្បទានព្រៃឈើត្រូវបានតម្រង់ទិសទៅរកកសិ-ឧស្សាហកម្ម ដែលមានកំពុងមានកំណើនសេចក្តីត្រូវការហើយដែលត្រូវបានរំពឹងទុកថា មាននិរន្តរភាព (មានផលិតកម្ម និងចំការខ្នាតធំយូរអង្វែង)។ ការធ្វើសម្បទានទាំងនេះដែលមានទំហំ ២,១លានហិកតា ក្នុងពាក់កណ្តាលឆ្នាំ២០១៥ (យោងតាមរបាយការណ៍លីកាដូ) ឬ ១,៦លានហិកតានាឆ្នាំ២០១៦[១០៤] (យោងតាមប្រភពផ្លូវការ) ត្រូវបានជំទាស់ដោយប្រជាពលរដ្ឋដែលបង្កឲ្យមានវិវាទ ហើយពេលខ្លះបណ្តាលឲ្យមានអំពើហិង្សាដូច្នេះហើយទើបជំរុញឲ្យមានតំរូវការនិយ័តកម្មថ្មីលើវិស័យនេះ។ នៅឆ្នាំ២០១២ សារាចរលេខ០១ ដាក់ចេញនូវវិធានការណ៍ ៣ ចំណុច គឺការផ្អាកជាបណ្តោះអាសន្ននូវការផ្តល់ដីសម្បទានការទទួលស្គាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី និងលំនៅដ្ឋានរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងបរិវេណដីសម្បទាន និងការធ្វើអធិការ-កិច្ចលើដីសម្បទាន។

សារាចរនេះបានបញ្ចប់ ហើយសម្បទានមួយចំនួនត្រូវបានលុបចោល និងកំណត់ទំហំឡើងវិញ ហើយមានការរៀបចំឡើងវិញនូវរចនាសម្ព័ន្ធស្ថាប័នទទួលបន្ទុកគ្រប់គ្រងសម្បទាន។[១០៥]

ក៏ប៉ុន្តែបញ្ហាចំរូងចំរាស់នៅតែកើតមានដដែលធ្វើឲ្យមានការពិភាក្សាយ៉ាងទូលំទូលាយនៅក្រៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ អាស្រ័យដោយមូលហេតុនៃជម្លោះដែលកាន់តែរីករាលដាល និងការបង្កអស្ថេរភាពចំពោះស្ថាប័ននាននោះការផ្តល់ដីសម្បទានទំហំធំៗបានក្លាយទៅជាប្រធានបទសង្គមដ៏រសើបនៅគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ និងអាចដល់កម្រិតពិភពលោក។

>>>
ផែនទី ២៣៖ ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច
Map 23: Economic Land Concessions
Carte 23 : Concessions économiques foncières

ផែនទី ២៣ - Map 23

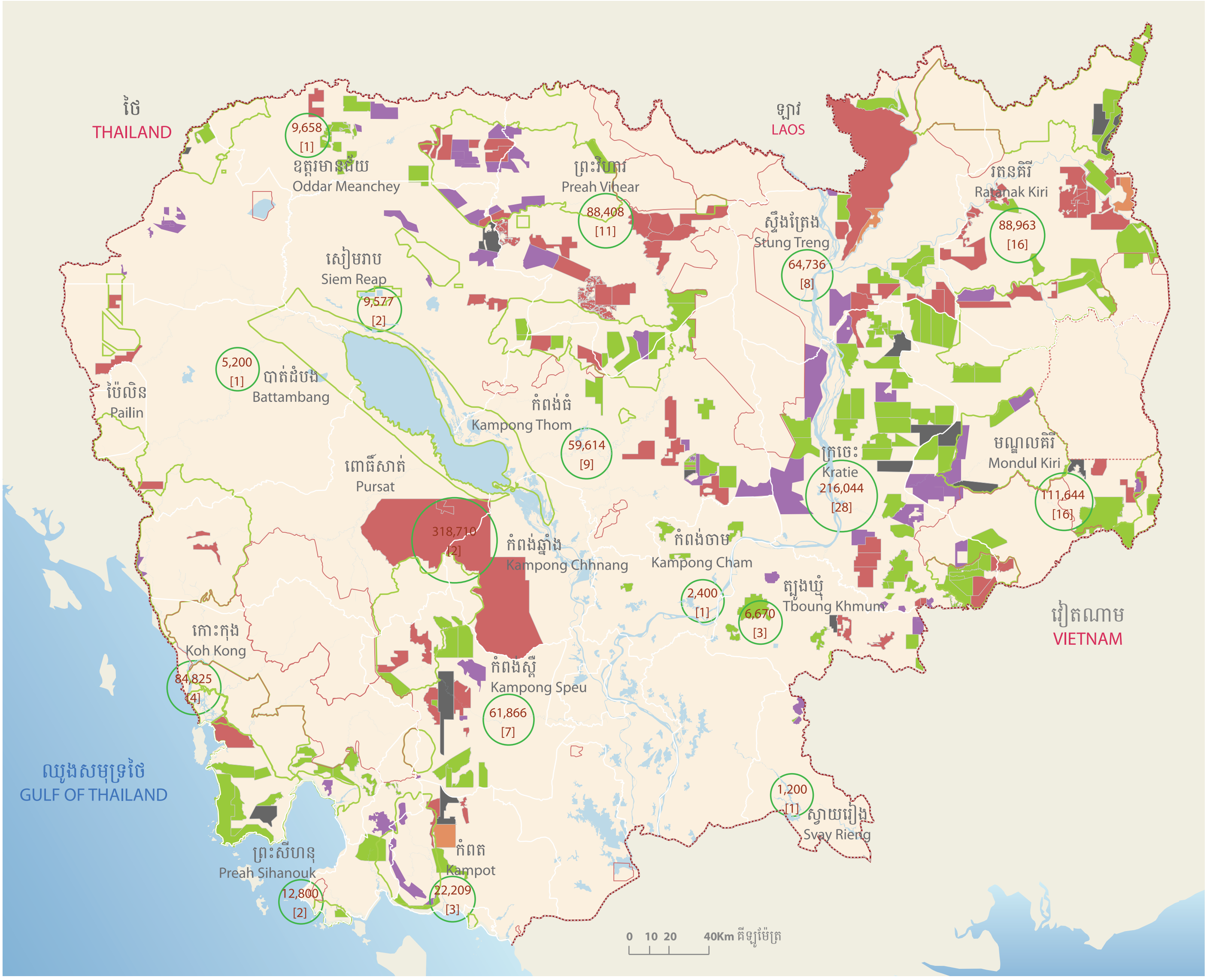

Legend កំណត់សំគាល់

- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Water body ផ្ទៃទឹក

Recent changes in ELC according to ODC
ការផ្លាស់ប្តូរថ្មីៗក្នុងដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចបើយោងតាមអូឌីស៊ី

- ELC being downsized [76] កាត់បន្ថយ [៧៦]
- ELC downsized after revocation [3] កាត់បន្ថយបន្ទាប់ពីដកហូត [៣]
- No evidence of adjustment [128] គ្មានភស្តុតាងនៃការផ្លាស់ប្តូរ [១២៨]
- ELC being revoked [16] ដកហូត [១៦]
- Licadho's ELC different from ODC (no updated adjustment) [272] ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចពីលីកាដូខុសពីអូឌីស៊ី (គ្មានការកែតម្រូវ) [២៧២]
- Protected and conservation forest, production forest and crane conservation តំបន់ព្រៃការពារ និងអភិរក្សព្រៃឈើ, ព្រៃផ្តល់ផល និងតំបន់អភិរក្សសត្វស្លាប
- Protected area តំបន់ការពារ

318,710 ha ហិចតា
1,200 ha ហិចតា
[2]

According to MAFF
យោងតាមក្រសួងកសិកម្មរុក្ខាប្រមាញ់និងនេសាទ

Surface of ELC by province
ផ្ទៃដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចតាមខេត្ត

Number of ELC companies by province
ចំនួនក្រុមហ៊ុនដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចតាមខេត្ត

ELC according to MAFF report and sub-decree No 69
ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចអាស្រ័យលើរបាយការណ៍ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងអនុក្រឹត្យលេខ ៦៩

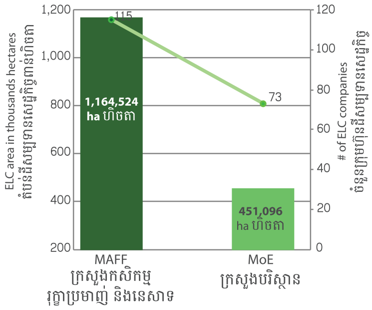

ELC in protected area according to subdecree No 69
ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងតំបន់ការពារ

Protected area name ឈ្មោះតំបន់ការពារ	Area of ELC (ha) ទំហំដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច	No of ELC ចំនួនដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច
Aoral ឱរ៉ាល់	34,135	5
Beng Per បឹងពែរ	73,754	15
Bokor បូកគោ	13,206	3
Banteay Chmar បន្ទាយឆ្មារ	9,000	2
Botum Sakor បុទុមសាគរ	32,077	3
Dong Peng ដូងពែង	321	1
Kulen គូលែន	105,653	16
Lomphat លំផាត់	47,642	6
Nam Lyr ណាមលា	14,250	3
Phnom Prech ភ្នំព្រេច	25,396	4
Roniem Daun Sam រនាមដូនសំ	4,095	1
Samkos សំកុក	6,352	1
Snuol ស្នួល	48,362	9
Virachey វីរៈជ័យ	36,853	4

% of ELC crop types according to Licadho
% នៃប្រភេទដំណាំក្នុងដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចយោងតាមលីកាដូ

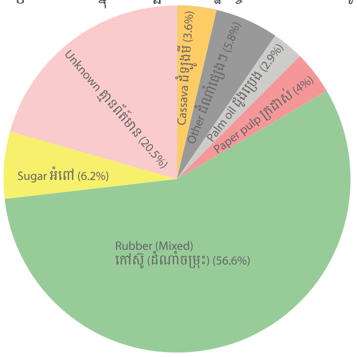

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Province boundary/water body: Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 3, 5-10. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.
2. International bourdary: unofficial boundary derived from provincial boundary
3. ELC by province: Report to Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries (MAFF) on the overall status and results on the implementation and investment of Economic Land Concession companies
4. ODC ELC: Open Development Cambodia. "Economic Land Concession" Last modified Jun 06, 2016. https://cambodia.opendevelopmentmekong.net/kh/profiles/ economic-land-concessions/
5. ELC in protected area: Annex III in sub-decree No 69 dated 28 April 2016
6. Licadho's ELC: Licadho. "Economic Land Concession" Last modified Jun 06, 2016. https://www.licadho-cambodia.org/land_concessions/

Map 23

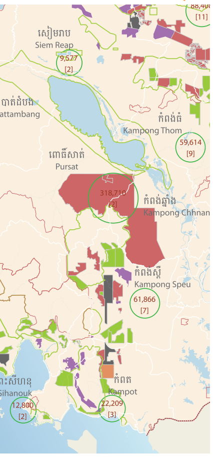

ECONOMIC CONCESSIONS AND NEW AGRICULTURAL MODELS BY Marie MELLAC

The land concession system was introduced in the early 1990s (under the 1989 Constitution) and supported by international organizations, particularly the Asian Development Bank and World Bank. Its objective was to make productive use of what were regarded as abundant and under-utilized resources in order to stimulate the private sector and generate and redistribute wealth. Most concessions in the 1990s were for forestry and fisheries, facilitating productive use of resources that were easy and inexpensive to exploit. Forestry concessions took off rapidly and covered 7 million hectares of land by 2001,[101] but soon became highly controversial due to deregulated practices[102] and disappointing financial returns.[103] This triggered a chain reaction: exports of logs were banned in 1996, and a reform of the forestry sector that began in 1999 led to a new forestry law in 2002, the suspension of timber transportation, and the end of the forestry concession system in 2004.

With support from the World Bank, the concession system subsequently refocused on the growing needs of agro-industry, with efforts to make it more sustainable (large-scale crops and perennial plantations) and to strengthen the agricultural sector (World Bank 2007). These concessions have proved equally contentious, not only in terms of the amount of land concerned (the human rights NGO LICADHO claims that they covered over 2.1 million hectares by mid-2015, while official sources put the figure at 1.6 million in 2016),[104] but also because of the land conflicts they cause and the need to legislate in this domain. In 2012, Directive 01 provided for three actions: a moratorium on concessions; recognition of households' occupancy rights to land affected by concessions; and an inspection (which has just been completed).

A number of concessions have now been annulled or resized, and the institutions in charge of concessions have been reorganised.[105]

But the controversy over large-scale land concessions rumbles on, feeding a debate that extends far beyond the Cambodian borders. The numerous conflicts these concessions have generated and the risk they pose in terms of destabilizing institutions have made them a sensitive issue at the global level.

CONCESSIONS ÉCONOMIQUES ET NOUVEAUX MODÈLES AGRICOLES TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Institué au début des années 1990 (Constitution de 1989) et soutenu par les organisations internationales, notamment la Banque asiatique de développement (BAD) et la Banque mondiale, le système concessionnaire a pour objectif de valoriser des ressources perçues comme abondantes et sous-utilisées afin de stimuler le secteur privé et de produire des richesses pouvant être redistribuées. Dans les années 1990, les concessions, majoritairement forestières ou de pêche, permettaient la valorisation de ressources faciles et peu coûteuses à exploiter. Les concessions forestières prirent rapidement une ampleur considérable, pour atteindre jusqu'à sept millions d'hectares en 2001.[101] Leurs pratiques non régulées[102] et des revenus en deçà des prévisions[103] ne tardèrent pas à alimenter une vive controverse, provoquant des réactions en chaîne : interdiction d'exportation des grumes en 1996, réforme du secteur forestier à partir de 1999, nouvelle loi forestière en 2002, suspension du transport du bois puis annulation définitive du système des concessions forestières en 2004, retrait (boycott) du Fonds monétaire international en 2006.

Avec le soutien de la Banque mondiale, le système concessionnaire s'est depuis réorienté vers l'agro-industrie, dont les besoins vont croissant et dont est espérée une plus grande durabilité (grandes cultures et plantations pérennes), associée au renforcement du secteur agricole (Banque mondiale 2007). Ces concessions, qui occupaient plus de 2,1 millions d'hectares à la mi-2015 selon la Ligue cambodgienne des droits de l'homme (Licadho), ou 1,6 millions en 2016 selon des sources officielles[104], ont été à leur tour contestées par les populations, provoquant des conflits parfois violents et rendant nécessaire de nouveaux ajustements. En 2012, la directive 01 prévoyait trois actions : un moratoire, la reconnaissance de droits d'occupation aux foyers installés dans les concessions et une inspection.

Celle-ci vient de s'achever et une série d'annulations et redimensionnements ont été décidés, ainsi qu'une réorganisation des institutions en charge des concessions.[105]

Mais les controverses perdurent et alimentent un débat qui dépasse largement les frontières du Royaume. Par l'accumulation des conflits qu'elles génèrent et par le risque d'une déstabilisation des institutions, les concessions de grandes dimensions sont devenues un sujet de société sensible à tous les échelons et jusqu'au mondial.

TRANSFORMATION OF RURAL AREAS BY Marie MELLAC

Many of the changes that are taking place in rural Cambodia can be ascribed to advances in rice production. Output rose to nearly 9.4 million tonnes (13 percent of which is exported) following a four-fold increase in production between 1993 and 2014[106] – partly as a result of more intensive farming practices,[107] and partly because more land was cultivated and areas around existing rice fields were colonized. The 2013 agricultural census shows that the communes that planted the most rice (in relation to their cultivated area) are located around the Tonle Sap Lake and in the delta. However, the most productive provinces are Prey Veng and Takeo, which have now overtaken Battambang as the country's rice bowl.

After rice, the crop that takes up most land is cassava. This is grown outside the floodplains in the highlands where rice production is limited. Previously regarded as a poor farmer's crop, cassava is now valued for its multiple uses. Much of it is exported to neighboring countries as animal feed, and production in areas near Thailand and Vietnam is increasing.

Small and medium-sized rubber plantations are developing in the east in synergy with large-scale concessions and the market in Vietnam, which imports raw latex for processing and re-exportation. These plantations, which are often set up by migrants with the necessary capital and trade networks for large-scale production, are contributing to a process of profound change in rural areas.

Demographic pressure and land fragmentation have now reached such a pitch[108] that some believe agriculture has no further capacity to absorb labor.[109]

This situation is largely due to land concessions that increase pressure on resources, and the Land Law of 2001, which made it impossible to clear land for new parcels. Several mechanisms have been put in place to limit these two constraints, which affect the most vulnerable sectors of society. However, measures such as Social Land Concessions, Community Foresty initiatives, Community Fisheries and communal land titling have failed to stem the growing number of landless farmers[110] and the increasing concentration of poverty in rural areas.[111] As the poorest people have neither the capital nor the networks to benefit from development opportunities (including mechanization), inequalities continue to deepen and more and more people are migrating to other areas.

Map 24

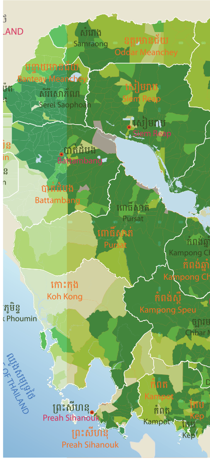

LE DEVENIR DES ESPACES RURAUX

TEXTE ORIGINAL PAR Marie MELLAC

Les progrès de la riziculture sont un élément majeur de transformation des espaces ruraux. De 1993 à 2014, la production a été multipliée par quatre pour atteindre près de 9,4 millions de tonnes, dont 13 % sont exportés.[106] La croissance est liée à une intensification des pratiques[107] mais aussi à une extension des superficies cultivées en lien avec un fort processus de colonisation des marges rizicoles. En 2013, le recensement agricole montre que les communes qui ont planté le plus de riz (par rapport à la superficie mise en culture) se situent autour du lac Tonle Sap et dans le delta. Mais ce sont les provinces de Prey Veng et de Takeo qui ont aujourd'hui la plus forte production, devant Battambang, ancien grenier à riz du pays.

Après le riz, c'est le manioc, mis en place sur les terres hautes non inondées, où la culture du riz est limitée, qui occupe les superficies les plus importantes. Autrefois plante du pauvre, le manioc est recherché pour la diversité de ses usages, notamment comme nourriture animale s'exportant dans les pays voisins. Il se développe près de la Thaïlande et du Vietnam.

Les petites et moyennes plantations d'hévéa sont, quant à elles, développées à l'Est, en synergie avec les concessions de grandes dimensions et avec le marché vietnamien, le latex brut étant exporté vers le Vietnam, où il est transformé avant d'être réexporté. Ces plantations sont souvent le fait de migrants qui disposent du capital et des réseaux marchands nécessaires. Elles participent à un processus de transformation profond des espaces ruraux.

Aujourd'hui, la pression démographique et le morcellement sont tels[108] que pour certains observateurs, l'agriculture a atteint une limite dans sa capacité à absorber de la main-d'œuvre.[109]

Cette tendance est d'autant plus forte que les concessions augmentent la pression sur les ressources, alors que la loi foncière de 2001 interdit le défrichage de nouvelles parcelles. Pour tempérer ces deux contraintes, qui affectent surtout les plus fragiles, plusieurs dispositifs ont été mis en place, comme les concessions foncières sociales, les communautés forestières et de pêche, ou encore les titres fonciers communautaires. Mais rien de cela n'empêche le nombre des sans-terres de croître[110] et la pauvreté de se concentrer dans les espaces ruraux[111] - les plus pauvres n'y ayant ni le capital ni les réseaux pour profiter des opportunités de développement (dont la mécanisation), - ce qui accroît les inégalités et le nombre des candidats à la migration.

ការផ្លាស់ប្តូរនៃតំបន់ជនបទ ដោយ ម៉ារី មីឡាក់

កំណើនផលិតផលស្រូវ គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់ដែលជម្រុញឲ្យមានការផ្លាស់ប្តូរនៅតំបន់ជនបទ។ ទិន្នផលបានកើនឡើងជិតដល់ ៩,៤លានតោន (១៣% នៃទិន្នផលនេះត្រូវបាននាំចេញ) បន្ទាប់ពីទិន្នផលស្រូវមានកំណើន ៤ដង ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៩៣ - ២០១៤[១០៦] ដែលការកើនឡើងនេះគឺមួយផ្នែកដោយសារការអនុវត្តប្រពលវប្បកម្ម ហើយមួយផ្នែកទៀតដោយសារការពង្រីកនិងពង្វាតផ្ទៃដីដាំដុះ។[១០៧] ជំរឿនកសិកម្មឆ្នាំ២០១៣បង្ហាញថា កន្លែងដែលដាំដុះស្រូវច្រើនជាងគេ (ធៀបនឹងទំហំដីបង្កបង្កើនផល)គឺតំបន់ស្ថិតនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាប និងតំបន់ដីសណ្ត។ ក៏ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នខេត្តព្រៃវែង និងខេត្តតាកែវជាខេត្តដែលមានទិន្នផលស្រូវខ្ពស់ជាងគេ ហើយកំពុងនាំមុខខេត្តបាត់ដំបងដែលជាអតីតជម្រុកស្រូវរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ។

បន្ទាប់ពីស្រូវ ដំឡូងមីត្រូវបានដាំដុះនៅទីខ្ពស់ដែលមិនលិចទឹកជាកន្លែងដែលមានការដាំដំណាំស្រូវតិចតួច។ ដំឡូងមីត្រូវបានដាំដុះនៅក្នុងតំបន់សំខាន់ៗ។ កន្លងមក ដំឡូងមីជាដំណាំដែលពុំមានអំណោយផល ប៉ុន្តែសព្វថ្ងៃនេះ ដំណាំនេះមានតម្រូវការសម្រាប់ការប្រើប្រាស់ផ្សេងៗដូចជាចំណីសត្វ ហើយត្រូវបាននាំចេញទៅកាន់ប្រទេសជិតខាង។ ដំណាំដំឡូងមីត្រូវបានដាំដុះនៅក្នុងតំបន់នានានៅជិតប្រទេសថៃ និងប្រទេសវៀតណាម។

ដោយបន្ថែមទៅលើដីសម្បទានទ្រង់ទ្រាយធំ ចម្ការកៅស៊ូទំហំតូច និងទំហំមធ្យមត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅភាគខាងកើតនៃប្រទេស។ ប្រទេសវៀតណាមគឺជាទីផ្សារសម្រាប់ការនាំចេញជ័រកៅស៊ូឆៅសម្រាប់កែច្នៃហើយនាំចេញបន្ត។ អ្នកមកពីក្រៅស្រុកដែលមានដើមទុននិងមានបណ្តាញពាណិជ្ជកម្មគ្រប់គ្រាន់ជាអ្នកដាំចំការកៅស៊ូទាំងនោះ ដែលបាននិងកំពុងរួមចំណែកក្នុងដំណើរការផ្លាស់ប្តូរយ៉ាងខ្លាំងក្លានៃតំបន់ជនបទ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ដោយសារតែសម្ពាធផ្នែកប្រជាសាស្ត្រ និងតម្រូវការដីកសិកម្ម (ដែលបណ្តាលឲ្យមានការបែកចែកដីកសិកម្ម) បានឈានមកដល់ចំនុចមួយ[១០៨] ដែលធ្វើឲ្យអ្នកជំនាញខ្លះជឿថា វិស័យកសិកម្មលែងមានសមត្ថភាពស្រូបយកកម្លាំងពលកម្មទៀតហើយ ។[១០៩]

ស្ថានភាពនេះ ភាគច្រើនបណ្តាលមកពីការធ្វើសម្បទានដីដែលបង្កើនសម្ពាធលើធនធានស្របពេលដែលច្បាប់ភូមិបាលឆ្នាំ២០០១ ពុំអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការកាប់ទន្ទ្រានដីព្រៃថែមទៀត។ ដើម្បីសម្រាលសម្ពាធពីរខាងលើដែលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងទៅលើក្រុមជនងាយរងគ្រោះបំផុតនោះ យន្តការមួយចំនួនត្រូវបានបង្កើតឡើងដូចជាសម្បទានដីសង្គមកិច្ចសហគមន៍ព្រៃឈើ និងសហគមន៍នេសាទ ឬសិទ្ធិកាន់កាប់ដីសហគមន៍។ ក៏ប៉ុន្តែយន្តការទាំងនេះពុំអាចទប់ស្កាត់ការកើនឡើងនូវចំនួននៃប្រជាជនដែលគ្មានដីធ្លី[១១០] និងភាពក្រីក្រនៅតំបន់ជនបទឡើយ។[១១១] ប្រជាជនក្រីក្រពុំមានដើមទុនឬបណ្តាញពាណិជ្ជកម្ម(រួមទាំងគ្រឿងចក្រ)ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ពីការអភិវឌ្ឍនោះឡើយ។ ដូច្នេះវាបណ្តាលឲ្យកាន់តែមានវិសមភាព និងបង្កើនចំនួនជនចំណាកស្រុក។

>>>

ផែនទី ២៤៖ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំស្រូវ ដំណាំកៅស៊ូ និងដំណាំដំឡូងមី ក្នុងឆ្នាំ២០១៣
Map 24: Paddy, rubber and cassava plantation in 2013
Carte 24 : Riz, manioc et plantations d’hévéas en 2013

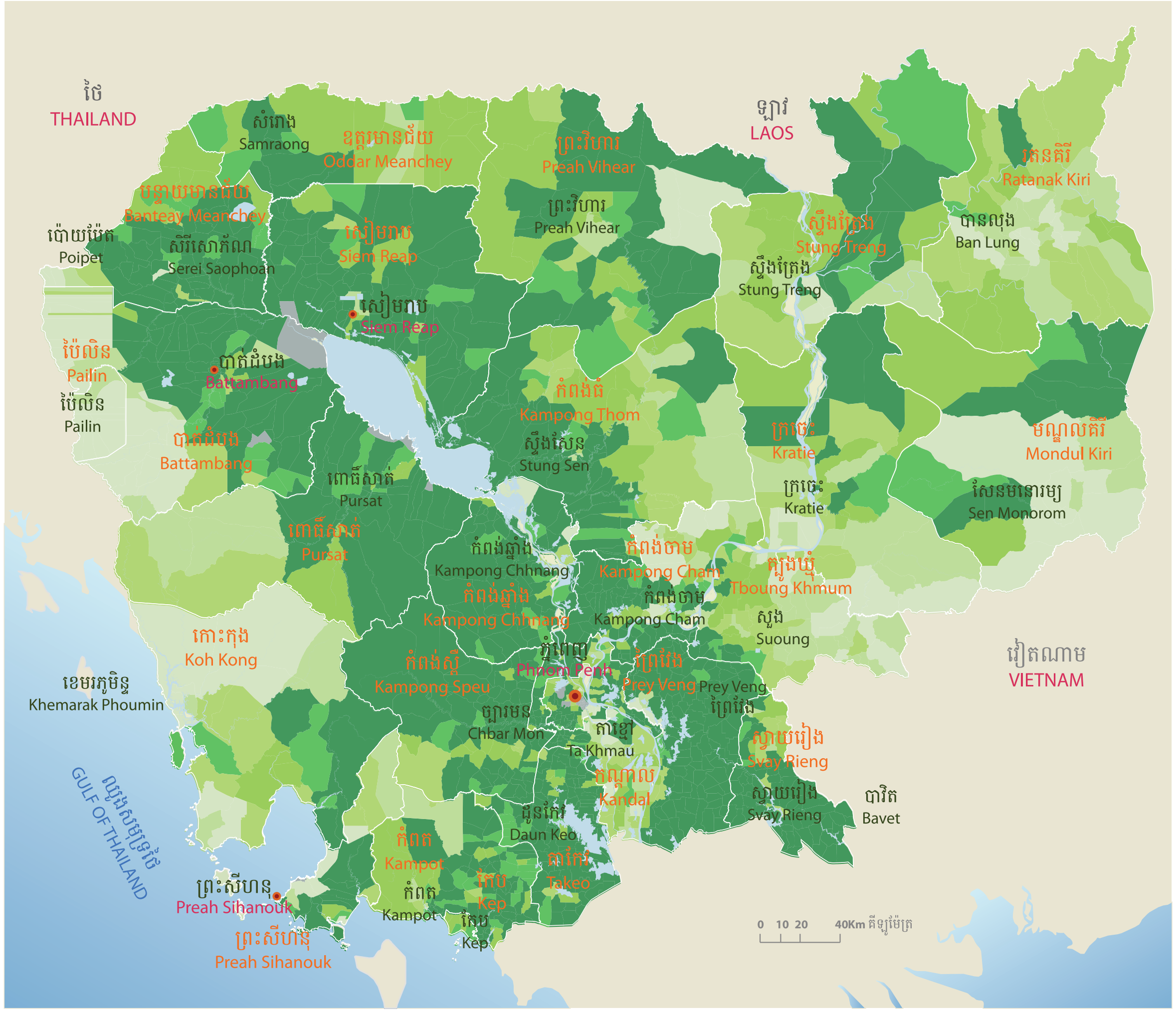

ផែនទី ២៤a - Map 24a

Legend កំណត់សំគាល់

- Main City ទីក្រុងសំខាន់ៗ
- Provincial boundary ព្រំប្រទល់ខេត្ត
- International boundary ព្រំប្រទល់អន្តរជាតិ
- Water body ផ្ទៃទឹក

Percent of paddy planted by commune in total cultivated area in 2013
ភាគរយដំណាំស្រូវតាមឃុំលើផ្ទៃដីដាំដុះសរុបឆ្នាំ២០១៣
Cumulative area of paddy (non aromatic + aromatic + sticky) planted / cumulative area planted in the commune
ផលបូកសរុបនៃផ្ទៃដីដំណាំស្រូវ (ស្រូវធម្មតា+ស្រូវក្រអូប+ស្រូវដំណើប) បានដាំ / ផលបូកសរុបនៃផ្ទៃដីដំណាំក្នុងឃុំ

- No data [50] គ្មានទិន្នន័យ [៥០]
- [0% - 20%[[133]
- [20% - 40%[[100]
- [40% - 60%[[141]
- [60% - 80%[[178]
- [80% - 90%[[136]
- [90% - 100%[[895]

Percent of planted area by crop in total cultivated area in 2013
ភាគរយផ្ទៃដីដាំដុះតាមប្រភេទដំណាំលើផ្ទៃដីដាំដុះសរុបឆ្នាំ២០១៣

- Paddy rice ដំណាំស្រូវ
- Other cereals ដំណាំធញ្ញជាតិផ្សេងៗ
- Cassava ដំឡូងមី
- industrial crops ដំណាំឧស្សាហកម្ម
- Other crops (non cereal) ដំណាំផ្សេងៗ

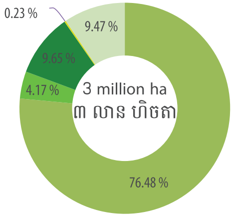

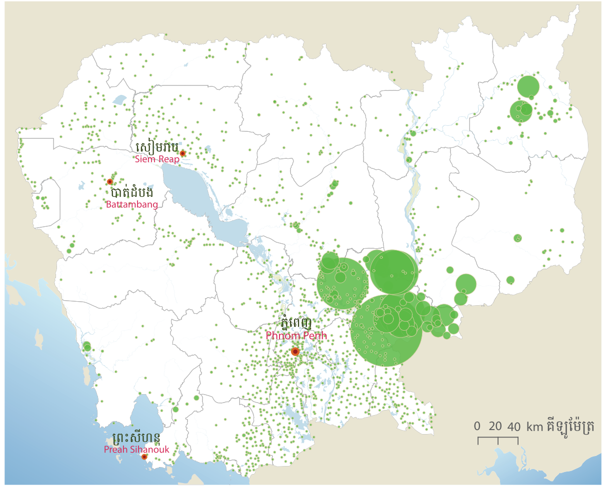

ផែនទី ២៤b - Map 24b

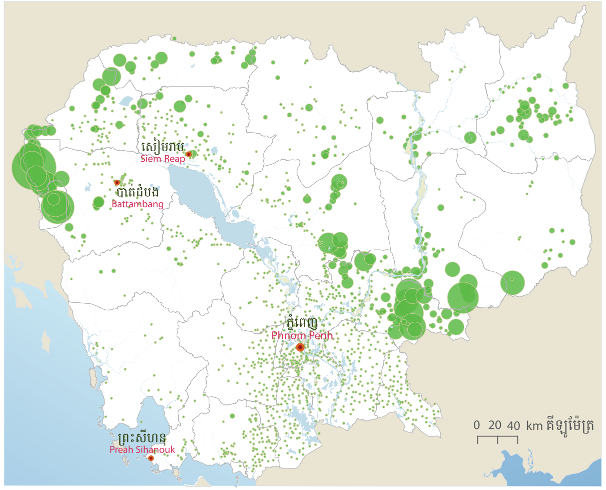

ផែនទី ២៤c - Map 24c

Area of cassava planted by commune in 2013 (hectares) ចំនួនផ្ទៃដីដំណាំដំឡូងមីតាមឃុំឆ្នាំ ២០១៣ (ហិចតា)	Area of rubber plantation by commune in 2013 (hectares) outside ELC area ចំនួនសរុបផ្ទៃដីដំណាំកៅស៊ូតាមឃុំឆ្នាំ ២០១៣ (ហិចតា)
0 448 1035 2,838 4,969	7,218 11,456

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Provincial capital and boundary/water body: *Save Cambodia's Wildlife. "Maps on Socio-Economic Development and Environment." In Section 1, P 5. Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014.*
2. International boundary: *unofficial boundary derived from provincial boundary*
3. Percent of paddy planted, area of cassava and percent of planted area by crop in 2013: agriculture census 2013

វិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) ដោយ លុជ្ស លីកាណាន់

ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) បើយោងតាមទ្រឹស្តី គឺមានលក្ខណៈប្រតិមតិ ឬប្រទាំងប្រទើស[១១២] ដោយសារ FDI ជួយជំរុញល្បឿននៃការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជនរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដោយការបង្កើតឱកាសការងារ និងផលិតភាពការងារ[១១៣] តាមរយៈការតម្លើងគុណភាព បច្ចេកវិទ្យា និងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស[១១៤ ១១៥] ប៉ុន្តែ FDI ក៏ធ្វើឲ្យប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍស្ថិតនៅក្រោមអំណាចសេដ្ឋកិច្ចរបស់បណ្តាក្រុមហ៊ុនអន្តរជាតិក្នុងរយៈពេលវែង ពីព្រោះក្រុមហ៊ុនអន្តរជាតិទាំងនោះអាចស្រូបយកផលចំណេញយ៉ាងធំ ហើយបង្កើតការងារ ដែលប្រើជំនាញខ្ពស់តិចតួចប៉ុណ្ណោះ ។[១១៦] ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី FDI មានផលប៉ះពាល់ជាវិជ្ជមានដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ ។[១១៧]

FDI បានចូលរួមចំណែកក្នុងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា (ប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យម ៧,៨ ភាគរយ ចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៥ ដល់ ២០១៥[១១៨] ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរ (៥,៣៤ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងឆ្នាំ ២០១៤)[១១៩] ការបង្កើតការងារ (៦០០.០០០ ក្នុងឆ្នាំ២០១៦)[១២០] កំណើនផលិតភាពការងារ (៣ ភាគរយ រវាងឆ្នាំ១៩៩០ និង២០០០ និង ៤,១ ភាគរយ រវាងឆ្នាំ២០០០ និង២០១៣ ។)[១២១] FDI ក៏ជួយបំប្លែងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ពីសេដ្ឋកិច្ចដែលពឹងផ្អែកលើវិស័យកសិកម្ម (ពី ៤,៨ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៤ ទៅ ២៩ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ២០១៤) ទៅសេដ្ឋកិច្ចដែលពឹងផ្អែកបន្ថែមលើវិស័យឧស្សាហកម្ម (ពី ១១ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៤ ទៅ ២៥,៦ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ២០១៤)។[១២២]

ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី កក្តាមួយចំនួនដូចជាទីផ្សារដែលមានទំហំតូចជាងប្រទេសដទៃក្នុងតំបន់ សន្ទស្សន៍អំពើពុករលួយដ៏ខ្ពស់ (ទី១៥០ ក្នុងចំណោម ១៦៧ ប្រទេស)[១២៣] សន្ទស្សន៍នៃការធ្វើពាណិជ្ជកម្មដ៏ទាប (ទី១៣៣ ក្នុងឆ្នាំ២០១៥ និងទី១២៧ ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ ក្នុងចំណោម ១៨៣ ប្រទេស)[១២៤] និងសន្ទស្សន៍ដ៏ទាបផ្នែកនីតិរដ្ឋ (ពិន្ទុ ២៥,៥ និង ១៧,៣ នៃពិន្ទុសរុប ១០០)[១២៥] បានធ្វើឲ្យកម្ពុជាស្ថិតលើស្ថានភាពដ៏លំបាកក្នុងការទាក់ទាញ FDI ប្រកបដោយគុណភាពខ្ពស់ពីប្រទេសនៃអង្គការសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ច និងអភិវឌ្ឍន៍ (OECD)។[១២៦] FDI ពីប្រទេសនៅទ្វីបអាមេរិកខាងជើង ប្រទេសនៅអឺរុប និងប្រទេសរុស្ស៊ី មានតែ ៦,៧២ ភាគរយ នៃ FDI សរុប[១២៧] បើធៀបនឹងចំនួន ៣,៦៧ ភាគរយ ពីប្រទេសជប៉ុន ១៤,៥៦ ភាគរយ ពីប្រទេស កូរ៉េខាងត្បូង ២១,៦៣ ភាគរយ មកពីមកពីប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ាន និង ៤៤ ភាគរយ មកពីប្រទេសចិន ។[១២៨] វិនិយោគិនចំបងៗ គឺមកពីប្រទេសក្នុងតំបន់អាស៊ាន ប្រទេសចិន ហុងកុង និងប្រទេសកូរ៉េខាងត្បូង (៨១,៣ ភាគរយ នៃ FDI សរុប) ភាគច្រើនវិនិយោគលើវិស័យឧស្សាហកម្មអតិពលកម្ម ដូចជាឧស្សាហកម្មវាយនភណ្ឌ រោងចក្រផលិតស្បែកជើង ឧស្សាហកម្មចំណីអាហារ ភេសជ្ជៈ និងអចលនវត្ថុ។[១២៩] លក្ខណៈ FDI បែបនេះបង្កផលវិបាកសម្រាប់កម្ពុជា ក្នុងការអភិវឌ្ឍ បច្ចេកវិទ្យា និងជំនាញបច្ចេកទេស និងបង្កើនចំណេះដឹងផ្នែក វិទ្យាសាស្ត្រ ចំណេះធ្វើ និងចំណេះពីការងារ។

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចដ៏ខ្ពស់ ទទួលបានការវាយតម្លៃខ្ពស់ដោយបានចូលរួមក្នុងការធ្វើឲ្យកម្ពុជាចាកផុតពីប្រទេស ចំណូលទាប ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកំរិតទាប ក្នុងឆ្នាំ ២០១៦ និងជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រពី ៥០,២ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ មកត្រឹម ១៧,៧ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ ២០១២។[១៣០] ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជាបានមកដល់ចំនុចដ៏សំខាន់មួយ ដែលតម្រូវឲ្យកម្ពុជាផ្តោតលើ FDI ពី OECD ដោយត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ទៅលើឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាល ដែលមានគុណភាពខ្ពស់ ពាណិជ្ជកម្មជឿនលឿន ការអប់រំកម្រិតឧត្តមសិក្សា មូលដ្ឋានបច្ចេកវិទ្យា និងការស្រាវជ្រាវ និងការអភិវឌ្ឍ (ការបង្កើតថ្មី) ដើម្បីសម្រេចបាននូវកំណើនជាបរិយាប័ន្ន ក្នុងរយៈពេលវែង ។

>>>

ផែនទី ២៥៖ ទុនវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ក្នុងឆ្នាំ២០១៤
Map 25: Origin of the Foreign Direct Investment (FDI) 2014
Carte 25 : Origine des investissements directs á l'étranger (IDE) 2014

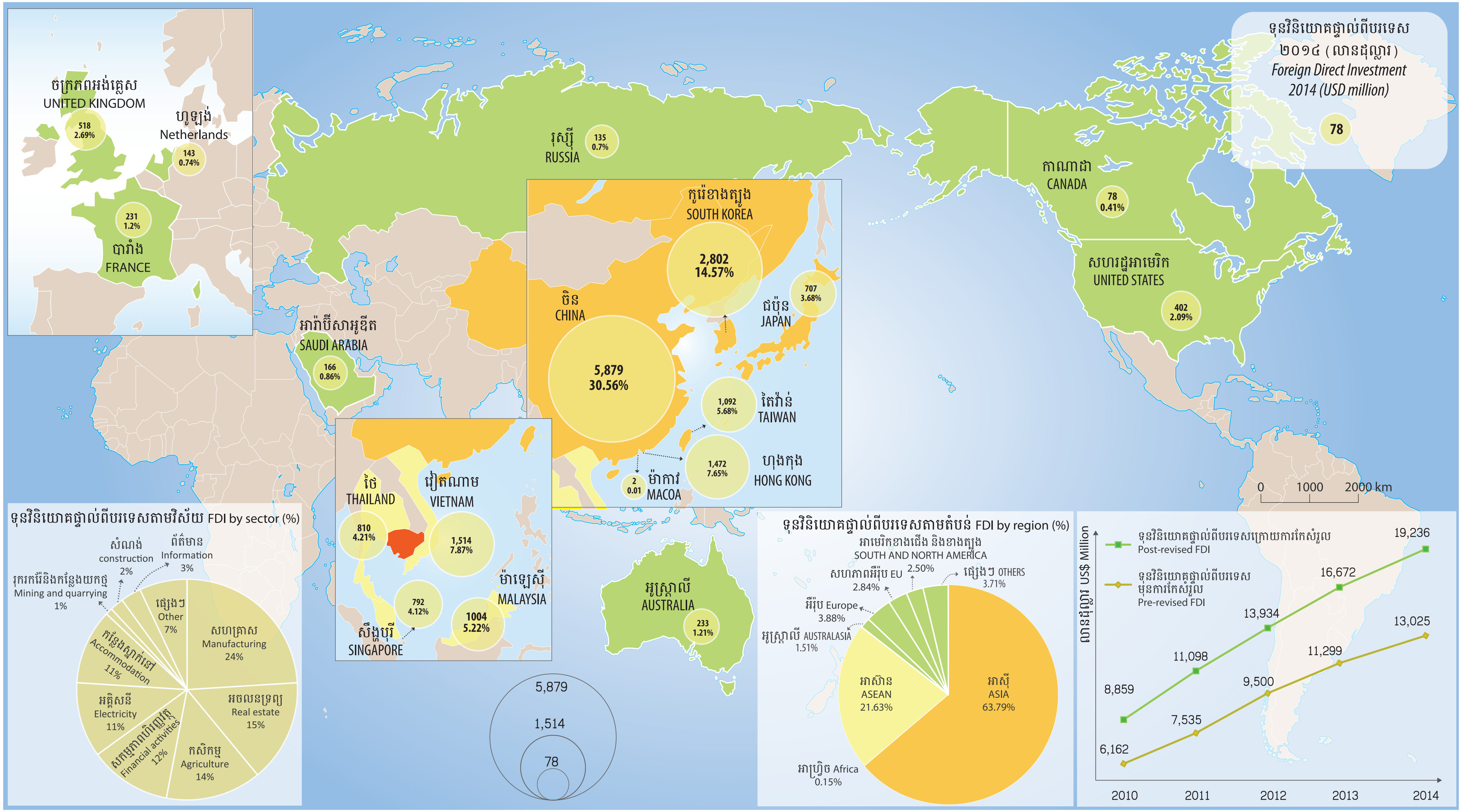

ផែនទី ២៥- Map 25

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ: 1. Statistics Department under National Bank of Cambodia: Cambodia Inward Foreign Direct Investment Survey 2014

FOREIGN DIRECT INVESTMENT (FDI) ORIGINAL TEXT BY Likanan LUCH

FDI is in theory paradoxical.[112] It helps developing countries boost the development of the private sector by generating employment and labor productivity,[113] upgrading technologies, and developing human resources.[114] [115] But it can also result in a long-term dependency because multinational corporations can reap large profits and generate only a small proportion of high-skilled jobs.[116] It has, however, in the last two decades exerted a positive impact on Cambodia's economy.[117]

FDI has contributed to annual economic growth averaging 7.8 percent from 2005 to 2015,[118] garment and textile export (USD 5.34 bn in 2014),[119] employment (600,000 in 2016),[120] and annual per-hour labor productivity growth (3 percent between 1990 and 2000 and 4.1 percent between 2000 and 2013).[121] It has also helped to transform Cambodia's economy from an agricultural base (48 percent in 1994 to 29 percent in 2014) to a more industrial base (11 percent in 1994 to 25.6 percent in 2014).[122] However, the relatively small size of the economy, high corruption index (150th out of 167),[123] low business climate index (133rd in 2015 and 127th in 2016 out of 183),[124] and a low government efficiency and rule of law index (scores 25.5 and 17.3 out of 100),[125] have placed Cambodia in a weak position to attract high quality FDI from OECD countries.[126] FDI from North America, Europe and Russia accounts for only 6.72 percent of the total[127] compared with 3.67 percent from Japan, 14.56 from South Korea, 21.63 percent from ASEAN, and 44 percent from China.[128] Investors from ASEAN, China, Hong Kong, and South Korea (81.3 percent of FDI) tend to invest in labor intensive industries such as textiles, footwear, food and beverages, and real estate (see the Map).[129] This makes it difficult for Cambodia to develop technologies and technical skills and to increase scientific knowledge and on-the-job-training.

High economic growth has been praised as it has helped Cambodia to graduate from a low to lower middle income country and reduce poverty from 50.2 percent in 2003 to 17.7 percent in 2012.[130] However, Cambodia has arrived at a critical juncture where it is imperative now for it to seek more investment from OECD countries so that it can put a greater emphasis on high-end manufacturing, business sophistication, tertiary education, technological readiness, and research and development (innovation) to achieve long-term inclusive growth.

Map 25

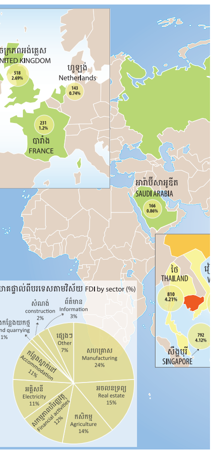

INVESTISSEMENTS DIRECTS ÉTRANGERS PAR Likanan LUCH

Les investissements directs étrangers sont, en théorie, paradoxaux.[112] Ils permettent aux pays en voie de développement de dynamiser le secteur privé en générant de l'emploi et de la productivité de main-d'œuvre[113], en mettant à niveau la technologie et en développant les ressources humaines.[114] [115] Néanmoins, ils sont également susceptibles d'entraîner une dépendance à long terme ; en effet, les entreprises multinationales peuvent réaliser des bénéfices importants et créer seulement une faible proportion d'emplois hautement qualifiés.[116] Toutefois, ces deux dernières décennies, les investissements directs étrangers ont eu un impact positif sur l'économie du Cambodge.[117]

Les investissements directs étrangers ont contribué à la croissance économique à hauteur d'une moyenne de 7,8 % par an de 2000 à 2015[118], aux exportations de vêtements et de textile (5,34 milliards de dollars américains en 2014)[119], à l'emploi (600 000 en 2016)[120], ainsi qu'à la croissance de la productivité de la main-d'œuvre horaire annuelle (3 % entre 1990 et 2000 et 4,1 % entre 2000 et 2013).[121] Les investissements directs étrangers ont également contribué à transformer l'économie du Cambodge d'une base agricole (de 48 % en 1994 à 29 % en 2014) à une base davantage industrielle (de 11 % en 1994 à 25,6 % en 2014).[122] Toutefois, la taille relativement réduite de l'économie, le taux de corruption élevé (150e sur 167)[123], un indice bas de l'environnement favorable aux affaires (133e en 2015 et 127e en 2016 sur 183)[124], ainsi qu'une efficacité gouvernementale et un indice de l'État de droit peu élevés (25,5 et 17,3, respectivement, sur 100)[125], ont placé le Cambodge dans une position de faiblesse pour ce qui est d'attirer des investissements directs étrangers de haute qualité en provenance des pays de l'Organisation de Coopération et de Développement Économiques (OCDE).[126] Les investissements directs étrangers en provenance de l'Amérique du Nord, de l'Europe et de la Russie représentent seulement 6,72 % du total[127] ; en comparaison, les investissements directs étrangers en provenance du Japon représentent 3,67 %, ceux en provenance de la Corée du Sud 14,56 %, ceux en provenance de pays de l'ANASE 21,63 %, et ceux en provenance de la Chine 44%.[128] Les investisseurs des pays de l'ANASE, de Chine, de Hong Kong, et de la Corée du Sud (81,3 % des investissements directs étrangers) ont tendance à investir dans des industries à forte intensité de main-d'œuvre comme celles du textile, des chaussures, de l'alimentation et des boissons, ainsi que dans l'immobilier (voir la carte)[129]. Dès lors, il est difficile pour le Cambodge de développer des technologies et compétences techniques, ainsi que d'accroître les connaissances scientifiques et la formation continue.

Une forte croissance économique a été mise en exergue, dans la mesure où cela a permis au Cambodge de passer du statut de pays à revenu faible à celui de pays à revenu intermédiaire, et de réduire la pauvreté de 50,2 % en 2003 à 17,7 % en 2012.[130] Néanmoins, le Cambodge en arrive à un tournant critique et il est désormais impératif que le pays attire plus d'investissements en provenance de pays de l'OCDE pour pouvoir se concentrer davantage sur la fabrication de biens haut de gamme, la complexité des dispositifs commerciaux, l'enseignement supérieur, l'aptitude technologique, ainsi que sur la recherche et le développement (innovation) et, ce, afin d'atteindre une croissance inclusive à long terme.

KH ជំពូកទី២ ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រក្នុងប្រទេសកម្ពុជា៖ ទឹកដីកំពុងបំលាស់ប្តូរ

១ H. Hill & J. Menon, 'Cambodia: Rapid Growth in an Open, Post-conflict Economy', *The World Economy*, 37, 12 (2014), 1649-1668.

២ *Ibid.*

៣ ផែនទី ១២

៤ ក្រុមជនជាតិខ្មែរតំណាងឲ្យ ៩០ ភាគរយ នៃចំនួនពលរដ្ឋរបស់ប្រទេស

៥ ផែនទី ១២

៦ ឈើប្រណិត..., ជួរភ្នំក្រវ៉ាញ ផ្តុកដំរី... ។ល។

៧ អាជីវកម្មព្រៃឈើ ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច

៨ D. Evans, 'Airborne laser scanning as a method for exploring long-term socio-ecological dynamics in Cambodia', *Journal of Archaeological Science*, 74 (2016), 164–175. Damien Evans describes recent discoveries by CALL (the Cambodian Archaeological Lidar Initiative), which brings together the Cambodian management authority APSARA.

៩ នៅឆ្នាំ ១៩៧២-៧៣ កងទ័ពអាកាសអាមេរិកទំលាក់គ្រាប់បែកប្រហែលជាមធ្យម ៤០,០០០តោន ក្នុងមួយខែមកលើទឹកដីកម្ពុជា ជាទំហំមិនធ្លាប់មានពីមុនមកដែលបង្ខំឲ្យប្រជាជននៅជនបទភៀសខ្លួន ជាពិសេសអ្នកដែលរស់នៅតំបន់ភាគខាងកើត ។ មួយភាគបួនភៀសខ្លួនចំណាកស្រុក (ទៅខេត្តបាត់ដំបង កំពង់ចាម និង ភ្នំពេញ ដែលឡើងលើស ២លាននាក់ ដែលជាចំនួនដ៏សន្ធឹកសន្ធាប់ក្នុងកំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ។

១០ ក្នុងកំឡុងពេល ១៩៧៥-១៩៧៩ ជួបប្រទះការកាប់សំលាប់ដែលមិនគួរឲ្យជឿ ដោយសារការជីកឬសគល់ និងការជំលៀសប្រជាជនយ៉ាងច្រើន និងការផ្លាស់ទីដោយបង្ខំនិងហឹង្សាទៅតំបន់ជនបទមិនសូវមានមនុស្សរស់នៅដោយរបបខ្មែរក្រហម ។ ការបង្ហូរឈាមយ៉ាងឃោឃៅនេះ នាំឲ្យមិនមានសមតុល្យកំណើនប្រជាសាស្ត្រ ដែលមានសមាមាត្រច្រើននៃស្ត្រីកុមារ និងចាស់ជរាមិនប្រក្រតី តាមភូមិនីមួយៗ (៥៥-៦៥ ភាគរយជាមធ្យមនៃប្រជាជនសរុប) ។

១១ *Uti possidetis juris* is a principle in international law that territory and other property remains with its possessor at the end of a conflict, unless otherwise provided for by treaty.

១២ WorldBank, *East asia's Changing Urban LandsCapE: Measuring a decade of spatial growth* (Washington DC: World Bank, 2015).

១៣ ជាមួយប្រទេសឡាវ ប្រទេសប៉ាពូញូវហ្គីណេ និងប្រទេសទីម័រខាងកើត

១៤ +៤,៣ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ២០០០ ដល់ឆ្នាំ២០១០ និង +៤,៤ ភាគរយ ក្នុងមួយឆ្នាំ

១៥ WorldBank, *East asia's Changing Urban LandsCapE: Measuring a decade of spatial growth.*

១៦ ប៉ុន្តែក៏បង្កើតឲ្យមានការលេចឡើងច្បាស់ នូវសង្កាត់ជាច្រើនដែលនៅមានដល់បច្ចុប្បន្ន

១៧ សង្គមរាស្ត្រនិយម គឺជាអង្គការនយោបាយ បង្កើតឆ្នាំ ១៩៥៥ ដោយ សម្តេច នរោត្តមសីហនុ

១៨ Ibid.

១៩ ផែនទី បឹងកក់ [3]

២០ ផែនទីព្រលានយន្តហោះ

២១ E. Sidgwick & H. Izaki, 'Urbanisation and Growth', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh).2013 [Online]. Available online: http://www.phnompenhpost.com/analysis-and-op-ed/urbanisation-and-growth, [Accessed.

២២ K. Kotoski, 'Battambang approves long awaited master plan', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh).2016[Online]. Available online:http://www.phnompenhpost.com/real-estate/battambang-approves-long-awaited-master-plan), [Accessed.

២៣ Bureau des Affaires Urbaines, *Livre blanc du développement et de l'aménagement de Phnom Penh: Diagnostic économique, social et environnemental, tendances, prospective et orientations, Avant-projet de schéma directeur d'urbanisme de Phnom Penh 2020* (Phnom Penh, 2007).

២៤ លើកលែងតែរង្វង់ផ្លូវពីរ ដែលមានចំងាយ ៥-៦ គ.ម នៅចំកណ្តាល និងមួយទៀតប្រវែងជាង ១០ គ.ម

២៥ D. Sokthy, 'Master Plan allows flexibility under rapid urbanisation', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh). 11 February 2016 [Online]. Available online: http://www.phnompenhpost.com/real-estate/master-plan-allows-flexibility-under-rapid-urbanisation, [Accessed.

២៦ ចំណាកស្រុកតាមរដូវកាល និងចំណាកស្រុកជិតៗ

២៧ ដែលមាន ៤២ភាគរយ នៃការចំណាកស្រុក ពី២០០៤ - ២០០៨ V. Chheang & J. Dulioust, *Rural Migration in Cambodia Policy Paper*. Supreme National Economic Council and French Development Council).

២៨ ទៅប្រទេសថៃ ម៉ាឡេស៊ី និង កូរ៉េខាងត្បូង

២៩ D. Sen, 'Rescues of trafficked migrant worker surge', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh). 12 January 2016.

៣០ WORLD HEALTH ORGANIZATION 2015. World Health Statistics 2015. Luxembourg: World Health Organization,.

៣១ MINISTRY OF HEALTH CAMBODIA, PMNCH, WHO, WORLD BANK & AHPSR AND PARTICIPANTS IN THE CAMBODIA MULTISTAKEHOLDER POLICY REVIEW 2014. Success Factors for Women's and Children's Health: Cambodia,. Switzerland World Health Organization, .

៣២ CARMICHAEL, R. 2014. Concerns Cambodia's Fight Against HIV/AIDS Undermined by Funding Cuts, Government Policy. ABC News, 24 July

៣៣ ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013a. Annual Progress Report of Achieving the Millennium Development Goals: Report Prepared on the Status in 2013. . Phnom Penh: Ministry of Planning p.3

៣៤ Ibid.

៣៥ WOLD BANK GROUP 2015 Cambodia Economic Update : Maintaining High Growth

៣៦ ការបង់កម្រៃសេវា ជាការកំណត់ក្នុងលក្ខន្តិកៈជាតិ ស្តីពីហិរញ្ញប្បទានសុខាភិបាលឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកផ្តល់សេវាសុខភាពសាធារណៈទទួល កម្រៃជាផ្លូវការ តាមគោលការណ៍បញ្ញត្តិតំលៃអបរិមា។ រហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៩៦ ជាគោលការណ៍ រដ្ឋាភិបាលផ្តល់សេវាសុខភាពដោយមិនយកកំរៃនោះទេ។ ប៉ុន្តែ ដោយសារតែប្រាក់បៀវត្សរ៍ទាប គ្រូពេទ្យជាញឹកញាប់ តែងយកថ្លៃសេវាក្រៅផ្លូវការ ពីអ្នកជំងឺ នៅពេលដែលពួកគេទទួលសេវាសុខភាព។ ដូច្នេះ ការកំណត់ថ្លៃសេវាអតិបរិមាជាផ្លូវការ គឺជាវិធីមួយ ក្នុងការបញ្ឈប់យកកម្រៃមិនត្រឹមត្រូវ ដោយកំណត់តម្លៃដែលមានលក្ខណៈសមស្របសំរាប់អ្នកជំងឺ ដែលមានជីវភាពមធ្យម។ អ្នកក្រីក្រ និងជនងាយរងគ្រោះ ក៏ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីការឧបត្ថម្ភលើកម្រៃសេវា ដែលផ្តល់ដោយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងប្រតិបត្តិការដោយភ្នាក់ងារអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលនានា។

៣៧ ប័ណ្ណចំណាយសុខភាព ផ្តល់មធ្យោបាយផ្ទាល់ដល់ការបង្កើនលទ្ធភាពនៃការទទួលសេវាសុខភាព ជូនប្រជាពលរដ្ឋដែលត្រូវការ និងលើកទឹកចិត្តឱ្យប្រើប្រាស់សេវាសម្ភព និងការគាំពារសុខមាលភាពសង្គម ដើម្បីសំរេចគោលដៅ CMDG ៤ និង៥ ក្នុងការកាត់បន្ថយអត្រាមរណៈភាពនៃមាតា និងទារក។ ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ២០០៧ និងឆ្នាំ២០១០ គម្រោងផ្តល់ប័ណ្ណនេះត្រូវបានអនុវត្តដោយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក្នុងស្រុកប្រតិបត្តិចំនួន ២២ ក្នុងចំណោម ៧៧ ស្រុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

៣៨ ការផ្តល់កិច្ចសន្យា នៃការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលសាធារណៈ ផែនការ ធ្មបជាតិ កិច្ចសន្យាចាប់ផ្តើម និងបញ្ចប់ការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាល និង ទីភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិការពិសេស ទៅអោយ NGO អនុវត្តនៅឆ្នាំ១៩៩៩ និងឆ្នាំ២០០៣ សំដៅ លើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាល។ រដ្ឋាភិបាល បានដកស្រង់បទពិសោធន៍នេះ គំរូ សហគ្រប់គ្រងនៅស្រុកប្រតិបត្តិចំនួន ១១ នៅចន្លោះឆ្នាំ២០០៤ និងឆ្នាំ២០០៨ និងបានបង្វែ កិច្ចសន្យានៃការគ្រប់គ្រងសេវាសុខភាព ទៅឲ្យស្រុកប្រតិបត្តិដែលមានសមត្ថភាព តាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបស់ក្រសួងសុខាភិបាល ដើម្បីគ្រប់គ្រងដោយខ្លួនឯង នឹងត្រូវបានហៅថា ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិការពិសេស (Special Operating Agency) ដើម្បីបង្កើនភាពជាម្ចាស់ និងប្រើបាស់ធនធានអោយមានប្រសិទ្ធិភាពជាងមុន។

៣៩ VONG, S., RAVEN, J. & NEWLANDS, D. n.d. Change Process in Contracting Management in Cambodia: in depth interviews with health care managers and providers [Online]. forthcoming Research for Building Pro-Poor Health Systems During Recovery From Conflict (REBUILD). Available: https://resource-allocation.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12962-016-0051-6.

៤០ ASIAN DEVELOPMENT BANK 2011. Cambodia: Transport Sector Assessment, Strategy and Road Map. Mandaluyong, Philippines Asian Development Bank

៤១ TIM, E., SOVANNARITH, S. & SOPHIE, W. 2016. Exploring the influence of context and policy on health district productivity in Cambodia. *Cost Effectiveness and Resource Allocation : C/E,* 14**,** 1.p.1

៤២ មុនពេលបារាំងនាំចូលមកនូវប្រព័ន្ធអប់រំទំនើប និងទ្រង់ទ្រាយធំដែលបាន បង្រៀនទាំងស្រុងជាភាសាបារាំងរហូតដល់ដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៧០ ការអប់រំពេលនោះ ត្រូវបានផ្តល់ដោយព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនា។ ក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហមការអប់រំគ្រប់ទម្រង់ត្រូវបានបញ្ឈប់ ហើយគ្រូបង្រៀន និងមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ក្នុងវិស័យអប់រំមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះ នៅរស់រានមានជីវិត (គ្រូបង្រៀន៩០ភាគរយបានបាត់បង់ជីវិតក្នុងរបបនោះ)។ ក្នុងអំឡុងទសវត្សឆ្នាំ១៩៨០ អាជ្ញាធររាជធានីភ្នំពេញបានកសាងឡើងវិញនូវ ប្រព័ន្ធអប់រំដោយស្ទើរតែចាប់ផ្តើមពីចំណុចសូន្យ។ ដូច្នេះហើយ អង្គការ UNICEF និងក្រុមប្រឹក្សាជំនួយសេដ្ឋកិច្ច (Comecon) បានផ្តល់ជំនួយ (វៀតណាម បានផ្តល់ជំនួយបច្ចេកទេសភាគច្រើនទៅកាន់អាជ្ញាធម៌ រាជធានីភ្នំពេញ។ បន្ទាប់មក ការអប់រំត្រូវបានយកគំរូពីប្រទេសវៀតណាម និងភាសាវៀតណាមបានក្លាយជាភាសាកំហិតនៅអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យ)។

ROSS, R. R. (ed.) 1987. Cambodia: A Country Study, Washington,D.C.: Federal Research Division.

៤៣ Ibid

៤៤ PETER, S. 1989. Cambodge 1979-1989 : Rechercher la Vérité et la Paix. Politique étrangère, 54, 669-678.

៤៥ MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport, .

៤៦ Ibid.

៤៧ នៅពេលក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានចាត់វិធានការតឹងរឹងដើម្បីទប់ស្កាត់ការលួចចម្លងក្នុងអំឡុងពេលប្រលងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សា ទុតិយភូមិ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៤ សិស្សចំនួនមួយភាគបួនប៉ុណ្ណោះ ក្នុងចំណោម សិស្សទាំងអស់ចំនួន ៩៣.០០០នាក់ បានប្រលងជាប់។ សិស្សចំនួនជាង២២ភាគរយ ទទួលបាននិទ្ទេសទាប គឺនិទ្ទេស E សិស្សក្រោម៣ភាគរយ ទទួលបាននិទ្ទេសពី B ដល់ D ហើយ មានសិស្សតែ១១នាក់ប៉ុណ្ណោះ ទទួលបាននិទ្ទេស A។ ក្នុងឆ្នាំ ២០១២ និងឆ្នាំ ២០១៣ នៅពេលសិស្ស អាចលួចបន្លំក្នុងអំឡុងពេលប្រលង សិស្សចំនួនជាង៨០ភាគរយ បានប្រលងជាប់។ សូមមើល វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា៖ : SOTHY, K., MADHUR, S. & RETHY, C. (eds.) 2015. *Cambodia Education 2015: Employment and Empowerment,* Phnom Penh, Cambodia Cambodia Development Resource Institute

៤៨ Ibid.

៤៩ MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport, .

៥០ Ibid.

៥១ ទោះបីយ៉ាងណា និស្សិតជាច្រើនបានបញ្ចប់កម្រិតឧត្តម ជំនាញ គណនេយ្យ ហិរញ្ញវត្ថុ និងគ្រប់គ្រង។ ASIAN DEVELOPMENT BANK 2012. Post-Primary Education Assessment. Manila Asian Development Bank

៥២ WORLD BANK 2012. Matching Aspirations : Skills for Implementing Cambodia's Growth Strategy. Phnom Penh World Bank

៥៣ MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport, .

៥៤ ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013b. "Political Platform" Of the Royal Government of Cambodia of the Fifth Legislature of the National Assembly Phnom Penh, Cambodia: Royal Government of Cambodia.

៥៥ Ibid. See also ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013c. Rectangular Strategy Phase III Phnom Penh Royal Government of Cambodia

៥៦ ៣០ភាគរយ នៃប្រជាជនកម្ពុជាទាំងអស់ មានអាយុពី១៥ឆ្នាំដល់៣០ឆ្នាំ។ ដូច្នេះ ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសដែលអត្រាប្រជាជនវ័យក្មេងខ្ពស់ជាងគេនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍។ UNDP 2014. Reaching and Engaging the Cambodian Youth on Issues of Civic Participation. Phnom Penh, Cambodia UNDP

៥៧ Ibid.

៥៨ SOKHENG, V. & TURTON, S. 2015. Budget figures re-leased. *Phom Penh Post* 22 October 2015.

៥៩ A. Cheesman, 'Special Economic Zones & Development: Geography and Linkages in the Indian EOU Scheme', *The Bartlett Development Planning Unit*, 145 (2012).

៦០ ឧស្សាហកម្មវាយនភណ្ឌ និងឧស្សាហកម្មគ្រឿងបរិភោគនិងភេសជ្ជៈគឺស្ថិត ក្នុងប្រភេទឧស្សាហកម្ម អតិពលកម្ម។

៦១ ឧទាហរណ៍៖ ឧស្សាហកម្មគ្រឿងយន្ត ឧស្សាហកម្មដែក ឧស្សាហកម្មផលិតរថយន្ត ជាដើម។

៦២ RGC, *Cambodia Industrial Development Policy 2015 – 2025: Market Orientation and Enabling Environment for Industrial Development* (Phnom Penh: Council of Minister).

៦៣ មជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ចរួមបញ្ចូលទាំងមជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្ម និងមជ្ឈមណ្ឌលហិរញ្ញវត្ថុ M. Kawai & K. Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges', *ADBI Working Paper Series*, 545 (2015). ។ មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មនៅកម្ពុជាត្រូវបានបង្កើត ឡើងជុំវិញមជ្ឈមណ្ឌលសេដ្ឋកិច្ច។

៦៤ CDC, *The Special Economic Zones*, 2016 Available online: http://www.cambodiainvestment.gov.kh/investment-scheme/the-special-economic-zones.html [Accessed. June 9 2016]

៦៥ Kawai & Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges'.

៦៦ *Ibid.*

៦៧ H.-P. Brunner, 'What is Economic Corridor Development and What Can It Achieve in Asia's Subregions?', *ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration*, 117 (2013), 1-11.

៦៨ Kawai & Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges'. supra note 36

៦៩ P. Krugma, 'Increasing Returns and Economic Geography ', *Journal of Political Economy*, 99, 3 (1991), 483-499

៧០ J. Eaton & S. Kortum, 'Technology, Geography, and Trade', *Econometrica*, 70, 5 (2002), 1741-1779

៧១ ខណៈដែលការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មនៅតែជាទស្សនទានមួយថ្មីក្នុងបរិបទកម្ពុជា វាគ្មានស្ថិតិផ្លូវការណាមួយទាក់ទិនទៅហ្នឹងការចូលរួមចំណែករបស់មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មទៅលើការបង្កើតការងារ ការបង្កើនចំណូល ការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យា សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចនានា និងផលចំណេញសុខមាលភាព។ អត្ថបទខ្លីនេះផ្អែកលើការសិក្សាប្រៀបធៀបដែលមានស្រាប់ និងធ្វើសេចក្តីសំយោគរួមពីការសិក្សាដែលមានស្រាប់។

៧២ Eaton & Kortum, ‘Technology, Geography, and Trade’. Supra note 41

៧៣ T. Parikh, ‘Amid Truck Traffic, Experts Eye Rail System’, *The Cambodia Daily*. (Phnom Penh).2016 [Online]. Available online: https://www.cambodiadaily.com/news/amid-truck-traffic-experts-eye-rail-system-109946/, [Accessed. 15 Agust 2016]

៧៤ *Ibid*

៧៥ ADB, *Cambodia Transport Sector Assessment, Strategy and Road Map* (Philippines: A. D. Bank, 2011). Available online: http://www.gms-cbta.org/uploads/resources/15/attachment/transport-assessment-Cambodia.pdf [Accessed. Note. No similar assessment has been done since then. As of August 11, 2016 is was not possible to access updated data

៧៦ M. v. Es, *Transport and logistics in the Greater Mekong* Sub-region, 2010. Available online: http://thailand.nlambassade.org/binaries/content/assets/postenweb/t/thailand/nederlandse-ambassade-in-bangkok/import/producten_en_diensten/handel_en_investeren/sector_rapportages/transport--logistics-in-the-greater-mekong-subregion---mei-2010 [Accessed. p.15

៧៧ តួលេខ ១២ ភាគរយ បង្ហាញពីកំណើនមធ្យមប្រចាំឆ្នាំនៃការនាំចេញទំនិញ និងសេវា និង១៤ភាគរយលើការនាំចូលទំនិញ និងសេវាដែលបានកត់ត្រា។ S. Ly et al., *Cambodia* 2015. Available online: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/cambodia/Cambodia_EAP_Update-Apr2015_ENG.pdf [Accessed.

៧៨ Ibid.

៧៩ IRITWG, *Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition)* (Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group 2015).

៨០ P. Warr & J. Menon, ‘Cambodia’s Special Economic Zones’, *ADB Economics*, 495 (2015).

៨១ *Cambodia Industrial Development Policy 2015 -2025*, 2015. Available online: http://kh.rajahtannasia.com/media/2286/cambodia-industrial-development-policyv3.pdf [Accessed.

៨២ MoC, *Cambodia Trade Integration Strategy 2013-2018 and Trade SWAp Road Map 2013-2018* (Phnom Penh, Cambodia: M. o. Commerce, 2013). Available online: http://www.moc.gov.kh/Tradeswap/userfiles/file/uploadedfiles/Job/CTIS%202013%20Exec%20Sum%20-%20v5.4%20corrected%205-29-136_8_2013_2_45_4.pdf [Accessed.

៨៣ MoT, *Tourism Deveslopment Strategic Plan 2012-2020*. (Phnom Penh: Ministry of Tourism). Available online: http://www.tourismcambodia.org/images/mot/legal_documents/tourism_development_stategic_plan_2012_2020_english.pdf [Accessed.

៨៤ RGC, *Cambodia Industrial Development Policy 2015 – 2025: Market Orientation and Enabling Environment for Industrial Development*

៨៥ *Indice de performance logistique : performance globale (1=faible et 5=élevée)*, 2016. Available online: http://donnees.banquemondiale.org/indicateur/LP.LPI.OVRL.XQ [Accessed.

៨៦ សូមមើលផែនទី ២២

៨៧ តំបន់ដីសើមរុំសា ឧទ្យានជាតិ ព្រៃការពារ ជំរកសត្វព្រៃ

៨៨ Y. Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment* (Phnom Penh: Save Cambodia’s Wildlife, 2014).

៨៩ H. Domashneva, ‘NGOs in Cambodia: It’s Complicated’, *The Diplomat*2013.Available at: http://thediplomat.com/2013/12/ngos-in-cambodia-its-complicated/

៩០ S. Milne & S. Mahanty (eds.), *Conservation and Development in Cambodia* Exploring frontiers of change in nature, state and society; (New York: Routledge, 2015).

៩១ Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment*. supra note 59

៩២ សូមមើលផែនទី ២២

៩៣ យោងតាម Burton et al.,2015 ព្រៃឈើផ្តល់ធនធានដល់ជិត ៥លាននាក់នៃប្រជាជនកម្ពុជា According to Burton et al.,2015, Forests provide resources for nearly 5 million Cambodians. Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment*

៩៤ MoE, *National Projected Area System Strategic Management Framework*, 2014. Available online: https://data.opendevelopmentmekong.net/dataset/eb460074-5691-4e7e-a46b-98be9ebfbf70/resource/8aa040e1-4806-4251-ba1c-e47f56e19a14/download/ENGNationalProtectedAreaSystemStrategicFramework.pdf [Accessed.

៩៥ T. Clements et al., ‘Impacts of Protected Areas on Local Livelihoods in Cambodia’, 64 (2014), S125–S134.

៩៦ *Ibid.*, p. 126.

៩៧ Ingrid FitzGerald et al., *Moving Out of Poverty? Trends in community well-being and household mobility in nine Cambodian villages* (Phnom Penh: CDRI, 2007).

៩៨ ODC, *Protected areas*, 2016. Available online: https://opendevelopmentcambodia.net/topics/protected-areas [Accessed.

៩៩ *Ibid.*

១០០ Clements et al., ‘Impacts of Protected Areas on Local Livelihoods in Cambodia’.

១០១ Save Cambodia Wildlife, *The Atlas of Cambodia: National Poverty and Environment Maps* Save Cambodia Wildlife, 2006).

១០២ ForestTrends, *Conversion Timber, Forest Monitoring, and Land-Use Governance in Cambodia* (2015).

១០៣ J.-C. Diepart, ‘The fragmentation of land tenure systems in Cambodia: peasants and the formalization of land rights’, *Country Profile: Cambodia*, 6 (2015), 36, .

១០៤ សូមមើលផែនទី ២៣

១០៥ *Sub-decree on Transfer of protected forest, conservation area, forest area and the economic land concessions between the Ministry of Agriculture Forestry and Fisheries, and Ministry of Environment 2016*. 69, Chapter (Phnom Penh: Royal Government of Cambodia).

១០៦ FAO, *Country Briefs, Cambodia*, 2016. Available online: http://www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=KHM [Accessed.

១០៧ ការប្រមូលផលស្រូវពីរដងចំពោះពូជដើមរដូវ និងពូជកែលំអ

១០៨ ទំហំដីជាមធ្យម គឺ ១.៦ ហត នៅ ឆ្នាំ២០១៤ H. Kimkong & S. Paradis, ‘Impacts of social-ecological change on farming practices in the Stung Chreybak catchment, Kampong Chhnang province’, in J.-C. Diepart (ed.), *Learning for resilience: Insights from Cambodia’s rural communities* (Phnom Penh: The Learning Institute 2015).

១០៩ J.-C. Diepart & T. SEM, *The Cambodian peasantry and the formalisation of land rights: historical overview and current issues.* , 11Etudes et documents du GRAESE, 2015), p.123.

១១០ ២៩ ភាគរយនៃគ្រួសារកសិករ ឆ្នាំ២០១១
P. Dalis et al., *Landlessness and Child Labour in Cambodia* (Phnom Penh: C. R. I. (CDRI), 2015).

១១១ WorldBank, *Where Have All the Poor Gone? : Cambodia Poverty Assessment 2013* (Washington: W. Bank, 2013).

១១២ Eswar Prasad et al., ‘The Paradox of Capital ‘, *Finance and Development, A quarterly magazine of the IMF*. 44, 12007.

១១៣ R. Jenkins, ‘Globalization, FDI and employment in VietNam’, *Transnational Corporations*, 15, 1 (2006), 115.

១១៤ A. Ferner, ‘Country of origin effects and HRM in multinational companies’, *Human Resource Management Journal*, 7, 1 (1997), 19-37.

១១៥ J. W. Spencer, ‘The Impact of Multinational Enterprise Strategy on Indigenous Enterprises: Horizontal Spillovers and Crowding out in Developing Countries ‘, *The Academy of Management Review*, 33, 2 (2008), 341-361.

១១៦ H. Görg & E. Strobl, ‘Multinational Companies and Productivity Spillovers: A Meta-Analysis ‘, *The Economic Journal*, 111, 475 (2001), F723-F739

១១៧ Kotrajaras, P. 2010. Foreign direct investment and economic growth: A comparative study among East Asian countries. Applied *Economics Journal*, 17, 12-26.

១១៨ WB. 2016a. *Cambodia Economic Update, April 2016: Improving Macroeconomic and Financial Resilience* [Online]. The World Bank. Available: http://www.worldbank.org/en/country/cambodia/publication/cambodia-economic-update-april-2016 [Accessed August 19 2016].

១១៩ GMAC, *Consolidated data for garment and textile exports* 2016. Available online: http://www.gmac-cambodia.org/imp-exp/garment.php [Accessed. August 19, 2016]

១២០ Moc (ed.), *Number of Workers in Textile and Footwear Industries* (Phnom Penh: Ministry of Commerce, 2016).

១២១ លទ្ធភាពការងាររបស់ផលិតផល និងសេវាកម្មដែលផលិតដោយកម្មករក្នុងមួយម៉ោង។ APO, *APO Productivity Databook 2015* (Tokyo, Japan: Asian Productivity Organization, 2015).

១២២ MEF, ‘Cambodian Economy: From where? To Where? and Now?’, *Cambodian Professional Group*. Himawari Hotel,2016 Himawari Hotel: Ministry of Economic and Finance, 2016.

១២៣ TI, *Corruption Perception Index 2015*, 2015. Available online: http://www.transparency.org/cpi2015?gclid=Cj0KEQjw2ua8BRDeusOkl5qth4QBEiQA8BpQclkUtI0Ivb7Oo0o15eq8WldM18gmYKF1Y_cp0VtkJqQaAqit8P8HAQ#downloads [Accessed. July 29, 2016]

១២៤ WB. 2016b. *Doing Business in Cambodia* [Online]. World Bank. Available: http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/ [Accessed July 29 2016].

១២៥ *Ibid*.

១២៦ ដែលការវិនិយោគមកពីប្រទេសទាំងនោះតម្រូវឲ្យមានផងដែរនូវធនធាន មនុស្សដែលមានកម្រិតជំនាញខ្ពស់ បច្ចេកវិទ្យាខ្ពស់ និងស្ថាប័ននយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចដ៏រឹងមាំ។

១២៧ NIS (ed.), *Inward Foreign Direct Investment Survey 2014* (Phnom Penh: Ministry of Planning, 2016).

១២៨ *Ibid*.

១២៩ *Ibid*.

១៣០ WB. 2016a. *Cambodia* [Online]. The World Bank. Available: http://data.worldbank.org/country/cambodia [Accessed 1 September 2016].

1 H. Hill & J. Menon, 'Cambodia: Rapid Growth in an Open, Post-conflict Economy', *The World Economy*, 37, 12 (2014), 1649-1668.

2 *Ibid.*

3 Map 12

4 About 90 percent of the population in Cambodia belong to the Khmer group

5 Map 12

6 For valuable timber, cardamom, ivory, etc.

7 Industrial logging followed by economic concessions

8 D. Evans, 'Airborne laser scanning as a method for exploring long-term socio-ecological dynamics in Cambodia', *Journal of Archaeological Science*, 74 (2016), 164–175. Damien Evans describes recent discoveries by CALL (the Cambodian Archaeological Lidar Initiative), which brings together the Cambodian management authority APSARA.

9 In 1972-73 the U.S. air force dropped an average of 40,000 tonnes of bombs per month on Cambodia, an unprecedented scale of bombardment that forced people in rural areas to flee, especially those in the east of the country. A quarter of them migrated to the towns (Battambang, Kampong Cham and Phnom Penh, which swelled to over two million inhabitants and had grown to a huge size by 1975)

10 The period from 1975 to 1979 saw unbelievable slaughter due to the uprooting and deportation of a large part of the population, and their forced and violent relocation in the under-populated countryside by the Khmer Rouge regime. This terrible bloodshed also led to a demographic imbalance, with an abnormally high proportion of women, children and elderly people that is still noticeable in the villages (55-65 percent of the population on average)

11 *Uti possidetis juris* is a principle in international law that territory and other property remains with its possessor at the end of a conflict, unless otherwise provided for by treaty

12 WorldBank, *East asia's Changing Urban LandsCapE: Measuring a decade of spatial growth* (Washington DC: World Bank, 2015).

13 The others are Lao PDR, Papua New Guinea and East Timor

14 With urbanized areas increasing by 4.3 percent each year between 2000 and 2010, and urban populations by 4.4 percent

15 WorldBank, *East asia's Changing Urban LandsCapE: Measuring a decade of spatial growth.*

16 When central neighborhoods developed that can still be seen today

17 The *Sangkum Reastr Niyum* was a political organization established in 1955 by Prince Norodom Sihanouk

18 *Ibid.*

19 *Map Boeng Kak 3.*

20 *Map Airport 4.*

21 E. Sidgwick & H. Izaki, 'Urbanisation and Growth', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh).2013 [Online]. Available online: http://www.phnompenhpost.com/analysis-and-op-ed/urbanisation-and-growth, [Accessed.

22 K. Kotoski, 'Battambang approves long awaited master plan', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh).2016[Online]. Available online:http://www.phnompenhpost.com/real-estate/battambang-approves-long-awaited-master-plan), [Accessed.

23 Bureau des Affaires Urbaines, *Livre blanc du développement et de l'aménagement de Phnom Penh: Diagnostic économique, social et environnemental, tendances, prospective et orientations, Avant-projet de schéma directeur d'urbanisme de Phnom Penh 2020* (Phnom Penh, 2007).

24 Apart from two circular roads, one 5-6 km from the center, and one over 10 km away

25 D. Sokthy, 'Master Plan allows flexibility under rapid urbanisation', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh). 11 February 2016 [Online]. Available online: http://www.phnompenhpost.com/real-estate/master-plan-allows-flexibility-under-rapid-urbanisation, [Accessed.

26 Seasonal and/or short distance migration

27 Which accounted for 42 percent of all migration between 2004 and 2008. V. Chheang & J. Dulioust, *Rural Migration in Cambodia Policy Paper*. Supreme National Economic Council and French Development Council).

28 To Thailand, Malaysia and South Korea

29 D. Sen, 'Rescues of trafficked migrant worker surge', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh). 12 January 2016.

30 WORLD HEALTH ORGANIZATION 2015. World Health Statistics 2015. Luxembourg: World Health Organization.

31 MINISTRY OF HEALTH CAMBODIA, PMNCH, WHO, WORLD BANK & AHPSR AND PARTICIPANTS IN THE CAMBODIA MULTISTAKEHOLDER POLICY REVIEW 2014. Success Factors for Women's and Children's Health: Cambodia,. Switzerland World Health Organization, .

32 CARMICHAEL, R. 2014. Concerns Cambodia's Fight Against HIV/AIDS Undermined by Funding Cuts, Government Policy. *ABC News*, 24 July

33 ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013a. Annual Progress Report of Achieving the Millennium Development Goals: Report Prepared on the Status in 2013. . Phnom Penh: Ministry of Planning p.9

34 Ibid.

35 WOLD BANK April 2015 Maintaining High Growth : Cambodia Economic Update Phom Penh World Bank,.

36 User fees were introduced as part of the National Charter on Health Financing in 1996 to allow informal user charges for health services under a legal framework of minimum standards. Until 1996, health services in Cambodia were principally free of charge. However, because of low salaries, in practice, informal fees were often charged by health workers at the public facilities for extra-income. Thus, the implementation of user fees can be seen as a way to formalize informal charges with affordable fees from the non-poor patients or clients. The poor and vulnerable groups, however, benefit from subsidized schemes which are often funded by health development partners and run by NGO operating agencies

37 A voucher is a ticket consisting of several coupons which give direct access to quality services to the people in need. This encourages the use of maternity services and social health protection with the aim of bringing neonatal and maternal mortality rates closer to the targets of Millennium Development Goals 4 and 5. Between 2007 and 2010, voucher schemes were implemented by NGOs in 22 of the 77 operational districts in Cambodia

38 Contracting-in of three health operational districts (ODs) and contracting-out of health services in two ODs to NGO operating agencies were introduced and implemented between 1999 and 2003 to improve health management. For gaining ownership of such innovative models of health management, the government further piloted a hybrid contracting model for co-management of health services in 11 ODs between 2004 and 2008 with some autonomy over staffing within standard management guidelines; and then further adopted Internal Contracting in the form of Special Operating Agency management of 16 ODs to gain full ownership of financial and human resource management for effective human and financial resource management, from 2009 to the present

39 VONG, S., RAVEN, J. & NEWLANDS, D. n.d. *Change Process in Contracting Management in Cambodia: in depth interviews with health care managers and providers* [Online]. forthcoming Research for Building Pro-Poor Health Systems During Recovery From Conflict (REBUILD). Available: https://resource-allocation.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12962-016-0051-6.

40 ASIAN DEVELOPMENT BANK 2011. Cambodia: Transport Sector Assessment, Strategy and Road Map. Mandaluyong, Philippines Asian Development Bank

41 TIM, E., SOVANNARITH, S. & SOPHIE, W. 2016. Exploring the influence of context and policy on health district productivity in Cambodia. *Cost Effectiveness and Resource Allocation : C/E,* 14**,** 1.p.1

42 Education was traditionally provided by the Buddhist clergy before France brought in a modern and mass education system, entirely taught in French until the early 1970s. During the Khmer Rouge regime all forms of education were halted, and few teachers and senior staff of the education system survived (90 percent of teachers died). During the 1980s, the authorities in Phnom Penh rebuilt the education system almost from scratch. To this end, UNICEF and the Mutual Economic Assistance Board (Comecon) provided assistance (Vietnam provided the bulk of foreign technical assistance to the authorities in Phnom Penh. Vietnam Education Model was then implemented and Vietnamese language learning became compulsory in the secondary education). ROSS, R. R. (ed.) 1990. *Cambodia: A Country Study,* Washington,D.C.: Federal Research Division.

43 Ibid.

44 PETER, S. 1989. Cambodge 1979-1989 : Rechercher la Vérité et la Paix. Politique étrangère, 54, 669-678.

45 MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport

46 Ibid.

47 When MoEYS introduced strict measures to prevent cheating in Baccalaureate examinations in 2014, only a quarter of the 93,000 students were able to pass the exam. Over 22 percent received the poor rating of E, less than 3 percent received grades from B to D, and only 11 students were rated A. In 2012 and 2013, when students could cheat in exams, over 80 percent had managed to pass the exam. SOTHY, K., MADHUR, S. & RETHY, C. (eds.) 2015. *Cambodia Education 2015: Employment and Empowerment,* Phnom Penh, Cambodia Cambodia Development Resource Institute

48 Ibid.

49 MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport

50 Ibid.

51 Rather than producing a large number of graduates in accounting, finance and management. ASIAN DEVELOPMENT BANK 2012. Post-Primary Education Assessment. Manila Asian Development Bank

52 WORLD BANK 2012. Matching Aspirations : Skills for Implementing Cambodia's Growth Strategy. Phnom Penh World Bank

53 MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport .

54 ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013b. "Political Platform" Of the Royal Government of Cambodia of the Fifth Legislature of the National Assembly Phnom Penh, Cambodia: Royal Government of Cambodia.

55 Ibid. See also ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013c. Rectangular Strategy Phase III Phnom Penh Royal Government of Cambodia

56 With over 30 percent of its population aged between 15 and 30 years, Cambodia has the youngest population of Southeast Asia. UNDP 2014. Reaching and Engaging the Cambodian Youth on Issues of Civic Participation. Phnom Penh, Cambodia UNDP

57 Ibid.

58 SOKHENG, V. & TURTON, S. 2015. Budget figures released. *Phom Penh Post* 22 October 2015.

59 A. Cheesman, 'Special Economic Zones & Development: Geography and Linkages in the Indian EOU Scheme', *The Bartlett Development Planning Unit*, 145 (2012).

60 Textiles, footwear and food and beverages are classified as labor intensive manufacturing

61 For example, machinery, steel, and automobile business

62 RGC, *Cambodia Industrial Development Policy 2015 – 2025: Market Orientation and Enabling Environment for Industrial Development* (Phnom Penh: Council of Minister).

63 Economic hub consists of industrial hub and financial hub (M. Kawai & K. Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges', *ADBI Working Paper Series, 545* (2015). Indusstrial hubs in Cambodia have been built around the economic hub

64 CDC, *The Special Economic Zones*, 2016 Available online: http://www.cambodiainvestment.gov.kh/investment-scheme/the-special-economic-zones.html [Accessed. June 9 2016]

65 Kawai & Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges'.

66 *Ibid.*

67 H.-P. Brunner, 'What is Economic Corridor Development and What Can It Achieve in Asia's Subregions?', *ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration*, 117 (2013), 1-11.

68 Kawai & Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges'. supra note 36

69 P. Krugma, 'Increasing Returns and Economic Geography ', *Journal of Political Economy*, 99, 3 (1991), 483-499

70 J. Eaton & S. Kortum, 'Technology, Geography, and Trade', *Econometrica*, 70, 5 (2002), 1741-1779

71 Since industrial hubs have only recently been established in Cambodia, there is no official statistical data related to their contribution to employment, income generation, technological advancement, spillover effects, economic activities, and welfare gains. This short article takes advantage of existing cross country studies and is extrapolated from findings of the existing studies

72 Eaton & Kortum, 'Technology, Geography, and Trade'. Supra note 41

73 T. Parikh, 'Amid Truck Traffic, Experts Eye Rail System', *The Cambodia Daily*. (Phnom Penh).2016 [Online]. Available online: https://www.cambodiadaily.com/news/amid-truck-traffic-experts-eye-rail-system-109946/, [Accessed. 15 Agust 2016]

74 *Ibid*

75 ADB, *Cambodia Transport Sector Assessment, Strategy and Road Map* (Philippines: A. D. Bank, 2011). Available online: http://www.gms-cbta.org/uploads/resources/15/attachment/transport-assessment-Cambodia.pdf [Accessed.
Note. No similar assessment has been done since then. As of August 11, 2016 is was not possible to access updated data

76 M. v. Es, *Transport and logistics in the Greater Mekong Sub-region*, 2010. Available online: http://thailand.nlambassade.org/binaries/content/assets/postenweb/t/thailand/nederlandse-ambassade-in-bangkok/import/producten_en_diensten/handel_en_investeren/sector_rapportages/transport--logistics-in-the-greater-mekong-subregion---mei-2010 [Accessed. p.15

77 The figure 12 percent indicates annual average growth of export, goods and services and 14 percent covers imports, goods and services recorded. S. Ly et al., *Cambodia* 2015. Available online: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/cambodia/Cambodia_EAP_Update-Apr2015_ENG.pdf [Accessed.

78 *Ibid.*

79 IRITWG, *Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition)* (Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group 2015).

80 P. Warr & J. Menon, 'Cambodia's Special Economic Zones', *ADB Economics*, 495 (2015).

81 *Cambodia Industrial Development Policy 2015* -2025, 2015. Available online: http://kh.rajahtannasia.com/media/2286/cambodia-industrial-development-policyv3.pdf [Accessed.

82 MoC, *Cambodia Trade Integration Strategy 2013-2018 and Trade SWAp Road Map 2013-2018* (Phnom Penh, Cambodia: M. o. Commerce, 2013). Available online: http://www.moc.gov.kh/Tradeswap/userfiles/file/uploadedfiles/Job/CTIS%202013%20Exec%20Sum%20-%20v5.4%20corrected%205-29-136_8_2013_2_45_4.pdf [Accessed.

83 MoT, *Tourism Deveslopment Strategic Plan 2012-2020*. (Phnom Penh: Ministry of Tourism). Available online: http://www.tourismcambodia.org/images/mot/legal_documents/tourism_development_stategic_plan_2012_2020_english.pdf [Accessed.

84 RGC, *Cambodia Industrial Development Policy 2015 – 2025: Market Orientation and Enabling Environment for Industrial Development*

85 *Indice de performance logistique : performance globale (1=faible et 5=élevée)*, 2016. Available online: http://donnees.banquemondiale.org/indicateur/LP.LPI.OVRL.XQ [Accessed.

86 Map 22.

87 Ramsar sites, national parks, protected forests, wildlife sanctuaries, etc.

88 Y. Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment* (Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014).

89 H. Domashneva, 'NGOs in Cambodia: It's Complicated', *The Diplomat*2013.Available at: http://thediplomat.com/2013/12/ngos-in-cambodia-its-complicated/

90 S. Milne & S. Mahanty (eds.), *Conservation and Development in Cambodia* Exploring frontiers of change in nature, state and society; (New York: Routledge, 2015).

91 Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development* and Environment. supra note 59.

92 *Map 22.*

93 According to Burton et al.,2015, Forests provide resources for nearly 5 million Cambodians. Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment*

94 MoE, *National Projected Area System Strategic Management Framework*, 2014. Available online: https://data.opendevelopmentmekong.net/dataset/eb460074-5691-4e7e-a46b-98be9ebfbf70/resource/8aa040e1-4806-4251-ba1c-e47f56e19a14/download/ENGNationalProtectedAreaSystemStrategicFramework.pdf [Accessed.

95 T. Clements et al., 'Impacts of Protected Areas on Local Livelihoods in Cambodia', 64 (2014), S125–S134.

96 *Ibid*., p. 126

97 Ingrid FitzGerald et al., *Moving Out of Poverty? Trends in community well-being and household mobility in nine Cambodian villages* (Phnom Penh: CDRI, 2007).

98 ODC, *Protected areas*, 2016. Available online: https://opendevelopmentcambodia.net/topics/protected-areas [Accessed.

99 *Ibid*.

100 Clements et al., 'Impacts of Protected Areas on Local Livelihoods in Cambodia'.

101 Save Cambodia Wildlife, *The Atlas of Cambodia: National Poverty and Environment Maps* Save Cambodia Wildlife, 2006).

102 ForestTrends, *Conversion Timber, Forest Monitoring, and Land-Use Governance in Cambodia* (2015).

103 J.-C. Diepart, 'The fragmentation of land tenure systems in Cambodia: peasants and the formalization of land rights', *Country Profile: Cambodia*, 6 (2015), 36,.

104 *Map 23*.

105 *Sub-decree on Transfer of protected forest, conservation area, forest area and the economic land concessions between the Ministry of Agriculture Forestry and Fisheries, and Ministry of Environment 2016*. 69, Chapter (Phnom Penh: Royal Government of Cambodia).

106 FAO, *Country Briefs, Cambodia*, 2016. Available online: http://www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=KHM [Accessed.

107 Rice harvests doubled thanks to early and improved varieties. / Doublement des récoltes grâce au riz d'avant saison et aux variétés améliorées

108 Average farm size was 1.6 ha in 2014. H. Kimkong & S. Paradis, 'Impacts of social-ecological change on farming practices in the Stung Chreybak catchment, Kampong Chhnang province', in J.-C. Diepart (ed.), *Learning for resilience: Insights from Cambodia's rural communities* (Phnom Penh: The Learning Institute 2015).

109 J.-C. Diepart & T. SEM, *The Cambodian peasantry and the formalisation of land rights: historical overview and current issues*. , 11Etudes et documents du GRAESE, 2015), p.123.

110 29 percent of agricultural households in 2011. P. Dalis et al., *Landlessness and Child Labour in Cambodia* (Phnom Penh: C. R. I. (CDRI), 2015).

111 WorldBank, *Where Have All the Poor Gone? : Cambodia Poverty Assessment 2013* (Washington: W. Bank, 2013).

112 Eswar Prasad et al., 'The Paradox of Capital ', *Finance and Development, A quarterly magazine of the IMF*. 44, 12007.

113 R. Jenkins, 'Globalization, FDI and employment in VietNam', *Transnational Corporations*, 15, 1 (2006), 115.

114 A. Ferner, 'Country of origin effects and HRM in multinational companies', *Human Resource Management Journal*, 7, 1 (1997), 19-37.

115 J. W. Spencer, 'The Impact of Multinational Enterprise Strategy on Indigenous Enterprises: Horizontal Spillovers and Crowding out in Developing Countries ', *The Academy of Management Review*, 33, 2 (2008), 341-361.

116 H. Görg & E. Strobl, 'Multinational Companies and Productivity Spillovers: A Meta-Analysis ', *The Economic Journal*, 111, 475 (2001), F723-F739

117 Kotrajaras, P. 2010. Foreign direct investment and economic growth: A comparative study among East Asian countries. Applied *Economics Journal*, 17, 12-26

118 WB. 2016a. *Cambodia Economic Update, April 2016: Improving Macroeconomic and Financial Resilience* [Online]. The World Bank. Available: http://www.worldbank.org/en/country/cambodia/publication/cambodia-economic-update-april-2016 [Accessed 19 August 2016]

119 GMAC, *Consolidated data for garment and textile exports* 2016. Available online: http://www.gmac-cambodia.org/imp-exp/garment.php [Accessed. August 19, 2016]

120 Moc (ed.), *Number of Workers in Textile and Footwear Industries* (Phnom Penh: Ministry of Commerce, 2016).

121 Labor productivity measures products and services produced by one hour of labor. APO, *APO Productivity Databook 2015* (Tokyo, Japan: Asian Productivity Organization, 2015).

122 MEF, 'Cambodian Economy: From where? To Where? and Now?', *Cambodian Professional Group*. Himawari Hotel,2016 Himawari Hotel: Ministry of Economic and Finance, 2016.

123 TI, *Corruption Perception Index 2015*, 2015. Available online: http://www.transparency.org/cpi2015?gclid=Cj0KEQjw2ua8BRDeusOkl5qth4QBEiQA8BpQclkUtl0Ivb7Oo0o15eq8WldM18gmYKF1Y_cp0VtkJqQaAqit8P8HAQ#downloads [Accessed. July 29, 2016]

124 WB. 2016b. *Doing Business in Cambodia* [Online]. World Bank. Available: http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/ [Accessed 29 July 2016]

125 *Ibid*.

126 Investment from these countries also requires qualified human resources, advanced technology, and robust political and economic institutions

127 NIS (ed.), I*nward Foreign Direct Investment Survey 2014* (Phnom Penh: Ministry of Planning, 2016).

128 *Ibid*.

129 *Ibid*.

130 WB. 2016a. *Cambodia* [Online]. The World Bank. Available: http://data.worldbank.org/country/cambodia [Accessed 1 September 2016]

1 Hill and Menon, 2014. HILL Hal and Jayant MENON, 2014, Cambodia: Rapid Growth in an Open, Post-conflict Economy *The World Economy* (2014), pp 1649-1668.

2 *Ibid.*

3 Carte 12

4 Le groupe khmer représente 90 % de la population du pays

5 Carte 12

6 Bois précieux, cardamome, ivoire, etc.

7 Exploitation industrielle du bois, puis concessions économiques

8 *Journal of Archeological Science*, 13 June 2016. Damien Evans mentionne des découvertes récentes faites par CALL (Cambodian Archaeological Lidar Initiative), une initiave regroupant l'autorité APSARA, le Ministère de la Culture et des Beaux-Arts, et l'Ecole Française d'Extrême-Orient.

9 En 1972-73, l'aviation américaine a déversé en moyenne 40 000 tonnes de bombes par mois sur le Cambodge, phénomène sans précédent qui provoqua la fuite des ruraux, notamment depuis les régions orientales. Le quart a migré vers les villes (Battambang, Kampong Cham et Phnom Penh, qui dépassa deux millions et avait atteint une dimension disproportionnée en 1975).

10 La période de 1975 à 1979 a entraîné une hécatombe du fait du déracinement et de la déportation d'une grande partie de la population, de son redéploiement forcé et violent vers les périphéries sous-peuplées du territoire sous le régime khmer rouge ; cette terrible saignée a créé en outre un déséquilibre démographique, avec une proportion anormalement élevé de femmes, d'enfants et de vieillards, sensible encore aujourd'hui dans les villages (55 à 65 % de la population en moyenne).

11 *Uti possidetis juris* est un principe en droit international par lequel des États nouvellement indépendants ou bien les belligérants d'un conflit conservent leurs possessions (et donc leurs frontières) pour l'avenir ou à la fin dudit conflit, nonobstant les conditions de traités antérieurs.

12 World Bank. 2015. *East Asia's Changing Urban Landscape: Measuring a Decade of Spatial Growth.* Urban Development Series. Washington, DC: World Bank. doi: 10.1596/978-1-4648-0363-5. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IG.

13 Les autres sont le Laos, la Papouasie-Nouvelle-Guinée et le Timor-Leste

14 Les zones urbaines s'accroissant de 4,5% chaque année entre 2000 et 2010 et les populations urbaines par 4,4%.

15 *East Asia's Changing Urban Landscape: Measuring a Decade of Spatial Growth*, Urban Development Series, Washington, Banque mondiale, 2015 ; doi : 10.1596/978-1-4648-0363-5 ; license : Creative Commons Attribution CC BY 3.0

16 Mais ayant donné naissance à des quartiers centraux encore visibles

17 Le *Sangkum Reastr Niyum* était une organisation politique établie en 1955 par le Prince Norodom Sihanouk.

18 *Ibid.*

19 *Voir carte Boeng Kak [3]*

20 *Voir Carte : aéroport [4]*

21 E. Sidgwick & H. Izaki, 'Urbanisation and Growth', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh).2013 [Online]. Available online: http://www.phnompenhpost.com/analysis-and-op-ed/urbanisation-and-growth, [Accessed.

22 K. Kotoski, 'Battambang approves long awaited master plan', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh).2016[Online]. Available online:http://www.phnompenhpost.com/real-estate/battambang-approves-long-awaited-master-plan), [Accessed.

23 Bureau des Affaires Urbaines, 2007, *Livre blanc du développement et de l'aménagement de Phnom Penh, Diagnostic économique, social et environnemental, tendances, prospective et orientations, Avant-projet de schéma directeur d'urbanisme de Phnom Penh* 2020. Rapport Final, 330 p.

24 À l'exception de deux voies circulaires, l'une à cinq-six kilomètres du centre, l'autre à plus d'une dizaine de kilomètres.

25 D. Sokthy, 'Master Plan allows flexibility under rapid urbanisation', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh). 11 February 2016 [Online]. Available online: http://www.phnompenhpost.com/real-estate/master-plan-allows-flexibility-under-rapid-urbanisation, [Accessed.

26 Saisonniers et/ou de courtes distances.

27 42 % du total des migrations de 2004 à 2008 : V. Chheang & J. Dulioust, *Rural Migration in Cambodia Policy Paper*. Supreme National Economic Council and French Development Council).

28 En Thaïlande, Malaisie et Corée du Sud

29 D. Sen, 'Rescues of trafficked migrant worker surge', *The Phnom Penh Post*. (Phnom Penh). 12 January 2016.

30 WORLD HEALTH ORGANIZATION 2015. World Health Statistics 2015. Luxembourg: World Health Organization.

31 MINISTRY OF HEALTH CAMBODIA, PMNCH, WHO, WORLD BANK & AHPSR AND PARTICIPANTS IN THE CAMBODIA MULTISTAKEHOLDER POLICY REVIEW 2014. Success Factors for Women's and Children's Health: Cambodia,. Switzerland World Health Organization, .

32 CARMICHAEL, R. 2014. Concerns Cambodia's Fight Against HIV/AIDS Undermined by Funding Cuts, Government Policy. *ABC News*, 24 July

33 ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013a. Annual Progress Report of Achieving the Millennium Development Goals: Report Prepared on the Status in 2013. . Phnom Penh: Ministry of Planning p.9

34 Ibid.

35 WOLD BANK April 2015 Maintaining High Growth : Cambodia Economic Update Phom Penh World Bank,.

36 Les tarifs d'utilisateurs ont été introduits au sein de la Charte nationale sur le financement de la santé (National Charter on Health Financing) en 1996 afin d'autoriser des tarifs d'utilisateurs informels pour des services de santé dans un cadre juridique de standards minimum. Jusqu'en 1996, les services de santé au Cambodge étaient principalement gratuits. Cependant, du fait des salaires peu élevés, dans la pratique, des frais informels ont souvent été demandés par des travailleurs de la santé à des fins de revenu supplémentaire. Dès lors, l'application de tarifs d'utilisateurs peut être perçue comme un moyen de formaliser les frais informels grâce à des tarifs abordables pour les patients ou clients non indigents. Les groupes indigents ou vulnérables bénéficient toutefois de systèmes de prise en charge qui sont souvent financés par les partenaires du développement de la santé et gérés par des ONG.

37 Un bon est un ticket consistant en plusieurs coupons qui donnent aux personnes nécessiteuses un accès direct à des services de qualité. Ce système encourage l'utilisation des services de maternité, ainsi que la protection sociale et de santé, aux fins de réduire les taux de mortalité néonatale et maternelle au plus près des objectifs 4 et 5 du Millénaire pour le Développement. Entre 2007 et 2010, des systèmes de bons ont été mis en place par des ONG dans 22 des 77 districts opérationnels du Cambodge.

38 L'internalisation de trois districts opérationnels de santé et l'externalisation de services de santé de deux districts opérationnels vers des ONG ont été instaurées et mises en application entre 1999 et 2003 afin d'améliorer la gestion de la santé. Afin de s'approprier un tel modèle innovant de gestion de la santé, le gouvernement a également piloté un modèle hybride de prestation de services en matière de cogestion des services de santé dans les centres de santé et à l'hôpital central de 11 districts opérationnels entre 2004 et 2008, avec une certaine autonomie s'agissant de la dotation en personnel dans le cadre des directives de gestion standard ; il a également adopté un système de dotation en personnel interne revêtant la forme d'une gestion d'organisme de service spécial des 16 districts opérationnels, afin de prendre entièrement en main la gestion efficace des ressources humaines et financières, depuis 2009.

39 VONG, S., RAVEN, J. & NEWLANDS, D. n.d. *Change Process in Contracting Management in Cambodia: in depth interviews with health care managers and providers* [Online]. forthcoming Research for Building Pro-Poor Health Systems During Recovery From Conflict (REBUILD). Available: https://resource-allocation.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12962-016-0051-6.

40 ASIAN DEVELOPMENT BANK 2011. Cambodia: Transport Sector Assessment, Strategy and Road Map. Mandaluyong, Philippines Asian Development Bank

41 TIM, E., SOVANNARITH, S. & SOPHIE, W. 2016. Exploring the influence of context and policy on health district productivity in Cambodia. *Cost Effectiveness and Resource Allocation : C/E,* 14, 1.p.1

42 L'éducation était traditionnellement assurée par le clergé bouddhiste avant que la France n'introduise un système éducatif de masse et moderne, entièrement enseigné en français jusqu'au début des années 1970. Sous le régime des Khmers rouges, toutes les formes d'éducation ont été suspendues, et peu d'enseignants et personnel de niveau supérieur ont survécu (90 % des professeurs ont péri). Pendant les années 1980, les autorités de Phnom Penh ont reconstruit le système éducatif à partir de presque rien. Pour ce faire, elles ont bénéficié de l'aide de l'UNICEF, ainsi que du Conseil d'assistance économique mutuelle (Comecon) (le Vietnam a fourni l'essentiel de l'assistance technique étrangère aux autorités de Phnom Penh. Le modèle éducatif fut ensuite emprunté à celui du Vietnam et l'apprentissage de la langue vietnamienne est devenu obligatoire dans le cycle secondaire). ROSS, R. R. (ed.) 1990. *Cambodia: A Country Study,* Washington,D.C.: Federal Research Division.

43 Ibid.

44 PETER, S. 1989. Cambodge 1979-1989 : Rechercher la Vérité et la Paix. Politique étrangère, 54, 669-678.

45 MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport

46 Ibid.

47 Lorsque le ministère de l'Éducation, de la jeunesse et des sports a mis en place des mesures strictes aux fins d'empêcher les fraudes lors des épreuves du Baccalauréat en 2014, seulement un quart des 93 000 étudiants ont été reçus à l'examen. Plus de 22 % ont eu une note faible, à savoir E, moins de 3 % ont eu des notes entre B et D, et seulement 11 étudiants ont eu la note A. En 2012 et 2013, lorsque les étudiants pouvaient tricher pendant les examens, plus de 80 % ont réussi l'examen. SOTHY, K., MADHUR, S. & RETHY, C. (eds.) 2015. *Cambodia Education 2015: Employment and Empowerment,* Phnom Penh, Cambodia Cambodia Development Resource Institute

48 Ibid.

49 MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport

50 Ibid.

51 Plutôt que de former un grand nombre d'étudiants en comptabilité, finance et gestion. ASIAN DEVELOPMENT BANK 2012. Post-Primary Education Assessment. Manila Asian Development Bank

52 WORLD BANK 2012. Matching Aspirations : Skills for Implementing Cambodia's Growth Strategy. Phnom Penh World Bank

53 MINISTRY OF EDUCATION YOUTH AND SPORT 2014. Education Strategic Plan 2014-2018. Phnom Penh, Cambodia Ministry of Education Youth and Sport .

54 ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013b. "Political Platform" Of the Royal Government of Cambodia of the Fifth Legislature of the National Assembly Phnom Penh, Cambodia: Royal Government of Cambodia.

55 Ibid. See also ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2013c. Rectangular Strategy Phase III Phnom Penh Royal Government of Cambodia

56 Avec plus de 30 % de sa population âgés entre 15 et 30 ans, le Cambodge a la population la plus jeune de l'Asie du Sud-Est. UNDP 2014. Reaching and Engaging the Cambodian Youth on Issues of Civic Participation. Phnom Penh, Cambodia UNDP

57 Ibid.

58 SOKHENG, V. & TURTON, S. 2015. Budget figures released. *Phnom Penh Post* 22 October 2015.

59 A. Cheesman, 'Special Economic Zones & Development: Geography and Linkages in the Indian EOU Scheme', *The Bartlett Development Planning Unit*, 145 (2012).

60 Les textiles, les chaussures, la nourriture et les boissons sont classifiés comme étant à forte intensité de main d'oeuvre.

61 Par exemple, le commerce de manufacture de machines, de l'acier, et de l'automobile.

62 RGC, *Cambodia Industrial Development Policy 2015 – 2025: Market Orientation and Enabling Environment for Industrial Development* (Phnom Penh: Council of Minister).

63 Un pôle économique consiste en un pôle industriel et un pôle financier Economic hub consists of industrial hub and financial hub (M. Kawai & K. Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges', *ADBI Working Paper Series*, 545 (2015). Industustrial hubs in Cambodia have been built around the economic hub Les pôles industriels au Cambodge ont été construits autour du pôle économique.

64 CDC, *The Special Economic Zones*, 2016 Available online: http://www.cambodiainvestment.gov.kh/investment-scheme/the-special-economic-zones.html [Accessed. June 9 2016]

65 Kawai & Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges'.

66 *Ibid*.

67 H.-P. Brunner, 'What is Economic Corridor Development and What Can It Achieve in Asia's Subregions?', *ADB Working Paper Series on Regional Economic Integration*, 117 (2013), 1-11.

68 Kawai & Naknoi, 'ASEAN Economic Integration through Trade and Foreign Direct Investment: Long-Term Challenges'. supra note 37

69 P. Krugma, 'Increasing Returns and Economic Geography ', *Journal of Political Economy*, 99, 3 (1991), 483-499

70 J. Eaton & S. Kortum, 'Technology, Geography, and Trade', Econometrica, 70, 5 (2002), 1741-1779

71 Étant donné que les pôles industriels ont été établis récemment au Cambodge, il n'existe pas de données statistiques officielles eu égard à leur contribution s'agissant de l'emploi, de la génération de revenus, des avancées technologiques, des retombées, des activités économiques et des gains socioéconomiques. Ce court article se fonde sur des études comparatives portant sur différents pays et extrapole à partir de conclusions tirées dans les études existantes.

72 Eaton & Kortum, 'Technology, Geography, and Trade'. Supra note 41

73 Sin Chanthy, président de la Cambodia Freight Forwarders Association, T. Parikh, 'Amid Truck Traffic, Experts Eye Rail System', *The Cambodia Daily*. (Phnom Penh).2016 [Online]. Available online: https://www.cambodiadaily.com/news/amid-truck-traffic-experts-eye-rail-system-109946/, [Accessed. 15 Agust 2016]

74 Ibid

75 ADB, *Cambodia Transport Sector Assessment, Strategy and Road Map* (Philippines: A. D. Bank, 2011). Available online: http://www.gms-cbta.org/uploads/resources/15/attachment/transport-assessment-Cambodia.pdf [Accessed.
Note. No similar assessment has been done since then. As of August 11, 2016 is was not possible to access updated data

Note. Aucune autre évaluation de ce type n'a été faite depuis et il n'a pas été possible d'accéder à des données plus récentes.

76 M. v. Es, *Transport and logistics in the Greater Mekong Subregion*, 2010. Available online: http://thailand.nlambassade.org/binaries/content/assets/postenweb/t/thailand/nederlandse-ambassade-in-bangkok/import/producten_en_diensten/handel_en_investeren/sector_rapportages/transport--logistics-in-the-greater-mekong-subregion---mei-2010 [Accessed. p.15

77 Le chiffre de 12 % indique la croissance moyenne annuelle des exportations de biens et de services ; le chiffre de 14 % indique la croissance moyenne annuelle des importations de biens et de services enregistrée
S. Ly et al., *Cambodia* 2015. Available online: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/EAP/cambodia/Cambodia_EAP_Update-Apr2015_ENG.pdf [Accessed.

78 *Ibid*.

79 IRITWG, *Overview of the Transport Infrastructure Sector in the Kingdom of Cambodia (5th Edition)* (Infrastructure and Regional Integration Technical Working Group 2015).

80 P. Warr & J. Menon, 'Cambodia's Special Economic Zones', *ADB Economics*, 495 (2015).

81 *Cambodia Industrial Development Policy 2015* -2025, 2015. Available online: http://kh.rajahtannasia.com/media/2286/cambodia-industrial-development-policyv3.pdf [Accessed.

82 MoC, *Cambodia Trade Integration Strategy 2013-2018 and Trade SWAp Road Map 2013-2018* (Phnom Penh, Cambodia: M. o. Commerce, 2013). Available online: http://www.moc.gov.kh/Tradeswap/userfiles/file/uploadedfiles/Job/CTIS%202013%20Exec%20Sum%20-%20v5.4%20corrected%205-29-136_8_2013_2_45_4.pdf [Accessed.

83 MoT, *Tourism Deveslopment Strategic Plan 2012-2020*. (Phnom Penh: Ministry of Tourism). Available online: http://www.tourismcambodia.org/images/mot/legal_documents/tourism_development_stategic_plan_2012_2020_english.pdf [Accessed.

84 RGC, *Cambodia Industrial Development Policy 2015 – 2025: Market Orientation and Enabling Environment for Industrial Development*

85 *Indice de performance logistique : performance globale (1=faible et 5=élevée)*, 2016. Available online: http://donnees.banquemondiale.org/indicateur/LP.LPI.OVRL.XQ [Accessed.

86 *Ref. Carte 22*

87 Sites Ramsar, parcs nationaux, forêts protégées, sanctuaires de vie sauvage, etc.

88 Y. Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment* (Phnom Penh: Save Cambodia's Wildlife, 2014).

89 H. Domashneva, 'NGOs in Cambodia: It's Complicated', *The Diplomat*2013.Available at: http://thediplomat.com/2013/12/ngos-in-cambodia-its-complicated/

90 S. Milne & S. Mahanty (eds.), *Conservation and Development in Cambodia* Exploring frontiers of change in nature, state and society; (New York: Routledge, 2015).

91 Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment*. supra note 59.

92 *Ref. Carte 22*

93 La forêt fournit des ressources à près de 5 millions de Cambodgiens selon Burton et al., « Forests », According to Burton et al.,2015, Forests provide resources for nearly 5 million Cambodians. Allanic (ed.), *The Atlas of Cambodia, Maps on Socio-economic Development and Environment*

94 MoE, *National Projected Area System Strategic Management Framework*, 2014. Available online: https://data.opendevelopmentmekong.net/dataset/eb460074-5691-4e7e-a46b-98be9ebfbf70/resource/8aa040e1-4806-4251-ba1c-e47f56e19a14/download/ENGNationalProtectedAreaSystemStrategicFramework.pdf [Accessed.

95 T. Clements et al., 'Impacts of Protected Areas on Local Livelihoods in Cambodia', 64 (2014), S125–S134.

96 *Ibid.*, p. 126.

97 Ingrid FitzGerald et al., *Moving Out of Poverty? Trends in community well-being and household mobility in nine Cambodian villages* (Phnom Penh: CDRI, 2007).

98 ODC, *Protected areas*, 2016. Available online: https://opendevelopmentcambodia.net/topics/protected-areas [Accessed.

99 *Ibid.*

100 Clements et al., 'Impacts of Protected Areas on Local Livelihoods in Cambodia'.

101 Save Cambodia Wildlife, *The Atlas of Cambodia: National Poverty and Environment Maps* Save Cambodia Wildlife, 2006).

102 ForestTrends, *Conversion Timber, Forest Monitoring, and Land-Use Governance in Cambodia* (2015).

103 J.-C. Diepart, 'The fragmentation of land tenure systems in Cambodia: peasants and the formalization of land rights', *Country Profile: Cambodia*, 6 (2015), 36, .

104 *Voir carte 23*

105 *Sub-decree on Transfer of protected forest, conservation area, forest area and the economic land concessions between the Ministry of Agriculture Forestry and Fisheries, and Ministry of Environment 2016*. 69, Chapter (Phnom Penh: Royal Government of Cambodia).

106 FAO, *Country Briefs, Cambodia*, 2016. Available online: http://www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=KHM [Accessed.

107 Doublement des récoltes grâce au riz d'avant saison et aux variétés améliorées.

108 La superficie moyenne des exploitations est de 1,6 ha en 2014, voir H. Kimkong & S. Paradis, 'Impacts of social-ecological change on farming practices in the Stung Chreybak catchment, Kampong Chhnang province', in J.-C. Diepart (ed.), *Learning for resilience: Insights from Cambodia's rural communities* (Phnom Penh: The Learning Institute 2015).

109 J.-C. Diepart & T. SEM, *The Cambodian peasantry and the formalisation of land rights: historical overview and current issues.* , 11Etudes et documents du GRAESE, 2015), p.123.

110 29 % des foyers agricoles en 2011. P. Dalis et al., *Landlessness and Child Labour in Cambodia* (Phnom Penh: C. R. I. (CDRI), 2015).

111 WorldBank, *Where Have All the Poor Gone? : Cambodia Poverty Assessment 2013* (Washington: W. Bank, 2013).

112 Eswar Prasad et al., 'The Paradox of Capital ', *Finance and Development, A quarterly magazine of the IMF*. 44, 12007.

113 R. Jenkins, 'Globalization, FDI and employment in VietNam', *Transnational Corporations*, 15, 1 (2006), 115.

114 A. Ferner, 'Country of origin effects and HRM in multinational companies', *Human Resource Management Journal*, 7, 1 (1997), 19-37.

115 J. W. Spencer, 'The Impact of Multinational Enterprise Strategy on Indigenous Enterprises: Horizontal Spillovers and Crowding out in Developing Countries ', *The Academy of Management Review*, 33, 2 (2008), 341-361.

116 H. Görg & E. Strobl, 'Multinational Companies and Productivity Spillovers: A Meta-Analysis ', *The Economic Journal*, 111, 475 (2001), F723-F739

117 Kotrajaras, P. 2010. Foreign direct investment and economic growth: A comparative study among East Asian countries. Applied *Economics Journal*, 17, 12-26.

118 WB. 2016a. *Cambodia Economic Update, April 2016: Improving Macroeconomic and Financial Resilience* [Online].

The World Bank. Available: http://www.worldbank.org/en/country/cambodia/publication/cambodia-economic-update-april-2016 [Accessed August 19 2016].

119 GMAC, *Consolidated data for garment and textile exports* 2016. Available online: http://www.gmac-cambodia.org/imp-exp/garment.php [Accessed. August 19, 2016]

120 Moc (ed.), *Number of Workers in Textile and Footwear Industries* (Phnom Penh: Ministry of Commerce, 2016).

121 La productivité de la main-d'œuvre mesure les produits et services effectués par heure de travail. APO, *APO Productivity Databook 2015* (Tokyo, Japan: Asian Productivity Organization, 2015).

122 MEF, 'Cambodian Economy: From where? To Where? and Now?', *Cambodian Professional Group*. Himawari Hotel,2016 Himawari Hotel: Ministry of Economic and Finance, 2016.

123 TI, *Corruption Perception Index 2015*, 2015. Available online: http://www.transparency.org/cpi2015?gclid=Cj0KEQjw2ua8BRDeusOkl5qth4QBEiQA8BpQclkUtl0Ivb7Oo0o15eq8WldM18gmYKF1Y_cp0VtkJqQaAqit8P8HAQ#downloads [Accessed. July 29, 2016]

124 WB. 2016b. *Doing Business in Cambodia* [Online]. World Bank. Available: http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/cambodia/ [Accessed July 29 2016].

125 *Ibid.*

126 Les investissements émanant de ces pays requièrent également des ressources humaines qualifiées, une technologie de pointe, ainsi que de solides institutions politiques et économiques.

127 NIS (ed.), *Inward Foreign Direct Investment Survey 2014* (Phnom Penh: Ministry of Planning, 2016).

128 *Ibid.*

129 *Ibid.*

130 WB. 2016a. *Cambodia* [Online]. The World Bank. Available: http://data.worldbank.org/country/cambodia [Accessed 1 September 2016].

កម្ពុជា
ក្នុងពិភពលោក

CAMBODIA
IN THE WORLD

LE CAMBODGE
DANS LE MONDE

ប្រទេសកម្ពុជាក្នុងបរិបទពិភពលោក៖ ភាពស្និតស្នាញរបស់កម្ពុជា បញ្ហាក់ពីការបង្រួបបង្រួមប្រជាជាតិ

ដោយ គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ

យោងតាមលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រ ប្រទេសកម្ពុជាដែលមានប្រជាជនសរុបចំនួន ១៥,៩ លាននាក់ មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងចន្លោះនៃឥទ្ធិពលវប្បធ៌មនានា៖ វប្បធ៌មចិន (ដែលប្រជាជនវៀតណាមចំនួន ៩៥ លាននាក់មានការទទួលរងឥទ្ធិពលពីវប្បធ៌មចិន) វប្បធ៌មឥណ្ឌា (ដែលមានឥទ្ធិពលលើប្រជាជនថៃចំនួន ៦៨ លាននាក់ និងប្រជាជនឡាវចំនួន ៧ លាននាក់) និង វប្បធ៌មម៉ាឡេ (ដែលមានឥទ្ធិពលលើប្រជាជនម៉ាឡេស៊ីចំនួន ៣១ លាននាក់ និង ប្រជាជនសឹង្ហបុរីចំនួន ៥,៦ លាននាក់)។ វប្បធម៌ទាំងអស់នេះ បានលាយឡំជាមួយឥទ្ធិពលមកពីលោកខាងលិច (១៨៥៩)[១]។ ស្ថានភាពនេះ បង្កលក្ខណៈឲ្យកម្ពុជាមានការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាប្រចាំជាមួយពិភពលោកខាងក្រៅ។

ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាប្រទេសកម្ពុជាតែងតែស្ថិតនៅជួរទីពីរក្នុងការប្រជែងអំណាចក្នុងតំបន់ និងក្នុងពិភពលោកពីបណ្តាប្រទេសមហាអំណាច ទាក់ទងនឹងមនោគមន៍វិជ្ជា (លោកខាងកើត និងខាងលិច)[២] ឬសេដ្ឋកិច្ចក៏ដោយ (ឧទាហរណ៍៖ ការគ្រប់គ្រងសមុទ្រចិនខាងត្បូងដែលជាផ្លូវដ៏សំខាន់សម្រាប់ការដឹកជញ្ជូនទំនិញ ឬជាកន្លែងស្តុកធនធានប្រេង) ក៏កម្ពុជាត្រូវបានមើលឃើញជាញឹកញាប់ថាជា "ស្នូល" ដ៏សំខាន់ដែលអាចជួយគាំទ្រដល់ប្រទេសមហាអំណាចទាំងនោះបាន។ មេរៀនពីអតីតកាលអាចជួយកម្ពុជា ក្នុងការប្រើប្រាស់ចំណុចខ្លាំងទាំងនេះសម្រាប់អនាគតរបស់ខ្លួន។

ទោះបីកម្ពុជាជាប្រទេសដែលរងគ្រោះ ដោយប្រយោលពីសង្គ្រាមត្រជាក់ (Cold War) និងសង្គ្រាមត្រជាក់សម័យថ្មី (Cool War) ក៏ដោយ កម្ពុជាស្ទើរតែខ្សោះឈាមដោយសារការរងគ្រោះនេះ។ តែទោះជាយ៉ាងនេះក្តី បន្ទាប់ពី " ឆ្នាំសូន្យ " នៃនយោបាយឯករាជ្យម្ចាស់ការ ក្នុងទស្សវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០ ប្រទេសកម្ពុជាបានធ្វើសមាហរណកម្មឡើងវិញទៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិក្រោយឆ្នាំ១៩៩៣។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ប្រទេសកម្ពុជាមានបណ្តាញស្ថានទូត និងកុងស៊ុល ជាង ៤០ ទូទាំងពិភពលោក[៣] ហើយស្ថានទូត និងកុងស៊ុលជាង ៣០ បានបើកដំណើរការនៅភ្នំពេញ។[៤] បន្ទាប់ពីបានស្តារសន្តិភាពឡើងវិញកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអាស៊ាន (ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៩)[៥]។ កម្ពុជាបានអនុម័តលើកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មមួយចំនួន[៦] បានបើកចំហរឲ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ (២០ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ពីឆ្នាំ១៩៩៣ ដល់ឆ្នាំ២០១៦) និងទាក់ទាញវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (១៩,២ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក នៅក្នុងវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសក្នុងរយៈពេល

២ទសវត្សរ៍)[៧]។ ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ ប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានជ្រើសរើសជាគោលដៅទេសចរណ៍ដ៏មានប្រជាប្រិយភាពបំផុតនៅក្នុងពិភពលោក[៨] ហើយរំពឹងថានឹងទទួលបានភ្ញៀវទេសចរចំនួន ៥ លាននាក់[៩] ដែលធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ច្រកព្រំដែនចំនួន ២០ ក្នុងឆ្នាំនេះ។[១០] សមិទ្ធផលទាំងនេះ សម្រេចបានដោយការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ថ្មី ដែលជួយសម្រួលដល់ការសម្របសម្រួលផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម[១១] ដែលបានរួមចំណែកក្នុងការលើកកម្ពស់កម្រិតជីវភាព និងសុខមាលភាពកាន់តែប្រសើរឡើងរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា[១២] និងជួយឲ្យប្រទេសកម្ពុជាចាកចេញផុតពីប្រទេសមាន "ចំណូលទាប" ទៅជាប្រទេសមាន "ចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប"[១៣]។

ទោះបីជាបរិយាកាសនយោបាយផ្ទៃក្នុង ត្រូវបានកត់សម្គាល់ជា "ប្រទេសដែលទើបតែងើបពីសង្គ្រាម" ក៏ដោយ ក៏ការងើបឡើងវិញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងសមិទ្ធផលសេដ្ឋកិច្ច (ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប បានកើនឡើងក្នុងអត្រាជាមធ្យមប្រហែល ៧,៩ ភាគរយ ក្នុងរយៈពេល ១៥ ឆ្នាំចុងក្រោយ)[១៤] បានឆ្លុះបញ្ចាំងពីភាពស្វិតស្វាញរបស់សង្គមកម្ពុជាទាំងមូល។ កិច្ចការសម្រាប់កម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្នគឺត្រូវសម្រេចឲ្យបាននូវការស្រុះស្រួលគ្នា ដោយទទួលយកនូវភាពខុសគ្នារវាងប្រជាជនទាក់ទងនឹងវប្បធម៌ សាសនា និងមនោគមន៍វិជ្ជា។ កិច្ចការនេះ តម្រូវឲ្យមានការបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើការអនុវត្តគោលនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិរបស់ខ្លួន។ គោលនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិនេះ បានអនុវត្តរួចហើយតាមរយៈមធ្យោបាយពហុភាគី (កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស) និងនៅថ្នាក់ជាតិ ដែលមានលក្ខណៈបើកចំហរ ក្រោមអធិបតីភាពរបស់ព្រះបិតាជាតិ។ ដូច្នេះ នៅពេលដែលកម្ពុជាសម្លឹងឆ្ពោះទៅអនាគតខាងមុខ ការដោះស្រាយបញ្ហាផ្ទៃក្នុងដោយគោលនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិ និងការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយពហុភាគី ដែលមានអព្យាក្រឹតក្នុងកិច្ចការបរទេស តើនេះអាចចាត់ទុកជាមេរៀនពីរដ៏មានតម្លៃដែលកម្ពុជាអាចដកស្រង់ពីអតីតកាលរបស់ខ្លួនបានឬទេ?

CAMBODIA IN THE WORLD – CAMBODIA'S RESILIENCE IMPLIES THE RECONCILIATION OF ITS PEOPLE

BY Dararith KIM-YEAT

Geographically, Cambodia's population of 15.9 million is located within a confluence of cultures: Chinese, which finds echoes among Vietnam's 95 million inhabitants, Indian, which can be detected among the Thais (68 million) and the Laotians (7 million), and Malay, which is reflected among the 31 million Malaysians and 5.6 million Singaporeans, all interspersed with influence from the West (1859).[1] This situation predisposes Cambodia to permanent interaction with the external world and with a wealth of cultural variety.

However, although the country tends often to be on the second rung in terms of global and regional power struggles, whether they be ideological (East versus West)[2] or economic (for instance, control over the South China Sea as a highway for the transportation of goods, or for hydrocarbon reserves), Cambodia has, nevertheless, frequently been viewed by reginal and global powers as a useful 'lever' position. Lessons from the past could help Cambodia in its future use of this asset.

As a collateral victim of the Cold War, then of the Cool War, Cambodia was, in metaphorical terms, bled dry. Even so, since the autarkic 'Year Zero' of the 1970s, and particularly from 1993, the country has reintegrated itself into the international community with a current network of more than 40 embassies and consulates worldwide[3]; more than 30 foreign missions have been opened in Phnom Penh.[4] Once peace had been restored, Cambodia lost little time in joining ASEAN (in 1999)[5], passing trade agreements[6], opening the country to international cooperation (USD 20 billion from 1993 to 2016), and in inviting foreign investment (USD 19.2 billion in Foreign Direct Investment within two decades)[7]. In 2016 it was chosen as the most popular tourist destination in the world[8], and 5 million tourists[9] were expected to cross Cambodia's 20 frontier posts in this year alone.[10] These achievements have gone hand in hand with the development of new transport infrastructure that has facilitated trade[11] – thus contributing to rising living standards including better overall health among the Cambodian population[12] – all of which have lifted the country above the category of 'low income' to 'lower middle income'[13].

Although the internal political environment can be characterized as 'post conflict', the rebirth of the Kingdom of Cambodia and its economic success (over the past 15 years , GDP has grown at an annual rate of 7.9 percent thanks to the reconciliation process)[14] reflect the resilience of Cambodian society as a whole. The task for Cambodia now is to achieve coherence by accepting differences within its population in terms of culture, religion and ideology. And this requires an ongoing focus on the policy of reconciliation of its people. This reconciliation policy has already been exercised in a multilateral approach (through the Paris Peace Agreements), and at the national level in an open way, under the patronage of the King Father. So, reconciliation in internal affairs, coupled with a multilateral approach in external affairs...as Cambodia looks to the future, do these not seem to be two valuable lessons it can draw from its past?

LE CAMBODGE DANS LE MONDE : LA RÉSILIENCE DU CAMBODGE PASSE PAR LA RÉCONCILIATION DE L'ENSEMBLE DE SON PEUPLE

TEXTE ORIGINAL PAR Dararith KIM-YEAT

Géographiquement, le Cambodge, avec 15,9 millions d'habitants, est au confluent de cultures : sinisée, que l'on trouve parmi les 95 millions d'habitants du Vietnam ; indianisée, que l'on trouve parmi les Thaïs (68 millions) et les Laotiens (7 millions) ; et malaise, que l'on trouve parmi les 31 millions de Malaisiens et les 5,6 millions de Singapouriens ; toutes ces cultures sont teintées d'influences occidentales (1859).[1] Cette situation prédispose le Cambodge à être en interaction permanente avec le monde extérieur.

Toutefois, le pays est souvent en seconde ligne dans la stratégie de lutte d'influence des différentes puissances (mondiales et régionales), tant pour des raisons idéologiques (lutte Est-Ouest)[2] qu'économiques (le contrôle de la mer de Chine du Sud – l'autoroute des marchandises ou réserves d'hydrocarbures). Cependant, sa position de « levier » est souvent sollicitée par ces puissances. Cette situation pourrait constituer un atout pour le Cambodge, à condition qu'il sache tirer des leçons du passé.

Le Cambodge a été une victime collatérale de la guerre froide, puis de la guerre fraîche, et s'en est sorti exsangue. Depuis « l'Année Zéro » autarcique de la décennie 1970, le Cambodge s'est réintégré à la communauté internationale dès 1993 et dispose à présent d'un réseau d'une quarantaine d'ambassades et consulats[3] dans le monde ; il accueille une trentaine de missions étrangères à Phnom Penh.[4] La paix rétablie, il a adhéré à l'ANASE (1999)[5], tissé des accords commerciaux[6], ouvert le pays à la coopération internationale (20 milliards de dollars américains de 1993 à 2016) et encouragé les investissements directs étrangers (19,2 milliards de dollars américains au cours des deux dernières décennies)[7]. Le pays a également été élu meilleure destination touristique mondiale en 2016[8] – cinq millions de touristes attendus en 2016[9] à travers 20 postes-frontières[10]– grâce aux efforts déployés pour développer de nouvelles infrastructures de transport facilitant les échanges[11], améliorant ainsi les conditions de vie de sa population[12] et permettant de sortir le pays de la catégorie des pays à faible revenu.[13]

En dépit d'un environnement de politique intérieure caractérisé de situation « post-conflit », la renaissance du Royaume du Cambodge et son succès économique (croissance annuelle de 7,9 % pour les quinze dernières années grâce au processus de réconciliation)[14] reflètent la résilience de la société cambodgienne dans son ensemble. Le Cambodge doit se consolider structurellement par l'acceptation des différences (cultures, religions, idéologies) et le traitement de ces différences à travers la politique de réconciliation nationale. Cette politique de réconciliation s'est exercée efficacement par une approche multilatérale (Accords de Paix de Paris) et au niveau national d'une manière inclusive, sous le patronage du Roi père. Politique de réconciliation dans les affaires intérieures et approche multilatérale et neutre dans les affaires extérieures : ne s'agit-il pas de leçons à tirer du passé pour le Cambodge ?

SIDEBAR ១ ៖ កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ាន

ដោយ ឯកឧត្តម បណ្ឌិត ចែម វីយ៉ា

ការចូលជាសមាជិកអាស៊ានរបស់កម្ពុជា បានក្លាយជាអាទិភាពខាងនយោបាយមួយ បន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតជាតិលើកទី១ នៅខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៣ តាមកិច្ចព្រមព្រៀងលើដំណោះស្រាយនយោបាយទូលំទូលាយនៃជម្លោះកម្ពុជា។ មូលហេតុចម្បងៗ មានដូចជា៖

១) រក្សាសុខសន្តិភាពទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីជានាឲ្យមានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងប្រទេសដ៏យូរអង្វែង ជួយបង្កើតឲ្យមានរដ្ឋាភិបាលថ្មី បន្ទាប់ពីរយៈពេល ២៤ ឆ្នាំនៃសង្គ្រាម ការប្រល័យពូជសាសន៍ និងវិវាទផ្សេងៗ ដែលបំផ្លាញប្រទេសកម្ពុជាទាំងស្រុង និងដើម្បីផ្ដល់គ្រប់មធ្យោបាយ និងការយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះការស្តារ ការកសាងឡើងវិញ និងការអភិវឌ្ឍជាតិផងដែរ។ ២) ប្រែក្លាយភាពអមិត្តជាមួយប្រទេសជិតខាងកាលពីអតីតកាល ឲ្យទៅជាសន្តិភាព និងភាពសំបូររុងរឿងយូរអង្វែង ជាមួយដៃគូនៅក្នុងតំបន់តាមបទពិសោធន៍សហគមន៍អឺរ៉ុប។ ៣) ធ្វើសមាហរណកម្មនយោបាយតំបន់ឲ្យរីកចំរើនទៅមុខ ដែលដើរតួរជាស្ពានចម្លងឲ្យមានការចូលរួមជាថ្មីក្នុងឆាកអន្តរជាតិ ចាប់ផ្ដើមពីតំបន់អាស៊ីអគ្នេយ៍ រហូតដល់តំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក ដូចជា អាស៊ាន+៣ (ចិន ជប៉ុន និងកូរ៉េ)វេទិការតំបន់អាស៊ានស្តីពីសន្តិសុខតំបន់ កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ីខាងកើតដែលរួមមានថ្នាក់ដឹកនាំ មកពីប្រទេសមហាអំណាចធំៗ ដូចជាចិន ឥណ្ឌា ជប៉ុន រុស្ស៊ី និងអាមេរិក ជាដើម។ ៤) ធានាផលប្រយោជន៍របស់កម្ពុជា ដោយមានសន្ធិសញ្ញាមិត្តភាព និងសហប្រតិបត្តិការនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងគោលការណ៍រួមដែលជារបាំងការពារ ដូចជា៖

- ការគោរពឯករាជ្យភាពទៅវិញទៅមក អធិបតេយ្យភាព សមភាព ការរួបរួមគ្នាក្នុងផ្ទៃប្រទេស និងអត្តសញ្ញាណគ្រប់ជាតិសាសន៍ទាំងអស់
- សិទ្ធិនៃរដ្ឋនិមួយៗ ដើម្បីដឹកនាំជាតិសាសន៍របស់ខ្លួនដោយគ្មានការជ្រៀតជ្រែកពីខាងក្រៅ ការផ្ដួលរំលំ និងការដាក់សម្ពាធផ្សេងៗ
- មិនជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងទៅវិញទៅមក
- ដោះស្រាយជម្លោះ ឬវិវាទដោយមធ្យោបាយ សន្តិភាព
- បដិសេធការកម្រាមកំហែង ឬការប្រើប្រាស់កម្លាំង
- សហប្រតិបត្តិការរវាងគ្នាដោយប្រសិទ្ធិភាព

ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលអាស៊ាននៅថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩។ តាមរយៈបណ្ដាញអាស៊ានជាមួយនឹងមហាអំណាចសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ និងប្រព័ន្ធសហប្រតិបត្តិការសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនលើគោលការណ៍តំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន (ASEAN Free Trade Area ឬ FTA) រួមទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីជាមួយចិន ជប៉ុន កូរ៉េ អូស្ត្រាលី និងនូវែលហ្សេឡង់ ផងដែរនោះ ប្រទេសកម្ពុជាបានទាញយកប្រយោជន៍ និងស្រូបយកកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងស្វាហាប់ ក្នុងកំរិតមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ ៧ ភាគរយ ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំកន្លងមក។ តាមរយៈការបង្កើតសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន នាថ្ងៃទី៣១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ ប្រទេសកម្ពុជា បានប្រឹងប្រែងពន្លឿនការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ចតំបន់របស់ខ្លួនឈរលើអំណោយផលពីចំណុចខ្លាំងផ្នែកភូមិសាស្ត្រនយោបាយលើទឹកដីអាស៊ីអគ្នេយ៍ ដែលជាជីសម្បូរធនធានធម្មជាតិ ចន្លោះរវាងទឹកដីថៃឆ្ពោះទៅទិសខាងលិច ទឹកដីវៀតណាមឆ្ពោះទៅទិសខាងកើត និងទឹកដីឡាវរហូតដល់ចិនឆ្ពោះទៅទិសខាងជើង។

SIDEBAR 1: CAMBODIA WITHIN ASEAN

Original text by H.E Dr. Widhya CHEM

Cambodia's accession into ASEAN membership became a political priority after the first national elections held in May 1993 following the Agreements on a Comprehensive Political Settlement of the Cambodian Conflict. The main reasons have been:

1) To secure peace on the inside and peace on the outside of Cambodia, thus ensuring long term security on its territory and enabling the newly formed government after more than 24 years of war, genocide and conflict that totally destroyed the country, to devote all means and attention to national rehabilitation, reconstruction and development 2) To turn past enmity with its neighbors into durable peace and common prosperity with partners in a shared regional architecture taking inspiration from the experiences of the European Union 3) To forge regional political integration as the first bridge towards reintegration into the international community, starting from its own region in Southeast Asia into the wider region of the Asia-Pacific, like ASEAN+3 (China, Japan and the Republic of Korea), the ASEAN Regional Forum dealing with wider regional security issues and the East Asia Summit, which includes leaders from world major powers like China, India, Japan, Russia and the United State. 4) To ensure Cambodia's interests by having the Treaty on Amity and Cooperation in Southeast Asia and its core principles as a safeguard, namely in respect of:

• Mutual respect for the independence, sovereignty, equality, territorial integrity and national identity of all nations • The right of every State to lead its national existence free from external interference, subversion or coercion • Non-interference in the internal affairs of one another • Settlement of differences or disputes by peaceful means • Renunciation of the threat or use of force; • Effective cooperation among themselves.

Cambodia joined ASEAN on 30 April 1999. Through ASEAN networks with major economic powers, its economic cooperation schemes that saw among others the ASEAN Free Trade Area (FTA), and its FTA Agreements with China, Japan, Korea, Australia and New Zealand, Cambodia has been able to reap the benefits and reach a dynamic economic growth of an annual average of 7 percent in the last five years. With the establishment of the ASEAN Economic Community on 31 December 2015, Cambodia has striven to accelerate its regional economic integration taking advantage of its geopolitical advantage on the mainland of Southeast Asia as a natural corridor between Thailand to the West, Vietnam to the East and China through Lao PDR to the North.

ENCADRÉ 1 : LE CAMBODGE AU SEIN DE L'ANASE

Par S.E Dr. Widhya CHEM

L'adhésion du Cambodge à l'ANASE devint une priorité politique après les premières élections législatives qui se sont tenues en mai 1993 suite à l'Accord pour un règlement politique global du conflit au Cambodge. Les principales raisons furent les suivantes :

1) Assurer la paix à l'intérieur et à l'extérieur du Cambodge, garantissant ainsi la sécurité à long terme sur le territoire cambodgien et permettant au gouvernement, nouvellement formé après plus de 24 années de guerre, de génocide et de conflit ayant entièrement ravagé le pays, de déployer tous les moyens et de consacrer toute leur attention à la réhabilitation, à la reconstruction et au développement du pays 2) Transformer les inimitiés avec ses voisins en paix durable et prospérité commune avec les partenaires, dans une architecture régionale partagée prenant son inspiration dans les expériences de l'Union européenne 3) Forger l'intégration politique régionale en tant que première passerelle vers la réintégration dans la communauté internationale, commençant par sa propre région en Asie du Sud-est puis dans la région plus vaste Asie-Pacifique telle que ANASE+3 (la Chine, le Japon et la République de Corée), le Forum régional de l'ANASE portant sur des questions de sécurité régionale au sens large, et le Sommet de l'Asie de l'Est, incluant les dirigeants des plus grandes puissances mondiales telles que la Chine, l'Inde, le Japon, la Russie et les ÉtatsUnis 4) Préserver les intérêts du Cambodge, avec comme garantie le Traité d'amitié et de coopération en Asie du Sud-est, ainsi que ses principes fondamentaux, à savoir :

• Respect de l'indépendance, de la souveraineté, de l'égalité, de l'intégrité territoriale et de l'identité nationale de toutes les nations • Droit de chaque État de mener ses affaires nationales hors de toute ingérence, subversion ou coercition extérieure • Non-ingérence dans les affaires internes des autres États • Règlement de différends ou conflits par la voie pacifique • Renonciation à faire usage de la menace ou de la force • Coopération efficace entre les États.

Le Cambodge a rejoint l'ANASE le 30 avril 1999. Par le biais de réseaux de l'ANASE avec les principales puissances économiques, ses dispositifs de coopération économique – notamment la Zone de libre-échange de l'ANASE (AFTA), et ses accords de libre-échange avec la Chine, le Japon, la Corée, l'Australie et la Nouvelle-Zélande, le Cambodge a été en mesure de réaliser des bénéfices et d'atteindre une croissance économique dynamique d'une moyenne annuelle de 7 % au cours de ces cinq dernières années. Avec l'établissement de la Communauté économique de l'ANASE le 31 décembre 2015, le Cambodge s'efforce d'accélérer son intégration économique régionale en tirant parti de son avantage géopolitique en Asie du Sud-est continentale en tant que couloir naturel entre la Thaïlande à l'Ouest, le Vietnam à l'Est, et la Chine par le Laos au Nord.

SIDEBAR ២៖ កិច្ចព្រមព្រៀង និងភាពជាដៃគូរបស់កម្ពុជា

ដោយ មូសារ អ៊ីស្សាម

ពេលបញ្ចប់របបអាណាព្យាបាលបារាំង នាឆ្នាំ១៩៥៣[១៥] ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលជាភាគីនៃសន្ធិសញ្ញាពហុភាគីជាច្រើន (ជាង១៥០)[១៦] ដែលបានអនុញ្ញាតឲ្យកម្ពុជា ក្លាយជាសមាជិកនៃអង្គការអន្តរជាតិនានាដូចជា៖ អង្គការសហប្រជាជាតិ នៅឆ្នាំ១៩៥៥ អង្គការប៉ូលីសព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (INTERPOL) និងអង្គការអាកាសចរណ៍ស៊ីវិលអន្តរជាតិ នៅឆ្នាំ១៩៥៦ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី នៅឆ្នាំ១៩៦៦ អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិ (ILO) និងមូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) នៅឆ្នាំ១៩៦៩ និងធនាគាពិភពលោក នៅឆ្នាំ១៩៧០។[១៧] ដោយហេតុថាបញ្ហាដែនសមុទ្រ[១៨] មានសារៈសំខាន់ផ្នែកយុទ្ធសាស្ត្រ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងកិច្ចចរចាដែលឈានទៅសម្រេចបាននូវសន្ធិសញ្ញាសំខាន់ៗជាលើកដំបូងទាក់ទងនឹងនីតិ អន្តរជាតិសមុទ្រ។[១៩]

ទោះជាយ៉ាងណាកម្ពុជានៅតែជាប្រទេសមួយដែលមានព្រំដែនងាយរងគ្រោះ[២០] នៅពេលនោះហើយដែលមិនអាចជៀសផុតពីភាពចលាចលក្រោយសង្គ្រាមវៀតណាម។ បន្ថែមពីនេះទៀត ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលផលវិបាកពីការប៉ះទង្គិចរវាងប្លុកសង្គមនិយម និងប្លុកសេរី ដែលនាំឲ្យឈានទៅដល់សង្គ្រាមត្រជាក់[២១] ហើយក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងរបបផ្ដាច់ការប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលបន្ទាប់មកប្រទេសកម្ពុជាធ្វើការងើបឡើងវិញដោយការលំបាក និងប្រើរយៈពេលយូរអង្វែង។ ដើម្បីធ្វើឲ្យទស្សនៈពិភពលោកជឿជាក់មកលើកម្ពុជាម្ដងទៀត ដោយមិនមើលឃើញតែអតីតកាលឃោឃៅ និងការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សទ្រង់ទ្រាយធំ ប្រទេសកម្ពុជាបានផ្ដល់សច្ចាប័នទៅលើស្ទើរតែគ្រប់សន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស។ ជាងនេះទៅទៀត កម្ពុជាជាប្រទេសដំបូងបង្អស់នៅអាស៊ី[២២] ដែលបានផ្ដល់សច្ចាប័នទៅលើលក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមស្ដីពី តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ (២០០២)[២៣] ហើយចាប់ពីឆ្នាំ២០០៤មក តុលាការជាលក្ខណៈអន្តរជាតិមួយ ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅលើទឹកដីកម្ពុជា ដើម្បីវិនិច្ឆ័យជនដែលបានប្រព្រឹត្តិឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរនៅកម្ពុជាក្នុងអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដោយអនុលោមតាមកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ជាមួយអង្គការសហប្រជាជាតិ(ឆ្នាំ ២០០៣)។[២៤]

បន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស ឆ្នាំ១៩៩១ ប្រទេសកម្ពុជាបានចូលរួមជាមួយ សមាគមអាស៊ាន (ASEAN) ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៩ និងបានក្លាយជារដ្ឋសមាជិក[២៥] ទី១០ ហើយក្នុងឆ្នាំ២០០៤ កម្ពុជាបានក្លាយជារដ្ឋសមាជិកទី១៤៨ នៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (WTO)។ បច្ចុប្បន្ននេះ កម្ពុជាមានផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផ.ស.ស) ចំនួន ១៦,៧ពាន់លានដុល្លារ អាមេរិក ហើយមានប្រជាជនប្រមាណចំនួន១៥លាននាក់ ក្នុងឆ្នាំ២០១៤។ ទោះបីជា ប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងប្រាំបីនៅអាស៊ាន[២៦] ដែលមានការរីកចំរើនតិចជាងគេក៏ដោយ តែសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ននេះ មានការរីកចំរើនខ្លាំងគួរឲ្យកត់សំគាល់ (ការព្យាករណ៍កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រហែល ៧ភាគរយ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៦) ដែលជម្រុញឲ្យមានកំណើនវិនិយោគទុនពីបរទេស ក្រោមកិច្ចព្រមព្រៀងវិនិយោគទ្វេភាគីចំនួន១១។[២៧]

ប៉ុន្តែ ការធ្វើសមាហរណកម្មកម្ពុជាទៅក្នុងតំបន់នៅតែស្ថិតនៅក្នុងការយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្នពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានៅឡើយ ដោយសារតែសមាហរណកម្មនេះ អាចនាំឲ្យពលករខ្មែរប្រឈមមុខជាមួយនឹងការប្រកួតប្រជែងជាមួយកម្លាំងពលកម្មជំនាញបរទេសនៅក្នុងតំបន់ដែលមានគុណភាពជាង។ លើសពីនេះទៅទៀត ដោយឃើញថា ពាក់កណ្ដាលនៃចំនួនវិនិយោគបរទេសមកកម្ពុជាគឺមកពីប្រទេសចិន ដូច្នេះ កម្ពុជាមានការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការអនុម័តសេចក្ដីសម្រេចរួមនៅក្នុងអាស៊ាន ដែលអាចបង្កឲ្យមានផលអវិជ្ជមានទៅលើប្រទេសចិន។[២៨]

SIDEBAR 2: CAMBODIA'S AGREEMENTS AND PARTNERSHIPS

By Hisham MOUSAR

From the end of the French protectorate in 1953[15] Cambodia has continued to conclude or accede to a large number of multilateral treaties (over 150)[16], which have enabled it to be a member of such international organizations as: the UN (1955); INTERPOL and the International Civil Aviation Organization (1956); the Asian Development Bank (1966); the International Labour Organization (ILO) and the International Monetary Fund (IMF) (both in1969); and the World Bank (1970)[17]. Because of the strategic importance of maritime issues[18], Cambodia actively participated in negotiations that led to the first major treaties regarding the law of the sea.[19]

Cambodia remained a country with vulnerable borders[20] that was severely buffeted in the turmoil of Vietnam (post-war), and in the clash between socialist and liberal blocs leading the Cold War.[21] It subsequently sank into the totalitarian and genocidal Khmer Rouge regime (1975 to 1979), recovery from which has been long and difficult. To convince world opinion that it had moved beyond a past marked by serious violations of human rights, Cambodia, which has consented to almost all of the major international conventions on human rights[22], was the first Asian country to ratify the Rome Statute of the International Criminal Court (2002)[23]. Furthermore, since 2004, it has established an international court to prosecute perpetrators of crimes committed during the Democratic Kampuchea period on the basis of an international agreement with the United Nations (2003)[24].

After the Paris Peace Agreements in 1991, Cambodia joined ASEAN in 1999, becoming its 10th member[25], and in 2004 it became the 148th State Member of the World Trade Organization (WTO). With a GDP of USD 16.7 billion in 2014, and with a population of approximately 15 million people, Cambodia is now among the eight least developed Asian countries.[26] However, its economy is increasing rapidly (economic growth estimated at 7 percent in 2016) and is attracting a growing volume of foreign investments, currently framed by 11 bilateral investment treaties.[27]

Even so, the regional integration process for Cambodia remains controlled due to the opening of the ASEAN economic common market that is likely to put Cambodian workers in competition with better skilled workforces in the region. Moreover, in view of the fact that half of the foreign investment in Cambodia comes from China, Cambodia has demonstrated caution when ASEAN countries link to adopt joint positions in respect of that country.[28]

ENCADRÉ 2 : ACCORDS ET PARTENARIATS DU CAMBODGE

Texte original par Hisham MOUSAR

Depuis la fin du protectorat français en 1953[15], le Cambodge a continué à conclure ou adhérer à un grand nombre de traités multilatéraux (plus de 150)[16], ce qui lui a entre autres permis de rejoindre de prestigieuses organisations internationales telles que l'ONU en 1955, INTERPOL et l'Organisation de l'aviation civile internationale en 1956, la Banque asiatique de développement en 1966, l'Organisation internationale du Travail et le Fonds monétaire international en 1969, et la Banque mondiale en 1970.[17] Il convient également de noter qu'en raison de l'importance stratégique que le Cambodge accorde aux questions de « territorialisation de la mer »[18], celui-ci a activement participé aux négociations qui ont mené aux premiers traités majeurs portant sur le droit international de la mer.[19]

Le Cambodge reste néanmoins un pays aux frontières vulnérables[20] et ne manque d'être emporté dans la tourmente de l'après-guerre du Vietnam et du choc entre les blocs socialistes et libéraux menant la guerre froide[21], pour sombrer dans le régime totalitaire et génocidaire des Khmers rouges, dont il aura du mal à se relever (de 1975 à 1979). Pour convaincre l'opinion mondiale qu'il souhaite laisser derrière lui ce passé marqué par de très graves et massives violations aux droits de l'Homme, le Cambodge, qui avait du reste consenti à la quasi-totalité des grandes conventions internationales sur les droits de l'Homme[22], a été le premier pays d'Asie à ratifier le Statut de Rome de la Cour pénale internationale (2002)[23], et depuis 2004, conformément à un accord international conclu avec les Nations Unies (2003)[24], un tribunal international est établi sur le territoire cambodgien afin de poursuivre les auteurs de crimes commis pendant la période du Kampuchéa démocratique.

Après les Accords de paix de Paris en 1991, le Cambodge a rejoint l'ANASE, en 1999, pour devenir son 10e membre[25], et il est devenu en 2004 le 148e État membre de l'Organisation mondiale du commerce. Aujourd'hui, avec un produit intérieur brut de 16,7 milliards de dollars américains en 2014 pour environ 15 millions d'habitants, le Cambodge figure parmi les huit pays asiatiques les moins avancés.[26] Son économie est cependant en forte progression (croissance estimée à 7 % en 2016) et attire un volume croissant d'investissements étrangers aujourd'hui encadrés par 11 traités bilatéraux d'investissement.[27]

L'intégration régionale du Cambodge reste toutefois contrôlée du fait de l'ouverture d'un marché économique commun de l'ANASE susceptible de mettre les travailleurs cambodgiens en concurrence avec une main-d'œuvre régionale mieux qualifiée. Par ailleurs, la moitié des investissements étrangers au Cambodge provenant de la Chine, le Cambodge a démontré qu'il savait rester prudent dans les positions susceptibles d'être adoptées en commun par les pays de l'ANASE à l'égard de la Chine.[28]

ពាណិជ្ជកម្ម

ដោយ លឹម សុវណ្ណារ៉ា

វិស័យពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជា មានការរីកចម្រើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ដោយសារតែមានការបើកចំហរទីផ្សារពាណិជ្ជកម្ម និងគោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្ម ព្រមទាំងការបង្កើនការប្រើប្រាស់ និងការផលិតផងដែរ។

យោងតាមក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម នៅឆ្នាំ២០១៣ ទំហំពាណិជ្ជកម្មរបស់ប្រទេសកម្ពុជាមានច្រើនជាង ១៨ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក គឺមានការកើនឡើង ២៤ ភាគរយ ប្រៀបធៀបទៅនឹងឆ្នាំ២០១២។[២៩, ៣០]

នៅឆ្នាំ២០១៣ ការនាំចូលទំនិញពីទីផ្សារពិភពលោកមានរហូតដល់ ៩,២៣០ លានដុល្លារអាមេរិក គឺ៣១ ភាគរយលើសឆ្នាំ២០១២។ ប្រភពសំខាន់ ដែលប្រទេសកម្ពុជាបាននាំចូលរួមមាន៖ ប្រទេសចិន (៣៣ ភាគរយ) សហរដ្ឋអាមេរិក(១២ ភាគរយ) ប្រទេសថៃ (១២ ភាគរយ) ប្រទេសវៀតណាម (១១ ភាគរយ) និងហុងកុងចំនួន (៧ ភាគរយ)។[៣១] ក្នុងចំណោមប្រទេសទាំងដប់ ដែលបង្ហាញក្នុងផែនទី ២៦ ការនាំចូលពីប្រទេសទាំង ៥ ដែលកម្ពុជានាំទំនិញចូលច្រើនជាងគមានចំនួន ៧៥% នៃតម្លៃនាំចូលសរុប ហើយការនាំចូលពីប្រទេសទាំង១០ ដែលកម្ពុជានាំចូលច្រើនជាងគេ មានចំនួន ៩៣ ភាគរយ។[៣២] ដូច្នេះមានន័យថាកម្ពុជាមានប្រភពនាំចូលតិច។ គួរឲ្យកត់សម្គាល់ផងដែរថា ប្រទេសកំពូលប្រាំបួនក្នុងចំណោមប្រទេសកំពូលទាំងដប់ដែលប្រទេសកម្ពុជានាំចូលទំនិញ គឺនៅក្នុងតំបន់អាស៊ី។

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ការនាំចេញរបស់កម្ពុជា ទៅកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិមានចំនួន ៩,២៤៨ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក មានការកើនឡើង ១៨ ភាគរយ បើធៀបទៅនឹងឆ្នាំ២០១២។[៣៣] ប្រទេសកម្ពុជា ភាគច្រើននាំចេញទៅសហរដ្ឋអាមេរិក (២២ ភាគរយ) ហុងកុង (១៧ ភាគរយ) ប្រទេស សិង្ហបុរី (៩ ភាគរយ) ចក្រក្រភពអង់គ្លេស (៨ ភាគរយ) និងប្រទេសអាល្លឺម៉ង់ (៧ ភាគរយ)។ ការនាំចេញទៅ ប្រទេសកំពូលទាំងប្រាំ មានចំនួន ៦៣ ភាគរយ ខណៈដែលការនាំចេញទៅប្រទេសកំពូលទាំងដប់មានចំនួន ៧៩ ភាគរយ។[៣៤]

ហេតុដូច្នេះហើយ ប្រទេសកម្ពុជាមានទីផ្សារ នាំចេញមិនទូលាយ ដែលធ្វើឲ្យងាយរងគ្រោះពីវិបត្តិខាងក្រៅ។ ការធ្វើពិពិធកម្មទីផ្សារនាំចេញរបស់ខ្លួន នឹងអាចកាត់បន្ថយហានិភ័យនេះ។ កម្ពុជា ក៏ត្រូវតែធ្វើពិពិធកម្ម ផលិតផលនាំចេញរបស់ខ្លួនដែរ ពីព្រោះផលិតផល វាយនភ័ណ្ឌ សម្លៀកបំពាក់ និងស្បែកជើងមានប្រមាណជា ៧០ ភាគរយនៃការនាំចេញសរុប។

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដោយមានការសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយដៃគូអន្តរជាតិ បានដាក់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រជំរុញការនាំចេញជាច្រើនដូចជា "យុទ្ធសាស្ត្រនាំចេញជាតិកម្ពុជា ២០០៧-២០១០" "យុទ្ធសាស្ត្រវិភាគសមាហរណកម្មពាណិជ្ជកម្មរបស់កម្ពុជា និងផែនទីបង្ហាញផ្លូវពាណិជ្ជកម្ម SWAp ឆ្នាំ២០១៤-២០១៨"។ គោលនយោបាយទាំងនេះ ភាគច្រើនផ្តោតលើការធ្វើកំណែទម្រង់គយ និងការកែលម្អរ បរិយាកាសវិនិយោគ និងការសម្របសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម។[៣៥]

នៅក្នុងឆ្នាំថ្មីៗនេះ ការនាំចេញទៅកាន់សហភាពអឺរ៉ុប មានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងគួរឲ្យកត់សម្គាល់ ដោយសារតែការមិនកំណត់កូតា និងការលើកលែងពន្ធ "លើទំនិញគ្រប់យ៉ាង លើកលែងតែអាវុធ (Everything-But-Arms)"។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រទេសកម្ពុជាពេលនេះបានចាកចេញពីប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍតិចតួច (ប្រាក់ចំណូលជាតិសរុប (GNI) សម្រាប់មនុស្សម្នាក់តិចជាង ១.០២៥ ដុល្លារអាមេរិក) ទៅជាប្រទេសដែលមានចំណូលមធ្យមកំរិតទាប (១.០២៦ ទៅ ៤.០៣៥ អាមេរិក)[៣៦] ដែលអាចធ្វើឲ្យកម្ពុជាបាត់បង់ការអនុគ្រោះផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម។[៣៧]

>>>
ផែនទី ២៦៖ ភូមិសាស្ត្រនៃពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស
Map 26: Geography of external trade
Carte 26 : Géographie du commerce extérieur

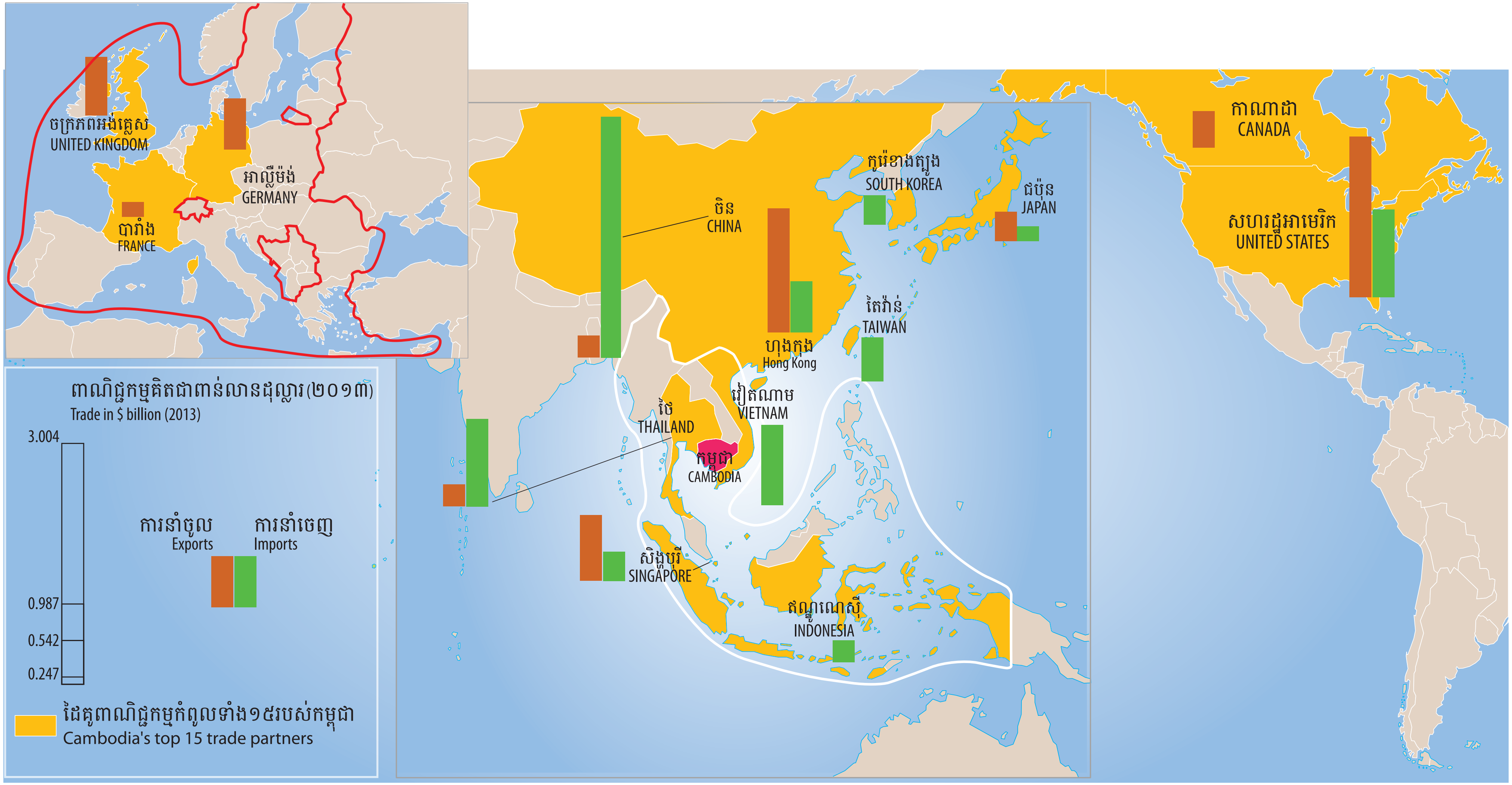

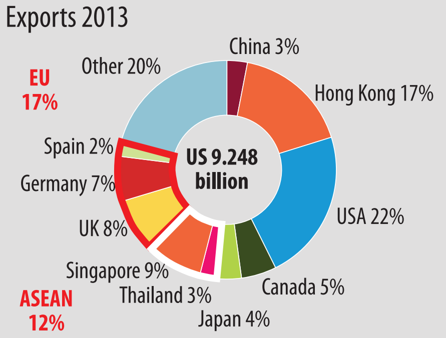

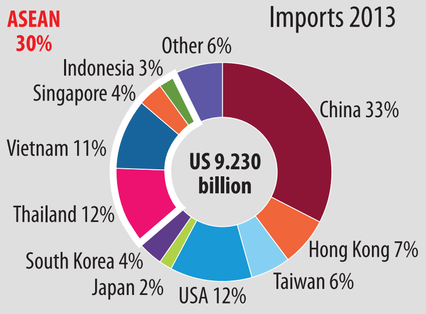

Data Source: Ministry of Commerce, Cambodian Import and Export Statistics by Country 2013

GEOGRAPHY OF TRADE ORIGINAL TEXT BY Sovannara LIM

Map 26

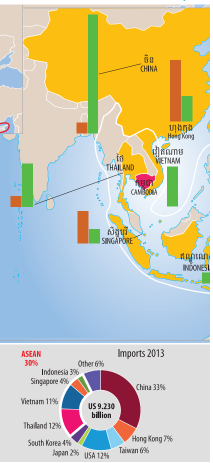

Cambodia's trade sector has increased significantly due to more open trade and investment policies, and increasing consumption and production. According to the Ministry of Commerce, in 2013 Cambodia's trade volume was more than USD 18 billion, an increase of 24 percent compared with 2012.[29, 30]

In 2013, commodity imports from the world market stood at USD 9.230 billion, 31 percent more than in 2012. The main sources of Cambodia's imports are: China (33 percent), the United States (12 percent), Thailand (12 percent), Vietnam (11 percent) and Hong Kong (7 percent).[31] Out of the ten countries shown on Map 26, the top five account for 75 percent of imports, and the top ten for 93 percent.[32] This means that Cambodia is too reliant on very few sources of imports. It is noteworthy that nine of the top ten sources of Cambodia's imports are in Asia.

In 2013, Cambodia's exports to world markets amounted to USD 9.248 billion, an increase of 18 percent compared with 2012.[33] Cambodia exports mostly to the US (22 percent), Hong Kong (17 percent), Singapore (9 percent), the United Kingdom (8 percent), and Germany (7 percent). The top five countries account for 63 percent of exports, while the top ten countries account for 79 percent.[34] Thus, Cambodia has comparatively few export markets making it vulnerable to external shocks. Diversifying its export market would lessen this risk. Cambodia also needs to diversify its export products as textiles, garments and footwear account for around 70 percent of the total.

The government, in close collaboration with international partners, has put out various export-boosting strategy papers such as the *Cambodia National Export Strategy 2007–2010* and *Cambodia's Diagnostic Trade Integration Strategy and Trade SWAp Roadmap 2014 – 2018*. These policies focus mainly on customs reforms, and improving the investment climate and trade facilitation.[35]

In recent years, exports to the EU have increased dramatically because of the duty free and quota free "Everything-But-Arms" initiative. However, as Cambodia has now graduated from the status of ` least developed country' (gross national income (GNI) per capita of less than USD 1,025) to `lower-middle-income' (USD 1,026 – USD 4,035)[36], it stands to lose some preferential trade access.[37]

LE COMMERCE PAR Sovannara LIM

Le secteur du commerce au Cambodge s'est considérablement développé en raison de politiques plus ouvertes en matière de commerce et d'investissement, ainsi qu'en raison de l'augmentation de la consommation et de la production. Selon le Ministère du Commerce, en 2013, le volume des échanges commerciaux dépassait les 18 milliards de dollars américains, soit une augmentation de 24 % par rapport à 2012.[29 30]

En 2013, les importations de marchandises en provenance des marchés mondiaux représentaient 9,230 milliards de dollars américains, soit 31 % de plus qu'en 2012. Les principales sources d'importation au Cambodge sont : la Chine (33 %), les États-Unis (12 %), la Thaïlande (12 %), le Vietnam (11 %) et Hong Kong (7 %)[31]. Sur les 10 pays figurant sur la Carte 26, les cinq premiers représentaient 75 % des importations, et les 10 premiers 93%.[32] Cela signifie que le Cambodge est trop dépendant de rares sources d'importation. Il convient de souligner que neuf sources sur les 10 sont en Asie.

En 2013, les exportations du Cambodge vers les marchés mondiaux représentaient 9,248 milliards de dollars américains, soit une augmentation de 18 % par rapport à 2012.[33] Le Cambodge exporte principalement vers les États-Unis (22 %), Hong Kong (17 %), Singapour (9 %), le Royaume-Uni (8 %) et l'Allemagne (7 %). Les cinq premiers pays représentaient 63 % des exportations, tandis que les dix premiers pays représentaient 79%.[34] Ainsi, le Cambodge a, comparativement, peu de marchés à l'export, ce qui rend le pays vulnérable face aux chocs extérieurs. Une diversification de son marché à l'export amoindrirait ce risque. Le Cambodge doit également diversifier ses produits à l'export, dans la mesure où les textiles, les vêtements et les chaussures représentent environ 70 % du total.

Le gouvernement, en étroite collaboration avec les partenaires internationaux, a élaboré plusieurs rapports relatifs à la stratégie de dynamisation des exportations, comme la stratégie 2007-2010 des exportations nationales du Cambodge (*Cambodia National Export Strategy 2007-2010*), la stratégie diagnostique du Cambodge sur l'intégration du commerce et la feuille de route 2014-2018 des échanges commerciaux (*Cambodia's Diagnostic Trade Integration Strategy and Trade SWAp Roadmap 2014-2018*). Ces politiques sont principalement axées sur les réformes douanières, ainsi que sur l'amélioration du climat des investissements et la facilitation des échanges.[35]

Ces dernières années, les exportations vers l'Union européenne ont considérablement augmenté et, ce, en raison de l'initiative « Tout sauf les armes » accordant un accès en franchise de droits et libre de tout contingentement aux marchés de l'UE. Cependant, étant donné que le Cambodge est désormais passé du statut de « pays moins avancé » (revenu national brut par habitant inférieur à 1 025 dollars américains) à celui de « pays à revenu moyen inférieur » (1 026 dollars américains – 4 035 dollars américains)[36], il est en voie de perdre l'accès à certains avantages commerciaux préférentiels.[37]

DIPLOMATIC NETWORKS BY Hisham MOUSAR

In the early twentieth century Cambodia was striving to assert itself in the world (see Sidebar 1), first by redefining its borders with the support of France[38], but also by establishing and multiplying diplomatic relations with foreign States after the French protectorate.

Most of the diplomatic relationships between the Kingdom and other countries were indeed formed after independence in 1953 and up until the establishment of the Democratic Kampuchea in 1975[39]. The beginning of the civil war and the consequences of the Cold War greatly reduced its diplomatic activity[40]. Diplomatic connections were, however, reactivated by the Kingdom of Cambodia after the Paris Peace Accords of 1991 in adding supplementary missions to the existing network.

The Kingdom of Cambodia has today diplomatic relations with 163 foreign countries[41], mainly in Asia, Europe and North America (with 25 embassies overseas and 23 consulates, including four in the United States, five in China, and four in Japan[42]). Phnom Penh is home to 30 foreign diplomatic missions including the Delegation of the European Union.

The Cambodian diplomatic network reflects its economic focus. Most of the investment in Cambodia is sourced in Asia, where most of the Cambodian embassies are established (60 percent) [43], and Asia provides the bulk of Cambodian imports (94 percent). However, exports of clothing and footwear – that, with the construction sector, mainly drive the country's economic growth – are mainly directed to the USA and Europe through the customs franchise granted to Cambodia by the European Union under the 'Everything-But-Arms' initiative. Furthermore, Europe is the second largest investor in Cambodia after Asia[44], and 25 percent of Cambodia's embassies are located on that continent. It is noticeable that Cambodia has no physical embassies established in African countries and that the investment from this continent is very low.

Soon after the 1991 peace agreements, Cambodia sought to position its economic diplomacy by joining the major global economic and financial institutions while increasing its efforts towards regional integration (see Sidebar 2). Although Cambodia has embassies in all the member states of ASEAN, its diplomatic relations with some of them still need further development as economic diplomacy issues may lead Cambodia to adopt conflicting positions within the regional organization.[45]

Map 27

RÉSEAUX DIPLOMATIQUES TEXTE ORIGINAL PAR Hisham MOUSAR

Dès le début du XXe siècle, le Cambodge cherche à affirmer son existence dans le monde (voir l'encadré 1), d'abord par la redéfinition de ses frontières avec l'appui de la France[38], mais aussi en établissant et en multipliant, après le protectorat français, ses relations diplomatiques avec les États étrangers.

La plupart des relations diplomatiques entre le Royaume et les autres pays ont, en effet, été établies après l'indépendance du pays en 1953 jusqu'à l'établissement du Kampuchéa démocratique en 1975.[39] Le début de la guerre civile et les conséquences de la guerre froide ont ensuite considérablement réduit son activité diplomatique.[40] Celle-ci est toutefois réactivée par le Royaume du Cambodge après les Accords de paix de Paris de 1991 en ajoutant au réseau existant des missions supplémentaires.

Au total, le Royaume du Cambodge a aujourd'hui des relations diplomatiques avec 163 pays étrangers[41], situés principalement en Asie, en Europe et en Amérique du Nord (avec 25 ambassades à l'étranger et 23 consulats, dont quatre aux États-Unis, cinq en Chine, et quatre au Japon[42]). Phnom Penh abrite 30 missions diplomatiques étrangères, parmi lesquelles on compte la délégation de l'Union européenne.

Le réseau diplomatique cambodgien est à l'image des orientations économiques du pays. La plupart des investissements au Cambodge proviennent de l'Asie, où précisément la plupart des ambassades cambodgiennes sont établies (60%)[43]. Il reste qu'alors que l'Asie fournit l'essentiel des importations cambodgiennes (94 %), les exportations de vêtements et de chaussures – qui conduisent principalement la croissance économique du pays avec le secteur de la construction – sont principalement dirigées vers les États-Unis et l'Europe, grâce à la franchise douanière accordée au Cambodge par l'Union européenne dans le cadre du « Tout sauf les armes ». L'Europe est le deuxième investisseur au Cambodge après l'Asie[44] et 25 % des ambassades du Cambodge se trouvent précisément sur ce continent. Il est à noter également que le Cambodge n'a pas d'ambassades physiques établies dans les pays africains et que les investissements en provenance de ce continent sont très faibles.

Le Cambodge a cherché, peu après les Accords de paix de 1991, à positionner sa diplomatie économique en rejoignant les grandes institutions économiques et financières mondiales, tout en augmentant son effort vers une intégration régionale (voir l'encadré 2). Bien que le Cambodge ait des ambassades dans tous les États membres de l'ANASE, ses relations diplomatiques avec certains d'entre eux semblent toutefois avoir besoin d'être davantage développées et renforcées tant les enjeux de sa diplomatie économique peuvent l'amener à adopter des positions contradictoires au sein de l'organisation régionale.[45]

ទំនាក់ទំនងការទូត ដោយ មូសារ អ៊ីស្សាម

នៅដើមសតវត្សរ៍ទី២០ ប្រទេសកម្ពុជាបានព្យាយាមបង្ហាញខ្លួននៅក្នុងពិភពលោក ចាប់ផ្ដើមដោយការកំណត់ព្រំប្រទល់របស់ខ្លួនឡើងវិញក្រោមការគាំទ្ររបស់ប្រទេសបារាំង[៣៨] ក៏ដូចជាការបង្កើត និងបង្កើនទំនាក់ទំនងការទូតជាមួយបណ្ដាប្រទេសមួយចំនួនបន្ទាប់ពីសម័យអាណាព្យាបាលបារាំងត្រូវបានបញ្ចប់។

មួយភាគធំនៃទំនាក់ទំនងការទូតរវាងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងបណ្ដាប្រទេសនានាត្រូវបានបង្កើតឡើងបន្ទាប់ពីប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានឯករាជ្យនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣ និងរហូតមកដល់សម័យកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥។[៣៩] ការចាប់ផ្ដើមសង្គ្រាមស៊ីវិល និងផលអវិជ្ជមាននៃសង្គ្រាមត្រជាក់បានធ្វើឲ្យប្រទេសកម្ពុជាមានការកាត់បន្ថយយ៉ាងខ្លាំងនូវសកម្មភាពការទូតរបស់ខ្លួន។[៤០] ទំនាក់ទំនងការទូតរបស់កម្ពុជាបានមានសកម្មភាពឡើងវិញបន្ទាប់ពីសន្ធិសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស ឆ្នាំ១៩៩១ និងបានបន្ថែមទំនាក់ទំនងការទូតថ្មីទៅក្នុងបណ្ដាញការទូតដែលមានស្រាប់របស់ខ្លួន។

បច្ចុប្បន្នព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានទំនាក់ទំនងការទូត[៤១] ជាមួយប្រទេសចំនួន១៦៣ ដែលភាគច្រើននៅក្នុងទ្វីបអាស៊ី អឺរ៉ុប និងអាមេរិកខាងជើង (ដែលក្នុងនោះមានស្ថានទូតរបស់កម្ពុជា ចំនួន២៥ នៅបរទេស ស្ថានកុងស៊ុលចំនួន២៣ ក្នុងនោះមានស្ថានកុងស៊ុលចំនួន ៤ នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ចំនួន៥ នៅប្រទេសចិន និងចំនួន៤ ទៀតនៅប្រទេសជប៉ុន)។[៤២] នៅរាជធានីភ្នំពេញមានបេសកកម្មការទូតចំនួន៣០ ដែលក្នុងនោះមានគណៈប្រតិភូនៃសហភាពអឺរ៉ុបផងដែរ។

ទំនាក់ទំនងការទូតរបស់កម្ពុជាបង្ហាញពីគោលដៅសេដ្ឋកិច្ចដែលជាអាទិភាព។ ភាគច្រើននៃការធ្វើវិនិយោគនៅប្រទេសកម្ពុជាមានប្រភពចេញមកពីតំបន់អាស៊ី ហើយ ៦០ភាគរយ[៤៣] នៃស្ថានទូតកម្ពុជាមានទីតាំងនៅក្នុងតំបន់នោះផងដែរ។ ទោះបីជាទ្វីបអាស៊ីជាប្រភពចំបងនៃការនាំចូលរបស់កម្ពុជា (៩៤ភាគរយ) ក៏ដោយតែការនាំចេញសំលៀកបំពាក់ និងស្បែកជើង (វិស័យនេះ រួមជាមួយនឹងវិស័យសំណង់ជាកត្តាជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា) គឺភាគច្រើនទៅកាន់សហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប ដោយសារតែមានការលើកលែងពន្ធគយពីសហភាពអឺរ៉ុបសម្រាប់ផលិតផលនាំចូលមកពីប្រទេសកម្ពុជា ក្រោមគោលនយោបាយ "លើទំនិញគ្រប់យ៉ាងលើកលែងតែអាវុធ" (Everything-But-Arms)។ លើសពីនេះទៅទៀតសហភាពអឺរ៉ុប គឺជាប្រភពវិនិយោគចម្បងទី ២ របស់កម្ពុជាបន្ទាប់ពីទ្វីបអាស៊ី[៤៤] ហើយ ២៥ភាគរយ នៃស្ថានទូតកម្ពុជាមានទីតាំងនៅក្នុងសហភាពអឺរ៉ុបផងដែរ។ គួរឲ្យកត់សម្គាល់ផងដែរថា កម្ពុជាពុំទាន់មានស្ថានទូតរបស់ខ្លួននៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិកនៅឡើយទេ ហើយជាមួយការវិនិយោគពីទ្វីបនេះក៏នៅមានកម្រិតទាបដែរ។

មួយរយៈពេលខ្លីបន្ទាប់ពីកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស ឆ្នាំ១៩៩១ ប្រទេសកម្ពុជា បានព្យាយាមកំណត់យុទ្ធសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចការទូត (economic diplomacy) របស់ខ្លួន ដោយចូលរួមជាសមាជិកនៃអង្គការសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុនានា ជាលក្ខណៈសកល ខណៈពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាខិតខំព្យាយាមធ្វើសមាហរណកម្មតំបន់។ ទោះបីប្រទេសកម្ពុជាមានស្ថានទូតរបស់ខ្លួននៅគ្រប់ប្រទេសដែលជាសមាជិកអាស៊ាន (ASEAN) ក៏ដោយ កម្ពុជាហាក់ដូចជាគួរពង្រឹងកិច្ចទំនាក់ទំនងការទូតរបស់ខ្លួនបន្ថែមទៀត ជាមួយបណ្ដាប្រទេសនៅក្នុងតំបន់មួយចំនួនពីព្រោះបញ្ហាសេដ្ឋកិច្ចការទូតអាចនាំឲ្យប្រទេសកម្ពុជា មានជំហរមិនស្របគ្នាជាមួយប្រទេសដែលជាសមាជិកអាស៊ានផ្សេងៗ។[៤៥]

>>>
ផែនទី ២៧៖ បណ្ដាញការទូត
Map 27: Diplomatic networks
Carte 27 : Réseaux diplomatiques

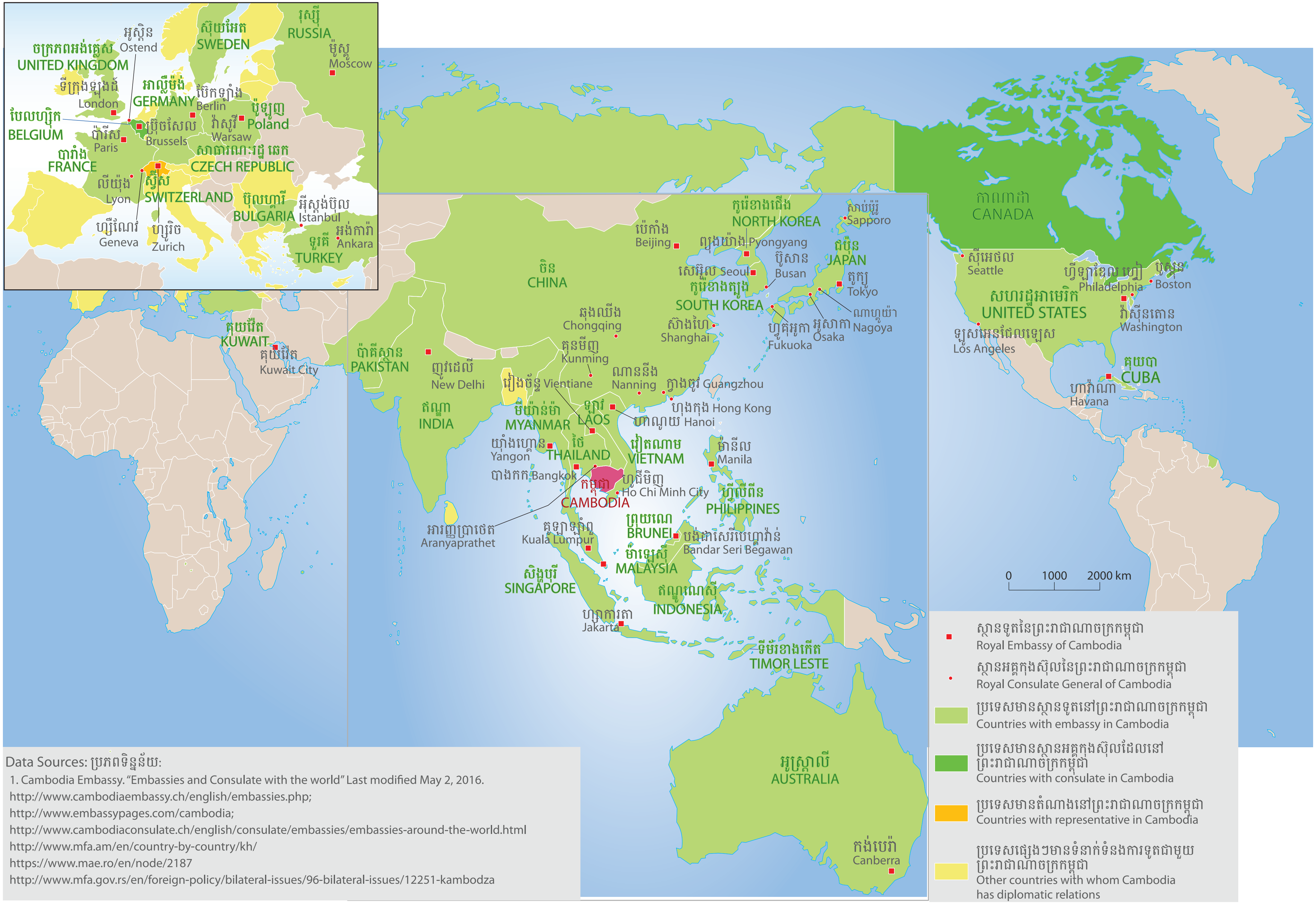

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Cambodia Embassy. "Embassies and Consulate with the world" Last modified May 2, 2016.
http://www.cambodiaembassy.ch/english/embassies.php;
http://www.embassypages.com/cambodia;
http://www.cambodiaconsulate.ch/english/consulate/embassies/embassies-around-the-world.html
http://www.mfa.am/en/country-by-country/kh/
https://www.mae.ro/en/node/2187
http://www.mfa.gov.rs/en/foreign-policy/bilateral-issues/96-bilateral-issues/12251-kambodza

ផែនទី ២៧ - Map 27

ការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា

ដោយ លឹម សុវណ្ណារ៉ា

វិស័យទេសចរណ៍ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា បានអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័សដោយសារតែភាពសម្បូរបែបនៃប្រាសាទបុរាណដ៏អស្ចារ្យ។ នៅទូទាំងប្រទេស មានប្រាសាទច្រើនជាងមួយពាន់[៤៦] ដែលប្រមូលផ្តុំភាគច្រើនស្ថិតក្នុងខេត្តសៀមរាប។

នៅឆ្នាំ១៩៩៣ ភ្ញៀវទេសចរមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជាមានចំនួន ១១៨.១៨៣នាក់។ នៅចុងឆ្នាំ២០១៥ កម្ពុជាបានទទួលភ្ញៀវទេសចររហូតដល់ ៤.៧៧៥.២៣១នាក់ គឺមានការកើនឡើង ៤០ដង។[៤៧] ចំនួនភ្ញៀវទេសចរ ដែលមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជា រំពឹងថានឹងកើនឡើងរហូតដល់ ៥លាននាក់ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៦។

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥ ភ្ញៀវទេសចរដែលបានមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជាមានចំនួន ៩៨៧.៧៩២នាក់ ដែលមកពីប្រទេសវៀតណាម បន្ទាប់មកចំនួន ៦៩៤.៧១២នាក់ មកពីប្រទេសចិន ឡាវចំនួន៤០៥.៣៥៩នាក់ កូរ៉េចំនួន ៣៩៥.២៥៩នាក់ ថៃចំនួន ៣៤៩.៩០៨នាក់ សហរដ្ឋអាមេរិក ចំនួន ២១៧.៥១០នាក់ ជប៉ុនចំនួន ១៩៣.៣៣០នាក់ ចក្រភពអង់គ្លេសចំនួន ១៥៤.២៦៥នាក់ ម៉ាឡេស៊ីចំនួន ១៤៩.៣៨៩នាក់ និងប្រទេសបារាំងចំនួន ១៤៥.៧២៤នាក់។[៤៨]

វិស័យទេសចរណ៍ មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ សម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។

នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥ វិស័យនេះ បានចូលរួមក្នុងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ចំនួន ៣,០១២ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក[៤៩] គឺស្មើនឹង ១៦,៤៦ ភាគរយនៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផសស)[៥០] ដែលមាន ១៨,៣ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក។ ជាមធ្យមភ្ញៀវទេសចរម្នាក់ៗចំណាយពេលចំនួន ៦,៨០ ថ្ងៃ និងថវិកាចំនួន ៦៣០ ដុល្លារអាមេរិក នៅប្រទេសកម្ពុជា។[៥១]

នៅក្នុង "ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ទេសចរណ៍ ២០១២-២០២០" រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់ថា វិស័យទេសចរណ៍គឺជាវិស័យអាទិភាពមួយ ដោយបានចាត់ទុកជា "មាសបៃតង Green Gold"។[៥២] ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ នេះ កំណត់បញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗចំនួនប្រាំ ដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍៖ ផលិតផលទេសចរណ៍ ទីផ្សារនិងការផ្សព្វ-ផ្សាយ ការតភ្ជាប់ និងការសម្រួលដល់ការធ្វើដំណើរប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពទេសចរណ៍ និងការគ្រប់គ្រងផលប៉ះពាល់ ព្រមទាំងប្រព័ន្ធច្បាប់ និងយន្តការគ្រប់គ្រង។[៥៣]

ប្រាសាទអង្គរវត្ត គឺជាជម្រើសដំបូងបង្អស់របស់ភ្ញៀវទេសចរដែលមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជា ចំណែកឯទីតាំងផ្សេងទៀត មានការចាប់អារម្មណ៍បន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានលើកកម្ពស់នូវវិស័យអេកូទេសចរណ៍នៅក្នុងតំបន់ព្រៃត្រូពិច (tropical rain forests) (ជួរភ្នំក្រវាញ) បឹងទន្លេសាប (ជម្រកសត្វស្លាប) ត្រីផ្សោតទឹកសាបនៅក្នុងខេត្តក្រចេះ ក៏ដូចជាតំបន់សមុទ្រ (ប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានដាក់បញ្ចូល ជាសមាជិកនៃក្លឹបឆ្នេរស្អាតបំផុតលើពិភពលោក ក្នុងឆ្នាំ២០១១[៥៤])។ ការបង្កើនភាពសម្បូរបែបនៃទិសដៅទេសចរណ៍ អាចទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរបន្ថែមទៀត ហើយនៅពេលជាមួយគ្នានេះដែរ អាចលើកទឹកចិត្តឲ្យពួកគេស្នាក់នៅកាន់តែយូរ និងចំណាយថវិកាកាន់តែច្រើននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ។ បញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ឆ្នាំខាងមុខៗនេះ គឺការកែសម្រួលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ។ ដូចគ្នានេះដែរ ការសិក្សាជាច្រើនបានសន្មតថា ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ ដើរមិនទាន់កំណើនយ៉ាងលឿននៃវិស័យទេសចរណ៍ ហេតុដូច្នេះហើយ ការធ្វើឲ្យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធកាន់តែប្រសើរឡើង នឹងផ្តល់ផលជាវិជ្ជមានក្នុងរយៈពេលវែងលើវិស័យនេះទាំងមូល។

>>>

ផែនទី ២៨៖ តំបន់ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ទាំង១០ និងភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិមកកម្ពុជា

Map 28: Top ten tourist areas and international visitors to Cambodia

Carte 28 : Top 10 des zones touristiques et visiteurs internationaux au Cambodge

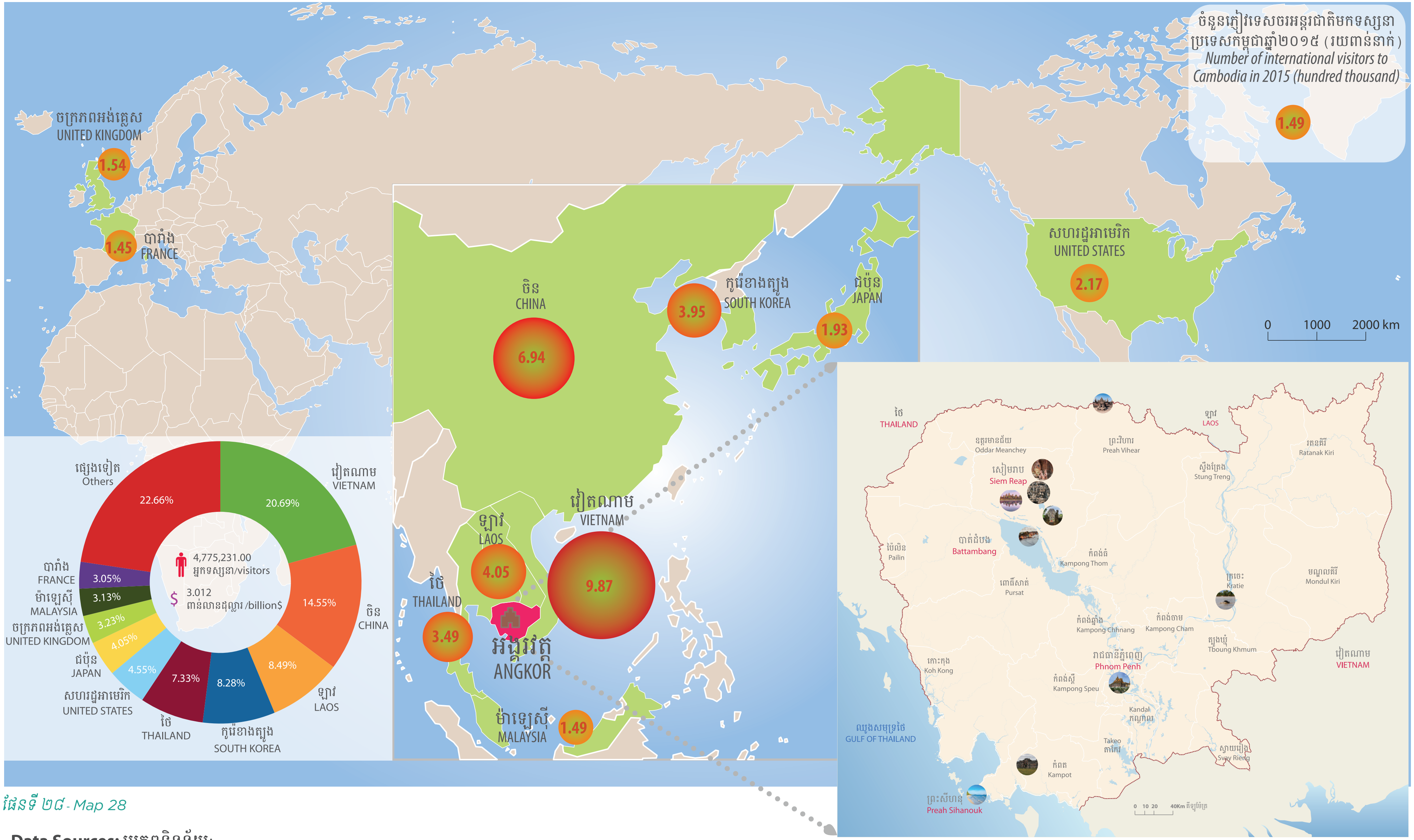

ផែនទី ២៨ - Map 28

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. Ministry of Tourism, Tourism Statistics Report Year 2015,p.2
2. Tourism. "10 Top Tourist Attractions in Cambodia" Last modified Sep 08, 2016. http://www.touropia.com/tourist-attractions-in-cambodia/

TOURISM DEVELOPMENT IN CAMBODIA

ORIGINAL TEXT BY Sovannara LIM

Map 28

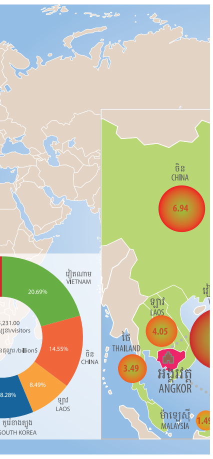

The tourism sector in Cambodia has developed rapidly owing to the country's abundance of magnificent temples. There are more than one thousand temples spread across the country,[46] many of them concentrated in Siem Reap province.

In 1993, 118,183 tourists visited Cambodia. By the end of 2015, Cambodia had received 4,775,231 tourists – a 40-fold increase.[47] The number of tourist visits to the country was expected to top the five million mark in 2016.

In 2015, by country of origin, Vietnamese tourists numbered 987,792, followed by China (694,712), Lao PDR (405,359), Korea (395,259), Thailand (349,908), the United States (217,510), Japan (193,330), the UK (154,265), Malaysia (149,389) and France (145,724).[48]

"The tourism sector is essential for Cambodia's economic growth". In 2015, it contributed USD 3.012 billion[49] to the country's economy, representing 16.46 percent of the country's USD 18.3 billion Gross Domestic Product (GDP)[50]. On average, a tourist spends 6.80 days and USD 630 in Cambodia.[51]

In the "Tourism Development Strategic Plan 2012 – 2020" the government identified tourism as one of the priority sectors, describing it as "Green Gold."[52] This Plan identifies five key challenges to the development of the sector: tourism products; marketing and promotion; connectivity and travel facilitation; tourism safety systems and impact management; and legal system and management mechanisms.[53]

The Angkor temple complex is the main draw for tourists to Cambodia with other destinations lacking the same interest for visitors. To address this issue, the government has promoted ecotourism in tropical rain forests (the Cardamom Mountains), the Tonle Sap Great Lake (bird sanctuaries), fresh water dolphins in Kratie province, as well as the coastal areas (Cambodia was listed in the 'Most Beautiful Bays in the World Club' in 2011[54]). Diversifying destinations would attract more tourists and at the same time encourage them to stay longer and spend more money in the country.

The challenge for the coming years is to adapt infrastructure. Indeed, various studies have concluded that the supporting infrastructure has not kept up with the rapid growth in tourism, so improving this would have a positive long-term impact on the whole sector.

LE DÉVELOPPEMENT DU TOURISME AU CAMBODGE

PAR SovannarA LIM

Le secteur du tourisme au Cambodge s'est rapidement développé, et ce, en raison de l'abondance de magnifiques temples. L'on en dénombre plus d'un millier, parsemés à travers tout le pays[46], principalement dans la province de Siem Reap.

En 1993, 118 183 touristes ont visité le Cambodge. Fin 2015, le Cambodge avait accueilli 4 775 231 touristes – soit 40 fois plus.[47] Il est estimé que le nombre de visites touristiques au Cambodge atteindra les cinq millions en 2016.

En 2015, par pays d'origine, les touristes vietnamiens furent les plus nombreux, 987 792, suivis par les touristes en provenance de Chine (694 712), de la République démocratique populaire lao (405 359), de Corée (395 259), de Thaïlande (349 908), des États-Unis (217 510), du Japon (193 330), du Royaume-Uni (154 265), de Malaisie (149 389) et de France (145 724)[48].

Le secteur du tourisme est essentiel pour la croissance économique du Cambodge. En 2015, le secteur du tourisme a représenté 3 012 milliards de dollars américains[49] dans l'économie du pays, soit 16,46 % du produit intérieur brut du pays, lequel s'élevait à 18,3 milliards de dollars américains[50]. En moyenne, un touriste passe 6,80 jours au Cambodge et y dépense 630 dollars américains.[51]

Dans le cadre du « Plan stratégique de développement du tourisme 2012-2020 », le gouvernement a identifié le tourisme comme étant l'un des secteurs prioritaires, le décrivant comme « l'Or vert »[52]. Ce Plan met en exergue cinq points primordiaux pour le développement du secteur : produits du tourisme ; marketing et promotion ; connectivité et organisation des déplacements ; systèmes de sécurité dans le secteur du tourisme et maîtrise des impacts ; système juridique et mécanismes de gestion.[53]

Le complexe des temples d'Angkor est la principale attraction pour les touristes visitant le Cambodge, les autres destinations ne revêtant pas le même intérêt pour les visiteurs. Afin de pallier ce problème, le gouvernement a fait la promotion de l'écotourisme dans les forêts tropicales ombrophiles (les montagnes des Cardamomes), sur le grand lac du Tonlé Sap (réserve ornithologique), dans la zone des dauphins d'eau douce de la province de Kratié, ainsi que dans les zones côtières (le Cambodge a été répertorié sur la liste du « Club des plus belles baies du monde » en 2011[54]). La diversification des destinations attirerait davantage de touristes et les inciterait à rester plus longtemps ainsi qu'à dépenser davantage dans le pays.

Le défi à relever ces prochaines années sera l'adaptation des infrastructures. En effet, plusieurs études ont conclu que les infrastructures d'appui n'ont pas progressé au rythme de la croissance rapide du tourisme et que leur amélioration aurait un impact positif sur le long terme dans tout le secteur.

AERIAL CONNECTIONS AND THEIR ECONOMIC IMPACTS BY Sokha MOV

"Cambodia is linked to the main cities in Asia and to some international destinations by its three airports: Phnom Penh, Siem Reap and Sihanoukville". Their traffic is expanding greatly; in 2015, Phnom Penh and Siem Reap received more than six million passengers, and in all three airports traffic rose by 13 percent. From a general point of view, domestic travel has increased by more than 50 percent, and cargo by more than 13 percent.

The economic impact of airports on the economy as a whole is considerable; indeed, in 2015, they accounted for USD 2.7 billion (i.e. 17 percent of GDP) and 1.7 million jobs (i.e. 20 percent of the labor force).[55] This growth has been made possible thanks to Cambodia's policy of openness that presents a favorable climate for investment and trade. Cambodia's accession to ASEAN and the implementation of a free trade area, including the free movement of persons, goods, services and investments, undoubtedly help to boost aerial traffic.

Another factor is the implementation of a global strategy of development for airport areas, beyond mere growth and restructuring. VINCI Airports, which is in charge of airport management in Cambodia, plays an important role in promoting and improving the use of territory surrounding the airports, working directly with air companies[56], and offering *trip* and *road show* to tour operators. This strategy has enhanced Cambodia's attractiveness. The social aspect is also taken into account, and the airport staff are given training in work techniques, in accordance with international standards, and have the opportunity to participate in an employee savings plan. In total, more than USD 100 million has been invested to ensure that the airports are equipped to support the country's development.

There is cause for optimism: four new companies[57] have opened international routes departing from Cambodia, and, since June 2016, the Cambodian National Assembly has ratified the agreement on aerial transport between the ASEAN countries and China. That latter development should reinforce Sino-Cambodian relations in terms of commerce, culture and tourism.[58] Furthermore, progress should continue to escalate with the implementation of the Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP),[59] extending the trade area to other Asian countries.

However, this development has to be controlled, and social, as well as environmental, aspects are major challenges for the coming years.

Map 29

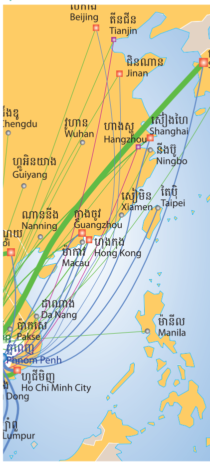

LES CONNEXIONS AÉRIENNES ET LEUR IMPACT ÉCONOMIQUE TEXTE ORIGINAL PAR Sokha MOV

"Le Cambodge est relié aux principales grandes villes d'Asie et à certaines destinations internationales par ses trois aéroports : Phnom Penh, Siem Reap et Sihanoukville". Leurs activités sont en forte expansion ; pour 2015, Phnom Penh et Siem Reap ont eu plus de six millions de passagers. Sur l'ensemble des aéroports, l'on constate une hausse de 13 % du trafic. D'un point de vue général, les voyages domestiques ont augmenté de plus de 50 %, le fret de plus de 13 %.

Le poids économique des aéroports dans l'économie est considérable puisqu'en 2015 il représente 2,7 milliards de dollars américains (soit 17 % du PIB) et 1,7 million d'emplois (soit 20 % de la population active)[55]. Cet essor a notamment pu s'opérer grâce à la politique d'ouverture du Cambodge, favorable aux investissements et aux échanges. L'adhésion à l'ANASE et la mise en œuvre de la zone de libre-échange, qui inclut la libre circulation des personnes, des biens, des services et des investissements, participe indéniablement au dynamisme du trafic aérien.

Un autre facteur est la mise en place d'une stratégie globale de développement des espaces aéroportuaires, au-delà du simple agrandissement et de la restructuration. La société VINCI, en charge de la gestion, joue un rôle important dans la promotion et la valorisation du territoire, en travaillant directement avec les compagnies aériennes[56] et grâce à des familiarisations *trip* et *road show* pour les tour-opérateurs. Cette stratégie a permis de développer considérablement l'attractivité du Cambodge. L'aspect social est également pris en compte ; les personnels des aéroports bénéficient de formations professionnelles aux techniques de travail selon les standards internationaux et ont la possibilité de souscrire à un plan d'épargne salariale. C'est en tout plus de 100 millions de dollars investis pour adapter les aéroports au développement du pays.

L'optimisme est de rigueur : quatre nouvelles compagnies[57] ont ouvert des routes internationales au départ du Cambodge et, depuis juin 2016, l'Assemblée nationale Cambodgien a ratifié l'accord sur le transport aérien entre l'ANASE et la Chine, ce qui devrait renforcer les relations commerciales, culturelles et touristiques entre les deux pays.[58] Par ailleurs, les flux devraient continuer à s'intensifier avec la mise en place du Partenariat régional économique global (RCEP)[59], qui étend la zone d'échanges à d'autres pays d'Asie.

Ce développement doit toutefois être maîtrisé et les aspects sociaux et environnementaux constituent des enjeux majeurs pour les années à venir.

ការតភ្ជាប់ផ្លូវអាកាស និង ផលប៉ះពាល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច

ដោយ ម៉ៅ សុខា

ប្រទេសកម្ពុជា ត្រូវបានតភ្ជាប់ជាមួយបណ្តាទីក្រុងធំៗនៃទ្វីបអាស៊ី និងគោលដៅអន្តរជាតិមួយចំនួន តាមរយៈអាកាសយានដ្ឋានចំនួន ៣ របស់ខ្លួននៅទីក្រុងភ្នំពេញ ខេត្តសៀមរាប និងខេត្តព្រះសីហនុ។

សកម្មភាពនៃអាកាសយានដ្ឋានទាំងនេះ មានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងដោយនៅក្នុងឆ្នាំ ២០១៥ ចំនួនអ្នកធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់អាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិភ្នំពេញ និងសៀមរាប មានចំនួនរហូតដល់ជាង ៦ លាននាក់។ បើគិតក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃអាកាសយានដ្ឋានទាំងអស់ គេពិនិត្យឃើញជើងហោះហើរមានការកើនឡើង ១៣ភាគរយ។ បើពិនិត្យលើទិដ្ឋភាពទូទៅ ការធ្វើដំណើរដោយជើងហោះហើរក្នុងស្រុកមានកំណើន ៥០ភាគរយ រីឯការដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមយន្តហោះមានកំណើន ១៣ភាគរយ។

ឥទ្ធិពលផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច នៃអាកាសយានដ្ឋាន គឺមានយ៉ាងសន្ធឹកសន្ធាប់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ដោយហេតុថា ចាប់ពីឆ្នាំ២០១៥ មក មានបរិមាណចំនួន ២,៧ ពាន់លានដុល្លារ (ឬ ១៧ ភាគរយ នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប) ដែលផ្តល់ការងារចំនួន ១,៧ លានកន្លែង (ឬ ២០ ភាគរយនៃប្រជាជនសកម្ម)[៥៥]។ ជាប្រការគួរឲ្យកត់សំគាល់នោះគឺប្រតិបត្តិការហោះហើរនេះអាចធ្វើទៅបាន អាស្រ័យដោយគោលនយោបាយបើកចំហរបស់កម្ពុជា ដែលបានផ្តល់លក្ខណៈអំណោយផលដល់ការធ្វើវិនិយោគ និងការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ច។ ការចូលជាសមាជិកនៃសមាគមន៍អាស៊ាន និងការអនុវត្តតំបន់សេដ្ឋកិច្ចសេរី រួមមាន សេរីភាពនៃការចល័តកម្លាំងពលកម្ម ទំនិញ សេវាកម្ម និងវិនិយោគ ជាការរួមចំណែក ដោយមិនអាចបដិសេធបានដល់ភាពសកម្មនៃចរាចរណ៍ផ្លូវអាកាសនេះ។

កត្តាជោគជ័យមួយទៀត គឺការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រសកលនៃការអភិវឌ្ឍអាកាសយានដ្ឋាន ដែលគ្របដណ្តប់លើសពីការពង្រីកទំហំ និងកែប្រែបចនាសម្ព័ន្ធឡើងវិញ។ ក្រុមហ៊ុន VINCI ដែលទទួលបន្ទុកក្នុងការគ្រប់គ្រងលើវិស័យនេះ បានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ និងវិធីសាស្ត្រផ្តល់តម្លៃចំពោះទឹកដី និងទីតាំង ដោយធ្វើការផ្ទាល់ជាមួយក្រុមហ៊ុនអាកាសចរនានា[៥៦] និងដោយសារការពន្យល់ក្បោះក្បាយពីដំណើរទេស្សនកិច្ច និងការបង្ហាញផ្លូវដល់ប្រតិបត្តិករផ្នែកទេសចរណ៍។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះបង្កឲ្យមានការអភិវឌ្ឍយ៉ាងខ្លាំងដែលផ្តល់ភាពទាក់ទាញចំពោះប្រទេសកម្ពុជា។ ទិដ្ឋភាពផ្នែកសង្គម ក៏ត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ក្នុងការងារនេះ ពោលគឺ បុគ្គលិកបម្រើការនៅអាកាសយានដ្ឋាន ទទួលបាននូវការបណ្តុះបណ្តាល វិជ្ជាជីវៈលើបច្ចេកទេសការងារតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ ព្រមទាំងមានលទ្ធភាពក្នុងការចូលរួមក្នុងផែនការសន្សំប្រាក់បៀវត្សរ៍។ ទឹកប្រាក់សរុបជាង ១០០ លានដុល្លារ ត្រូវបានវិនិយោគសម្រាប់ការកែសម្រួលអាកាសយានដ្ឋានឲ្យស្របតាមការអភិវឌ្ឍប្រទេស។

មានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ ដោយសុទិដ្ឋិនិយម ដោយសារមានក្រុមហ៊ុនថ្មីចំនួន៤[៥៧]បានបើកជើងហោះហើរអន្តរជាតិចេញពីប្រទេសកម្ពុជា ហើយក្នុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦ រដ្ឋសភាកម្ពុជា បានផ្តល់សច្ចាប័នលើកិច្ចព្រមព្រៀងក្នុងការដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវអាកាសរវាងអាស៊ាន និងប្រទេសចិន ដែលនឹងក្លាយជាការពង្រឹងទំនាក់ទំនងផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម វប្បធម៌ និងទេសចរ រវាងប្រទេសទាំងពីរ[៥៨] ។ លើសពីនេះទៅទៀត លំហូរចូលទេសចរណ៍នឹងបន្តកើនឡើងដោយការអនុវត្តភាពជាដៃគូទូលំទូលាយ ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចក្នុងតំបន់អាស៊ាន (RCEP)[៥៩] ដែលនឹងពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ចជាមួយប្រទេសដទៃទៀត ក្នុងទ្វីបអាស៊ី។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គួរតែត្រូវគ្រប់គ្រងឲ្យបាននូវការអភិវឌ្ឍនេះ ហើយទិដ្ឋភាពសង្គម និងបរិស្ថាន ក៏ជាបញ្ហាប្រឈមដ៏ធំសម្រាប់បណ្តាឆ្នាំខាងមុខ។

>>>

ផែនទី ២៩៖ ជើងហោះហើរផ្ទាល់មកកម្ពុជា

Map 29: Cambodia's Direct Aerial Connections

Carte 29 : Connexions aériennes directes depuis et vers le Cambodge

ផែនទី ២៩ - Map 29

ចំនួនជើងហោះហើរអន្តរជាតិក្នុងមួយសប្តាហ៍ (តុលា ២០១៥-មិនា ២០១៦)

Number of international flights per week (October 2015-March 2016)

- < 10
- 10 - 20
- 20 - 30
- 30 - 40
- 40 - 50
- 50 - 60
- 60 - 77

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:
1. Cambodia Airport.
"Flights schedule information from 25 Oct 2015 to 26 Mar 2016" Last modified May 2, 2016.
http://www.cambodia-airports.aero

Legend កំណត់សំគាល់:

Regular scheduled flights to ជើងហោះហើរជាប្រចាំទៅកាន់

- Phnom Penh រាជធានីភ្នំពេញ
- Siem Reap ក្រុងសៀមរាប
- Sihanoukville ក្រុងព្រះសីហនុ
- Prospective Routes ផ្លូវហោះហើរក្នុងពេលអនាគត
- Charter Flights ជើងហោះហើរឈ្នួល

ឆ្នេរសមុទ្រ សមុទ្រ និង ការតភ្ជាប់ផ្លូវគោកក្នុងតំបន់ ដោយ នូ កែវសុទ្ធា

ឆ្នេរសមុទ្រប្រទេសកម្ពុជា មានប្រវែងសរុប ៤៤៣ គីឡូម៉ែត្រ នៅតាមបណ្តោយឈូងសមុទ្រថៃ ដែលរួមបញ្ចូលទាំងកោះចំនួន ៨០[៦០] និងខេត្តទាំង ៤ ដែលមានព្រំប្រទល់នឹងសមុទ្រ ដូចជាខេត្តកោះកុង កំពត កែប និងខេត្តព្រះសីហនុ។ ខេត្តព្រះសីហនុ មានកំពង់ផែអន្តរជាតិដ៏ធំមួយ នៅក្នុងចំណោមកំពង់ផែសំខាន់ៗទាំងបី នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដែលអាចដឹកជញ្ជូនទំនិញខ្នាតអន្តរជាតិ។[៦១] ការបង្កើនការវិនិយោគ[៦២] សកម្មភាពនៅកំពង់ផែ[៦៣] និងវិស័យទេសចរណ៍បានជំរុញការទាក់ទាញនៅតំបន់នេះ ហើយនៅឆ្នាំ២០១៥ បរិមាណទំនិញឆ្លងកាត់កំពង់ផែនេះ មានប្រហែលជា ៣,៨ លានតោន ដោយមិនរាប់បញ្ចូលទំនិញ ៣៩.១០០ កុងតឺន័រ (ប្រវែង៦ម៉ែត្រ)។ ដោយសារការដឹកជញ្ជូនទំនិញតាមសមុទ្រមានការកើនឡើង រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់អាជ្ញាប័ណ្ណ ដើម្បីសាងសង់កំពង់ផែថ្មី ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងខេត្តកែប ដែលគម្រោងនេះនឹងត្រូវបញ្ចប់នៅឆ្នាំ២០១៩ ដោយចំណាយទឹកប្រាក់អស់ប្រមាណជា ៣០០ លានដុល្លារអាមេរិក។ ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងនេះ កំពង់ផែនេះក៏បានបង្កផលប៉ះពាល់មួយចំនួនផងដែរដល់បរិស្ថាន ដោយសារតែកំណើនវិស័យឧស្សាហកម្ម ការអភិវឌ្ឍក្រុង ហើយក៏បានប៉ះពាល់ដល់គុណភាពទឹក នៅតំបន់ ឆ្នេរដែលបណ្តាលមកពីការសាងសង់សំណង់អគារធំៗជាប់ជាមួយកំពង់ផែ និងការកែលម្អ ការជួសជុលថែទាំ និងការសាងសង់កំពង់ផែនៅតាមតំបន់ឆ្នេរទាំងនោះ។[៦៤] ការសិក្សាមួយស្តីពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន ពីប្រតិបត្តិការកំពង់ផែក៏បានបង្ហាញដែរថា វត្ថុរាវមួយភាគធំ រួមទាំងធូលី និងសម្លេងរំខាន ពីដំណើរការដឹកជញ្ជូនទំនិញ បានធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ជីវិតសត្វព្រៃ រួមទាំងបក្សាបក្សី និងផលិតផលសមុទ្រផងដែរ។[៦៥]

បើនិយាយពីការតភ្ជាប់ផ្លូវគោកនៅក្នុងតំបន់ ប្រទេសកម្ពុជាបានកសាងផ្លូវជាតិចំនួន ៩ ខ្សែ ដែលជាផ្នែកមួយនៃបណ្តាញផ្លូវអាស៊ាន និងនៃបណ្តាញផ្លូវតភ្ជាប់ក្នុងមហាអនុតំបន់មេគង្គ ដែលតភ្ជាប់កម្ពុជាជាមួយប្រទេសវៀតណាម ថៃ និងឡាវ។[៦៦]

នៅក្នុងអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ដើម្បីធ្វើសមាហរណកម្មនៅក្នុងតំបន់អាស៊ាន និងដើម្បីអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច ប្រទេសកម្ពុជាបានធ្វើការស្តារ ជួសជុលឡើងវិញ និងថែទាំប្រព័ន្ធផ្លូវថ្នល់ឲ្យបានល្អ។[៦៧]

ឆ្នេរសមុទ្រ និងតំណភ្ជាប់ផ្លូវក្នុងតំបន់ជាគោលដៅអាទិភាពចម្បងមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការតភ្ជាប់[៦៨] (រួមទាំងការអភិវឌ្ឍទឹក អគ្គិសនី និងធនធាន មនុស្ស) ឲ្យស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ។ ប្រទេសកម្ពុជាស្ថិតនៅផ្លូវបំបែកក្នុងតំបន់ ដែលមានសក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ចរីកចម្រើនខ្លាំង។ ហេតុដូច្នេះហើយ កម្ពុជាត្រូវធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធផ្លូវថ្នល់ និងតភ្ជាប់ផ្លូវទាំងនោះជាមួយប្រទេសជិតខាង។ កម្ពុជាស្ថិតនៅចំណុចកណ្តាលនៃតំបន់អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយក្នុងតំបន់ ដែលផ្តល់អំណោយផលល្អដល់ការអភិវឌ្ឍ នៃការភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងទូទាំងប្រទេស។

ប្រទេសកម្ពុជា បានបោះជំហានមួយបន្ថែមទៀត ក្នុងការធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការថ្នាក់តំបន់ និងធ្វើសមាហរណកម្មជាមួយសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានដែលទើបតែបង្កើតថ្មី និងជាមួយដៃគូអាស៊ាន + ៦[៦៩] ដើម្បីបង្កើនភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងតំបន់។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ រាល់ការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយ ដែលដឹកនាំដោយរាជរដ្ឋាភិបាលគួរយកចិត្តទុកដាក់ពីបញ្ហាបរិស្ថាន និងសង្គម។

>>>

ផែនទី ៣០៖ ដែនសមុទ្រ ឆ្នេរសមុទ្រ និងតំណភ្ជាប់បណ្តាញផ្លូវក្នុងតំបន់

Map 30: Maritime, coastline and regional roads connections

Carte 30 : Connexions maritimes, côtières et routes régionales

ផែនទី ៣០ - Map 30

Transport corridors ច្រករបៀងដឹកជញ្ជូន

- North-South Corridor ច្រករបៀង ខាងជើង-ខាងត្បូង
- Southern Coastal Corridor ច្រករបៀងតំបន់ឆ្នេរភាគខាងត្បូង
- Southern Corridor ច្រករបៀងភាគខាងត្បូង
- Western Corridor ច្រករបៀងខាងលិច
- Northern Corridor ច្រករបៀងភាគខាងជើង
- North-Eastern Corridor ច្រករបៀងភាគឦសាន
- East-West Corridor ច្រករបៀង ខាងកើត-ខាងលិច
- Eastern Corridor ច្រករបៀងខាងកើត
- Central and southern Corridor ច្រករបៀងភាគខាងត្បូងនិងកណ្តាល
- Existing railway ផ្លូវដែកដែលមានស្រាប់
- Railway under construction ផ្លូវដែកកំពុងស្ថាបនា
- Potential new line ផ្លូវមានសក្តានុពលថ្មី
- Navigable river ទន្លេសំរាប់នាវាចរ
- Main Maritime road ផ្លូវសមុទ្រសំខាន់
- Coastal line បន្ទាត់ឆ្នេរសមុទ្រ

COASTLINE, MARITIME AND REGIONAL ROAD CONNECTIONS ORIGINAL TEXT BY Keosothea NOU

Map 30

The Cambodian coastline is about 443 km long on the gulf of Thailand. It includes 80 islands[60] and four border provinces - Koh Kong, Kampot, Kep, and Sihanoukville. That latter province contains one of the three main ports in the country that can handle international containers.[61] Increases in investment[62], port activities and tourism[63] have boosted the attraction of this area and, in 2015, the volume of cargo using the port was equivalent to 3.8 million tons excluding 391,000 TEUs (Twenty Foot Equivalent Units) of containers. With growing demand for sea cargo, the government has also approved a new license to build another port in Kep province, planned for completion in 2019, at a cost of USD 300 million. But ports also have disadvantages in respect of environmental pressure due to increasing urbanization and industrialization, and damage to coastal water quality resulting from heavy construction linked to port and harbor improvement, maintenance and building.[64] Furthermore, a statement on the environmental impacts of port operations also revealed that liquid bulks, dust and noise from cargo operations affected wildlife including birds and marine products.[65]

"In terms of regional road connections, Cambodia has nine main National Roads, which are part of both the Asian Highway Network and the arterial highway of the Greater Mekong Sub-region that connects the country to Vietnam, Thailand and Lao PDR[66]". During the past decade, along with the integration of the ASEAN zone and the will to pursue economic development, major rehabilitation and renovation were undertaken to improve and secure the road network.[67]

Coastline and road connections constitute one of the government's main priorities in terms of connectivity[68] (along with water, electricity and human development) within the National Development Strategy. Cambodia is at the crossroads of a dynamic region and is experiencing strong economic growth. Therefore, there is a need to improve road infrastructure and, with it, the connection with neighboring countries. Cambodia's central geo-economic and geo-political location is propitious for developing connectivity across the country.

Cambodia has taken a step further into regional cooperation and integration with the recently formed Asian Economic Community (AEC) and ASEAN+6 partners[69] that will create a Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP). However, all development policies led by the government have to be inclusive in terms of social and environmental aspects.

CONNECTIONS CÔTIÈRES, MARITIMES ET ROUTIÈRES DE LA RÉGION PAR Keosothea NOU

Le littoral cambodgien s'étend sur quelque 443 km de long dans le golfe de Thaïlande. Il compte 80 îles[60] et borde quatre provinces frontalières - Koh Kong, Kampot, Kep et Sihanoukville. Cette dernière province contient l'un des trois principaux ports du pays ayant un terminal capable de recevoir des conteneurs internationaux.[61] Une augmentation des investissements[62], des activités portuaires ainsi que du tourisme[63] a dynamisé l'attractivité de cette zone et, en 2015, le volume du fret acheminé via le port équivalait à 3,8 millions de tonnes, excluant 391 000 EVP (unité d'équivalents vingt pieds) de conteneurs. Face à une demande croissante de fret maritime, le gouvernement a également fait droit à la demande d'un nouveau permis de construction d'un autre port dans la province de Kep, dont la date de fin des travaux est prévue pour 2019, pour un coût de 300 millions de dollars américains. Néanmoins, les ports ont également des inconvénients en termes de contraintes environnementales, du fait du développement de l'urbanisation et de l'industrialisation, ainsi que des dommages causés à la qualité de l'eau du littoral par les constructions considérables réalisées pour la construction, la maintenance et l'amélioration du port et des quais.[64] En outre, un rapport relatif aux impacts des activités portuaires sur l'environnement a également révélé que le vrac liquide, la poussière et les nuisances sonores provoquées par les opérations de fret affectaient la faune et la flore, notamment les oiseaux et les espèces marines.[65]

"En termes de connections routières régionales, le Cambodge est doté de neuf routes nationales principales, lesquelles font partie à la fois du Réseau de la Route d'Asie et du réseau routier de la Sous-région du Bassin du Mékong qui relie le pays au Vietnam, à la Thaïlande et au Laos[66]''. Ces dix dernières années, allant de pair avec l'intégration dans la zone de l'ANASE et avec la volonté de poursuivre le développement économique, d'importants travaux de réfection et de rénovation ont été entrepris pour améliorer et sécuriser le réseau routier.[67]

Les connections côtières et routières constituent l'une des principales priorités du gouvernement en termes de connectivité[68] (outre le développement hydraulique, électrique et humain) conformément à sa Stratégie nationale de développement. Le Cambodge est situé au carrefour d'une région dynamique et connaît une forte croissance économique. Par conséquent, il est nécessaire d'améliorer les infrastructures routières, ainsi que la connexion avec les pays avoisinants. La situation géoéconomique et géopolitique du Cambodge est propice au développement de la connectivité à travers le pays.

Le Cambodge a fait un pas de plus vers la coopération et l'intégration régionales avec son adhésion à la Communauté économique de l'ANASE, récemment constituée, et le partenariat ANASE+6[69] qui créera un Partenariat régional économique global (RCEP). Cependant, toutes les politiques de développement doivent être inclusives, dans leurs aspects sociaux et environnementaux.

CAMBODIA AND EXTERNAL CONTRIBUTIONS

ORIGINAL TEXT BY Keosothea NOU

Major foreign aid interventions began in 1992 to rebuild Cambodia through initiatives to develop stronger governance. Aid has been directed towards improving democracy, enhancing government reforms and boosting poverty reduction. Cambodia has benefited from development assistance in terms of grants and concession loans,[70] amounting to an average of USD 1 billion (grants amounting to USD 670 million, and concession loans to USD 380 million) every year from 2004 to 2015.[71] This has mainly been used for the social and economic sectors, infrastructure and cross-cutting issues like the environment and gender.

In terms of grants, Cambodia has received on average more than USD 650 million each year from the international development community, particularly for poverty reduction[72] in the area of health, education and agriculture. The amount of these grants peaked at about USD 900 million in 2010 and decreased to about USD 470 million in 2015, whereas the amount of concession loans averaged USD 380 million every year and continued to rise every year to a peak of USD 650 million in 2013 and dropped to USD 590 million in 2015 (see Map 31). The concession loan is used mainly for infrastructure development and it has grown significantly from 19 percent in 2003 to 29 percent in 2013, while assistance for the social and economic sectors has been stable at around 37 percent and 17 percent, respectively, over the past 15 years. China has provided more than 50 percent of total concession loans to Cambodia, followed by Japan, Australia and the USA.[73]

"Cambodia has also received assistance from 18 bilateral donors, 16 UN agencies, the World Bank (WB), the International Monetary Fund (IMF), the Asian Development Bank (ADB) and the European Commission". The Council for the Development of Cambodia (CDC) was established by Cambodian government sub-decree, with support from donors, to coordinate all external investment.[74]

Currently, the Cambodian government still depends on international aid programs for its national budget – these accounted for 27 percent in 2014[75] - to support social, economic and infrastructure sectors, and there are increasing concession loans for projects like roads and hydropower. Cambodia's gross national per capita income reached USD 1,096 in 2015[76], for the first time surpassing the USD 1,045 threshold for classification as a lower-middle-income country, while the amount of grants decreased. This suggests that Cambodia is moving from an aid dependent country to a more self-sustainable development approach.

Map 31

LE CAMBODGE ET LES CONTRIBUTIONS EXTERNES

PAR Keosothea NOU

Les principales interventions d'aide étrangère ont commencé en 1992 afin de reconstruire le Cambodge au moyen d'initiatives visant à développer une gouvernance renforcée. L'aide a été redirigée afin d'améliorer la démocratie, de renforcer les réformes gouvernementales et de favoriser la réduction de la pauvreté. Le Cambodge a bénéficié d'une aide au développement en termes de dons et de prêts assortis de conditions libérales[70], à hauteur d'une moyenne d'un milliard de dollars américains (dons s'élevant à 670 millions de dollars américains et prêts assortis de conditions libérales s'élevant à 380 millions de dollars américains) chaque année entre 2004 et 2015.[71] Cette aide reçue a principalement été allouée aux secteurs social et économique, ainsi qu'aux infrastructures et aux questions intersectorielles telles que l'environnement et les questions liées à la parité entre les sexes.

En termes de dons, le Cambodge a reçu en moyenne plus de 650 millions de dollars américains chaque année de la part de ses partenaires du développement, particulièrement pour la réduction de la pauvreté[72] dans les domaines de la santé, de l'éducation et de l'agriculture. Le montant de ces dons a atteint un maximum d'environ 900 millions de dollars américains en 2010 et a été réduit à environ 470 millions de dollars américains en 2015, tandis que le montant des prêts assortis de conditions libérales s'est élevé à une moyenne de 380 millions de dollars américains chaque année et a continué d'augmenter chaque année jusqu'à atteindre un maximum de 650 millions de dollars américains en 2013, avant de baisser à 590 millions en 2015 (voir Carte 31). Le prêt assorti de conditions libérales est principalement utilisé pour le développement des infrastructures, et il a augmenté considérablement, passant de 19 % en 2003 à 29 % en 2013, tandis que l'aide allouée aux secteurs social et économique est restée stable ces 15 dernières années, à savoir respectivement 37 % et 17 %. L'aide de la Chine représente plus de 50 % du total des prêts assortis de conditions libérales accordés au Cambodge ; viennent ensuite le Japon, l'Australie et les États-Unis.[73]

"Le Cambodge a également reçu l'aide de 18 donateurs bilatéraux, de 16 agences des Nations Unies, de la Banque mondiale (BM), du Fonds monétaire international (FMI), de la Banque asiatique de développement (BAD) et de la Commission européenne". Le Conseil pour le développement du Cambodge (CDC) a été établi en vertu d'un sous-décret promulgué par le gouvernement cambodgien, avec le soutien de donateurs, aux fins de coordonner tous les investissements externes.[74]

Actuellement, le gouvernement cambodgien est encore dépendant de programmes d'aide internationale pour son budget national – soit 27 % en 2014[75] – afin de soutenir les secteurs social et économique ainsi que les infrastructures, et de plus en plus de prêts assortis de conditions libérales sont accordés pour des projets tels que des travaux routiers et des projets hydroélectriques. Le revenu national brut par habitant du Cambodge a atteint 1 096 dollars américains en 2015[76], dépassant pour la première fois le seuil de 1 045 dollars américains requis pour être classé dans la catégorie de pays à revenu intermédiaire de la tranche inférieure, tandis que le montant des dons a baissé. Cela laisse entendre que le Cambodge évolue et passe de pays dépendant de l'aide à un pays ayant une approche de développement plus durable.

កម្ពុជា និងជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ពីបរទេស

ដោយ នូ កែវសុទ្ធា

អន្តរាគមផ្នែកជំនួយបរទេសធំៗ បានចាប់ផ្ដើមតាំងពីឆ្នាំ ១៩៩២ ដើម្បីកសាងប្រទេសកម្ពុជាឡើងវិញ តាមរយៈគំនិតផ្ដួចផ្ដើម ក្នុងពង្រឹងអភិបាលកិច្ចឲ្យបានរឹងមាំ។ ជំនួយត្រូវបានផ្ដល់ដោយផ្ទាល់ដល់ការពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ លើកកម្ពស់ការធ្វើកំណែទម្រង់របស់រដ្ឋាភិបាល និងជំរុញការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ។ ប្រទេសកម្ពុជាបាន ទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីជំនួយអភិវឌ្ឍន៍ តាមរយៈជំនួយឥតសំណង និងកម្ចីសម្បទាន[៧០] ដែលជំនួយទាំងនេះ សរុបជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំ គឺចំនួន ១ ពាន់លាន ដុល្លារអាមេរិក (ជំនួយឥតសំណងមានចំនួន ៦៧០ លានដុល្លារអាមេរិក និងកម្ចីសម្បទានមានចំនួន ៣៨០ លានដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក) ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ចាប់ពីឆ្នាំ២០០៤ រហូតដល់ ឆ្នាំ២០១៥។[៧១] ជំនួយទាំងនេះ ត្រូវបានប្រើប្រាស់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គមវិស័យសេដ្ឋកិច្ច ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងវិស័យសំខាន់ៗផ្សេងទៀត ដូចជាបញ្ហាបរិស្ថាន និងយេនឌ័រ។

ប្រទេសកម្ពុជា បានទទួលនូវជំនួយឥតសំណងជាមធ្យមប្រមាណជាង ៦៥០ លានដុល្លារអាមេរិក ជារៀងរាល់ឆ្នាំពីសហគមន៍អភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ ជាពិសេសសម្រាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ[៧២] នៅក្នុងវិស័យសុខាភិបាល ការអប់រំ និងកសិកម្ម។ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃជំនួយទាំងនេះ បានកើនឡើងដល់កម្រិតខ្ពស់បំផុត គឺចំនួន ៩០០ លានដុល្លារអាមេរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០១០ តែមានការធ្លាក់ចុះមកវិញ ត្រឹមចំនួន ៤៧០ លានដុល្លារអាមេរិក នៅឆ្នាំ២០១៥។ ដោយឡែកសម្រាប់កម្ចីសម្បទានប្រចាំឆ្នាំ ជាមធ្យមមានចំនួន ៣៨០ លានដុល្លារអាមេរិក ហើយបន្តកើនឡើងរាល់ឆ្នាំ រហូតដល់ ៦៥០ លានដុល្លារអាមេរិក ក្នុងឆ្នាំ២០១៣ និងបានធ្លាក់ចុះមកត្រឹម ៥៩០ លានដុល្លាអាមេរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥ (សូមមើលផែនទីលេខ៣១)។ កម្ចីសម្បទានភាគច្រើនបានប្រើប្រាស់ លើការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ហើយបានកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងពី ១៩ ភាគរយ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ ដល់ ២៩ ភាគរយ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៣ ខណៈពេលដែលជំនួយសម្រាប់សង្គម និងជំនួយសម្រាប់វិស័យសេដ្ឋកិច្ចនៅមានស្ថេរភាព ក្នុងកម្រិត ៣៧ ភាគរយ និង ១៧ ភាគរយ ក្នុងរយៈពេល ១៥ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ។ ប្រទេសចិនបានផ្ដល់កម្ចីសម្បទានច្រើនជាង ៥០ ភាគរយ នៃកម្ចីសរុប បន្ទាប់មកមានប្រទេសជប៉ុន អូស្ត្រាលី និងសហរដ្ឋអាមេរិក។[៧៣]

ប្រទេសកម្ពុជា បានទទួលជំនួយឧបត្ថម្ភពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ទ្វេភាគីចំនួន ១៨ ទ្វេភាគីពីភ្នាក់ងារនៃអង្គការសហប្រជាជាតិចំនួន ១៦ ពីធនាគារពិភពលោក (WB) មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) និងពីសហគមន៍ អឺរ៉ុប (EC)។

ក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយអនុក្រឹត្យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក្រោមការឧបត្ថម្ភពីដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីសម្របសម្រួលរាល់ការវិនិយោគក្នុងស្រុក។[៧៤]

បច្ចុប្បន្ននេះរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅតែពឹងផ្អែកលើកម្មវិធីជំនួយអន្តរជាតិសម្រាប់ថវិកាជាតិ ដែលមានចំនួនរហូតដល់ ២៧ ភាគរយ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៤[៧៥] ដើម្បីគាំទ្រវិស័យសង្គមសេដ្ឋកិច្ច និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ហើយមានការកើនឡើងនូវប្រាក់កម្ចី សម្បទានលើគម្រោងសាងសង់ផ្លូវថ្នល់ និងវារីអគ្គិសនី។ ចំណូលជាតិសរុបសម្រាប់មនុស្សម្នាក់បានកើនដល់ ១.០៩៦ ដុល្លារអាមេរិក នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥[៧៦] ដែលលើសពី ១.០៤៥ ដុល្លារអាមេរិកជាលើកដំបូង ដែលជាកម្រិតកំណត់នៃការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់សម្រាប់ការឈានចូលទៅជាប្រទេស ដែលមានចំណូលមធ្យមកំរិតទាបក្នុងខណៈពេលដែលជំនួយឥតសំណងមានការថយចុះ។ ទាំងនេះបង្ហាញថា ប្រទេសកម្ពុជាបានប្រែក្លាយពីប្រទេសដែលពឹងផ្អែកតែលើជំនួយ ទៅជាប្រទេសដែលកាន់តែមាននិរន្តភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍដោយខ្លួនឯង។

>>>

ផែនទី ៣១៖ ប្រទេសកម្ពុជានិងការរួមចំណែកពីខាងក្រៅ
Map 31: Cambodia and the external contributions
Carte 31 : Le Cambodge et les contributions extérieures

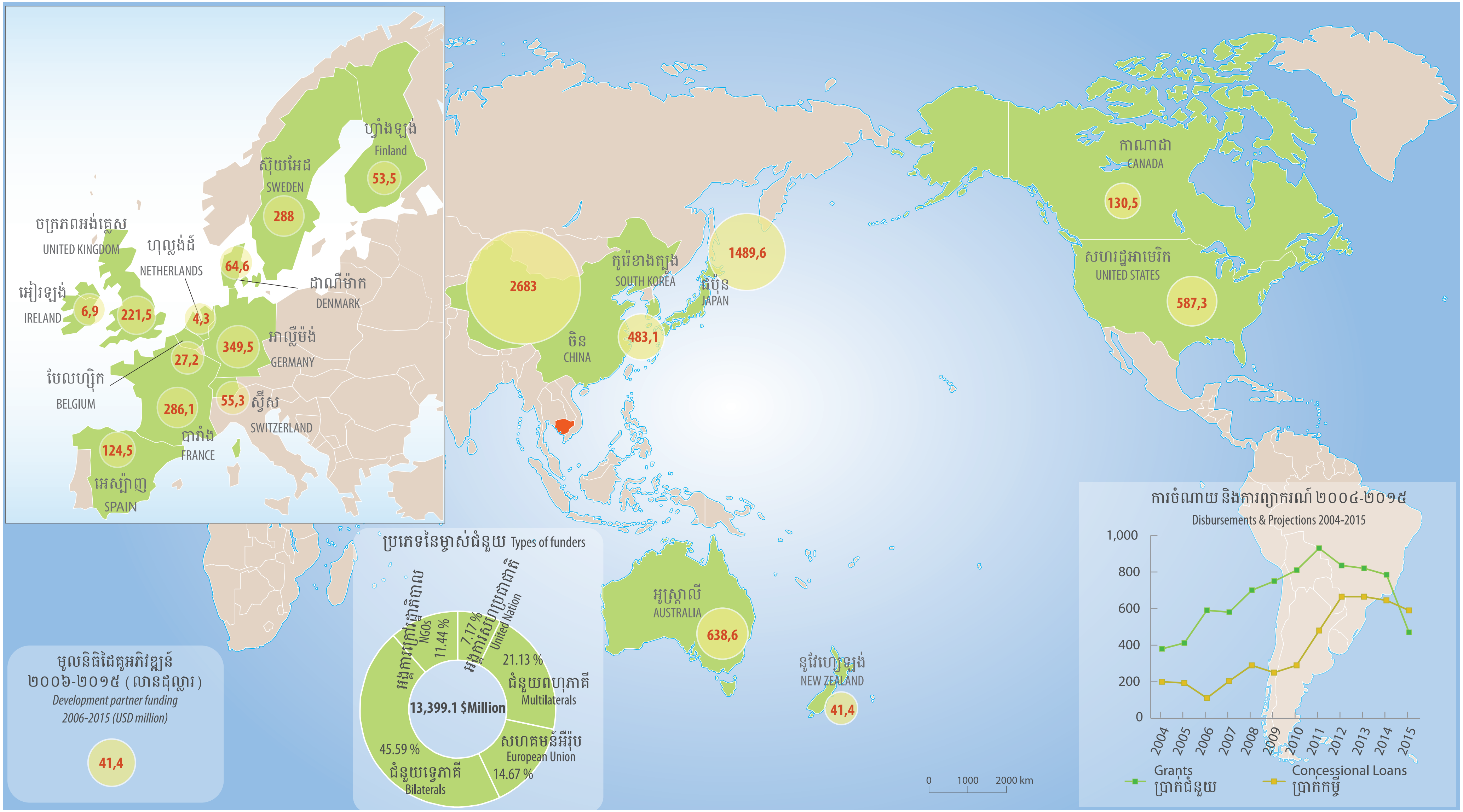

ផែនទី ៣១ - Map 31

Data Sources: ប្រភពទិន្នន័យ:

1. The Cambodian Rehabilitation and Development Board of the Council for the Development of Cambodia. "Development Cooperation Trends In Cambodia" Last modified May 2, 2016. http://www.cdc-crdb.gov.kh/cdc/aid_management/Development%20cooperation%20trends%20(July%202014).pdf

ប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ

ដោយ ឯកឧត្តម បណ្ឌិត ចែម វីឌ្យា

បន្ទាប់ពីការបោះឆ្នោតជាសកលលើកដំបូង ក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៩៣ យោងតាមកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីដំណោះស្រាយនយោបាយរួមមួយនៃជម្លោះកម្ពុជា រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានកំណត់ការដាក់បញ្ចូលប្រទេសកម្ពុជាឡើងវិញ ទៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ ជាអាទិភាពកំពូលផ្នែកនយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ច។ ដំណើរការសមាហរណកម្មនេះ ចាប់ផ្តើមពីមជ្ឈដ្ឋានក្នុងតំបន់ ដែលតំណាងដោយសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍-អាស៊ាន (ចូលជាសមាជិកនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩) ទៅកាន់មជ្ឈដ្ឋានក្រៅតំបន់៖ អាស៊ានបូកបី (ចិន ជប៉ុន សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៩៧)។ បន្ទាប់មក សមាហរណកម្មកម្ពុជាបានបោះជំហានកាន់តែទូលាយទៅក្នុងតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក តាមរយៈវេទិកាតំបន់អាស៊ាន (ARF) (ឆ្នាំ១៩៩៥) និងកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ីបូព៌ា (EAS) (ឆ្នាំ២០០៥) និងបានចូលទៅក្នុងសហគមន៍ពិភពលោកទាំងមូល ដែលតំណាងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ (ចូលជាសមាជិកពេញសិទ្ធិក្នុងឆ្នាំ១៩៥៥) និងអង្គការអន្តរជាតិដទៃទៀត។ កម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមកាន់កាប់ឡើងវិញនូវអាសនៈរបស់ខ្លួននៅអង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងអំឡុងសម័យអន្តរកាលក្នុង ឆ្នាំ១៩៩២។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមកប្រទេសកម្ពុជាបានស្តារឡើងវិញ និងបង្កើតទំនាក់ទំនងការទូតថ្មីជាមួយប្រទេសចំនួន១៦៣។ អ្វីដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់ គឺការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាពប្រទេសកម្ពុជាពីប្រទេសមួយដែលទទួលជំនួយទាំងស្រុង ទៅជាប្រទេសរួមចំណែកថែរក្សាសន្តិភាព និងសន្តិសុខអន្តរជាតិ។ សេចក្តីសម្រេចនេះបាន ធ្វើឡើងក្នុងឆ្នាំ២០០៥ ដើម្បីចូលរួមក្នុងប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNPKO)។ ចាប់ ពីឆ្នាំ ២០០៦ ដល់ឆ្នាំ ២០១៦ ប្រទេសកម្ពុជាបានបញ្ជូនអ្នកឯកទេសដោះមីនចំនួន ៣.៥៥៦ នាក់ ទៅកាន់ប្រទេសឆាដ តំបន់អាហ្វ្រិកកណ្តាល ប្រទេសម៉ាលី ប្រទេសលីបង់ ប្រទេសស៊ូដង់ខាងត្បូង និងប្រទេសស៊ីរី។

ទាក់ទងនឹងទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ច បំណុលរបស់កម្ពុជា ដែលជំពាក់ប្រទេសបារាំង អាល្លឺម៉ង់ អ៊ីតាលី និងជប៉ុន ត្រូវបានលុបចោល តាមរយៈក្លឹបប៉ារីស (Paris Club)។ កិច្ចចរចារដូចគ្នានេះ កំពុងតែដំណើរការជាមួយប្រទេសរុស្ស៊ី និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសដែលមានការអភិវឌ្ឍទាបដំបូងបង្អស់ដែលបានចូលរួមក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ក្នុងឆ្នាំ២០០៤។ ប្រទេសកម្ពុជាក៏ទទួលបានឋានៈជាប្រទេសដែលទទួលបានលក្ខខណ្ឌអនុគ្រោះបំផុត (MFN) និងទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីប្រព័ន្ធអនុគ្រោះទូទៅ (GSP) ពីប្រទេសអូស្ត្រាលី សហគមន៍អឺរ៉ុប ជប៉ុន សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ និងសហរដ្ឋអាមេរិក។ ប្រទេសកម្ពុជា បានចូលរួមជាមួយធនាគារវិនិយោគហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាស៊ី ក្នុងឋានៈជាសមាជិកស្ថាបនិក នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៤។ ប្រទេសកម្ពុជា បានក្លាយជាដៃគូសន្ទនានៃអង្គការកិច្ចសហប្រតិបត្តិការសៀងហៃ កាលពីថ្ងៃទី ២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥។

ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាផ្នែកមួយនៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរីអាស៊ាន (AFTA) និងមានកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្ម សេរីអាស៊ាន ជាមួយប្រទេសអូស្ត្រាលី នូវែលសេឡង់ ចិន ជប៉ុន សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ និងឥណ្ឌា។

កិច្ចចរចារ កំពុងត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីឈានទៅដល់កិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពី ការអនុគ្រោះ ទូទៅប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព (CEPT) ជាមួយប្រទេសទាំងនេះ។ ការភ្ជាប់បណ្តាញគមនាគមន៍ គឺជាអាទិភាពសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់អាស៊ាន។ គម្រោងជាអាទិភាព ខ្ពស់បំផុតនោះ គឺការតភ្ជាប់ផ្លូវដែកសិង្ហបុរី-គុនមីង (SKRL) ដែលឆ្លងកាត់ប្រទេសកម្ពុជាពីប្រទេសថៃ ទៅកាន់ប្រទេសចិន ដោយឆ្លងកាត់ប្រទេសវៀតណាម ហើយចុងក្រោយ ភ្ជាប់ពីប្រទេសសិង្ហបុរីទៅនឹងទ្វីបអឺរ៉ុប។

>>>

ផែនទី ៣២៖ កម្ពុជាក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ

Map 32: Cambodia within the international community

Carte 32 : Le Cambodge au sein de la communauté internationale

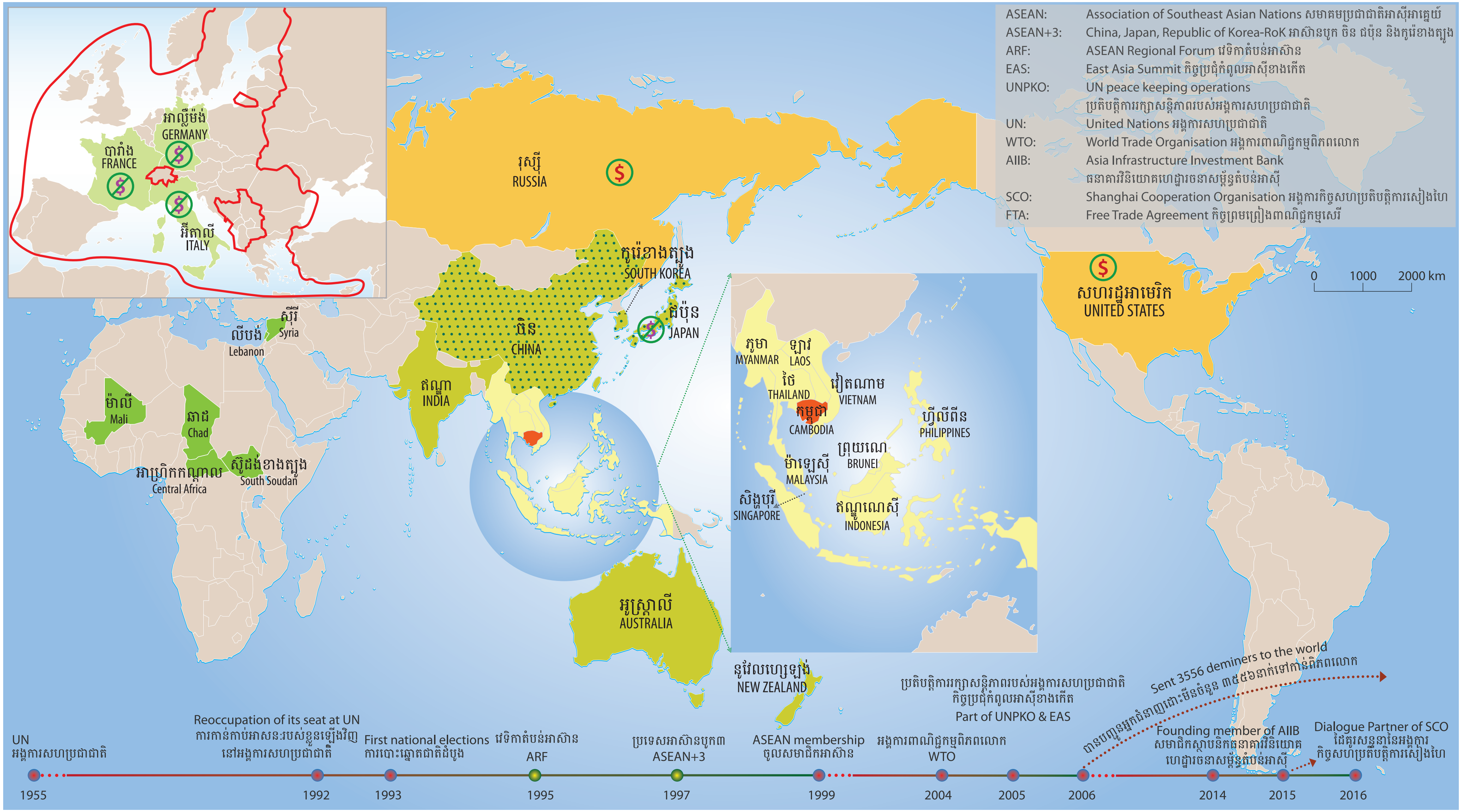

ផែនទី ៣២ - Map 32

- ASEAN countries ប្រទេសសមាជិកអាស៊ាន
- ASEAN+3 countries ប្រទេសអាស៊ានបូក៣
- FTA countries (included ASEAN+3) ប្រទេសមានកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី ជាមួយអាស៊ាន
- Countries with Cambodian deminers ប្រទេសដែលកម្ពុជាបញ្ជូនអ្នកជំនាញដោះមីនទៅ
- EU countries ប្រទេសសហភាពអឺរ៉ុប
- Cambodia debts were cancelled បំណុលកម្ពុជាត្រូវបានលុបចោល
- Cambodia debts are ongoing negotiated បំណុលកម្ពុជាត្រូវបានកំពុងចចារ

Map 32

CAMBODIA WITHIN THE INTERNATIONAL COMMUNITY

ORIGINAL TEXT BY H.E. Dr. Widhya CHEM

After the first general election in May 1993 following the Agreements on a Comprehensive Political Settlement of the Cambodia Conflict, the Royal Government of Cambodia set the re-insertion of Cambodia into the international community as a top political and economic priority. The reintegration process goes from the inner circle, its own immediate region represented by the Association of Southeast Asian Nations-ASEAN (full membership on 30 April 1999), to the outer circle ASEAN+3 (China, Japan and the Republic of Korea, 1997). It then goes to the wider region of the Asia-Pacific through the ASEAN Regional Forum (ARF) (1995) and the East Asia Summit (EAS) (2005) and into the world community at large represented by the United Nations and other international organizations. It started with the reoccupation of its seat at the United Nations already during the transitional period in 1992. Since then, Cambodia has re-established and established diplomatic relations with 163 countries. Noteworthy is the change in the status of Cambodia from a pure recipient country into a contributor to international peace and security. The decision was made in 2005 to take part in UN Peacekeeping Operations (UNPKO). From 2006 to 2016, Cambodia sent 3556 demining specialists to Chad, Central Africa, Mali, Lebanon, South Sudan and Syria.

On the economic front, Cambodia's debts with France, Germany, Italy and Japan were cancelled by the Paris Club in 1995. Ongoing negotiations are being conducted with Russia and the US. Cambodia was the first Least Developed Country (LDC) to join the World Trade Organisation in 2004. It also received the status of Most Favoured Nation (MFN) and benefited from the General System of Preference (GSP) from Australia, the European Union, Japan, the Republic of Korea and the United States of America. It joined the Asia Infrastructure Investment Bank (AIIB) as a Founding Member on 24 October 2014. It became a Dialogue Partner of the Shanghai Cooperation Organization on 24 September 2015.

"Cambodia is part of the ASEAN Free Trade Agreement (AFTA) and it has FTAs with Australia and New Zealand, China, Japan, the Republic of Korea and India". Negotiations are ongoing to reach a Common Effective Preferential Treatment (CEPT) Agreement with all of them. Connectivity is an economic priority for ASEAN. A top priority project is the Singapore Kunming Rail Link (SKRL) passing through Cambodia from Thailand to China over Vietnam, ultimately connecting Singapore to Western Europe.

LE CAMBODGE AU SEIN DE LA COMMUNAUTÉ INTERNATIONALE

PAR S.E. Dr. Widhya CHEM

Après les premières élections législatives qui se sont tenues en mai 1993 suite à l'Accord pour un règlement politique global du conflit au Cambodge, le Gouvernement Royal du Cambodge a fait de la réintégration du Cambodge au sein de la communauté internationale une priorité politique et économique de premier ordre. Le processus de réintégration va du cercle intérieur, sa propre région immédiate représentée par l'Association des Nations de l'Asie du Sud-Est (ANASE) (pleine adhésion le 30 avril 1999), au cercle extérieur ANASE+3 (la Chine, le Japon et la République de Corée, 1997). Il va ensuite jusqu'à la plus vaste région Asie-Pacifique par le Forum régional de l'ANASE (1995) et le Sommet de l'Asie de l'Est (2005), ainsi que dans la communauté mondiale dans son ensemble, représentée par les Nations Unies et dans d'autres organisations internationales. Ce processus avait déjà commencé par la réoccupation de son siège aux Nations Unies durant la période de transition en 1992. Depuis lors, le Cambodge a rétabli et établi des relations diplomatiques avec 163 pays. Il convient de souligner que le Cambodge est passé du statut de simple pays bénéficiaire à celui de pays contribuant à la paix et à la sécurité internationale. Il fut décidé en 2005 que le Cambodge prendrait part aux opérations de maintien de la paix de l'ONU. Entre 2006 et 2016, le Cambodge a envoyé 3 556 spécialistes en déminage au Tchad, en Afrique centrale, au Mali, au Liban, au Soudan du Sud et en Syrie.

Sur le front économique, les dettes du Cambodge envers la France, l'Allemagne, l'Italie et le Japon ont été annulées par le Club de Paris en 1995. Des négociations sont en cours avec la Russie et les États-Unis. Le Cambodge fut le premier parmi les Pays Moins Avancés (PMA) à adhérer à l'Organisation mondiale du commerce en 2004. Par ailleurs, le Cambodge s'est vu attribuer le statut de Nation la Plus Favorisée et a bénéficié du Système de préférences généralisées (SPG) de la part de l'Australie, de l'Union européenne, du Japon, de la République de Corée et des États-Unis d'Amérique. Le Cambodge a rejoint la Banque asiatique d'investissement dans les infrastructures (BAII) en tant que membre fondateur le 24 octobre 2014. Il est devenu un partenaire de dialogue de l'Organisation de coopération de Shanghai le 24 septembre 2015.

Le Cambodge est partie à l'Accord de libre-échange de l'ANASE (ALE) et a des zones de libre-échange avec l'Australie et la Nouvelle-Zélande, la Chine, le Japon, la République de Corée et l'Inde. Des négociations sont en cours afin de passer l'Accord sur le tarif préférentiel commun effectif (PTCE) avec chacun d'entre eux. La connectivité est une priorité économique pour l'ANASE. Le projet de liaison ferroviaire Singapour-Kunming (Singapore Kunming Rail Link (SKRL)) se voit accorder une priorité de premier plan ; la ligne ferroviaire traversera le Cambodge depuis la Thaïlande vers la Chine via le Vietnam, reliant finalement Singapour à l'Europe occidentale.

១ COUNTRYMETERS. 2016. *World population* [Online]. online: Countrymeters. Available: http://countrymeters.info/en/country [Accessed July 2016].

២ CHANDA, N. 1989. Le Cambodge et les grandes puissances. *Politique étrangère*, 639-653.

៣ MINISTRY OF FOREIGN AFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. *Royal Embassies of Cambodian* [Online]. Online Ministry of Foreign Afairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

៤ Ibid.

៥ MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

៦ កម្ពុជាជាប្រទេសហត្ថលេខានៃកិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្ម: ASEAN Free Trade Area, ASEAN-Australia and New Zealand Free Trade Agreement, ASEAN-India Comprehensive Economic Cooperation Agreement, ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership, ASEAN-People's Republic of China Comprehensive Economic Cooperation Agreement, ASEAN [Republic of] Korea Comprehensive Economic Agreement. កំពុងដំណើរការចរចា កិច្ចព្រមព្រៀង ASIA REGIONAL INTEGRATION CENTER- TRACKING ASIAN INTEGRATION. 2016. Free Trade Agreement [Online]. Online Asean Regional integration Center- Tracking Asian Integration Available: https://aric.adb.org/fta-country 2016].

៧ XINHUA. 2016a. Cambodia attracts 19.2 bln USD in FDI during two decades: survey Asian & Pacific Dedition 28 July

៨ XINHUA. 2016b. Cambodia named World Best Tourism Destination for 2016 by European Council on Tourism. Dap-news 16, June, 2016.

៩ VIETNAMPLUS. 2016. En 2015: le Cambodge accueille près de 5 millions de touristes étrangers 7, January

១០ MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA. 2016. Tourism Statistics Report [Online]. Online Ministry of Tourism of Cambodia, . Available: http://www.tourismcambodia.org/mot/index.php?view=statistic_report 2016].

១១ ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2014. The National Strategic Development Plan (NSDP) 2014-2018 Phnom Penh Royal Government of Cambodia ,p. 43, 146

១២ WOLD HEALTH ORGANIZATION 2016. Cambodia : Country Cooperation Stategy 2009–2015. Phnom Penh, Cambodia Wold Health Organization

១៣ INTERNATIONAL MONETARY FUND. 2016. IMF Staff Completes 2016 Article IV Mission to Cambodia [Online]. Washington, D.C.: IMF Communications Department. Available: http://www.imf.org/external/about.htm [Accessed N/A 2016].

១៤ ASIAN DEVELOPMENT BANK. 2016. Cambodia: Economy [Online]. Metro Manila, Philippines: Asia Development Bank. Available: https://www.adb.org/countries/cambodia/economy [Accessed N/A 2016].

១៥ បន្ទាប់ពីការធ្លាក់ចុះនៃអារ្យធម៌អង្គរជិត ៦សតវត្សរ៍ អាណាព្យាបាលបារាំងបានចាប់ផ្តើមគ្រប់គ្រងកម្ពុជា នៅឆ្នាំ១៨៦៣ ដើម្បីបញ្ចៀសការបាត់បង់ទឹកដីកម្ពុជា។ បន្ទាប់ពីពេលនោះ ឥទ្ធិពលនៃ កម្ពុជា បានងើបឡើងវិញជាបណ្តើរៗ ព្រមទាំងព្រំប្រទល់បានគូសឡើងវិញតាមការកំណត់និយមន័យទំនើបនៃរដ្ឋ និងព្រំដែន។ បន្ទាប់មក កម្ពុជាត្រូវស្វះស្វែងចូលក្នុងសង្គមអន្តរជាតិ តាមរយៈការចុះកិច្ចព្រមព្រៀង និងសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិកាន់តែច្រើន រួមទាំងការចូលរួមនៅក្នុងអង្គការអន្តរជាតិជាសាកលផ្សេងៗជាច្រើនទៀត។ ដូច្នេះ ក្នុងកំឡុងពេលអាណាព្យាបាល បារាំង តំណាងឲ្យកម្ពុជា បារាំង បានចុះកិច្ចព្រមព្រៀងសំខាន់ៗជាច្រើន ដែលកម្ពុជានៅតែបន្តអនុវត្ត រួមមាន សន្ធិសញ្ញាបង្កើតអង្គការសុខភាពពិភពលោក ដែលចុះហត្ថលេខាឆ្នាំ ១៩៤៦ ដែលកម្ពុជាជាសមាជិក និង ការចុះហត្ថលេខាជាសមាជិកជាមួយសហភាពសកលប្រៃសណីយ៍ (Universal Postal Union) និងUNESCOនៅឆ្នាំ ១៩៥១ ។

១៦ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា និង យុត្តាធិការរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មិនទាន់បានបញ្ជាក់ច្បាស់ថា សន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័ន មានតម្លៃស្មើនឹងច្បាប់របស់កម្ពុជា ដើម្បីអនុវត្តនៅក្នុងប្រព័ន្ធគតិយុត្តិកម្ពុជា។ លើសពីនេះទៅទៀត ការអនុវត្តច្បាប់អន្តរជាតិនៅក្នុងបរិបទច្បាប់កម្ពុជានៅតែជាបញ្ហា ពីព្រោះប្រព័ន្ធច្បាប់ក្នុងស្រុក ជាប្រព័ន្ធចម្រុះ។ បន្ទាប់ពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញចូលជាធរមាន ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣ ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលជំនួយហិរញ្ញវត្ថុ និងជំនួយបច្ចេកទេសពីបរទេស ដោយបាននាំឲ្យមានច្បាប់មកពីប្រព័ន្ធកម្មិនឡូវ៍ (common law) បញ្ចូលក្នុងប្រព័ន្ធគតិយុត្តិកម្ពុជា ដែលជាដំបូងគឺស្រដៀងនឹងប្រព័ន្ធគតិយុត្តិបារាំង។ លើសពីនេះទៀត គួរឲ្យកត់សម្គាល់ផងដែរថា នៅមានច្បាប់បុរាណជាច្រើនបានកំពុងប្រើប្រាស់ផងដែរ។ ចាប់ពីការកកើតទឹកដីរហូតដល់សម័យអង្គរ ច្បាប់ខ្មែរផ្អែកលើទំនៀមទំលាប់ ដែលទទួលឥទ្ធិពលក្នុងតំបន់ និងមានជំនឿយ៉ាងស៊ីប់លើវិញ្ញាណ (សិលាចារិកព្រះខ័នស្តី ពីការឡើងគ្រងរាជ្យរបស់ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី១)។ បន្ទាប់ពី ការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហម របបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា (ឆ្នាំ១៩៧៩ -១៩៨៩) អនុវត្តប្រព័ន្ធច្បាប់ ដែលមានឥទ្ធិពលពីច្បាប់កម្មុនីស្ត (ម៉ាក្ស លេនីន) ផងដែរ។

១៧ ក្រោយពីការចូលជាសមាជិករបស់ ធនាគារអន្តរជាតិសំរាប់ការស្តារ និងអភិវឌ្ឍន៍ (International Bank for Reconstruction and Development) និងសមាគមន៍ អភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ (International Development Association) ឆ្នាំ ១៩៧០ កម្ពុជាបានពង្រឹងតួនាទីរបស់ខ្លួននៅក្នុងក្រុមធនាគារពិភពលោក (World Bank Group) ដោយបានផ្តល់សច្ចាប័នក្នុងឆ្នាំ ២០០៤ លើអនុសញ្ញាស្តីពីការដោះស្រាយវិវាទវិនិយោគ រវាងរដ្ឋ និងរដ្ឋ ដែលបង្កើតឲ្យមាន មជ្ឈមណ្ឌលអន្តរជាតិសម្រាប់ដោះស្រាយវិវាទវិនិយោគ។

១៨ PROSPER, W. 1991. Des Espaces Maritimes Aux Territoires Maritimes : Vers une Conception Territorialiste De la Délimitation Maritime. Le droit international au service de la paix, de la justice et du développement : mélanges Michel Virally. A Pedone ed. Paris. pp. 510-511

១៩ និយមន័យនៃខ្ពង់រាបបាតសមុទ្រ (continental shelf) តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស និងវិធីសាស្ត្រគូសខ្សែបន្ទាត់ដែនសមុទ្រមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់កម្ពុជា ក្នុងការយល់ដឹងច្បាស់ពីច្បាប់ស្តីពីដែនសមុទ្រ ដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីសមុទ្រអន្តរជាតិ ដោយមិនរំលោភបូរណភាពដែនទឹករបស់ប្រទេសជិតខាង(អនុសញ្ញាស្តីពីដែនទឹក និង តំបន់ត្រួតស៊ីគ្នា និង អនុសញ្ញាស្តីពីខ្ពង់រាបបាតសមុទ្រ (continental shelf) ដែលកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័ន ក្នុង ឆ្នាំ១៩៦០។ ក្រោយមក កម្ពុជាបានចុះហត្ថលេខាលើឯកសារអន្តរជាតិ រួមមាន សន្ធិសញ្ញាអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីច្បាប់សមុទ្រ ចុះនៅ ម៉ុងតេកូ បៃ (Montego Bay) នៅថ្ងៃទី ១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៨២។

២០ « De part et d'autre, une histoire chargée de gloires et de douleurs, une culture et un art exemplaires, terre féconde, aux frontières vulnérables, entourées d'ambitions étrangères et au-dessus de laquelle le péril est sans cesse suspendu » (excerpt from the speech pronounced by General De Gaulle, made on 1 September 1966 in Phnom Penh). GAULLE, C. D. 1971. Discours et messages. Tome V. Paris Plon. p. 74.

២១ REGAUD, N. 1992. Le Cambodge dans la tourmente. Le troisième conflit indochinois 1978-1991. Études internationales 24,p. 438.

២២ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ឆ្នាំ ១៩៧៥ - ១៩៧៩ អនុសញ្ញាដែលបានចុះហត្ថលេខា គឺ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការបង្ក្រាបនិងការដាក់ទណ្ឌនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម អាប៉ាថេត។ UNTC. 1976. International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid at New York, 30 November 1973 [Online]. Online: United Nations Treaty Collection Available: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-7&chapter=4&clang=_en#3 [Accessed 13 September 2016].

២៣ HISHAM, M. & SANN, R. March 2006. International Criminal Court : Implementation of the Rome Statute in Cambodian Law. In: BERNARD, A. (ed.). Paris the Fédération internationale des ligues des droits de l'Homme (FIDH).p.106.

២៤ កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជា នូវឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ECCC. 6 June 2003. Agreement between the United Nations and the Royal Government of Cambodia concerning the prosecution under Cambodian law of crimes committed during the period of Democratic Kampuchea (ECCC Agreement) [Online]. Phnom Penh The Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia Available: https://www.eccc.gov.kh/sites/default/files/legal-documents/Agreement_between_UN_and_RGC--_Khmer.pdf [Accessed 7, April 2017].

២៥ ការប្តេជ្ញារបស់កម្ពុជាក្នុងសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ ឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការចូលជាសមាជិកនៃអង្គការ អន្តររដ្ឋាភិបាលតាមវិស័យ និងតំបន់ ដូចជាទូរគមនាគមន៍អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក (Asia-Pacific Tele-community) ឆ្នាំ ២០០៧។

២៦ ក្នុងចំណោមនោះ មានប្រទេសចំនួនប ជាសមាជិក អាស៊ាន (ជាមួយមីយ៉ាន់ម៉ា និង ឡាវ) ។

២៧ កម្ពុជា បានចុះសន្ធិសញ្ញាវិនិយោគទ្វេភាគីសរុបចំនួន ២៤។ ក្នុងចំណោមនោះ សន្ធិសញ្ញាវិនិយោគទ្វេភាគី ចំនួន ១១ កំពុងអនុវត្ត ដែលបានចុះហត្ថលេខាជាមួយ ចិន ក្រូអាស៊ី សាធារណរដ្ឋឆែក បារាំង អាល្លឺម៉ង់ ជប៉ុន ហូឡង់ សិង្ហបុរី កូរ៉េខាងត្បូង ស្វីស និង ថៃ។ UNCTAD. 2013. International Investment Agreements Navigator (IIAs) [Online]. Geneva United Nations Conference on Trade and Development Available: http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA/CountryBits/33 [Accessed 13 September 2016].

២៨ AGENCE KAMPUCHEA PRESSE 2016 Le Cambodge reconfirme sa position sur la question de la mer de Chine méridionale Phnom Penh Agence Kampuchea Presse

២៩ MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2013. Cambodian Trade Statistics Year 2013. Phnom Penh: Ministry of Commerce.p.v

៣០ ទិន្នន័យឆ្នាំ ២០១៤ មិនបានផ្ទៀងផ្ទាត់

៣១ MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2013. Cambodian Trade Statistics Year 2013. Phnom Penh: Ministry of Commerce.p.v

៣២ Ibid.

៣៣ Ibid.

៣៤ Ibid.

៣៥ MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2006. Cambodia National Export Strategy 2007 – 2010 Phnom Penh: Ministry of Commerce

៣៦ WORLD BANK. 2016c. World Bank Country and Lending Groups: Country Classification [Online]. Online: World Bank. Available: https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups [Accessed 27 July 2016].

៣៧ WORLD BANK 2016a. Cambodia Economic Update: Improving Macroeconomic and Financial Resilience Phnom Penh World Bank .p.7.

៣៨ នេះនាំឲ្យមានការចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញាសំខាន់ពីររវាងបារាំង និងសៀម៖ The Franco-Siamese Convention of February 13, 1904 (MINISTRY OF FINANCE 30 March1905. The Treaty between France and Siam for the Delimitation of the Bounary between France and Siames Territory and for the establishment of a System of Jurisdictions. Bankok, Siam Ministry of Finance) and the Franco-Siamese Convention of March 23, 1907 (ALBERT, D. 1907. Les recherches géographiques dans les archives. Annales de Géographie, 193-203.)

៣៩ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ទំនាក់ទំនងការទូតរបស់កម្ពុជា បានចាប់ផ្តើមជាមួយប្រទេសមួយចំនួនយូរមកហើយ ដូចជា ជាមួយចិន នៅសតវត្សទី ១៣ (EDWARD, S. 1953. Oeuvres Posthumes de Paul Pelliot, Mémoires sur les Coutumes du Cambodge de Tcheou Ta-Kouan. Version nouvelle suivie d’un commentaire inachevé. Paris: Librairie d’Amerique et d’Orient, 1951. The Far Eastern Quarterly, 12, 348-350.) និង ថៃនៅ នគរអេយុធ្យា ក្នុងសតវត្សទី ១៥។

៤០ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ទំនាក់ទំនងការទូតមួយចំនួន ក៏បានពង្រឹងក្នុងអំឡុងពេលនោះ ដូចជាទំនាក់ទំនងរបស់កម្ពុជាជាមួយវៀតណាម (បន្ទាប់ពីការចុះហត្ថលេខាលើសន្ធិសញ្ញា សន្តិភាព មិត្តភាព និងសហប្រតិបត្តិការក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៩ ក្រោយពីការកាន់កាប់ទឹកដីកម្ពុជាដោយយោធាជាងមួយទសវត្សរ៍) និងជាមួយកូរ៉េខាងត្បូង។ ឆ្នាំ ២០១៦ សាធារណរដ្ឋកូរ៉េបានផ្តល់ ៥១ លានដុល្លារអាមេរិក សំរាប់ការអភិវឌ្ឍ និងបន្ថែមកំចី ៣០០លានដុល្លារអាមេរិកសំរាប់ការអភិវឌ្ឍពីឆ្នាំ ២០១៥-២០១៨។ ប្រទេសទាំងពីរបានព្រមព្រៀងបង្កើន ទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគីឲ្យដល់ ២ ពាន់លានដុល្លារអាមេរិកត្រឹមឆ្នាំ ២០២០ និង បង្កើនទុនវិនិយោគពីកូរ៉េខាងត្បូងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងការនាំចេញ កសិផលកម្ពុជាទៅកូរ៉េផងដែរ។ NIKA, C. 2016. Rehaussement de la coopération Cambodge-Corée du Sud. Online: Agence Kampuchea Presse.ការផ្តួចផ្តើមនេះ ស្របទៅនឹងយុទ្ធសាស្រ្តរដ្ឋាភិបាលកូរ៉េ (ដែលមានឈ្មោះថា យុទ្ធសាស្រ្ត អាស៊ីថ្មី) ដែលមានបំណងកសាងទំនាក់ទំនងជាមួយប្រទេសផ្សេងៗក្រៅពីអាមេរិក អឺរ៉ុប និងតំបន់អាស៊ីភាគឦសាន។

៤១ WIDHYA, C. 2016. Atlas Map 30: Cambodia within the International Community. Phnom Penh.

៤២ MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

៤៣ ការវិនិយោគបរទេសពីអាស៊ី ប្រហែល ៨៥ភាគរយ នៃវិនិយោគសរុបរបស់កម្ពុជា។ NATIONAL BANK OF CAMBODIA 2016. Remarks by Her Excellency Neav Chanthana on the Launching Ceremony of the Results of Foreign Direct Investment Survey 2014 the Launching Ceremony of the Results of Foreign Direct Investment Survey 2014 Phnom Penh National Bank of Cambodia

៤៤ Ibid.

៤៥ MOGATO, M., MARTINA, M. & BLANCHARD, B. 2016. ASEAN deadlocked on South China Sea, Cambodia blocks statement [Online]. Vientiane: Reuters. Available: http://www.reuters.com/article/us-southchinasea-ruling-asean-idUSKCN1050F6 [Accessed 29 August 2016].

៤៦ GLOBAL TRAVEL AND TOURS. 2016. Temples around Siem Reap [Online]. Global Travel and Tours Available: http://www.globaltravel-cambodia.com/cambodia_temple_sr.php [Accessed 22 August 2016].

៤៧ MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2015. Tourism Statistics Report Year 2015. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia, . p.2

៤៨ Ibid., p. 3.

៤៩ Ibid., p.2

៥០ WORLD BANK 2016b. Growing Challenges” East Asia and Pacific Economic Update (April). Washington, DC: World Bank. p.172

៥១ MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2015. Tourism Statistics Report Year 2015. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia, .p.2

៥២ MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2012. Tourism Development Strategic Plan 2012- 2020. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia.p.1

៥៣ Ibid,. pp. 5 -9.

៥៤ KHON, T. 2011. The Five-Minute Statment The 19th Session of the General Assembly of the World Tourism Organization (UNWTO). Gyeongju, Republic of Korea: Ministry of Tourist of Cambodia

៥៥ UTOPIE 2015. local footprint, mesurez l’empreinte socio-économique de votre activité ou de votre projet. Paris UTOPIE. Local Footprint វាស់វែងផលប៉ះពាល់ពីសេដ្ឋកិច្ចនៃអាជីវកម្មការផ្គត់ផ្គង់ ឧស្សាហកម្ម ហេត្ថារចនាសម្ព័ន្ធ ព្រិត្តិការណ៍ ឬ គំរោងវិនិយោគនៅក្នុងប្រទេស ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ឬតំបន់។ Local Footprint បង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ពីរបៀបនៃសេដ្ឋកិច្ចដំណើរការ។ វាបង្ហាញពីតំបន់ទីក្រុងធំៗ រដ្ឋ ខេត្ត ឬប្រទេស ដែលប្រតិកម្មផ្ទាល់ទៅនឹងលំហូរបីយវត្ថុ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី វានាំមកនូវសម្មតិកម្ម សំរាប់ធ្វើឲ្យកាន់តែប្រសើរឡើងផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច។ ការសិក្សាគិតពីផលប៉ះពាល់ផ្ទាល់ មិនផ្ទាល់ និងបណ្តាលមកពីអាកាសយានដ្ឋាន និង ផលប៉ះពាល់ពីវិស័យផ្សេងទៀត

(ទេសចរណ៍អន្តរជាតិ និង ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ) ប៉ុន្តែវាពឹងលើហេត្ថារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវអាកាស។

៥៦ រាប់រួមទាំង Air Asia, CEBU Airways, Thai Airways, EVA Airways, China Airlines, China Southern, Thai Air Asia, Shanghai Air, SilkAir, Sky Angkor Air, Dragon Air, Malaysia Airlines, Vietnam Airlines, Asiana Airlines, Bangkok Airways, Qatar Airways, Lao Airlines, Singapore Airlines, Bassaka Air, Hong Kong Express.

៥៧ ក្រុមហ៊ុនថ្មី៤ បើកច្រកអន្តរជាតិពីកម្ពុជា / Four new companies opened international routes departing from Cambodia, Hong Kong Express, as well as Cathay Pacific, which has a Boeing 747 allocated to the route Hong Kong-Singapore-Penang (Malaysia)-Phnom Penh / Quatre nouvelles compagnies ont ouvert des routes internationales depuis le Cambodge, la low-cost Hong Kong Express, ainsi que Cathay Pacific, qui dédie un Boeing 747 à la boucle Hong Kong-Singapour-Penang (Malaisie)-Phnom Penh. RIPKEN, C. 2016 Rapport d'activité 2015, Le monde est à vous, VINCI Rueil-Malmaison cedex, Paris VINCI Airport

៥៨ ការតភ្ជាប់ជាមួយទីក្រុងចិនបានពង្រីកដល់ Tianjin, Xiamen and Chongqing។ ក្រុងព្រះសីហនុគោលដៅតំបន់ឆ្នេរនិង អាកាសយានដ្ឋានថ្មីផ្សេងទៀតក៏បានអភិវឌ្ឍន៍កំរិតអន្តរជាតិតាមរយៈជើងហោះហើរ Sky Angkor Airlinesទៅទីក្រុង Hangzhou នៃប្រទេសចិន។

៥៩ នៅចុងឆ្នាំ ២០១៥ សមាគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានចេញជារូបរាងជាទីផ្សារតែមួយដែលធ្វើឲ្យមានចរាចរណ៍ទំនិញឆ្លងដែនដោយសេរី។ បណ្តារដ្ឋនៃអាស៊ានក៏បានសំរេចកិច្ចព្រមពញរៀងសេដ្ឋកិច្ចសេរីជាមួយចិន អូស្ត្រាលី ឥណ្ឌាជប៉ុនកូរ៉េខាងត្បូងនិងនូវែលហ្សេឡង់។ កិច្ចព្រមព្រៀងទាំងនោះអាចបញ្ចូលក្នុងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយ អាស៊ាន)ដែលជាតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរីមានមនុស្សដល់ទៅជាង ៣ប៊ីលាននាក់។ EUROPEAN CHAMBER OF COMMERCE IN CAMBODIA 2016. Business Opportunities Cambodia Phnom Penh, Cambodia European Chamber of Commerce in Cambodia

៦០ ISLAND WILD LIFE CAMBODIA. 2016. List of Islands [Online]. Online Island Wild Life Cambodia. Available: http://kohrong-sanloem.com/geography/list-of-islands 2016].

៦១ ផែពីរទៀតគី ផែភ្នំពេញនិងឧញ្ញាម៉ុង។ ផែភ្នំពេញនិងផែក្រុងព្រះសីហនុមានម្ចាស់ជាមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលដែលដំណើរការដោយអង្គភាពស្វយ័ត ហើយផែឧញ្ញាម៉ុង ជាផែឯកជន។

៦២ SIHANOUKVILL AUTONOMOUS PORT. 2016. Sihanoukville Port Special Economic Zone [Online]. Online Sihanoukvill Autonomous Port Available: http://www.pas.gov.kh/en/page/sihanoukville-port-special-economic-zone-spsez 2016].

៦៣ "Open the Sky" policy promoting the coastal area and turning Sihanoukville into a major tourist destination.

៦៤ SIHANOUKVILL AUTONOMOUS PORT. 2016. Sihanoukville Port Special Economic Zone [Online]. Online Sihanoukvill Autonomous Port Available: http://www.pas.gov.kh/en/page/sihanoukville-port-special-economic-zone-spsez 2016].

៦៥ UK MARINESAC. N/A. Enviromental Impacts of Port and Harbor Operations [Online]. Online: UKMPA Centre. Available: http://www.ukmarinesac.org.uk/activities/ports/ph3_2.htm 2016].

៦៦ ភាគខ្លះនៃផ្លូវជាតិលេខ១ និង លេខ៥ ជាផ្លូវអាស៊ាន លេខ១ តភ្ជាប់វៀតណាម និង ថៃ។ ផ្លូវជាតិលេខ៤ លេខ៦ និង លេខ៧ បង្កើតជាផ្លូវអាស៊ានលេខ១១ ហើយផ្លូវលេខ៤៨ លេខ៣ និង លេខ៣៣ បង្កើតជាភាគខ្លះនៃផ្លូវអាស៊ានលេខ១២៣។ លើពីនេះទៅទៀត ផ្លូវលេខ៦៦ និងលេខ៧៨បង្កើតជាផ្លូវ សំខាន់នៃមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ ។

៦៧ រដ្ឋាភិបាលមានផែនការកែលំអផ្លូវលេខ៥ ពីទំហំ២ខ្សែរ ឲ្យទៅជាទំហំ៤ខ្សែរ ដែលជាផ្នែកមួយផ្លូវមហាអនុតំបន់ទន្លេមេគង្គមានប្រវែង ៥៧៥ គម។ វាបានចាប់ផ្តើមតាំងពីចុងឆ្នាំ២០១៥ និងរំពឹងថានឹងបញ្ចប់នៅឆ្នាំ ២០២០ ក្នុងទឹកប្រាក់ ៤០០ លានដុល្លារ។

៦៨ សេចក្តីប្រកាសរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៅក្នុងសន្និសីទចក្ខុវិស័យប្រទេសកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៦។

៦៩ ចិន ជប៉ុន កូរ៉េខាងត្បូង ឥណ្ឌា អូស្ត្រាលី និង នូវែលហ្សេឡង់

៧០ អំណោយ សំដៅចំពោះជំនួយហិរញ្ញវត្ថុដែលមិនចាំបាច់សង ប៉ុន្តែកំចីសម្បទានមានការប្រាក់ទាបជាងទីផ្សារដែលមានរយៈពេលវែង។

៧១ COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia,. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia,.

៧២ Ibid.

៧៣ CAMBODIAN REHABILITATION AND DEVELOPMENT BOARD OF THE COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA May 2007. The Cambodia Aid Effectiveness Report. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia,.

៧៤ COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia,. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia,.

៧៥ ប្រាក់ចំណូលរបស់រដ្ឋាភិបាលកណ្តាល ឆ្នាំ២០០៩ - ២០១៨ /

៧៦ COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia,. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia,.

1 COUNTRYMETERS. 2016. *World population* [Online]. online: Countrymeters. Available: http://countrymeters.info/en/country [Accessed July 2016].

2 CHANDA, N. 1989. Le Cambodge et les grandes puissances. *Politique étrangère*, 639-653.

3 MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. *Royal Embassies of Cambodian* [Online]. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

4 Ibid.

5 MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

6 Cambodia is a signatory & the following trade agreements: ASEAN Free Trade Area, ASEAN-Australia and New Zealand Free Trade Agreement, ASEAN-India Comprehensive Economic Cooperation Agreement, ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership, ASEAN-People's Republic of China Comprehensive Economic Cooperation Agreement, ASEAN-[Republic of] Korea Comprehensive Economic Agreement. The country is in the negotiation process in respect of other agreements. These are listed in: ASEAN Regional Integration Center – Tracking Asian Integration, Free Trade Agreements. ASIA REGIONAL INTEGRATION CENTER- TRACKING ASIAN INTEGRATION. 2016. *Free Trade Agreement* [Online]. Online Asean Regional integration Center- Tracking Asian Integration Available: https://aric.adb.org/fta-country 2016].

7 XINHUA. 2016a. Cambodia attracts 19.2 bln USD in FDI during two decades: survey *Asian & Pacific Dedition* 28 July

8 XINHUA. 2016b. Cambodia named World Best Tourism Destination for 2016 by European Council on Tourism. *Dapnews* 16, June, 2016.

9 VIETNAMPLUS. 2016. En 2015: le Cambodge accueille près de 5 millions de touristes étrangers 7, January

10 MINISTRY OF TOURIS OF CAMBODIA 2016. Tourism Statistics Report. *In:* INFORMATION, S. A. T. (ed.). Phnom Penh: The Ministry of Touris of Cambodia

11 ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2014. The National Strategic Development Plan (NSDP) 2014-2018 Phnom Penh Royal Government of Cambodia , p. 43, 146

12 WOLD HEALTH ORGANIZATION 2016. Cambodia : Country Cooperation Stategy 2009–2015. Phnom Penh, Cambodia Wold Health Organization

13 INTERNATIONAL MONETARY FUND. 2016. *IMF Staff Completes 2016 Article IV Mission to Cambodia* [Online]. Washington, D.C.: IMF Communications Department. Available: http://www.imf.org/external/about.htm [Accessed? 2016].

14 ASIAN DEVELOPMENT BANK. 2016. *Cambodia: Economy* [Online]. Metro Manila, Philippines: Asia Development Bank. Available: https://www.adb.org/countries/cambodia/economy [Accessed N/A 2016].

15 Nearly six centuries after the start of the decline of the Angkor civilization, the French protectorate put an end to the deliquescence of Cambodia and its territory in 1863. Cambodian State power was gradually reconstructed and the borders redrawn in the light of the modern definition of the State and its borders. Cambodia subsequently needed to assert its role in the world, for example, through the conclusion of an increasing number of international agreements and treaties, including those covering accession to many major universal organizations. Thus, during the protectorate, France, on behalf of Cambodia, concluded a number of important agreements that continue to bind it, including the World Health Organization's founding treaty signed in 1946 through which Cambodia acceded to membership, and the signing of membership agreements with the Universal Postal Union and UNESCO, both in 1951

16 However, the Cambodian Constitution and the constitutional jurisprudence have not yet clarified if and how international treaties ratified by Cambodia should be applied in its domestic law. Furthermore, the adaptation of international law within the Cambodian legal framework is still an issue as the domestic legal system contains different concepts of law that can be contradictory to each other. Indeed, following the entry into force of the 1993 Constitution, the opening of the country to foreign aid and technical assistance brought into Cambodia legal concepts and instruments from Common Law although its legal culture is still closely similar to that of the French system. Furthermore, it should be noted that several other legal concepts from the past still coexist. From the beginning until the time of Angkor, Khmer Law was based on the customs under the influence of religions and with a strong belief in local geniuses (Preah Khan's inscription describing the accession of King Suryavarman I). After the fall of the Khmer Rouge, the Democratic People's Republic of Kampuchea (1979-1989) implemented a legal system influenced by the communist law (Marxism-Leninism)

17 By incorporating in 1970 the International Bank for Reconstruction and Development and the International Development Association, Cambodia strengthened its position in the World Bank Group by ratifying in 2004 the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States that established the International Center for Settlement of Investment Disputes

18 PROSPER, W. 1991. Des Espaces Maritimes Aux Territoires Maritimes : Vers une Conception Territorialiste De la Délimitation Maritime. *Le droit international au service de la paix, de la justice et du développement : mélanges Michel Virally.* A Pedone ed. Paris. pp. 510-511

19 The definition of the continental shelf, the exclusive economic zone and methods for maritime delimitations were crucial for Cambodia, given that it wished to properly understand the legal situation in order to gain access to the high seas without being dependent on maritime territories under the sovereignty of its neighbors (the Convention on the Territorial Sea and the Contiguous Zone and, the Convention on the Continental Shelf which were both ratified by Cambodia in 1960). Cambodia has subsequently signed other international instruments, including the United Nations Convention on the Law of the Sea concluded at Montego Bay December 10, 1982

20 De part et d'autre, une histoire chargée de gloires et de douleurs, une culture et un art exemplaires, terre féconde, aux frontières vulnérables, entourées d'ambitions étrangères et au-dessus de laquelle le péril est sans cesse suspendu » (excerpt from the speech pronounced by General De Gaulle, made on 1 September 1966 in Phnom Penh). GAULLE, C. D. 1971. Discours et messages. Tome V. Paris Plon. p. 74.

21 REGAUD, N. 1992. Le Cambodge dans la tourmente. Le troisième conflit indochinois 1978-1991. Études internationales 24, 438.

22 During the Khmer Rouge regime (1975-1979) the only convention signed by Democratic Kampuchea was, paradoxically, the International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid. UNTC. 1976. *International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid at New York, 30 November 1973* [Online]. Online: United Nations Treaty Collection Available: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-7&chapter=4&clang=_en#3.

23 HISHAM, M. & SANN, R. March 2006. International Criminal Court : Implementation of the Rome Statute in Cambodian Law. In: BERNARD, A. (ed.). Paris the Fédération internationale des ligues des droits de l'Homme (FIDH).

24 Agreement between the United Nations and the Royal Government of Cambodia concerning the prosecution under Cambodian law of crimes committed during the period of Democratic Kampuchea dated 6 June 2003. ECCC. 6 June 2003. *Agreement between the United Nations and the Royal Government of Cambodia concerning the prosecution under Cambodian law of crimes committed during the period of Democratic Kampuchea (ECCC Agreement)* [Online]. Phnom Penh The Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia Available: https://eccc.gov.kh/sites/default/files/legal-documents/Agreement_between_UN_and_RGC.pdf [Accessed 13, September 2016].

25 The Cambodian commitment to regional integration is reflected in particular by its membership of other regional and sectoral intergovernmental organizations, such as the Asia-Pacific Telecommunity (2007)

26 Three of them are ASEAN member States (with Myanmar and Lao PDR)

27 In total, 24 bilateral investment treaties have been concluded by Cambodia. Among them the 11 bilateral investment treaties, currently in force, were concluded with China, Croatia, the Czech Republic, France, Germany, Japan, the Netherlands, Singapore, South Korea, Switzerland, and Thailand. UNCTAD. 2013. International Investment Agreements Navigator (IIAs) [Online]. Geneva United Nations Conference on Trade and Development Available: http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA/CountryBits/33 [Accessed 13 September 2016].

28 AGENCE KAMPUCHEA PRESSE 2016 Le Cambodge reconfirme sa position sur la question de la mer de Chine méridionale Phnom Penh Agence Kampuchea Presse

29 MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2013. Cambodian Trade Statistics Year 2013. Phnom Penh: Ministry of Commerce.p.v

30 2014 data has not been verified and consolidated

31 MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2013. Cambodian Trade Statistics Year 2013. Phnom Penh: Ministry of Commerce.p.v

32 Ibid.

33 Ibid.

34 Ibid.

35 MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2006. Cambodia National Export Strategy 2007 – 2010 Phnom Penh: Ministry of Commerce

36 WORLD BANK. 2016c. World Bank Country and Lending Groups: Country Classification [Online]. Online: World Bank. Available: https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups [Accessed 27 July 2016].

37 WORLD BANK 2016a. Cambodia Economic Update: Improving Macroeconomic and Financial Resilience Phnom Penh World Bank .p.7.

38 This led to the adoption of two major treaties between France and Siam. The Franco-Siamese Convention of February 13, 1904. MINISTRY OF FINANCE 30 March1905. The Treaty between France and Siam for the Delimitation of the Bounary between France and Siames Territory and for the establishment of a System of Jurisdictions. Bankok, Siam Ministry of Finance

39 Nevertheless, diplomatic relations with some countries began a long time ago, such as with China in the 13th century (EDWARD, S. 1953. Oeuvres Posthumes de Paul Pelliot, Mémoires sur les Coutumes du Cambodge de Tcheou Ta-Kouan. Version nouvelle suivie d'un commentaire inachevé. Paris: Librairie d'Amerique et d'Orient, 1951. *The Far Eastern Quarterly,* 12**,** 348-350.) and Thailand at the height of the ancient Kingdom of Ayutthaya in the 15th century

40 However, some diplomatic relations were also intensified during that time such as relations with Vietnam (after signing a treaty of peace, friendship and cooperation in 1979 after a decade of military occupation of the Cambodian territory), and with South Korea. In 2016, the Republic of Korea is contributing USD 51 million to the development of Cambodia, in addition to a loan of USD 300 million for development from 2015-2018. The two countries have agreed to increase bilateral trade to USD 2 billion by 2020, and they have also agreed to increase the South Korean investment in Cambodia and Cambodian exports of agricultural products to South Korea. NIKA, C. 2016. Rehaussement de la coopération Cambodge-Corée du Sud. Online: Agence Kampuchea Presse. This initiative is consistent with the Korean strategy (New Asian Initiative) which aims to develop relations with countries beyond the United States, the European Union and Northeast Asia

41 WIDHYA, C. 2016. *Atlas Map 30: Cambodia within the International Community*. Phnom Penh.

42 MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

43 The foreign direct investments (FDI) from Asia are around 85 percent of the total of investments in Cambodia. NATIONAL BANK OF CAMBODIA 2016. Remarks by Her Excellency Neav Chanthana on the Launching Ceremony of the Results of Foreign Direct Investment Survey 2014 *the Launching Ceremony of the Results of Foreign Direct Investment Survey 2014* Phnom Penh National Bank of Cambodia

44 Ibid.

45 MOGATO, M., MARTINA, M. & BLANCHARD, B. 2016. *ASEAN deadlocked on South China Sea, Cambodia blocks statement* [Online]. Vientiane: Reuters. Available: http://www.reuters.com/article/us-southchinasea-ruling-asean-idUSKCN1050F6 [Accessed 29 August 2016].

46 GLOBAL TRAVEL AND TOURS. 2016. *Temples around Siem Reap* [Online]. Global Travel and Tours Available: http://www.globaltravel-cambodia.com/cambodia_temple_sr.php [Accessed 22 August 2016].

47 MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2015. Tourism Statistics Report Year 2015. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia p.2

48 Ibid.p.3

49 Ibid.p.2

50 WORLD BANK 2016b. Growing Challenges" East Asia and Pacific Economic Update (April). Washington, DC: World Bank. p.172

51 MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2015. Tourism Statistics Report Year 2015. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia p.2

52 MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2012. Tourism Development Strategic Plan 2012- 2020. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia.p.1

53 Ibid.p.5-9

54 KHON, T. 2011. The Five-Minute Statment *The 19th Session of the General Assembly of the World Tourism Organization (UNWTO).* Gyeongju, Republic of Korea: Ministry of Tourist of Cambodia

55 UTOPIE 2015. local footprint, mesurez l'empreinte socio-économique de votre activité ou de votre projet. Paris UTOPIE. The LOCAL FOOTPRINT® measures the economic impact of any business, supply chain, industry, infrastructure, event or investment project in any local, sub-national or regional area. LOCAL FOOTPRINT® shows very realistically how a local economy operates. It reveals how a metropolitan area, state, province, region or country reacts to a monetary flow. Moreover, it brings out working hypotheses for optimizing local economic benefits. The study took into account the direct, indirect and induced impacts of airport traffic, as well as the impacts generated by other sectors (international tourism and garment industry), but depending on the presence of aerial transport infrastructures

56 These include: Air Asia, CEBU Airways, Thai Airways, EVA Airways, China Airlines, China Southern, Thai Air Asia, Shanghai Air, SilkAir, Sky Angkor Air, Dragon Air, Malaysia Airlines, Vietnam Airlines, Asiana Airlines, Bangkok Airways, Qatar Airways, Lao Airlines, Singapore Airlines, Bassaka Air, Hong Kong Express

57 Four new companies opened international routes departing from Cambodia, Hong Kong Express, as well as Cathay Pacific, which has a Boeing 747 allocated to the route Hong Kong-Singapore-Penang (Malaysia)-Phnom Penh. RIPKEN, C. 2016 Rapport d'activité 2015, Le monde est à vous, VINCI Rueil-Malmaison cedex, Paris VINCI Airport

58 The connections with Chinese cities were extended to Tianjin, Xiamen and Chongqing. Sihanoukville, coastal destination and emerging airport, also developed at an international level with Sky Angkor Airlines flights to China (Hangzhou).Ibid.

59 At the end of 2015, the ASEAN Economic Community (AEC) came into being, resulting in the creation of a single market that enables free movement of goods, services and workers. ASEAN member states also entered free trade agreements with China, Australia, India, Japan, South Korea and New Zealand. Those agreements can possibly be incorporated into the "Regional Comprehensive Economic Partnership" (RCEP), a free trade zone that would include over three billion people. EUROPEAN CHAMBER OF COMMERCE IN CAMBODIA 2016. Business Opportunities Cambodia Phnom Penh, Cambodia European Chamber of Commerce in Cambodia

60 ISLAND WILD LIFE CAMBODIA. 2016. *List of Islands* [Online]. Online Island Wild Life Cambodia. Available: http://kohrong-sanloem.com/geography/list-of-islands 2016].

61 The other two are Phnom Penh and Oknha Mong. Phnom Penh and Sihanoukville are owned by the Cambodian government but operate as autonomous entities, while Oknha Mong is private

62 SIHANOUKVILL AUTONOMOUS PORT. 2016. *Sihanoukville Port Special Economic Zone* [Online]. Online Sihanoukvill Autonomous Port Available: http://www.pas.gov.kh/en/page/sihanoukville-port-special-economic-zone-spsez 2016].

63 "Open the Sky" policy promoting the coastal area and turning Sihanoukville into a major tourist destination

64 SIHANOUKVILL AUTONOMOUS PORT. 2016. *Sihanoukville Port Special Economic Zone* [Online]. Online Sihanoukvill Autonomous Port Available: http://www.pas.gov.kh/en/page/sihanoukville-port-special-economic-zone-spsez 2016].

65 UK MARINESAC. N/A. *Enviromental Impacts of Port and Harbor Operations* [Online]. Online: UKMPA Centre. Available: http://www.ukmarinesac.org.uk/activities/ports/ph3_2.htm 2016].

66 A portion of National Roads Nos. 1 and 5 are part of Asian Highway 1 connecting to Vietnam and Thailand, respectively. National Roads Nos. 4,6 and 7 make up part of Asian Highway 11 while National Roads Nos.48,3 and 33 make up part of Asian Highway 123. Futhermore, National Roads Nos.66 and 78 make up part of the arterial highway of the Greater Mekong Sub-region

67 The government plans to upgrade National Road 5 from two to four lanes as part of the Greater Mekong Sub-region transport corridor development which covers 575 km. This was begun at the end of 2015 and is expected to be completed in 2020 at a cost of about USD 400 million

68 AGENCE KAMPUCHEA PRESSE. 2016. The Prime Minister's declaration during the opening ceremony of 2016 Cambodia Outlook Conference. 2016. Online: Agence Kampuchea Presse.

69 China, Japan, South Korea, India, Australia and New Zealand

70 Grants refer to a type of financial aid that does not have to be repaid while concession loans typically have lower interest rates than the market rates with longer periods of grace

71 COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

72 Ibid.

73 CAMBODIAN REHABILITATION AND DEVELOPMENT BOARD OF THE COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA May 2007. The Cambodia Aid Effectiveness Report. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

74 COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

75 MINISTRY OF ECONOMIC AND FINANCE. *Central government revenue 2009-2018* [Online]. Phnom Penh: Ministry of Economic and Finance. 2016].

76 COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

1 COUNTRYMETERS. 2016. *World population* [Online]. online: Countrymeters. Available: http://countrymeters.info/en/country [Accessed July 2016].

2 CHANDA, N. 1989. Le Cambodge et les grandes puissances. Politique étrangère**,** 639-653.

3 MINISTRY OF FOREIGN AFAIRS AND INTERNATION-AL COOPERATION. 2016. *Royal Embassies of Cambodian* [Online]. Online Ministry of Foreign Afairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

4 Ibid.

5 MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

6 Le Cambodge est signataire des accords de libre-échange suivants/: ASEAN Free Trade Area, ASEAN-Australia and New Zealand Free Trade Agreement, ASEAN-India Comprehensive Economic Cooperation Agreement, ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership, ASEAN-People's Republic of China Comprehensive Economic Cooperation Agreement, ASEAN-[Republic of] Korea Comprehensive Economic Agreement. Le pays est en processus de négociation pour les accords suivants: ASEAN-Hong Kong, China Free Trade Agreement and Regional Comprehensive Economic Partnership. ASIA REGIONAL INTEGRATION CENTER- TRACKING ASIAN INTEGRATION. 2016. *Free Trade Agreement* [Online]. Online Asean Regional integration Center- Tracking Asian Integration Available: https://aric.adb.org/fta-country 2016].

7 XINHUA. 2016a. Cambodia attracts 19.2 bln USD in FDI during two decades: survey *Asian & Pacific Dedition* 28 July

8 XINHUA. 2016b. Cambodia named World Best Tourism Destination for 2016 by European Council on Tourism. *Dapnews* 16, June, 2016.

9 VIETNAMPLUS. 2016. En 2015: le Cambodge accueille près de 5 millions de touristes étrangers 7, January

10 MINISTRY OF TOURIS OF CAMBODIA 2016. Tourism Statistics Report. In: INFORMATION, S. A. T. (ed.). Phnom Penh: The Ministry of Touris of Cambodia

11 ROYAL GOVERNMENT OF CAMBODIA 2014. The National Strategic Development Plan (NSDP) 2014-2018 Phnom Penh Royal Government of Cambodia , p. 43, 146

12 WOLD HEALTH ORGANIZATION 2016. Cambodia : Country Cooperation Stategy 2009–2015. Phnom Penh, Cambodia Wold Health Organization

13 INTERNATIONAL MONETARY FUND. 2016. *IMF Staff Completes 2016 Article IV Mission to Cambodia* [Online]. Washington, D.C.: IMF Communications Department. Available: http://www.imf.org/external/about.htm [Accessed? 2016].

14 ASIAN DEVELOPMENT BANK. 2016. *Cambodia: Economy* [Online]. Metro Manila, Philippines: Asia Development Bank. Available: https://www.adb.org/countries/cambodia/economy [Accessed N/A 2016].

15 Près de six siècles après que n'ait commencé le déclin de la civilisation angkorienne, le protectorat français met un terme à la déliquescence du Cambodge et de son territoire en 1863. Le pouvoir de l'État cambodgien se reconstruit alors peu à peu et ses frontières se redessinent à l'aune d'une définition moderne de l'État et de ses frontières. Le Cambodge a alors besoin de revendiquer son existence dans le monde et va multiplier les accords et traités internationaux, notamment pour rejoindre les plus grandes organisations universelles. C'est ainsi que durant le protectorat, la France pour le compte du Cambodge a conclu un certain nombre d'accords importants qui continuent de lier celui-ci, notamment le traité fondateur de l'OMS signé en 1946 afin de faire du Cambodge un membre de cette organisation, tout autant de l'Union postale universelle en 1951, et de l'UNESCO la même année.

16 Cependant, la Constitution cambodgienne actuellement en vigueur et la jurisprudence n'ont pas encore précisé dans quelle mesure les traités internationaux ratifiés par le Cambodge peuvent ou doivent être appliqués dans son droit interne. En outre, au-delà de la question du monisme ou du dualisme juridique au Cambodge, il reste que l'adaptation du droit international en droit cambodgien demeure une sérieuse difficulté car ce dernier comporte différents concepts de droit qui sont hétérogènes et peuvent avoir entre eux des effets contradictoires. À la suite de l'entrée en vigueur de la Constitution de 1993, l'ouverture du pays aux assistances techniques étrangères a en effet apporté au Cambodge des concepts et des instruments juridiques de Common Law alors pourtant que sa culture juridique restait encore très proche de celle du système français. En outre, il convient de ne pas oublier que plusieurs autres concepts juridiques du passé continuent de coexister. Depuis le début de son histoire jusqu'aux temps d'Angkor, la loi khmère trouva son fondement dans les coutumes et sous l'influence des religions, avec par ailleurs toujours une forte croyance dans les génies locaux (l'inscription de Preah Khan décrivant l'avènement du roi Suryavarman 1er). Enfin, après la chute des Khmers rouges, la République populaire démocratique du Kampuchéa (1979-1989) avait instauré et appliqué un droit influencé par le système communiste (marxisme-léninisme).

17 Le Cambodge a intégré le Groupe de la Banque Mondiale en rejoignant d'abord (en 1970) la Banque internationale pour la reconstruction et le développement et l'Association internationale pour le développement. Il a ensuite renforcé sa position dans le groupe en ratifiant en 2004 la Convention sur le règlement des différends relatifs aux investissements entre États et ressortissants d'autres États, qui établit le Centre international pour le règlement des différends relatifs aux investissements.

18 PROSPER, W. 1991. Des Espaces Maritimes Aux Territoires Maritimes : Vers une Conception Territorialiste De la Délimitation Maritime. *Le droit international au service de la paix, de la justice et du développement : mélanges Michel Virally.* A Pedone ed. Paris. p. 510-511

19 La définition du plateau continental, ainsi que celles de la zone économique exclusive et des méthodes de délimitations maritimes étaient cruciales pour le Cambodge qui voulait faire entendre sa compréhension en la matière, et ce, afin d'avoir accès à la haute mer sans être dépendant des territoires maritimes relevant de la souveraineté de ses voisins (la Convention sur la mer territoriale et la zone contiguë, et la Convention sur le plateau continental, toutes deux été ratifiées par le Cambodge en 1960).Le Cambodge a par la suite signé d'autres instruments internationaux, notamment la Convention des Nations Unies sur le droit de la mer conclue à Montego Bay le 10 décembre 1982.

20 *« De part et d'autre, une histoire chargée de gloires et de douleurs, une culture et un art exemplaires, terre féconde, aux frontières vulnérables, entourées d'ambitions étrangères et au-dessus de laquelle le péril est sans cesse suspendu » (excerpt from the speech pronounced by General De Gaulle, made on 1 September 1966 in Phnom Penh).* GAULLE, C. D. 1971. Discours et messages. Tome V. Paris Plon. p. 74.

21 REGAUD, N. 1992. Le Cambodge dans la tourmente*. Le troisième conflit indochinois 1978-1991. Études internationales* 24**,** p. 438.

22 Sous le régime des Khmers rouges, paradoxalement, le seul traité international que le Cambodge ait signé fut la Convention internationale sur l'élimination et la répression du crime d'apartheid. Voir UNTC. 1976. *International Convention on the Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid at New York, 30 November 1973* [Online]. Online: United Nations Treaty Collection Available: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-7&chapter=4&clang=_en#3.), dernière consultation 5 septembre 2016.

23 HISHAM, M. & SANN, R. March 2006. International Criminal Court : Implementation of the Rome Statute in Cambodian Law. In: BERNARD, A. (ed.). Paris the Fédération internationale des ligues des droits de l'Homme (FIDH).p.106

24 Accord entre les Nations Unies et le Gouvernement Royal du Cambodge concernant la poursuite sous la loi cambodgienne des crimes commis durant la période du Kampuchéa démocratique daté du 6 juin 2003. Voir Chambres extraordinaires au sein des tribunaux cambodgiens (6 juin 2003). ECCC. 6 June 2003. *Agreement between the United Nations and the Royal Government of Cambodia concerning the prosecution under Cambodian law of crimes committed during the period of Democratic Kampuchea (ECCC Agreement)* [Online]. Phnom Penh The Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia Available: https://eccc.gov.kh/sites/default/files/legal-documents/Agreement_between_UN_and_RGC.pdf [Accessed 13, September 2016].

25 La volonté d'intégration régionale du Cambodge se traduit notamment par son appartenance en qualité de d'État membre à d'autres organisations intergouvernementales régionales et sectorielles, comme par exemple la Télécommunauté de l'Asie et du Pacifique (2007).

26 Dont trois sont dans l'ANASE (avec la Birmanie et le Laos).

27 *Vingt-quatre traités bilatéraux d'investissement ont au total été conclus par le Cambodge. Parmi eux, les 11 traités actuellement en vigueur sont ceux conclus avec l'Allemagne, la Chine, la Corée du Sud, la Croatie, la France, le Japon, les Pays-Bas, la République tchèque, Singapour, la Suisse et la Thaïlande.* (UNCTAD. 2013. International Investment Agreements Navigator (IIAs) [Online]. Geneva United Nations Conference on Trade and Development Available: http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA/CountryBits/33 [Accessed 13 September 2016].

28 AGENCE KAMPUCHEA PRESSE 2016 Le Cambodge reconfirme sa position sur la question de la mer de Chine méridionale Phnom Penh Agence Kampuchea Presse

29 MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2013. Cambodian Trade Statistics Year 2013. Phnom Penh: Ministry of Commerce.p.v

30 Les données 2014 ne sont ni vérifiées ni consolidées

31 MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2013. Cambodian Trade Statistics Year 2013. Phnom Penh: Ministry of Commerce.p.v

32 Ibid.

33 Ibid.

34 Ibid.

35 MINISTRY OF COMMERCE OF CAMBODIA 2006. Cambodia National Export Strategy 2007 – 2010 Phnom Penh: Ministry of Commerce

36 WORLD BANK. 2016c. World Bank Country and Lending Groups: Country Classification [Online]. Online: World Bank. Available: https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups [Accessed 27 July 2016].

37 WORLD BANK 2016a. Cambodia Economic Update: Improving Macroeconomic and Financial Resilience Phnom Penh World Bank .p.7.

38 Cela conduira à la conclusion de deux grands traités entre la France et le Siam: the Franco-Siamese Convention of February 13, 1904 (MINISTRY OF FINANCE 30 March1905. The Treaty between France and Siam for the Delimitation of the Bounary between France and Siames Territory and for the establishment of a System of Jurisdictions. Bankok, Siam Ministry of Finance)

39 Néanmoins, certaines relations diplomatiques ont commencé il y a fort longtemps, comme celles avec la Chine au 13e siècle (EDWARD, S. 1953. Oeuvres Posthumes de Paul Pelliot, Mémoires sur les Coutumes du Cambodge de Tcheou Ta-Kouan. Version nouvelle suivie d'un commentaire inachevé. Paris: Librairie d'Amerique et d'Orient, 1951. *The Far Eastern Quarterly,* 12**,** 348-350.) et celles avec la Thaïlande à l'apogée de l'ancien royaume d'Ayutthaya au 15e siècle.

40 Certaines relations diplomatiques ont toutefois été intensifiées à cette époque, telles que celles avec le Vietnam (après la signature d'un traité de paix, d'amitié et de coopération en 1979 suivie par une décennie d'occupation militaire du territoire cambodgien), ou avec la Corée du Sud. En 2016, la République de Corée fournit une assistance de 51 millions de dollars américains pour contribuer au développement du Cambodge, en plus des 300 millions de dollars américains de prêt pour le développement 2015-2018. Les deux pays ont convenu d'augmenter le commerce bilatéral à deux milliards de dollars américains d'ici 2020, et ils ont également convenu d'augmenter l'investissement sud-coréen au Cambodge ainsi que les exportations cambodgiennes de produits agricoles vers la Corée du Sud. NIKA, C. 2016. Rehaussement de la coopération Cambodge-Corée du Sud. Online: Agence Kampuchea Presse. (Nouvelle Initiative Asiatique) qui vise à développer les relations avec les pays du monde au-delà des États-Unis, de l'Union européenne et de l'Asie du Nord-Est.

41 WIDHYA, C. 2016. *Atlas Map 30: Cambodia within the International Community*. Phnom Penh.

42 MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS AND INTERNATIONAL COOPERATION. 2016. Online Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation Available: http://www.mfaic.gov.kh/?page=detail&menu1=219&menu2=1644&ctype=article&id=1644&lg=en 2016].

43 Les investissements directs étrangers (IDE) en provenance d'Asie représentent environ 85 % du total des investissements au Cambodge. NATIONAL BANK OF CAMBODIA 2016. Remarks by Her Excellency Neav Chanthana on the Launching Ceremony of the Results of Foreign Direct Investment Survey 2014 *the Launching Ceremony of the Results of Foreign Direct Investment Survey 2014* Phnom Penh National Bank of Cambodia

44 Ibid.

45 MOGATO, M., MARTINA, M. & BLANCHARD, B. 2016. *ASEAN deadlocked on South China Sea, Cambodia blocks statement* [Online]. Vientiane: Reuters. Available: http://www.reuters.com/article/us-southchinasea-ruling-asean-idUSKCN1050F6 [Accessed 29 August 2016].

46 GLOBAL TRAVEL AND TOURS. 2016. *Temples around Siem Reap* [Online]. Global Travel and Tours Available: http://www.globaltravel-cambodia.com/cambodia_temple_sr.php [Accessed 22 August 2016].

47 MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2015. Tourism Statistics Report Year 2015. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia p.2

48 Ibid., p. 3.

49 Ibid., p.2

50 WORLD BANK 2016b. Growing Challenges" East Asia and Pacific Economic Update (April). Washington, DC: World Bank. p.172

51 MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2015. Tourism Statistics Report Year 2015. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia p.2

52 MINISTRY OF TOURISM OF CAMBODIA 2012. Tourism Development Strategic Plan 2012- 2020. Phnom Penh: Ministry of Tourism of Cambodia.p.1

53 Ibid,. pp. 5 -9.

54 KHON, T. 2011. The Five-Minute Statment *The 19th Session of the General Assembly of the World Tourism Organization (UNWTO).* Gyeongju, Republic of Korea: Ministry of Tourist of Cambodia

55 UTOPIE 2015. local footprint, mesurez l'empreinte socio-économique de votre activité ou de votre projet. Paris UTOPIE. L'agence Utopies selon la méthodologie LOCAL FOOTPRINT®, qui permet de mesurer l'empreinte économique de tout type d'organisation ou d'activité : entreprise, syndicat professionnel, filière d'approvisionnement, infrastructure, projet d'investissement, événement. En reproduisant de manière très réaliste le fonctionnement d'une économie locale, LOCAL FOOTPRINT permet de comprendre comment un territoire réagit à des flux monétaires mais aussi d'identifier des pistes de travail pour optimiser les retombées. L'étude a pris en compte les retombées directes, indirectes et induites de l'activité aéroportuaire, ainsi que les impacts générés par d'autres secteurs (tourisme international et industrie textile), mais suspendus à la présence d'infrastructures de transport aérien.

56 Celles-ci incluent: Air Asia, CEBU Airways, Thai Airways, EVA Airways, China Airlines, China Southern, Thai Air Asia, Shanghai Air, SilkAir, Sky Angkor Air, Dragon Air, Malaysia Airlines, Vietnam Airlines, Asiana Airlines, Bangkok Airways, Qatar Airways, Lao Airlines, Singapore Airlines, Bassaka Air, Hong Kong Express.

57 Quatre nouvelles compagnies ont ouvert des routes internationales depuis le Cambodge, la low-cost Hong Kong Express, ainsi que Cathay Pacific, qui dédie un Boeing 747 à la boucle Hong Kong-Singapour-Penang (Malaisie)-Phnom Penh. RIPKEN, C. 2016 Rapport d'activité 2015, Le monde est à vous, VINCI Rueil-Malmaison cedex, Paris VINCI Airport

58 Les connexions vers des villes chinoises se sont élargies à Tianjin, Xiamen, Chongqing. Sihanoukville, destination balnéaire et aéroport émergent, a elle aussi connu un développement international avec des lignes de Sky Angkor Airlines vers la Chine (Hangzhou). Ibid.

59 Fin 2015, la Communauté économique de l'ANASE (AEC) est entrée en vigueur, entraînant la création d'un marché unique qui permet la libre circulation des biens, des services et des travailleurs. Les États membres de l'ANASE ont également des accords de libre-échange avec la Chine, l'Australie, l'Inde, le Japon, la Corée du Sud et la Nouvelle-Zélande, qui peuvent éventuellement être incorporés dans le « partenariat économique intégral régional » (RCEP), une zone de libre-échange qui comprendrait plus de trois milliards de personnes. EUROPEAN CHAMBER OF COMMERCE IN CAMBODIA 2016. Business Opportunities Cambodia Phnom Penh, Cambodia European Chamber of Commerce in Cambodia

60 ISLAND WILD LIFE CAMBODIA. 2016. *List of Islands* [Online]. Online Island Wild Life Cambodia. Available: http://kohrong-sanloem.com/geography/list-of-islands 2016].

61 Les deux autres sont Phnom Penh et Oknha Mong. Les ports de Phnom Penh et Sihanoukville appartiennent au gouvernement cambodgien mais fonctionnent en tant qu'entités autonomes, tandis que le port d'Oknha Mong est privé.

62 SIHANOUKVILL AUTONOMOUS PORT. 2016. *Sihanoukville Port Special Economic Zone* [Online]. Online Sihanoukvill Autonomous Port Available: http://www.pas.gov.kh/en/page/sihanoukville-port-special-economic-zone-spsez 2016].

63 Politique « Open the sky » (« Open the sky » policy) assurant la promotion de la zone côtière et faisant de Sihanoukville une destination touristique importante.

64 SIHANOUKVILL AUTONOMOUS PORT. 2016. *Sihanoukville Port Special Economic Zone* [Online]. Online Sihanoukvill Autonomous Port Available: http://www.pas.gov.kh/en/page/sihanoukville-port-special-economic-zone-spsez 2016].

65 UK MARINESAC. N/A. *Enviromental Impacts of Port and Harbor Operations* [Online]. Online: UKMPA Centre. Available: http://www.ukmarinesac.org.uk/activities/ports/ph3_2.htm 2016].

66 Des portions des routes nationales 1 et 5 font partie de la Route d'Asie reliant le pays au Vietnam et à la Thaïlande, respectivement. Les routes nationales 4, 6 et 7 font partie de la Route d'Asie 11, tandis que les routes nationales 48, 3 et 33 font partie de la Route d'Asie 123. En outre, les routes nationales 66 et 78 font partie du réseau routier de la Sous-région du Bassin du Mékong.

67 Plans du gouvernement de rénover la Route nationale 5 et de la faire passer de deux à quatre voies dans le cadre du développement du corridor de transport de la Sous-région du Bassin du Mékong, qui s'étend sur 575 km. Ces travaux ont démarré début 2015 et doivent être terminés en 2020 ; le coût s'élève à quelque 400 millions de dollars américains.

68 AGENCE KAMPUCHEA PRESSE. 2016. Déclaration du Premier Ministre pendant la cérémonie d'ouverture de 2016 Cambodia Outlook Conference. 2016. Online: Agence Kampuchea Presse.

69 Chine, Japon, Corée du Sud, Inde, Australie et Nouvelle-Zélande

70 Les dons se réfèrent à un type d'aide financière qui n'a pas à être remboursée, tandis que les prêts assortis de conditions libérales ont généralement un taux d'intérêt moins élevé que ceux du marché avec une longue période de grâce.

71 COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

72 Ibid.

73 CAMBODIAN REHABILITATION AND DEVELOPMENT BOARD OF THE COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA May 2007. The Cambodia Aid Effectiveness Report. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

74 COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

75 MINISTRY OF ECONOMIC AND FINANCE. *Central government revenue 2009-2018* [Online]. Phnom Penh: Ministry of Economic and Finance. 2016].

76 COUNCIL FOR THE DEVELOPMENT OF CAMBODIA July 2014. Development Cooperation Trends in Cambodia. Phnom Penh: Council for the Development of Cambodia.

ចំណាប់អារម្មណ៍ ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា

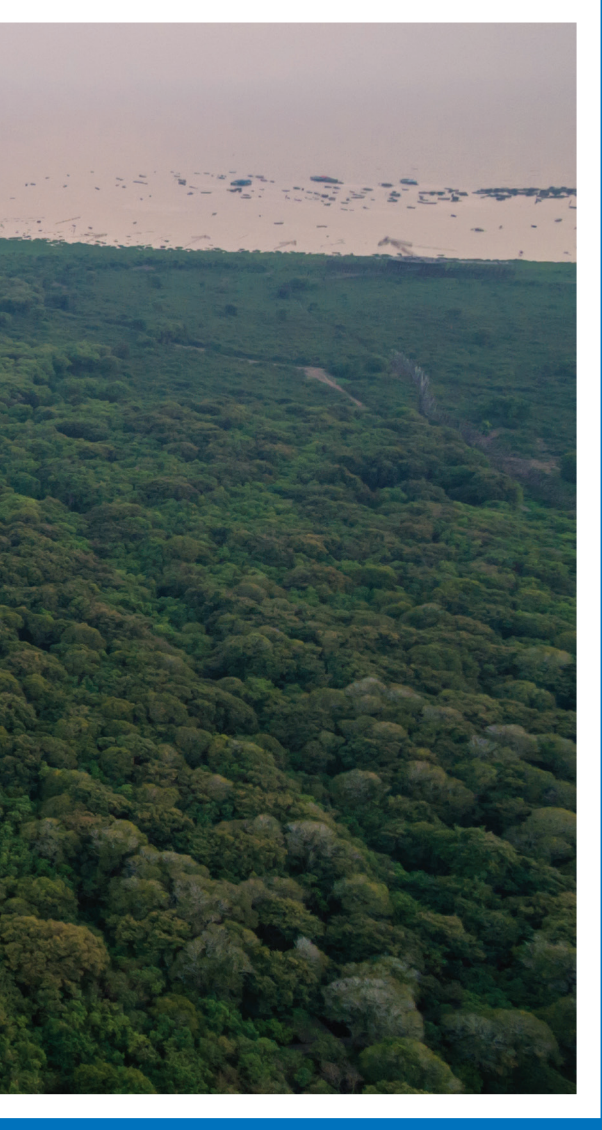

IMPRESSIONS
OF CAMBODIA

IMPRESSIONS SUR
LE CAMBODGE

អាស៊ាន និង អាយប៉ា

ដោយ ឯកឧត្តម ភី អូ រ៉ែម អគ្គលេខាធិការ អាយប៉ា

សមាជិកសភាអាស៊ានមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការជួយឲ្យអាស៊ានសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យក្រោយឆ្នាំ ២០១៥ របស់ខ្លួន។ សមាជិកសភាទាំងនោះមិនត្រឹមតែត្រូវផ្សព្វផ្សាយពីចក្ខុវិស័យអាស៊ានដល់ប្រជាជនប៉ុណ្ណោះទេ ពួកគេថែមទាំងជួយធ្វើឲ្យមានសុខុដុមនីយកម្មការងារនីតិកម្ម និង គោលនយោបាយ នានាក្នុងការធ្វើសមាហរណកម្មស៊ីជំរៅ និងគាំទ្រដល់ការកសាងសហគមន៍អាស៊ានផងដែរ។ អាយប៉ាដែលជាស្ថាប័នអន្តរសភាអាស៊ានក្នុងតំបន់ មានតួនាទីដ៏ចាំបាច់មួយក្នុងការសម្របសម្រួលកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងចំណោមសភានៃប្រទេសក្នុងអាស៊ាន។ ការប្តេជ្ញារបស់អាយប៉ា ក្នុងការបំរើគោលបំណងរបស់អាស៊ានមានចែងក្នុងមាត្រាទី៣នៃលក្ខន្តិកៈអាយប៉ា ស្តីពីទិសដៅនិងគោលបំណង ដែលក្នុងនោះមាន៖

- «សម្របសម្រួលឲ្យបានសម្រេចនូវគោលដៅអាស៊ានដូចចែងក្នុងសេចក្តីប្រកាសរបស់អាស៊ានខែសីហា ឆ្នាំ ១៩៦៧ នៅទីក្រុងបាងកកប្រទេសថៃ ក៏ដូចជានៅក្នុងចក្ខុវិស័យអាស៊ានឆ្នាំ២០២០ នៃកិច្ចព្រមព្រៀង ទីក្រុងបាលី II ឆ្នាំ២០០៣ (Bali II) ដែលនាំឲ្យមានការទទួលស្គាល់ការបង្កើតសហគមន៍ អាស៊ានលើមូលដ្ឋាន សរសរស្តម្ភបី គឺសហគមន៍ សន្តិសុខអាស៊ាន(ASC) សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន (AEC) និងសហគមន៍ វប្បធម៌សង្គមអាស៊ាន (ASCC)

- បង្កើតនិងថែរក្សានូវការចែលរំលែក និងផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានក៏ដូចជាសម្របសម្រួលទំនាក់ទំនងនិង ការពិភាក្សាជាមួយអាស៊ាន ដើម្បីផ្តល់ការរួមចំណែករបស់សភាចំពោះសមាហរណកម្ម និងការធ្វើឲ្យប្រជាជនអាស៊ានយល់ដឹងពីគោលនយោបាយដើម្បីពន្លឿនឲ្យសម្រេចការបង្កើតសហគមន៍អាស៊ាន។

ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា

អាយប៉ា និង កម្ពុជា

ដោយ ឯកឧត្តម ភី អូ រ៉ែម អគ្គលេខាធិការ អាយប៉ា

ប្រទេសកម្ពុជាឈានដល់វេលាដ៏សំខាន់នា ឆ្នាំ១៩៩៩ ពេលគឺជាឆ្នាំដែលកម្ពុជាធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់យ៉ាងពេញលេញ។ ជាច្រើនខែបន្ទាប់ពីកម្ពុជាចូលជាសមាជិកអាស៊ាន នាខែមេសាឆ្នាំ ១៩៩៩ អាយប៉ា ដែលពេលនោះមានឈ្មោះថា អង្គការអន្តរសភាអាស៊ាន (AIPO ឬ អាយប៉ូ) បានស្វាគមន៍សភាកម្ពុជាជាសមាជិករបស់ខ្លួន តាមរយៈសេចក្តីសម្រេចលេខ ២0GA/៩៩/0១ ដែលអនុម័តដោយកិច្ចប្រជុំសភាលើកទី២០ នាទីក្រុងមានីលនៃប្រទេសហ្វីលីពីន។ មុនចូលជាសមាជិកអាយប៉ូ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាសមាជិកសង្កេតការណ៍របស់អាយប៉ូ តាមសេចក្តីសម្រេចលេខ ១៥GA/៩៤/RES-O-១២ ដែលអនុម័តដោយកិច្ចប្រជុំសភាលើកទី១៥ នាទីក្រុងម៉ានីលផងដែរ។

ក្នុងព្រះរាជសន្ទរកថានាមហាសន្និបាតអាយប៉ាលើកទី២០ នាទីក្រុង ម៉ានីល សម្តេចក្រុមព្រះ នរោត្តម រណឫទ្ធិ បានសន្យាផ្តល់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការប្តេជ្ញាចិត្តពីប្រជាជនកម្ពុជា ដើម្បីសម្រេចឲ្យបាននូវគោលបំណងរបស់អាយប៉ា។ តាំងពីពេលនោះមកកម្ពុជាបានឆ្លើយតបយ៉ាងល្អទៅតាមការប្តេជ្ញាចិត្តនោះ តាមរយៈការគាំទ្រយ៉ាងសកម្មដល់សកម្មភាព អាយប៉ា ដូចជាការទទួលធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះ រៀបចំមហាសន្និបាតអាយប៉ា នៅឆ្នាំ២០០៤ និង២០១១ កិច្ចប្រជុំអាស៊ាន-អាយប៉ា ឆ្នាំ២០១២ និងកិច្ចប្រជុំគណៈកម្មាការនយោបាយអាយប៉ាលើកទី៧ ឆ្នាំ២០១៥។ លើសពីនេះទៅទៀត កម្ពុជាបានគាំទ្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងអាយប៉ា ជាមួយសាធារណរដ្ឋសហព័ន្ធអាល្លឺម៉ង់ តាមរយៈការចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងសិក្ខាសាលាជាច្រើនក៏ដូចជាការធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះរៀបចំសិក្ខាសាលាលើកទីមួយ ស្តីពីការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សនៅ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៥ និងលើកទី៣ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០១៦។ កិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់សភាកម្ពុជាក៏បានធ្វើឲ្យអាយប៉ាសហការជាមួយវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា តាមរយៈការចុះហត្ថលេខា នៅខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦ លើអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់គ្នាស្តីពីកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សមត្ថភាពមន្ត្រីនៃសភាដែលជាសមាជិកអាយប៉ា។ តាមរយៈគម្រោងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះ មន្ត្រីសភានៃប្រទេស ជាសមាជិករបស់អាយប៉ា អាចទទួលបានប្រយោជន៍ពីកម្មវិធីកម្មសិក្សាថ្នាក់តំបន់ (Regional Fellowship Promgram) ផ្តល់ដោយវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា ដែលពួកគេអាចបំពាក់បំប៉នជំនាញស្រាវជ្រាវសភា ភាសាអង់គ្លេស ការប្រាស្រ័យឆ្លើយឆ្លងសភា និងការវិភាគថវិកាជាដើម ។

IMPRESSIONS OF CAMBODIA

ASEAN AND AIPA

ORIGINAL TEXT BY HON. P.O. RAM, AIPA SECRETARY GENERAL

ASEAN Parliamentarians play an important role in helping ASEAN to achieve its post-2015 vision. Parliamentarians are expected not only to communicate the ASEAN vision to the people, but also to help to harmonize legislation and policies that will deepen regional integration and support ASEAN community building. AIPA, as the inter-parliamentary organization in the region, plays a pivotal role in facilitating cooperation among Parliaments of ASEAN states. AIPA's commitment to serving ASEAN's purposes is also further elaborated in the AIPA Statutes Article 3 on the organization's Aims and Purposes, which include:

- "To facilitate the achievement of the goals of ASEAN as constituted in the ASEAN Declaration of August 1967 made in Bangkok, Thailand, as well as the ASEAN Vision 2020 taking into account Bali Concord II 2003 leading to the realization of an ASEAN Community based on three (3) pillars: ASEAN Security Community (ASC), ASEAN Economic Community (AEC) and ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC);
- To establish and maintain exchange and dissemination of information as well as coordination, interaction and consultation with ASEAN to offer parliamentary contributions to ASEAN integration and familiarizing the peoples of ASEAN with policies aimed at accelerating the realization of an ASEAN community."

IMPRESSIONS OF CAMBODIA

AIPA AND CAMBODIA

Cambodia reached a significant milestone in 1999 - the year in which it became fully integrated into the region. Several months after Cambodia's admission to ASEAN in April 1999, AIPA (then called the ASEAN Inter-Parliamentary Organization (AIPO)) welcomed the Parliament of Cambodia as its Member through Resolution 20 GA/99/01, which was passed at the 20th General Assembly in Manila, the Philippines. Prior to becoming a member of AIPO, the Kingdom of Cambodia was an accredited AIPO Observer through Resolution 15GA/94/RES-O-12 which was passed at the 15th General Assembly, also in Manila.

In his address at the 20th AIPA General Assembly in Manila, H.R.H Samdech Krom Preah Norodom Ranariddh pledged the cooperation and commitment of the Cambodian people to achieve the objectives of AIPA. This has since been well demonstrated through Cambodia's active support for AIPA's activities such as hosting the AIPA General Assembly in 2004 and 2011, the ASEAN-AIPA Interface in 2012, and the 7th AIPA Caucus in 2015. Furthermore, Cambodia has supported AIPA's cooperation with the Federal Republic of Germany through its active participation in various workshops, as well as by hosting the first Workshop on Human Capacity Development in August 2015, and the third in August 2016. The Parliament of Cambodia's efforts have also enabled AIPA to be engaged with PIC through the signing in April 2016 of a Memorandum of Understanding on the Capacity Development Program for staff of member Parliaments of AIPA. Under this cooperation scheme, staff who work for the Parliaments of other AIPA Members can take advantage of the Regional Fellowship Program, offered by PIC, which enables them to attend courses in subjects such as parliamentary research, English language, parliamentary communications, and budget analysis.

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

L'ANASE ET L'ASSEMBLÉE INTERPARLEMENTAIRE DE L'ANASE (AIPA)

PAR HON. P.O. RAM, SECRÉTAIRE GÉNÉRAL DE L'AIPA

Les parlementaires de l'ANASE contribuent de manière importante à atteindre les objectifs du Projet de Vision post-2015. Ils doivent non seulement relayer la vision de l'ANASE auprès des populations, mais également aider à harmoniser les législations et politiques qui permettront de renforcer l'intégration régionale ainsi que de soutenir la construction de la communauté de l'ANASE. L'AIPA, organisation interparlementaire de la région, joue un rôle clé s'agissant de faciliter la coopération parmi les Parlements des États membres de l'ANASE. L'engagement de l'AIPA à servir les objectifs de l'ANASE est défini plus précisément à l'article 3 de ses Statuts sur les buts et objectifs de l'AIPA (Aims and Purposes of AIPA), lequel dispose comme suit :

- « Faciliter la réalisation des objectifs de l'ANASE tels que définis dans la Déclaration de l'ANASE (ou Déclaration de Bangkok) d'août 1967, ainsi que ceux de la Vision 2020 de l'ANASE, considérant l'Entente II de Bali signée en 2003, ayant débouché sur la réalisation d'une communauté de l'ANASE fondée sur trois (3) piliers : la Communauté de sécurité de l'ANASE (ASC), la Communauté économique de l'ANASE (AEC) et la Communauté socio-culturelle de l'ANASE (ASCC) ;
- Établir et maintenir les échanges et la distribution d'informations, ainsi que la coordination, l'interaction et la consultation avec l'ANASE, afin que les parlementaires contribuent à l'intégration de l'ANASE et à la familiarisation des populations de la région avec les politiques visant à accélérer la réalisation d'une communauté de l'ANASE » [traduction non officielle].

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

L'AIPA ET LE CAMBODGE

L'année 1999 marque une étape importante pour le Cambodge – c'est l'année où le Cambodge intègre la communauté régionale. Plusieurs mois après son admission au sein de l'ANASE en avril 1999, le Parlement cambodgien devient membre de l'AIPA (alors dénommée Organisation interparlementaire de l'ANASE : AIPO) par une résolution de l'organisation (Resolution 20 GA/99/01 on the Admission of the Kingdom of Cambodia into AIPO) adoptée lors de la 20e Assemblée générale de Manille (Philippines). Avant de devenir pleinement membre de l'AIPO, le Cambodge fut d'abord accepté en qualité d'observateur par la résolution 15GA/94/RES-O-12 adoptée lors de la 15e Assemblée générale, laquelle s'était également tenue à Manille.

Dans son discours prononcé lors de la 20e Assemblée générale de l'AIPA, S.A.R. Samdech Krom Preah Norodom Ranariddh a exprimé l'engagement du peuple cambodgien à coopérer pour atteindre les objectifs de l'AIPA. Depuis lors, le Cambodge a fait montre de son engagement par un soutien actif apporté aux activités de l'AIPA, notamment en accueillant son Assemblée générale en 2004 puis 2011, mais aussi l'Interface ANASE-AIPA en 2012 ainsi que la 7e Conférence du Groupe consultatif de l'AIPA en 2015. En outre, le Cambodge a également soutenu la collaboration de l'AIPA avec la République fédérale d'Allemagne en participant à divers séminaires et en accueillant en août 2015 le premier séminaire consacré au développement des capacités humaines et en août 2016 le troisième de la série. Les efforts déployés par le Parlement cambodgien ont également permis à l'AIPA de collaborer avec l'Institut parlementaire du Cambodge (IPC) par le biais de la signature d'un mémorandum d'accord portant sur un programme de développement des capacités pour le personnel des parlements membres de l'AIPA (Memorandum of Understanding on the Capacity Development Program for Staff of Member Parliaments of AIPA) en avril 2016. Dans le cadre de ce protocole d'entente, le personnel travaillant pour les Parlements d'autres membres de l'AIPA peut bénéficier du Programme régional de bourses de recherche proposé par l'IPC, qui lui permet de suivre diverses formations couvrant notamment la recherche parlementaire, l'anglais, la communication parlementaire et l'analyse budgétaire.

ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា

បារាំង

ដោយឯកឧត្តម ហ្សង់-ក្លូដ ពាំបឺហ្វ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតបារាំងប្រចាំកម្ពុជា

« រវាងប្រទេសបារាំង និងកម្ពុជា ទោះបីជាមានដើមកំណើត និងទីតាំងភូមិសាស្ត្រខុសគ្នាក៏ដោយ មិនថាចំណងទំនាក់ទំនងបែបណាក៏ដោយ (...) ប្រទេសយើងនីមួយៗមានប្រវត្តិសាស្ត្រពោរពេញទៅដោយភាពល្បីរន្ទឺ និងភាពជូរចត់ វប្បធ៌មនិងសិល្បៈគំរូ ដីមានជីជាតិ ព្រំដែនងាយរងគ្រោះ ដែលហ៊ុមព័ទ្ធដោយមហិច្ឆតាបរទេស និងដែលប្រឈមនឹងគ្រោះថ្នាក់ជានិច្ច។» នេះគឺជាការថ្លែងរបស់លោកឧត្តមសេនីយ៍ដឺហ្គោល កាលពីថ្ងៃទី១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៦៦ នៅក្នុងសុន្ទរកថា ដ៏ល្បីល្បាញនៅភ្នំពេញ។ លោកក៏បានរំលឹកផងដែរអំពី «ការគោរព និង ស្រលាញ់» រវាងប្រជាពលរដ្ឋនៃប្រទេសទាំងពីរ ដែល «ពេលមួយនោះបានផ្សារភ្ជាប់ដោគវាសនាជាមួយគ្នា»។

កាលពី២៥ឆ្នាំមុន កម្ពុជាគឺជាចំណុចស្នូលនៃភាពតានតឹងក្នុងតំបន់ ហើយប្រទេសបារាំងបានប្រឹងប្រែងជួយកម្ពុជាអោយទទួលបានមកវិញនូវសុខសន្តិភាព តាមរយៈការចុះហត្ថលេខាលើកិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស៍កាលពីខែតុលាឆ្នាំ១៩៩១។ចាប់តាំងពីពេលនោះមក កម្ពុជាបានរកឃើញឡើងវិញនូវទីតាំងរបស់ខ្លួននៅលើឆាកអន្តរជាតិ ដោយបានចូលជាសមាជិកអាស៊ាននៅឆ្នាំ១៩៩៩។ ប្រទេសនេះក៏បានសម្រេចប្រឡូកក្នុងសាកលភាវូបនីយកម្ម ដែលជាជម្រើសដ៏ក្លាហាន ប៉ុន្តែមានផលប្រយោជន៍ ដោយចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ហើយបើកទូលាយទទួលវិនិយោគទុនបរទេស ជាពិសេសវិនិយោគទុនអាស៊ី និងទទួលលំហូរភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលមានចំនួន កាន់តែច្រើនឡើងៗ។

បច្ចុប្បន្ន កម្ពុជាកំពុងរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សជាមួយកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរឹងមាំ ដែលជួយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្របាន គួរអោយកត់សម្គាល់។ ជាក់ស្តែង ថ្មីៗនេះកម្ពុជាបានចាកចេញពីប្រភេទប្រទេសដែលមានចំណូលទាបទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប។

ចំពោះទស្សនៈប្រទេសបារាំង ប្រទេសកម្ពុជាគឺជាដៃគូមួយ ដែលប្រវត្តិសាស្ត្រពីអតីតកាលនិងបច្ចុប្បន្នកាល បានសាបព្រោះទំនាក់ទំនងពិសេសមួយ។ ប្រទេសកម្ពុជាក៏បង្កើតបាននូវអត្តសញ្ញាណផ្ទាល់ខ្លួនមួយ ដោយឡែកខុសពីគេដែរ៖ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាគឺជាអ្នកស្នងមរតកដូនតាសម័យអង្គរដ៏ល្បីខ្ទរខ្ទារ និងជាប្រទេសមួយ ដែលប្រជាពលរដ្ឋ ៧០%មានអាយុក្រោម៣០ឆ្នាំ និងកំពុងបែរ ឆ្ពោះយ៉ាងស្វាហាប់ទៅរកអនាគត។ តាមរយៈអាស៊ាន កម្ពុជាបានធ្វើសមាហរណកម្មទៅក្នុងតំបន់ ក៏ប៉ុន្តែកម្ពុជាមិនបានភ្លេចទេថាខ្លួនក៏ជាសមាជិកស្ថាបនិកនៃអង្គការនៃប្រទេស និយាយភាសាបារាំងផងដែរ។ កម្ពុជាបន្តទទួលបានជំនួយសន្ទឹកសន្ធាប់ពីម្ចាស់ជំនួយ រួមមានប្រទេសបារាំងផងដែរ ដើម្បីកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងពង្រឹងធនធានមនុស្ស ប៉ុន្តែទន្ទឹមនឹងនោះ កងទ័ពរក្សាសន្តិភាពកម្ពុជាកំពុងរួមចំណែកយ៉ាងសកម្ម ក្នុងប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។

ដូច្នេះកម្ពុជាគឺជា «ប្រទេសមួយមិនដូចប្រទេសឯទៀតទាំងស្រុងនោះទេ» ហើយបារាំងមានបំណងបន្តជួយជ្រោមជ្រែងកម្ពុជាក្នុងការពង្រឹងស្ថាប័ននានា ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍវិស័យសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាទាំងអស់ និងការថែរក្សាសម្បត្តិបេតិកភណ្ឌធម្មជាតិ និងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏អស្ចារ្យរបស់ប្រទេសនេះសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរជំនាន់ក្រោយៗទៀត៕

FRANCE

BY H.E. Jean-Claude POIMBOEUF, FRENCH AMBASSADOR TO CAMBODIA

"Between Cambodia and France, regardless of the diversity of origins and latitudes, how many affinities there are indeed (...). A history laden with glory and sorrow, an exemplary culture and art and a fertile land with vulnerable frontiers surrounded by foreign ambitions and over which peril continuously hangs." These were the words of General de Gaulle in his famous Phnom Penh speech of 1 September 1966, before he reminded his audience of "the esteem and affection" that the two peoples bore for one another - those two nations that "for a time joined their destinies".

Twenty-five years ago, Cambodia was a regional hotbed of tension, and, at the time, France undertook to help Cambodia to restore peace with the Paris Peace Agreements passed in October 1991. Since then, the Kingdom of Cambodia has regained its position on the international scene by joining ASEAN in 1999. Cambodia also made the choice – brave but rewarding – to embrace globalization by joining the WTO, by opening up to foreign investments - mainly from Asian counterparts - and by welcoming ever increasing flows of tourists.

Nowadays, Cambodia is a rapidly-changing country with strong growth that has been facilitating significant poverty reduction. Indeed, it has recently left the category of Least Developed Country to join that of Lower-Middle-Income.

In the French perception, Cambodia is a partner with whom history, ancient and modern, has woven a peculiar relationship. It has likewise developed a unique identity: the Kingdom has inherited the greatness of Angkor times, while being a country in which 70 percent of the population is under 30 years of age. It is thus a country that looks with determination towards the future. Thanks to ASEAN, Cambodia has integrated into its regional environment. However, it has not forgotten that it was part of the founding members of the Francophonie. Cambodia continues to receive significant support from donors, France among them, with a view to developing its infrastructure and reinforcing its human capital. But Cambodia's peacekeepers are actively contributing to United Nations Peacekeeping Operations.

Therefore, Cambodia is a country "not quite like others", and France wishes to continue to offer its support so that Cambodia can consolidate its institutions, develop its economy for the benefit of all, and preserve its exceptional natural and historical heritage for future generations.

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

LA FRANCE

TEXTE ORIGINAL PAR S.E. **Jean-Claude POIMBOEUF**
AMBASSADEUR DE FRANCE AU CAMBODGE

« Entre le Cambodge et la France, quelle que soit la diversité des origines et des latitudes, que d'affinités (...) ! De part et d'autre, une histoire chargée de gloires et de douleurs, une culture et un art exemplaires, une terre féconde, aux frontières vulnérables, entourée d'ambitions étrangères et au dessus de laquelle le péril est sans cesse suspendu. » Ainsi s'exprimait le général de Gaulle dans son fameux discours de Phnom Penh du 1er septembre 1966, avant de rappeler « l'estime et l'affection » que se portent les deux peuples qui ont « pour un temps associé leurs destinées ».

Il y a 25 ans, le Cambodge constituait un foyer de tension régionale et la France s'est alors employée à l'aider à retrouver la paix avec les Accords de Paris d'octobre 1991. Depuis, le Royaume a retrouvé sa place sur la scène régionale en rejoignant l'ANASE en 1999. Il a aussi fait le choix courageux mais payant de la mondialisation en entrant à l'OMC, en s'ouvrant aux investissements étrangers, principalement asiatiques, et en accueillant des flux touristiques croissants.

Aujourd'hui, le Cambodge est un pays en rapide mutation, bénéficiant d'une croissance vigoureuse qui lui permet d'afficher une réduction significative de la pauvreté. En effet, le Cambodge a récemment quitté la catégorie des PMA pour intégrer celle des pays à revenu intermédiaire de la tranche inférieure .

Vu de France, le Cambodge est un partenaire avec lequel l'histoire ancienne et récente a tissé une relation singulière et qui a développé une identité lui conférant une place originale : le Royaume est à la fois l'héritier de la grandeur angkorienne et un pays dont 70 % de la population a moins de 30 ans et qui se tourne donc résolument vers l'avenir ; grâce à l'ANASE, le Cambodge s'est intégré dans son environnement régional mais n'a pas oublié qu'il faisait partie des membres fondateurs de la Francophonie ; il continue à bénéficier d'une aide importante des bailleurs, dont la France, pour ses infrastructures et le renforcement de son capital humain mais ses casques bleus contribuent activement aux opérations de maintien de la paix des Nations Unies.

Le Cambodge est donc « un pays pas tout à fait comme les autres » et la France souhaite continuer à l'accompagner pour l'aider à consolider ses institutions, à développer son économie au bénéfice de tous et à préserver pour les générations futures son exceptionnel patrimoine naturel et historique.

ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា

ស៊ុយអែត

ដោយលោកជំទាវ ម៉ៃ ម៉ារៀសាហ្គ្រិន ឯកអគ្គរាជទូតស៊ុយអែត ប្រចាំនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រទេសស៊ុយអែត មានទំនាក់ទំនងការទូតជាមួយនឹងប្រទេសកម្ពុជាចាប់តាំងពីដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៦០ មកម្ល៉េះ ដោយមានឯកអគ្គរាជទូតរបស់ខ្លួនប្រចាំការ នៅទីក្រុងប៉េកាំង ឬនៅទីក្រុងបាងកក។ នៅឆ្នាំ១៩៩៦ ទីភ្នាក់ងារសម្រាប់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍអន្តរជាតិនៃប្រទេសស៊ុយអែត (Sida) បានបើកការិយាល័យរបស់ខ្លួននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការិយាល័យនេះបានក្លាយទៅជាស្ថានទូតស៊ុយអែតនៅក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ ដោយមានវត្តមានឯកអគ្គរាជទូតប្រចាំនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ការងារចំបងរបស់ស្ថានទូតស៊ុយអែត ផ្តោតទៅលើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះស្ថានទូតស៊ុយអែតបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៅលើការលើកស្ទួយទំនាក់ទំនងដ៏ទូលំទូលាយរវាងប្រទេសទាំងពីរ រួមមាន វិស័យពាណិជ្ជកម្ម និងវិនិយោគ។

ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសស៊ុយអែត និងប្រទេសកម្ពុជាបានរីកចំរើនគួរឲ្យកត់សម្គាល់ក្នុងរយៈពេល ២០ឆ្នាំកន្លងមក។ អ្នកទេសចរជនជាតិស៊ុយអែត កាន់តែស្វែងយល់ពីប្រទេសកម្ពុជា លើសពីអ្វីដែលគេបានដឹងអំពីប្រាង្គប្រាសាទអង្គរ និងស្លាកស្នាមថ្មីៗនៃសង្គ្រាម និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា។ ស្ថានភាពនេះបានបង្កឲ្យមានការយល់ឃើញកាន់តែប្រសើរ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយអំពីប្រទេសកម្ពុជាក្នុងចំណោមជនជាតិស៊ុយអែត ហើយក៏ជាការឲ្យតម្លៃចំពោះវប្បធម៌ និងសង្គមកម្ពុជាផងដែរ។ ការយល់ឃើញទាំងនេះ ជួយឲ្យជនជាតិស៊ុយអែតយល់ពីទស្សនវិស័យ និងទីតាំងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងបរិបទភូមិសាស្រ្ត ប្រវត្តិសាស្រ្ត និងវប្បធម៌នៃប្រទេសជិតខាងរបស់ខ្លួន។

នៅក្នុងទេវកថាក្រិចសម័យបុរាណ Atlas គឺជាព្រះ Titan ដែលទ្រទ្រង់ឋានសួគ៌។ ក្រោយមក ព្រះនាមរបស់ព្រះអង្គបានក្លាយជាពាក្យដែលមានន័យថាកម្រងផែនទី។ ផែនទីមានមុខងារបង្ហាញព័ត៌មានអំពីទីតាំង ទំហំ និងផ្ទៃដី ដែលប្រទាក់ក្រឡាគ្នា។ ផែនទីទំនើបដែលមានកំណត់ព្រំដែនរវាងរដ្ឋ និងរដ្ឋត្រូវបានគេអះអាងថា ជាព័ត៌មានសម្រាប់ស្វែងយល់ពីរដ្ឋទំនើប ដូចដែលយើងបានដឹងនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ទោះបីនៅពេលនេះ Atlas អាចមិនទ្រទ្រង់ឋានសួគ៌ក៏ដោយ ក៏ Atlas ជួយពង្រីក និងបង្កើនការយល់ដឹងអំពីពិភពលោក នៅជុំវិញខ្លួនរបស់យើង។ សៀវភៅផែនទីភូមិសាស្រ្តនយោបាយ (Geopolitical Atlas) ដែលចងក្រងដោយវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា (វ.ស.ក) គឺជាការរួមចំណែកដ៏ថ្លៃថ្លាក្នុងការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីប្រទេសកម្ពុជា។ សៀវភៅផែនទីនេះត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយជាពិសេសមិនមែនតែសម្រាប់សមាជិកសភាកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាក៏អាចផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសផ្សេងទៀតរួមទាំងប្រទេសស៊ុយអែតផងដែរ។ នៅពេលដែលយើងយល់ដឹងពីគ្នាទៅវិញទៅមកកាន់តែប្រសើរឡើង ពេលនោះយើងកាន់តែមានការយោគយល់គ្នា ហើយនឹងអាចពង្រីកកិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើវិស័យផ្សេងៗជាច្រើន។ ប្រទេសកម្ពុជាមានសក្តានុពលដ៏ធំ ដែលភាគច្រើនពឹងផ្អែកលើយុវជនជំនាន់ថ្មី ដែលតែងតែសម្លឹងទៅអនាគត កាន់តែប្រសើរជានិច្ច។ ខ្ញុំជឿជាក់ថា ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសយើងទាំងពីរនឹងបន្តរីកចម្រើន ហើយកាន់តែរឹងមាំថែមទៀតជាបន្តបន្ទាប់នៅក្នុងរយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំខាងមុខ។

IMPRESSIONS OF CAMBODIA

SWEDEN

ORIGINAL TEXT BY H.E. Ms. Maria SARGREN, SWEDISH AMBASSADOR TO CAMBODIA

Sweden has had diplomatic relations with Cambodia since the early 1960s, with the Ambassador residing in either Beijing or Bangkok. In 1996 the Swedish International Development Cooperation Agency (Sida) opened an Office in Cambodia. The Office was upgraded to an Embassy in August 2010 with a resident Ambassador. The main focus of the Embassy's work has been on development cooperation. In recent years, however, increased attention has been given to promoting broader relations between our countries, particularly in terms of trade and investment.

Contacts between Sweden and Cambodia have increased considerably during the past 20 years. Swedish tourists are increasingly discovering a Cambodia beyond the ruins of Angkor and the more recent traces of war and genocide. This has generated a better and more diversified understanding of Cambodia among Swedes and an appreciation of its culture and society. It has helped to conceptualize Cambodia on the mental maps of Swedes and placed the country within the geographical, historical and cultural context of its neighbors.

In ancient Greek mythology, Atlas was the titan god that bore the heavens. Much later his name came to depict collections of maps. Maps function to illustrate complex spatial matters. The modern map with state borders has been argued to construct the modern nation as we understand it today. While a modern day Atlas may not bear the heavens, it delimits and heightens our understanding of the world around us. The Geopolitical Atlas of Cambodia in Asia and in the World compiled by the Parliamentary Institute of Cambodia is a welcome contribution to the understanding of Cambodia. Primarily produced for Members of the Cambodian Parliament, it has the potential to raise interest in other countries as well – not least Sweden. The more we know about each other, the better we can understand each other and thereby expand the areas for common ventures of different kinds. Cambodia has huge potential, a lot of it vested in the young generation who are ever more forward looking. I am convinced that the relations between our countries will continue to grow even stronger over the years to come.

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

SUÈDE

PAR S.E. Ms. Maria SARGREN, AMBASSADEUR DE SUÈDE AU CAMBODGE

La Suède entretient des relations diplomatiques avec le Cambodge depuis le début des années 60, l'ambassadeur résidant à Pékin ou à Bangkok. En 1996, l'Agence suédoise de coopération internationale au développement (Sida) a ouvert un Bureau au Cambodge. Le Bureau est devenu une ambassade en août 2010, avec un ambassadeur résident. Le travail de l'ambassade a principalement consisté à animer la coopération entre les deux pays en faveur du développement. Toutefois, les relations entre nos deux pays ont pris depuis quelques années une dimension plus large encore, notamment au regard du commerce et de l'investissement.

Les relations entre la Suède et le Cambodge se sont considérablement développées ces vingt dernières années. Les touristes suédois sont de plus en plus nombreux à venir découvrir le Cambodge au-delà des ruines d'Angkor et des stigmates plus récents de la guerre et du génocide. Les Suédois n'ont pas manqué d'en tirer une meilleure et plus vaste compréhension du Cambodge, ainsi que d'en apprécier davantage la culture et la société. Ils ont également pu conceptualiser le Cambodge sur les cartes mentales des Suèdois et placer le pays dans le contexte géographique, historique et culturel de ses voisins.

Dans la mythologie grecque antique, le Géant Atlas était un titan condamné à soutenir la voûte céleste. Plus tard, il a été fait usage de son nom pour désigner des collections de cartes. Les cartes visent à illustrer des questions complexes à une échelle spatiale. La carte moderne avec les frontières étatiques a également assis la construction de la nation moderne telle que nous la comprenons aujourd'hui. Un Atlas de nos jours ne porte plus les voûtes célestes mais il délimite et renforce notre compréhension du monde qui nous entoure. L'Atlas géopolitique du Cambodge en Asie et dans le monde compilé par l'Institut parlementaire du Cambodge est une contribution importante à la compréhension du pays. En premier lieu à l'adresse des membres du Parlement cambodgien, l'ouvrage peut intéresser dans d'autres pays aussi – et non des moindres, comme la Suède. Plus nous en savons les uns sur les autres, mieux nous pouvons nous comprendre et élargir les domaines d'intérêt commun de toutes natures. Le Cambodge est doté d'un potentiel considérable, l'essentiel reposant entre les mains de la jeune génération, davantage tournée vers l'avenir. Je suis convaincue que les relations entre nos pays continueront de se renforcer au cours des prochaines années.

ស្វីស

ឯកឧត្តម អ៊ីវ៉ូ ស៊ីប៊ែរ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតនៃសហព័ន្ធស្វីស

ប្រទេសស្វីសទទួលស្គាល់ប្រទេសកម្ពុជាជារដ្ឋឯករាជ្យក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៧ ហើយក្នុងឆ្នាំ ២០១៣ ប្រទេសទាំងពីរបានអបអរសាទរខួប ៥០ ឆ្នាំ នៃទំនាក់ទំនងការទូតរបស់ខ្លួន។ ជំនួយមនុស្សធម៌របស់ប្រទេសស្វីស បានចាប់ផ្តើមក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៨ ហើយក្រោយមក ប្រទេសស្វីសបានចូលរួមក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍដោយផ្ទាល់ និងតាមរយៈអង្គការផ្តល់ជំនួយអន្តរជាតិជាច្រើន។ ជាយូរមកហើយ ការយល់ឃើញរបស់ស្វីសអំពីកម្ពុជា ផ្តោតជាសំខាន់ជុំវិញសង្គ្រាម និងរបបប្រល័យពូជសាសន៍ ដែលកើតមានកន្លងទៅថ្មីៗនេះ។ ប៉ុន្តែមិនយូរប៉ុន្មាន ការយល់ឃើញនេះ ត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរមកជាជំហរគាំទ្រស្មារតីសាមគ្គីភាពតាមរយៈការគាំទ្ររបស់ប្រទេសស្វីសដល់មន្ទីរពេទ្យគន្ធបុប្ផា ដែលបង្កើតឡើងដោយគ្រូពេទ្យឯកទេសកុមារ សញ្ជាតិស្វីស លោកវេជ្ជបណ្ឌិត បេអាត រីឆន័រ។ ថវិកាសម្រាប់មន្ទីរពេទ្យគន្ធបុប្ផា ត្រូវបានរៃអង្គាសតាមរយៈការផ្តល់ជំនួយសប្បុរសធម៌របស់ប្រជាជនស្វីស ចំណែកថវិកាពីរដ្ឋាភិបាលស្វីសមានប្រមាណជា ១០ ភាគរយ នៃថវិកាចំណាយសម្រាប់ដំណើរការមន្ទីរពេទ្យ។

ក្នុងឆ្នាំ ២០១៣ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនេះកាន់តែមានលក្ខណៈស៊ីជម្រៅបន្ថែមទៀត តាមរយៈការបង្កើតទីភ្នាក់ងារស្វីសសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ និងសហប្រតិបត្តិការ (ដែលហៅកាត់ថា SDC) និងការចាប់ផ្តើមដំណើរការ និងការអនុវត្តកម្មវិធីរបស់ប្រទេសស្វីស ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ជាផ្នែកមួយនៃយុទ្ធសាស្ត្រសហប្រតិបត្តិការតំបន់ទន្លេមេគង្គ SDC បានរៀបចំកម្មវិធីប្រចាំប្រទេស ដោយសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងតំណាងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និងសង្គមស៊ីវិល។ ជាការឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងការអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ប្រទេសស្វីសផ្តល់ការគាំទ្រដោយផ្តោតជា សំខាន់លើការលើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចល្អ និងការទទួលបានសេវាសាធារណៈប្រកបដោយគុណភាព ការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ ដែលធ្វើការងារក្នុងវិស័យកសិកម្មព្រៃឈើ និងនេសាទ និងតម្រូវការបន្ទាន់សំរាប់យុវជន និងយុវតី ដែលមានជំនាញ។ កម្មវិធីនេះគ្របដណ្តប់លើវិស័យចំនួនបី៖ (១)កសិកម្ម និងសន្តិសុខស្បៀង (២)ការអភិវឌ្ឍជំនាញការងារនិងមុខរបរ និង(៣)អភិបាលកិច្ចមូលដ្ឋាន និងការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។ ប្រទេសស្វីសមានមោទនភាពដែលបានក្លាយជាដៃគូរបស់វិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា។

ស្ថាប័នសភា គឺជាឆ្អឹងខ្នងរបស់ប្រទេស។ ការបំពេញតួនាទីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពរបស់ស្ថាប័នសភា មានសារៈសំខាន់សម្រាប់ជោគជ័យនៃការវិវត្ត ទៅរកលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យពិតប្រាកដ។ ស្ថាប័នសភា ដែលជាតំណាងពិតប្រាកដនៃគ្រប់សមាសភាគទាំងអស់ក្នុងសង្គម ដែលបង្កើតបាននូវវេទិកាថ្នាក់ជាតិ ដើម្បីឲ្យមានការផ្តោះប្តូរទស្សនៈគ្នាដោយសេរី និងដោយចំហ គឺជាសញ្ញាដ៏សំខាន់ បង្ហាញថាដំណើរការលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យកំពុងដំណើរការទៅមុខ។ ក្នុងស្មារតីនៃភាពជាដៃគូ ការជឿទុកចិត្តគ្នា គណនេយ្យភាព និងការគោរពគ្នាទៅវិញទៅមក យើងទាំងអស់គ្នាពិតជាអាចធ្វើឲ្យមានភាពផ្លាស់ប្តូរ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាគ្រប់រូប។ ខ្ញុំសូមធានាអះអាងថា ប្រទេសស្វីសនៅតែបន្តផ្តល់ការគាំទ្រដល់ការងារអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសរបស់យើងទាំងពីរនឹងកាន់តែមានភាពរឹងមាំថែមទៀតនាពេលអនាគត។

IMPRESSIONS OF CAMBODIA

SWITZERLAND

ORIGINAL TEXT BY H.E. Ivo SIEBER, AMBASSADOR OF SWITZERLAND TO CAMBODIA

Switzerland recognized Cambodia in 1957, and in 2013 the two countries celebrated 50 years of diplomatic relations. Swiss humanitarian aid to Cambodia began in 1978, and Switzerland subsequently became involved in development cooperation directly and through international aid organizations. For a long time, the Swiss perception of Cambodia revolved around the war and genocide of its recent past. But that perception soon changed to support a stance of solidarity and support realized through, for instance, Switzerland's role in the Kantha Bopha hospitals, established by Swiss paediatrician Dr. Beat Richner. Funding for the Kantha Bopha hospitals is raised largely through private donations from Switzerland, with the Swiss Government financing around 10 percent of the running costs.

In 2013, this cooperation was deepened with the establishment of the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) and the launch of the Swiss country presence and program. As part of the overall Swiss Mekong Strategy, SDC elaborated the country program in close cooperation with representatives of the Royal Government of Cambodia, development partners and civil society. Responding to Cambodia's key development challenges, Switzerland's support focuses on promoting good governance and access to quality public services, improving livelihoods for poor people working in agriculture, forestry and fisheries, and the urgent need for skilled young women and men. The program covers three domains: Agriculture and Food Security; Skills Development and Employment; and Local Governance and Citizen Participation.

Switzerland is proud to be in partnership with the Parliamentary Institute of Cambodia. The Parliament is the backbone of a country, and an effective Parliament is vital to the success of any transition to a true democracy. A Parliament that is truly representative of all components of society and that offers a national platform for a free and open exchange of views is in itself an important sign that democratization is underway. In the spirit of partnership, trust, accountability and mutual respect, together we can make a difference for all Cambodians. I assure you that Switzerland will continue to support development efforts in Cambodia and that relations between our countries will grow ever stronger in future.

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

SUISSE

PAR S.E. Ivo SIEBER, AMBASSADEUR DE LA SUISSE AU CAMBODGE

La Suisse a reconnu le Cambodge en 1957 et en 2013 les deux pays ont célébré le cinquantenaire de leurs relations diplomatiques. L'aide humanitaire suisse au Cambodge a commencé en 1978, et la Suisse est par conséquent devenue impliquée dans la coopération au développement directement et par le biais d'organisations d'aide internationale. Pendant longtemps, la perception suisse du Cambodge a tourné autour de la guerre et du génocide de son passé récent. Mais cette perception s'est rapidement muée en solidarité, notamment par le rôle de la Suisse dans les hôpitaux de Kantha Bopha, établis par le pédiatre suisse Dr. Beat Richner. Les fonds des hôpitaux de Kantha Bopha proviennent en grande partie de donations privées de Suisse, le gouvernement suisse finançant environ 10 % des coûts de fonctionnement.

En 2013, cette coopération fut renforcée par la création de l'Agence suisse pour le développement à la coopération (SDC) et le lancement du programme de présence de la Suisse au Cambodge. S'inscrivant dans la stratégie suisse globale de coopération pour la région du Mékong, SDC a élaboré le programme de pays en étroite collaboration avec les représentants du Gouvernement Royal du Cambodge, les partenaires du développement et la société civile. Pour répondre aux défis clés du Cambodge en matière de développement, la Suisse axe son soutien sur la promotion des pratiques de bonne gouvernance et de l'accès à des services publics de qualité, sur l'amélioration des moyens d'existence des personnes pauvres travaillant dans l'agriculture, la sylviculture et la pêche, ainsi que sur la nécessité urgente d'avoir des jeunes femmes et hommes qualifiés. Le programme couvre trois domaines : Agriculture et Sécurité alimentaire ; Développement des compétences et Emploi ; Gouvernance locale et Participation des citoyens.

La Suisse se félicite de son partenariat avec l'Institut parlementaire du Cambodge.

Le Parlement est le pilier d'un pays, et un Parlement efficace est essentiel afin d'assurer avec succès toute transition vers une démocratie véritable. Un Parlement véritablement représentatif de toutes les composantes de la société, et offrant une plateforme nationale pour un échange de vues libre et ouvert, est en soi un signe important que la démocratisation est en route. Dans un esprit de partenariat, de confiance, de responsabilité et de respect mutuel, ensemble nous pouvons faire avancer les choses pour tous les Cambodgiens. Soyez assurés que la Suisse continuera de soutenir les efforts déployés en matière de développement au Cambodge, et que les relations entre nos pays se renforceront encore davantage à l'avenir.

កម្មសិក្សាការីកម្ពុជា និងមន្ត្រីសភាក្នុងតំបន់ ដែលបានចូលរួមក្នុងកម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍

ចា (មកពីប្រទេសថៃ)៖ អាស៊ាន នឹងជំរុញជាពិសេសដល់ពាណិជ្ជកម្ម។ ប្រសិនបើប្រទេសអាស៊ានរួមគ្នា ពួកគេនឹងអាចប្រកួតប្រជែងជាមួយប្រទេសចិន និងអឺរ៉ុប។ ប្រសិនបើពួកគេ អាចអភិវឌ្ឍពាណិជ្ជកម្ម ពួកគេក៏អាចអភិវឌ្ឍប្រទេសរបស់ខ្លួនផងដែរ។

ស៊ូស៊ូ (មកពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា)៖ អាស៊ាន នឹងផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យប្រទេសជាសមាជិករួបរួមគ្នា ដើម្បីបង្កើតឲ្យមានតុល្យភាព រវាងមហាអំណាច។ វានឹងជួយឲ្យពួកគេរក្សាបាននូវអព្យាក្រឹតភាព និងឯករាជ្យភាព។

ដារា (កម្ពុជា)៖ ខ្ញុំគិតថា បើយើងនិយាយពីអាស៊ាន គឺយើងនិយាយអំពីគម្លាត និងផលចំណេញ។ ឧទាហរណ៍៖ បណ្តាប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ាន មានគម្លាតពីគ្នាជាច្រើន ដូចជាកង្វះជំនាញផ្សេងៗដែលត្រូវបំពេញនៅកន្លែងធ្វើការ។ ក៏ប៉ុន្តែ គេអាចកាត់បន្ថយគម្លាតទាំងនេះបាន តាមរយៈការបែងចែកធនធាន និងផលប្រយោជន៍នានា ដែលប្រទេសជាសមាជិក អាចរំលែកឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។

អាំ (មកពីប្រទេសឡាវ)៖ អាស៊ាន គឺដូចគ្នាទៅនឹងគ្រួសារដ៏ធំមួយ ដែលជួយដល់ការធ្វើសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច និងពាណិជ្ជកម្ម។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ផ្តល់ផលចំណេញដល់យើងទាំងអស់គ្នា។

ម៉ូម៉ូ (មកពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា)៖ អាស៊ាន នឹងកាត់បន្ថយរបាំងពន្ធរវាងប្រទេសសមាជិក។ វានឹងបង្កើនទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្ម និងជួយឲ្យប្រទេសនានា ធ្វើការដោះដូរពាណិជ្ជកម្មដោយសេរី ឆ្លងកាត់ព្រំដែន។

វីរ៉ី (កម្ពុជា)៖ អាស៊ាន នឹងពង្រឹងពិពិធភាពក្នុងចំណោមប្រទេសសមាជិក ដែលនឹងនាំឲ្យមានការដោះដូរពាណិជ្ជកម្ម វប្បធម៌ និងអ្វីផ្សេងទៀត ដោយសារតែមនុស្សធ្វើដំណើរដោយសេរីឆ្លងកាត់ព្រំដែន។

ចំណាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា

កម្មសិក្សាការីកម្ពុជា និងមន្ត្រីសតាក្នុងតំបន់ ដែលបានចូលរួមក្នុងកម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍

ចា (មកពីប្រទេសថៃ)៖ សៀមរាប អង្គរវត្ត និងអ្វីដែលបានបន្សល់ទុកពីរបបខ្មែរក្រហម គឺជាចំណុចទាក់ទាញគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍បំផុតសម្រាប់ភ្ញៀវទេសចរ និងជាសក្តានុពលដ៏ធំសម្រាប់កំណើនទេសចរណ៍នៅកម្ពុជា។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រទេសកម្ពុជា មានបញ្ហាចរាចរណ៍...

ស៊ូស៊ូ (មកពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា)៖ សក្តានុពលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍនៅកម្ពុជា និងសមាជិកភាពរបស់កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ាន ជួយឲ្យមានការកើនឡើងនូវវិនិយោគដោយផ្ទាល់ពីបរទេសនៅកម្ពុជា។ ទោះបីយ៉ាងណា នៅពេលដែលបន្តការបើកចំហកាន់តែទូលំទូលាយនោះ ហានិភ័យនៃការបាត់បង់អត្តសញ្ញាណវប្បធម៌របស់ប្រទេស អាចនឹងកើនឡើងផងដែរ។

ដារា (កម្ពុជា)៖ ប្រទេសកម្ពុជា បានបង្ហាញពីការអភិវឌ្ឍយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងរក្សាបានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិដ៏រឹងមាំ។ ប្រទេសកម្ពុជា បានប្រកាន់គោលការណ៍ថា កាន់តែបើកចំហ នឹងទទួលបានផលប្រយោជន៍កាន់តែច្រើន។

អាំ (មកពីប្រទេសឡាវ)៖ ខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា ដោយសារប្រទេសនេះ ផ្តោតលើ ការអប់រំ និងផ្តល់ឱកាសឲ្យប្រជាពលរដ្ឋរបស់ខ្លួន។ ខ្ញុំបានកត់សម្គាល់ថា ចំណុចទាំងនេះ ជាលក្ខណៈទូទៅនៅក្នុងប្រទេស។

ម៉ូម៉ូ (មកពីប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា)៖ ខ្ញុំសង្ឃឹមថាប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេសក្រុងភ្នំពេញ អាចស្វែងរកដំណោះស្រាយចំពោះការស្ទះចរាចរណ៍។ ការរៀបចំផែនការក្រុងឲ្យបានល្អប្រសើរ នឹងធ្វើឲ្យមាន ភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងចំពោះវឌ្ឍនភាពក្នុងប្រទេស។

វីរ៉ី (កម្ពុជា)៖ ខ្ញុំយល់ថាកម្ពុជា ជា “ប្រទេសនៃស្នាមញញឹម”។ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា មានចិត្តទូលាយ ស្វាគមន៍យ៉ាងកក់ក្តៅចំពោះភ្ញៀវទេសចរបរទេស ច្រើនជាងប្រជាពលរដ្ឋនៃប្រទេសនានាផ្សេងទៀត។

IMPRESSIONS OF ASEAN

PIC CAMBODIAN INTERNS AND REGIONAL FELLOWS

ORIGINAL TEXT

Jah (from Thailand): ASEAN will particularly boost trade – if the ASEAN countries come together, they will be able to compete with China and Europe. If they can develop trade, they can, in turn, develop their countries.

SuSu (from Myanmar): ASEAN will allow its member countries to integrate to form a balance between the superpowers: this will enable them to stay neutral and independent.

Dara (from Cambodia): I think of ASEAN in terms of gaps and benefits. For instance, member countries have gaps that need filling – such as a lack of skills needed by the workplace. But these gaps can be bridged by pooling resources, bringing benefits that member countries can share.

Am (from Lao PDR): ASEAN is like a big family that allows for the integration of economies and trade. Cooperation enables all to benefit.

Moh Moh (from Myanmar): ASEAN will decrease tariff barriers between member countries. This will increase commercial links and enable countries to trade freely across borders.

Viry (from Cambodia): ASEAN will promote diversity among its member countries: there will be a greater exchange of trade, culture, and so on, as people move freely across borders.

IMPRESSIONS SUR L'ANASE

LES AUDITEURS CAMBODGIENS RÉGIONAUX DU PIC

Jah (Thaïlande) : L'ANASE va particulièrement dynamiser le commerce – si les pays de l'ANASE se réunissent, ils seront en mesure d'entrer en compétition avec la Chine et l'Europe. S'ils peuvent développer le commerce, ils peuvent, dès lors, développer leurs pays.

SuSu (Myanmar) : L'ANASE permettra aux pays qui l'intègreront de former un équilibre entre les super puissances : cela leur permettra de rester neutres et indépendants.

Dara (Cambodge) : Je pense à l'ANASE en termes de disparités et de bénéfices. Ainsi, les pays membres ont certaines lacunes qu'ils doivent pallier – par exemple, la pénurie de compétences requises par le lieu de travail. Cependant, ces lacunes peuvent être comblées en mettant en commun les ressources, ce qui apporte des bénéfices que les pays membres peuvent partager.

Am (Laos) : L'ANASE est comme une grande famille qui permet l'intégration des économies et du commerce. La coopération apporte à tous des bénéfices.

Moh Moh (Myanmar) : L'ANASE réduira les barrières tarifaires entre les pays membres. Cela accroîtra les liens commerciaux et permettra aux pays de commercer librement à travers les frontières.

Viry (Cambodge) : L'ANASE promouvra la diversité entre ses pays membres : s'ensuivra un échange accru en termes de commerce, de culture, etc., du fait de la libre circulation des personnes.

PIC CAMBODIAN INTERNS AND REGIONAL FELLOWS

ORIGINAL TEXT

Jah (from Thailand): Siem Reap, Angkor Wat and the legacy of the Khmer Rouge are a fascinating draw for visitors and give Cambodia great potential for growth in tourism: but the country has a traffic problem...

SuSu (from Myanmar): The potential for development in Cambodia, as well as its membership of ASEAN, means that Foreign Direct Investment in the country will increase. However, as the country continues to open up, the risk that it will lose its cultural identity might also be heightened.

Dara (from Cambodia): Cambodia has shown rapid development and has nurtured strong international relations: it has embraced the principle that more openness will lead to greater benefits.

Am (from Lao PDR): Cambodia has impressed me through its focus on education and through the opportunities it promotes for its citizens. I have noticed these as general characteristics within the country.

Moh Moh (from Myanmar): I hope that Cambodia - especially Phnom Penh - is able to find a solution to its regular traffic jams: better urban planning would make a big difference to the country's progress.

Viry (from Cambodia): I think Cambodia could be called the `Smiling Country'. Cambodians are by nature warm and welcoming to people and are far more open to foreign visitors than the citizens of many other countries.

IMPRESSIONS SUR LE CAMBODGE

LES AUDITEURS CAMBODGIENS RÉGIONAUX DU PIC

Jah (Thaïlande) : Siem Reap, Angkor Wat et les stigmates laissés par les Khmers rouges sont d'un attrait fascinant pour les visiteurs et confèrent au Cambodge un potentiel considérable en termes de croissance touristique : mais le pays a des problèmes concernant la circulation...

SuSu (Myanmar) : Le potentiel de développement au Cambodge, ainsi que son adhésion à l'ANASE, supposent que les investissements étrangers directs dans le pays s'accroîtront. Néanmoins, tandis que le pays continue de s'ouvrir, le risque de le voir perdre son identité culturelle pourrait s'en trouver accru.

Dara (Cambodge) : Le Cambodge a enregistré un développement rapide et entretenu des relations internationales fortes : le pays a embrassé le principe selon lequel une plus grande ouverture mènerait à des bénéfices accrus.

Am (Laos) : Le Cambodge m'a impressionnée par l'accent qu'il place sur l'éducation, ainsi que par les opportunités qu'il promeut pour ses citoyens. J'ai remarqué ces caractéristiques de manière générale dans le pays.

Moh Moh (Myanmar) : Je souhaite que le Cambodge – en particulier Phnom Penh – puisse trouver une solution s'agissant de ses embouteillages récurrents : un meilleur aménagement urbain aurait une grande incidence sur la progression du pays.

Viry (Cambodge) : Je pense que l'on peut dénommer le Cambodge le « Pays du sourire ». Les Cambodgiens sont par nature chaleureux et accueillants, et sont bien plus ouverts aux visiteurs étrangers que les citoyens de beaucoup d'autres pays.

យុទ្ធសាស្ត្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការត្រីកោណ របស់[១] វ.ស.ក៖ ការចែករំលែកចំណេះដឹងដើម្បីផលប្រយោជន៍រួម

ដោយ ឯកឧត្តម **អ៊ុំ សារឹទ្ធ** និងលោក **គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ**

សាកលភាវូបនីយកម្ម បានក្លាយជាទំនោរយ៉ាងច្បាស់មួយនៅក្នុងពិភពលោក និងបានបង្ហាញអត្ថិភាពយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងប្រទេសសមាជិកអាស៊ានរួមទាំងកម្ពុជា ហើយដែលលក្ខណៈនេះមានអត្ថាធិប្បាយនៅក្នុងផ្នែកទីមួយស្តីពី “ការឯកភាព និង ពិពិធភាព” (ផ្នែកទី ១)។ លក្ខណៈនេះគឺជាកត្តារួមចំណែកជម្រុញឲ្យមានសកលភាវូបនីយកម្ម។ ជាក់ស្តែង បរាជ័យនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ថា ការគ្រប់គ្រងប្រទេសដោយផ្តាច់ការ ឯកោនិយម និងអភិបាលកិច្ចមិនល្អបណ្តាលឲ្យមានភាពរីករវផ្នែកនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។ ការវិវត្តដែលព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជាបានឆ្លងកាត់ (ដូចបានពិពណ៌នាក្នុងផ្នែកទី ១ និង ២) គឺជាលទ្ធផលនៃដំណោះស្រាយដើម្បីសន្តិភាពដោយជោគជ័យ រួមជាមួយនឹងគោលនយោបាយសមាហរណកម្មជាតិ តំបន់ និងអន្តរជាតិ ដែលបានអនុវត្តក្រោយថ្ងៃទី ២៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៣ ជាថ្ងៃដែលរដ្ឋធម្មនុញ្ញថ្មីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានអនុម័ត។ លទ្ធផលជាវិជ្ជមាននេះ សម្រេចបានតាមរយៈការអនុវត្តដោយបើកចំហរ និងប្រសិទ្ធភាពនូវគោលនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិ។ ទាំងនេះគឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃគោលនយោបាយឈ្នះៗប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ដែលកើតចេញពីភាពធន់ទៅនឹងវិបត្តិរបស់កម្ពុជា។

ប្រជាពលរដ្ឋទូទៅចង់ឲ្យមានការចែករំលែកធនធាន និងចំណេះដឹង ហើយអ្នកដឹកនាំភាគច្រើននៅក្នុងពិភពលោកហាក់ដូចជាបានដឹងច្បាស់ពីបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាជន។ ប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានជំនួយពីសហគមន៍អន្តរជាតិឡើងវិញចាប់តាំងពីដើមទស្សវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០។ ប្រទេសកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមធ្វើការឆ្លើយតប ដើម្បីជួយនិងចែករំលែកចំណេះដឹងជាមួយនឹងប្រទេសដទៃទៀត នៅពេលដែលខ្លួនមានឱកាស និងដោយយោងតាមលទ្ធភាពរបស់ខ្លួន។ ដំណើរការវិវត្តន៍នៃផ្នែកដោះមីន គឺជាឧទាហរណ៍ដ៏ល្អមួយ។ ចាប់តាំងពីទស្សវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៩០ មក អ្នកជំនាញផ្នែកដោះមីនកម្ពុជាទទួលបានការហ្វឹកហ្វឺនជាលើកដំបូងពីសំណាក់សហគមន៍អន្តរជាតិ។ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៦មក អ្នកជំនាញទាំងនេះបានចូលរួមនៅក្នុងប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ហើយបានចែករំលែកជំនាញរបស់ខ្លួនដើម្បីជួយប្រទេសដទៃទៀត។ កម្ពុជាក៏មានបទពិសោធន៍ដ៏មានប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត ដើម្បីចែករំលែកផងដែរ ដូចជាបទពិសោធន៍ទាក់ទងនឹងការបង្រួបបង្រួមជាតិ និងការកសាងសន្តិភាពដ៏លំបាកនៅក្នុងសង្គមមួយដែលទើបតែងើបចេញពីសង្គ្រាមអន្តរជាតិ និងសង្គ្រាមស៊ីវិល។ ទោះបីការបន្តដំណើរជាវិជ្ជមាននៃការបង្រួបបង្រួមជាតិនៅក្នុងប្រទេសមួយដែលទើបតែងើបពីសង្គ្រាមវាជាបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់អ្នកដឹកនាំប្រទេសក៏ដោយ ប៉ុន្តែកម្ពុជាក៏នៅតែអាចទទួលជោគជ័យបានប្រសិនបើអ្នកដឹកនាំនៅតែបន្តនូវវប្បធម៌នៃការបង្រួបបង្រួមជាតិ។ ការប្តេជ្ញាចិត្តផ្តោតលើផលប្រយោជន៍រួម វិធីសាស្ត្រប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ដែលយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ បានជួយឲ្យកម្ពុជាសម្រេចបានលទ្ធផលជាវិជ្ជមាននាពេលកន្លងមក។ ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយបង្រួបបង្រួមជាតិ នៅពេលដែលប្រទេសកម្ពុជាកំពុងបន្តដំណើរការអភិវឌ្ឍ នឹងបន្សល់ទុកនូវកេរតំណែល ដែលមិនត្រឹមតែផ្តល់ផលប្រយោជន៍ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋ និងអ្នកដឹកនាំកម្ពុជាប៉ុណ្ណោះទេ តែថែមទាំងជាបទពិសោធន៍ដែលប្រទេសដទៃទៀតអាចសិក្សាបានពីកម្ពុជា។

វិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា (វ.ស.ក) ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីចូលរួមចំណែកពង្រឹងសមត្ថភាពសភាកម្ពុជា និងចែករំលែកជំនាញបច្ចេកទេសជាមួយសភាដទៃទៀត។ វ.ស.ក អនុវត្តតាមយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនចំពោះគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ២០៣០ ដោយអនុវត្តសកម្មភាពជាក់ស្តែង ដើម្បី “លើកកម្ពស់ការគាំទ្រជាអន្តរជាតិសម្រាប់ការអនុវត្តនូវការកសាងសមត្ថភាពប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និងចំគោលដៅនៃប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ក៏ដូចជាដើម្បីគាំទ្រដល់ផែនការជាតិក្នុងការអនុវត្តគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដូចជាតាមរយៈកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងប្រទេសអភិវឌ្ឍ និងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៃបណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការត្រីកោណ[២]។”

ដោយមានការគាំទ្រពីសភាកម្ពុជា ព្រះរាជាណាចក្រស៊ុយអែត និងសហព័ន្ធស្វីស ព្រមទាំងដោយមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយអន្តរសភាអាស៊ាន (AIPA) និងដៃគូដទៃទៀត ចាប់ពីឆ្នាំ ២០១៦ វ.ស.ក បានចាប់ផ្តើមកម្មវិធីចែករំលែកចំណេះដឹង (KSP) តាមរយៈការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកិច្ចសហប្រតិបត្តិការត្រីកោណ ដោយទទួលមន្ត្រីមកពីសភានៃប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ានរួមមាន ឥណ្ឌូនេស៊ី ឡាវ ម៉ាឡេស៊ី មីយ៉ាន់ម៉ា ហ្វីលីពីន ថៃ និងប្រទេសផ្សេងទៀត ដើម្បីចូលរួមក្នុងកម្មវិធីនេះ។

កម្មវិធីចែករំលែកចំណេះដឹង (KSP) មានគោលដៅពង្រឹងជំនាញបច្ចេកទេសសភាលើប្រធានបទនានាដូចជាការស្រាវជ្រាវសម្រាប់សភា កិច្ចការទំនាក់ទំនងសម្រាប់សភា ការប្រាស្រ័យឆ្លើយឆ្លងជាមួយម្ចាស់ឆ្នោត ការវាយតម្លៃគោលនយោបាយសាធារណៈ និងអភិបាលកិច្ចសភា។ សកម្មភាពទាំងនេះ ដោយមានការសម្របសម្រួលពីលេខាធិការដ្ឋាន AIPA នឹងជួយពង្រឹងដល់តួនាទីតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់សភានៃបណ្តាប្រទេសដែលចូលរួម ដែលនេះជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍ ប្រកបដោយចីរភាព។

១ និយមន័យនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការត្រីកោណរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (TrC) គឺ “ភាពជាដៃគូរវាងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍចំនួនពីរឬច្រើជាងពីរ ដែលគាំទ្រដោយប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ឬអង្គការពហុភាគី ដើម្បីអនុវត្តកម្មវិធី ឬគម្រោងសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍ។”

២ https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300

THE PIC'S TRIANGULAR COOPERATION[1] STRATEGY: KNOWLEDGE SHARING FOR COMMON INTERESTS

ORIGINAL TEXT BY H.E. Sarith OUM and Dararith KIM-YEAT

Globalization has become an established world trend - one that is fully manifested in the ASEAN member countries, Cambodia included, and supported by their commitment to "unity and diversity" (Part 1). Indeed, the end of the Democratic Kampuchea regime attests to the fact that autarchy, isolationism and bad governance bring about chaos, politically, economically and socially. The transformation experienced by the Kingdom of Cambodia (outlined in Parts II and III) is the consequence of a successful peace settlement, accompanied by the national, regional and international integration policies implemented since 24 September 1993, the date the new Constitution of the Kingdom of Cambodia was adopted. This positive outcome was possible thanks to the effective implementation of the reconciliation policy which is the foundation of the inclusive win-win policy that has nurtured Cambodia's resilience

Populations yearn to share wealth and knowledge, and the majority of world leaders seem to have fully grasped this message. Cambodia has been receiving assistance again from the international community since the early 1990s, but as soon as she was able, she started to reciprocate, seeking opportunities to offer assistance and share knowledge with other countries. The evolution of the demining sector is a good example. From the 1990s, Cambodian demining specialists were initially trained by the international community, but since 2006, these same specialists have been taking part in United Nations Peacekeeping Operations, contributing their skills to help other countries. And Cambodia has other experiences that can be usefully shared, not least in the challenging task of developing a peace and reconciliation process in a society that is recovering from bitter international and civil war. However, continuing this positive reconciliation process in a post-conflict society is even more challenging for a country's leaders: but here, again, Cambodia could triumph if its leaders pursue a culture of reconciliation. A determination to focus on the common interest, in an approach that favors inclusion, and in which the needs of all Cambodians are taken into account, has served Cambodia well in the past. The continuation of this reconciliation policy as the country continues its development, would provide its leaders and people with a legacy that would not just be of national benefit, but would also provide an experience from which other countries could gain.

The Parliamentary Institute of Cambodia (PIC) was established to help strengthen the Cambodian Parliament and, in turn, to share its technical expertise with other Parliaments. PIC fully adheres to the Sustainable Development Goals 2030 in taking concrete action to "Enhance international support for implementing effective and targeted capacity-building... [in participant] countries to support national plans to implement all the sustainable development goals, including through North-South, South-South and triangular cooperation"[2].

With the support of the Cambodian Parliament, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation, and with the cooperation of the ASEAN Inter-Parliamentary Association (AIPA) and other partners, in 2016 PIC initiated a Knowledge Sharing Program (KSP) applying the Triangular Cooperation Strategy to host auditors from participating ASEAN parliaments – Indonesia, Lao PDR, Malaysia, Myanmar, The Philippines and Thailand among others.

This Knowledge Sharing Program (KEP) aims to strengthen parliamentary technical expertise covering topics such as Parliamentary Research, Parliamentary Communications, Parliamentary Outreach, Public Policy Evaluation and Parliamentary Corporate Governance. In cooperation with the AIPA General Secretariat, these activities are expected to help to strengthen the constitutional roles of Parliaments in participant countries as a significant element of sustainable development.

1 The UN's working definition for triangular cooperation. (TrC) is "Southern-driven partnerships between two or more developing countries, supported by a developed. country(ies) or multilateral organization(s), to implement. development cooperation programmes and projects".

2 https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300

LA STRATÉGIE DE COOPÉRATION TRIANGULAIRE[1] DU PIC : PARTAGE DES CONNAISSANCES EN VUE DE SERVIR DES INTÉRÊTS COMMUNS

PAR S.E. Sarith OUM et Dararith KIM-YEAT

La mondialisation est devenue une tendance globale à laquelle les pays membres de l'ANASE, dont le Cambodge, n'échappent pas. Les caractéristiques décrites dans la section I « Unité et diversité » contribuent à cette dernière. En effet, la fin du régime du Kampuchéa démocratique atteste du fait que l'autarcie, l'isolationnisme et les mauvaises pratiques de gouvernance entraînent le chaos, tant politique qu'économique et social. La transformation connue par le Royaume du Cambodge (soulignée dans les Parties II et III) est la conséquence d'un règlement pacifique couronné de succès, assorti des politiques d'intégration nationale, régionale et internationale mises en œuvre depuis le 24 septembre 1993, date de l'adoption de la nouvelle Constitution du Royaume du Cambodge. Ce résultat positif fut possible grâce à la mise en œuvre efficace d'une politique de réconciliation. Celle-ci est la fondation de la politique inclusive gagnant-gagnant qui a nourri la résilience du Cambodge.

Les populations aspirent à partager la richesse et la connaissance ; et la majorité des dirigeants du monde semblent avoir pleinement saisi ce message. Le Cambodge bénéficie de nouveau de l'aide de la communauté internationale depuis le début des années 1990, mais dès que le pays a été en mesure de le faire, il a commencé à rendre la pareille, cherchant des occasions d'offrir son aide et de partager ses connaissances avec d'autres pays. L'évolution du secteur du déminage constitue un bon exemple. À partir des années 90, des spécialistes en déminage cambodgiens ont initialement été formés par la communauté internationale ; mais depuis 2006, ces mêmes spécialistes prennent part à des opérations de maintien de la paix des Nations Unies, apportant leurs connaissances afin d'aider d'autres pays. Et le Cambodge a d'autres expériences pouvant être partagées de manière utile, non des moindres pour ce qui est de la tâche ardue de développer un processus de paix et de réconciliation dans une société qui se relève d'une amère guerre internationale et civile. Néanmoins, la poursuite de cette dynamique positive de réconciliation dans une société post-conflit est d'autant plus ardue pour les dirigeants d'un pays – mais ici, encore une fois, le Cambodge pourrait triompher si ses dirigeants poursuivent la politique de réconciliation. La détermination qu'il a fait montre à se concentrer sur l'intérêt commun, dans une approche favorisant l'inclusion, et dans laquelle les besoins de tous les Cambodgiens sont pris en considération, a été fort utile au Cambodge par le passé. La poursuite de cette politique de réconciliation, tandis que le pays continue de se développer, apporterait à ses dirigeants et à son peuple un héritage qui ne revêtirait pas uniquement un bénéfice national, mais qui apporterait également une expérience dont pourraient tirer parti d'autres pays.

L'Institut parlementaire du Cambodge (IPC) a été établi afin de contribuer au renforcement du Parlement cambodgien et, à son tour, afin de partager son expertise technique avec d'autres Parlements. L'IPC souscrit pleinement aux objectifs de développement durable 2030 en menant des actions concrètes en vue d' « apporter, à l'échelon international, un soutien accru pour assurer le renforcement efficace et ciblé des capacités des pays en développement et appuyer ainsi les plans nationaux visant à atteindre tous les objectifs de développement durable, notamment dans le cadre de la coopération Nord Sud et Sud-Sud et de la coopération triangulaire[2] ».

Avec le soutien du Parlement cambodgien, du Royaume de Suède et de la Confédération helvétique, et avec la coopération de l'Association interparlementaire de l'ANASE (AIPA) ainsi que celle d'autres partenaires, en 2016 l'IPC a lancé un Programme de partage des connaissances (Knowledge Sharing Program (KSP)) en appliquant la Stratégie de coopération triangulaire, et ce, afin d'accueillir des auditeurs provenant de parlements de l'ANASE participants – Indonésie, Laos, Malaisie, Myanmar, Philippines et Thaïlande, entre autres.

Ce programme de partage des connaissances vise à renforcer l'expertise technique parlementaire en couvrant des domaines tels que la recherche parlementaire, les communications parlementaires, l'information parlementaire, ainsi que l'évaluation des politiques publiques et la gestion parlementaire. En coopération avec le Secrétariat Général de l'AIPA, ces activités, qui sont coordonnées par l'AIPA, devraient contribuer au renforcement des rôles constitutionnels des parlements dans les pays participants en tant qu'élément important de développement durable.

1 La définition de la coopération triangulaire utilisée par l'ONU est la suivante: « La coopération triangulaire consiste en des partenariats centrés sur le Sud entre deux pays en voie de développement ou davantage, soutenu par un ou des pays en voie de développement ou des organisations multilatérales, afin de mettre en œuvre des programmes et projets de coopération au développement » [traduction non officielle

2 https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300

បរិបទក្នុងតំបន់ និងអន្តរជាតិ

១៨២៦	អាណានិគមរបស់អឺរ៉ុប នៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ហូឡង់និងអេស្ប៉ាញ ចាប់តាំងពីសតវត្សរ៍ទី១៦ អង់គ្លេស ផ្ដើមពីឆ្នាំ១៨២៦ នៅភូមា បារាំងនៅឥណ្ឌូចិន ចាប់ពីឆ្នាំ១៨៥៩ ការធានាអព្យាក្រឹតភាពដល់ប្រទេសសៀម ដោយរដ្ឋការទីក្រុងប៉ារីស និងទីក្រុងឡុងដ៍ នាឆ្នាំ១៨៩៦)
១៩០០	ការបង្កើតសាលាអាស៊ីចុងបូព៌ា របស់បារាំង
១៩៤២	ការឈ្លានពានរបស់ជប៉ុននៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍(ឆ្នាំ១៩៤២) និងការចុះចាញ់របស់ជប៉ុន (ឆ្នាំ១៩៤៥)
១៩៤៥	ការទទួលបានឯករាជ្យឡើងវិញ របស់បណ្ដាប្រទេសនៅអាស៊ាន (វៀតណាម ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥ ឥណ្ឌូណេស៊ី ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៥ ភូមា ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៨ ឡាវ ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៩ កម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៩ ហ្វីលីពីន ក្នុងឆ្នាំ១៩៤៦ ម៉ាឡេស៊ី ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ សិង្ហបុរី ក្នុងឆ្នាំ១៩៦៥ និងព្រុយណេ ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៣)
	សង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន (ឆ្នាំ១៩៤៥-១៩៥៤)
១៩៥៤	អង្គការសន្ធិសញ្ញាអាស៊ីអាគ្នេយ៍(អង្គការសេអាតូ) ឆ្នាំ១៩៥៤-១៩៧៧
១៩៥០	សង្គ្រាមកូរ៉េ (ឆ្នាំ១៩៥០-១៩៥៣)
១៩៥៥	សន្និសីទបណ្ដាប្រទេសអាហ្វ្រិក-អាស៊ី នៅទីក្រុងបានឌុង(ឆ្នាំ១៩៥៥)
១៩៦៣	សង្គ្រាមវៀតណាម (ឆ្នាំ១៩៦៣-១៩៧៥) និងការបង្រួបបង្រួមវៀតណាម(ឆ្នាំ១៩៧៥)
១៩៦៦	ការបង្កើតធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី
១៩៦៧	ការបង្កើតអាស៊ាន
១៩៧៨	កំណែទម្រង់នៅប្រទេសចិន
១៩៨១	ការបញ្ចប់សង្គ្រាមត្រជាក់ (ឆ្នាំ១៩៨១-១៩៩១)
១៩៩៤	វេទិកាតំបន់អាស៊ាន
១៩៩៧	អាស៊ាន + ៣
២០០១	ប្រទេសចិន ចូលជាសមាជិករបស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក
២០១៥	ការបង្កើតធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាស៊ី
	សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន

ស្ថានភាពប្រទេសកម្ពុជា

១៨៦១	របកគំឃើញប្រាសាទអង្គរវត្ត និងអង្គរធំ (ឆ្នាំ១៨៦១-១៨៧៣)
១៨៦៣	អាណាព្យាបាលបារាំង
១៨៨៧	សមាហរណកម្មក្នុងឥណ្ឌូចិន
១៩៤១	ការត្រួតត្រាដែនដីកម្ពុជាដោយប្រទេសថៃ
	ការគ្រងរាជ្យរបស់ព្រះករុណា នរោត្តម សីហនុ (ឆ្នាំ១៩៤១ រដ្ឋប្រហារឆ្នាំ១៩៧០ និងការយាងមាតុភូមិនិវត្តន៍ និងគ្រងរាជ្យឡើងវិញ ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៣)
១៩៤៩	ការទទួលបានអធិបតេយ្យភាពឡើងវិញ(សន្ធិសញ្ញាបារាំង-ខ្មែរ ឆ្នាំ១៩៤៩ និងការប្រកាសឯករាជ្យជាតិ ឆ្នាំ១៩៥៣)
១៩៥៣	ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា(ឆ្នាំ១៩៥៣-១៩៧០ និងឆ្នាំ១៩៩៣ រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន)
១៩៧០	សង្គ្រាមស៊ីវិល(ឆ្នាំ១៩៧០-១៩៧៥) និងរបបខ្មែរក្រហម(ឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩)
១៩៦៨	ការទម្លាក់គ្រាប់បែករបស់អាមេរិក(ឆ្នាំ១៩៦៨-១៩៧៥)
១៩៧៩	អន្តរាគមន៍យោធារបស់វៀតណាម(ឆ្នាំ១៩៧៩-១៩៨៩)
១៩៩១	សន្ធិសញ្ញាទីក្រុងប៉ារីស
១៩៩២	ការបញ្ចូលតំបន់ប្រាសាទអង្គរវត្ត ជាបេតិកភណ្ឌពិភពលោករបស់អង្គការយូណេស្កូ
១៩៩៣	រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
	ការចូលជាសមាជិកនៃបណ្ដាប្រទេសនិយាយភាសាបារាំង
១៩៩៩	ការចូលជាសមាជិកអាស៊ាន
២០០៤	ការយាងចុះពីរាជ្យបល្ល័ង្ក ដើម្បីផ្ទេររាជ្យសម្បត្តិថ្វាយព្រះរាជបុត្រា នរោត្តម សីហមុនី
	ការចូលជាសមាជិកអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក
២០១២	ព្រះមហាក្សត្រ ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ យាងចូលទីវង្គត
២០១៥	កម្ពុជាកាន់ដំណែងជាប្រធានអាស៊ាន

REGIONAL AND INTERNATIONAL CONTEXT
CONTEXTE RÉGIONAL ET INTERNATIONAL

European colonization in Southeast Asia (Netherlands and Spain since the 16th century; England from 1826 in Burma; France and Indochina from 1859; neutrality of Siam guaranteed by France and London in 1896)	**1826**	Colonisations européennes en Asie du Sud-Est (Pays-Bas et Espagne depuis le XVIème siècle ; Angleterre à partir de 1826 en Birmanie ; France en Indochine à partir de 1859 ; neutralité du Siam garanti par Paris et Londres en 1896)
Foundation of the French School of Extreme Orient	**1900**	Fondation de l'École française d›Extrême-Orient (EFEO)
Japanase invasion in Southeast Asia (1942) and surrender (1945)	**1942**	Invasion japonaise en Asie du sud-est (1942) et capitulation (1945)
Independence / Return to sovereignty (Vietnam 1945, Indonesia 1945, Burma 1948, Laos 1949, Cambodia 1949, Philippines 1946, Malaysia 1965, Singapore 1965 and Brunei 1983)	**1945**	Indépendances / retour à la souveraineté (Vietnam 1945, Indonésie 1945, Birmanie 1948, Laos 1949, Cambodge 1949, Philippines 1946, Malaisie 1965, Singapour 1965, Brunei 1983
Indochina war (1945-1954)		Guerre d'Indochine (1945-1954)
Korean War (1950-1953)	**1950**	Guerre de Corée (1950-1953)
Southeast Asia Treaty Organization (SEATO) (1954-1977)	**1954**	Organisation du traité de l'Asie du Sud-Est (OTASE) (1954-1977)
Bandung Conference (Asian-African Conference)	**1955**	Conférence afro-asiatique de Bandoeng
Vietnam War (1963-1975) and reunification (1975)	**1963**	Guerre du Vietnam (1963-1975) et réunification
Founding of the Asian Development Bank (ADB)	**1966**	Fondation de la Banque de développement asiatique (BAD)
Founding of ASEAN	**1967**	Fondation de l'Association des nations de l'Asie du Sud-Est (ANASE)
Reforms in China	**1978**	Réformes en Chine
End of the Cold War (1989-1991)	**1989**	Fin de la guerre froide (1989-1991)
ASEAN Regional Forum (ARF)	**1994**	Forum régional de l'ANASE
ASEAN + 3	**1997**	ANASE + 3
Entrée dans l'ANASE	**1999**	Entrée dans l'ANASE
China's accession to the World Trade Organization (WTO)	**2001**	Entrée de la Chine dans l'Organisation mondiale du commerce (OMC)
Founding of the Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)	**2015**	Fondation de la Banque asiatique d'investissement dans les infrastructures (BAII)
Founding of the ASEAN Economic Community (AEC)		Communauté économique de l'ANASE

CHRONOLOGY CHRONOLOGIE

NATIONAL SITUATION OF CAMBODIA
SITUATION NATIONALE DU CAMBODGE

Rediscovery of Angkor Wat and Angkor Thom (1861-1873)	**1861**	Redécouverte d'Angkor Wat et d'Angkor Thom (1861-1873)
French Protectorate (Treaty of 1863)	**1863**	Protectorat français (traité de 1863)
Integration to French Indochina	**1887**	Intégration à l'Indochine française
Annexation of territory by Thailand	**1941**	Annexion de territoires par la Thaïlande
Access to the throne of Norodom Sihanouk (1941, deposed in 1970, returned in 1993)		Accès au trône du roi Norodom Sihanouk (1941, destitué en 1970, revenu en 1993)
Return to sovereignty (French-Cambodian Treaty 1949 and proclamation of independence 1953)	**1949**	Retour à la souveraineté (traité franco-khmer 1949 et proclamation de l'indépendance 1953)
Kingdom of Cambodia (1953-1970) and since 1993	**1953**	Royaume du Cambodge (1953-1970) et depuis 1993
Civil War (1970-1975) and Democratic Kampuchea (1975-1979)	**1970**	Guerres civiles (1970-1975) et Kampuchéa démocratique (1975-1979)
American bombings (1968-1975)	**1968**	Bombardements américains (1968-1975)
People's Republic of Kampuchea (1979-1989)	**1979**	République populaire du Kampuchéa (1979-1989)
Paris Peace Accords	**1991**	Accords de paix de Paris
Designation of Angkor Wat as a UNESCO World Heritage Site	**1992**	Classement du site d'Angkor au patrimoine mondial de l'UNESCO
Constitution of the Kingdom of Cambodia	**1993**	Constitution du Royaume du Cambodge
Accession to the International Organization of La Francophonie (OIF)		Adhésion à l'Organisation internationale de la Francophonie (OIF)
Accession to ASEAN	**1999**	Entrée dans l'ANASE
Abdication of King Sihanouk in favor of his son Norodom Sihamoni	**2004**	Abdication du roi Sihanouk en faveur de son fils Norodom Sihamoni
Accession to the World Trade Organization (WTO)		Adhésion à l'Organisation mondiale du commerce (OMC)
Passing of King Norodom Sihanouk	**2012**	Décès du roi Norodom Sihanouk
Cambodia's Chairmanship of ASEAN		Présidence de l'ASEAN par le Cambodge

បញ្ជីផែនទី

ផ្នែកទី១

ផែនទី ១៖ ប្រវត្តិ និងប្រជាជន នៃតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ២៖ ភូមិសាស្ត្ររូបវន្ត និងគ្រោះធម្មជាតិ
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ៤៖ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបក្នុងបណ្តាប្រទេសនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ផែនទី ៤a៖ ចំណុចខ្លាំងផ្នែកភូមិសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
ផែនទី ៤b៖ ទីក្រុងសំខាន់ៗនៅពេលរាត្រី
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា និង ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ៥៖ បញ្ហានយោបាយភូមិសាស្ត្រដែនសមុទ្រ
ផែនទី ៥a៖ បញ្ហានយោបាយភូមិសាស្ត្រដែនសមុទ្រនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីខាងកើត
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ៥b៖ បញ្ហានយោបាយភូមិសាស្ត្រដែនសមុទ្រនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ៥c៖ បញ្ហាដែនសមុទ្រនៅឈូងសមុទ្រថៃ
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ៦៖ សមាហរណកម្មតំបន់អាស៊ាន (១៩៦៧-២០១៦)
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ៧៖ ស្ថាប័ណ្ណនានាថ្នាក់តំបន់ និងបញ្ហាសន្តិសុខ
ផែនទី ៧a៖ ស្ថាប័ណ្ណនានាថ្នាក់តំបន់ ក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងតំបន់អាស៊ីខាងកើត
ផែនទី ៧b៖ បញ្ហាសន្តិសុខក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍
ផែនទី ៨៖ បណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធថ្នាក់អនុតំបន់ទន្លេមេគង្គ និងអាស៊ីអឺរ៉ុប
ផែនទី ៨a៖ បណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ អាស៊ីអឺរ៉ុប
ផែនទី ៨b៖ ការបើកចំហរទៅកាន់អាស៊ី និងអាស៊ីអឺរ៉ុប
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ៩៖ ប្រភេទរដ្ឋនិងរបបគ្រប់គ្រងនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ១០៖ អាស៊ាននៅក្នុងតំបន់អាស៊ី
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផែនទី ១១៖ អាស៊ាននៅក្នុងតំបន់អាស៊ី និងពិភពលោក
ទស្សនទាន៖ មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូស្សេ

ផ្នែកទី២

ផែនទី ១២៖ រចនាសម្ព័ន្ធដែនដី
ផែនទី ១៣៖ រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាល
ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ១៤៖ ការរីកលូតលាស់នៃទីក្រុងធំៗ
ផែនទី ១៤a៖ នគរូបនីយកម្ម រាជធានីភ្នំពេញ
ផែនទី ១៤b៖ នគរូបនីយកម្ម ក្រុងបាត់ដំបង
ផែនទី ១៤c៖ នគរូបនីយកម្ម ក្រុងសៀមរាប
ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់ និង ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ១៥៖ ការផ្លាស់ប្តូរនគរូបនីយកម្មក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ
ផែនទី ១៥a៖ នគរូបនីយកម្មនៃរាជធានីភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០០២
ផែនទី ១៥b៖ នគរូបនីយកម្មនៃរាជធានីភ្នំពេញ ឆ្នាំ២០១៦
ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់ ប៉ាស្កាល អូស្សេ និង ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ១៦៖ រាជធានីភ្នំពេញ
ផែនទី ១៦a៖ រាជធានីភ្នំពេញឆ្នាំ២០១៧
ផែនទី ១៦b៖ ប្លង់មេប្រើប្រាស់ដីធ្លីនៃរាជធានីភ្នំពេញ ២០៣៥

ផែនទី ១៧៖ ចំណាកស្រុក និងអន្តោប្រវេសន៍
ផែនទី ១៧a៖ អត្រាចំណាកស្រុកសុទ្ធ ១៩៩៧-២០០៨
ផែនទី ១៧b៖ អន្តោប្រវេសន៍ ២០១៤

ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ១៨៖ ស្ថានភាពសុខភាពក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
ផែនទី ១៨a៖ អត្រាមរណៈភាពទារកតាមស្រុកក្នុង ឆ្នាំ២០១៥
ផែនទី ១៨b៖ អត្រាមរណៈភាពមាតាតាមស្រុកក្នុង ឆ្នាំ២០១៥
ផែនទី ១៨c៖ អត្រាមរណៈភាពកុមារក្រោមអាយុ៥ឆ្នាំ តាមស្រុកក្នុង ឆ្នាំ២០១៥
ផែនទី ១៨d៖ អត្រាកំណើតដោយធ្មបពេទ្យតាមស្រុក ក្នុង ឆ្នាំ២០១៥
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ១៩៖ ស្ថានភាពនៃការអប់រំនៅប្រទេសកម្ពុជា
ផែនទី ១៩a៖ អត្រាអក្ខរកម្ម ឆ្នាំ២០១៣
ផែនទី ១៩b៖ ការចុះឈ្មោះចូលរៀន តាមឃុំ/សង្កាត់ ឆ្នាំ២០១៤
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២០៖ មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មថ្មី
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា និង ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២១៖ បណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដឹកជញ្ជូននៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២២៖ ប្រព័ន្ធការពារបរិស្ថាន និង គម្របរុក្ខជាតិ ឆ្នាំ២០១៥
ផែនទី ២២a៖ ប្រព័ន្ធការពារបរិស្ថាន ផ្តែកលើអង្គការឃ្លាំមើល
ផែនទី ២២b៖ គម្របរុក្ខជាតិឆ្នាំ២០១៥ ព្រៃឈើសកល
ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់ និង ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២៣៖ ដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច
ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២៤៖ ផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំស្រូវ ដំណាំកៅស៊ូ និងដំណាំដំឡូងមី ក្នុងឆ្នាំ២០១៣
ផែនទី ២៤a៖ ភាគរយផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំស្រូវតាមឃុំ លើផ្ទៃដីដាំដុះសរុបក្នុងឆ្នាំ២០១៣
ផែនទី ២៤b៖ ចំនួនផ្ទៃដីសរុបដាំដុះដំណាំកៅស៊ូតាមឃុំ ក្នុងឆ្នាំ ២០១៤
ផែនទី ២៤c៖ ចំនួនផ្ទៃដីដាំដុះដំណាំដំឡូងមីតាមឃុំ ឆ្នាំ ២០១៣
ទស្សនទាន៖ ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២៥៖ ទុនវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស ក្នុងឆ្នាំ២០១៤
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា និង ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផ្នែកទី៣

ផែនទី ២៦៖ ភូមិសាស្ត្រនៃពាណិជ្ជកម្មក្រៅប្រទេស
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២៧៖ បណ្តាញការទូត
ទស្សនទាន៖ ប៉ាស្កាល អូសេ្ស និង ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូសេ្ស និង ញៀប សិលា

ផែនទី ២៨៖ តំបន់ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ទាំង១០ និង ភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិមកកម្ពុជា
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ២៩៖ ជើងហោះហើរផ្ទាល់មកកម្ពុជា
ទស្សនទាន៖ ប៉ាស្កាល អូសេ្ស និង ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ប៉ាស្កាល អូសេ្ស និង ញៀប សិលា

ផែនទី ៣០៖ ដែនសមុទ្រ ឆ្នេរសមុទ្រ និងតំណភ្ជាប់ បណ្តាញផ្លូវក្នុងតំបន់
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ៣១៖ ប្រទេសកម្ពុជានិងការរួមចំណែកពីខាងក្រៅ
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា និង ម៉ារី មីឡាក់
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

ផែនទី ៣២៖ កម្ពុជាក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ
ទស្សនទាន៖ ញៀប សិលា
ផលិតកម្ម៖ ញៀប សិលា

LIST OF ATLAS MAPS

SECTION I

Map 1: History and population of Southeast Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Map 2: Physical geography and natural hazards
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Map 4: Gross Domestic Product (GDP) in Southeast Asian countries
Map 4a: Geo-economic assets
Map 4b: Night view of major cities
Conception: Michel FOUCHER
Production: Seila NHIEP and Pascal ORCIER

Map 5: Geopolitical maritime issues
Map 5a: Geopolitical maritime issues in East Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER
Map 5b: Geopolitical maritime issues in Southeast Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Seila NHIEP
Map 5c: Maritime issues in the Gulf of Thailand
Conception: Michel FOUCHER
Production: Seila NHIEP

Map 6: ASEAN regional integration (1967-2016)
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Map 7: Regional institutions and security issues
Map 7a: Regional institutions in East and Southeast Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER
Map 7b: Security issues in Southeast Asia

Map 8: Economic corridors and integration in Southeast Asia and Eurasia
Map 8a: Greater Mekong Sub-region Economic Corridors
Map 8b: Trans-Eurasia Networks
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Map 9: Type of States and Regimes in Southeast Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Map 10: ASEAN in Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Map 11: ASEAN in Asia and in the world
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

SECTION II

Map 12: The territorial structure
Map 13: Administrative structure
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Map 14: Main cities in expansion
Map 14a: Phnom Penh Urbanization
Map 14b: Battambang Urbanization
Map 14c: Siem Reap Urbanization
Conception: Marie MELLAC and Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 15: Phnom Penh evolution of the urban area
Map 15a: Phnom Penh urban area in Feb 2002
Map 15b: Phnom Penh urban area in Feb 2016
Conception: Marie MELLAC, Pascal ORCIER, Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 16: Phnom Penh
Map 16a: Phnom Penh 2017
Map 16b: Land use Master Plan of Phnom Penh 2035
Map 17: Migration and Emigration
Map 17a: Net migration rate 1997-2008
Map 17b: Emigration 2014
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Map 18: Health status in Cambodia
Map 18a: Neonatal death rate per 1000 by district in 2015
Map 18b: Maternal Mortality rate per 1000 by district in 2015
Map 18c: Under 5 child deaths rate per 1000 by district in 2015
Map 18d: Birth rate by trained midwives by district in 2015
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 19: Education status in Cambodia
Map 19a: literacy rate 2013
Map 19b: Enrollment by commune 2014
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 20. New Industrial Hubs
Conception: Seila NHIEP and Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Map 21: Transport infrastructure network in Cambodia
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 22: The environmental protection system and tree cover in 2015
Map 22a: The environmental protection system
Map 22b: Tree cover in 2015 according to Global forest wacth
Conception: Marie MELLAC and Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 23: Economic Land Concessions
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Map 24: Paddy, rubber and cassava plantation in 2013
Map 24a: Percent of paddy planted by commune in total cultivated areas in 2013
Map 24b: Area of rubber plantation by communes in 2013
Map 24c: Area of cassava planted by commune in 2013
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Map 25: Origin of the Foreign Direct Investment (FDI) in 2014
Conception: Seila NHIEP and Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

SECTION III

Map 26: Geography of external trade
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 27: Diplomatic networks
Conception: Pascal ORCIER and Seila NHIEP
Production: Pascal ORCIER and Seila NHIEP

Map 28: Top ten tourist areas and international visitors to Cambodia
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 29: Cambodia's Direct Aerial Connections
Conception: Pascal ORCIER and Seila NHIEP
Production: Pascal ORCIER and Seila NHIEP

Map 30: Maritime, coastline and regional roads connections
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Map 31: Cambodia and external contributions
Conception: Seila NHIEP and Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Map 32: Cambodia within the international community
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

LISTE DES CARTES DE L'ATLAS

SECTION I

Carte 1 : Histoire et population de l'Asie du Sud-Est
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 2 : Géographie physique et and catastrophes naturelles
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 4 : Produit intérieur brut (PIB) dans les pays d'Asie du Sud-Est
Carte 4a : Les atouts de la géo-économie
Carte 4b : Vue de nuit des villes principales
Conception: Michel FOUCHER
Production: Seila NHIEP et Pascal ORCIER

Carte 5 : Enjeux géopolitiques maritimes
Carte 5a : Enjeux géopolitiques maritimes en Asie de l'Est
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 5b : Enjeux géopolitiques maritimes en Asie du Sud-Est
Conception : Michel FOUCHER
Production : Seila NHIEP

Carte 5c : Enjeux maritimes dans le Golfe de Thaïlande
Conception : Michel FOUCHER
Production : Seila NHIEP

Carte 6 : Intégration régionale de l'ANASE (1967-2016)
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 7 : Institutions régionales et enjeux de sécurité
Carte 7a : Regional institutions in East and Southeast Asia
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 7b : Security issues in Southeast Asia

Carte 8 : Corridors économiques et intégration en Asie du sud-est et en Eurasie
Carte 8a : Greater Mekong Subregion Economic Corridors
Carte 8b : Réseaux transeurasiens
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 9 : Types d'États et de régimes en Asie du Sud-Est
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 10 : L'ANASE en Asie
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

Carte 11 : l'ANASE en Asie et dans le monde
Conception: Michel FOUCHER
Production: Pascal ORCIER

SECTION II

Carte 12 : La structure territoriale
Carte 13 : La structure administrative
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Carte 14 : Villes principales en expansion
14a : L'urbanisation de Phnom Penh
14b : L'urbanisation de Battambang
14c : L'urbanisation de Siem Reap
Conception: Marie MELLAC, Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Carte 15 : Évolution de la zone urbaine de Phnom Penh
15a : La zone urbaine de Phnom Penh en février 2002
15b : La zone urbaine de Phnom Penh en février 2016
Conception : Marie MELLAC, Pascal ORCIER, Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

Carte 16: Phnom Penh
Carte 16a: Phnom Penh 2017
Carte 16b : Schéma directeur de l'aménagement urbain de Phnom Penh 2035

Carte 17 : Migration and Émigration
Carte 17a : Taux net de migration 1997-2008
Carte 17b : Émigration 2014
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Carte 18 : L'état des lieux de la santé au Cambodge
Carte 18a : Taux de mortalité néonatale par 1000 par district en 2015
Carte 18b : Taux de mortalité maternelle par 1000 par district en 2015
Carte 18c : Taux de mortalité d'enfants en bas de 5 ans par 1000 par district en 2015
Carte 18d : Taux de natalité par sage-femmes formées par district en 2015
Conception : Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

Carte 19 : L'état des lieux de l'éducation au Cambodge
Carte 19a : Taux d'alphabétisme en 2013
Carte 19b : Inscription par commune en 2014
Conception : Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

Carte 20 : Nouveaux pôles industriels
Conception: Seila NHIEP et Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Carte 21 : Réseau d'infrastructure de transport au Cambodge
Conception: Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Carte 22 : Le système de protection environnemental et couverture arboricole en 2015
Carte 22a : Le système de protection environnemental
Carte 22b : Couverture arboricole en 2015 selon Global Forest
Conception: Marie MELLAC, Seila NHIEP
Production: Seila NHIEP

Carte 23 : Concessions économiques foncières
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Carte 24 : Rizières, caoutchouc et plantation de manioc en 2013
Carte 24a : Pourcentage de rizières plantées par commune au sein de la zone totale cultivée en 2013
Carte 24b : Zone de plantation de caoutchouc par commune en 2013
Carte 24c : Zone de manioc planté par commune en 2013
Conception: Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Carte 25 : Origine des investissements directs á l'étranger (IDE) 2014
Conception: Seila NHIEP, Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

SECTION III

Carte 26 : Géographie du commerce extérieur
Conception : Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

Carte 27: Réseaux diplomatiques
Conception : Pascal ORCIER and Seila NHIEP
Production : Pascal ORCIER and Seila NHIEP

Carte 28 : Top 10 des zones touristiques et visiteurs internationaux au Cambodge
Conception : Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

Carte 29 : Connexions aériennes directes au Cambodge
Conception : Pascal ORCIER and Seila NHIEP
Production : Pascal ORCIER and Seila NHIEP

Carte 30 : Connexions maritimes, côtières et routes régionales
Conception : Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

Carte 31 : Le Cambodge et les contributions extérieures
Conception: Seila NHIEP, Marie MELLAC
Production: Seila NHIEP

Carte 32 : Le Cambodge au sein de la communauté internationale
Conception : Seila NHIEP
Production : Seila NHIEP

និពន្ធនាយក

ផ្នែកទី ១៖ លោក មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ អ្នកភូមិសាស្រ្ត អតីតឯកអគ្គរដ្ឋទូត និង ប្រធានភូមិសាស្រ្តនយោបាយ អនុវត្តន៍ នៅសកលវិទ្យាល័យ World Studies (ប៉ារីស)

ផ្នែកទី ២៖ លោកស្រី ម៉ារី មីឡាក់ ជំនួយការសាស្រ្តាចារ្យផ្នែកភូមិសាស្រ្ត នៃ UMR Passages CNRS-University Bordeaux Montaigne.

ផ្នែកទី ៣៖ លោកមេធាវី គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ នាយកប្រតិបត្តិ នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

ផ្នែកទី ៤៖ លោកមេធាវី គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ នាយកប្រតិបត្តិ នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

បញ្ជីអ្នកនិពន្ធ

ផ្នែកអត្ថបទ

ឯកឧត្តម បណ្ឌិត ចែម វីឌ្យា ជាឯកអគ្គរាជទូតវិសាមញ្ញ និង ពេញសមត្ថភាពនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាប្រចាំសាធារណរដ្ឋ បារាំង និង ជាឯកអគ្គរាជទូតតែងតាំងប្រចាំប្រទេសអេស្ប៉ាញ អ៊ីតាលី ព័រទុយហ្គាល់ ក្រិក ប៉ូរីក្សត្រអង់ជ័រ និង ស៊ីប

លោក មីហ្សែល ហ្វូសហ្សេ អ្នកភូមិសាស្រ្ត អតីតឯកអគ្គរដ្ឋទូត និង ប្រធានភូមិសាស្រ្តនយោបាយអនុវត្តន៍ នៅសកលវិទ្យាល័យ World Studies (ប៉ារីស)

លោកមេធាវី គឹម យាត ដារ៉ារិទ្ធ នាយកប្រតិបត្តិ នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

លោក លឹម សុវណ្ណារ៉ា អ្នកបណ្តុះបណ្តាលជាន់ខ្ពស់ ផ្នែកស្រាវជ្រាវ នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

លោក លុជ្ស លីកាណាន់ អ្នកសេដ្ឋកិច្ច និងប្រធានក្រុមបណ្តុះបណ្តាលការិយាល័យថវិកាសភា នៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

លោកស្រី ម៉ារី មីឡាក់ ជំនួយការសាស្រ្តាចារ្យផ្នែកភូមិសាស្រ្ត នៃ UMR Passages CNRS-University Bordeaux Montaigne.

លោក មូសារ អ៊ីស្សាម សាស្រ្តាចារ្យច្បាប់ និង ប្រធានអង្គភាពស្រាវជ្រាវនៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា អតីតជំនាញការអន្តរជាតិ នៃក្រសួងការបរទេសបារាំង លើផ្នែកឧត្តមសិក្សាកម្ពុជា

លោកស្រី ម៉ៅ សុខា ប្រធានសម្របសម្រួលកម្មវិធី នៅវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា អតីតអនុប្រធានផ្នែកនីតិកម្មនៃ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃរដ្ឋាភិបាលបារាំង ។

លោក នូ កែវសុទ្ធា អ្នកបណ្តុះបណ្តាលជាន់ខ្ពស់ផ្នែកស្រាវជ្រាវ និងរៀបចំកម្មវិធីវគ្គបណ្តុះបណ្តាលការស្រាវជ្រាវ សភានៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

លោក សូ សុវណ្ណារិទ្ធ អ្នកគ្រប់គ្រងនាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍន៍សមត្ថភាពស្រាវជ្រាវសភានៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

ឯកឧត្តម វ៉ា គឹមហុង ទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងប្រធានគណៈកម្មាធិការកិច្ចការព្រំដែននៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

ផ្នែកផែនទី

លោកស្រី ម៉ារី មីឡាក់ ជំនួយការសាស្រ្តាចារ្យផ្នែកភូមិសាស្រ្ត នៃ UMR Passages CNRS-University Bordeaux Montaigne.

បណ្ឌិត ប៉ាស្កាល អូស្សេ អ្នកភូមិសាស្រ្ត និង អ្នកគូសផែនទី, Lycée Beaussier (La Seyne, 83, France)

លោក ញៀប សិលា មន្ត្រីព័ត៌មានភូមិសាស្រ្តនៃវិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា

អ្នកសម្របសម្រួលគម្រោង Atlas៖ លោក អែម ស្ញូរ៉ានី និង កញ្ញា សាប្រីណា វើលឡែត

អ្នកសម្របសម្រួលការបកប្រែ៖ លោកស្រី លូស៊ី ម៉ូរ៉ូ

អ្នកបកប្រែ៖ លោក យុត ឥន្ទសេរី លោកស្រីលូ លីស្ក លោកស្រី លូស៊ី ម៉ូរ៉ូ និងលោក សៃម៉ុន ប៉ែ

អ្នកកែសម្រួល៖ លោក យុត ឥន្ទសេរី លោកស្រី លូស៊ី ម៉ូរ៉ូ លោកស្រី ដែន ថាល័រ លោក ចន គ្រីស្តូហ្វ៍ លោកស្រី គង់ គន្ធា លោក ធន ប៉ូល លោកស្រី គុប ដារី លោកស្រី គឹម កែវធីតា និងកញ្ញា លឹម រដ្ឋា

EDITORS IN CHIEF

Section I: Michel FOUCHER: Geographer and former ambassador, Chair of applied geopolitics at the College of World Studies (Paris)

Section II: Marie MELLAC: Assistant Professor in Geography, UMR Passages CNRS-University Bordeaux Montaigne

Section III: Dararith KIM-YEAT: Attorney-at-law, Executive Director of the Parliamentary Institute of Cambodia

Section IV: Dararith KIM-YEAT: Attorney-at-law, Executive Director of the Parliamentary Institute of Cambodia

LISTS OF CONTRIBUTORS

TEXTS

Widhya CHEM: Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Kingdom of Cambodia to the Republic of France and the Appointed Ambassador to the Kingdom of Spain, Italy, Portugal, Greece, Andor City, Malta and Cyprus

Michel FOUCHER: Geographer and former ambassador, Chair of applied geopolitics at the College of World Studies (Paris)

Dararith KIM-YEAT: Attorney-at-law, Executive Director of the Parliamentary Institute of Cambodia

Sovannara LIM: Senior Research Instructor at the Parliamentary Institute of Cambodia

Likanan LUCH: Economist and Team Leader of the Parliamentary Budget Office Training Program, Parliamentary Institute of Cambodia

Marie MELLAC: Assistant Professor in Geography, UMR Passages CNRS-University Bordeaux Montaigne

Hisham MOUSAR: Law professor and Head of the Research Unit at the Parliamentary Institute of Cambodia, former international expert from the French Ministry of Foreign Affairs in the higher education sector in Cambodia

Sokha MOV: Program coordination manager at the Parliamentary Institute of Cambodia, former deputy director of the legislative procedure sector at secretariat general of the government in FRANCE

Keosothea NOU: Senior Research Instructor and responsible for the Parliamentary Research Training Curriculum Development at the Parliamentary Institute of Cambodia

Sarith OUM: President of the Board of Directors of the Parliamentary Institute of Cambodia

Sovannarith SO: Manager of Parliamentary Research Capacity Development, Parliamentary Institute of Cambodia

Kim Hong VAR: Senior Minister in Charge of Border Affairs, Chairman of Border Committees, Royal Government of Cambodia

MAPS

Marie MELLAC: Assistant Professor in Geography, UMR Passages CNRS-University Bordeaux Montaigne

Pascal ORCIER: Geographer and cartographer, Lycée Beaussier (La Seyne, 83, France)

Seila NHIEP: Geomatics Specialist and Geographer, Parliamentary Institute of Cambodia

Atlas Project Coordination: Sorany EM and Sabrina OUELLET

Translation Coordination: Lucie MOREAU

Translation: Inserey KHUT, Lou LEASK, Lucie MOREAU and Simon PARE

Editing: Inserey KHUT, Lucie MOREAU, Janet TAYLOR, John CHRISTOPHER, Kunthea KONG, Paul CHHAN, Davy TOP, Keo Thyda KEM and Ratha LIM

ÉDITEURS EN CHEF

Section I : Michel FOUCHER: Géographe et ancien ambassadeur, titulaire de la chaire de Géopolitique mondiale au Collège d'études mondiales (Paris)

Section II : Marie MELLAC: Maître de Conférences en Géographie, UMR Passages CNRS-Université Bordeaux Montaigne

Section III : Dararith KIM-YEAT: Avocat, Directeur exécutif de l'Institut parlementaire du Cambodge

Section IV : Dararith KIM-YEAT: Avocat, Directeur exécutif de l'Institut parlementaire du Cambodge

LISTE DES CONTRIBUTEURS

TEXTES

Widhya CHEM : Ambassadeur Extraordianaire et Plénipotentiaire du Royaume du Cambodge en République française et Ambassadeur accrédité auprès du Royaume d'Espagne, de l'Italie, du Portugal, de la grèce, de la Principauté d'Andorre, de Malte et de Chypre.

Michel FOUCHER : Géographe et ancien ambassadeur, titulaire de la chaire de Géopolitique mondiale au Collège d'études mondiales (Paris)

Dararith KIM-YEAT : Avocat, Directeur exécutif de l'Institut parlementaire du Cambodge

Sovannara LIM : Instructeur senior à l'Institut parlementaire du Cambodge

Likanan LUCH : Économiste et Chef d'équipe au programme de formation du Bureau parlementaire du budget, Institut parlementaire du Cambodge

Marie MELLAC : Maître de Conférences en Géographie, UMR Passages CNRS-Université Bordeaux Montaigne

Hisham MOUSAR : Professeur de droit et Chef de l'Unité de Recherche à l'Institut parlementaire du Cambodge, ancien expert international du Ministère Français des Affaires étrangères dans le secteur de l'éducation supérieure au Cambodge

Sokha MOV : Cheffe de la coordination des programmes a l'Institut Parlementaire du Cambodge, précédemment, Adjointe au Directeur du secteur de la procédure parlementaire au sein du Secrétariat général du Gouvernement en France

Keosothea NOU : Instructeur de recherche senior et responsable du développement des curricula de formation en recherche parlementaire à l'Institut parlementaire du Cambodge

Sarith OUM : Président du Conseil d'administration de l'Institut parlementaire du Cambodge

Sovannarith SO : Cheffe (du Département) de la recherche parlementaire et développement des capacités, Institut parlementaire du Cambodge

Kim Hong VAR : Ministre d'Etat chargé des affaires frontalières, Président du Comité National des Frontières, Gouvernement Royal du Cambodge

CARTES

Marie MELLAC : Maître de Conférences en Géographie, UMR Passages CNRS-Université Bordeaux Montaigne

Pascal ORCIER : Géographe et cartographe, Lycée Beaussier (La Seyne, 83, France)

Seila NHIEP : Spécialiste en géomatique et géographe, Institut parlementaire du Cambodge

Coordination du projet d'Atlas : Sorany EM et Sabrina OUELLET

Coordination de la traduction des textes : Lucie MOREAU

Traduction des textes : Inserey KHUT, Lou LEASK, Lucie MOREAU et Simon PARE

Révision des textes: Inserey KHUT, Lucie MOREAU, Janet TAYLOR, John CHRISTOPHER, Kunthea KONG, Paul CHHAN, Davy TOP, Keo Thyda KEM et Ratha LIM

Copyright © 2017 by the Parliamentary Institute of Cambodia

Geopolitical Atlas of Cambodia in Asia and in the World

ISBN 978 992 491 440 2

Published by

The Parliamentary Institute of Cambodia (PIC)
Address: Senate Compound, Vimeanrath Chamkar Mon
Preah Norodom Blvd., Phnom Penh, Cambodia
Tel: +855 (0) 23 210 055 / 6
Email: digital.atlas@pic.org.kh
Website: www.pic.org.kh

Supported by

- The Swedish International Development Cooperation Agency (Sida)
- The Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC)

Disclaimer

ទស្សនៈ ទិន្នន័យ និងមតិយោបល់នៅក្នុងសៀវភៅផែនទីភូមិសាស្ត្រនេះគឺជាការទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់របស់អ្នកនិពន្ធម្នាក់ៗ។ ទស្សនៈនិងការបកស្រាយទាំងនោះមិនឆ្លុះបញ្ចាំងទស្សនៈរបស់វិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជានោះទេ។ អត្ថបទដើមនីមួយៗ ត្រូវបានបកប្រែចេញជាបីភាសា។ ប្រសិនបើមានភាពខ្វះខាតលើចំណុចណាមួយនៃអត្ថបទបកប្រែនោះ អត្ថបទដើមរបស់អ្នកនិពន្ធមានសុពលភាពគ្របដណ្តប់លើអត្ថបទពីរផ្សេងទៀត។

Responsibility for the ideas, facts and opinions presented in the texts of the Atlas rests solely with the authors. Their opinions and interpretations do not necessarily reflect the views of the Parliamentary Institute of Cambodia. Each original text has been translated to appear in three languages. Should any discrepancy be detected between the three versions, the original, written by the author, supersedes the other two.

La responsabilité des idées, faits et opinions exprimés dans les textes de l'Atlas repose uniquement sur les auteurs. Les opinions et interprétations ne reflètent pas nécessairement le point de vue de l'Institut parlementaire du Cambodge. Chaque texte original a été traduit pour paraître dans les trois langues. En cas de divergences entre les versions, l'originale (écrite par l'auteur(e)) prévaut.

Citation / Pour citer ce livre

Parliamentary Institute of Cambodia. 2017. *Geopolitical Atlas of Cambodia in Asia and in the world*. Phnom Penh: PIC

Institut Parlementaire du Cambodge. 2017. *Atlas géopolitique du Cambodge en Asie et dans le monde.* Phnom Penh : PIC

Design and Layout
© Melon Rouge Agency

Printing
JSRC Printing House
Phnom Penh, Cambodia

Printed in May 2017

ផែនទីភូមិសាស្ត្រនយោបាយ
របស់កម្ពុជានៅក្នុងអាស៊ី និងពិភពលោក

សៀវភៅផែនទីនេះ នឹងពិពណ៌នាពីទិដ្ឋភាពភូមិសាស្ត្រនយោបាយនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ជម្រើសបែបវិទ្យាសាស្ត្រនៃសៀវភៅនេះវិញ គឺផ្ដោតជាពិសេសលើទិន្នន័យ ព្រមទាំងកំណត់ចំណុចខ្លាំងរបស់ប្រទេសកម្ពុជា។ ការពិពណ៌នានេះ មិនមែនត្រឹមតែថ្នាក់ជាតិប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏បានពិពណ៌នារហូតដល់ថ្នាក់តំបន់ (អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងអាស៊ាន) ថ្នាក់ទ្វីប (អាស៊ី) និងនៅលើពិភពលោកទាំងមូល។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ សៀវភៅផែនទីនេះក៏មានគោលបំណង ដើរតួជាមគ្គុទេសក៍លើសកម្មភាពអនុវត្តជាក់ស្តែង ដើម្បីជាគុណប្រយោជន៍ដល់ប្រជាជនកម្ពុជា និងប្រទេសជាមិត្ត។

GEOPOLITICAL ATLAS OF CAMBODIA IN ASIA AND IN THE WORLD

This book provides a geopolitical portrait of Cambodia. Its scientific choice is to focus exclusively on the facts and to identify Cambodia's assets - not just at the national level, but also at the regional level (Southeast Asia and ASEAN), at the continental level (Asia) and in the wider world. In this way this atlas aims to act as a practical tool to serve the people of Cambodia and its friends.

ATLAS GÉOPOLITIQUE DU CAMBODGE EN ASIE ET DANS LE MONDE

Ce livre offre un portrait géopolitique du Cambodge. Son choix scientifique vise à mettre un accent exclusif sur les faits et à identifier les atouts du Cambodge – non seulement à l'échelle nationale mais également régionale (Asie du Sud-Est et ANASE), continentale (Asie) et dans le vaste monde. Il s'agit d'un outil pratique qui vise à servir le peuple cambodgien et ses amis.

វិទ្យាស្ថានសភាកម្ពុជា
PARLIAMENTARY INSTITUTE OF CAMBODIA
STRENGTHENING PARLIAMENTARY CAPACITY

SWEDEN

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

50USD

ISBN 978-9924-9144-0-2
9 789924 914402